

837

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

837

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΟΜΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ

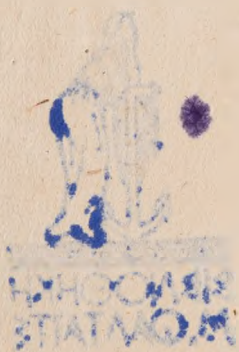
ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
122 Ὀδὸς Ἑρμοῦ 122

{

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ
27 Ὀδὸς Γεωργαντζιλάρ 27

1881

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ.ΩΛΤΑΤΣΕ

ΤΗΣ ΠΕΡΙΚΑΛΛΕΙ
ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΑΝΑΣΣΗ.
ΟΛΓΑΙ

ΣΕΠΤΗ ΠΡΟΣΤΑΤΙΔΙ ΤΩΝ ΜΟΥΣΩΝ

Ἐὰν οἱ στίχοι μου ἀνθῶν δὲν ἦν' εὐῶδες στέμμα,
Κὰν εἶναι στίχοι ἀληθεῖς· ἐγράφησαν μὲ αἷμα.
Ἐκαστος στίχος δάκρυ ἔν, πᾶσα στροφή καὶ στόνος·
Τὸ πᾶν τοὺς λείπει· χάρις, φῶς, ἀλλ' ὄχι καὶ ὁ πόνος!

Τοιοῦτοι εἶν' οἱ στίχοι μου....θαμβοῦ ἡλίου δίσκος,
Ἄνθη ὠχρά, χωρὶς θεὸν τῆς ἐξοχῆς ναῖσκος·
Ἰτέας φύλλα, ὄνειρα καὶ σύννεφα καὶ πόθοι,
Πλὴν στίχοι τῆς καρδίας μου – ἄγνοί, δὲν εἶναι νόθο

*Αν λείπη ἀπὸ τὸν μικρὸν ναῖσκον ἡ θεότης,
Ἄν τάνθη μου ἀρώματος δὲν χύνουσι μαγεῖαν,
Τῆς θελκτικῆς Ἀνάσσης μου ἡ χάρις κ' ἡ νεότης
Δίδει θεὸν εἰς τὸν ναὸν κ' εἰς τάνθη εὐωδῖαν!

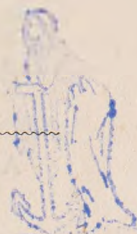

ΕΠΙΚΑ

STATION
STATION

ΕΠΙΚΑ

Ο ΑΓΝΩΣΤΟΣ ΠΟΙΗΤΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΓΩΛΑΤΑΤΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

« Δὲν ἔζη ὠνειρεύστο
ρεμβάζων ἐπλανᾶτο,
« Ἀπεκοιμήθ' εἰς τὴν Ἑδέμ
κ' ἠγέρθη ἐδῶ κάτω »

Α'

Ἐκαστος στίχος στεναγμός,

Πᾶσα στροφή του θρήνος,

Πᾶσα ἰδέα του παλμός·

Δὲν ἔγραφεν Ἐκεῖνος,

Ἦσθάνετο καὶ ἔκλαιε, καὶ ἦσαν δάκρυά του,

Κ' ἦτον αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἐκεῖνος τ' ἄσπρατά του.

Ἀπὸ κανένα Ποιητῆς ποτὲ δὲν ἐκαλεῖτο,

Ἄλλ' ὅμως ἦτο ποιήσις, ἂν ποιητῆς δὲν ἦτο.

Ἦ Μοῦσα ἐλησμόνησε τὸ τέκνον τοῦ δρυμῶνος,

Κ' ἔγεινε Μοῦσα δι' αὐτὸν ὁ ἔρωσ καὶ ὁ πόνος,

Κ' αἰ φλογεραὶ ἐμπνεύσεις του ὑπῆρξαν ἡ ζωὴ του·

Τὰς εἶδε μόνον ὁ Θεὸς καὶ μόνον ἡ ψυχὴ του!

Εἶναι μεγάλοι ποιηταὶ καὶ ἱερῶς μεγάλοι,

Ὅσοι νὰ γράψουν ἀγνοοῦν καὶ ἡ ψυχὴ των ψάλλει.

Αὐτοὶ δὲν ἐξατμίζονται εἰς τὰ ποιήματά των,

Κλείουν τὸ πῦρ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ σώζετ' ἡ πυρά των.

Πόσας ἐντὸς του ἔγραψαν ποιήσεις οἱ παλμοὶ του,

Πόσας ἠσθάνθη ὑψηλὰς ἰδέας ἡ ψυχὴ του,

Ἄς ἴσως δὲν ἠδύνατο νὰ γράψῃ οὐδ' ὁ Βύρων!

Ἄλλὰ ἐκεῖνος, τῶν θνητῶν τὸν ἔπαινον οἰκτείρων,

Ἡξεύρων νὰ αἰσθάνεται καὶ ὄχι νὰ συγγράφῃ,

Ἐκλείσθ' εἰς τὴν καρδίαν του καὶ εἰς σιγὴν ἐτάφῃ,

Καὶ μόνος ἔζη μεταξὺ τῶν χιλιάδων, μόνος,

Καὶ μόνος ἔψαλλεν αὐτὸς καὶ ἤκουε συγχρόνως,

Κ' ἠγάπα μόνος, ἄφροντις ἂν δὲν ἠγαπᾶτο·

Τὸν ἤρκει πῶς ἐλάτρευε, τὸν ἤρκει πῶς ἠρᾶτο.

Καὶ δὲν ἐξήρχετο ποτὲ τοῦ ἑαυτοῦ του, μόνον

Ἐντὸς του ἐβυθίζετο μὲ ἀλαζόνα πόνον·

Ἡ ἂν ἔφευγε ποτὲ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του,

Δὲν ἔμενεν ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλὰ μὲ τὸν Θεόν του.

Ὅποῖον τότε ἔψαλλε πρὸ τοῦ Ὑψίστου ἄσμα;

Τί συνωμῖλουν κ' ἔλεγον ὁ πλάστης μὲ τὸ πλάσμα;

Τί;... δὲν τὸ εἶπεν ὁ Θεὸς κ' ἐκεῖνος δὲν ἐλάλει·

Ὅσα λαλοῦν πρὸς τὸν Θεὸν δὲν τὰ μανθάνουν ἄλλοι.

Ἐσφράγιζε τὰ χεῖλη του τὸ τέκνον τῶν ὀνειρών,

Μὴ τὸ γλυκύ του μυστικὸν ἐξατμισθῇ ὡς μύρον.

Ὄταν ὁ κάλυξ ἀνοιχθῆ κ' εὐῶδες ἄνθος γείνη,
 Πετᾶ τὸ μύρον καὶ ὠχρὸν τὸ ἄνθος τότε κλίνει....
 εἶναι ζωὴ— καὶ τίς αὐτὸ δὲν εἶδε, δὲν ἠσθάνθη;—
 Τὸ μυστικὸν εἰς τοὺς θνητούς, τὸ μύρον εἰς τὰ ἄνθη!
 Κ' ἐκεῖνος τὸ ἐγνώριζε κ' ἐσίγα αἰωνίως·
 Δὲν ἤθελε νὰ φωτισθῆ ὁ σκοτεινὸς του βίος
 Καὶ τὴν ἀγίαν νύκτα του μὲ φῶς νὰ βεβηλώσῃ·
 Δὲν ἤθελε τὰ κάλλη της κ' εἰς ἄλλους νὰ προδώσῃ,
 Κ' ἐκράτ' εἰς τὴν καρδίαν του τὰ πάθη του θαμμένα.
 Κάνεις δὲν τὸν ἐγνώριζε, δὲν ἤξευρε κανένα,
 Ἄλλ' ἤξευρεν ὁ οὐρανὸς πόσους ἀστέρας ἔχει,
 Πῶς ἡ πρωτὰ μειδιᾷ, ὁ χεῖμαρρος πῶς τρέχει·
 εἰς ποῖον μέρος ἄγνωστον ἢ ἀνεμώνῃ θάλλει,
 Καὶ τί κρυμμέν' ἢ ἀηδῶν ὑπὸ τὰ φύλλα ψάλλει.
 Τέκνον τῆς φύσεως, ποσῶς ἐκεῖνος δὲν ἠγνῶει,
 Πότε τὰ φύλλα ὠχριοῦν καὶ πρασινίζ' ἢ χλόη,
 εἰς ποῖον βράχον ἔρημον ὁ αἰτὸς κοιμᾶται,
 Κ' εἰς ποίους τόπους ἢ δειλὴ δορκὰς περιπλανᾶται.
 Ὅλα τὰ ἤξευρε, πηγὰς, δρυμούς, κρημινώδεις τόπους,
 Κ' ἐν μόνον ὁ τρισόλβιος ἠγνῶει— τοὺς ἀνθρώπους.
 Ἄ, πῶς ἠγάπα τῆς νυκτὸς τὰς καλλονὰς ἐκεῖνος,
 Τῶν ἄστρων τὸν σπινθηρισμόν, τὴν λάμψιν τῆς ἀκτίως....
 Μ' ἐκστάσεις ποίαις ἔβλεπε τοὺς ἀργυροὺς ἀστέρας!
 Ἐλάτρευε τὰς νύκτας του κ' ἐμίσει τὰς ἡμέρας.
 Ἐξῆ τὴν νύκτα, τῆς νυκτὸς υἱὸς καὶ τῶν αἰθέρων,
 Διὰ νὰ βλέπ' εἰς τὴν χρυσοῦν χορείαν τῶν ἀστέρων,

Ὠραιότεραν, ἄυλον, ὡς πνεῦμα τὴν Μαρίαν,
 Τὴν ὑπαρξιν ὡς ὄνειρον, τὴν γῆν ὡς ὀπτασίαν....
 Ὠ, ναί· ἡ νύξ εἶν' ἡ ζωὴ, ἦν ὁ Θεὸς μᾶς στέλλει·
 Ἡ ἀληθὴς μας ὑπαρξίς τὴν νύκτα ἀνατέλλει,
 Καὶ εἶναι ἔξω τῆς ζωῆς ὁ βίος τῆς ἡμέρας.
 Ἐκεῖνος εἶχε πάντοτε πρωΐαν τὸ ἑσπέρας.
 Κρυπτόμενος εἰς μελανόν, πολύπτυχον μανθῦαν,
 Ἐντὸς δρυμῶνων σκοτεινῶν ἐζήτει τὴν Μαρίαν.
 Εἰς τῆς φιλύρας ἴστατο τοὺς κλάδους ὑποκάτω
 Καὶ τὴν βαθεΐαν σιωπὴν ὡς ἄσμα ἠκροᾶτο.
 Τὴν σιωπὴν! ἀλλ' ἡ σιγὴ ἔχει φωνάς; — Κἀμμίαν
 Διὰ τοὺς ἄλλους, πλὴν πολλὰς εἰς ποιητοῦ καρδίαν.
 Κ' εἰς τοῦ θανάτου ἡ σιγὴ πλανᾶται τὰ ἐδάφη,
 Ἄλλ' ὅμως πόσα δὲν λαλοῦν εἰς τὴν ψυχὴν οἱ τάφοι!
 Ναί· ἤκουε τὴν σιωπὴν, σιωπηλὸς ὡς φάσμα,
 Τὸ πρῶτον κ' ἔσχατον αὐτὸ τῆς Οἰκουμένης ἄσμα....
 Μὲ σύννοϊαν τοῦ ποταμοῦ τὸ κύμα ἐθεώρει·
 Εἰς τῆς Πεντέλης ἔτρεχε τὰ χιονώδη ὄρη,
 Κ' ἐσύναζεν ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἀργυρᾶς σελήνης
 Εὐώδη ἄνθη τῶν ἀγρῶν εἰς τ' ὄνομα Ἐκείνης.
 Ἄνθη! στολὴ τοῦ ἔρωτος, ἀλλὰ καὶ τοῦ μνημείου,
 Εὐώδεις στίχοι τοῦ Θεοῦ, πνευὴ τοῦ αἰωνίου,
 Πῶς ἡ ψυχὴ του ἄλλοτε σᾶς εἶχεν ἀγαπήσει!
 Μακρὰν σας δὲν ἠδύνατο οὐδὲ στιγμὴν νὰ ζήση.
 Ἐπέθει νέος νὰ σβεσθῇ μὲ τῆς αὐγῆς τὰ μύρα,
 Καὶ ν' ἀναβῇ τὸν οὐρανὸν μὲ ἄνθη εἰς τὴν χεῖρα.

Πολλάκις, ῥίπτων τὰ λευκὰ τοῦ ἄρτου του ψιχία
 Εἰς τῶν δρυμῶνων τὰ πτηνά, εἰς γείτονα στρουθία,
 Ἡυφαίνετο κυκλούμενος ἀπὸ τ' ἀθῶα σμήνη,
 Καὶ ἡ χαρὰ των τὴν χαρὰν τοῦ Ποιητοῦ ἐκίνει
 Ἄ, ῥίπτετε εἰς τὰ πτηνὰ τοῦ ἄρτου σας ψιχία·
 Εἶναι μεγάλη ἡδονὴ νὰ γίνεσθε παιδία....
 Πολλάκις ἔμπροσθεν βωμοῦ ἐρήμου ἐκκλησίας
 Διέκρινεν ὁ χωρικός ἔμπρὸς τῆς Παναγίας
 Γονυπετῆ τὸν Ποιητὴν νὰ τὴν ἐνατενίζῃ,
 Καὶ μ' ἄνθη τὴν ἀγίαν τῆς εἰκόνα νὰ στολίζῃ.
 Ὑπόδακρος τὴν ἔβλεπε καὶ τῇ προσεμειδία·
 Ἡ Παναγία δι' αὐτὸν ἐλέγετο Μαρία. —

B'

Ἄσέβεια! τῶν εὐσεβῶν θὰ κράξῃσι τὰ σμήνη,
 Τὸ θεῖον μὲ τὸν ἄργιλλον συγχέων ἐπροσκύνει.
 Ἄσέβεια!... Ὅμως ποτὲ ἀσέβειαν δὲν ἔχει
 Ὅστις τὰ πάντα ἀγαπᾷ, κ' εἰς ὅλα ἔνθους τρέχει.
 Αἶ, ὅσοι, ὅσοι ἀγαποῦν, καὶ τὸν Θεὸν λατρεύουν,
 Καὶ κατ' ἀνάγκην, τυπικῶς οἱ ἄλλοι τὸν πιστεύουν.
 Μὴ ἔχοντες οἱ ἀτυχεῖς τί ἄλλο νὰ ποθήσουν,
 Ἄνάγκη πλέον τὸν Θεόν, ἐκεῖνον ν' ἀγαπήσουν.
 Οὕτως, ἀφοῦ ὁ ἄσωτος τὰ πλοῦτη του σκορπίσῃ,
 Ἀφίνει τὴν ἀργίαν του κ' ἐργάζεται νὰ ζήσῃ.

Ἄλλ' ἢ ψυχὴ τοῦ ἔραστοῦ τὸν ἀγχιπᾶ, τὸν θέλει,
 Καὶ θέλουσα πρὸ τοῦ Θεοῦ ὡς ἄστρον ἀνατέλλει·
 Κ' ἐν ᾧ οὐδὲν ἀπώλεσε καὶ τὴν πλουτίζει ἔρωσ,
 Πολλαπλασίως ἀγχιπᾶ τὸν Πλάστην τοῦ αἰθέρος.
 Οὕτως εἰς ἄνθη μεταξὺ ὁ ἀνθοπώλης ἔτι
 Τὸ ρόδον τὸ κλλιφυλλον ὡς κορωνίδα θέτει.

Γ'

Δὲν εἶναι εἷς ὁ ὕψιστος καὶ μία ἡ θρησκεία·
 Πᾶσα ἀγάπη καὶ θεός, κάθε παλμὸς λατρεία.
 Καὶ πάλιν, πάλιν εἶναι Εἷς... Σεῖς ὅσοι τὸν ζητεῖτε,
 Ὅσοι τὸν ἔχετε ἐντὸς καὶ δὲν τὸν ἐννοεῖτε,
 Ὡ, ἔλθετε νᾶ σᾶς εἰπῶ, τίς εἶναι ἐλευθέρως·
 Εἶναι θεὸς ἡ ἀρετή, εἶναι θεὸς ὁ ἔρωσ.
 Εἶναι θεὸς καὶ ἡ πατρίς, θεὸς καὶ ἡ φίλια·
 Ἄνευ ἀγάπης, τίποτε δὲν λέγεται θρησκεία.
 Ἴδου τίς εἶναι ὁ Θεός, καὶ τί θεὸς καλεῖται·
 Ἄν δὲν τὸν εὔρετε αὐτοῦ, ἀλλοῦ μὴ τὸν ζητεῖτε!

Δ'

Τίς ἦτο, πῶς ἐκράζετο Ἐκεῖνος;— Τί τὸν μέλει
 Τὸν ἀναγνώστην, καὶ πρὸς τί τὸ ὄνομά του θέλει;
 Ἄς εἴπη ἓνα ὄνομα ἐκ τῶσων ὀνομάτων,
 Καὶ εἶν' αὐτό... Μὴ ἔκαστον δὲν σκέπη τῶν μνημάτων

Ἐνὸς ἀνθρώπου σκελετόν ; κ' ἢ κόνις τῶν μεγάλων

Βαρύνει περισσότερον τῆς κόνεως τῶν ἄλλων ;

Τί, τί κερδαίνει ὁ εὐρύς υἴος τῶν Μακεδόνων,

Ἄν τῶνομά του σέβωνται τὰ πλήθη τῶν αἰώνων ;

Μὴ ἐννοῇ ἡ κόνις του, αἰσθάνεται, ἢ χαίρει ;

Οἴμοι ! νεκρὸς ἀπὸ νεκρὸν ὀλίγον διαφέρει. —

Εἰς τοῦτον δὲν ἐχάρισεν ἐν ὄνομα ἢ τύχη :

Τί εἶναι πλὴν ἐν ὄνομα ; ψυχρορραγοῦντος ἤχοι,

Φύλλων ξηρῶν ψιθουρισμός, τῆς ἱστορίας ἕξις,

Νεκροφορείου πάταγος, καὶ λέξις, μόνον λέξις !

Καὶ ὅμως πόσα αἵματα οἱ ἄνθρωποι δὲν χύνουν,

Τὴν λέξιν ταύτην θέλοντες ὀπίσω των ν' ἀφίνουν !

Πόσας καρδίας ἐκλεκτὰς δὲν παραβλέπει, οἴμοι,

Μεθύουσα ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ αἵματος ἡ μνήμη,

Καὶ βλέπομεν ἀειθαλῆ νὰ στέφουν ἔτι φύλλα

Τοῦ Ἡροστράτου τὸν πυρσόν, τὴν σπάθην τοῦ Ἀττίλα !

Ὁ Ποιητὴς μου' ἐκ Θεοῦ ἐπίσημος ἐχρίσθη,

Εἰς δόξης κολυμβήθραν πλὴν ποτὲ δὲν ἐβαπτίσθη.

Ἡ κολυμβήθρα τοῦ Χριστοῦ τὸν εἶχεν ὀνομάσει,

Καὶ μόνον τὸν ἐγνώριζον τὰ προσφιλεῖ του δάση.

Φεῦ ! ἡ ἀγία ἀρετὴ ἐπὶ τῆς γῆς δὲν θάλλει,

Οὐδ' ἔχουσιν ὀνόματα οἱ ἀληθῶς μεγάλοι !

Ὅμοίως εἰς τοὺς κυανοῦς δὲν βλέπομεν αἰθέρας

Ποτὲ μὲ ὀφθαλμὸν γυμνὸν τοὺς ἐκλεκτοὺς ἀστέρας.

Εἶν' ὑπεράνω μας πολὺ, κ' ἐκ τούτου ἀγνοοῦνται,

Κ' ἐκ τούτου οἱ μικρότεροι μὲ θάμβος θεωροῦνται

Ναί, μέγας, ὅπως ἐννοοῦν οἱ ἄνθρωποι, Ἐκεῖνος
 Δὲν ἦτον, δὲν ἠθέλησε νὰ γείνη· ἦτον κρίνος
 Βλαστήσας ὑπὸ τὴν σκιὰν κ' ὑπὸ σκιὰν αὐξήσας,
 Ψάλτης, ἐντὸς του τ' ὄνομα Ἐκείνης κελαδήσας·
 Ῥύαξ ἐρήμου διχυγής, εἰς τὰς ἐρήμους βέων,
 Καὶ ζέφυρος παρθενικός, μακρὰν τοῦ κόσμου πνέων.
 Ἦτον ἀγγέλου ὄνειρον ἢ ὑπαρξίς του ὅλη,
 Ἐμυροβόλει οὐρανὸν κ' ἐκείνον ἀνεπόλει.
 Δὲν ἔζη· ὠνειρεύετο, ρεμβάζων ἐπλανᾶτο,
 Ἀπεκοιμήθ' εἰς τὴν Ἐδὲμ κ' ἠγέρθη ἐδῶ κάτω.
 Τὴν δόξαν καὶ τὸν ἔπαινον εἰς ἄλλους παρεχώρει
 Καὶ πᾶν ἠχῶδες ὄνομα μὲ οἶκτον ἐθεώρει.
 Ἄλλως ἐσκέπτετο αὐτὸς περὶ ἀθανασίας·
 Νὰ ζῆ εἰς τὴν ἐνθύμησιν ἐπόθει τῆς Μαρίας.
 Τὸ ὄνομά του ἠθέλεν ἐπὶ τῆς γῆς νὰ σβύσῃ,
 Καὶ μόνον εἰς τὰ χεῖλη της τὰ εὖσσμα νὰ ζήσῃ.
 Πλὴν φεῦ, δὲν ἔζησε ποτέ· τὸ φάσμα τοῦ θανάτου
 Κ' ἠ λήθη, κατεβρόχθισαν αὐτὸν καὶ τ' ὄνομά του.

Ε'

Πολλάκις συνηντώμεθα τὴν νύκτα εἰς τοὺς τάφους.
 Δειλῶς ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ μ' ἠτένιζεν ἐδάφους·
 Ἀμμηχανῶν ἐφαίνετο, ὡς κόρη ἐρυθρία,
 Καὶ σπεύδων ἔφευγεν, ἀλλὰ πρὶν φύγη, ἐμειδία.

Διέκοπτε τὸν βίον τοῦ ἡ-θέα τῶν ἀνθρώπων·

Πλησίον των ἤσθάνετο καὶ δισταχμὸν καὶ κόπον,
Καὶ τοὺς ἀπέσειγεν, ἀλλὰ ποσῶς δὲν τοὺς ἐμίσει.

Ἐνστιγμὰ τι τῷ ἔλεγεν μακρὰν αὐτῶν νὰ ζήση,
Κ' ἐκ πάντων δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντικρύζη μόνον

Τὸν ὄφιν καὶ τὸν ἄνθρωπον· τῷ ἐπροξένουν πόνον.

Καὶ ὁμως ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ὀλόκληρον ἐχώρει

Τὸν κόσμον, ὅλους φίλους τοῦ ἐκεῖνος ἐθεώρει.

Τὰ πάντα ἡ καρδία τοῦ ἠγάπα ἡ ἀθήα,

Ἄκρμη καὶ τὰ ἄψυχα, ἀκρμη καὶ τὰ ζῶα,

Καὶ δὲν ἐγνώρισε ποτὲ τὰ μίσση τῶν ἀνθρώπων.

Τὸν ἠκολούθει ὡς σκιά παντοῦ, εἰς πάντα τόπον

Ἡμερωθεῖσα αἰγαγρος, φαιδρὰ ὡς τὰ παιδία,

Ἦν « Ἀλμυκὴ » ἔκραζ' ἡ φωνὴ τοῦ νέου ἡ γλυκεῖα.

Πολλάκις ὑπὸ σκιερὰν καθήμενος φιλύραν,

Ἦδὰς πενθίμους ἔψαλλε μὲ τὴν κελὴν τοῦ λύραν,

Κ' ἡ αἰγαγρος ἀκούουσα αὐτὸν δὲν ἐκινεῖτο·

Ἐθάρρεις πῶς τὸν ἐνοσεῖ καὶ πῶς τὸν ἐλυπεῖτο.

Σπκνίως ἠγαπήθησαν δύο θνητοὶ τοσοῦτον·

Σπανίως· δύναττι ποτὲ τόσης φιλίας πλοῦτον,

Τόσην ἀγάπην ἄνθρωπος εἰς ἄλλον νὰ προσφέρῃ;

Ὁ ἄριστος τῶν φίλων μας, ἐν θρηνώμεν, χαίρει!

Ἔκ τούτου τὴν φίλιν μας, ὅταν παρῆλθ' ἡ πλάνη,

Πολλάκις μίχ αἰγαγρος, εἰς κύων· προσλαμβάνει.

Αἶ, λόγον, Πάτροκλε, βαρὺν θὰ ἤκουσες βεβχίως

Ἄπὸ τὸ τέκνον τὸ τραχὺ πολλάκις τοῦ Πηλέως,

Πολλάκις θά σ' ἐλύπησε, Πυλάδῃ, ὁ Ὀρέστης,
 Πλὴν, Ἄλμα, σύ, ἀπὸ αὐτὸν τοιοῦτον δὲν ὑπέστης!

ΣΤ'

Ἦτον ὠραῖος; δυσειδής; Αἶ, φίλοι, τί ἐκ τούτου;
 Ναί ἦτο, πλὴν δὲν ἔφθανε τὴν καλλονὴν τοῦ πλούτου.
 Εἰς τοῦτο ἂν ἠδύνατο γυνὴ νὰ ὀμιλήσῃ,
 Ἄναμφιβόλως ἤθελε μαζῇ μου συμφωνήσῃ....
 Φεῦ· στίλβει περισσότερον τοῦ κάλλους τὸ χρυσίον
 Καὶ φέρει ὄνειρα χρυσᾶ εἰς στήθος γυναικεῖον.
 Οὐχί, ἐκεῖνος κάτωχρος ὡς ὁ χρυσὸς δὲν ἦτο·
 Τοῦ κάλλους τούτου τοῦ ψευδοῦς καὶ νέθου ἔστερεῖτο.
 Εἰς τὴν μορφήν του ἔβλεπες τὴν ὄψιν τῆς πρωΐας,
 Τὸ αἶμά του τὸ ὀρεινόν, τὸ χρῶμα τῆς υγείας.
 Πρὶν ἢ ῥοδίνῃ ὄψις του ἐκ πάθους ὠχριάσῃ,
 Ὡς ὁ Ἀπόλλων θελκτικὸς διέτρεχε τὰ δάση.
 Ἡ χεὶρ αὐτοῦ, ἀβρά, λευκὴ ὡς ἡ χιών, τιμῖα
 Ὡς ἄρτος Μεταλήψεως, κ' εἰς τὴν ἀφὴν γλυκεῖα,
 Καὶ ἡ φωνὴ του συμπαθῆς, ἐξήρχετο ἀτόνως
 Ἠρέμα καὶ θωπευτικὴ ὡς μελωδίας στόνος.
 Ὅτ' εἶχε μαῦρον, ὡς ἡ νύξ, θὰ εἶχε μαῦρον ὄμμα,
 Ἄν ἄρῃεν ἡ λάμπις του νὰ ἴδῃ τις τὸ χρῶμα.
 Ἦτον ἀσώματος ψυχὴ ἐκεῖνος, φαντασία,
 Ἄστῃρ δι' ἄπτων, ὄνειρον, ἀγάπης ὀπτασία.

Κ' εἰς ὅλα ταῦτα, παιδικὴ ἀφέλεια, σεμνότης,
 Δειλία τις παρθενικὴ, ἀμέριμος νεότης,
 Εἶδός τι πόνου ἤρεμον, βαθὺ ὡς ἡ ψυχὴ του,
 Ἴδου ἐκεῖνος, καὶ ἰδοὺ τίς ἦτον ἡ μορφή του!

Ζ'

Τρεῖς λεύγας ἡ οἰκία του ἀπέιχε τοῦ χωρίου·
 Λευκὴ οἰκία, σκιερὰ καὶ πλήρης μυστηρίου.
 Παρὰ τὴν ὄχθην ποταμοῦ μυρτοστεφοῦς κειμένη,
 Ὡς ἀλκυόνος φωλεὰ ἐλάνθανε κρυμμένη.
 Βιβλία δὲν ἐφαίνοντο εἰς τὸ μικρὸν του δῶμα·
 Δὲν ἐταπείνονε ποτὲ μέχρις αὐτῶν τὸ ὄμμα.
 Ἐν ἄλλο ἀνεγίνωσκε μὲ προσοχὴν βαθεῖαν,
 Ἄλάνθαστον καὶ ἱερὸν — τὴν φύσιν τὴν εὐρεῖαν....
 Ἐπὶ τοῦ τοίχου ἡ καλὴ κιθάρα κρεμαμμένη,
 Καὶ ἄνωθεν τῆς κλίνης του μὲ μύρτον ἐστεμμένη
 Εἰκὼν τῆς Θεομήτορος, μὲ τὸ ὠχρὸν τῆς χρῶμα,
 Μὲ τὴν λευκὴν καλύπτραν τῆς καὶ τὸ αἰδῆμον ὄμμα.
 Ἐνώπιόν τῆς ἀργυρᾶ ἐκρέματο λυχνία,
 Ἦν ἤναπτεν ὁ Ποιητὴς αὐτὸς ἐν εὐλαβείᾳ.
 Ἄλλὰ πλησίον ἔβλεπες ἀκόμη τῆς Δεσποίνης
 Ἄλλην εἰκόνα, κ' ἐν αὐτῇ ὡς ἄγγελος ὀδύνης,
 Γυνὴ τις ἔτι ἀνθηρὰ, ὠχρὰ ὡς ἡ πρώτη,
 Μὲ βλέμμα ἤρεμον, γλυκύ, πενθίμως ἐμειδία.

Μὴ ἦτον ἀπεικόνισμα ἐκείνης, τῆς Μαρίας ;
 Οὐχί· δὲν τίθεται ποτὲ σιμὰ τῆς Παναγίας
 Ἡ ἐρωμένη· φοβερά θὰ ἦτον ἀμαρτία !
 Καὶ μόν' ἡ μήτηρ τῆς τιμῆς αὐτῆς εἶναι ἀξία. —
 Ἐκλινε γόνυ εὐλαβὲς ἐμπρὸς εἰς τὴν Παρθένον,
 Καὶ τὴν μητέρα ἔβλεπε μὲ ὄμμα δακρυσμένον.
 Θεὰ ἡ μία δι' αὐτόν, ἡ ἄλλη μήτηρ ἦτο·
 Τὰς θλίψεις του ἐνώπιον ἐκείνων διηγεῖτο,
 Κ' ἐζήτει τὴν Μαρίαν του ἀπὸ αὐτὰς δακρῶν,
 Ὡς παῖς, ὅστις τὸν ἄγγελον ζητεῖ τῶν ἐνουπνίων !

II'

Τὸν ἐθεώρουν ἄγγελον οἱ χωρικοὶ ἐν γένει,
 Γυναῖκες, ἄνδρες, γέροντες, παιδία καὶ παρθένοι.
 Μὲ σέβας ἀπεκάλυπτον τὴν κεφαλὴν, ὅποτε
 Συνέπιπτε νὰ τὸν ἰδοῦν· ἐφίλουν οἱ ἀγρόται
 Τὴν ἄκραν τοῦ ἐνδύματος αὐτοῦ, κ' ἡ νέα κόρη
 Σιωπηλὴ τὸν ἔβλεπε, ῥεμβή τὸν ἐθεώρει.
 Κάμμίαν δὲν ἤσθάνοντο ταπεινωσιν, κάμμίαν
 Διότι τοὺς ἀπέφευγε ποθῶν τὴν ἐρημίαν.
 Τὸ ἔβλεπον, ἐμάντευον πῶς ὅλων ὑπερεῖχε,
 Καὶ ὅτι πόνον μυστικὸν εἰς τὴν καρδίαν εἶχε.
 Πολλάκις παρεφύλαττεν ἀγνῆς παρθένου ὄμμα
 Πότε αὐτὸς νὰ μακρυνθῆ, κ' εἰς τ' ἀνοικτόν του δῶμα

Ἐκτὸς δὲ τούτων, ἀρκετὸν τῷ ἔπεμπε χρυσίον,
 Διὰ νὰ ζήση άνετον, ἂν ἔχι πλούτου βίον.
 Τοιαῦτα πρὸς τὸν Ἄγνωστον, μικρὸν πρὶν τελευτήσῃ,
 Κρυφίως εἶχεν ὁ καλὸς πρεσβύτης ὁμιλήσει.
 Καὶ πάντα, ὅσα ἔλαβεν, εἰς τὸν υἱὸν προσφέρων,
 Τοῦ ἔθλιψε τὴν δεξιάν κ' ἐξέπνευσεν ὁ γέρων.

 ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Α'

Εἶχ' ἓνα πέθον μυστικόν, — τὴν χώραν νὰ γνωρίσῃ
 Δὲν εἶχε πόλιν τῶν δασῶν τὸ τέκνον θεωρήσει.
 Νὰ ἴδῃ ὅσα ἤκουε περὶ αὐτῆς ἐπόθει,
 Κ' εἰς τοῦτο περιέργεια ἀκούσιος τὸν ὤθει.
 Μετὰ μεγάλους δισταγμοὺς καὶ σκέψιν καὶ δειλίαν,
 Ν' ἀναχωρήσῃ ἔσπευσεν ἀφείς τὴν ἐρημίαν.
 Ἄλλ' εἰς τὸ πρῶτον βῆμά του ἀμνηχανῶν ἐστάθη·
 Ἐνόμιζε κάτι κακὸν θὰ ἴδῃ ἢ θὰ πάθῃ.
 Τὴν ἀτραπὸν τῆς πόλεως ἠτένιζε ρεμβάζων,
 Ἐχώρει σπεύδων πρὸς αὐτὴν καὶ ἴστατο διστάζων.
 Πλὴν τέλος ὑπερίσχυσεν ἡ περιέργειά του·
 Κατέστη τολμηρότερον, γοργὸν τὸ βάδιμά του,

Καὶ ἔβλεπεν ὁ ἄπειρος βαδίζων νεανίας,
 Τῆς χώρας τὰ θαυμάσια διὰ τῆς φαντασίας.
 Εἰς τὴν ὁδὸν τῆς πόλεως εὕρισκετο ἀκόμα,
 Ὅτε διέκρινε μακρὰν τὸ ἔκθαμβόν του ὄμμα
 Εὐρέειν πόλιν, ἔμπλεων οἰκοδομῶν μεγάλων,
 Κ' ἤκουσε θόρυβον φαιδρὸν καὶ προχωροῦντα σάλον.
 Ἐκστατικὸς ἀπὸ μακρὰν τὴν ἔβλεπεν, ὅποτε
 Στενωῶς κυκλοῦντες ὄχημα ἐξῆλθον στρατιῶται·
 Κατόπιν κύματα λαοῦ, γυναῖκες, παῖδες, νέοι
 Καὶ γέροντες, προσήρχοντο ἀσθμαίνοντες, δρομαῖοι.
 Ἐγέλων, ἡστειεύοντο, ὠθοῦντο ἀμοιβαίως,
 Καὶ ἠκολούθουν ἅπαντες τὴν ἀμάξην ταχέως.
 Ἡ συνοδία ἔφθασε τὸν δειλιῶντα νέον,
 Καὶ εἰς βραχὺ τι πρόσταγμα ἐστάθη τελευταῖον.
 Διὰ μιᾶς ἐσίγησαν τὰ θορυβοῦντα πλήθη,
 Κ' ἠκούετο καὶ ὁ παλμὸς ἀκόμα εἰς τὰ στήθη.
 Ἐκ τῆς ἀμάξης ἱερεὺς κατέβη ἐπιπόνως,
 Βλέμμα τὴν ἔρριψε μακρὸν κ' ἐγάθη τυτύοχρόνως...
 Πλήν δὺω ἔτι ἔμενον ἐντὸς αὐτῆς κλεισμένοι,
 Μὲ ὀφθαλμὸν ἠλιθιον, ὠχροί, μηδενισμένοι...
 Τοὺς δυστυχεῖς, νὰ καταβοῦν ἠνάγκασαν μὲ βίαν·
 Πόσον ἀργὰ κατέβαινον, μὲ πόσῃν δυσκολίαν!
 Ὅ εἷς, τὴν ὄψιν σκοτεινός, τρυχὺς, ἀνὴρ ἀκμαῖος,
 Ὅ ἕτερος, ἐκφραστικὸς κ' εἰσέτι τόσον νέος!
 Ἄκοντες, μὲν εἰς τῆς γῆς ἐπάτησαν τὸ χῶμα,
 Πρὸς ἓν σημεῖον ἔστρεψαν τὸ φοβισμένον ὄμμα

Καί φρίσσοντες τὸ ἔκλεισαν... Ὁ πλάστης τότε μόνον
 Ὅα εἶδε ποῖον ἔλαβον εἰς τὴν καρδίαν κλόνον!
 Ἄπέναντί των, ἐν μικρᾷ ἐφαίνετο πλατεία
 Μυστηριώδης μηχανή ὡς κλίνη ἀγκισία.
 Τὰς ἐρυθρὰς σινδόνας τῆς ὁ ἄνεμος ἐκίνει,
 Ἐθάρρεις ὅτι ἤθελε νὰ σὲ ἀπομκρύνῃ...
 Ἐπὶ τῆς κορυφῆς αὐτῆς, κοπίς καθημαγμένη,
 Ἦστραπτεν ἀπειλητικῶς, ἤρτατο πεινασμένη.
 Καθὼς τὸ ἀνυπόμονον τῶν μυθολόγων τέρας,
 Τὴν βρωῶσιν ἐπερίμενε νὰ λάδῃ τῆς ἡμέρας!
 Ἐκεῖ, παρὰ τὴν μηχανὴν τὴν ἄγνωστον ἐκείνην,
 Ἦστατο εἰς, ὡς ἄγαλμα, μὲ δαίμονος γαλήνην.
 Τὰς χεῖρας εἰς τὸ στήθος του σταυρῶν, δὲν ἐκινεῖτο,
 Ὡς ἡ ψυχὴ τῆς μηχανῆς ὁ ἴδιος νὰ ἦτο·
 Πυρρόθριξ, ἀπειλητικός, παράδοξόν τι πλάσμα,
 Ἐξ ἡμισείας ἄνθρωπος, ἐξ ἡμισείας φάσμα.
 Δύω κηλίδες αἵματος τὰ βλέμματά του ἦσαν·
 Σπινθηρες, ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἐκβαίνοντες τὴν λύσσαν,
 Ὡς τῆς ἐχίδνης ἤστραπτον στρεφόμενα ὀργίλως·
 Κ' ἔλειγεν ἀνυπομονῶν τὸ διψαλέον χεῖλος.
 Ἰδὼν ἀνθρώπους βαίνοντας, ὡς νὰ ὠσφράνθη αἶμα,
 Ἐρριψε πρὸς τὴν μηχανὴν ἠδυπαθείας βλέμμα
 Καὶ ῥίγος τὸν κατέλαβε καὶ τρουφηλὸς τις τρόμος·
 Ἐδίψα, κ' ὕδωρ ἐρυθρὸν τῷ ἔπεμπεν ὁ νόμος!
 Ὅποῖον φέρει ὄνομα ἡ μηχανή, καὶ ποῖος
 Νὰ ἦναι ὁ ἰστάμενος πλησίον τῆς ἀγρίως;

Δὲν εἶναι τόσοσ ἀτῆμοι! δὲν τοὺς γνωρίζουσ μόνου
 Οἱ ἄγριοι, ἀλλ' εἰς ἡμᾶς εἶναι γνωστοὶ πρὸ χρόνων....
 Δὲν κρύπτουσ οἱ σοφοὶ λαοὶ τ' ἀριστουργῆματᾶ τῶν,
 Καὶ χιλιάδεσ κεφαλῶν γνωρίζουσ τ' ὄνομά τῶν!
 Πορεύθητι, πορεύθητι εἰς τὰς εἰρκτᾶς, ὁπότε
 Οἱ ἀτυχεῖς ὑπνώττρουσι περὶλυποὶ δεσμῶται,
 Κ' εἰς παραλάλημα φρικτὸν θ' ἀκούσης τί φοβοῦνται,
 Κ' ἡ ἀπαισία μηχανῆ κ' ἐκεῖνοσ πῶσ καλοῦνται!
 Ὅποῖον κραῖμα ἔμψυχουσ καὶ ἄψυχουσ συνάμα·
 Κοπίσ καὶ χεῖρ ἐξέχουσαι εἰς φρικαλέουσ δραῖμα!
 Βωμῶσ τὸ ἐν καὶ πορφυροῦσ δικαιοσύνης θρόνοσ,
 Πράττωσ πᾶν ὅ,τι τιμωρεῖ εἰς τοὺς λοιποὺσ ἀπόνωσ·
 Παστᾶσ, ἥτισ τὸν θάνατουσ μὲ τὴν ζωὴν κοιμίζει,
 Μήτηρ, γεννῶσα κεφαλᾶσ χωρίσ νὰ τὸ γκωρίζῃ....
 Τὸ ἄλλο, δαίμων μὲ ὅστᾶ καὶ σάρκα ἀθρωπίνην,
 Λυσσῶδεσ κύων, ἐκτελῶν φρικτὴν δικαιοσύνην·
 Μετρῶν μ' ἀθρώπων κεφαλᾶσ τὰσ μύρασ του ἡμέρασ,
 Καὶ πίνων οἶνουσ αἵματωσ ἀδελφικοῦ τὸ τέρασ!

B'

Τοὺσ δυστυχεῖσ ὠδήγησαν ἐπὶ τῆσ λαιμητόμου·
 Ὁ Ποιητῆσ ἰστάμενοσ πλησίον, μετὰ τρέμου

Τῶν δεσμευμένων τὰ δεσμὰ ἀφήρесе ταχέως,

Κ' ἔδραμεν ὅπου ἔκειτο ἡμιθανῆς ὁ νέος.

Ὡ, πόσον ἡ ἀγγελικὴ ἦτον ὠχρὰ μορφὴ του!

Κηλίδας εἶχεν αἵματος ἡ στίλβουσα στολὴ του·

Τὴν ἐβενώδη κόμην του ἐρρύπαινε τὸ χῶμα,

Κ' ἰκετηρίους ἦγονε τὰς χεῖράς του ἀκόμα·

Εἰσέτ' εἰς τὰ ἡμίκλειστα τοῦ νεανίου χεῖλην,

Διακοπεῖσα δέησις σιωπηλῶς ὠμίλει.

Τὸ πλῆθος ὁ νεώτερος δεσμώτης δισχίσας,

Κ' ἐνώπιον τοῦ Ποιητοῦ τὰ γόνατα λυγίσας,

Σιωπηλῶς διέμενε, ποσῶς δὲν ἐκινεῖτο.

Ἐκεῖν' ἡ εὐγλωττος σιγὴ ἡ προσευχὴ του ἦτο!

Καὶ συμπαθῶς ἐπὶ στιγμὴν διέμενον πλησίον

Ἄσώστης καὶ ὁ λυτρωθεὶς...ἀλλ' αἰφνιδίως λύων

Ἄσώστης τὴν σιγὴν, εἶπε, λαβῶν συγχρόνως

Τοῦ λειποθύμου Ποιητοῦ τὴν χεῖρα αἰδημόνως·

« Μὰ τὴν ψυχὴν μου, ἀδελφοί, μὰ τὸν καλὸν Σωτῆρα,

« Καὶ μὰ τὴν εὐσπλαγχνον αὐτὴν καὶ χιονώδη χεῖρα,

« Ἄθῶος εἶμαι, καὶ ποτὲ δὲν κατειργάσθην φόνον.

« Οὐδὲ ρανίδα αἵματος δὲν ἔχουσα, καὶ μόνον

« Τὸ ἰδικόν μου ἤθελε χυθῆ ἐκεῖ ἐπάνω....

« Ἀκούσατε τὸν ὄρκον μου· ὀμνύω ν' ἀποθάνω

« Διὰ τὸν ἄγγελον αὐτόν! εἶνε Θεός μου πλέον....

« Καὶ τώρα φεύγω, ἀλλ' εἰς σὰς ἀφιερῶ τὸν νέον! »

Καὶ σχίσας ἀπὸ τὴν στολὴν τοῦ Ποιητοῦ συγχρόνως

Αἰμοβαφὲς τεμάχιον, τὸ ἔφερ' εὐγνωμόνως

Ἐπί τὰ χεῖλη, μ' ὀφθαλμὸν ὑγρὸν τὸν ἐθεώρει,
 « Θὰ σ' ἐπκνίδω! » ἔκραξε, κ' ἐρρίφθη πρὸς τὰ ὄρη.

Ε'

Τὸ πλῆθος αὐτοσχέδιον ἐποίησε φορεῖον,
 Καί κατακλίνον εἰς αὐτὸ τὸ θελκτικὸν παιδίον,
 Μὲ μητρικὴν τὸ ἔφερε φροντίδα εἰς τὴν πόλιν·
 Τοὺς δρόμους, τὰ παράθυρα, τὴν λεωφόρον ὅλην
 Κατεῖχε πλῆθος ἄπειρον· τὸ πᾶν εἶχεν ἡ φήμη
 Διαλαλήσει, καὶ καθεὶς νὰ ἴδῃ ἐπεθύμει
 Τὸν ἥρωα τοῦ δράματος ἐκείνου τοῦ ἀγίου.
 Καὶ ὅταν εἶδον τὴν ὠχρὰν μορφήν τοῦ νεκρίου,
 Τὴν αἰθερίαν καλλονὴν ἐκείνην ἐσβεσμένην,
 Μὲ ἡμαχμένον ἔνδυμα καὶ κόμην λελυμένην,
 Ψιθυρισμὸς ἀντήχησε γλυκὺς ἐπευφημίας,
 Συγκίνησις καὶ ἔκπληξις καὶ στόνοι συμπαθείας.
 Μεγάρου αἴφνης ἤνοιξεν ἡ θύρα, καὶ ταχεῖα
 Ἐξῆλθε μετὰ οἰκετῶν πολλῶν σεπτὴ κυρία·
 Συγκινημένη, κάτωχρος, δυσύσης ἡλικίας,
 Ὠραία ἔτι, καὶ γνωστὴ εἰς ὅλων τὰς καρδίαις.
 « Σταθῆτε, εἶπε, φίλοι μου, μίαν στιγμὴν σταθῆτε!
 « Τὸν νεκνίσκον εἰς ἐμὲ αὐτὸν ἐμπιστευθῆτε.
 « Εἰς τὴν μορφήν του νόσημα σπουδαῖον διακρίνω·
 « Ἡ μήτηρ του δὲν φαίνεται, καὶ μήτηρ του θὰ γείνω.»

Ὅλοι ἀπεκαλύφθησαν... Ἡ δέσποινα Ἑλένη
 Ἦτο γνωστὴ εἰς τοὺς πτωχοὺς κ' εἰς τὸν λαὸν ἐν γένει.
 Τὴν ἠκολούθει ἔνδακρος, ὡς ἄγγελος γλυκεῖα,
 Ἡ προσφιλὴς θυγάτηρ τῆς, ἡ νεαρὰ Μαρία.
 Εὐθὺς εἰς τοὺς οἰκέτας τῆς παρέδωκ' τὸν νέον,
 Καὶ διελύθη ἡ πληθὺς ἐκείνη τελευταῖον.

ΣΤ'

Παρήλθεν ἔτος ἕκτοτε ὁ ψάλτης νεανίας
 Ἰάθη ὦ, καλλίτερον ν' ἀπέθνησκεν! ἰάθη...
 Ἄλλ' ἰαθεῖς ἐκ τῆς σκληρᾶς ἐκείνης ἀσθενείας,
 Οἴμοι, κακὸν ἐπέπρωτο ἀνίατον νὰ πάθῃ!
 Ἦτο πρῶτα μαγικὴ, ἔαρινή πρῶτα,
 Ὅτε εὐρέθην πλανηθεῖς ἐγγὺς τινος δρυμῶνος·
 Εἰς τὴν ψυχὴν μου ἄπχσα ἡ φύσις ἐμειδία,
 Καὶ ἠκροώμην τῇ φαιδρᾶν μολπὴν τῆς ἀηδόνας.
 Πλὴν ἄλλη μὲ ἀπέσπασεν ἑξαίφνης μελωδία,
 Γλυκεῖα, πλήρης σπαρχμοῦ καὶ παραπονουμένη.
 Πλέον δὲν ἔψαλλε πτηγόν, ἀλλ' ἔκλαιε καρδία,
 Ψυχὴ ἀπὸ τὸ σῶμά τῆς ἀποχωριζομένη.
 Τὸ ἄσμα διεκόπτετο, ἀνενεῦτο πάλιν...
 Τοῦ δάτους μοὶ ἐφαίνετο πῶς ἔψαλλε τὸ φάσμα,
 Καὶ ἤκουον συγκινηθεῖς μὲ προσοχὴν μεγάλην.
 Ἴδού, ἰδού, τί ἔλεγε τὸ τεθλιμμένον ἄσμα.

- « Μὲ πονεῖ ἡ κεφαλὴ μου, ἄχ, πῶς μὲ πονεῖ!
 « Εἶναι ἀσθενῆς βαρέως, ἀσθενεῖ πολὺ.
 « Ἔχει ζάλην, ζάλην ἔχει.... ὄλο λησμονεῖ....
 « Ἐπὸ τότε εἶναι ἄλλη... ἔγεινε τρελλή!
 « Εἰς τοὺς ἰατροὺς ἐπῆγα· εἶπα « ἰατροί,
 « Δὲν εἶμι ἐγώ... ὁ νοῦς μου ἔγεινε τυφλός. »
 « Κ' ἔκλαιον, ἐκεῖνοι ὅμως, ἄνθρωποι σκληροί,
 « Ἐψιθύριζον γελῶντες· « ἔγεινες τρελλός,
 « Ἐγεινες τρελλός! »
-

- « Πανηγία μου Παρθένε! Σὺ ποῦ μ' ἀγαπᾷς
 « Περισσότερον ἀπ' ὅλους, μῆτερ θελκτικῆ,
 « Σὺ θὰ μὲ εἰπῆς τί ἔχω.... Ὅμως σιωπᾷς....
 « Ὡς αὐτὴ μὴ μετεβλήθης κ' ἔγεινες κακὴ; ...
 « Ὅμως τοῦτο, δέσποινά μου, θέλεις τὸ σκεφθῆ.
 « Καλὸς ἤμην ὅταν ρόδα σ' ἔφερον, καλός!
 « Πλὴν μὲ ἄνθη ὁ βωμός σου πλέον ἂν στεφθῆ,
 « Ἐνὰ στίχον ἂν σοῦ γράψω, νὰ γενῶ τρελλός,
 « Νὰ γενῶ τρελλός.
-

- « ὦ, τί νῦξ φρικτὴ! Φοβοῦμαι.... πλὴν καλὸς καιρὸς
 « Διὰ γάμους.... ὡς ἡ ἄλλη νῦξ ἡ μισητὴ....

« Μὴ θὰ νυμφευθῆ ἔκ νέου; ἤλθεν ὁ γαμβρός;

« Ἐγὼ δὲν τὴν θέλω—τώρα δὲν εἶναι αὐτή!

« Γυνὴ ἔγεινε, μὲ λέγουν, καὶ νὰ σὰς εἰπῶ,

« Ἡ ἀτμώδης κόρη σῶμα, κ' ἡ ψυχὴ πηλός....

«—Δὲν τὰς ἀγαπῶ τὰς νύμφας, δὲν τὰς ἀγαπῶ!—

« Θέλω ἄνθη, διὰ τ' ἄνθη γίνομαι τρελλός,

« Γίνομαι τρελλός!

« Διηγοῦνται εἰς τὴν χώραν, ὅμως μυστικῶς,

« Πῶς ὁ σύζυγος Ἐκείνης τὴν παρενοχλεῖ.

« Διηγοῦνται ὅτι εἶναι δύσμορφος, κακός,

« Δι' ἐμέ, πῶς εἶμ' ὠραίος καὶ καλὸς πολὺ.

« Μὲ τὰ εἶπαν, τὰ ἤξεύρω.... εἶν' ἀληθινά....

« Ἐχω ὀφθαλμοὺς ὠραίους κ' εἶμαι ὑψηλός.

« Κάμνω ὅτι δὲν ἀκούω, πλὴν πολὺ συχνά

« Ἦκουσα πολλὰς νὰ λέγουν· « εὐμορφος τρελλός,

« Εὐμορφος τρελλός! »

« Ἦλθ' εἰς τὸν ναὸν μὲ ἓνα ἄνθρωπον κακόν·

«—Ἀφρὸς ἦτον ἡ στολὴ τῆς, κύματος ἀφρός.—

« Ὅπισθεν στηλῶν κρυμμένος, ἔκλαια, λευκῶν·

« Τὴν συνάδευον καὶ ἄλλοι κ' ἔψαλλον φαιδρῶς.

« Εἶπ' ὁ ἱερεὺς· « τὸν θέλεις; » ἀπεκρίθη « ναί. »
 « Μή, ἀνέκραξα, ὀρμήσας πρὸ αὐτῆς τυφλῶς...
 « Μάλιστα, αὐτὴ τὸ εἶπε... Γῆ καὶ οὐρανέ!
 « Καὶ νομίζω, ἀπὸ τότε ἔγεινα τρελλός,
 « Ἔγεινα τρελλός!

« Χθὲς τῆς πόλεως οἱ παῖδες ἔπαιζον ἐκεῖ...
 « Ἐμπροσθεν αὐτῶν διήλθον, ἔντρομος, δειλός.
 « Μόλις μ' εἶδον, ἡ χαρὰ των ἦτο γενική,
 « Κ' ἔκραζον κ' ἐφώνουν ὅλοι· « ἦλθεν ὁ τρελλός!
 « Σιωπὴ λοιπὸν, τοὺς εἶπα· ἔλεος ζητῶ!
 « Σιωπὴ· τὸ λάλον στόμα κλείσατε καλῶς,
 « Μὴ τὸ μάθη ἡ Μαρία τ' ὄνομα αὐτό,
 « Κ' εἰς τὴν θέαν μου φωνάξῃ καὶ αὐτὴ « τρελλός
 « Καὶ αὐτὴ « τρελλός. »

« Καὶ μ' ἐδίωκον φωνοῦντες « ὁ τρελλός » ὁμοῦ,
 « Καὶ τὸ νέον ὄνομά μου ἔτρεχε πετῶν...
 « Καὶ μ' ἐλιθοβόλουν ὅλοι, ὅλοι κατ' ἐμοῦ...
 « — Ἄχ! πονοῦν οἱ λίθοι, πόνον προξενοῦν φρικτόν!
 « Ἔνας μ' εὔρεν εἰς τὸ στήθος λίθος τρομερός...
 « Μοῦ ἐφάνη ὁ ὀρίζων σκοτεινός, θολός,

« Κ' ἔπεσα αἵματωμένος, κ' ἔπεσα νεκρός,
 « Ὅμως ἤκουον ἀκόμη· « ἔπεσ' ὁ τρελλός,
 « Ἐπεσ' ὁ τρελλός. »

Καὶ πάραυτα λευκὴ σκιά ἐξῆλθε τοῦ δρυμῶνος·
 Κατόπιν ἄλλη, καὶ ὁμοῦ ἐχάθησαν συγχρόνως....
 Ἐσίγησεν ἡ πένθιμος ἐκείνη μελωδία,
 Κ' ἐπῆλθε πάλιν ἡ σιγὴ ὡς πρότερον βαθεῖα.
 Τίς ἦτον ἡ λευκὴ σκιά; νοὸς δὲν ἦτο πλάνη·
 Μόλις τὴν εἶδον φεύγουσαν, ἀλλὰ γνωστὴ μ' ἐφάνη.
 Ὁ ἀοιδὸς τοῦ ἄσματος ἐκείνη μήπως ἦτο;
 Συγκεχυμένως, ἀμυδρῶς ὁ νοῦς μου ἐνθυμεῖτο....
 Κ' ἐβάδιζον ἀναπολῶν πλησίον ρυακίου,
 Ὅτ' ἔφθασα εἰς ἀτραπὸν μικροῦ τινος χωρίου.
 Εἰς τοῦ Ἀγνώστου τὸ τερπινὸν χωρίον ὠδηγήθην·
 Πλὴν μόλις, μόλις εἰς αὐτὸ εἰσῆλθον, ἐνθυμήθην....
 Καὶ τὴν λευγεύουσα σκιάν ἐμάντευσα μὲ πόνον,
 Καὶ ποῖον εἶχεν ὄνομα ὁ ψάλτης τῶν δρυμώνων.
 Ὁ Ἀγνώστος! ἦτον αὐτὸς ὁ ἴδιος βεβαίως·
 Ἄλλ' ὅμως πόσον ἠλλαξεν ὁ τεθλιμμένος νέος!
 Δὲν ἦτο πλέον ὁ ἀβρὸς ἐκεῖνος νεανίας,
 Ὁ ἔχων κάλλος ἔξοχον καὶ ἔμπλεων ὑγείας·
 Ἄλλ' ἦτον ἡ σκιά αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ ψυχὴ του ἦτο,
 Ἥτις τὰ φίλα δάση της ἀκόμη ἐνθυμεῖτο.

.....

Εἰς Πατριάρχου χωρικοῦ μ' ὠδήγησαν οἰκίαν·

— Πάτερ, τῷ εἶπον, τὸν καλὸν γνωρίζεις νεανίαν,
 Ὅστις ηὐξήθη εἰς αὐτὸ τὸ ἥσυχον χωρίον;...

Πολλάκις συνηντώμεθα εἰς γῆν κοιμητηρίων.
 Φαιδρὸς δὲν ἦτο, πλήν ζωῆς καὶ ἥθης εἶχε δρόσον.

Τί νὰ συνέβη εἰς αὐτὸν καὶ κατεβλήθη τόσον;
 Τὸν εἶδον εἰς τὸ δάσος σας πλανώμενον ὡς φᾶσμα,
 Καὶ ψάλλοντα τὸν ἤκουσα παράδοξόν τι ᾄσμα. —

— Μ' εἶναι γνωστὸν τὸ ᾄσμα· του, ὁ γέρων ἀπεκρίθη,
 Κ' εἰς τὴν μορφήν του ἔκφρασις ἐλέους διεχύθη.

Τῆς ἱστορίας του ζητεῖς τὰ θλιβερά συμβάντα·
 Τὸ ᾄσμα, ὅπερ ἤκουσες, δὲν σ' ἐξηγεῖ τὰ πάντα;
 Ἀλλοίμονον, τὸ τέκνον μας νοὸς ἐκλείψεις ἔχει,
 Ἐσβέσθ' ἢ οὐρανία δᾶς καὶ πρὸς τὸ μνήμα τρέχει.

Κατηραμένη ἢ στιγμή, ἢ ὥρα, ἢ ἡμέρα,
 Καθ' ἣν ἀφῆκε τὸν ἄγρον τοῦ δάσους του ἀέρα
 Κ' ἐμβῆκεν εἰς τὰς πόλεις σας! ὦ, ἢ φιλοξενία
 Πωλεῖται τόσον ἀκριβὰ ἐκεῖ τῇ ἀληθείᾳ. —

Καὶ τότε ὄλην τὴν ζωὴν τοῦ νέου μ' ἐμπιστεύθη·
 Πῶς εἰς τὴν πόλιν, πληρωθεῖς, ἀβρῶς ἐνοσηλεύθη
 Ἀπὸ μεγάλην δέσποιναν, τὴν εὐγενῆ Ἑλένην·
 Ἄλλ' ἐνεδρεύετο ἐκεῖ ἀπὸ τὴν εἰμαρμένην
 Διὰ νὰ λάβῃ τὴν πληγὴν· ἀνεῦρε τὴν Μαρίαν,
 Πλήν, οἴμοι, κόρην τῆς καλῆς Ἑλένης! τὴν ἰδίαν,
 Ἦν εἶχεν ἔφιππον ἰδῆ πολλάκις καὶ θαυμάσει
 Καλπάζουσιν μετὰ τινος οἰκέτου εἰς τὰ δάση,

Καὶ ἦν ἡγάπα μυστικῶς τὸ ἀτυχὲς παιδίον,
 Ὡς ἀγαπᾷ ἀόμματος τὸ φῶς τῶν ἐνυπνίων...

Κ' ἔκτοτε τὴν ἡγάπησε βαθύτερον! ὁ ἄφρων,
 Δὲν ἔβλεπε τὴν χαίνουσαν ἐνώπιόν του τάφρον!

Κ' ἐκείνη τὸν ἡγάπησε, πλὴν τὰ ἀγνά των χεῖλη
 Ποτὲ δὲν εἶπον « Σ' ἀγαπῶ, » τὸ βλέμμα των ὠμίλει...

Καὶ τίς ἠδύνατο ψυχὴ νὰ μὴ τὸν ἀγαπήσῃ!
 Ὅτε ἰάθη κ' ἔσπευσε μακρὰν ν' ἀναχωρήσῃ,
 « Μεῖνον, ἡ μήτηρ ἔλεγεν, ἀκόμη » καὶ ἡ κόρη
 Ἔσιγα, πλὴν μὲ ὀφθαλμὸν ὑγρὸν τὸν ἐθεώρει...

Καὶ ἠνωμένοι, εὐτυχεῖς διήρχοντο ἡμέρας.
 Πλὴν ποῖα, ποῖα εἰς τὴν γῆν χαρὰ δὲν ἔχει πέρας;
 Ὁ σύζυγος τῆς εὐγενοῦς Ἑλένης ἀπεδήμει·
 Νὰ ἐπανέλθῃ ἔμελλε βραδύτερον, ἀλλ' οἴμοι,
 Ἀπροσδοκῆτως μὲ τινα μεσήλικα ἐφάνη,
 Καὶ διελύθη τ' ὄνειρον, ἐξέλιπεν ἡ πλάνη....
 — Τί τ' ἀναβάλλω, ἔνδακρυς ὑπέλαθεν ὁ γέρων·
 Μαντεύεις ἤδη.... ἤρχετο γαμβρὸν μακρόθεν φέρων.
 Ἡ μήτηρ κ' ἡ θυγάτηρ τῆς ἀντίστησαν ματαίως·
 Ἐκεῖνος τὸν ὑμέναιον ἐτέλεσε βιαίως,
 Καὶ ἡ Μαρία σύζυγος τοῦ ξένου κατεστάθη!
 Μετὰ χαιρὸν ὑπὸ τινος ποιμένος ἐθεάθη
 Τὸ τέκνον μας πλανώμενον· θανάτου εἶχε χρῶμα,
 Ἐνδυμασίαν ἄτακτον, ἀκίνητον τὸ ὄμμα....
 Ἐψαλλεν ἄσμα πένθιμον καὶ ἀσαφὲς συγχρόνως,
 Τὸ ἄσμα, ὅπερ ἤκουσες περῶν ἐκ τοῦ δρυμῶνος.

Καταλαμβάνεις· τὴν αὐτὴν στιγμὴν τοῦ ὑμενίου
 Αἱ φρένες ἐσαλεύθησαν τοῦ τεθλιμμένου νέου.
 Ἄλλ' ἢ παραφροσύνη του ποσῶς δὲν εἶν' ἀγρία·
 Μετέχει τῆς ὠραίας του ψυχῆς... Εἶναι βχθεῖα
 Μελαγχολία, ἥσυχος... Πολλάκις μᾶς γνωρίζει,
 Καὶ τ' ἔνομά μας μὲ πολλὴν ἀγάπην ψιθυρίζει.
 Μὲ δισταγμὸν ἐράσμιον τὴν χεῖρα μᾶς προσφέρει,
 Μᾶς λέγει ὅτι αὔριον θὰ νυμφευθῆ καὶ χαίρει.
 Ἐνίστε, λέγει, κακὸς ὁ κόσμος ὅτι εἶναι,
 Ὅτι πολλάκι ὑπάρχουσι ἐπὶ τῆς γῆς ὀδύνη,
 Καὶ ὅτι τὴν μητέρα του νεκρὰν δὲν εἶδεν! ὅμως
 Ἐπὶ στιγμὴν ἐξάπτεται καὶ στρέφεται ἀποτόμως,
 Ἄν τύχη γάμου τελετὴν νὰ ἴδῃ... Εἰς τὰ ὄρη
 Προχθὲς τὴν θυγατέρα μου συνήνητησεν· «ὦ κόρη,
 Τὴν εἶπε μετὰ δισταγμοῦ καὶ θελκτικῆς δειλίας,
 « Ἐὰν πτωχὸς τις σ' ἀγαπᾷ τοῦ δάσου νεανίας,
 « Μὴ τὸν προδώσῃς... δύναται καὶ νὰ παραφρονήσῃ,
 « Καὶ τοῦτο τὸν καλὸν Θεὸν μεγάλως θὰ λυπήσῃ!...
 Αὐτὰ τὴν εἶπε· κατηφῆς ἐπὶ μικρὸν ἐστάθη,
 Ἰκετικῶς συνήνωσε τὰς χεῖράς του κ' ἐχάθη. —
 Ἄχ, δὲν ἐγκαταλείπομεν τὸν ἀτυχῆ μας φίλον,
 Πλὴν ἀποθνήσκει· εἶν' ὠχρὸν τοῦ φθινοπώρου φύλλον.
 Ματαίως τῷ προσφέρομεν τροφήν, ἐνδυμασίαν,
 Καὶ πάντες ἀμιλλώμεθα μὲ τόσῃν προθυμίαν!
 Πρὸς οὐρανὸν τὴν πτέρυγα ὁ ἄγγελος ἀνοίγει·
 Θὰ μᾶς ἀφήσῃ, τέκνον μου, ταχέως θὰ μᾶς φύγῃ. —

Καί ὁ πρεσβύτερος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν βραρεῖαν.

— Γέρον! τῷ εἶπα, θλιβεράν μὲ λέγεις ἱστορίαν.

Πλήν, ἂν ἤξεύρης, λέγε με· εἰς τὸν δρυμῶνα κάτω,

Δὲν ἀπακτώμι, μετ' αὐτοῦ κ' εἰς ἄλλος ἐπλανᾶτο·

Τίς ἦτο; — Καί ὁ γηραιὸς ὑπέλαβε· — Νομίζω,

Ὅτι κ' ἐκεῖνον, τέκνον μου, ἐπίσης τὸν γνωρίζω.

Ὑπάρχουν καὶ κλαιὶ ψυχαὶ ἐν μέσῳ τῶν ἀνόμων·

Τὸν νέον, ὃν διέσωσεν ἀπὸ τὴν λαϊμητόμον,

Θὰ εἶδες, ἐπειδὴ αὐτὸς συγκατοικεῖ μαζὴ του. —

... Πλήν διεκόπη ἡ φωνὴ ἐξαίφνης τοῦ πρεσβύτου·

Εἰς τοῦ χωρίου, θόρυβος ἠκούσθη, τὴν πλατεῖαν...

Ἐρρίγησα, προαίσθησιν ἠσθάνθη ὀλεθρίαν,

Κ' εὐρέθη ἔξω, σύντροφον τὸν χωρικόν μου ἔχων.

Εἶδομεν πλῆθος μὲ σπουδὴν κατὰ τὸ δάσος τρέχον,

Καὶ κοπετοὺς μᾶς ἔφερε τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνέμου.

« Ἀπέθανεν! ἀνέκραζον, ἀπέθανε, Θεέ μου! »

« Ἄλλ' ὅμως τίς ἀπέθανεν; ἠρώτησα μὲ τρόμον·

« Ἐκεῖνος » μ' ἀπεκρίνοντο κ' ἐπέτων εἰς τὸν δρόμον.

Μετὰ τοῦ πλήθους ἔφθασα εἰς τὸν δρυμῶνα· πρία

Ἐκεῖ ἀνοίγετο σκηνὴ ὀδύνης ἐξαισία!

Ὅποιον δρᾶμα θλιβερόν καὶ ἅγιον, ἐγκλεῖτον

Τὸν θάνατον καὶ τὸν Θεόν, τὸ ὄναρ καὶ τὸν βίον!

* Ἄν ζήσω χρόνους ἑκατόν, χιλίους ἔαν ζήσω,

Θὰ ἐνθυμοῦμαι, καὶ ποτὲ δὲν θὰ τὸ λησμονήσω!

Ἐπὶ τῆς γλῶσσης καὶ χρυσῆς πορτοκαλλέας κάτω

Ὁ νεανίας Ποιητῆς νεκρὸς ἀπεκοιμᾶτο.

Ὠραῖος καὶ γαλήνιος προσέβλεπεν ἡρέμα
 Τὸν προσφιλῆ του οὐρανὸν μ' ἀγάπης ἔτι βλέμμα·
 Κ' εἰς τὸ ἄγνόν του μέτωπον ὡς στέφανος ἁγίου
 Ἦκτινοβόλει κ' ἔπαιζε χρυσῆ ἀκτίς ἡλίου.
 Ἦτον ὁ πρῶτος ἀσπασμὸς τῶν οὐρανῶν! Ἀκόμα
 Ἐτήρει τὸ μειδίαμα τὸ συμπαθές του στόμα,
 Κ' ἡ χεὶρ του ἐξετείνετο, ἦν ἔχανεν ἡ λύρα,
 Ὡς νὰ ἐζῆτει φιλικῶς νὰ θλίψῃ ἄλλην χεῖρα....
 Τοῦ λυτρωθέντος παρ' αὐτῷ ὑψόνετο δεσμίου
 Τὸ σῶμα, ὡς κυπάρισσος θρησκευτικοῦ μνημείου.
 Συντετριμμένος, ἄφωνος, ποσῶς δὲν ἐκινεῖτο·
 Ἐθάρρεις, ὅτι ὄρθιος ἀποθαμμένος ἦτο.
 Δὲν ἔχυνεν ἐν δάκρυον ἐκεῖνος· ἦτο λίθος·
 ὦ, κλαίουν ὅσοι μειδιοῦν ἐπὶ τῆς γῆς συνήθως....
 Εἰς εὐλαβῆ ἀπόστασιν τὸ πλῆθος εἶχε μείνει·
 Οὐδεὶς ἐστέναζεν, οὐδεὶς πλησίον του ἐθρήνει.
 Ἦρχοντο κλαίοντες ἐκεῖ, ἀλλ' ἔπαυον ἐμπρός του.
 Τόσην ἐπέβαλε σιγὴν ἡ θεὰ τοῦ Ἀγνώστου!

Ζ'

Ἄλλ' ὅταν κύψας εὐλαβῶς εἰς τὴν ψυχράν του κλίνην,
 Ἦσπασθῆν τοῦ μετώπου του τὴν ἱεράν γαλήνην,

Ἀντήχησαν ἀπὸ λυγμοὺς τῶν χωρικῶν τὰ στήθη,
 Καὶ ἡ ἀλγοῦσά των ψυχὴ εἰς δάκρυα ἐχύθη.
 Ὁ εἷς μὲ ἀνθη ἔστεφε τὰ νεκρωθέντα κάλλη,
 Ὁ ἄλλος τὸν ἐθώπευε, τῷ ἐμειδίων ἄλλοι,
 Κ' ἐζήτουν ὅλοι, θλίβοντες τὴν ἄψυχόν του χεῖρα,
 Νὰ μεταδώσουν εἰς αὐτὴν μικρὸν ζωῆς σπινθῆρα.
 Ὅποιον πένθος ἄδολον καὶ ὕψος συμπαθείας,
 Ὅπερ εἰς μόνον χωρικὰς εὐρίσκεται καρδίξ!...
 Καὶ κλαίουں ὅλοι, καὶ ἤχεϊ ἐγκάρδιος ὁ θρήνος,
 Ἐνῷ θαρρεῖς πῶς μειδιῶν εὐχαριστεῖ Ἐκεῖνος.
 Καὶ μόνος καὶ ἀδάκρυτος, μὲ σπασμωδοῦντα χεῖλη,
 Ὁ πρὶν δεσμώτης ἴσταται ἀκίνητος ὡς στήλη.
 Ἀλλ' ὅταν μηκυθμοῦ λεπτοῦ ἀντήχησεν ὁ στόνος,
 Ὅταν ἐσχίσθη ὁ ἐγγὺς φραγμὸς τοῦ καλαμῶνος,
 Καὶ μ' ἐν ὡς βέλος πήδημα ἢ αἰγαγρος ἐμπρὸς του
 Ἐρρίφθη καὶ ἀπέπνευσε πλησίον τοῦ Ἀγνώστου,
 Κραυγὴν ἀφήκαν γοερὰν τοῦ στήθους του τὰ βάθη,
 Ἐρρίφθ' εἰς τὸν ἐκεῖ κρημνὸν κ' ἐπὶ στιγμὴν ἐχάθη.
 ... Ὅταν ὁ γέρων ἱερεὺς ἐφάνη τοῦ χωρίου,
 Κ' εὐηγγελίσθ' εἰς τὸν νεκρὸν τὸν ὕπνον τοῦ Κυρίου,
 Ἐστράφην, τὸν ἠτένισα κ' ἐμάκρυνα τὸ βῆμα·
 Δὲν ἠδυναμένη νὰ ἰδῶ ἐκεῖνον εἰς τὸ μνημα....
 Εἶδον οἱ ἐπιθάνατοι πολλάκις πῶς στενάζουν,
 Ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ ἰδῶ καὶ πῶς ἐνταφιάζουν.

Η'

Μετὰ καιρὸν διέβαινα ἐκ νέου τὸν δρυμῶνα,
 Καὶ κελαδοῦσαν ἤκουσα καὶ πάλιν ἀηδόνα·
 Ἄλλὰ δὲν ἔψαλλε φαιδρῶς ὡς ἄλλοτε, ἐθρήνει
 Κ' ἦν ἡ φωνή της δάκρυα, τὸ ἄσμα της ὀδύνη.
 Τὸ δάτος ἦτον ἤτυχον, εὐδία παντοῦ ἦτο·
 Ἐνόμισα ὅτι ψυχὴ νεκροῦ παρεπονεῖτο,
 Ὅτε εὐρέθην ἔμπροσθεν μικροῦ ἐκκλησιδίου
 Κ' εἶδε τὸ βλέμμα μου σταυρὸν χλοάζοντος μνημείου.
 Περιλυπος ἐκράτησα τὸ κουρασμένον βῆμα·
 Δὲν ἦτο τάφος, ἀλλ' ἀνθῶν φαιδρὸς τὸ κρῦον μνημα.
 Εὐώδη ἔρριπτε σικιὰν χρυσῆ πορτοκαλλέα,
 Καὶ κατεχάλυπτον σταυρὸν καὶ χῶμα, ἄνθη νέα.
 Πτηγόν τι ἐπὶ τοῦ σταυροῦ εὐθύμως ἐκινεῖτο·
 Τοῦ κοιμωμένου ἡ ψυχὴ ἐπίστευσα πῶς ἦτο.
 Ἐξαίφνης βῆμα ἤκουσα· στρέφων ἐκεῖ τὸ ὄμμα,
 Ἀνθρώπου εἶδον κατηφοῦς κεκυρτωμένον σῶμα.
 Ἦτον ὁ πρῶτην δέσμιος· τῷ ἔτεινα τὴν χεῖρα·
 Φεῦ, εἰς μνημεῖον προσφιλὲς μᾶς ἦγονεν ἡ μοῖρα,
 Ἄλλὰ ἐγὼ διέβαινα ἐκεῖθεν τοῦ δρυμῶνος·
 Ἐκαῖνος ἔμενεν ἐκεῖ μὲ τὸν νεκρὸν του μόνος!

ΑΛΦΡΕΔΟΣ

ΕΙΣ ἈΣΜΑΤΑ ΕΞ

ἈΣΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΑΛΦΡΕΔΟΣ

« Ἀρχάγγελος ἕνα καιρὸν
καὶ ὁ Σατὰν ὑπῆρξε. »

Α'

- Εἰς τοῦ Ἀλφρέδου αὔριον θὰ ἦσαι; — Ὅχι. — Ποίαν
Αἰτίαν ἔχεις; — Ἀγνοῶ· ἐχθαίρω τὸν τρελλόν.
— Καὶ μόνον, μόνον δι' αὐτὴν τὴν ἐλαφρὰν αἰτίαν
Ἀφίνεις ἐν συμπόσιον τοσοῦτον τρυφηλόν;
Ὁ καμπανίτης ἔπαυσε νὰ σὲ ἠδύνη πλέον;
Παρήτηρες τοῦ λανσκενέ καὶ σὺ τὸν πειρασμόν;
Δὲν σὲ κινεῖ ὡς ἄλλοτε λορέττας βλέμμα κτιόν;...
Μὰ τὸν Θεὸν παρήλλαξες! δὲν εἶσαι ὁ Ἐδμών!
— Θὰ ἦν' ἐκεῖ τοῦλάχιστον ἡ κολασμένη Κλαίρη;
— Θὰ εὐρησῇ καὶ τὴν κόλασιν ἐκεῖ... τὴν Βοεμήν!
— Καλά, θὰ ἔλθω. — Παμπληθεῖς θὰ ἤμεθα ἑταῖροι,
Καὶ δὲν θὰ πλήξῃς, πιστεῦσε, παντάπῃσιν. — Ἀμήν!

Τοιχῦτα βηματίζοντες ἔμπρὸς τῶν Ἑλυσίων,
 Ἐλάλουν δύο Λέοντες παρισινοὶ φαιδρῶς,
 Κ' ἑκαχολόγουν εὐφυῶς τὸ πᾶν καὶ τὸν πλησίον,
 Διὰ νὰ φεύγη εὐθυμὸς ὀλίγον ὁ καιρός.

B'

— Ἀλλὰ ὁποίους λέοντας, λορέττας ποίας ψάλλεις,
 Καὶ τί θὰ εἶπη λανσκενέ, ξενίζων ποιητά;
 Τὴν γλῶσσαν τῶν πατέρων σου ὡς ῥάχος ἀποβάλλεις;
 Δὲν ἐννοοῦσιν Ἑλληγες τὰ ἔπη σου αὐτά! ...
 — Θεὸς φυλάξῃ! στιχουργῶ εἰς γλῶσσαν ἑλληνίδα·
 Κ' οἱ παῖδές μας τοῦ λανσκενέ ζητοῦν τὸν πειρασμόν.
 Τὸν Καραίσκον δὲν ὑμνῶ, δὲν ψάλλω τὴν Πατρίδα·
 Αὐτὰ σᾶς εἶναι ἄγνωστα... ἐκφεύγουν τὸν συρμόν.
 Πόσας λορέττας μὲ κοστύμ... κοστύμ, μὲ ἐννοεῖτε...
 — Ὅλοι λαλεῖτε γαλλικὰ κ' ἐν μέσῳ τῶν ὁδῶν. —
 Πόσας λορέττας εἰς τὴν γῆν τοῦ Κόδρου θεωρεῖτε,
 Φορούσας χαίτας νεκρικὰς ὡς λάφυρα Ἰνδῶν!
 Τί λέγετε, σεῖς, λέοντες κομφοὶ τῶν Σολωνίων,
 Ἑδυπαθεῖς φιλόσοφοι, περιπκτητικοί;
 Λορέτται μόνον εἰς τὴν γῆν ἀνοῦν τῶν Παρισίων; ...
 — Ἀλλ' ἡ ἀδολεσχία σου κατέστη φορτική!
 Ποῦ εἶναι ὁ Ἀλφρέδος σου; καὶ τίς αὐτός; ὀμίλει·
 Τὰς παρεκβάσεις ἄφες τας δι' ὄνομα Θεοῦ.

Εἶπε ὅ,τι κχιοναρχοῦν τῆς Μούσης σου τὰ χεῖλη,
 Ὡς ψάλτης μητροπόλεως ἐν μέσῳ τοῦ λαοῦ.
 — Πολὺ κχλά· προσμείνατε, διότι.... — Τί διότι;
 Καὶ πάλιν; — Ὅχι, κύριοι, ἀρχίζω τὸν ψαλμόν·
 Πλὴν ἂν συλλάβω ἀπὸ σᾶς κἀνένα νὰ ὑπνώττη;
 Ἄν ὁ πτωχὸς Ἄλφρεδος μου σᾶς φέρῃ νυσταγμόν;

Γ'

Τίς ὁ Ἄλφρεδος; καὶ αὐτὸς ἠγνόει.... Ἐξωμότης
 Τῆς ἄλλοτε καρδίας του· τριακοντούτης γέρων,
 Ἄλλοτε Τάσσειος ψυχὴ καὶ νῦν καλὸς συμπότης·
 Ἄστηρ εἰς ὕδατα θολὰ καὶ στάσιμα μαρμαίρων.
 Πεσὼν ὡς ὁ Ἀρχάγγελος εἰς ζοφεράς ἀβύσσους,
 Πλασμένος διὰ ν' ἀγαπᾶ καὶ ζῶν διὰ τοῦ μίσους.

Λέων οὐδεὶς καθὼς αὐτὸς εἰς Παρισίους ἦτον·
 Ἡ φήμη του διέτρεχε καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν
 Μυθώδης καὶ ἀλλόκοτος καὶ πλήρης ἀπορρήτων,
 Ὡς θυελλώδης ἀστραπὴ φωτίζουσα σκοτίαν.
 Ὅργιαστὴς πικράτολμος, αὐθάδης καινοτόμος,
 Ὑψοῦτο πρῶτος πάντοτε κ' εἰς πάντας ἦτο νόμος.

Ματαίως ἐπιθήμιζον τοὺς τρόπους του οἱ ἄλλοι·

Πᾶν ὅ,τι ἔπραττεν αὐτὸς ἢ ἔλεγεν ἀκόμα,
Οὐδεὶς νὰ πράξῃ ἤξευρεν, οὐδεὶς αὐτῶν ἐλάλει.

Πλασμένοι ἀπὸ τὸ αὐτὸ δὲν εἶναι πάντες χῶμα....

Καὶ ἐμιμοῦντο ἅπαντες τῶν ἔργων του τὸν τρόπον,
Καθὼς μιμοῦνται πύθιοι τὰς ἔξεις τῶν ἀνθρώπων.

Καὶ μόνος ἔζη μεταξὺ τῶν ἄλλων, πάντῃ μόνος,
Ὡς ἀνδριάς μαρμαρίνος ἐν μέσῳ τῆς πληθύος.
Τὰ πάθη του ἦσαν βοή, ὀλολυγμὸς τυφῶνος·

Ἄλλὰ θαλάσσης ὁμοῖος εἶν' ὄλος του ὁ βίος.

Ἐνῶ ἐπάνω παταγεῖ κ' ὑπὸ τὸ φῶς κυμαίνει,

Σιγὴ εἰς τὰς ἀβύσσους του καὶ σκότος διαμένει.

Ἦταν ὠχρὸς, τόσοσ ὠχρὸς, ὥστε τὸν ἐλυπεῖσο·

Ὡχρὸς ὡς κρύον μάρμαρον ἀρχαίκοῦ μνημείου.

Ἐθάρρεις ὅτι πρὸ νεκροῦ ἀναστηθέντος ἦσο....

Οἱ ὀφθαλμοὶ του μέλινες καὶ πλήρεις μυστηρίου,
Κάτω τῆς μαύρης κόμης του ἐξήστραπτον ρεμβώδεις

Καθὼς εἰς μαῦρον οὐρανὸν ἀστέρες θυελλώδεις.

Καὶ ὅμως ποίαν ἔκφρασιν τὰ ὄμματα ἐκεῖνα

Πολλάκις εἶχον! Ἐκφρασιν ἀγγελικῆς ἀγνείας·

Ἀπέβχλλον ἐπὶ στιγμὴν τὴν ζοφερὰν ἀκτῖνα,

Κ' ἠκτινοβόλουν διαυγῆ καὶ ἔμπλεα καρδίας.

Κ' ἔλεγες, μετ' ἐκπλήξεως παρατηρῶν μεγάλης·

«Τοιούτους ἔχουν ὀφθαλμοὺς τὰ τέκνα τῆς κραιπάλης;»

Ἄλλὰ τοιαύτην ἔκφρασιν σπανίως εἶχον μόνον·

Μετὰ μικρὸν τὸ στόμα του σαρκάζον ἐμειδία

Μειδίμα ὀλέθριον, μειδίμα δαιμόνων,

Κ' ἐχάνετο ἢ ἔκφρασις ἐκεῖν' ἢ οὐρανία.

Ὁ πρὶν ἀγνός του ὀφθαλμὸς ἐξήστραπτεν ἀγρίως,

Ὡς συννεφοῦται ἀττικὴ ἡμέρα αἰφνιδίως.

Πόσον ὠραία κ' εὐγενῆς ἡ κεφαλὴ του ἦτο,

Ἐξέχουσ' ἀλαζονικῶς ἡ κλίνουσα ζοφώδης!

Τὸ χεῖλός του περιφρονοῦν τὰ πάντα ἐκινεῖτο,

Κ' ἐπρόφερον ἐνίοτε ἀρὰς μυστηριώδεις.

Τὸ μέτωπόν του αὔθαδες, κατακεραυνωμένον,

Πρὸς νέους πάλιν κεραυνοὺς τὸ εἶχεν ὑψωμένον.

Οὐαί, οὐαί εἰς τὴν ἀγνὴν καὶ ἄπειρον περθένον,

Ἦτις τὴν Ἐωσφόρειον μορφὴν του ἐθεώρει!

Τὸν ἔβλεπε κ' ἤσθάνετο τὸ στῆθός της κυμαῖνον·

Δεύτερον βλέμμα καὶ γυνὴ καθίστατο ἡ κόρη...

Καὶ πῶς τὴν ἐθυσίαζε! μὲ ποῖον αἷμα κρῦον!

Χωρὶς κἄν νὰ ἠδύνηται...ὡς ἄθυρμα παιδίων.

Ἄλλὰ δὲν ἐθυσίαζε τὸ βάσκανόν του ὄμμα

Τὴν κόρην μόνον τὴν ἀγνὴν, ἧτις νικᾶται μόνη·

Ἐνίκα δυσχερέστερον, τὸ βλέμμα του ἀκόμα

Καὶ τῶν ἐταίρων τὰς νεκρὰς καρδίας κατεπόνει!

Παράδοξον· νεάνιδα διέφθειρεν ἀγίαν,

Κ' εἰς τὴν ἐταίραν ἔδιδε δευτέραν περθενίαν.

Ὅποσαι νέαι κόμησσαι καὶ πόσαι μαρκεσίαι

Τὰς πτέρυγας των ἔκαιον εἰς τὸ δριμύ του ὄμμα·

Ὅποσαι κόραι τοῦ λαοῦ, ἀπλοῖκαὶ καρδίαι,

Μὲ φίλημα τὸν ἄσπλαγχνον ἀπήντων εἰς τὸ στόμα!

Σιωπηλός, ἀναίσθητος ὡς κορσεθεὶς Σουλτάνος,

Ἐδέχετο τὰς τρυφερὰς θωπείας των ὁ πλάνος.

Τὴν ἀρετὴν κατέτρεχεν ὁ ἔρωσ τοῦ.... ἂν ἦσαν
 Τὰ θυματὰ τοῦ θελκτικὰ ἠδιαφόρει· μόνον
 Φημιζομένην ἀρετὴν ἐδίωκε μὲ λύσσαν,
 Καὶ πρὸς ἀγίαν ἔρριπτε τὸ βλέμμα δολοφόνον.
 Κ' εἰς τὴν ἀστὴν κατέβαινε ἀπὸ ἡγεμονίδαι,
 Ἄπλῶς, καθὼς ἀλλάζομεν εἰς δεῖπνον πικροψίδα!

Φεῦ· δὲν ἠγάπα, τίποτε ἐκεῖνος δὲν ἐπόθει·
 Ὅσακις κατεσύντριβε νεάνιδα κάμμιαν,
 Ὅσακις εἰς τὴν ἄβυσσον ἀγνὴν παρθένον ὤθει,
 Τραῦμα ἐπράυνε, πληγὴν εἰς ἄπαντας κρυφίαν.
 Νά, δὲν ἠγάπα· τῶν νεκρῶν τὸ στῆθος δὲν κινεῖται·
 Ἐφρόνουν ὅτι ἀγαπᾷ διὰ νὰ ἐκδικηθῆται....

Καὶ ὅμως τὸν ἀκάθεκτον ὀργιαστὴν ἐκεῖνον,
 Τὸν ἔχοντα ἀνηλεῆ καὶ ζοφεράν καρδίαν,
 Τὸν ἐνθυμοῦντο ἄλλοτε ἀγνὸν ὡς θάλλον κρίνον,
 Ἐρυθριῶντα καὶ δειλὸν ὡς κόρην ἐρασμίαν.
 Τὸν ἐνθυμοῦντο νεύοντα τοὺς ὀφθαλμούς τοῦ κάτω,
 Ὅταν ἐσθῆτα γυναικὸς βαινούσης ἠεροῦτο.

Αὐτός, ὅστις ἀφήρπαζεν ἀσπλάγγως τὰς καρδίας,
 Ὅστις ψυχρῶς ἐφόνευε τοὺς φίλους αὐτοῦ, μόνον
 Δί' ἓνα λόγον ἀπρεπῆ ἐν μέσῳ εὐθυμίας,
 Αὐτὸς ποτὲ ὁ ἴδιος ἐστέναζε μὲ πόνον,
 Κ' ἐκίνει τὴν καρδίαν του ἀπλοῦ στρουθίου πτώσις.
 Ἄ, γίνονται εἰς τὴν ψυχὴν τοιαῦται ἀλλοιώσεις!

Τὸν ἐνθυμοῦντο ἄλλοτε παρθένον νεανίαν,
 Μὲ Ὅσσιάνου μέτωπον, μὲ ὀφθαλμοὺς ἐμφύχους,
 Βαδίζοντα εἰς ταπεινοῦ χωρίου ἐκκλησίαν
 Καὶ ἀκρώμενον ρεμβῶς τοῦ κώδωνος τοὺς ἤχους.
 Ὑψοῦντο τότε εὐσεβῶς οἱ νέοι ὀφθαλμοὶ του,
 Ὡς νὰ ἐζήτει ἔμπνευσιν ἁγίαν ἢ ψυχὴ του.

Κ' ἐλάμβανε τῶν οὐρανῶν ἔμπνεύσεις... Ἄνεπόλουν
 Παιδίου ἔπη ἅγια, ὑπερφυῶς ὠραῖα,
 Ποιήσεις, αἰτινες ψυχὴν ἀγνήν ἐμυροβόλουν,
 Ἄγγέλλουσαι περίδοξον καὶ μέγαν συγγραφέα.
 Κ' ἦν ὁ Ἀλφρέδος τῶν ᾠδῶν ὁ ποιητὴς ἐκείνων,
 Παιδίον εἰς παιδαγωγῶ τὸ νεῦμα ἔτι κλίνον.

Μετὰ μικρὸν ἀντήχησε καθ' ὅλην τὴν Γαλλίαν
 Ἄγγελου ἄσμα, ψάλλοντος ἀγνῆς παρθένου κάλλη·
 Ὀνειροπόλον, συγκινοῦν ἐκ βάθρων τὴν καρδίαν,
 Κ' ἠρώτων πάντες, ἔκθικμοι ἀκούοντες, «τίς ψάλλει;»
 Κ' ἦν ὁ Ἄλφρεδος ποιητῆς τοῦ ἄσματος... ὁ ψάλλων,
 Ἐφηβος ἔτι, τῆς ἀγνῆς καρδίας του τὸν σάλον.

Σιγῇ ἐξαίφνης ἔπαυσε τοῦ ἄσματος τὸν στόνον·
 Τί ἐγείνειν ὁ ποιητῆς καὶ δὲν ἠκούσθη πλέον;
 Οὐδεὶς ἐγνώριζεν, ἀλλὰ κατόπιν τινῶν χρόνων
 Ἐφάν' εἰς τὰ Παρίσια περικαλλῆς τις λέων.
 Ἐκ τοῦ Σουλίου ἤρχετο, σωθεὶς πολλῶν κινδύνων,
 Τοῦ Φώτου συμπολεμιστῆς, πλήν φεῦ, χωρὶς ἐκεῖνον!

Ἐρρίφθη, ἔλεγον, ἐκεῖ ἐλπίζων ν' ἀποθάνη,
 Ἡ νὰ πραῦνη τὴν πληγὴν κρυφίας ἀλγηδόνας·
 Πλὴν δὲν εὐρέθη δι' αὐτὸν ἐν Τούρκου γιαιταγάνι.
 Ματαίως ἐξετίθετο εἰς στρόβιλον ἀγῶνος,
 Κ' ἐπέπιπτεν ὅπου λυσσῶν ἀντήχει μάχης ἤχος.
 Οἴμοι, ἐπίζη πάντοτε· τὸ θάρρος εἶναι τεῖχος.

Κ' ἐπέστρεψε περίλυπος εἰς τὴν Γαλλίαν πάλιν,
 Ζοφώδης, ἔμπλευς πληγῶν καὶ κάτωχρος ὡς κρίνον,
 Κ' εἰς ἀκολάστους ἔρωτας ἐρρίφθη καὶ κραিপάλην,
 Ζητῶν νὰ σβύσῃ τὸν φανὸν τῆς μνήμης εἰς τὸν οἶνον...
 Ματχίως· δὲν ἐμέθυσεν. Ἐντὸς τοῦ ἐγρηγόρει
 Ἡ μνήμη, ἡ ἀκοίμητος τοῦ παρελθόντος κόρη!

Εἰς τὴν ἀκράτητον ὄρμην ἐστράφησαν ἐκείνην
 Μὲ θάμβος οἱ Παρίσιοι· ἐσκόρπιζε χρυσίον,
 Κατέστρεφε νεάνιδας μὲ δαίμονος γαλήνην,
 Καὶ ἦτον ἡ οἰκία τοῦ οἰκία τῶν ὀργίων.
 Καὶ ὅλα ταῦτα ἔπραττε μὲ χάριν ἐξαισίαν,
 Ὑψῶν εἰς θέσιν ἀρετῆς τὴν ζοφεράν κακίαν.

Εἰς κάθε ἵπποδρόμιον ἐλάμβανον τὸ γέρας
 Ἡ Λήθη καὶ ὁ Θάνατος, οἱ ἄραβῆς τοῦ ἵπποι·
 Καὶ παίζων εἰς τὸ λανσκενὲ πολλάκις τὸ ἐσπέρας,
 Ἐκέρδιζεν ἢ ἔχανε, χωρὶς οὐδὲν νὰ εἴπη,
 Μὲ σαρκασμοῦ μειδίμα ποσὰ περιουσίας,
 Ἐνῶ οἱ ἄλλοι ἔχυνον ἰδρωτάς ἀγωνίας.

Καὶ τὸν ἐφθόνουν, καὶ κάνεις δὲν τὸν ἠγάπα· στῆθος

Δὲν εἶχεν ἓν κ' ὑπὲρ αὐτοῦ ἀρμονικῶς νὰ πάλλη·

Ὡ, τὴν ὑπεροχὴν ποτὲ δὲν ἀγαπᾷ τὸ πλῆθος....

Γαμψώνυξ ἦτον ἀετὸς καὶ ὄρνεα οἱ ἄλλοι.

Τὸ φύλον τὸ περικαλλὲς τὸν ἀνεξήτει μόνον·

Οἱ ἄνδρες τὴν ὑπεροχὴν ὑπέφερον μὲ πόνον.

Ἐκ φόβου τὸν ἐθώπευον· δὲν ἔπαιζεν ἐκεῖνος,

Καὶ εἶχε τόσους αἵματος θριάμβους ἀποκτήσει.

Τὸ βλέμμα του ἐξήστραπτεν ἐκ φλογερᾶς ἀκτίνος,

Κ' ἐφόνευεν ὁ ὀφθαλμὸς τὸ ξίφος πρὶν κτυπήσῃ.

Πολλάκις τὸν ἀντίπαλον φονεύων ἔλυπεῖτο,

Ὡς νὰ ἐπόθει ὁ νεκρὸς ὁ ἴδιος νὰ ἦτο!

Πρᾶγμα παράδοξον· ἐὰν ἐμπρὸς του ἐθεώρει

Ἄμξεηλάτην εὐσαρκον, μὲ ὄψιν ἠλιθίαν,

Τῶν ὀφθαλμῶν του ἤστραπτεν αἰμοχαρῆς ἡ κόρη,

Καὶ τὸν ἐκτύπα ἔχθαμβον μ' ἀνήκουστον μανίκι.

Καὶ ὅταν εἰς τοὺς πόδας του ὠχρὸν τὸν ἐθεώρει,

Μὲ ἀηδίαν ἴστατο καὶ σύννους ἀνεχώρει....

Ὅπόσον οἶνον ἔπινε ψυχρῶς συμποσιάζων!

Ἄπὸ τὴν μέθην ἔπιπτον χαμαὶ οἱ σύντροφοί του,
Κ' ἐκεῖνος μένων ἤρεμος τοὺς ἔβλεπε σαρκάζων.

Κατόπιν, κάτω ἔκλινεν ὠχρὰ ἡ κεφαλή του,
Καὶ μόνος μεταξὺ αὐτῶν, εἰς τράπεζαν κραιπάλης
Ἐγραφεν ἔπη δαίμονος ἔμπρὸς κενῆς φιάλης!

Εἰς αἶμα τὴν γραφίδα του καὶ εἰς χολὴν βαπτίζων,
Φρενήρης ἐσφενδόνιζεν ἄρας καὶ βλασφημίας,
Ὅ,τι σεπτὸν καὶ ἅγιον χλευαστικῶς ὑβρίζων·

Κ' ἦσαν βρυγμοὶ τὰ ἔπη του τὰ ἔμπλεα μανίας.
Πλὴν σ' ἔφερε καὶ δάκρυα ἡ ποίησις ἐκείνη·
Ἡ κολασμένη Μοῦσά του ἐκ βάθρων συνεκίνει.

Καὶ Ὅφεις ὑπεγράφετο δημοσιεύων· ποῖον

Ψευδώνυμον κατάλληλον! Αἱ εὐσεβεῖς καρδίαι
Τοῦ τρόμου συνησθάνθησαν ῥιγήσασι τὸ κρῦον,
Ὅτ' αἱ τρυχεῖαι ἤχησαν ἐκεῖναι μελωδίαι.

Καὶ πάντες, πάσης τῆξεως, ἀνέκραζαν συγχρόνως,
« Ἐρρέτωσαν οἱ φαρμακεῖς, μακρὰν ὁ ψυχροκτόνος! »

Πῶς ὁ Ἀλφρέδος, τὸ ἀγνὸν μειράκιον, ὁ νέος
 Ὅστις ἐξύμνει ἄλλοτε λατρεύων μίαν μόνην,
 Ὁ εὐσεβὴς τῶν οὐρανῶν υἱός, τόσον ταχέως
 Ἐκ τοῦ αἰθέρος ἔπεσεν εἰς βορβορώδη κόνιν ;
 Πῶς, στρέφων ἀπὸ εὐγενῆ κατὰ τυράννων πάλιν,
 Εἰς ἀκολάστους ἔρωτας ἐρρίφθη καὶ κρασιπάλιν ;

Κάμμια Εὐα δύναται εἰς τοῦτο ν' ἀπαντήσῃ,
 Ἡ αἰωνία πτώσις μας, ἡ μήτηρ τοῦ θανάτου·
 Ἡ ἐκλεκτὴ τοῦ ὄφους τὸ αἶνιγμα ἄς λύσῃ.
 Ἐκείνη πάλιν ἔκοψε τ' ἀγγελικὰ πτερά του,
 Ἐκείνη τὸν μετέβαλεν εἰς δαίμονα, ἐκείνη,
 Τῆς ἁμαρτίας ἡ Σειρὴν, ἡ πρώτη μας ὀδύνη !

Ἀκούσατε ἔχων αὐτὸς περιδοξὸν οἰκίαν,
 Κ' ἰσχύων κ' εἰς βασίλισσαν ἀκόμη ν' ἀτενίσῃ,
 Ἐχων Ἀπόλλωνος μορφήν καὶ ποιητοῦ καρδίαν,
 Συγκατετέθη ταπεινὴν παρθένον ν' ἀγαπήσῃ,
 Καὶ νὰ προσφέρῃ εἰς αὐτὴν τὰ ἔφηβά του ἔτη,
 Τὴν εὐγενῆ του ὑπαρξίν καὶ τὴν ψυχὴν του ἔτι !

Ἦτον ὁ ἔρωσ τοῦ αὐγῆ ἑλληνικοῦ μαΐου·

Ἄγνός, ὡς τὸ μείδιαμα νηπίων κοιμωμένων,

Πιστός, ὡς εἰς τὸν ἄνθρωπον ὁ λίθος τοῦ μνημείου....

Καὶ τὴν ἡγάπα· ἀλλ' οὐχί! τοσοῦτον τετριμμένον

Δὲν εἶχεν οὗτος αἴσθημα.... τὴν ἐπροσκύνει· μήτε....

Καὶ πλειότερον αὐτῶν.... Ματαίως τὸ ζητεῖτε!

Κ' ἐνθουσιῶν διήρχετο πλησίον τῆς τὸν βίον,

Ὡς χρυσαλὶς εἰς κάλυκα, ὡς μύρον εἰς τὸ κρίνον,

Μὲ τὴν πλουσίαν τοῦ ψυχῆν κόρην γυμνὴν ἐνδύων,

Καὶ στέφων βίον σκοτεινὸν μὲ χεῖμαρρον ἀκτίων.

Δημιουργός τῆς δεύτερος, τὰ πάντα τὴν ἐδώρει·

Καρδίαν μόνον παρ' αὐτοῦ δὲν ἔλαβεν ἡ κόρη!

Χεῖρ ἀνθρωπίνη δύναται βουνὰ νὰ μεταφέρῃ,

Καὶ τὸν εὐρὺν ὠκεανὸν ξηρὰν νὰ καταστήσῃ·

Δύναται τᾶστρα τοῦρανοῦ εἰσέτι νὰ προσφέρῃ,

Ἄλλ' ὄχι κ' εἰς τὴν ἀκαρδον καρδίαν νὰ δωρήσῃ....

Δὲν μεταβάλλετ' ἡ ψυχὴ, δὲν δίδετ' ἡ καρδία·

Μὴ μαργαρίτας ρίπτετε εἰς κύνας ὡς ψυχία!

Τὸ γύναιον· ἐδέχετο τοσοῦτον εὐγνωμόνως

Κ' ἐκστατικὴ τὸν ἔρωτα τοῦ νέου τὸν γενναῖον!

Τὸ γύναιον· τοῦ ἔλεγεν, ὅτι ἐκεῖνος μόνος

Ἦτο θεὸς τῆς, καὶ θεὸς δὲν ἦτον ἄλλος πλέον·

Καὶ τὸν ἐνηγκαλίζετο δειλῶς ἐρυθριῶσα.

Ἦ ψεῦδος, ψεῦδος· γυναικὸς σ' ἐφεῦρε μόνον γλῶσσα....

Κ' ἐπίστευεν ὡς ὁ Ἀδάμ εἰς τὴν μολπὴν τῆς Εὔας.

Διατί ὄχι; αἱ κακκαὶ καρδίαι δὲν πιστεύουν·

Ἄλλ' ὅμως ἀκροάζονται μὲ πίστιν καὶ μὲ σέβας

Ὅσαι ψυχὰι τὴν ἀφελῆ ἀλήθειαν λατρεύουν.

Ἐκ τούτου ἴσως βλέπομεν τὴν μεγαλοφυΐαν

Ἀπατωμένην συνεχῶς μὲ τόσῃν εὐκολίαν.

Πλὴν ποί' ἀπάτη διαρκεῖ; Νύκτα τινὰ μετέβη

Προθῶν ἐκ νέου νὰ ἴδῃ τὴν φίλην τοῦ ὀ νέος·

Τὴν κλίμακα τοῦ οἴκου τῆς ἐνθουσιῶν ἀνέβη,

Καὶ εἰς τὸν θάλαμον αὐτῆς εἰσέδυσε λαθραίως.

Πλὴν διατί ἡ κόμη τοῦ ὑψώθη αἰφνιδίως,

Κ' ἰδρῶς θανάτου ἔχρισε τὸ μέτωπόν του κρύος;

Τί ἔπαθεν ; ὦ, τίποτε· συνειθισμένον πόνον....

Εἶδε τὴν ἔρωμένην του ὑπνώττουσαν βαθέως

Εἰς τοῦ ἀμαξηλάτου του τὸ στῆθος.... τοῦτο μόνον !

Τί ἔπραξεν ; ὦ, τίποτε· τοὺς ἤρπασε ταχέως,

Κ' ἐνῶ ἀκόμ' ἠδονικῶς τὸ ζευγος ἐκοιμάτο,

Κάτω τοὺς ἐσφενδόνισε τοῦ παραθύρου, κάτω !

Κατόπιν φρίστων ὥρμησε, λυσσῶν ὡς Ἐωσφόρος,

Κ' εἰς τὸ ἀσπαῖρον πτώμά των θηριωδῶς πατήσας,

Καὶ πτύων εἰς τὸ πρόσωπον τὴν κόρην παραφόρως,

Κραυγὴν ἀφῆκε μανικὴν εἰς τοὺς δρυμοὺς ὀρμήσας....

Οὐδέποτε λυσσῶν Ἰνδός, πατῶν ἐχθροῦ του πτώμα,

Τοιαύτην ἐμμανῆ κραυγὴν δὲν ἀφησεν ἀκόμα !

Μῆνας εἰς μέρη ἔρημα κ' εἰς δάση ἐπλανᾶτο,

Τὴν κόμην ἀποσπῶν αὐτοῦ, τὸ στῆθος αὐτοῦ πλήττων,

Καὶ κατηρᾶτο τὸν Θεόν, καὶ ὅλα κατηρᾶτο,

Καὶ τρόμος, ὅτ' ἐφαίνετο, εἰς τοὺς ἀγρότας ἦτον.

Ἡ γενειάς του ἠῤῥησεν εἰς τοὺς ἐρήμους τόπους,

Κ' ἐσύρετο εἰς τοὺς δρυμοὺς ρακένδυτος, γυμνόπους.

Ἐθάρρ' εἰς δύο πτώματα τὸ πᾶν πῶς μετεβλήθη,
 Καὶ ὅτι τὸ καταπατεῖ, κ' ἐκάγχαζεν ἀγρίως·
 Καὶ πότε ἄφινε κραυγὴν μανίας ἀσυνήθη,
 Καὶ πότε πάλιν ἔκλαιεν ὡς μεῖραξ αἰφνιδίως.
 Ἄλλοτε ἄσμα ἔψαλλε βραγχγὸν καὶ λυσσαλέον·
 Ὁ νοῦς του ἐσυννέφωσε καὶ φῶς δὲν εἶχε πλέον....

Ὅτε συνῆλθε, σιωπὴν ἐτήρησε θανάτου.
 Βαρύθυμος καὶ μ' ἐκπληξιν τὴν φύσιν εἶδε πάλιν,
 Κ' ἔστρεψε πρὸς τὸν πύργον του τὰ πλάνα βήματά του,
 Ἐγκλείων πῦρ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὰς φρένας ζάλην.
 Κατόπιν ἀνεχώρησε, κ' ἐλπίζων ν' ἀποθάνη,
 Εἰς τοῦ Σουλίου τὰ βουνὰ ἐθειλοντῆς ἐφάνη.

ΔΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΔΑΜΠΡΟΣ

« Καὶ κατεβλήθη κ' ἔκλαυσε
μετὰ τοσοῦτους χρόνους »

Α'

Τὸ πᾶν ὑπνώττει καὶ φωνὴ δὲν ἀντηχεῖ κάμμια·
Τὴν φύσιν κρύπτει ἄπασχιν ὡς τάφος ἢ σκοτία,
Καὶ δὲν ἀκούεις τῆς ζωῆς τοὺς παραδόξους κρότους·
Πικροῦ δεσπότης ἢ σιωπῆς, ἢ ἀδελφῆ τοῦ σκότους.
Τὸ σκότος καὶ τὴν σιωπὴν, αὐτὰ τὰ δύο μόνον
Δὲν ἔπλαστες, Πανίσχυρε... ὑπῆρξαν πρὸ τῶν χρόνων,
Καὶ θὰ ὑπάρχουν καὶ αὐτὸ τὸ πᾶν ὅταν ἐκλείψῃ,
Κ' ἴσως, Θεεῖ, ὅταν καὶ Σὲ ἢ λήθη συγκαλύψῃ...
"Ὡ, δὲν προῦμαι ὁ σεισμὸς τὴν γῆν ὀπότεν σείῃ,
"Ὅταν μυκᾶται καταγίγς καὶ κερκυνοὺς κυλίῃ,
"Ἢ ὅταν τὰ ἡφαίστεια τὰς πόλεις ἀνατρέπουν·
Οἱ ὀφθαλμοί μου ἀπαθῶς σκηναῖς τοιαύτας βλέπουν.
Εἰς ὅλα ταῦτα ἢ ζωὴ πλειότερον αὐξάνει,
Καὶ δὲν προῦμαι· δύναμιν παλαιούσα λαμβάνει.
Πλὴν τρέμω, τρέμω τὴν σιγὴν ἐκείνην τὴν βαθεῖαν,
"Ἢ τις μὲ τὴν ἀόμματον ἐπέρχεται σκοτίαν!

.....
.....

B'

'Αλλά περί σιγῆς λαλῶν κατέστην ἤδη λάλος·

Συγγνώμην, πταί' ἡ Μοῦσά μου, αὐτὴ καὶ ὄχι ἄλλος.

Συχνὰ μ' ἀφίνει κλαίοντα διὰ νὰ μειδιάσῃ,

Καὶ κλαίει ὅταν μειδιῶ· ἂν ῥάσον τι περάσῃ,

Περὶ σκανδάλων φλυαρεῖ ἐρωτικῶν μυρίων·

Τὴν ἐνθυμίζει δικαστὰς ἡ ὄψις τῶν δημίων,

Ὁ Πάππας τὸν καλὸν Χριστόν, τὸν Πάππαν ὁ Ἰούδας,

Τὸν Δημοσθένην ἡ Βουλὴ, τὸν Πλούταρχον ὁ Γούδας!

Πτηνὸν τι ψάλλον, φύλλον τι, ἐν νέφος τρικυμίας

Τὴν παρασύρει, τὴν πλανᾷ εἰς κόσμον φλυαρίας.

Κ' ἐνῶ ὡς γραῦς ἀδολεσχεῖ ἐκείνη μυθολόγως,

Εἰς τοὺς ἀθλίους ποιητὰς χαρίζεται ὁ ψόγος.

Εἶν' ἀληθὲς ὅτι πολλὰ κ' ἡ Μοῦσα ὑποφέρει....

Πᾶς μεῖραξ εἶναι τέκνον της καὶ στίχους τῇ προσφέρει,

Ὅς δὲν ἐνέπνευσεν αὐτὴ.... Τ' ἀθάνατά της μέλη

'Απομιμῆται ἕκαστος αὐτῶν, ἀρκεῖ νὰ θέλῃ....

Ἐκεῖνος, ἂν ἐξ ἔρωτος ἐνοχληθῇ, ἀρπάζει

Τὴν λύρην, καὶ τὰ ὠτά μας τὸ ἄσμά του σπαράζει!

« Μοῦσα, ἔλθέ! » κρχυγάζει εἰς· ὁ ἄλλος· « ἐδῶ χώρει! »

Πλὴν κ' ἡ μνησικάκος θεά, τῆς Μνημοσύνης κόρη,

Τοὺς ἡλιθίους νόθους της, δι' ἐλιγμῶν μυρίων,

Τοὺς πέμπει μὲ μειδίημα εἰς τὸ φρενοκομεῖον!—

Πλήν, Μοῦσα, ποῦ μ' ἐπλάνησες διὰ μολπῆς ἠδείας ;
 Ἐπῆρες τὸν κατήφορον, Σειρὴν τῆς φλυαρίας.
 Φιλοσοφοῦσα, ἔπεσες εἰς δηκτικὴν μανίαν,
 Θεὰ εἰς ὄλα, πλήν γυνή εἰς τὴν ἀδολεσχίαν.
 Νύξ εἶναι, εἶπες, καὶ σιγῇ πολὺ καλά... τί ἄλλο ;
 Ποῦ εἶναι ὁ Ἀλφρέδος μου ; τί δι' αὐτὸν νὰ ψάλω ;

Γ'

Ἴδού· εἰς τοῦ μεγάρου του τὸ μέγα ἐκεῖ δῶμα
 Συσπῶντα τὰς ὀφρῦς αὐτοῦ μ' ὀργὴν τὸν διακρίνω·
 Εἰκόνα κόρης θεωρεῖ τὸ ἄγριόν του ὄμμα,
 Καὶ μειδιᾷ· μειδιάμα θὰ τὸ εἶπῃς ἐκεῖνο !
 Οὔτω καλοῦν τὸν μορφασμὸν τοῦ μίσους καὶ τῆς λύπης ;
 Καὶ τῶν ὀδόντων τὸν βρυγμὸν μειδιάμα θὰ εἶπῃς ;

Ναί· τὸν πικρόγελων αὐτὸν ἂν ἔβλεπεν ἡ κόρη,
 Ἦς τὴν εἰκόνα θεωρεῖ, ἂν ἦτον ἡ ἴδια,
 Ἐκ τρόμου θὰ ἐξέπνεεν, εἰάν τὸν ἐθεώρει·
 Τοσοῦτον εἶν' ἡ ἔκφρασις ἐκείνου ἀπαισία !
 Διότι ἂν ἐν κάτοπτρον ἐμπρός του τότε ἦτο,
 Κ' ἐκεῖνος τὴν ἴδιαν του μορφήν θὰ ἐφοβεῖτο !

Ἡ νύξ προβαίνει, καὶ αὐτὸς εἰσέτι ἀπενίξει,
 Ἐμπλεως μίσους καὶ σιγῶν, τὴν ἄψυχον εἰκόνα·
 Ἄλλ' αἴφνης εἰς τεμάχια ἢ χεῖρ αὐτοῦ τὴν σχίζει,
 Κ' ἠκούσθη γέλωσ ἠχηρὸς εἰς τὸν εὐρὺν κοιτῶνα.
 Ἄγριος γέλωσ, ἀνελθὼν ἀπὸ δαιμόνων στόμα,
 Καὶ ἀπὸ δῶμα ἀντηχῶν χλευαστικῶς εἰς δῶμα....

Καὶ τὸν γελῶντα νὰ ἰδῆ ἐστράφη πτοημένος.
 Οἴμοι, αὐτὸς ὁ ἴδιος ἐγέλα ἐν ἀγνοία·
 Καὶ ποῖον γέλωτα, Θεέ! « Μή, εἶπε τεθλιμμένος,
 Ἐκ νέου παρεφρόνησα; » Κ' ἢ χεῖρ αὐτοῦ ταχεῖα
 Τὸ μέτωπόν του ἔψαυεν, ὡς διὰ νὰ γνωρίση,
 Ὁ νοῦς του ἂν τοῦ ἔμενεν ἢ εἶχε τὸν ἀφήσει.

Καὶ βηματίζων ἄγριος καὶ μὲ φωνὴν μεγάλην
 « Γῆ, ἔκραξε, καὶ οὐρανέ! μὲ θλίψιν βαθυτάτην·
 « Τοῦ κτήνους ἐπροτίμησε, τοῦ κτήνους τὴν ἀγκάλην,
 « Ἐνα ἠλίθιον, ἐκεῖ, μωρὸν ἀμυξηλάτην!
 « Μίαν φιάλην ἐκ σαρκὸς ἐπόθει ἀνθρωπίνης,
 « Ζύθον ἐγκλείουσιν ψυχρὸν ἀντὶ ψυχῆς πυρέννης....

- « Ἐκεῖ, ἐκεῖ ὅπου ἐγὼ λατρεῖα ἤμην ὄλος,
 « Εἰς τῆς ψυχῆς μου τὸν βωμόν.... ἐκεῖ, ὅπου ἐσίγων
 « Ὡς ὁ Θεός... Εἰς Σάτυρος ἐτρύφα ἀτυστόλως,
 « Ἐντὸς τῆς ἀχθοφορικῆς ἀγκάλης αὐτοῦ πνίγων
 « Τὸ ὄναρ τῆς καρδίας μου τὸ πρῶτον, καὶ μεθύων
 « Μὲ τῆς ψυχῆς μου τ' ἀχρονιτα, ἐν κάθαρμα ὀργίων!
-

- « Καὶ ἴσως, ἴσως μεταξὺ ἀχρείων φιλημάτων,
 « Μέσω ἀσέμνων θωπειῶν, εἰς Κύπριδος κραιπάλην,
 « Τὸ ὄνομά μου ἔσκωπτε τὸ ζεῦγος τῶν τεράτων....
 « Ἀνάστησέ τους, Ὑψίστε, νὰ τοὺς φονεύσω πάλιν!
 « Ἄλλ' ὄχι μ' ὄπλον· μὲ αὐτὸ δὲν σβύνεται τὸ πῦρ μου·
 « Ζηλοτυπεῖ τὸ ξίφος μου ἢ μαινομένη χεὶρ μου.
-

- « Ἄ, ἐβιάσθην· ἔπρεπε νὰ ζοῦν, νὰ ζοῦν ἀκόμα·
 « Νὰ τρέμω ἢ πολύτιμος ζωὴ των μὴ μοῦ πάθῃ·
 « Νὰ τοὺς ξεσχίζω τὴν ψυχὴν, νὰ φεῖδωμι τὸ σῶμα,
 « Καὶ εἰς λυσσωδὴ ἔξαψιν καὶ νέα μίσους πάθη
 « Νὰ ἐφευρίσκω ἄγνωστα μικρτύρια, μυριά!
 « Μάτην δὲν εἶμαι ποιητής· μ' ἐδόθη φαντασία....
-

« Μωρὸς ἐγώ! Οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν πρὶν ἀνοιχθῶσι,

« Ἀπὸ παστάδα τρυφηλὴν τοὺς ἔρριψα εἰς ἄλλην

« Πρὶν ἢ τὸν τρόμον τελευτῆς βραδείας αἰσθανθῶσι.

« Πόσον γοργῶς ἐξέπνευσαν, χωρὶς θανάτου πάλην!

« Ἡ μικρά· ἠδύνατο τοσοῦτον νὰ ἐκπέσῃ,

« Καὶ μὲ τὸν θάνατον ἰσχὺν δὲν εἶχε νὰ παλίσῃ!

« Τίς τὸ ἐπίστευε ποτὲ εἰάν τὴν ἐθεώρει;

« Πολλάκις ἀπιστῶ κ' ἐγὼ ὁ ἴδιος ἀκόμα....

« Πῶς ἤξευρε νὰ μ' ἐννοῇ τοιαύτη οὔσα κόρη;

« Ὅποια εἰλικρίνεια μορφῆς, ὅποιον ὄμμα!

« Τί ἔλεγεν ἐν βλέμμα της βαθύ εἰς τὴν καρδίαν;

« Ποῦ τὴν βραθεῖαν ἔμαθεν αὐτὴν ὑποκρισίαν;

« Θαυμάζομεν ὑποκριτὰς ἐξόχους· εἶναι νάνοι

« Ἐνώπιον τῆς γυναικὸς εἰς τὴν ὑποκρισίαν.

« Ὅ,τι ὁ Τάλμας ἀγνοεῖ, αὐτὴ καταλαμβάνει·

« Ψεύδεται τόσον φυσικῶς, μὲ τόσην στωμυλίαν!

« Τὴν συλλαμβάνεις κλέπτουσαν· πλὴν ἂν αὐτὴ θελήσῃ,

« Δύναται πῶς προσεύχεται εὐκόλως νὰ σὲ πείσῃ....

- « Πλήν μία ἂν μ' ἠπάτησεν, ἠπάτησα μυρίας·
 « Ἄπέδωκα τὸ μάθημα, ὃ μ' ἔμαθον αἱ Φρύναι,
 « Κ' εἶδον ὑπὸ τῆν πτέρυκην μου τοσαύτας ἀγωνίας!
 « Τί μ' ἔπταισεν αἱ δυστυχεῖς; τί μ' ἔπταισαν ἐκεῖναι;
 « Ἄλλοίμονον, ὡς καὶ κακὸς κατήντησα νὰ γείνω·
 « Ἄλλ' ἔστω· ὡς μ' ἠθέλησαν τοιοῦτος θ' ἀπομείνω.
-

- « Καὶ δὲν πιστεύω εἰς Θεὸν κ' εἰς ἀρετὴν κάμμιάν·
 « Τῆν πρὶν ἀγνὴν καρδίαν μου μολύνουν ἤδη ρύποι,
 « Καὶ δὲν εὐρίσκω ἡδονὴν κ' εἰς τῆν εὐεργεσίαν!
 « Ἄ, ἐὰν ἔζης, μητέρ μου, τί ἤθελες μὲ εἶπει;....
 « Πότε κ' ἐγὼ τῆν ἡδονὴν τοῦ τάφου θ' ἀπολαύσω;
 « ὦ, πάσχω ὑπὲρ ἄλλοτε καὶ μ' ἔρχεται νὰ κλαύσω!»
-

- Τὸ βλέμμα του μὲ Βύρωνος εἰκόνα συνητήθη,
 Ἐπερφυᾶ τῆν ἔκφρασιν, δαιμόνιον τὸ σχῆμα·
 « ὦ Βύρων, Βύρων, ἔκραξε, λοιπὸν δὲν εἶναι λήθη,
 « Καὶ μόνον τῆν εὐρίσκομεν ὑπὸ τὸ κρῦον μνημα;
 « Εἰπέ μοι, Λάρκ, Πειρητά, Μαμφρέδε, λάλησέ μου·
 « ὦ, πάσχω· πάλιν δάκρυα μοὶ ἔρχονται, Θεέ μου....»
-

Ἐξάφνης ἔξω ἤχησε τρικυμιώδης σάλος,

Ὡς Βύρωνος ἀπάντησις ἐκ τῶν ὠχρῶν αἰθέρων·

Καί κατεβλήθη καί ὡς παῖς ἐθρήνησε μεγάλως...

« Λάμπρε, ἀνέκραξεν, ἐδῶ, ἐδῶ, καλέ μου γέρον! »

Ἦκούσθη βήματος σεισμός, προέβη φουστανέλλα

Καί γηραιὸς ἀρμακτωλὸς ἐφάνη τοῦ Τζαβέλλα.

Λεόντων χρίτη ἔσκαπε λευκή τὸ μέτωπόν του,

Καί μύσταξ τὸν ὠραίζε πυκνός· ὑπὸ δασεῖαν

Ὄφρυν ἀγρίως ἔφεγγε τὸ πῦρ τῶν ὀφθαλμῶν του,

Ὁ συνεκέρνα μ' ἔκφρασιν γαλήνιον, γλυκεῖαν.

Τσαπράζια εἰς τὸ στήθος του ἀντήχουν τὸ προέχον,

Κ' ἔζωνε ξίφος δαμασκί, καμπύλον σχῆμα ἔχον.

Ἐπὶ ἀκάμπτων ἔφερον ὁ γέρον Λάμπρος ὦμων

Ἄλκιμον γῆρας, ἔμπλεον χειμῶνων ἀνηλίων.

Ἡ Κιάφα τὸν ἐγέννησε, τὸ ξίφος εἶχε νόμον

Κ' εἰς τοῦ Τζαβέλλα τὴν σχολὴν ἐσπούδασε παιδίον.

Ἐκάστη θριξ τῆς κόμης του ἠρίθμει μάχην μίαν,

Ὡς νῦν τῶν νέων, ἔρωτος κατάρκτησιν κάμμιαν....

Ἦτο γιγάντων λείψανον παλαιῶν μὲ τὰ ἔτη·
 Διасωθεῖσα ἦτο δρυὶς δασῶν γιγαντιαίων,
 Μὲ δένδρα ζῶσα ταπεινὰ καὶ πάντη νέα ἔτι,
 Ὡς ὁ Κανάρης σήμερον συζῆ μετὰ πυγμαχίων....
 Ἄ, ἦτον εἰς ἐκ τῆς φυλῆς ἐκείνης, ἥτις ἦδη
 Ἄπηλθε, καὶ ποτὲ ἡ γῆ δὲν θέλει πλέον ἶδει!

.....

.....

Δ'

Τίς μοῖρα, τίς τὸν ἄγριον ἐκεῖνον Σουλιώτην
 Μὲ τὸν Ἀλφρέδον, τὸν ἄβρον συνήνωσεν ἱππότην;
 Ὁ Λάμπρος εἰς τὸ Σουλί του τὸν εἶδε κατὰ πρῶτον
 Ἀκολουθοῦντα εἰς τὸ πῦρ ἐθειλοντήν, τὸν Φῶτον.
 Δὲν ἦτο τοῦτο εὐκόλον κ' εἰς ἄνδρας τοῦ Σουλίου·
 Καὶ ὅμως πάντοτε ὁ ποῦς τοῦ ξένου νεανίου
 Παρηκολούθει τὸν τραχὺν πολεμιστὴν ἐκεῖνον,
 Ἄν καὶ προσῆλθε νοσηρὸς καὶ κάτωχρος ὡς κρίνον.
 Συμπολεμήσας μετ' αὐτοῦ εἰς μάχης τρικυμίαν,
 Ἐθούμασε τοῦ νεκροῦ Γκλάτου τὴν ἀνδρίαν.
 Δὲν ἤξευρε τὸ θάρρος του πῶς ἦτο τ' ἀνδροφάνον
 Αὐτοχειρία, κ' ἔρωτος ἀπελπισία μόνον.
 Πληγὴν λαθὼν τὸν ἔσωσεν εἰς συμπλοκὴν πεσόντα
 Φρονεύσας δύω Ἀλβανοὺς καὶ τρίτον ἐφορμῶντα....

Κ' ἠγάπα ἔκτοτε θερμῶς τὸν τολμητικὸν νέον,
 Ὡς ἀγαπᾷ τὸν σκύμνον τοῦ ὀ γηραλέου λέων.
 Χάριν ἐκείνου, ὕστερον ἀπὸ τὴν καταιγίδα,
 Ὅτε τὸ Σοῦλι ἔπεσεν, ἀφῆκε τὴν πατρίδα,
 Καὶ παραιτῶν τὰ ὄρεινά καὶ προσφιλεῖ του μέρη,
 Εἰς Παρισίους ἔστησεν ὁ Λάμπρος τὸ λημέρι.
 Ἄλλ' ἔφθινεν εἰς τὸν χρυσοῦν κλωδὸν αὐτοῦ ὁ λέων·
 Τοῦ θύμου ἤθελεν ὀσμὴν καὶ αὔραν τῶν ὀρέων
 Διὰ τὰ πνέη· εἰς στρωμνὴν ἐκ μυρσινῶν τὰ κλίνη,
 Κ' εἰς βράχου κοίλωμα νερὸν τοῦ οὐρανοῦ τὰ πίνη.
 Ἐπόθει ἄσματα Κλεπτῶν, μολπὴν πατρώας λύρας,
 Καὶ μὲ ὀρδὰς Τουρκαλθανῶν τὰ ἔρχεται εἰς χεῖρας.
 Ἄ, ἡ εἰρήνη δι' αὐτὸν δολοφονία ἦτο,
 Καὶ τὴν γλαυκὴν πατρίδα του στεναῶν ἐνθυμεῖτο....
 Πλὴν χάριν τοῦ Ἄλφρέδου του, τοῦ τέκνου του, ὁ γέρων
 Ἐρνεῖτο ὄλα· καὶ αὐτὴν τὴν χώραν τῶν πατέρων.
 Ἐδύνατο τὸν ἀνακτα τῶν Γάλλων τὰ φονεύσει,
 Ἄν τοῦ Ἄλφρέδου ἤθελεν ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ νεύσει!
 Ἄλλὰ κ' ἐκεῖνος δι' αὐτὸν ἠσθάνετο βαθέως·
 Ἐὰν ἠγάπα εἰς τὴν γῆν ἀκόμη τι, βεβαίως
 Ἦτον ὁ γέρων Λάμπρος του! Μόλις ἠνόηθ' ἡ θύρα
 Κ' ἐφάν' ἡ φουστανέλλα του, τῷ ἔτεινε τὴν χεῖρα·
 Τὸν εἶδε μὲ παράπονον, καὶ μὲ φωνὴν μεγάλην
 Ἐρρίφθη εἰς τὴν γηριὰν τοῦ ὀρεινοῦ ἀγκάλην
 Κ' ἐκράγασε· « μετὰ μικρόν, ὦ πάτερ μου, σ' ἀείνω! »
 Κ' ἦτον ὀραῖον σύμπλεγμα τὸ σύμπλεγμα ἐκεῖνο,

Ἐκ μαύρης κόμης καὶ λευκῆς· ἔξ ἄλγους λυσσαλέου

Καὶ ἐκ γαλήνης ἱερᾶς, ἐκ γέροντος καὶ νέου!

Κ' ἐστήριξε τριάκοντα σπινθηροβόλα ἔτη,

Εἷς γηραιὸς πολεμιστῆς εἰς τὴν ἀγκάλῃν ἔτι!

Καὶ μετ' ὀλίγον σκυθρωπός· « Ἐδῶ, κλέ μου γέρον,

Τῷ εἶπε, χεῖρα τρέμουσα εἰς τὴν καρδίαν φέρων·

« Ἐδῶ, ἐδῶ! αἰώνιον, βελὺν ἐγκλειώ πόνον·

« Ἄγνωστον τέρας, ἀφανῆ τοῦ στήθους δολοφόνον.

« Ἀβύσσους ἔχω ἔνδον μου, κολάσεις κόσμων ἄλλων,

« Σιγὴν εἰς τὴν καρδίαν μου καὶ εἰς τὸν νοῦν μου σάλον!

« ὦ, πάσχω, πάσχω, πάτερ μου, καὶ πόσον δὲν ἠξέυρεις·

« Τὸ μέτρον τῆς οἰκτρῆς μου δὲν δύνασαι νὰ εὔρης.

« Φοβοῦμαι μὴ τὸ τέκνον σου ψυχρὰν τινα πρῶταν

« Εὐρῆς νεκρὸν μ' αὐτόχειρος πληγῆν εἰς τὴν καρδίαν.

« Φοβοῦμαι, νά· ἀλλὰ οὐχὶ τὸν θάνατον, ὦ γέρον·

« Φοβοῦμαι μὴ εἰς τὴν ὠχρὰν πορείαν τῶν νερτέρων

Μὲ τὴν ἀμαξήλατιδα συναντηθῶ...» κ' ἐστάθη.

Τῶν ὀφθαλμῶν του ἐρυθρὰ ἡ κόρη κατεστάθη,

Ἄκτινα αἱματώδη

Καὶ λάμπει ἀκοντίσασα ἀμείλικτον, ζοφώδη...

Τοιαύτην, ὥστε τὰ ὀστέα τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης

Τριγμὸν θ' ἀφῆκον κάτωθεν τῆς ζοφερᾶς τῆς κλίνης!

Καὶ τρόμον εἰς τὰ γηραιὰ αὐτοῦ ἠσθάνθη στήθη

Ὁ Λάμπρος, ὅστις κίνδυνον ποτὲ δὲν ἐφοβήθη.

Ἐν βήμα ὑπεχώρησεν ὀπίσω πτοημένος,

Κ' ἐρρίγητε τόσης ὀργῆς ἰδὼν καὶ μίσους σθένος. —

Εἰς τοὺς μισοῦντας ἔλεος· ἅ, ὑποφέρουν ὅσα

Οὐδὲ φαντάζεται· ὁ νοῦς, οὐδὲ προσφέρει γλῶσσα!

Τὸ μῖσος εἶναι τ' αὐτὸν τῶν ἀλγηδόνων ὄλων,

Εἶναι ἢ σῆψις τῆς ψυχῆς, ὁ παγετὸς τῶν πόλων.

Ἀλγῶν ὁ γέρων τὸν θετὸν ἠτένιζεν υἱὸν του,

Οὗ τινος ἀνυψόνοντο τὰ στήθη ὡς τοῦ πόντου

Τ' ἀνωρθωμένα κύματα ὑπὸ πνοῶν βιαιῶν,

Κ' ἤνοιγεν ἄφρωνος ἀρχὰς τὰς ἄκρας τῶν χειλέων.

Ὡχρὸς ὡς φάσμα καὶ συσπῶν ὄφρυν ἀνυψουμένην,

Ἀμείλικτον ὠμοίαζεν, ὁ τάλας, εἰμαρμένην,

Κ' ἐξωγοῖνε· ἔκφρασις τὸ βλέμμα του ἀγρία,

Τὸ μῖσος, ἢ ἐκδίκησις καὶ ἢ ἀλαζονία.

Τοιοῦτος ὁ ἀρχάγγελος καταπεσὼν θὰ ἦτο,

Κ' ὑπὸ τοιούτων ὁ αἰθὴρ βλεμμμάτων θ' ἀπειλεῖτο.

Κ' ἦτον ὠραῖος! εἶχέ τι, ὅπερ δὲν ἔχουν ἄλλοι·

Κεραυνωμένην καλλονήν, ὀργίλα ἄδου κάλλη·

Τὸν ζόφον εἰς τὰς χαίτας του, τὸ πῦρ του εἰς τὸ ὄμμα,

Καὶ τὰς βλασφημίους του ἀρχὰς εἰς τὸ σπασμῶδες στόμα!

Τί τότε δὲν ἠδύνατο; Ἥμπόρει νὰ ἐρμήση

Ὅπου καὶ τίγρις ἤθελεν ἀκόμη σταματήσει,

Ὀρμῶσα πρὸς τὰ τέκνα τῆς τὰ ζωγρηθέντα.... Δάτη

Φλεγόμενα καὶ πίπτοντα ἡμπόρει νὰ περάσῃ!

Κρῖμα· τὸ μῖσος τὸ τυφλὸν τόσην ἰσχὺν νὰ ἔχη,

Καὶ τῆς ἀγάπης πάντοτε τοσοῦτον νὰ προτρέχη!

Ὅπου τὸ μῖσος φαίνεται, δειλῶς ἐκείνη νεύει·

Εἰς τὴν ἰσχὺν τῆς ἔμαθεν ὀλίγον νὰ πιστεύη...

Φεῦ, αἰωνίως τὸ κακὸν ἀνώτερον ἐκλήθη·

Παλαῖον μὲ τὸν οὐρανὸν εἰσέτι δὲν ἠττήθη.

Ἢ πάλῃ ἐξακολουθεῖ, αὐξάνει ἔτι μᾶλλον·

Τὰ ὄπλα δὲν κατέθεσεν οὐδεὶς τῶν ἀντιπάλων.

Εἶπεν ὁ Πλάστης· « Σᾶς δωρῶ φωτὸς ἀθανασίαν· »

Καὶ ὁ Σατάν· « Τον θάνατον ἐγὼ καὶ τὴν σκοτίαν! »

Κ' ἔβαψε μ' αἷμα ἀδελφοῦ τῆς γῆς τὸ πρῶτον κρίνον,

Διὰ χειρὸς ἀδελφικῆς ἀθῶον ἀποκτείνων. —

Τὰς μάχας πλὴν τῶν ἰσχυρῶν ἀφίνω ἀντιπάλων·

Ἄλλος ἄς ἦναι τοῦ κακοῦ τὴν δύναμιν ὁ ψάλλων.

Φοβοῦμαι ὅμως μὴ ποτέ, εἰς τοῦ καιροῦ τὸ πέρας,

Καλύψη αἰωνία νύξ τὴν λάμψιν τῆς ἡμέρας,

Καὶ μὴ ἐγράψ' οἱ δαίμονες εἰς πεπρωμένον μέλλον,

Τὰς μεταξίνους πτέρυγας νὰ σχίσουν τῶν ἀγγέλων.

.....

.....

Ε'

Καὶ ὁ Ἀλφρέδος κατηφής καὶ μ' ἄπελπιν ὀδύνην,

Κατὰ τὴν νύκτα τὴν ψυχρὰν καὶ ζοφερὰν ἐκείνην,

Εἰς τοῦ Σουλίου τὸν υἱὸν τὸ πᾶν ἐδιηγῆθη.

Καὶ κλίνων εἰς τὰ λάσια τοῦ ὄρεινοῦ τοῦ στήθῃ·

- « Πάτερ μου, εἶπε, μὲ φωνὴν δακρύνοντος παιδίου,
 « Τὸ δρᾶμα ἤδη ἔμαθες τοῦ σκοτεινοῦ μου βίου.
- « Εἶδες ὅποιας ὡς ἀνὴρ καὶ δίχως ἓνα στόνον
 « Τὸ τέκνον σου ὑπέφερε κολάσεις ἀλγηδόνων.
- « Πόσα, ὦ, πόσα δι' ἐμὲ ὁ κόσμος δὲν ἐλάλει!
 « Οἱ μὲν μ' ἐχάλουν εὐτυχῆ, ἀκόλαστον οἱ ἄλλοι,
- « Καὶ μόνον μάρτυς ἀφανῆς ὑπῆρχον, κατακλείων
 « Εἰς τὴν ψυχὴν μου σπαραγμὸν ἀγνώστων μαρτυρίων.
- « Ὡς κρύπτει ὁ φιλόργυρος τοὺς θησαυρούς του, γέρον,
 « Τὸ ῥέον κρύπτει δάκρυον ἀπὸ τῶν ἀνιέρων.
- « Φεῦ, τοὺς ἀνθρώπους πρὸ πολλοῦ, ὦ πάτερ, ἔχω μάθει·
 « Ποτὲ μὴ δεῖξις εἰς αὐτοὺς τὰ μύχιά σου πάθη.
- « Εἶναι κακὸς ὁ ἄνθρωπος, κακός, καὶ τὸν ἠδύνει
 « Τὸ δάκρυον τοῦ ἀδελφοῦ, τῶν ἄλλων ἢ ὀδύνη!
- « Πλὴν δὲν τοῦ ἔδωκα ἐγὼ τρυφὴν τοιαύτην, κλείσας
 « Τὰ χεῖλη, καὶ τὸ τραῦμά μου νὰ ἴδουν μὴ ἀφήσας.
- « Μ' αἶγλην χαρᾶς ἐστέφετο ἡ ὑπαρξίς μου πλάνον,
 « Ὡς τοὺς νεκροὺς σας στέφετε μετ' ἀνθηρῶν στεφάνων....
- « Πλὴν, πάτερ, πάτερ· ἔπασχον κολάσεως ὀδύνην!
 « Ματαίως εἰς τὸν θόρυβον ἐζήτησα γαλήνην·
- « Μάτην εἰς Ἄρεος χορὸν, ἢ εἰς χορὸν αἰθούσης
 « Ἡμέρας ἐπεζήτησα ὑπάρξεως ἀπούσης·
- « Μάτην εἰς οἶνον ἔπασχα τὴν μνήμην ν' ἀποσβύσω!
 « Εἰς μάτην· δὲν ἠμπόρεσα ποτὲ νὰ λησμονήσω,
- « Κ' ἔξις ἐπρόδιδον ἀγνὰς καὶ εὐγενῆ καρδίαν,
 « Κ' ἴσως ἀκόμη ἔσθυνα διάνοιαν ἀγίαν....

- « Διότι εἶχε φῶς ὁ νοῦς, καὶ κύμα ἡ ψυχὴ μου,
 « Κ' ἐκ τ' οὐρανῶν κατήρχοντο ποτὲ οἱ λογισμοί μου!
- « Ἴσως ἐν ὄνομα κ' ἐγὼ θὰ ἄφίνα ὀπίσω,
 « Ἴσως... ἀλλ' ὅμως κάλλιον, ὦ πάτερ, νὰ στηρίσω. —
- « Καταδικάζουν καὶ νεκρὸν ἐκεῖνον, ὅστις μόνος
 « Φονεύεται· ὅμως αὐτὸς δὲν εἶναι αὐτοκτόνος.
- « Ναί, δὲν φονεύει τὴν ψυχὴν, οὐδὲ τὸν νοῦν ἐκεῖνος·
 « Οὐδέποτε κατίσχυσε τὸ ξίφος κατ' ἀκτῖνος.
- « Αὐτόχειρ εἶναι, πάτερ μου, ἐκεῖνος ὅστις μόνος
 « Φονεύει τὴν διάνοιαν καὶ τὴν ψυχὴν συγχρόνως
- « Πᾶσαν ἡμέραν, πάντοτε, μὲ λύσσαν ἐκουσίαν,
 « Κ' ἐνῶ κτυπᾶται, ἐπιζῆ εἰς τὴν αὐτοχειρίαν!...
- « Ἐκ τῶν τοιούτων εἶς κ' ἐγὼ ὑπῆρξα αὐτοκτόνων,
 « Ψυχὴν καὶ νοῦν πᾶσαν στιγμὴν ματαίως θανατόνων
- « Εἰς ὑπαρξίν ἀκόλαστον... Κτυπῶμαι, πλήν δὲν θνήσκω,
 « Καὶ κάτι, κάτι πάντοτε εἰς τὴν ψυχὴν εὐρίσκω....
- « Διασωθεῖσά τις ἀκτὶς ὠχρὰ τῆς διανοίας,
 « Εἶς ἔτι ἀσθενῆς παλμὸς τῆς ἄλλοτε καρδίας,
- « Τῆς τελευτῆς μου ἐπιζῆ, νεκρὸν μὲ γαλθανίζει....
 « Φεῦ, ὀμοιάζω ἀσθενῆ, ὃν νόσος βασανίζει!
- « Καὶ πίπτ' εἰς λήθηργον, ἀλλὰ κ' ἐκεῖ, κ' ἐκεῖ ἀκόμα
 « Ἀλγεῖ, αἰσθάνεται καὶ ζῆ, ῥάκος ψυχῆς καὶ πτώμα!
- « ὦ γέρον· ποῖον ἔπραξα εἰς σὲ κακόν, εἶπέ μου,
 « Καὶ μ' ἔσωσες τραυματισθείς εἰς συμπλοκὴν πολέμου;
- « Ἀλλοσίμονον· δὲν ἤξευρες, ταλαίπωρε, βεβαίως
 « Ὅποῖον δῶρον μ' ἔδιδες! Κ' ἐχθρὸς τις λυσσαλέος

« Θὰ μ' ὤκτειρε καὶ θ' ἄφινε νὰ πέσω.... Οἴμοι, γέρον,
 « Τὸν θάνατον μοὶ ἔδωκες, τὴν ὑπαρξίν προσφέρων.
 « Ὅταν εἰς τὴν γενναίαν σου πατρίδα ἐμαχόμεν
 « Κ' εἰς τοὺς κινδύνους μὲ πολλοὺς ἢ μόνος ἐρριπτόμεν·
 « Ὅποταν ἄνδρας καθὼς σὰς ἐξέπληττα, καὶ ὅτε
 « Ἄνδρεῖον μ' ἐπωνόμασαν οἱ σύντροφοι, ὦ, τότε
 « Δὲν ἤμην παρὰ εἰς δειλός, εἰς ἄνανδρος, ὦ γέρον,
 « Ὅστις ἐπόθει θάνατον, τὸ φῶς μὴ ὑποφέρων,
 « Καὶ ἐπεζῆται μνήματος εἰς τοὺς πολέμους λήθην.
 « Ἄ, ὅταν συλλογίζομαι ὅποσον μετεβλήθην,
 « Ὡ πάτερ, δι' ἓν γύναιον τοιοῦτον! διὰ μίαν.... »
 Καὶ δάκνων εἰς τὰ χεῖλη του τὴν κυριολεξίαν
 Δὲν τὴν ἐπρόφερον, ἀλλὰ ὡς ἄνθρακ' ἀναμμένον,
 Μὲ λύσσαν τὴν κατέπιεν, ὡχρὸς ἐξ αἰσχους μένων.
 Πλὴν μ' ὑπεράνθρωπον ἰσχὺν ὁ ὑπερόπτης νέος
 Τὴν μαινομένην θλίψιν του κατέστειλε ταχέως,
 Ὡς ὁ ἵππεύς, ὅστις κρατεῖ μὲ κλίσιν αἰφνιδίαν
 Τοῦ ἀκρατήτου ἵππου του τὸ πῦρ καὶ τὴν μανίαν....
 Καὶ ἀγερώχως ἀνυψῶν τὴν κεφαλὴν του πάλιν,
 Σιγὴν εἰς τὴν καρδίαν του ἐπέβαλε μεγάλην,
 Κ' ἠτένισε τὸν Λάμπρον του θωπευτικῶς, ἡρέμα·
 Ἦτον ὑγρὸν τοῦ γέροντος τὸ αἰετῶδες βλέμμα,
 Κ' εἰς τὴν ἀγρίαν του μορφὴν, τὴν ὄψιν τὴν τιμίαν,
 Ἔβλεπε θλίψιν ἄφωνον, ἀλλὰ καὶ ἀπορίαν....
 Ἦ ἀρελῆς κ' ἠρωϊκὴ καρδία του ἠπόρει,
 Πῶς διὰ μίαν ἄσεμνον νεάνιδα, ἠμπόρει

Ἐκεῖνος ὁ ἀπτόητος πολεμιστὴς νὰ φθίγη,
 Ὅν καὶ ὁ Φῶτος ἄλλοτε τὸν εἶχε διακρίνει,
 Κ' ἐν μέσῳ τόσων Σουλιωτῶν ποθῶν νὰ τὸν τιμήσῃ,
 Τῷ ἔδωκε τὸ ξίφος του αὐτὸ ἐν διαχύσει!
 Τέκνον ὁ γέρον ἄγριον καὶ τῶν πολέμων μόνον,
 Δὲν ἤξευρε τὴν δύναμιν τοιούτων νόθων πόνων.
 Δὲν εἶχε τοῦ πολιτισμοῦ τὴν σῆψιν, τὸν καρκίνον....
 Ποῦς νὰ πατήσῃ γυναικὸς δὲν ἔφθανεν Ἐκεῖνον!
 Εἰς τὴν γυναῖκα ἔβλεπε «μητέρα», τοῦτο μόνον,
 Καὶ αἰωνίαν αὐξήσιν γενναίων ἀπογόνων.
 Κατὰ τὰ ἄλλα, ἱκανὴν τὴν τράπεζαν νὰ στρώνῃ,
 Νὰ θεραπεύῃ τραύματα καὶ Τούρκους νὰ πληγόνῃ·
 Νὰ ἐτοιμάζῃ ὄρμαθους ἢ χεῖρ της φουσεκίων,
 Νὰ μάχῃται ἐνίοτε ἐγγὺς παλληκαρίων,
 Εἰς τοῦ Ζαλόγκου τὸν χορὸν γενναίως νὰ χορεύῃ,
 Καὶ ταῦτα πράττουσα, δειλῶς πρὸ τοῦ ἀνδρὸς νὰ νεύῃ.—
 Γυνὴ δὲν ἔχ' ἰσότιμον ἀξίαν εἰς τὸ Σοῦλι,
 Καὶ μόλις εἶναι σύντροφος, εἴαν δὲν ᾔῃαι δούλη.
 Τοιαύτας κολακευτικὰς ἐπρέσβευεν ἰδέας
 Διὰ τὸ φύλον τὸ καλὸν τὸ τέκνον τῆς ῥομφαίας.
 Ἄγριον αἶμα ἔσφυζεν εἰς τὰς θερμάς του φλέβας,
 Καὶ μῆλον δὲν ἐλάμβανεν ἐκ τῶν χειρῶν τῆς Εὔας.
 Τὸ φῶς δὲν εἶδεν εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' ἄνω τῶν ὀρέων,
 Ὅπου ὑπέικ' ἡ Λέαινα καὶ κυβερναῖ ὁ Λέων!...

.....

.....

ΣΤ'

Ἐν δάκρυον ἀπέμαξεν ὁ γέρων Καπετάνος,

Καὶ τὰς δασείας του ὀφρῦς συσπῶν ὑπερηφάνως,

Ἐχώρ' εἰς τὸν Ἀλφρέδον του ἐγγύτερον ἀκόμα,

Κ' εἰς τὸ βαρὺ του βάδισμα ἐσείετο τὸ δῶμα.

Ἐθάρρεις δρῦς ὑπὸ πνοὴν βορρέως ἐκινήθη,

Καὶ τὰ τσαπράζι' ἀντήχησαν εἰς δασωμένα στήθη.

Ἐπίστευε τὸ θάρρος του ὁ γέρων νὰ τῷ δώσῃ,

Καὶ ἀπὸ ἄλγος ἀπρεπὲς τὸ τέκνον του νὰ σώσῃ....

Ἄλλ' ἔτε τὸ ἀέτειον τοῦ Σουλιώτου ἔμμα

Εἶδεν ἐγγὺς τὸ νεκρικὸν τοῦ νεανίου χρῶμα,

Μικρὸν ἐστάθη στεναγμὸν ἐπώδυνον ἀφίνων,

Καὶ τὴν λευκὴν του κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους κλίνων.

Ἄ, ἦσαν ἔμπλεοι ψυχῆς, παιδίων εἶχον πόνον

Ἐκεῖν' οἱ ἄνδρες οἱ τραχεῖς τῶν τουρκομάχων χρόνων.

Ἦσαν σκληροὶ μὲ τοὺς σκληροὺς, ἀνένδοτ' εἰς τὴν βίαν,

Ἄλλ' εἰς νηπίων ἔκλαιον πολλάκις τὴν κηδεῖαν!...

Τὸν Λάμπρον ἡ συγκίνησις δὲν εἶχε καταβάλει·

Τὴν πρώτην ἐπανέκτησε γαλήνην, ἂν κ' ἐπόνει,

Κ' εἰς γλῶσσαν, εἶπε, ἀφελῆ, ἐκείνην, ἦν ἐλάλει,

Ὁ Φῶτος καὶ ὁ Ἀχιλλεύς, τὸ δόρυ καὶ μηλιόνι.

« Χάλασ' ὁ κόσμος, χάλασε· ἀνδρείας δὲν ἔχει χάρι!

« Ἄ, τί ντροπὴ ἂν σ' ἔβλεπε κἀνένχ παλληκάρι.

- « Ἄπ' τὰ παιδιὰ ποῦ σ' εἶδανε μὲ Τούρκους νὰ χτυπίεσαι,
 « Νὰ κλαῖς σὰ χήρα νειόνοψη, σὰν πάππια νὰ μαδιέσαι!
- « Τὸν πόνο σου τὸν ἄκουσα· μὴ μοῦ τὸν λές καὶ πάλι,
 « Γιατ' εἶναι πίκραις ποῦ τιμὴ δὲν φέρνουνε μεγάλη...
- « Καλά, καλὰ δὲν ἔνοιωσα τὴ θλίψη τῆς καρδιάς σου·
 « Ντροπὴ, παιδί, στὴ νειότη σου, ντροπὴ στὴ λεβεντιά σου!
- « Δὲν ἀπεθαίνουν τὰ παιδιὰ ποῦναι καρδιὰ γεμάτα
 « Γιὰ μιὰ μικρὴ μελαχροινὴ, ἢ μιὰ γαλανομμάτα.
- « Μονάχος ἐγονάτισες στὸ χῶμα, μοναχός σου,
 « Κ' ἐθάρρεφες πῶς ἔπεσες... Ἄπάν' ἀνασηκώσου,
- « Καὶ σὰν πλατάνι θὰ πατᾶς τὴ γῆ καὶ σὰν λειοντάρι·
 « Ντροπὴ γιὰ ἓνα φίλημα ὁ χάρος νὰ σὲ πάρῃ!
- « Τοῦ γέρου Λάμπρου τὸ παιδί, τῆς Φράντζας τὸ ξεφτέρι,
 « Δὲν θενὰ πέσ' ἀπὸ μυρτιάς κλαδί· σὰν περιστέρι·
- « Θὰ πέση κάτω μὲ φτερὰ καυμμένα κάμμια μέρα,
 « Ἄπ' τὴ φωτιὰ τῆς ἀστραπῆς, ψηλὰ ἀπὸ τὸν αἰθέρα...
- « Γιὰ 'πές, τί ἔχεις κ' ἔγεινες χλωμὸς σὰν τὸ φεγγάρι;
 « Δὲν εἶσαι μέσ' στὰ νειάτα σου, δὲν εἶσαι παλληκάρι;
- « Σπαθὶ καλοῦ παλληκαριοῦ στὴ μέση σου δὲν ζώνεις;
 « Τί ἔπαθες καὶ σὰν κερὶ μέρα καὶ νύκτα λυόνεις;
- « Μήνα τὸ ἄτι τῆς Τουρκιάς χρεμέτισ' ἐδῶ κάτω;
 « Μήνα μᾶς πλάκωσ' ὁ Ἄλῆς μὲ τὴν ἀρβανιτιά του
- « Καὶ στὰ Παρίσια ἔβαλε φωτιὰ τὰ ξακουσμένα;
 « Ἡ κρέμασε στὸν Πλάτανο ἀδελφί σου κἀνένα;
- « Ἐχεις πατρίδα ἐλεύθερη καὶ θέλεις τάφο; κρῖμα·
 « Ἄχ, ἂν σκληδιά τὴν Κιάφαμου δὲν πλάκονε σὰ μνημια,

- « Ἄν τ' ὄρφανὸ τὸ Σουλί μου Τουρκιὰ δὲν τὸ πατοῦσε,
 « Ὁ Λάμπρος τὰ δυὸ μάτια του ποτέ δὲ θὰ σφαλοῦσε!...»
- Κ' ἡ κεφαλὴ του ἔκλινε μετ' ἄλγους εἰς τὰ στήθη,
 Κκι εἰς τῆς Κιάφας τὰ βουνὰ ὁ νοῦς του ἐπλανήθη.
- Τῆν μνήμην του ἐμύρονεν ὁ ὄρεινός της θύμος,
 Καὶ τὸν Ἀλφρέδον θεωρῶν ὑπέλαθε πενθίμως·
- « Δύστυχο, δύστυχο παιδί, ἡ τόση πίκρα φθάνει!
 « Μὴ τὸν θυμόνης τὸν Θεό, μαζῆ σου μὴν τὰ βάνη.
- « Ἐκεῖνος ποῦ ἔχει δυνατὴ κ' ἐλεύθερη πατρίδα,
 « Δὲ μοιάζει τάφο νὰ ζητᾶ, νὰ ζη χωρὶς ἐλπίδα.
- « Ἄφσε τὸ δάκρυο σ' ἐμᾶς μερόνυχτα νὰ τρέχη,
 « Σ' ἐμᾶς, ποῦ μοῖρα καὶ θεὸς καταραμένους ἔχει....
- « Ἄχ, ὅταν ἡ πατρίδα σας χαμογελᾷ μπροστά σας,
 « Πῶς νὰ θολόνεται μπορεῖ στοὺς θρήνους ἡ ματιά σας;
- « Γιὰ τὴ χαρὰ τῆς μάνας σας, ἀχάριστοι, λυπεῖσθε;
 « Ἔ, ὅ,τι καὶ ἂν κάνετε οἱ Φράγχοι, Φράγχοι εἶσθε!
- « Κάτι σᾶς λείπει· μοιάζετε λουλουδι ἀνθισμένο,
 « Ποῦ εἶν' ἀπὸ τῆς μυρωδιάς τῆ χάρι στερημένο.
- « Τήραξ' ἐκεῖ! ἀγνάντια μου εἶν' ἓνα παλληκάρι,
 « Γεμάτο νειᾶτα καὶ ζωὴ, στὴ δύναμι λειοντάρι,
- « Ὅπου τὸ χάρο ἐπιθυμᾷ, κί μ' ὄψι νεκρωμένη
 « Μαχαῖρι θέλει νὰ σφαγῆ γιὰ μιὰ ποδιὰ σχισμένη!...
- « Αἶ, ντράπου, ντράπου, σήκωσε τὸ μέτωπο ἄπάνω,
 « Καὶ στοὺς δειλοὺς παραίτησε τὸν ἔρωτα τὸν πλάνο.
- « Πολὺ μεγάλη στὴ Φραγκιά ὁ πόθος ἔχει χάρι,
 « Νὰ σᾶς ματόνη τὴν ψυχὴ μ' ἓνα μικρὸ δοξάρι.

- « Μόνο στο Σούλι θαύματα ὁ Ἔρωτας δὲν κάνει »
 « Δὲν τὸν ἀφίνει τὸ σπαθί, τὸν τρώει τὸ γιαταγάνει »
 « Ἐκείνη ποῦ σ' ἐπρόδωσε, μαζὴ μὲ τὸ δικό της
 « Τὴ σκότωσες... ἐφέρθηκες ὡσὰν καλὸς Σουλιώτης. »
 « Τί ἄλλο θέλεις, καὶ γι' αὐτὴν ἀκόμη ἔχεις ἔννοια ;
 « Θέλεις γυναῖκα ; στὸ πλευρὸ τῆν ἔχεις σιδερένια·
 « Εἰς τὴ ματιά σου πρόθυμη, στὴν προσταγὴ σου δοῦλα.
 « Ἐεσπάθωσε νὰ τὴν ἰδῆς· νὰ ἰδῆς Σουλιωτοπούλα
 « Σὲ ματωμένη φορεσιὰ τὴν λάμψι της νὰ χώνη,
 « Στὸν ἥλιο νὰ λαμποκοπᾷ, στὴ μάχη νὰ σκοτόνη·
 « Τέτοια γυναῖκα γκαρδιακὴ τὴν προδοσιὰ δὲ ξέρει,
 « Κ' εἶν' ὡς τὸ θάνατο πιστὴ στὸ δυνατὸ τὸ χέρι.
 « Ἐγὼ μιὰ τέτοι' ἀγάπησα στὴ νειότη μου μιὰ μέρα,
 « Καὶ τώρα ποῦ ἐγέρασα τὴν ἔχω θυγατέρα... »
 Κ' ἠτένισε τὴν γραϊὰν του περιπαθῶς ῥομφαίαν,
 Καὶ εἶπε μὲ συγκίνησιν εἰς τὸν Ἀλφρέδον νέαν·
 « Ποτέ της δὲν μ' ἐπρόδωσε στὸν πόλεμο ἀπάνω·
 « Ἔλα νὰ συγγενέψωμε, γαμπρό μου νὰ σὲ κάνω.
 « Τὴν ἀνδρειωμένη κόρη μου σ' ἐσένα θὰ τὴν δώσω·
 « Λυποῦμαι τέτοια λυγερὴ στὸν τάφο μου νὰ χώσω.
 « Γιὰ δὲς τηνε τί ὠμορφα τὴ μέση μου τὴ ζώνει,
 « Πῶς σὰν ὀχιὰ λυγίζεται, σὰν νύφη χαμαρόνει !
 « Πέρα καὶ πέρα, κύτταξε, τὴν ἔχω ἀσημένια·
 « Μὲ τὴν εὐχὴ μου πάρε τὴν, νὰ μοῦ τὴν ἔγῃς ἔννοια.
 « Καὶ σὰν ἀκούσης τουφεκιὰ κατὰ τὸ Σούλι πέρα,
 « Τοῦ γέρου Λάμπρου φῶς ἄς δῆ καὶ πάλ' ἡ θυγατέρι »

« Κ' ὅταν χυμᾶτε στή φωτιά καὶ Τούρκους σὰ χαλαῖτε,

« Νὰ μὲ θυμίζης εἰς αὐτήν, νὰ μὴ μὲ λησμονᾶτε! »

Καὶ τὴν ἀρχαίαν σπάθην τοῦ ἐθώπευσεν ὁ γέρων,

Συγκινημένος καὶ ὑγρὸν τὸ βλέμμα περιφέρων. —

Εἰς τὴν ἀνδρώδη κ' εὐγλωττον ἐκείνην ὀμιλίαν,

Ἐνίοτε θωπευτικήν, ἐνίοτε τραχεῖαν,

Τὴν κεφαλὴν ἀνύψωσεν ὁ ἄπελπισ Γαλάτης,

Καὶ μετὰ συγκινήσεως ἠγέρθη βαθυτάτης.

Τὸ βλέμμα πρὸς τὸν γέροντα ἐστάθη προσηλόνων,

« Κ' εὐλόγησε τὸ τέκνον σου, ἀνέκραξε μὲ πόνον.

« Θὰ ζήσω, Λάμπρε μου, ἐγώ· πρὸς χάριν σου θὰ ζήσω·

« Εἶμιαι υἱὸς σου, εἶμι' ἀνὴρ, καὶ θὰ στραφῶ ὀπίσω....

« Ναί, ἡ ψυχὴ σου δύναται ἢ πατρικὴ νὰ χαίρη.

« Δὲν θενὰ πέσω ἀπὸ μυρτιάς κλαδὶ σὰν περιστέρι·

« Θὰ πέσω κάτω μὲ φτερὰ καυμμένα κάμμιὰ μέρα,

« Ἐπ' τὴ φωτιά τῆς ἀστραπῆς, ψηλὰ ἀπὸ τὸν αἰθέρα. —

« Ἄ, πῶς γνωρίζεις τῆς τιμῆς τὴν ἀτραπὸν ν' ἀνοίγης!

« ὦ γέρον μου, συγχώρει με· φοβούμενος μὴ φύγης,

« Περιφανεῖς σ' ἀπέκρυψα τοῦ ἔθνους σου εἰδήσεις·

« Κατέθραυσεν ἡ εὐγενὴς πατρίς σου τὰς ἀλύσσεις,

« Κ' ἤδη κτυπᾶται καὶ κτυπᾶ εἰς θύελλαν πολέμων... »

« Καὶ πότε! πότε φεύγομεν! » ὁ γέρων εἶπε, τρέμων

Ἐκ τῆς χαρᾶς· καὶ στηριχθεὶς εἰς ἓν ἐγγύς θρανίον,

Ἐχρίασε κ' ἐθρήνησεν ὁ γέρων ὡς παιδίον....

« Λάμπρε! τῷ εἶπε, φοβηθεῖς ὁ νέος μήπως τόση

Χαρὰ τὸν κερχυνώτη·

- « Ποθεῖς λοιπὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ κλείσῃς ὡς νεᾶνις!
- « Δὲν θέλεις εἰς πυρκαϊᾶν πολέμου ν' ἀποθάνῃς;...
- « Ἀνδρίζου, γέρον ἀετὲ τῆς Κιάφας, κ' ἐτοιμάσου
- « Τὸν γύπα νὰ ραμφίσωμεν καὶ πάλιν τοῦ Καυκάσου.
- « Μὰ τῆς μητρός μου τὴν ψυχὴν, ὦ γέρον, σὲ ὀμνῶ,
- « Ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν θ' ἀπέλωμεν κ' οἱ δύο.
- « Θὰ μεταβάλω τὸν χρυσοῦν εἰς ὄπλα φλογοβόλα·
- « Τὰ μέγαρα, τὸν πύργον μου, πᾶν ὅ,τι ἔχω ὄλα!
- « Κ' εἰς τὴν Ἑλλάδα μετὰ σοῦ, μὲ φάλαγγας Ἑλλήνων,
- « Θὰ πέσω μ' ἑκατὸν πληγᾶς, βαρβάρους ἀποκτείνων.
- « Αἶ, κἄν θὰ πέσω ὡς ἀνὴρ, θὰ πέσω ὡς μοῦ πρέπει,
- « Καὶ τῆς Ἑλλάδος ἥλιος τὸν τάφον μου θὰ βλέπῃ!»
- Εἰς τὴν μορφήν τοῦ ὄρεινου ἐξήττραπτε φαιδρότης,
 Καὶ ἦτον ἤδη ἕτοιμος ὁ γέρον στρατιώτης.
 Ἦκτινοβόλει ἐκ λαμπρᾶς τὸ ὄμμα του ἀκτίνας·
 Τὸ πᾶν τοῦ ἀπεδίδοτο, τὸ Σουλί του κ' ἐκεῖνος!
 Τὴν χεῖρα εἰς τὴν κεφαλὴν ἀφείς αὐτοῦ ἠρέμα,
 Πρὸς οὐρανὸν ἀνύψωσε δεόμενον τὸ βλέμμα,
 Καὶ στάσιν ἔχων ἥρωος, πατρὸς καὶ ἱερέως,
 Ὡχρὸς ἐκ συγκινήσεως, ἐκ τῆς χαρᾶς ὠραῖος,
 Ἠλόγησε τὸ τέκνον του, κ' ὑψῶν πρὸς τ' ἄνω τ' ὄμμα,
 Τοιαῦτα εἶπε μὲ ὑγρὸν τὸν ὀφθαλμὸν ἀκόμα·
 « Θεέ μου! ποῦ Σὲ προσκυνῶ ἐξῆντα τόσα χρόνια,
 « Κάνε τὰ μαῦρ' αὐτὰ μαλλιά ν' ἀσπρίσουν σὰν τὰ χιόνια!
 « Ἄν Τούρκους χάλασα πολλοὺς, ἂν σκλάβωσα ἀγάδες,
 « Ἄνίσως ἔκαψα τσαμιὰ καὶ Σ' ἀναψα λαμπάδες,

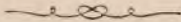
« Τῆ δέησί μου ἄκουσε, καὶ δόσε στὸ παιδί μου

« Τὰ χρόνια μου, καθὼς ἐγὼ τοῦ δίνω τὸ σπαθί μου! »

Κ' εἰς τοῦ Ἀλφρέδου τῆν ὄσφυν τὸ ἔζωσε βραδέως·

Εἶτα, ἐνηγκαλίσθησαν ὁ γέρον καὶ ὁ νέος!

1869

ΑΣΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΤΟ ΘΕΑΤΡΟΝ

« Τί μόνον; πῶς ἡ χεὶρ αὐτοῦ
ὑπὸ τὸ ἔνδυμά του,
« Τὸ στῆθος μὲ τοὺς ὄνυχας
ξισχιζεῖ κ' σιματόνει! »

Α'

— Λοιπὸν, Ἐρρίκε, ἔμαθες τὰ νέα; — Ὅχι· ποῖα;
— Πῶς! ἀγνοεῖς; δὲν ζῆς λοιπὸν εἰς Παρισίους πλέον,
καὶ εἰς τὴν λέσχην σήμερον δὲν ἦσουν; Ἀμαρτία!
Εἷς νεανίσκος ἔλεγε κομψὸς εἰς ἄλλον νέον.
— Πλὴν τί συμβαίνει; — Φίλε μου, ὅ,τι συμβαίνει ἤδη,
Γνωρίζουσιν, ἐκτὸς ἑνὸς, εἰσέτι καὶ οἱ λίθοι.
— Τί πταίω ἂν τὰ νέα της ἢ φήμη διαδίδῃ
καθ' ἣν στιγμὴν θερμαίνομαι εἰς Ἐστιάδος στήθη,
κ' εἰς ἄδυτὸν τι ἤρεμον, μακρὰν τῶν Παρισίων,
Νέα φιλήματα ἀντὶ τῶν νέων σας μανθάνω;
καταφλεχθεῖς, παρήτησα κ' ἐστίναι καὶ κελλίον,
καὶ μόλις ταύτην τὴν στιγμὴν εἰς Παρισίους φθάνω.
— Ἀλλ' ὅμως φθάνεις εἰς στιγμὴν κατάλληλον τοσοῦτον·
Γνωρίζεις πῶς μετὰ μικρόν, ὁ τῶν ἐρωτοτρόπων
καὶ τῶν λεόντων ἡγεμῶν, ὁ ἔχων μέγαν πλοῦτον,
Πῶς φεύγει πένης, παραιτῶν καὶ εἰς ἡμᾶς τὸν τόπον; ...

— Πῶς! ὁ Ἀλφρέδος! ἀληθῶς; Καλὰ νὰ πάθῃ· ἤδη
 Θὰ λάβω τὴν Ἐλδίραν του. — Πτωχέμου φίλε, σφάλλεις·
 Ὅ,τι ἠγάπησεν αὐτὸν εἰς ἄλλον δὲν ἐνδίδει.
 Οὔτε ἀπόντα δύνασαι αὐτὸν νὰ καταβάλῃς!
 — Θὰ ἴδωμεν.... — Εἶναι ἀνὴρ δαιμόνιος· ἡ πένης,
 Ἡ πλούσιος, εἴτε παρῶν, εἴτε ἀπὼν ἀκόμα,
 Ἀεῖποτε εἶν' ἐκλεκτὸς υἱὸς τῆς εἰμαρμένης!
 Μόλις ἡ φήμη ἤνοιξε τὸ λάλον αὐτῆς στόμα
 Καὶ διεδόθη πῶς πωλεῖ ἐπαύλεις, πύργους, γαίας,
 Τὰ μέγαρα, τοὺς ἵππους του, τὰ πάντα· αἱ κυρίαὶ
 Ἰκετικῶς τῷ ἔπεμπον ποσότητας γενναίας·
 Αἱ κόμησσι ἀδάμαντας, χρυσὸν αἱ μαρκεσῖαι,
 Καὶ αἱ πτωχαὶ τὸ φράγκον των... Κ' ἐκεῖνος — τὸ πιστεύεις; —
 Ἐδέχετο καὶ δέχεται· καὶ νῦν ἐλέους δῶρα!
 Ἄ, μὴ κινήσῃ τὴν κεφαλὴν καὶ μὴ διστάζων νεύσῃ·
 Πολύ, πολὺ πλειότερον θὰ σὲ ἐκπλήξω τώρα....
 Χθὲς εἰς τὴν λέσχην ἄπκντες, ἐκτὸς ἐκεῖνου πλέον,
 Ὅστις μετὰ τινος καλῆς ἐτρύφα εἰς κελλίον,
 Εἰς δύο τρεῖς ἀνέγνωμεν ἐφημερίδας νέον
 Ἐκπληκτικῶς ἀπίστευτον, μυθῶδες ἢ γελοῖον.
 Καὶ ὅμως ἦτον ἀληθές· μακρὰν, πλατεῖαν, πάντες
 Εἶδομεν τὴν ὑπογραφὴν· δὲν ἦτο πλάνη πλέον....
 Κ' ἐστάμεθα ἀκίνητοι, βωβοὶ ὡς ἀνδριάντες·
 Ἀλφρέδος, ἀνεγνώσαμεν, Μαρκίων! — Πλὴν τὸ νέον,
 Τὸ νέον, λέγε! — Μάντευσε, καὶ τότε θὰ πιστεύσω,
 Πῶς θ' ἀγαπήσῃ τὸν τρελλὸν Ἐρρίκον ἢ Ἐλδίρα.

— Ἄλλὰ τί θέλεις, φλύαρε, τί θέλεις νὰ μαντεύσω;

— Ὅτι χρημάτων ἀπορῶν, ἐπικίτου τείνει χεῖρα
 Ὁ εὐγενῆς Ἀλφρέδος μας, ὅστις προχθῆς ἀκόμα
 Τοὺς Παρισίους ἅπαντας ἐξέπληττε κ' ἐκίνει,
 Σκορπίζων τὸν χρυσὸν αὐτοῦ εἰς τῶν ὁδῶν τὸ χῶμα.

Ἦδη, αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἐλέους δίσκον τείνει,
 Καὶ γράφ' εἰς τὸ δημόσιον μὲ τὴν ὑπογραφήν του·
 « Ὅστις τιμᾷ τὴν ἀρετὴν καὶ τὸν Θεὸν λατρεύει,
 « Ὅστις εἰς τὴν καρδίαν του πιστεύει καὶ τιμὴν του,
 « Κ' ἐκ τῶν χρημάτων του καλὸν ποσὸν τι περισσεύει,
 « Εἰς τοῦ καλοῦ μακρίωνος τὰς χεῖρας ἄς τὸ δώσῃ,
 « Μυστηριώδη κ' ἱερὸν σκοπὸν νὰ περαιώσῃ! »

Εἶδες πῶς τὰ βαλάντια, ἑπὸταν ἐξαντλοῦνται,

Διὰ μιᾶς πληροῦνται;...

Δι' ἱερὸν τινα σκοπὸν, πλὴν μυστικὸν συγχρόνως,

Πληροῦται τὸ ἐκκενωθὲν ταμεῖόν σου ἀπόνως!

— Ἄν λέξιν ἐκ τοῦ μύθου σου ἐκεῖνος μᾶθη μίαν,

Ὁ μυθολόγος φίλος μου ἔχει ζωὴν βραχεῖαν.

Δὲν ἀγνοεῖς πῶς τὸν μισῶ, καὶ ἴσως ὄχι μόνος·

Πλὴν ἴσως δὲν ὑποχωρεῖ κ' εἰς πλοῦτον ἡγεμόνος,

Καὶ ἂν κ' ἐπέτα τὸν χρυσὸν μὲ ὄμματα κλεισμένα,

Ποτὲ δὲν εἶχε δανειστήν, πρὸς ἐκπληξίν μας, ἕνα!

Ἐξ ἐναντίας, εἰς αὐτὸν ὀφείλουσιν οἱ ἄλλοι·

Δανεῖζει καὶ τὸ λησμονεῖ· εἰς τοῦτο μόνον σφάλλει... .

— Πλὴν καὶ τὸν ἄπιστον Θωμᾶν, Ἐρρίκε, ὑπερέβης·

Λοιπὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν ἀκόμη δὲν πιστεύεις;

ὦς τοῦ Θωμᾶ οἱ ἄπιστοι ἄς ἴδουν ὀφθαλμοί σου·
 Ἴδου τὴν ἠέφη· περὶς, ἀνάγνωσον καὶ πείτου.
 Θέλεις καὶ ἄλλα εἰς αὐτὴν ἀκόμη ἀναγνώσει·
 Ἄνδρες μεγάλ' εἰς τὸ κοινὸν θερμῶς τὸν συνιστῶσι,
 Ὁ Σκτωβριάνδος, ὁ Οὐγγώ, ὁ Βερανζέρος· ἔτι
 Ὁ Ἐϊνάροδος δι' αὐτὸν ἐγκώμια προσθέτει.
 Κ' εἰς τὴν ἐφημερίδα τοῦ ὁ Μάρκος Γιραρδίνος,
 Θὰ ἴδῃς πῶς τὸν συνιστᾷ· ὁ Σατανᾶς ἐκεῖνος
 Πᾶν ὅ,τι θέλει δύναται· ἀκόμη καὶ τὸν κληρὸν,
 Ὁ λέων ὁ ἀκόρεστος, ὁ ἄθεος, ὁ εἰρων,
 Παρέσυρεν, ἐμάχευσε· κ' ἰδοῦ, δι' ἐγκυκλίων
 Τὸν συνιστᾷ καὶ ὁ σεπτὸς ποιμὴν τῶν Παρισίων.
 Εἰσέτι καὶ ὁ βρασιλεὺς— δὲν θὰ πιστεύσῃς πάλιν—
 Χρυσίου τῷ ἀπέστειλε ποσότητα μεγάλην!
 — Αἴσχος! ἀνέκραξ' ὁ κομψὸς Ἐρρίκος ἀναγνώσας,
 Κ' ἐν τῆς Ἀθάνης ἤναψε σιγάρον, ἀποδώσας
 Τὸ φύλλον μ' ἀηδῖαν·
 Ἴδέ, ἰδὲ θρασύτητα, ἰδὲ ἀναίσχυντίαν!
 Πῶς δύναται, ἂν καὶ γυνή, ἠὲ θελκτικὴ Ἐλβίρα
 Ἄνδρὸς τοιοῦτου τρυφερῶς νὰ θλίβῃ ἔτι χεῖρα;
 — Τὸν ἀγαπᾷ πλειότερον, Ἐρρίκε μου, εἰσέτι·
 Σὲ λέγω, ἄνθρωπος αὐτὸς δὲν εἶναι· τοῦ προσθέτει
 Κ' ἠ ἀτιμία θέλγητρα καὶ πλοῦτον ἠ πενίαν....
 Πίπτει, καὶ ὑψηλότερα τὸν φέρ' ἠ εὐτυχία.
 Φεῦ, ἐὰν ἄλλος ἔπραττεν ὅ,τι ἐκεῖνος πράττει....
 Πολὺ ὁ ἄνθρωπος αὐτός, Ἐρρίκε, μὲ ταράττει.

Ἦξεύρω, ἤδη θὰ εἶπῃς πῶς εἶμαι δεισιδαίμων·

Εἶπέ το· ναί, ἐνίοτε τὸ ἐνθυμοῦμαι τρέμων.

Τὸ μέλαν ὡς τὸ ἔρεβος καὶ ἀτενές του ὄμμα,

Τὸ ψῦχος τῆς χειρὸς αὐτοῦ, τὸ νεκρὸν του χρῶμα,

Τὸ παγερὸν μειδίαμα καὶ ἤρεμόν του βῆμα,

Μοὶ φαίνονται—μὴ μειδιάς—ὅτι μυρίζουν μνήμα....

Ἄλλον δὲν εἶδον ἔχοντα ποτὲ τοιοῦτον εἶδος·

Κ' ἔχει, νομίζω, δίκαιον ὁ Βρεττανὸς Γυλφρεΐδος,

Ὅστις φρονεῖ ὅτι νεκρὸς ἀναβιώσας εἶναι·

Ναί· ἴσως ἢ ἐκδίκησις καὶ κρίματος ὀδύνη

Ἐκ τάφου τὸν ἐξέμεσαν ἀγνώστου... τίς γνωρίζει!

Θαρρῶ, τὸ αἷμά μου ροφᾷ ὁπόταν μ' ἀτενίζῃ....

Τί θέλει μὲ τὸν Ἑλληνα αἰρετικόν, εἶπέ μοι;

Καὶ διατί μεσάνυχτα ὅταν ἠχήσουν, τρέμει

Καὶ πρὸς παράθυρον ὄρμῶν ἐπάνω αὐτοῦ κύπτει,

Κ' ἡ χεὶρ αὐτοῦ σαλεύεται ὡς βᾶρος τι νὰ ρίπτῃ;

Τὸν εἶδες κατὰ τὰς στιγμὰς ἐκείνας τῆς μανίας

Ὅποῖον στόνον τρομερᾶς ἀφίνει εὐτυχίας,

Καὶ πῶς οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀστράπτουν φωτοβόλοι;

Καὶ διατί τὸν σέβουμι ἐγώ, καὶ σύ, καὶ ὅλοι!

Σέβας ἡμεῖς εἰς ἄνθρωπον τοιοῦτον, ὁμοῖόν μας;

Οἱ μὴ σεβόμενοι οὐδὲν καὶ οὔτε τὸν Θεόν μας!

Ἄν καὶ ἐμονομάχησε τοςάκις, κ' ἐμετρήθη

Μὲ τόσῃ ξίφῃ, καὶ οὐχί, ὧ φίλε μου, συνήθη,

Εἶδες νὰ λάβῃ τραῦμα τι ἢ ἀμυχὴν κάμμειαν;

Καὶ εἶδες ὅτι πάντοτε κτυπᾷ εἰς τὴν καρδίαν;...

Οὐδεὶς τῶν ἀντιπάλων του ἠμπόρεσε νὰ ζήσῃ·

Πίπτει νεκρός, ὅστις τολμᾷ θανόντα νὰ κτυπήσῃ!

Δειλὸς δὲν εἶμαι· ἀγαπῶ τὴν τέρψιν τῶν κινδύνων,

Πλὴν, σὲ τὸ λέγω, δειλιῶ νὰ μετρηθῶ μ' ἐκεῖνον.

— 'Αλβέρτε, μὲ τῆς μάμμης σου τοὺς μύθους ζῆς ἀκόμα,

Εἶπ' ὁ 'Ερρίκος· σφάλησε τὸ φλυαρόν σου στόμα.

'Αν ᾔῃν' ὠχρὸς ὁ ἄνθρωπος, τοιαύτην κραῖσιν ἔχει,

Κ' εἶν' εὐτυχής· πᾶσα γυνὴ εἰς τοὺς ὠχροὺς προσέχει.

'Αν πάντοτε μονομαχῶν ἐνίκα καὶ ἐπέζη,

Θὰ εἶπῃ ὅτι τὸ σπαθὶ γνωρίζει νὰ τὸ παίζη.

Εἰς κόρακας τοὺς φόβους σου μὲ τὸν Γυλφρεῖδον στείλει,

Καὶ εἰς τὴν λέσχην ἄγωμεν, προληπτικέ μου φίλε!

Β'

— 'Ερρίκε, Σύ! ἀνέκραξε δεκάς λεόντων νέων,

Εἰς δῶμά τι καθήμενοι τῆς λέσχης· ἤλθες πλέον!

— Μὴ εἰς τὸν ἄδην ὡς 'Ορφεὺς μὲ λύραν ὠδοιπόρεις,

Κ' ἔψαλλες, χάριν προσφιλοῦς νεκρᾶς, ἐμπρὸς τῆς Κόρης;

— 'Εὰν ἐκεῖθεν ἔρχεσαι, εἰπέ· ἐκ τῆς ἀβύσσου

Τὴν Κλεοπάτραν διατί δὲν ἔφερες μαζῆ σου;

— 'Αν Κλεοπάτραν μετ' ἐμοῦ δὲν ἔφερα κάμμιναν,

« Τὴν πατρικὴν τοῦ Σατανᾶ σᾶς φέρω εὐλογία,

« Ἦν διὰ τῶν ὀνύχων του μοὶ ἔδωκεν· ἀφῆτε

« Πλὴν νὰ καθήσω πρότερον, καὶ εἶτα φλυαρεῖτε.

— « Κάθησ', Ἐρρίκε, δυσειδῆς τις εἶπε νεανίας,

Τὸ δυσειδές του συγκιρνωῶν μὲ μέλι κολακείας·

Τοσοῦτον χρόνον ἀγνοῶ εἰς ποίαν ἦσαν χώραν,

Πλὴν φθάνεις ὅτ' ἀνχωρεῖ ὁ ἄλλος....εἰς τὴν ὥραν!

— Τίς ἄλλος; — Πλὴν μὲ τὸν καλὸν Ἀλβέρτον ἦσαν, φθάνει·

Μὲ τὸν Ἀλβέρτον τις λαλῶν, ὀλίγα δὲν μανθάνει.

— Ἄ, τὸν Ἀλφρέδον ἐννοεῖς! — Ὁ θρόνος του χηρεύει·

Καὶ βασιλέα ὁ συρμὸς ἀντάξιον θηρεύει.

Πλὴν ποῖος ἄλλος ἐκτὸς σοῦ, ἀγαπητέ μου, μόνον,

Τὸν ὑβρισθέντα παρ' αὐτοῦ θὰ καθάριση θρόνον;

— ὦ, διὰ τὴν προτίμησιν εὐχαριστῶ μεγάλως·

Δὲν ἀγαπῶ νὰ δέχωμαι ὅ,τι πετᾶ εἰς ἄλλος.

— Ὡραῖον! εἶπ' ὁ δυσειδῆς καὶ πάλιν νεανίας·

Πλὴν θὰ κρατήσῃ τοῦ συρμοῦ ἡ χεὶρ σου τὰς ἡνίας.

Εἶσαι πλασμένος ἡγεμών· σ' ἐδόθη πᾶσα ψῆφος.

Πιζεῖς καλὰ τὸ λανσκενέ, καλλίτερα τὸ ξίφος·

Καλλίτερα τὸ φίλημα εἰς τὰς ὥραις δίδεις,

Καὶ τὰς γυναῖκας ὡς γυνὴ γνωρίζεις νὰ προδίδῃς. —

Καὶ ὕφος αἴφνης κωμικῶς ἐπίσημον λαμβάνων,

Μ' ἤχον φωνῆς ὑπέλαβεν εὐσέβαστον καὶ πλάνον,

Ῥίπτων χαμαὶ τὸ βλέμμα·

— Σὺ τῶν λεόντων δέχθητι τὸ σκῆπτρον καὶ τὸ στέμμα

Ἐκ μέρους πάντων· ἀνὰ κτὰ ἐπὶ δικηρύττω·

Κ' ἐκραύγασεν· « Ὁ Βασιλεὺς ἡμῶν Ἐρρίκος, ζήτω! »

— « Ζήτω! » ἀνέκραξαν φαιδρῶς διὰ μιᾶς κ' οἱ ἄλλοι,

Καὶ θόρυβος ἤκούετο καὶ γέλωτες μεγάλοι.

— Δέχομαι, ἔκραξε γελῶν καὶ ὁ Ἑρρίκος· ἤδη

Ὁ ἡγεμῶν σας τρυφηλὸν συμπόσιον σᾶς δίδει,
Δυναμένον καὶ Λούκουλλον εἰς φθόνον νὰ κινήσῃ.

Ἡ δωδεκάτη τῆς νυκτὸς εὐθὺς ὁποῦ κτυπήσῃ,
Ἐλθετε εἰς τὸ μέγαρον, ὁ κατοικῶ πρό χρόνων,

Ἡ μόνοι, ἢ μὲ τὰς καλὰς λεαίνας σας· φεῦ, μόνον
Θὰ λείπη ἢ Ἐλβίρα μου.... Πλὴν, τότε, ἢ Καμίλλη,

Ἄς ἦναι ἢ βασιλίτισσα τῆς ἑορτῆς μας, φίλοι.

— Ἡξεύρεις ὅτι ἀληθῶς διάδοχός του εἶσαι;

Ἐκραξε τις· σὲ εἶπομεν, ἂν τὸ ἐνθυμῆσαι,

Πῶς ἔμελλε τὴν νύκτ' αὐτὴν ὁ πεπτωκὼς Μονάρχης

Νὰ γεῖν' εἰς ἅπαντας ἡμᾶς ἐδῶ συμποσιάρχης.

— Λοιπὸν μετὰ τὸ θέατρον θὰ ἔλθωμεν· ὦραϊα!

Εἶπ' ἄλλος· ἢ παράστασις, ὡς λέγουν, εἶναι νέα.

Πλὴν τ' ὄνομα τοῦ δράματος, Ἑρρίκος, ὑποθέτεις;

— Ὅποιον εἶναι;— Φίλεμου, Ὁ Εὐγενῆς ἐπαίτης.

Κ' εἰς τὸν πικρὸν ὑπαινιγμὸν ἐγέλασεν ἐκεῖνον.

— Ἄ, εἶπεν εἷς, ἀπορροφῶν γλυκὺν Μαδέρας οἶνον·

Ἐδίδω λουδοβίκια πολλὰ καὶ ἐν τῷ ἄμα,

Ἄν τὸν Ἀλφρέδον εὕρισκα ἐπίσης εἰς τὸ δρᾶμα!

— Κεὶ δὲν τὰ δίδεις κάλλιον, ὦ φίλε, τοῦ ἰδίου;...

Χεῖλος λεπτὸν ἐσύριξεν ἀστήμου νεανίου.

Καὶ ἀνὰ δύο, ἀνὰ τρεῖς ἀπήρχοντο γελῶντες·

Μ' ἄνθη τοιαῦτα βραίνονται συνήθως οἱ ἀπόντες!

.....

.....

Γ'

Πῶς, Μοῦσα! εἰς τὸ θέατρον ἀρπάσασά με τρέχεις,
 Καὶ μοῦ πληρόνεις εἴσοδον καὶ θεωρεῖον, ὅπως
 Εἷς φίλος μου δραματουργός;... Κακοὺς σκοποὺς θά ἔχῃς!
 Ὅποῖον πληθὸς! οὔτε εἷς κενὸς δὲν μένει τόπος·
 Δὲν εἶναι τόσον ὁ αἰὼν πεζός, ὡς αἰωνίως
 Μεμφιμοιρεῖς· δὲν ἔσβυσεν ὁ ὕλισμὸς ὁ κρύος
 Ἐξ ὀλοκλήρου τὴν πυρὰν τῆς ἱεράς ἐστίας·
 Καὶ νῦν τὰ πλήθη πίνουσι νερὸν τῆς Κασταλίας,
 Κἂν μὲ τὸν οἶνον των... Ἰδέ· εἷς ἓνα τῶν ναῶν σου
 Ὅπόσος κόσμος ἴσταται σιγῶν ἐνώπιόν σου!
 Ἄλλὰ συγγνώμη, λησμονῶ... Ἴσως ψυχὴ κάμμιά
 Δὲν ἤλθε διὰ σὲ αὐτὴν· ἀπέθαν' ἡ καρδιά,
 Ἐσβέσθη ἡ διάνοια τῶν παρελθόντων χρόνων,
 Κ' ἡ Οὐρανία Πάνδημος κατέστη πλέον μόνον.
 Χόρτον φυτρὸν εἰς τὴν σκιηὴν τοῦ Σοφοκλέους πλέον·
 Τὸ τερατῶδες συγκινεῖ καὶ ἔχει τὸ ὠραῖον.
 Ἄν εἷς τὸ θέατρον καὶ νῦν τὰ πλήθη πάλιν τρέχουν,
 Ἀρίουν ἔξω τὴν ψυχὴν, εἰάν τοιαύτην ἔχουν,
 Κ' εἰσέρχονται ὡς πτώματα, διὰ νὰ χασμηθῶσιν,
 Ὅ εἷς τὸν ἄλλον νὰ ἰδῇ, ἢ καὶ νὰ κοιμηθῶσιν...
 Πλήν, Μοῦσα, ἄς προσέξωμεν, καὶ εἶναι ὥρα πλέον
 Τὸ δρᾶμα ὅπερ ἤρχησε ν' ἠκούσωμεν τὸ νέον.

Δ'

Κατάφωτον τὸ θέατρον, εἶν' ἔμπλεον ἀνθρώπων,

Καί, ὡς προσείπομεν, κενὸν δὲν βλέπει τ' ὄμμα τόπον.

Γυναῖκες, ἄνδρες, ἄσημοι κ' ἐπίσημοι συνάμα

Ν' ἀκούσουν διδασκόμενον τὸ νέον ἤλθον δρᾶμα.

Τὰ φῶτα λάμπουν, πλὴν αὐτῶν πλειότερον ἀκόμα

Τῶν κυριῶν τὸ ὄμμα,

Καὶ πίπτουσιν εἰς τρίχαπτα λευκότερα χιόνος

Βόστρυχοι μαῦροι καὶ ξανθοὶ καὶ καστανοὶ ἀφθόνως.

Ἀψιμαχίαι πανταχοῦ ἐρώτων συγχροτοῦνται.

Τὰ θεωρεῖα τῶν καλῶν στενωῶς πολιορκοῦνται·

Τὰ δίοπτρα οἱ λέοντες κρατοῦν ὡς πυροβόλον,

Κ' ἐκπέμπουν κεραυτὸν βωδὸν βλεμμάτων φλογοβόλων....

Καλλιτεχνία, καλλονὴ καὶ χάρις παντοῦ πνέει,

Καὶ λάμπουσιν ἀδάμαντες καὶ ὀφθαλμοὶ ὠραῖοι.

Τὴν νύκτα ταύτην τ' ὄμμα μου συνηνωμένον βλέπει

.Πᾶν ὅ,τ' εἰς τὰ Παρίσια ἐξέχον διαπρέπει.

— Πλὴν, Μοῦσα, τίς εἰς τὸ εὐρὸν ἐκεῖνο θεωρεῖον,

Τίς εἶναι ὁ καθήμενος ὡς σύνοφρος Κρονίων ;

Καὶ ποῖον ἔχουν ἔνομα ὅσοι κυκλοῦν ἀκόμα

Τὸν πλατυμέτωπον αὐτὸν μὲ τὸ ἐκλάμπον ὄμμα ;

— Ἄ, βλέπεις τὴν ποιητικὴν πλειάδα τῆς Γαλλίας·

Σκηπτούχους— ἔχι βασιλεῖς— Σκηπτούχους διανοίας !

Τὴν κεφαλὴν σου γύμνωσον ἔμπρὸς αὐτῶν ταχέως·
 Αὐτὸ τὸ πράττεις κ' ἔμπροσθεν ἀκόμη βασιλέως...
 Εἶν' ὁ Οὐγγῶ ὁ σύνοφρος καὶ σκυθρωπὸς ἐκεῖνος·
 Καὶ ἡ ὠχρὰ ἐκεῖ μορφή, ὁ πρῶην Λαμαρτίνος.
 Καὶ εἰς τὸ βάθος, ὁ ρεμβὸς ἐκεῖ ἀνὴρ, ὁ μόνος,
 Ὁ Σατωβριάνδος· ὄνειρον καὶ δέησις συγχρόνως.
 Ὁ Δελαβῖνος μετ' αὐτῶν καὶ ὁ καλὸς Νοδιέρος...
 Ἀποκαλύψου δεύτερον! ἴδου ὁ Βερανζέρος,
 Μὲ πρόσωπον ἀστοῦ χρηστὸν καὶ μ' ἔνδυμα ἐργάτου,
 Καὶ μὲ τὸ καλοκάγαθον ἄβρον μειδιάματά του.
 Πλὴν διατί τὸ στῆθός του προσβλέπεις μ' ἀπορίαν;
 Ἄ, ἐνοῶ· τὸ ρόδον του ὑπέλαβες ταινίαν!
 Ἡσύχασε· παράσημα φιλεῖ ὁ Βερανζέρος
 Ὅσα τῆς Λίζας του ἡ χεὶρ τὸν δίδει καὶ ὁ Ἔρωσ.
 Πλὴν στρέψε καὶ ἀπέναντι, ἀριστερὰ τὸ ὄμμα·
 Καὶ ἄλλους ἔτι θὰ ἰδῆς γνωρίμους μας ἀκόμα.
 Ἰδὲ τὸν Ἐϊνάρδον μας καὶ Μάρκον Γιραρδῖνον·
 Ἄ, ἐκ λαμπρῶν τὸ βλέμμα σου φαιδρύνεται ἀκτίνων,
 Καὶ οὐδὲ στρέφεις νὰ ἰδῆς τὰ θέλγητρα τοῦ κάλλους,
 Μεγάλους ἀνδρας θεωρῶν, φιλέλληνας μεγάλους.
 Ὅ,τι ὠραῖον κ' ὑψηλὸν ἐγέννησεν ἡ Δύσις,
 Καρδίαν εἶχεν Ἑλληνας· εἶν' ἐδική μας κτῆσις.
 Βλέπεις τοὺς χρόνους τοὺς καλοὺς τῆς Δύσεως εἰσέτι,
 Οὐχὶ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀμποῦ, τῆς σήψεως τὰ ἔτη...
 Ἀλλά, ὡς βλέπεις, ἤνοιξε τὸ θεωρεῖον ἤδη
 Τοῦ βασιλέως· θέλομεν τὸν Κάρολόν μας ἶδει!

Ἴδε τον, εἰς τὸν θρόνον του ἐκάθησεν ἡρέμα·

Ὅποσον ἔχει εὐμενὲς καὶ πατρικὸν τὸ βλέμμα!

Μ' ἀγάπην καὶ μὲ σεβασμὸν ἐνώπιόν του κλίνει·

Γνωρίζεις ἢ μορφή αὐτή, γνωρίζεις ποίου εἶναι;

Ἐκείνου, δι' ὃν ἄλλοτε ἢ μήτηρ σου πρὸ χρόνων,

Παιδίον σ' ἐγονάτιζεν ἐμπρὸς σεπτῶν εἰκόνων

Καὶ σ' ὑπαγόρευεν εὐχάς... Καὶ πάλιν κλίνει γόνου!

Ἄ, εἶχον δι' ἡμᾶς πατρὸς καρδίαν οἱ Βουρβῶνοι,

Καὶ τ' οὐρανοῦ μας ἤξιζον οἱ τάφοι τῶν τὴν δρόσον!

— Πλὴν σίγα, Μοῦσα· τὴν φωνὴν μὴ τὴν ὑψόνης τόσον,

Πρὸς χάριν μου... μήπως κἀνὲν ἐδῶ τῶν Σολωνίων

Σ' ἀχροασθῆ Βρουτίδιον ἢ τις τῶν Ἀρμοδίων....

Σὺ δὲν φοβεῖσαι· τὰ πτερὰ ἀνοίγεις μετὰ τάχους,

Κ' εἰς τοῦ καλοῦ σου Παρνασσοῦ λυτρώνεσαι τοὺς βράχους.

Ὅμως ἐγώ, τὸν συριγμὸν τῆς γλώσσης τῶν φοβοῦμαι·

Εἶν' ἢ ὠδὴ τῶν ὄφρων καὶ ταχύτης παραιτοῦμαι.

Ἀπολυτόφρων ἔγεινες πρὸς χάριν τῶν Βουρβῶνων·

Καὶ διατί; δι' αἴσθημα εὐγνωμοσύνης μόνον!

Εἶδες ἐκεῖ! ὦ, κάλλιον εἶπέ μοι, τίς αἰτία

Τοσαύτην ἔφερε πληθὺν ἐδῶ καὶ μεγαλεῖα;

— Ἐκτὸς τῶν Φιλελλήνων μας κ' ἐκτὸς τοῦ Ἡγεμόνος,

Ἡ μοχθηρία ἔφερε τοὺς πλείστους καὶ ὁ φθόνος.

Δραμатурγός τις φθονερός, κερδοσκοπῶν εἰς ὅλα,

Ἐκ τοῦ Ἀλφρέδου γλευασθεῖς ποτέ, τὸ ἐνθυμήθη,

Καὶ δρᾶμα γράψας κατ' αὐτοῦ, μὲ βέλλη ἰοβόλα

Τοξεύει τοῦ μαρκίωνος τὰ τιμημένα στήθη.

ὦ, σὺ τὸ πνεῦμα τῶν κακῶν ποτὲ δὲν ὑποθέτεις·
 Τὸ δράμα τοῦ ἐπέγραψεν· Ὁ Εὐγενῆς ἐπαίτης,
 Ἐνῶ ἠμπόρει κάλλιον νὰ τ' ὀνομάσῃ ἴσως,
 Χελώνης κατὰ Ἀετοῦ κεχολωμένης μῆσος.
 Πλὴν, πρὶν τὸ φέρ' εἰς τὴν σκηνὴν, διέδωκε κρυφίως
 Πρὸς τίνα ἔγραψε σκοπόν, καὶ ὁ Ἐπαίτης ποῖος.
 Ἦρκει αὐτὸ τόσσην πληθὺν νὰ φέρῃ, καὶ βεβαίως
 Εἰς τὸν Ἀλφρέδον χρεωστεῖ τὸ ἄφανές του κλέος.
 Εἰς τὸν Ἐπαίτην, ἔτρεξαν Ἐκείνον νὰ συρίζουν,
 Καὶ εἰς τὸ πρῶην εἰδῶλον ἀποστροφὴν νὰ δείξουν.
 Δὲν συγχωροῦν πῶς ἔκλιναν ἔμπρός του ποτὲ γόνυ·
 Νομίζουν ὅτι ἔπεσε, καὶ τοῦτο τοὺς ὑψώνει.
 Οὐδὲν ταχύτερον, οὐδὲν ἐκείνου, ὅστις τρέχει
 Νὰ ρίψῃ κατὰ κεφαλῆς γυμνῆς ὀλίγους λίθους,
 Ἄν μάλιστα ἡ κεφαλὴ ἐκείνη ὑπερέχη...
 Καὶ οἱ θεοὶ συντρίβονται πεσόντες ἐκ τοῦ πλήθους!
 Τοιαῦται εἶναι πάντοτε αἱ κοινωνίαι πᾶσαι·
 Ἐχθαίρουσ' ὅ,τι ἄκουσαι λαμπρὸν ἀναγνωρίζουν.
 Ἀκούεις τὰ συρίγματα; τὰς ὕβρεις ἀκροᾶσαι;
 Εἰς τὸν Ἐπαίτην, τὸν πτωχὸν Ἀλφρέδον ἐξυβρίζουν.—
 Συνοφροῦται ὁ Οὐγγώ, γνωρίζων τὴν αἰτίαν,
 Καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτόν... πλὴν κ' εἰς τοῦ ἡγεμόνος
 Τὸ σύννου βλέπεις μέτωπον ἀποδοκιμασίαν.
 Πλὴν διατί ταραττονται τὰ πλήθη ταῦτοχρόνως,
 Καὶ διατί ψιθυρισμὸς τοιοῦτος; τί συμβαίνει
 Καὶ στρέφονται τὰ βλέμματα πρὸς ἓν σημεῖον ὄλων;

Ἄ, ὁ Ἄλφρέδος ἔρχεται! ἀτάραχος ἐμβαίνει,
 Μ' ἐνδυμασίαν ἀστυκὴν, κελὸς ὡς ὁ Ἀπόλλων.
 Πάντοτ' ἐξέχων· πάντοτε πᾶν ὅ,τι θέλει.... Βράχος
 Ἄν ἦτο, θὰ ἐθραύετο· βουνόν, θὰ ἐκλονεῖτο
 Ὑπὸ τσαῦτα βλέμματα! πλὴν βαίνει ἀταράχως,
 Ὡς τίποτε μὴ ἐνοῶν, ὡς ξένος τις νὰ ἦτο.
 Κλεισμένον τὸ εὐρὺ αὐτοῦ ἀφίνει θεωρεῖον,
 Καί μὲ τὸ πλῆθος κάθηται εἰς τὴν πλατεῖαν ἤδη,
 Καθὼς εἰς τὸ ἐξέχον του ὁ Κάρολος θρακίον....
 Μὲ σέβας θέσιν ὁ ἀπὸς πλησίον του τῶ δίδει,
 Διότι ξένον θεωρεῖ μὲ τὰ ἐνδύματά του,
 Καί ἄρωμά τι ἄγνωστον ὀσφραίνεται σιμά του.
 Σεμνός, γαλήνιος, σεπτός, ἀκίνητος ὡς στήλη,
 Τὸ βλέμμα στρέφ' εἰς τὴν σκηνὴν καὶ θεωρεῖ ἡσύχως,
 Ἐνῶ ἀνοιγοκλείονται τῶν φθονερῶν τὰ χεῖλη,
 Καὶ καγχασμῶν ὑβριστικῶν ἀκούεται ὁ ἦχος.
 Τὸν Εὐγενῆ χλευάζουσιν Ἐπαίτην καὶ συρίζουν,
 Καὶ τὸν Ἄλφρέδον ἀτενῶς προσβλέπουν.... πλὴν συνάμα
 Θαυμάζουν, ὅσοι τὴν ὀρμὴν καὶ θάρρος του γνωρίζουν,
 Πῶς δρᾶμά τι δὲν ἔγεινεν εἰσέτι εἰς τὸ δρᾶμα!
 Τίποτε, τίποτε! κωφός, τυφλός, τὰ βλέμματά του
 Ἄταραχος εἰς τὴν σκηνὴν ἐπάνω προσηλόνει·
 Τί μόνον; πῶς ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑπὸ τὸ ἐνδυμά του
 Τὸ στήθος μὲ τοὺς ὄνυχας ξεσχίζει κ' αἱματόνει....
 Ἐάν τις εἰς τὴν ὄψιν του προσέχων ἐμβαθύνη,
 Ναί, δὲν θὰ ἴδῃ ψυχικὴν εἰς τὴν μορφὴν του πάλην,

Εἰς τὴν ὄφρυν του πλήν μικρὸν σπασμὸν θὰ διακρίνη,
 Πυρᾶς σπινθηρα, φεύγοντα τὴν σκέπουσαν αἰθάλην...
 Τὰς ὕβρεις, ἃς θὰ ὑποστῆ, ἐγνώριζεν Ἐκεῖνος,
 Καὶ ἤλθε μόνον δι' αὐτό... Εἰς μάτην τὸν σαρκάζει
 Μὲ ἐκδηλώσεις κατ' αὐτοῦ τῶν φθονερῶν τὸ σηῆος·
 Ῥωμαῖον γερουσιαστὴν ἀρχαῖον ὁμοιάζει.
 Ἀπεικονίζει ἀετὸν εἰς τὴν ἀκμὴν του, νέον,
 Ὅστις ἀπὸ τὰ σύννεφα κατέρχεται εἰς ἔλη,
 Καὶ ἐπιτρέπ' εἰς συρφετὸν στρουθίων καὶ ὀρνέων
 Νὰ πτερυγίζουσι περίξ του, διότι οὕτω θέλει.
 Πλὴν φεῦ, ἂν στρέψῃ πρὸς αὐτά· οὐαί, εἴαν θελήσῃ
 Τὴν ἐστεμμένην κεφαλὴν, τὰς πτέρυγας νὰ σεισῇ!
 Καὶ ὁ Ἀλφρέδος ἑαυτὸν προσφέρει εἰς τὸν φθόνον·
 « Φεῦ, σκέπτεται· ὑπέστησαν αἰσχύνῃς μέγα» πόνον
 « Τόσαι καλαὶ νεάνιδες διὰ τὸν ἔρωτά μου·
 « Καὶ ἂν ἐξιλειώσωσι μικρὸν τὰ θύματά μου
 « Αὐτοὶ ἐδῶ οἱ σκώληκες... αἰσχύνῃ ἀντ' αἰσχύνῃς. »
 Καὶ τοὺς βραχίονας αὐτοῦ σταυροῖ μετὰ γαλήνης,
 Καὶ δέχεται τὰ ἀγενῆ ἡσύχως σκώμματα τῶν
 Ὡς βράχος τὴν μαστιγῶσιν μωνιδῶν κυμάτων!
 Ἄλλ' εἶναι ἄνθρωπος, ἀλλὰ τὸ γαῦρον μέτωπόν του
 Ποτὲ δὲν εἶδον ἔμπροσθεν νὰ κύπτῃ τῶν ἐχθρῶν του.
 Ἄν ἡ μορφή ἀτάραχος εἰσέτι διαμένῃ,
 Πλὴν ἤρχισε τὸ αἷμά του ἐπάνω ν' ἀναβαίνει
 Καὶ πνίγεται· θορρεῖ ζῶν καὶ νοῦν πῶς θ' ἀπολέσῃ!
 Φοβοῦμαι μὴ κατὰ τινος ἐξαίφνης ἐπιπέσῃ,

Καὶ ὁ Ἐπαίτης αἵματος μὴ γείνη τραγωδία....

Θὰ γείνη, μὰ τὸν οὐρανόν! Ἴδέ, τί μοχθηρία!

Καθ' ἣν στιγμὴν ὁ Εὐγενῆς Ἐπαίτης γόνυ κλίνει,

Καὶ ἀνακράζων « ἔλεος » τὸν δίσκον του ἔκτεινει,

Ἄπὸ τὸ θεωρεῖόν του εἰς βαρονίσκος κύπτει,

Καὶ λουδοβίκιον διπλοῦν πρὸς τὸν Ἀλφρέδον ρίπτει!

Πλὴν μόλις, μόλις ἔπεσε χαμιὰ τὸ νόμισμά του,

Ὁ ἴδιος ἐκπλήττεται εἰς τὴν θρασύτητά του....

Καὶ διαδέχεται σιγὴ νεκρώσιμος, βαθεῖα,

Τὸν κρότον τοῦ νομίσματος πεσόντος· ἡ πλατεῖα,

Τὰ θεωρεῖα κ' ἡ σκηνὴ αὐτὴ σιγᾶ ἀκόμα,

Καὶ πάντες στρέφουν ἔντρομον πρὸς τὸν Ἀλφρέδον ὄμμα.

Τίποτε, πάλιν τίποτε, ὁ δαίμων! ἐκ γρανίτου

Θὰ ἦναι ἡ ψυχὴ του!

Τὸ νόμισμα κατάρτηθα τὸν εὖρε, πλὴν ματαίως·

Ὡς λίθος ἔμεινε ψυχρὸς, ἀτάραχος ὁ νέος.

Εἰς τὴν μορφήν του ἔκκληκτος διέμειν' ἡ αἰθρία,

Καὶ οὔτε μία θρῖξ αὐτοῦ δὲν ἐκινήθη, μίχ!

Οἱ ἐστεμμένοι— Ποιηταὶ καὶ Ἡγεμῶν— ἐκείνην

Τὴν ὑψηλὴν του ἀνοχὴν διεῖδον καὶ γαλήνην,

Καὶ τὸ ψυχρὸν ἐθαύμασαν τοῦ νεανίσου ἦθος·

Πλὴν δὲν διέφυγεν αὐτὴ ἀκόμη καὶ τὸ πλῆθος,

Καὶ στρέφονται τὰ βλέμματα ὀργίλα, φλογοβόλα

Πρὸς τὸν βαρόνον ὅλα.

« Ἐξω! » κραυγάζει ἐξ ὀργῆς ὠχρὸς ὁ Βερανζέρος,

Ὁ Σατωβριάνδος, ὁ Οὐγγὼ κ' οἱ ἄλλοι· κ' εἰς πᾶν μέρος

Τὸ θέατρον ἀντιλαλεῖ ἀπὸ πολλῶν χειλέων.

Συγχρόνως ἐκ τοῦ στήθους του ὁ Γάλλος Ἀνακρέων
Τῆς Λίζας του ἀπέσπασε τὸ ῥόδον, καὶ μὲ βίαν

Τὸ ρίπτει πρὸς τὸν εὐγενῆ ἐκεῖνον νεανίαν.

Καὶ ἅπασαι διὰ μιᾶς αἱ χεῖρες τῶν ὠραίων

Τὰς ἀνθοδέσμας τῶν πετοῦν καὶ ῥαίνουσι τὸν νέον.

Χειροκροτεῖ ὁ Ἡγεμών, χειροκροτεῖ τὸ πλῆθος,

Καὶ πάλλει συγκινούμενον τῶν γυναικῶν τὸ στήθος.

Ἐξαίφνης, εἷς διαγγελεύς ἀπὸ τοῦ Βασιλέως

Τὸ θεωρεῖον ἔρχεται· τὸ πλῆθος διασχίζει,

Καὶ προχωρῶν ταχέως,

Εἰς τοῦ Ἀλφρέδου ῥῆμά τι τὰ ὦτα ψιθυρίζει.

Γαλήνιος ἐγείρεται, καὶ εἰς τοῦ Ἡγεμόνος

Μετά τινος εὐρίσκειται ατιγμᾶς τὸ θεωρεῖον·

Ὁ Κάρολος τὴν χεῖρά του τῷ δίδει, καὶ συγχρόνως

Μὲ σέβας κλίνει πρὸ αὐτοῦ καὶ χάριν ὁ μαρκίων.

Τὸ πλῆθος στρέφει ἔκθαμβον καὶ θεωρεῖ ἀφώνως.

« Μαρκίων, λέγει μειδιῶν ὁ εὐγενῆς Βουρβῶνος·

« Εἶσαι καρδία ἐκλεκτή· ὡς ταύτην τὴν ἐσπέραν·

« Ποτὲ δὲν εἶχες, πίστευσε, ψυχὴν ἀνδρικωτέραν! »

Καὶ τῆς φωνῆς του πατρικῶς τὸν ἤχον ταπεινῶν·

« Γνωρίζω τὰ συμβάντα σου, προσέθεσε μὲ πόνον.

« Εἶσαι τῶντι ἔξοχος, καὶ κατακτᾶς συγχρόνως

« Καὶ τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ καὶ τὴν τοῦ ἡγεμόνος.

« Εἰς πάλην ἤδη ἱεράν προσφέρεις καὶ ἀγίαν

« Τὰ πλούτη καὶ τὸ ξίφος σου καὶ τὴν φιλοτιμίαν,

« Καί μεταβαίνεις εἰς τὴν γῆν τῆς δόξης καὶ δακρύων.

« Δὲν θὰ σὲ λησμονῶ κ' ἐκεῖ τὴν ἀγαπῶ, μαρκίων... »

Κ' ἐκ τοῦ γενναίου στήθους του παράσημον ἐκβάλλει,

Κ' εἰς τοῦ Ἀλφρέδου εὐμενῶς ὁ ἴδιος τὸ βάλλει·

« Ὁ Ποιητής, ὑπέλαβε, μ' ἐν ῥόδον αὐτοῦ ἤδη

« Ἰππότην σὲ ἀνέδειξε· κ' ἡ χεὶρ ἡμῶν σὲ εἶδει

« Ἐν ἄλλο ῥόδον, τῆς τιμῆς τὸ ἄρωμα ἐγκλεῖον.

« Τὸ ῥόδον τοῦτο ἄφθιτον κ' αἰώνιον, μαρκίων! »

Τὸ γόνυ κλίνει πρὸ αὐτοῦ ὠχρὸς ὁ νεανίας,

Φιλῶν τὴν χεῖρα τοῦ σεπτοῦ ἐκείνου Ἠγεμόνος·

Φρενιᾶ τὸ θέατρον ἀπὸ ἐπευφημίας,

Καὶ λήγουν δύο δράματα ἀντίθετα συγχρόνως.

.....

.....

« Λοιπόν, Ἐρρίκε, ἔλεγε τὸ θέατρον ἀφίνων

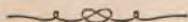
Ἄλβέρτος ὁ τεχνύλογος· τί σ' ἔλεγον; ἀκόμη

« Τὸν ὑποθέτεις ἄνθρωπον τὸν Σαττανᾶν ἐκεῖνον,

« Ἡ ἐπὶ τέλους ἤλλαξε κ' ἡ ἐδική σου γνώμη;... »

Ἐκεῖνος δὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἔδηξε τὸ χεῖλος.

Μὴ ἔλεγεν ἀλήθειαν ὁ λάλος αὐτοῦ φίλος;...

ἌΣΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΤΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ. ΟΙ ΔΥΩ ΕΠΑΙΤΑΙ.

Α'

—Καὶ πάλιν, Μοῦσα!— Ἄφες με καὶ εἶμι νυσταλέα.

— Πῶς λέγεις; πῶς! νυστάζετε κ' αἱ Μοῦσαι σεις; ὠραῖα!

— Πλὴν μὴ θαρρῆς τὸν οὐρανὸν τῶν πρώην ἀθανάτων

Ὡς τοῦ θεοῦ σας; οὐρανὸν σκιῶν καὶ φαντασμάτων,

Εἰς ὃν δὲν πίνουσι ποτέ, οὐδ' ἔχουν ὑμεναίους,

Οὐδὲ ὑπνώττουσιν; Ἡμεῖς εἰς τὰ βασίλειά μας,

Εἰς τοῦ Ὀλύμπου τοὺς καιρούς, τοὺς χρόνους τοὺς ὠραίους,

Εἶμεθα ἄνθρωποι θεοί... καὶ τὴν θεότητά μας

Τὴν ἐχαιρόμεθα· φαιδρὰ τὰ πάντα τότε ἦσαν.

Ἄντι λιθάνου νεκρικοῦ καὶ ναυτιώδους, κνίσσαν

Εὐώδη ὠσφραϊνόμεθα ζώσης σαρκὸς ἀκόμα·

Ἄντι ἐντρόμων προσευχῶν, ἀντι ψαλμῶν ἐρρίνων,

Ἐρώτων μέλη ἔψαλλε τ' ἀθάνατόν μας στόμα,

Καὶ νέκταρ ὠνομάζαμεν τὸν ἐδικόν μας οἶνον.

Οἶνον ἠδὺν μὲ κόκκινον ἀκτινοβόλον χρῶμα,

Ὅν εἰς γνωστὸς καθηγητῆς δὲν ἔπιεν ἀκόμα....

Ἄ! εἰς ἐκείνας τὰς γλυκὰς ἡμέρας δὲν εὐρέθης

Τῆς γοητείας, τῆς ζωῆς τῆς δροσερᾶς, τῆς μέθης·

Συνηνωμένα ἔβλεπες εἰς τὸν κειρὸν ἐκεῖνον

Τὴν γῆν μετὰ τοῦ οὐρανοῦ, τὸ ἄστρον μὲ τὸ κρίνον.

Ἦπῃρχε τότε μετὰξὺ τῆς γῆς καὶ τοῦ αἰθέρος

Κλίμαξ νεφῶν εἰς ἱεροὺς μυστηριώδεις τόπους·

Θεοὶ κατέβαινον, θνητοὶ ὑψοῦντο ἐλευθέρως,

Κ' ἔδιδον τέχνα αἰ θεαὶ εἰς τοὺς θνητοὺς ἀνθρώπους.

Ἰχώρ καὶ αἷμα ἔρρεεν ἐντὸς μας ἡνωμένον,

Καὶ ὄχι πύον μὲ νερόν, ὡς νῦν, χρωματισμένον.

Ἦτο τὸ πᾶν μυστήριον καὶ θυμὸν καὶ νεότης,

Ἦτο πρῶτα ἡ ζωὴ καὶ ἡ δημιουργία,

Ἦτον εἰς τὸ ἀλφάβητον αὐτῆς ἡ ἀνθρωπότης·

Ἦ ἐπιστήμη ἔλειπεν, ἀλλὰ κ' ἡ δυστυχία!...

Ποιήσεως κατέκλυζε τὸν κόσμον τότε ρεῦμα.

Παντοῦ ἦπῃρχεν ἡ ἰσχύς, παντοῦ ἡ γονιμότης·

Θεοῦ ἐπλήρου ἄπασαν τὴν οἰκουμένην πνεῦμα,

Καὶ ὅπου ἔτεινεν ἡ χεὶρ εὐρίσκετο θεότης!

Εἶχον θεοὺς αἰ θάλασσαί, εἶχον θεοὺς τὰ ὄρη,

Τὰ δάση καὶ ὁ ποταμὸς, τὸ σπήλαιον τὸ χεῖνον·

Ἄπεκαλεῖτο Ἄρτεμις ἡ κυνηγέτις κόρη,

Καὶ σύριγξ ἦτο τοῦ Πανὸς ἡ σύριγξ τῶν ποιμένων.

Εἶχον φωνὴν τὰ ἔμψυχα, τὰ ἄψυχα, τὰ ζῶα·

Τί ἐποχὴ ποιήσεως μεγάλη καὶ ἀθάα!

Ἦμπόρει τότε ποιητὴς ὡς σύ, νὰ ἀγαπήσῃ

Τῆς Θετίδος τὰ ἱερά καὶ κυματώδη κάλλιπ·

Τὸν ναυαγὸν ἡ Καλυψὼ νὰ τὸν φιλοξενήσῃ,

Καὶ τὴν Σελήνην νὰ κρατῇ ἐνὸς βοσκῶ ἀγκάλη!

Ἦσαν τοσοῦτον συγγενεῖς, τόσον πολὺ πλησίον,

Οἱ ἄνθρωποι τῶν ἐποχῶν ἐκείνων, μὲ τὸ θεῖον.

Πολλάκις ἠχροώμεθα γηίνην ἀηδῶνα

Ἐκ τοῦ Ἑλικῶνός μας τὸν ἱερὸν δαφνῶνα·

Πολλάκις λύρα γήϊνος καὶ λύρα οὐρανια

Συναμιλλῶντο, κ' ἡ μολπή δὲν ἦτον ἀνομία....

Τώρα σοφία ἄσπορος τὴν γῆν ζοφόνει, οἴμοι,

Καὶ χύνει ἐρεβῶδες φῶς παντοῦ ἢ ἐπιστήμη!

Παρηλθὸν πλέον οἱ καιροὶ ἐκεῖνοι οἱ ὠραῖοι,

Ὅτε θεοὶ καὶ ἄνθρωποι ἀκόμα ἦσαν νέοι.

Δὲν ἀϋπνούσαμεν ἡμεῖς ὡς ἀϋπνεῖτε τώρα·

Ἐπῆρχεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ἡμῶν καὶ ὕπνου ὄρα.

Τὸ ὄμμα ἐκλείειν ἠδὺς Μορφεὺς τῶν Ὀλυμπίων,

Καὶ ὕπνωττεν ὡς ἀγαθὸς ἀστὸς καὶ ὁ Κρονίων.

— ὦ Μοῦσα· ἢ ταλαίπωρος γνωρίζει ἀνθρωπότης,

Ἐξ ὄσων κάτω εἰς τὴν γῆν συμβαίνουσι πρὸ αἰῶνων,

Ὅτι ὕπνωττει νήδυμον ἐπάνω ἢ Θεότης....

Πλὴν τοῦτο δὲν ἐγνώριζα καὶ δὲν πιστεύω μόνον,

Ὅτι νὰ κλείσῃ δύναται καὶ τῶν Μουσῶν τὸ ὄμμα,

Ἐστω καὶ ἂν τὴν Πάπισσαν ἀνέγνωσαν ἀκόμα....

— Ἄ, ἔχιδνα! — Ναί, ἀλλ' οὐχὶ μετὰ δηλητηρίου·

Ποτὲ δὲν ἤμην ποιητὴς σατυρικοῦ βιβλίου.

Κ' εἰς τὴν ὠραίαν σάτυραν ἐγὼ ἀρνοῦμαι χάριν·

Ὅμοια εἶναι, δι' ἐμέ, μὲ δολοφόνον Πάριν,

Ὅστις εἰς πτέρνας πάντοτε τοξεύει Ἀχιλλέων·

Μισῶ πᾶν εἶδος ἐρπετοῦ, κ' ἐκείνην ἔτι πλέον.

Τὴν ἔμπνευσιν ὁ οὐρανὸς δι' ἄσμα τὴν χαρίζει,

Καὶ εἶναι ἀντιφατικὸν ὁ ψάλτης νὰ συρίζῃ.

Θέλω τὸν ψάλτην αἰτόν, τὸν θέλω ἀηδόνα,

Ἔχοντα ῥάμφος, πτέρυγα καὶ ἄσμα· αὐτὰ μόνα·

Λυγρέα εἰς τὸ ἀγαθόν, τυφλὸν εἰς τὰ γελοῖα.

Δὲν θέλω δηλητήριον νὰ ἔχῃ ἡ Κασταλία!

Δὲν θέλω εἰς τὰ δάκρυα, καὶ τοῦ κηκοῦ εἰσέτι,

Με εὐφυῖαν μυσαρὰν ὁ ἄλλος νὰ καγχάζῃ·

Νὰ τοῦ αἰμάσῃ τὴν πληγὴν καὶ ἄλλην νὰ προσθέτῃ,

Κ' ἔπειτα λύρας ἑαυτὸν υἱὸν νὰ ὀνομάζῃ!

Τοὺς πεπτωκότας, δαίμονας κελσῶν, οὐχὶ ἀγγέλους,

Οὐδ' ἄσμα ὀνομάζεται ὁ συριγμὸς τοῦ βέλους.

ᾠ Μοῦσα, ὁ σατυριστὴς εἶναι κηκὴ καρδία·

Νοθεία εἶναι Παρνασσοῦ ἡ σάτυρα, νοθεία.

—Καὶ ὅμως γράφεις σάτυραν κατὰ σατύρας ἤδη·

Μὴ σ' ἐκοπάνισε καὶ σέ ἡ γλῶσσα τοῦ Ῥοῖδῃ;...

—Ἐμέ; δὲν ἐσυνείθισα ποτὲ νὰ ὑποβάλλω

ᾠ,τι μ' ἐμπνέει τοῦ θεοῦ φωνὴ καὶ ὅ,τι ψάλλω.

Ἄν μ' ἔστεψεν ὁ οὐρανός, τὸ στέμμα περισσεύει

ᾠ Ἀμοῦσων διαγωνισμῶν· ἂν ὄχι, εἶναι χλεύη.

Μὴ ὅμως ῥίπτῃς κατ' ἐμοῦ μορφήν ἀχαριστίας·

Ἐγὼ κ' εἰς ἄλλος χάριτας ὀφείλομεν, διότι

Διπλώματα μᾶς ἔδωκε προχθὲς ἀθανασίας!

—Ναί, λάμπειν σᾶς ἐχάρισεν ὁμοίαν μὲ τὰ σκότη....

Τοὺς γρίφους τῶν ἐπαίνων του καὶ τὰ διπλώματά του

Ἦ λήθη τὰ ὑπέγραψε, λαβοῦσα τ' ὀνομά του.

— Πλήν, Μοῦσα, ἄς ἀφήσωμεν τὴν εὐφυολογίαν,
 Ἐκ τῆς Παπίσσης ἀγωγὴν μὴ λάβωμεν κάμμιναν,
 Καὶ ψάλε· ἂν ἀπέβχλες τὸν ὕπνον, ἐννοεῖται·

Ἄλλως, ὁ πέλεκυς πρὸ σοῦ καὶ ἡ ἀγχόνη κεῖται.

— Καὶ δῆμιος; — Καὶ δῆμιος πολὺ πεπειραμένος·
 Χθὲς ἔτι εἰς τὸν Παρνασσὸν ἀνέβη φορτωμένος(1)

Πελέκεις καὶ ἀγχόνας,

Ἄλλὰ, τυφλὸς εἰς τὰς ἐκεῖ πετώσας ἀηδόνας,
 Κατεπελέκησε πτωχὴν βατράχων δωδεκάδα,
 Καὶ εἶπε· «πλέον ποιήσις δὲν εἶν' εἰς τὴν Ἑλλάδα!»

— Καὶ ἤλθες μόνον δι' αὐτὸ ἐδῶ νὰ μ' ἀφυπνίσῃς;

ᾠ, ἂν ἀφύπνισες ἐμέ, πολλοὺς θ' ἀποκοιμίσης....

Τὸ θέμα τὸ ἀνάξιον καὶ ὑπνηλὸν παραίτει·

Δὲν εἶναι θέμα δι' ἐμέ καὶ διὰ σέ εἰσέτι.

Πᾶς, ὅστις λύραν ἔλαβε τὴν λύραν τοῦ ἄς κρούσῃ,

ᾠστε κ' ἐκεῖνος τὴν μολπὴν, εἰ δυνατὸν, ν' ἀκούσῃ!...

Παρέλθωμεν... Τὴν νύκτ' αὐτὴν λοιπὸν θὰ ἐνθυμησῃ,

ᾠστ' εἰς συμπόσιον φαιδρὸν προσκεκλημένος εἶσαι.

Ἰδοῦ, ἀπέναντι ἐκεῖ φωτοβολεῖ εἰς οἶκος·

Συμποσιάζει εἰς αὐτὸν ὁ εὐγενὴς Ἑρρίκος.

(1) Ἐν τινι συνεδριάσει τοῦ Παρνασσοῦ ὁ κ. Ροῦδης, εἰσηγητὴς τῆς ἐπὶ τοῦ ποιητικοῦ διαγωνισμοῦ Ἐπιτροπῆς, εἶπε προοιμιάζόμενος, ὅτι ἔρχεται φέρων πελέκεις καὶ ἀγχόνας κατὰ τῶν παρ' ἡμῖν ποιητῶν· ἐννοεῖται δὲ ὅτι, μετὰ τὴν εὐτυχῆ ταύτην ἀπεικόμισιν, κατέληξεν εἰπὼν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ποίησις ἐν Ἑλλάδι!

Ἄκουεις τὰς φαιδρὰς φωνὰς τὰς τόσον ἀλλοκότους,
 Ἄς αἰδουμένη ἢ ἡχῶ δειλῶς τὰς μεταδίδει;
 Τοὺς γέλωτας τοὺς ἡχηροῦς, τὰ ἄσματα, τοὺς κρότους;
 ὦ, βαθυχαῖται λέοντες συνευθυμοῦσιν ἤδη,
 Καὶ λέαιναι μὲ ὄνυχας γαλῆς πλήν καὶ ῥοδίους·
 Ἄν ἐκδικούμην, ἤθελον σὲ ῥίψει εἰς ἐκείνους!

B'

Εἰς αἴθουσιν περικαλλῆ, χρυσῆν ἐκ φωταψίας,
 Κύκλω τραπέζης κάθηνται οἱ τοῦ Ἑρρίκου φίλοι·
 εἶναι ἢ ἐγκριθύδρους τῆς νέας βασιλείας,
 Καὶ πίνουν, ἄδούν, φλυαροῦν τὰ εὐθυμά των χεῖλη.
 Αὐθάδη κάλλη λάμπουσιν ἐγγύς τῶν νεανίσκων·
 Ἐκνθά, σιτόχροα, ὠχρά καὶ πάσης χώρας ἄνθη,
 Ἐκπέμποντα τὸ ἄρωμα ἐκεῖνο τὸ μεθύσκον,
 Ὅπερ καλεῖ «Ἑταιρισμὸν» πᾶς ὅστις τὰ ὠσφράνθη....
 Οἶνος ἐδῶ, κάλλος ἐκεῖ καὶ πανταχοῦ νεότης·
 Εἰς μίαν μέθην μέθαι τρεῖς, ἐν ᾧ ἄρκει ἢ μία.
 Ἡ Κύπρις εἶναι πανταχοῦ πλήν λείπει ὁ τοξότης·
 Ὁ Βάχχος κύπελλον κρατεῖ καὶ πίνει ἢ λαγνεῖα!
 Φαίνεται ἐκεῖ ὁ δυσειδής καὶ κόλαξ νεανίας,
 Ὅστις τὸν νέον ἔστεψεν Ἑρρίκον βασιλέα·
 Κενόνει ἐν ποτήριον μὲ δύο καλακείας,
 Λέγ' εἰς τοὺς φίλους του «καλά» κ' εἰς τοὺς ἐχθροὺς «ῥατῖα!»

Σιγῶν πλήν ὁ ξενότροπος Γυλφρεϊδὸς διαμένει,
 "Ὅστις νεκρὸν τὸν εὐγενῆ 'Αλφρέδον ἀπεκάλει"
 Πίνει μὲ σοβαρότητα· τὸ ἦθος του ἐμφαίνει
 "Ὅτι δὲν εἶναι ἡδονὴ ἐκτὸς τοῦ οἴνου ἄλλη!
 Κ' ἐγγύς του ὁ ταχύλογος 'Αλβέρτος, γελᾷ, πίνει,
 Καὶ λέγει, λέγει... ἔπαινον καὶ χλεύην ἐκτοξεύει.
 Προπίνει διὰ τὴν ξινοθὴν κ' εἰς τὴν μελάγχρουν κλίνει·
 Εἰς ἵππον ἀχαλίνωτον ἢ γλῶσσά του ἵππευε!
 'Εδῶ ἢ Κλαίρη μειδιᾷ, αὐγῆς δροσερωτέρα,
 Φλέγεται ἐκεῖ ἢ Βοεμὴ, ἢ πύρινος ἑταίρα.
 'Ὡς πῦρ ἢ εὐθυμία των πᾶσαν στιγμὴν αὐξάνει,
 Καὶ χύνει πῦρ ἐπὶ πυρὸς τῶν γυναικῶν τὸ βλέμμα·
 'Ἡ δὲ Καμίλλη εὐχαρις τὸν θρόνον της λαμβάνει,
 Κεὶ στέφει μέτωπον θρασὺ μὲ βρασιλίσσης στέμμα.
 Πλὴν ἂν καὶ εἶναι καλλονὴ ἢ τοῦ 'Ερρίκου φίλη,
 Τοῦ συμποσίου βασιλῆς δὲν εἶναι ἢ Καμίλλη.
 Εἰς τὸ μεταίχμιον παιδὸς καὶ κόρης, δυναμένη
 Καὶ ν' ἀγαπήσῃ ἰσχυρῶς καὶ παίξῃ μὲ πλαγγῶνας,
 Κόρη λευκὴ, τὴν ἦθον της τὴν πρώτην ἐστεμμένη,
 'Απέναντί της μειδιᾷ ὡς ἄνθος εἰς λειμῶνας.
 Μὲ τὸ μειδιάμά της φῶς, νομίζεις, θ' ἀνατείλῃ,
 Κ' εἶναι, θαρρεῖς, ἐν φίλημα τὰ δροσερά της χεῖλη.
 Τὰ ὄμματά της κύματα γλαυκὰ καὶ φωσφορώδη,
 Γεμάτα νύκτα καὶ αὐγὴν καὶ ἔμπλεα ἐλπίδων,
 'Εκπέμπουν λάμψιν ἱερὰν καὶ λάμψιν θεελλώδη,
 "Ἡν μετριάζει ἢ μακρὰ σκιὰ τῶν βλεφαρίδων.

Καὶ κυματίζ' ἡ κόμη της χρυσῆ καὶ βοστρυχώδης,
 Καὶ πίπτ' εἰς κύκνου τράχηλον κ' εἰς ὤμους χιονώδεις!
 Εἶναι ἡ περιλάλητος εἰς καλλονὴν Ἑλβίρα,
 Βασίλισσα τὸ μέτωπον, βασίλισσα τὴν χειρᾶ·
 Ἄκτις εἰς ῥόδου κάλυκα, ὠχρόλευκος νεφέλη...
 Πλὴν μ' ἀκολάστους λέοντας μεθύοντας, τί θέλει;
 Πάντες τὴν βλέπουν, κ' ἔκθαμβον τὸ τοῦ Ἑρρίκου βλέμμα,
 Τὴν θεωρεῖ μετὰ σιγῆς θρησκευτικῆς ἡρέμα,
 Καὶ δάκνουν μέχρις αἵματος, ζηλότυποι, τὰ χεῖλη,
 Ἡ Κλαίρη καὶ ἡ Βοεμὴ κ' ἡ ἄνασσα Καμίλλη.
 Καὶ πρᾶγμα' ἀπίστευτον, σχεδὸν ἀδύνατον· δις εἶδον
 Τὸν λίθου ἀπαθέστερον, τὸν Βρεττανὸν Γυλφρεῖδον,
 Τὸ κύπελλόν του ν' ἀρνηθῆ καὶ τὴν οἴνοποσιαν,
 Καὶ νὰ προσβλέψῃ τὴν λευκὴν ἐκείνην ὀπτασίαν!...

Γ'

Πληροῦσι κύπελλα κενὰ μέχρι στεφάνης, οἶνοι
 Τῆς Κύπρου, τῶν Συρακουσῶν καὶ ἀνθοσμίας Χίος,
 Ἄλλὰ ματαίως πίνουσιν, ἢ δίψα των δὲν σβύνει·
 Πίνουν καὶ πάλιν πίνουσι καὶ πίνουν αἰωνίως.
 Συγκρούονται τὰ κύπελλα εἰς εὐφρεῖς προπόσεις,
 Καὶ μέθην εἰς τὴν μέθην των προσθέτει πᾶσα πόσις.
 Προπίνουν ὑπὲρ γυναικὸς καὶ ψεύδους αἰωνίου·
 Ὑπὲρ νηστείας μοναχῶν συγχρόνως καὶ Σουλτάνου·

Προπίνουν ὑπὲρ Παρνασσοῦ κ' ἐνὸς Βουλευτηρίου, (1)

Ἐπὲρ πρωΐας καὶ νυκτός, μολπῆς καὶ Κατριβάνου...

Δι' ὄλα πίνουν, καὶ ὑπὲρ τοῦ Σατανᾶ ἀκόμα·

Μόνον ὑπὲρ τοῦ ὕδατος οὐδὲν προπίνει στόμα.

Κ' ὑπὲρ Γεέννης πρόποσιν ὁπόταν τις προτείνει,

Εὐχαριστεῖ ἢ Βοεμῇ καὶ μειδιῶσα πίνει!

— Βαρόνε, λέγει λέων τις βιθνεῖαν τρέφων χαιτήν·

Σύ, ὅστις λουδοβίκια πετᾶς εἰς τὸν Ἐπαίτην,

ἽΟλίγον πίνεις... Μὴ λοιπὸν μεταμελῆσαι ἤδη

Διότι τόσον πομπωδῶς ἢ δεξιὰ σου δίδει;

— Φοβεῖται, ἄλλος ἀπαντᾶ, ὁ μέγας εὐεργέτης,

Εὐγνωμοσύνην πρὸς αὐτὸν μὴ δεῖξῃ ὁ Ἐπαίτης...

Τὸν ὄμων ἀνυψοῖ αὐτοῦ ὁ βαρονίσκος, ὅμως

ἽΑόριστός τις φαίνεται εἰς τὴν μορφὴν του τρόμος.

Πλὴν μέσω τῆς φαιδρότητος τῆς γενικῆς ἐκείνης,

Μία καὶ Εἷς ἀφίνονται εἰς ῥεμβασμὸν ὀδύνης·

ἽΟ δίδων τὸ συμπόσιον ἽΕρρίκος κ' ἢ ἽΕλβίρα.

ἽΗ μία τὸν ἽΑλφρέδον τῆς ἀναπολεῖ ὁ ἄλλος

Φέρει εἰς τὴν καρδίαν του σπασμωδικῶς τὴν χεῖρα,

Καὶ μάτην πέριξ του ἤχεῖ τῶν συμποτῶν ὁ σάλος.

ἽΩς ἢ ἽΕλβίρα καὶ αὐτὸς ἀναπολεῖ ἐκεῖνον,

Τὸν μέγαν του ἀντίζηλον εἰς ὄλα. ἽΕνθυμεῖται

(1) Κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν δὲν ὑπῆρχεν ἑλληνικὸν βουλευτήριον, οὐδ' ἦτο κἂν γεννημένος ὁ φιλόμουσος κύριος ἽΑθαν. Κατριβάνος· εἶναι ἀναχρονισμὸς γεγραμμένος χάριν ἀπλῆς ἀντιθέσεως.

Τὸν τοῦ θεάτρου θρίαμβον τὴν κεφαλὴν του κλίνων,

Καὶ τῆς ζηλοτυπίας του ἡ θύελλα κινεῖται.

Καὶ ὁμως τὸν ἀντίζηλον αὐτὸν δὲν τὸν ἐχθαίρει·

Ἄκων σχεδὸν τὸν ἀγαπᾷ καὶ σέβεται κρυφίως.

Λαθραία ἔλξις φεύγοντα πλησίον του τὸν φέρει·

Πλὴν τῆς Ἑλβίρας θεωρῶν τὸ κάλλος αἰφνιδίως,

Νυγμὸν αἰσθάνεται καὶ πῦρ ζηλότυπον τὸν καίει.

Γνωρίζει ὅτι δι' αὐτὸν ἐκείνη μόνον πνέει,

Καὶ ἀπορεῖ κ' ἐκπλήττεται εἰς τὸ συμπόσιόν του

Ἡ νέα πῶς ἐφάνη,

Καὶ κλίν' ὑπὸ συλλογισμοὺς βαρεῖς τὸ μέτωπόν του.

Ματαιίως ἄσματ' ἀντηχοῦν καὶ ἡ χαρὰ αὐξάνει·

Μάτην ἀσφρίζουν πρὸ αὐτοῦ τῆς Καμπανίας οἶνοι.

Αὐτὸς δὲν βλέπει τίποτε, δὲν ὁμιλεῖ, δὲν πίνει·

Πλήρες τὸ κύπελλον αὐτοῦ ὡς τῆς Ἑλβίρας μένει.

Οἱ δαιτυμόνες ἀποροῦν καὶ ψιθυρίζουν ἤδη,

Καὶ ἡ Καμίλλα τὴν ὄφρυν συσπᾷ προσβεβλημένη.

Μόνον ὁ Ἄγγλος προσοχὴν εἰς τίποτε δὲν δίδει·

Θήραν τινὰ ἀναπολεῖ, τὴν ὄραν ταύτην, λύκων....

— ὦ, τί συμπόσιον λαμπρόν! εἷς λέων ἀνακράζει·

Ἄλλὰ δὲν βλέπω εἰς αὐτὸ διόλου τὸν Ἑρρίκον....

Συμποσιάρχης ἔξοχος τῶντι... καὶ κυχγάζει.

— Πλήρες τὸ κύπελλον αὐτοῦ, εἷς ἄλλος λέγει, μένει·

Φαίνεται, μόνον ὁ ἀφρὸς τοῦ οἴνου τὸν εὐφραίνει!

— Εἴσθε τυφλοί, δὲν βλέπετε, γελῶσα λέγ' ἡ Κλαίρη,

Ὅτι εἰς μέθην πρὸ πολλοῦ ὁ βασιλεὺς ἀφέθη;

Θαρρεῖτε μόν' ἢ σταφυλὴ πῶς ζάλην ἐπιφέρει;

Μεθύομεν καὶ μ' ἄλλο τι· κ' ἢ ρέμβη εἶναι μέθη...

— Κ' ἢ μᾶλλον ἐπικίνδυνος, ὁ κόλαξ νέος κράζει,

Καὶ βλέπων αἰσθηματικῶς τὴν Βοεμὴν στενάζει.

— Πλὴν νὰ ρεμβάζῃ τις ἐμπρὸς τῆς Κλαίρης, τῆς Καμίλλης,

Κ' ἐνώπιον τῆς Βοεμῆς, τῆς φλογεράς μας φίλης;...

— Μόλις αὐτὸ τὸ συγχωρῶ πρὸ σοῦ, κλή' Ἐλβίρα,

Εἷς λέων λέγει, ἐπειδὴ εἶσαι ψυχὴ καὶ μύρα.

Καὶ μειδιοῦν αἱ λέαιναί· πλὴν αἰφνης ἡ Καμίλλη,

— Εἷς χεῖρας, λέγει, λάβετε τὰ κύπελλά σας, φίλοι!

Διὰ τὸν ἐξοχώτερον προπίνω τῶν λεόντων,

Τὸν ἡγεμόνα τοῦ συρμοῦ, τῶν θυελλῶν, τῆς σπάθης·

Ἵπὲρ ἀπόντος προσφιλοῦς, οὐχὶ ὑπὲρ παρόντων....

Ἵπὲρ τοῦ βασιλέως μου Ἀλφρέδου! — Ἐτρελλάθης

Λοιπὸν, Καμίλλη; λέγει τις· πλὴν στρέφεται ἐκείνη

Πρὸς τὸν Ἑρρίκον, κ' εἰς αὐτὸν τὸν λόγον ἀπευθύνει·

— Ἐμπρός, Ἑρρίκε· πίνωμεν ὑπὲρ τοῦ ἡγεμόνος!

Καὶ ἀπνευστὶ τὸν οἶνόν της ῥοφᾷ μέχρι σταγόνας.

Ἐζήτει ἀνταγωνιστὴν γενναῖον ν' ἀνυψώσῃ,

Ὅπως τὸν υπερέρανον Ἑρρίκον της πληγώσῃ.

Ἄλλ' εἰς τὴν πρόποσιν αὐτῆς οἱ δαιτυμόνες πάντες

Τὰ κύπελλά των ρίπτουσι, σιγοῦν ὡς ἀνδριάντες.

Μόνος ὁ λόρδος ἐν « οὐρρά! » βρεττανικὸν ἀφίνει,

Καὶ διὰ τὸ ἀλλόκοτον ἐπευφημεῖ καὶ πίνει.

Καὶ ἡ Ἐλβίρα; ἀπαθῆς, σιγῶσα διαμένει,

Ἄλλ' ἀνυπότακτος παλμὸς τὸ στῆθος της κυμαίνει....

Βλέμμα περιφρονήσεως πρὸς τὴν Καμίλλην ρίπτει,

Καὶ ἡ χρυσῆ της κεφαλὴ ρεμβώδης πάλιν κύπτει.

Ἄφινων τὴν μακρὰν σιγὴν καὶ ὁ Ἑρρίκος, τείνει

Τὴν χεῖρα πρὸς τὸ κύπελλον καὶ μειδιάσας πίνει.

— Ὑπὲρ τοῦ βασιλέως σου προέπια, τῆ λέγει,

Καὶ πρὸς αὐτὴν ὑπόψυχρος τὴν χεῖρά του ὀρέγει·

Ἄλλὰ συγγνώμην, πρόποσιν κ' ἐγὼ θὰ κάμω μίαν,

Δι' ἄνθος ἐν τῶν οὐρανῶν, μ' εὐώδη ἀνθοσμίαν.

Ἡ λέαινα προέπια· θὰ πῆ καὶ ὁ λέων·

Διὰ τὸ ἐξοχώτερον προπίνω τῶν ἀνθέων·

Διὰ τὴν χάριν, τὴν μελοπῆν, τὸ ὄνειρον τῆς Μούσης·

Ὑπὲρ παρούσης προσφιλοῦς, οὐχὶ ὑπὲρ ἀπούσης....

Ὑπὲρ τῆς βασιλίσσης μου Ἐλθίρας! Ἐμπρός, φίλοι·

Κενώσατε τὰ κύπελλα, κ' ἰδίως σύ, Καμίλλη.

Καὶ ἀπνευστί, διὰ μιᾶς τὸ κύπελλον κενόνει·

Οὕτω ὑφθύνονται, πίπτουσι καὶ ἄλλοι ἔτι θρόνοι!

Μὲ μόνην τὴν διαφορὰν, ὅτι πολλάκις αἶμα,

Καὶ ὄχι οἶνος χύνεται, ὅταν ἀλλάζῃ στέμμα.—

Ἄπαντες πίνουσι φαίδρως καθὼς καὶ ὁ Ἑρρίκος,

Κ' ἐκ τῶν πολλῶν ζητωκραυγῶν ἀντιλαλεῖ ὁ οἶκος.

« Ζήτω, φωνοῦν, ἡ νέα μας βασίλισσα! » Ἀκόμα

Καὶ ἡ Καμίλλη πίνει·

Βεβιασμένως μειδιᾷ, συστέλλεται τὸ στόμα,

Καὶ ἄκουσα γριφῶδές τι μειδιάμα ἀφίνει.

Μόν' ἡ Ἐλθίρα ἤσυχος ἐν τῷ θορόβῳ μένει·

Τὴν φυγαδεύει ἡ ψυχὴ μακρὰν των πλανωμένη.

Τὸ στέμμα τοῦ μετώπου της ἐκβάλλει ἡ Καμίλλη

Καὶ λέγει· — Στέμμα ὡς αὐτὸ εἰς σὲ ἀρμόζει, φίλη·
Πολλὰς ἐκόσμησε, πολλὰς θέλει κοσμήσει ἔτι....

Κ' εἰς τῆς Ἐλδίρας σκωπτικῶς τὸ μέτωπον τὸ θέτει.
Πλὴν ὄφρις ὡς νὰ ἔδηξε τὴν ἐπηρμένην νέαν,

Τὸ στέμμα κάτω ἔρριψε μὲ κίνησιν βιαίαν
Καὶ εἶπε· — Στέμμα ὡς αὐτὸ δὲν εἶναι ἰδικόν μου·

Ἔχω διάδημα ἐγὼ λευκόν....τὸ μέτωπόν μου!

Κ' ἐφάν' ἡ κόρη ἀληθῆς βασίλισσα, μὲ μόνον

Τὸ μέτωπον· νομίζει τις πῶς κάθηται εἰς θρόνον·
Κκλύπτουν τὴν φωνὴν αὐτῆς σφοδραὶ χειροκροτήσεις·

« Ζήτω, φωνοῦν, τὸ μέτωπον τῆς νέας βασιλίσσης! »

— ὦ, κράζει μ' ἐνθουσιασμὸν ὁ Ἄγγλος, καὶ τὴν χεῖρα

Καὶ τὴν ψυχὴν μου σ' ἔδιδα εἰσέτι, Μίς - Ἐλδίρα,
Ἄν τὸ λευκὸν σου μέτωπον μοὶ ἔδιδες! καὶ πίνει....

Καὶ πάντας τοῦ ἐκκεντρικοῦ ἢ ἐξαψις φαιδρύνει.
Λίγλην ἐπέχυσε παντοῦ ἡ νέα βασιλεία.

— Ἐλδίρα, λέγ' εἰς δαιτυμῶν, καὶ τ' ὄμμα του ἀνάπτει·

Ψάλε μας τί ἐκ τοῦ Μυσσέ, βασίλισσα γλυκεῖα,

Ἡ καὶ ἐξ ἄλλου ποιητοῦ Ἀλφρέδου· δὲν μᾶς βλάπτει! —

Ἡ κόρη εἰς τὴν εὐφυᾶ παράκλησιν ἐκείνην

Ἄρνεῖται ἀνανεύουσα, πλὴν γνώμην μεταβάλλει·

Τὰς χεῖρας εἰς τὸ στήθος της σταυρόνει μὲ γαλήνην,

Καὶ μ' ἡμικλείστους ὀφθαλμοὺς καὶ ζοφωμένη ψάλλει·

Θαρρεῖς, ὑπνώττει κ' ἡ φωνὴ πῶς εἶναι τ' ὄνειρόν της....

Ἴδου τί ψάλλει κλένουσα ὠχρόν τὸ μέτωπόν της.

- « Τὸ πᾶν εἶδον· φεῦ, τὰ ἔτη
 « Τίποτε δὲν φέρουν νέον!
 « Δὲν ὑπάρχει τι γενναῖον·
 « Ἡ ζωὴ ἐκλείπει στεῖρα....
 « Σκώληκας γεννᾷ εἰσέτι·
 « Παῦσε τ' ἄσμά σου, Ἐλβίρα!
-

- « Κλαίεις τώρα· θὰ καγχάσης
 « Αὔριον χωρὶς καρδίαν·
 « Θὰ πληρώσης μ' εἰρωνείαν
 « Πᾶν σου δάκρυ, πάντα στόνον,
 « Καὶ τὸ πᾶν ὅταν γλευάσης,
 « Ἴσχυρὰ θὰ γείνης μόνον!
-

- « Ἐγηράσαμεν· βραδέως
 « Ἦλθομεν ἐπὶ τοῦ κόσμου.
 « Ὅ,τι φαίνεται ἐμπρός μου
 « Μ' ἐπιφέρει σκοτοδίνη·
 « Καλὴν νύκτα· νυσταλέος
 « Μεταβάνω εἰς τὴν κλίνην.
-

« Ἡ βραθεῖα αὐτῆ κλίνη
 « Πρὸ πολλοῦ εἶν' ἐστρωμένη·
 « Τὸν ὀδίτην περιμένει
 « Κουρασμένον ν' ἀναπαύσῃ...
 « Εἰς τὸν ὕπνον του εἰρήνη,
 « Καὶ κἀνεὶς ἄς μὴ τὸν κλαύσῃ! »

Τὸ ἄσμα παύει, τὸ μμα της τὸ διαχυγῆς θολώνει,
 Καὶ πάλιν εἰς τὸ στῆθός της τὰς χειρὰς της σταυρώνει.
 Τὸ μέλος ἔπαυσεν, ἀλλὰ ἀκούουσιν ἀκόμα....

Ἡ τοῦ Ἑρρίκου κεφαλή συννεφωμένη κύπτει,
 Ὁ Βρεττανὸς τὴν θεωρεῖ μ' ἐκπεπληγμένον ὄμμα·
 Δὲν πίνει, κ' εἰς τὸ κύπελλον αὐτοῦ ἐν δάκρυ πίπτει!

.....
 — Μίς! λέγει· ἦτα τ' ἄσμα σου ἐξάισιον, ὠραῖον·
 Ἄλλὰ μὴ ψάλλῃς πλέον.

Εἰς τὸν Χριστὸν καὶ Νέλσωνα, φιλτάτη μου, ὀμνῶ,
 Ὅτι μὲ μέλος ὡς αὐτὸ δὲν δύναμαι νὰ πῶ!
 Καὶ μ' ἐν ἀπότομον « γκοδδὲμ » τὸ κύπελλον ἀφίνει.

Καὶ ὁ Ἑρρίκος· — Ἐψαλες ὡς ψάλλεις σὺ καὶ μόνῃ·
 Πλὴν τίνοσ ἦτο ποιητοῦ ἢ ποίησις ἐκείνη;
 Σὲ συνεκίνησαν πολὺ τοῦ ἄσματος οἱ στόνοι....

— Ἄ, λέγει ἡ κακεντρεχῆς μετὰ σπουδῆς Καμίλλη·
 Τὸ ἄσμα τοῦτο τοῦ Μυσσὲ Ἀλφρέδου ἂν δὲν ἦναι.

Ἄλφρέδου εἶναι πάντοτε... Τί λέγετε σεῖς, φίλοι;

Τί λέγεις, Κλαίρη, Βοεμή; καὶ μειδιοῦν ἐκεῖναι.

— Πῶς! τοῦ Ἄλφρέδου εἶν' αὐτό; ὁ κόλαξ νέος κράζει·

Τοῦ χρεωκόπου τῆς τιμῆς; κ' ὑβριστικῶς καγχάζει.

Καὶ ψιθυρίζει παρωδῶν τοὺς στίχους του ἀκόπως

Καὶ μ' εἴρωνα γαλήνην·

« Καλὴν νύκτα· χρεωκόπος,

« Μεταβαίνω εἰς τὴν κλίνην. »

Καὶ ὁ Ἀλβέρτος· — Τρέμω μὴ τοῦ βίου χρεωκόπον

Ἐκ τούτου σ' ἴδωμεν· αὐτὸ δὲν φέρει πολὺν κόπον.

— Ἀλβέρτε, δὲν βαρύνεσαι, τὸν ἀπαντᾷ· ὅα ζήσω

Αἰῶνα ὄλον, καὶ πολλοὺς Ἀλφρέδους ὅα λακτίσω.

— Ἡξεύρω, σ' ἔδωκεν ὀπλὴν ἢ φύσις εἰς τὸν πόδα...

Κ' ἐκεῖνος ἐξακολουθεῖ· — Εἰς ποῖα ζῶμεν ἔτη!

Μὲ τὴν ταινίαν τῆς τιμῆς, μὲ Βερανζέρου ῥόδα,

Ἐκεῖνος! Οἴμοι, τί λοιπὸν ὅα ἴδωμεν εἰσέτι;

Καὶ πάντες, πλὴν τοῦ Βρεττανοῦ, Ἑρρίκου καὶ Ἑλδίας,

· Μὲ μίσους ἐπιγράμματα καὶ μὲ πεζὰς σατύρας,

Ἵσας ὁ φθόνος δίδει,

Χλευάζουν τὸν μαρκίωνα μὲ χεῖλη μειδιῶντα.

Ἦσουν μακράν· ποίαν τρυφὴν ἀπώλεσας, Ῥοῖδη!...

Οὐαὶ τοῖς ἠττημένοις, πλὴν οὐαὶ κ' εἰς τὸν ἀπόντα.

Εἶναι τοσοῦτον δύσκολος ὁ τοῦ ἐπαίνου λόγος·

Ἀνήφορος ὁ ἔπαινος, κατήφορος ὁ ψόγος.

— Σιγαῖτε, λέγει ὁ καλὸς τῆς Βρεττανίας γόνος·

Διὰ θανόντας καὶ αὐτὸς βωβκίεται ὁ φθόνος!

ὦ, ἴσως εἰς τὸν τάφον τοῦ ἐκεῖνος τώρα κλίνει...·

Διότι εἶχε πάντοτε ὁ Ἄγγλος τὴν ἰδέαν,

Πῶς ὁ Ἀλφρέδος ἐκ νεκρῶν ἠγέρθη...· Ἄλλ' ἐκεῖνοι

Τὴν λείαν των δὲν παραιτοῦν· τὴν θεωροῦν ὠραίαν.

— Ὁ λόρδος ἔχει δίκαιον, ἡ Κλαίρη λέγει, πτώμα

Ἐκεῖνος εἶναι· τῆς τιμῆς δὲν πνέει τὸν ἀέρα.

Ἄλλ' ἡ Ἐλβίρ' ἀνίσταται, καὶ μ' ἐξαστράπτει ὄμμα

Τὴν λέγει ἠγεμονικῶς· — Σιώπησον, ἑταίρα!

— Ἐγὼ ἑταίρα; Ἐ, καλά· κ' ὑμεῖς τί εἴσθε;... — Κόρη!

Καὶ ἂν ἐδῶ εὐρίσκωμαι μὲ σὲ καὶ μ' ἄλλας ἔτι,

Αὐτὸ ὑπερηφάνειαν τοῦ βίου σου θεώρει.

Κ' ἐκ ταύτης ἀποστρέφουσα τοὺς ὀφθαλμοὺς προθέτει·

— ὦ ἀνανδρία! μεταξὺ τόσων ἀνδρῶν γενναίων,

Ἐν μέσῳ τόσης συρροῆς εὐπατριδῶν ἀρχαίων,

Ἵπὲρ ἀπόντος οὔτε εἰς ἀκόμα, εἰς καὶ μόνον

Δὲν ἀνυψοῦται· ῥάπισμα νὰ δώσῃ εἰς τὸν φθόνον;

Καλά· θὰ εὐρεθῇ κ' ἐδῶ φωνὴ εἰσέτι μία,

Ἔστω καὶ κόρης ἀσθενοῦς, νὰ κράξῃ· ἀνανδρία!

Καὶ λευκοτέρα τῶν λευκῶν τριχάπτων τῆς ἀκόμα,

Λέγει μὲ πάλλουσιν φωνὴν καὶ φωσφορίζον ὄμμα·

— Ὑπάρχουσιν ἀχάριστοι ἐδῶ τόσον ἀχρεῖοι·

Καὶ ὡς νὰ δίδῃ ῥάπισμα, τὸν κόλακα δεικνύει.

Αὐτὸς ὁ κόλαξ, μ' ἔξοχον ἐσώθη ποτὲ τρόπον

Ἄπὸ ἐκεῖνον, ὃν καλεῖ ἀνάνδρως χρεωκόπον.

Κ' ἐκεῖνος—βροντίσθε σὺ—ναί, σὺ· εἰς τὸ Λονδῆνον

Χίλια λουδοβίκια λαθῶν ἀπὸ Ἐκεῖνον,

Ἐσώθης, ὅτε δανειστῆς σ' ἐπτόει Ἰουδαῖος·

Πλὴν ἐνθυμήθης σήμερον τὸ παλαιὸν σου χρέος,
 Κ' ἐκ τῶν χιλίων ἐν πετῶν εἰς ἄνδρα εὐεργέτην,
 Κρατεῖς τὰ ἄλλα διὰ σέ, τὸν ἀληθῆ ἐπαίτην!

Πρωτότυπος ἐξόφλησις· τῶντι ἐδική σου....

᾿Ω, εἶναι πᾶσα πράξις σου καθὼς καὶ ἡ μορφή σου!
 Αἴσχος εἰς τοὺς ἀγνώμονας, κ' εἰς σέ, Ἐρρίκε· ξένος
 Συνταγματάρχης κατὰ σοῦ ὠμίλει ὠργισμένος.

Ἦσουν ἅπῳν, καὶ ἀντὶ σοῦ μονομαχῶν ἐκεῖνος,
 Τὸν ὕβριστήν σου ἔπληξεν αὐτὸν ἐπικινδύνως.

Καὶ ὁ Ἐρρίκος ὠχρίᾳ καὶ λέγει τεθλιμμένος·

—Νὰ μὴ μὲ εἶπη τίποτε!...— Δὲν εἶναι εἰθισμένος,
 Ὡς ἄλλοι, πράξεις εὐγενεῖς ἐκεῖνος νὰ σαλπίζῃ·
 Νὰ πράττη μόνον ἔμαθε, νὰ λέγῃ δὲν γνωρίζει.

Χολὴν καὶ δηλητήριον, συκοφαντία, χύνε·

Μυστηριώδης ὡς θεὸς ὁ κύριός μου εἶναι.

Ἄνω ἐργάζεται πολὺ καὶ σύννεφον τὸν σκέπει·

Πολλοὺς ἠλίους λάμποντας τὸ πλῆθος δὲν τοὺς βλέπει....

Πλὴν τοὺς ἠλίους θεωροῦν αὐτοὺς οἱ ἀστρονόμοι,

Καὶ τὸν Ἀλφρέδον ὁ Θεὸς κ' οἱ φίλοι του ἀκόμη!

Πιστεύσατε· θ' ἀλλάξετε πολὺ ταχέως τρόπον,

Καὶ πάλιν θὰ θυμύσσετε αὐτὸν τὸν χρεωκόπον.

Τώρα συρίζετε· ἐμπρός· κτυπᾶτε τὸν ἀπόντα·

Πλὴν θὰ τὸν ἐθωπεύατε οἱ ἴδιοι παρόντα!—

Καὶ κάθηται· τὰ χεῖλη της ὀργὴ κινεῖ ἀκόμη,

Καὶ φωσφορίζει ἀστραπὴ εἰς τὸ ὑγρὸν της ὄμμα....

Σιγή τις ἐπακολουθεῖ δειλὴ καὶ ἀκουσίᾳ·

Στενοχωρία, θαυμασμὸς καὶ ἔκπληξις βαθεῖα.

Πλὴν πίνουσα ἡ Βοεμὴ τὸ θάρρος τῆς σφοδρύνει,

Καὶ τὴν ἀπότομον σιγὴν διὰ μιᾶς ἀφίνει.

— Κυρία, λέγει· σύγγνωθι...θέλω νὰ εἶπω, κόρη·

Θὰ σᾶς ἐφθόνουν κ' ἐνδοξοὶ ἀκόμα δικηγόροι.

Τοσοῦτον σᾶς ἐφλόγιζε λαλοῦσαν ἄγνως ἔρως....

Λαμπρῶς λαλεῖτε· πλὴν πολὺ, φιλότατη μου, ἀκαίρως.

Ἡμεῖς αἱ λέαιναί, ἡμεῖς αἱ ἄλλως εἰθισμέναι,

Ἦλθομεν νὰ τρυφήσωμεν, νὰ πῖωμεν, παρθένε!

Εἰς κόρακας ὁ κύριος ὑμῶν κ' ὑμεῖς ἀκόμα·

Δὲν τρέμουν οἱ ἵπποτικοὶ συμπόται μας ἐν πτώμα.

— Ἐὰν φοβοῦμαι, ἔδειξε τὸ λουδοβίχιόν μου,

Λέγει τὸ βαρονίδιον. — Δὲν θέλω τὸν νεκρόν μου

Νὰ ἐξυβρίζῃ τις ἐδῶ! ὁ Βρεττανὸς μυκᾶται·

Εἶν' ἐντιμὸς βρυκόλακας· ἡ Μίς τὸ ἐγγυᾶται....

Καὶ λέγει ὁ προληπτικὸς Ἀλβέρτος πρὸς ἐκεῖνον·

— Λοιπόν, μυλόρδε, ἀληθῶς τὸν θεωρεῖς θανόντα;

Κατένευσε ὁ Βρεττανὸς τὴν κεφαλὴν του κλίνων.

— Πλὴν, ἀνακράζουσι πολλοί· βρυκόλακα ἢ ζῶντα,

Ἡμεῖς τὸν ἐξυβρίζομεν, καὶ δὲν θὰ ὑποθέτης

Πῶς μᾶς πτοεῖ, νεκρὸς ἢ ζῶν, ὁ φίλος σου Ἐπαίτης.

Ἐπάνω τὰ ποτήρια καὶ πίνετε, ὦ φίλοι!

Πλὴν ὠχριοῦν, καθ' ἣν στιγμὴν τὰ φέρουν εἰς τὰ χεῖλη·

Ὡς τεθνεῶτες, ὡς νεκροὶ ἀφήσαντες τοὺς τάφους,

Κ' εἴκοσι πίπτουν κύπελλα ἐπάνω τοῦ ἐδάφους!

Δ'

Εἰς τῆς αἰθούσης θεωροῦν τὸ βάθος, πρὸ τῆς θύρας,

Τὸν τόσον ὑβριζόμενον Ἀλφρέδον ἀκροᾶται

Τὰς τελευταίας ὕβρεις των μ' ἐσταυρωμένας χειῖρας,

Καὶ σύννου ἐῖς τὰ χεῖλη του μειδίαμα πλανᾶται.

Ἐν βῆμα ὄπισθεν αὐτοῦ ὁ Γέρων-Λάμπρος μένει,

Καὶ ἀνυψοῦται ὁμοιος μὲ ὄρεινὴν ἐλάτην.

Βαθεῖαν περιφρόνησιν τὸ βλέμμα του ἐμφαίνει·

Τὰς ὕβρεις ἤκουσεν, ἀλλὰ τὰς ἤκουσεν εἰς μάτην.

Δὲν ἐννοεῖ τὴν γαλλικὴν ἄλλως, ἐκτὸς τοῦ οἴνου,

Καὶ αἷμα θὰ ἐχύνετο ἐκ τῶν χειρῶν ἐκείνου.

Σιγῶσι πάντες· δέος τι ἀόριστον πλανᾶται·

Ἦτένισαν τὴν ἀστραπήν, τὸν κερχυνὸν προσμένουν....

Πλὴν τοῦ Ἀλφρέδου ἡ ὄφρυς ὀργίλη δὲν συσπᾶται·

Κ' ἐνῶ κατάπληκτοι, βωβοί, ἐμπρὸς του πάντες χάνουν,

Καὶ ὅ,τι βλέπουσι νοός, νομίζου, εἶναι πλάνη,

Ἐκεῖνος μὲ βραδύτητα τὴν κεφαλὴν γυμνώνει,

Κ' εἰς τὸν Ἐρρίκον φθάνει·

— Ἐρρίκε! — λέγει, κ' εἰς αὐτὸν τὸ βλέμμα προσηλώνει.

Καὶ ὁ Ἐρρίκος· — Ἐννοῶ, μὲ σύννου λέγει ὕφος·

Ἀλλὰ κατ' εὐεργέτου μου δὲν ἀνυψῶ τὸ ξίφος.

— Πολὺ πλανᾶσαι, ἀπαντᾷ ἐκεῖνος ἀταράχως·

Ἐμπρὸς σου δὲν παρίσταται ὁ πάλαι μονομάχος

Ἄλλ' ὁ ἐπαίτης... Ἐρχομαι κ' ἐδῶ νὰ ἐπαιτήσω·

Δὲν ἤλθον ἔριδας ἀλλὰ χρυσίον νὰ ζητήσω.

Καὶ μὲ φωνὴν ἐπίσημον καὶ πλήρη μυστηρίου

« Ἐλεος, λέγει, ἔλεος ὑπὲρ λαοῦ ἀνδρείου! »

Καὶ μ' ὑψωμένον μέτωπον, μὲ κυριάρχου βλέμμα

Ὡς δίσκον τείνει πρὸς αὐτοὺς τὸν πῖλόν του ἡρέμα.

Θαχρεῖς πῶς δίδει καὶ εὐχὴ ὅτι ζητεῖ χρυσίον...

Πλὴν ὁ Ἐρρίκος ὠχρίᾳ, ἐγείρεται δακρύων

Καὶ λέγει, στρέφων πέριξ του συννεφωμένον ὄμμα·

— Ὑπάρχει τις τὸν πῖλόν του ἐδῶ φορῶν ἀκόμα;

Τὴν κεφαλὴν γυμνώσατε, καὶ ἄνδρες ἐὰν ἦσθε,

Νὰ πράξετε ὅ,τι κ' ἐγὼ θὰ πράξω μὴ φοβῆσθε!

Καὶ τοῦ Ἀλφρέδου, πρὶν αὐτὸς εἰσέτι ἐννοήση,

Τὴν τιμημένην δεξιὰν ἀρπάζει νὰ φιλήσῃ.

Καὶ εἰς κινήσεις ἀφεθείς ψυχῆς ὠραίας πάλιν,

Πρὸς τὸν Ἀλφρέδον μὲ στοργὴν ἀνοίγει τὴν ἀγκάλην.

Κ' ἦτον ὠραῖον σύμπλεγμα τὸ σύμπλεγμα τῶν νέων·

Κάλλος τὸ κάλλος ἔθλιβε, γενναῖος τὸν γενναῖον!

Καὶ μὲ συγκίνησιν ψυχῆς καὶ μὲ φωνὴν βραδεῖαν

Πρὸς τὸν Ἀλφρέδον ὁ καλὸς Ἐρρίκος λέγει πάλιν·

— Μαρκίων· εἶμαι πλούσιος πολὺ κατ' εὐτυχίαν,

Καὶ πρῶτον δὲ αὐτὸ χαρὰν αἰσθάνομαι μεγάλην.

Αὔριον εἰς τὰς χεῖράς σου ὁ πλοῦτός μου θὰ ἦναι·

Χάρις εἰς σὲ πρώτην φορὰν θὰ πράξω τι γενναῖον....

Ὡς σὲ μὲ θέλγουν αἱ ἀκτῆ· κ' αἱ θάλασσα· ἐκεῖναι,

Εἰς ἅς τὸ κύμα εἶναι φῶς καὶ ἄρωμα ἀνθέων·

Καὶ θέλω νὰ ἀνοήσωσι καὶ πάλιν καθὼς πρῶτα

Τὸ ῥόδον τῶν Θερμοφυλῶν, ἡ δάφνη τοῦ Εὐρώτα!

Πορεύεσαι εἰς τοῦ φωτὸς τὴν χώραν νὰ παλαίσῃς.

Κ' ἐγὼ θὰ ἔλθω· μετ' ἐμοῦ θὰ ζήσης ἢ θὰ πέσης.

Ὑπασπιστὴν σου λάβε με εἰς τὴν ὠραίαν πάλην,

Καὶ σώζω ἔτι, πίστευσε, τὸ πῦρ ὑπὸ αἰθάλην.

ὦ, τὸν χρυσόν, ὃν αὔριον νὰ σ' ἀποστείλω μέλλω,

Μετὰβχλέ τον· μόλυβδον, πυρίτιδα τὸν θέλω!

Πλὴν μίαν χάριν ἔρχομαι δειλῶς νὰ σὲ ζητήσω·

Αὐτὴ, ἃν πράττω τι καλόν, μὲ ἀνταμείβει μόνη.

Ζητῶ τὴν ἔξοχον τιμὴν μὲ σὲ νὰ ἐπαιτήσω.

Καὶ πάραυτα τὴν κεφαλὴν τοῦ πύλου τοῦ γυμνόνει·

« Ἐλεος, λέγει, ἔλεος ὑπὲρ λαοῦ ἀνδρείου! »

Κ' ἡ χεὶρ τοῦ νεανίου

Τὸν πύλον του πρὸς ἅπαντας ὡς δίσκον περιφέρει.

Μετὰ σιγῆς οἱ πρὶν φαῖδροὶ τὸν θεωροῦν ἐταῖροι,

Καὶ τοῦ Ἀλφρέδου κάμπτεται ἡ σιδηρᾶ καρδιά,

Καὶ « εἶσαι, λέγει, ἀληθὴς ἵππότης, νεανία·

Σὲ δέχομαι συναθλητὴν καὶ συνεπαίτην ἤδη. »

Καὶ τὴν λευκὴν του δεξιὰν πρὸς τὸν Ἑρρίκον δίδει.

Ἦτον ὠραῖον θέαμα, ὠραῖον ἦτο δρᾶμα

Νὰ βλέπη τις τοὺς εὐγενεῖς ἐκείνους νεανίσκους,

Μὲ ἐπληρμένην κεφαλὴν πλὴν καὶ γυμνὴν συνάμα,

Νὰ τείνωσι τοὺς πύλους των πρὸς ἅπαντας ὡς δίσκους!

Ἐκτὸς τοῦ κόλακος, ἐκτὸς τοῦ βαρονίσκου, τῶμμα

Θολοῦται ὄλων κ' ἐκ χρυσοῦ ἐγέμισαν οἱ πῖλοι.

Ἔδωκ' ἡ Κλαιρή, ἔδωκε κ' ἡ Βοεμὴ ἀκόμα,
 Καὶ τὴν ἀδαμαντίνην τῆς καρφίδα ἡ Καμιλλη.
 Νὰ δώσῃ τι ἠθέλησεν ὁ κόλαξ, πλὴν ἐκεῖνοι
 Περοῦν· τὸν δίσκον του οὐδαίς καὶ πρὸς αὐτὸν ἐκτείνει.
 Πρὸ τοῦ βαρόνου ἴσταται ἡσύχως ὁ μαρκίων
 Καὶ λέγει· — Ἐλαβον ἐκ σοῦ τὴν νύκτ' αὐτὴν χρυσίον,
 Το λουδοβίκιον αὐτό... καὶ μ' ὄμμ' ἀκτινοβόλον,
 Θέλω ἐμπλήσει μὲ αὐτό, προσθέτει, πυροβόλον...
 Ὅπισω θέλεις τὸ δεχθῆ κακὴν τινα ἡμέραν·
 Εἶναι γραμμένον μὲ χρυσὴν νὰ τελευτήσῃς σφαῖραν!
 Ὁ βαρονίσκος ὠχρῆ, καὶ ὁ Ἀλβέρτος δίδει
 Πληῆρες βελάντιον· πολλοὶ προσφέρουσιν ἀφθόνως.
 Δίς ἐκ χρυσοῦ ἐγέμισαν οἱ πῖλοι αὐτῶν ἤδη,
 Ὅτ' ἐκ τοῦ βάθους οἰμωγὴν ἀκούουν τοῦ κοιτῶνος,
 Καὶ βρυχηθμὸν εἰσέτι.
 Στρέφουν καὶ βλέπουν κλαίοντα τὸν Λάμπρον ὡς παιδίον·
 Κατέπιπτεν ἐπάνω του κόμη λευκὴ ὡς χαίτη,
 Κ' εἰς τὸν δασύν του μύστακα βανίς φαιδρῶν δακρῶν...
 Μὲ πάλλον στήθος, ἐν χρῶ κ' ἐκπλήξει βαθυτάτη
 Τὸ ἐρυθρόν του φέσιον σπασμωδικῶς ἐκράτει,
 Καὶ ἴστατο τὸ βλέμμα του εἰς πάντας περιφέρων·
 Τὸ πᾶν ἐνόησε, τὸ πᾶν ἐμάντευσεν ὁ γέρων!
 Ἐβλεπ' εἰς πᾶσιν προσφορὰν σωροὺς γιὰ τα γανίων,
 Σφαίρας πολέμου ἔβλεπε καὶ ξίφη τουρκομάχα,
 Κ' ἔλεγεν, ἔχων ὄμματα θολὰ ἐκ τῶν δακρῶν·
 « Ἀχ, μέσ' ἰστὴ Φράντζα βρίσκονταί τέτοια παιδιὰ μονάχα!»

Μ' ἐν βῆμα μεταξὺ αὐτῶν συγκινημένος φθάνει,

Ἐκ τῶν χειρῶν τοῦ Βρεττανοῦ ποτήριον λαμβάνει,

Καὶ λέγει· — Μοῦ θυμίσχετε καὶ πάλι τὰ παλῆά μου·

Θέλω νὰ πιῶ, μωρὲ παιδιά· ἐρράγισ' ἢ καρδιά μου....

Καὶ τὸ ποτήριον ὑψοῖ γλυκὰ συγκινημένος·

— Ὅσα φλουριά ἐδώκατε γιὰ τὴ θλιμμένη χήρα,

Τόσα καλὰ ὁ τόπος σας νὰ ἰδῇ ὁ δοξαζόμενος!

Νὰ γείνη Σοῦλι 'στὸ σπαθί, μὰ ἔχι καὶ 'στὴ μοῖρα....

Εἰς τὴν ὑγείά σας, βρέ παιδιά! Ἡ Πιναχιά νὰ δώση

Μέσ' σὲ σαράγι τούρκικο, 'στὴν ξακουσμένη Πόλι,

Ὁ Γέρο-Λάμπρος γλήγορα μὲ σὰς νὰ ξεφαντώση!

Καὶ πίνει, καὶ τὸν θεωροῦν συγκινημένοι ὅλοι.

Τίποτε δὲν ἐνόησαν· πλὴν ὅταν ὁ μαρκίων

Ἐξήγησε τοὺς λόγους του, παράφοροι κραυγάζουν·

Ἐνθουσιοῦν, προσέρχονται τοῦ ὄρειοῦ πλησίον,

Καὶ τὴν ἀρήϊον μωρφήν καὶ στάσιν του θυμαζούν.

Φιλεῖ τὴν φουστὰν ἐλλάαν του λαθραίως ἢ Ἐλβίρα·

Ἄλλος λαμβάνει εὐλαθῶς τὴν τουρκομάχον χεῖρα,

Τὸν ὀπλισμὸν του ἀντ' αὐτοῦ ἢ Βοεμὴ θωπεύει,

Καὶ ἢ Καμίλλη πρὸς στιγμὴν θαρρεῖ πῶς τὸν λατρεύει....

Πλὴν τίς τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ Ἄγγλου περιγράφει;

Γρονθοκοπεῖ τὴν τράπεζαν, λακτίζει τὰ ἐδάφη

Καὶ λέγ' εἰς τὸν μαρκίωνα· — Τί ἔχω δὲν γνωρίζω,

Ἄλλ' ἔχω γαίας καὶ χρυσὸν καὶ κτήματα πνιτοῖά·

Τοῦ Ἑλληνός σου αὔριον ἐγγράφως τὰ χαρίζω,

Πλὴν τῆς οἶναποθήκης μου.... Ἄ, εἶναι ἕξαισία!

— Πλὴν, πῶς ὁ λόρδος, ἐρωτᾷ εἰς τούτων, θέλει ζήσῃ;

— Ἐχω πλουσίαν ἀδελφὴν καὶ δὲν θὰ μὲ ἀφήσῃ.

Ἄλλως, ἀπηύδῃσα νὰ ζῶ, καὶ τῆς Ἑλλάδος θέλω

Νὰ γείνω πρόμαχος κ' ἐγώ· τοιαύτην ἔχω γνώμην.

Καὶ ὁ Ἑρρίκος — Σύνοπλον λοιπὸν νὰ σ' ἔχω μέλλω;

— Ἄ, ὄχι· μὲ τὸν Βύρωνα θὰ πορευθῶ, συγγνώμην.

Καὶ πίνει τὴν βρεττανικὴν λαμβάνων ψυχραιμίαν,

Κ' ἔλαιον εἰς τὴν σβύσασαν λυχνίαν ῥίπτει πάλιν.

Ἄν ἔτι ἔμενε στιγμὴν χωρὶς νὰ πῆ μίαν,

Ποτὲ δὲν ἤθελεν ἰδῆ τὴν τουρκομάχον πάλιν!

Ε'

Εἰς τὴν ἰδίαν αἵθουσαν, ἦν πρὸ μικροῦ ὀργίων

Ἐτάραττον ἀλαλαγμοὶ καὶ κρότοι ποτηρίων,

Σεμνοὺς ὀμίλους βλέπεις νῦν γενναίων νεανίσκων·

— Ὁ κόλαξ λάθρα ἔφυγε λαδῶν τὸν βαρονίσκον. —

Ὅπου στραφῆς, μειδίμαθ θὰ ἴδῃς εἰς πᾶν στόμα,

Κ' εὐλογημένης πράξεως διάχυσιν ἀκόμα.

Πλὴν ὁ Ἄλφρέδος ἐν σιγῇ ζοφῶδει διαμένει,

Ὁ μάγος, ὅστις ἤλλαξεν ἐλθὼν τὴν γνώμην ὄλων.

Αἰματηρὰ ἐνθύμησις τὸ στῆθος του κυμίνει....

Ἄλλ' ὁ Ἑρρίκος προχωρεῖ μὲ ὄμμα ἀκτινοβόλον

Καὶ λέγει — Μᾶς ἐδώκατε χρυσίον, ἀλλὰ τώρα

Καὶ ἄνδρας νὰ μᾶς δώσητε ἐπίσης εἶναι ὤρα.

Τὸν εὐγενῆ μου ἀρχηγόν, καθὼς κ' ἐμὲ ἀκόμα,

Τίς ἐξ ὑμῶν ἀκολουθεῖ εἰς γιγαντομαχίαν;

Τίς θέλει τάφον ἥρωος εἰς μυρωμένον χῶμα;

Καὶ «ὄλοι!» κράζουν μὲ φωνὴν οἱ νεανίσκοι μίαν·

— Πλὴν πότε, πότε, ἀρχηγέ;... — Βιάζεσθε; ταχέως.

Θαυρεῖτε· προαγγέλλεται ὁ πόλεμος ὠραῖος·

Πλήρης κινδύνων... ἄνισος καὶ ἅγιος συνάμα.

Μέρος θὰ ἔχωμεν κ' ἡμεῖς εἰς τὸ μέγαλον δράμα!

Πλὴν σὰς προλέγω· πόλεμος συνήθης δὲν θὰ ᾔηαι,

Διότι πολεμοῦν ἐκεῖ ἢ Σπάρτη κ' αἰ' Ἀθῆναι.

Πολλάκις δέκα, εἴκοσι, χιλίους θὰ κτυπῶμεν·

Ἄνευ πυρίτιδος πολὺ συχνὰ θὰ πολεμῶμεν·

Πολλάκις μὲ τοὺς ὄνυχας καὶ τοὺς ὀδόντας μόνον

Ὡς λύκοι θὰ κτυπώμεθα μὲ ἄνδρας ἄλλων χρόνων.

Ὑπνος ποτέ· ἐνίσταε τροφή· νερὸν σπανίως·

Πεζὸς καὶ ἔφιππος ἐκεῖ κτυπᾶσαι αἰωνίως.

Κτυπᾶσαι καὶ εἰς φάραγγας κ' εἰς σπήλαιον κ' εἰς ἔλος·

Ὁ πόλεμος ἔχει ἀρχὴν, ἐκεῖ, ἀλλ' ἔχει τέλος.

Ἀσάνδαλοι θὰ βαίνετε εἰς λίθους ὀξυτάτους·

Τὸ αἶμα καὶ τῆς σάρκας σας θ' ἀφίνετε εἰς βάτους,

Καὶ πίπτοντες ἀπὸ πληγῆς θανατηφόρον κτύπον,

Ἐπίδεσμον θὰ ἔχετε τὸ πέταλον τῶν ἵππων!

Ναί, εἶν' ἐκεῖ ὁ πόλεμος ἐν ἄθυρμα, τὰ ἄλλα,

Τὰ ἄλλα εἶναι ὁ ἀγὼν, τὰ ἔργα τὰ μεγάλα.

Εἶδα τὸν πόλεμον αὐτόν, ὀπλίτης τοῦ Σουλίου,

Εἰς μίαν ἄλλην ἐποχὴν... νεώτερος εἰσέτι.

Σιγᾶ καὶ κλίν' ἢ κεφαλὴ ὦχρά τοῦ νεκροῦ,

Ἰλὴν ἀνυψοῦται πάραυτα καὶ ἤσυχος προσθέτει·

— Τὸ πᾶν σᾶς εἶπον, τίποτε εἰς σκότος μὴ ἀφίνων.

Τοιαύτη εἶναι ἡ ζωὴ κ' αἱ μάχαι τῶν Ἑλλήνων!

Καὶ μὲ ζοφῶδες θεωρῶν τοὺς δαιτυμόνας ὄμμα·

— Σκεφθῆτε, λέγει πρὸς αὐτοὺς, εἶναι καιρὸς ἀκόμα

Μειδιάμα ἀρήϊον τὰ χεῖλη ὄλων σχίζει,

Καὶ ἀστραπὴν τὸ βλέμμα των ὀργίλην ἀκοντίζει.

Ἰλὴν ὁ Ἑρρίκος — Ἀρχηγέ, τὸν λέγει μειδιάσας·

Εἴμεθα κύματα ἡμεῖς δι' ὅλας τὰς θαλάσσας.

Εἴμεθα ἄνδρες ὡς καὶ σύ· μὴ τάχα ἀμφιβάλλης;...

Ὁδήγησέ μας· ἀρχηγὸν σ' ἐκλέξαμεν τῆς πάλης.

Αὐτὸ ζητοῦμεν παρὰ σοῦ· ἀπὸ ἡμᾶς, μαρκίων,

Δὲν θὰ ζητήσης τίποτε... Κ' ἐκεῖνος — Θὰ ζητήσω

Συγγνώμην, ἂν προσέβαλα κἀνένα τῶν ἀνδρείων,

Ἰλὴν καὶ ἱκανοποίησιν λαμπρὰν θὰ τὸν δωρήσω.

Ἵπόσχομαι, κάτω ἐκεῖ, ν' αὐξάνω τοὺς κινδύνους,

Ὡστε νὰ καταπλήξετε καὶ τοὺς λαοὺς ἐκείνους.

Τὸ γιγατᾶνι ἀδελφὸν θὰ εὖρη τελευταῖον

Τὸ ξίφος τὸ γαλατικόν, καὶ ἄετον ὁ λέων.

Ἐτοιμασθῆτε ἅπαντες· τοιαῦτα ἂν ζητῆτε,

Τοιαῦτα καὶ πλειότερα θὰ ἔχετε, θαρρεῖτε!

Εἶπε, καὶ λάμπειν ἔχυσεν γοργὴν οἱ ὀφθαλμοί του,

Καὶ εἰς κινδύνους μέλλοντας ἐπέτα ἡ ψυχὴ του.

ΛΥΔΙΑ

Α'

Πρὸ τοῦ κατόπτρου ἴσταται μὲ κόμην λελυμένην,
Κρατοῦσα εἰς τὰς χεῖράς της λυχνίαν ἀναμμένην,
Καὶ βλέπει, βλέπει ἑαυτὴν μὲ ἕμμα θολωμένον
Ὡς ὅταν ἀτενίζωμεν μορφὴν ἀποθαμμένων.
Ὅποια φιλαρέσκεια! Εἰς τῆς νυκτὸς τὰ σκότη
Ἐγκαταλείπει τὴν εὐνὴν ἐνῶ τὸ πᾶν ὑπνώττει,
Κ' εἰς τὸν καθρέπτην νὰ ἰδῆ μὲ βῆμα κοῦφον φθάνει
Ἄν ἡ νυκτερινὴ στολὴ τὸ κάλλος της αὐξάνη;
Τόσον λοιπὸν περικαλλῆς ἐπλάσθη ἡ Λυδία,
Ἡ ἄλλη εἰς τὸ κάτοπτρον τὴν εἴλκυσεν αἰτία;
Ναί, ἄλλη· πόνου θέλγητρον εἰς τοῦτο τὴν ἐκίνει·
Τὸ ἤξευρε τὸ κάλλος της, τὸ ἤξευρεν ἐκείνη,
Ἄλλ' εἰς βιαίαν ἔξαψιν ψυχῆς καὶ διανοίας
Ἐζήτει τὴν παράδοξον τρυφὴν τῆς ἀγωνίας,
Κ' ἐζήτει τὴν πληγὴν αὐτῆς σκληρῶς νὰ αἵματόνη.
Φεῦ, εἶναι τόσοι τρυφηλοὶ ἐνίοτε οἱ πόνοι!

B

Ἐλθετ' ἐδῶ, ὦ μάρτυρες, φανατισμοῦ ἡγέται!

Ἄν τὴν μορφὴν τῆς εἶχατε, εἶπέτε με, εἶπέτε,
Εἰς τὸν καθρέπτην, ὡς αὐτὴ, τίς ἤθελε τολμήσει.

Τοιοῦτον « γινῶθι σεχυτὸν » ποτὲ νὰ θεωρήσῃ;
Οἴμοι· δὲν εἶναι θελκτικὴ ἢ τεθλιμμένη κόρη.

Δὲν εἶναι, ὄχι· ἐὰν τίς ποτε τὴν ἐθεώρει,
Τὰ βλέφαρά του ἤθελε μετὰ σπουδῆς σφαλῆσει,

Μήπως ἐκ νέου κεφαλὴν Μεδούσης ἀπαντήσῃ.
Τοιαύτην ὅστις ἔπλασεν αὐτὴν, ἐκεῖνος πρέπει

Ἐνώπιόν του σύσσωμον τὸ ἔργον του νὰ βλέπῃ!

Ἡ ἀτυχῆς· φανατικὸν Ἴνδὸν δὲν ὁμοιάζει,

Ὅταν εἰς τὰς βασάνους του ὀδυνηρῶς κομπάζῃ;
Σβύσε τὸ φῶς, ταλαίπωρος· τὸ κάτοπτρόν σου θραῦσε,

Ἡ κἄν νὰ βλέπῃς σεχυτὴν τοιοῦτοτρόπως παῦσε!
Φεῦ, ὁ καθρέπτης σου πιστῶς θά σέ ἀπεικονίσῃ·

Δὲν εἶναι, ὄχι, ἄνθρωπος, νὰ σέ ἐξαπατήσῃ....

Τίποτε τὴν ἀπόφασιν αὐτῆς δὲν μετατρέπει,

Καὶ βλέπει, βλέπει πάντοτε, καὶ αἰωνίως βλέπει!

Ἄλλ' αἴφνης ἔντρομον κραυγὴν τὸ στόμα τῆς ἀρτίνει,

Καὶ ὡς ἐχθρόν τῆς ν' ἀπωθῆ τὴν δεξιὰν ἐκτείνει.

Ἡ κόμη τῆς ὀρθώνεται, καὶ φρίττουσα προσέχει....

Τί ἔπαθε; τί ἔχει;

Ἄκίνητον εἶδε μορφήν ἔμπρός της Ἐριννύος,

Ἦτις τὴν ἐνατένιζεν, ἐν σιωπῇ, ἀγρίως·

Καὶ λησμονήσασα αὐτὴ πῶς ἦτον ἡ ἰδία,

Τρόμου ἀνέπεμψε κραυγὴν καὶ φρίκης ἢ ἀθλία.

« Φεῦ, πόσον ἔχει δίκαιον ἐκεῖνος! » ἀνακράζει...

Σέ, Ὑψιστε, ὁ ἔλεγχος αὐτὸς καταδικάζει!

Εἰς ὅ,τι μετὰ θλιβεράς ἐπρόφερε γαλήνης

Ὑπῆρχε κόλασις πυρὸς καὶ πέλαγος ὀδύνης·

Τρόμου ἰδρώς καὶ ὑλακὴ σπαιρούσης ἀγωνίας,

Καὶ ψυχορράγημα μακρὸν καὶ ῥίγος τῆς καρδίας....

Πόσα ὑπέφερεν αὐτὴ ἀφ' ὅτου ἐγεννήθη!

Κάνεις δὲν τὴν ἠγάπησε, πρὸ ὅλων ἐμισήθη,

Καὶ τοῦ πατρὸς ἐδέχετο ἢ ἀπειλὴν ἢ σκῶμμα.

Μὲ φρίκην τὴν ἠτένιζε κ' ἡ μήτηρ της ἀκόμα.

Ποτὲ δὲν εἶπε πρὸς αὐτὴν « θυγάτηρ μου, » κ' ἐκείνη

Μητέρα δὲν τὴν ἔλεγε νὰ μὴ τὴν κατασχύνη....

Κ' οἱ ὑπηρέται της αὐτοὶ τὴν ὕβριζον ἀγροίκως.

— Ἀχρεῖα μήτηρ, βδελυρὸς πατήρ, φρικώδης οἶκος! —

Ποτὲ διὰ τοὺς χρόνους της τοὺς εἴκοσι, κάμμία

Ἐσθῆς ἢ κόσμημα μικρὸν ἢ φιλικὴ θωπεΐα!

Πάντοτε ῥάκη, πάντοτε ἀπόβλητα ἐφόρει·

Καὶ ὅμως ἦτον ἡ πτωχὴ Λυδία νέα κόρη.

Καὶ εἰς ἐκείνην ὄνομα ἐχάρισεν ἡ Πίστις,

Πλὴν τί σημαίνει! εἰς αὐτὸ δὲν στέργουν οἱ γονεῖς της,

Καὶ ἡ Λυδία ἡ μικρὰ Κυφὴ μετωνομάσθη,

Καὶ ν' ἀπαντᾷ εἰς τὸνομα αὐτὸ καταδικάσθη.

Ὅτε δὲ πάλιν ἤρχοντο εἰς τὴν οἰκίαν ξένοι,
 Τὴν ἔκλειεν ἡ μήτηρ της, ἀθέατος νὰ μὲνη.
 Φεῦ· ἦτον αἰσχος δι' αὐτοὺς ἡ δυστυχῆς ἐκείνη!
 Ἄν ἡ μικρά της ἀδελφὴ ἐνίστε ἐθρήνει,
 Πρὸς τὴν Κυφὴν τὴν ἔφερον κ' ἐξέλειπεν ὁ θρήνος·
 Τὴν εἶχε διὰ φόβητρον τὸ ἀπεχθές των σηῆνος.
 Μίαν ἡμέραν, τὴν μικρὰν ὑπνώττουσαν ἐφίλει,
 Πλὴν ράπισμα τῇ ἔδωκεν ἡ μήτηρ της ὀργίλη.
 Δὲν εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ τὴν φιλῇ ἐκείνη·
 Ὁ ἀσπασμός της ἤθελε τὴν ἀδελφὴν μολύνει....
 Τότε, διὰ νὰ τὴν φιλῇ, κατέφευγεν εἰς δόλους,
 Καὶ ὄλους τοὺς ἐλάτρευε καὶ τοὺς ἠγάπα ὄλους.
 Ἄλλ' ὅτ' ἐφάνη ἔπειτα, ὅτ' ἔλαμψεν ἐκεῖνος
 Τῆς ἀδελφῆς της ὁ μνηστήρ, τῶν καρδιῶν ὁ κρίνος,
 Ὁ θωπευμένος Ποιητής, τὸ ἄστρον τοῦ αἰθέρος,
 Ὡς ὁ Ἀπόλλων θελκτικός, περιπαθὴς ὡς ἔρως,
 Καὶ κατεδέχθη συμπαθῶς εἰς ταύτην νὰ λαλήσῃ·
 Ὅτε κρυμμένην ἔτρεχε νὰ τὴν ἀναζητήσῃ
 Καὶ τὴν ἐκάλει ἀδελφὴν ὁ ὑψηλόφρων νέος,
 ὦ, τότε ἀγαπήσασα, ἐμίσησε βχθέως,
 Κ' ἐξέπεμψεν ἀρᾶς κραυγὴν ἡ ἄφρωνος καρδιά!
 Ὅποτε βράχον ἔκρουσε Προφήτου βακτηρία,
 Θεόθεν ὕδωρ ἐξ αὐτοῦ καλλίρροον ἐχύθη,
 Κ' ἐπότισε τοῦ Ἰσραὴλ τὰ διψαλέα πλήθη.
 Ὅμοίως ἡ καρδιά της ἠνοίχθη, κ' ἡ Λυδία
 Ἀγάπης αἷμα ἔπιε κ' ἠράσθη ἡ ἀθλία!

Αὐτὴ νὰ ἐρασθῆ ποτέ; ἐκείνη ν' ἀγαπήσῃ;

Αὐτὴ ἀνθρώπου ἔρωτα καὶ πίστιν ν' ἀπαιτήσῃ;

Αὐτὴ, κυφὴ, ἐπάρατος, παντὸς θελγῆτρου στεῖρα,

Τῆς ἀδελφῆς τῆς τὸν καλὸν ν' ἀμφισβήτη μνηστήρα;

Τὸ μυστικὸν τῆς ἔθαψεν εἰς τῆς ψυχῆς τὰ βάθη,

Νὰ μὴ τὸ μάθη ἄνθρωπος, ψυχὴ νὰ μὴ τὸ μάθη!

Αὐτὰ ἡ μνήμη τὴν στιγμὴν αὐτὴν τῆ ἐνθυμίζει.

« ὦ, εἰς ἔπλαττον κ' ἐμὲ ὠραία, ψιθυρίζει·

« Ἄν εἶχον σῶμα λυγρὸν καὶ λαλιὰν σειρήνος,

« Θὰ ἦτον εἰς τοὺς πόδας μου γονυπετῆς Ἐκεῖνος!

« Τί πρὸς αὐτὸν ἂν καλλονὴν τὸ σῶμα τοῦτο σκέπη;

« Ποῖος τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς τὸ κεκρυμμένον βλέπει;

« Ἀγάλλου, ὕψιστε Θεέ, καὶ ἂν περιφρονῆσαι,

« Διότι σὺ ἡ καλλονὴ τῶν ἐνδομύχων εἶσαι.

« Ἀγάλλου εἰς τὸ κυανοῦν αἰθέριον σου δῶμα,

« Ὅποταν δὲν σὲ ἐννοοῦν καὶ προτιμοῦν τὸ χῶμα!

« ὦ, ἄλλοι ἄς ἐχαίροντο τὸ κάλλος τοῦτο, ἄλλοι,

« Κ' ἐγὼ ἄς εἶχον τῆς σαρκός, τοῦ σώματος τὰ κάλλη!

« Τί πρὸς αὐτόν, ἂν καλλονὴ μ' ἐδόθη οὐρανια;

« Καὶ εἶναι, λέγουν, ποιητής... » Εἶπε καὶ εἰρωνεῖα

Ὁργίλη ἐρρυτίδωσε τὸ πελιδόν τῆς στόμα,

Κ' ἐφάν' εἰς τὸν καθρέπτην τῆς, ἡ ἀτυχῆς, ἀκόμα

Δυσειδεστέρα... Σκωπτικὸν πικρογελαῖ τὸ χεῖλος,

Τοξεύει εἰς τὸ κάτοπτρον τὸ βλέμμα τῆς ὀργίλως,

Καὶ κατὰ τῆς μορφῆς αὐτῆς, ἦν τοῦτο τῆ δεικνύει,

Ἐγείρει χεῖρα ἐμμανῆ καὶ τὴν πυγμὴν τῆς κλείει....

Πλήν καὶ τὸ ἀπεικόνισμα αὐτῆς ἐξαγριούται,
 Κ' ἐκεῖνο ἀνυψοῖ πυγμὴν, κ' ἐκεῖνο ἀνορθοῦται,
 Καὶ θέαμα παρίσταται ὀδυνηρᾶς μανίας,
 Ἄληθεια κατὰ σκιᾶς, σκιὰ κατ' ἀληθείας!
 Ὁ ὀφθαλμὸς τῆς ἀπειλεῖ κ' εἰς φλόγα φωσφορίζει,
 Καὶ μίσους εἰς τὸ κάτοπτρον σπινθηρᾶς ἀκοντίζει.
 Πῶς δὲν κατέθραυσεν αὐτὸ τὸ φλογερὸν τῆς ὄμμα,
 Πῶς ἄπειρα τεμάχια δὲν ἔγεινεν ἀκόμα!...
 Φεῦ, τὴν σκιάν σου ἀπειλεῖς, ἀθλίᾳ κόρη, στάσου·
 Νὰ ἦσουν καὶ ἀναίσθητος ὡς εἶναι ἡ σκιά σου!

I'

Πλήν ποῖον εἰς τὸ δῶμά τῆς ὕπνος ἠδὺς κοιμίζει,
 Ἐνῶ αὐτὴν παρκαφορὰ καὶ πυρετὸς μαστίζει;
 Ποῖος κοιμάται ἡσυχος ἐνῶ αὐτὴ στενάζει;
 Εἰς τὸ αὐτὸ δωμάτιον, ἰδέετε, ἡσυχάζει
 Παρθένος ἀβροδίαιτος, ὡς ἡ ζωὴ γλυκεῖα,
 Ὡς ἡ ἀγάπη συμπαθῆς, χρυσῆ ὡς ἡ πρωΐα.
 Ὁ εἰς τῶν βραχιόνων τῆς ἐκτὸς τῆς κλίνης πίπτει,
 Καὶ μετ' αἰδοῦς ἡ κόμη τῆς στῆθος ἀγνὸν καλύπτει.
 Κόμη μακρὰ, κατὰμυρος καθὼς ἡ νύξ, τὸ σκέπει·
 Οὐδὲ ὁ φύλαξ ἄγγελος τὴν γύμνωσίν του βλέπει!
 Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς οἱ κλειστοὶ ἀστέρως ἐμοιάζουν,
 Οἵτινες τὰς ἀκτῖνάς των μὲ σύννεφα σκιάζουν.

"Α, πῶς νὰ λάμπουν ἀνοικτοί, τί φέγγος νὰ σκορπίζουν,

Ὅταν εἰς ἔλθιον θνητὸν μ' ἀγάπην ἀτενίζουν!

Κλειστοὶ τοιοῦτοι ὀφθαλμοί! Θεεῖ, τοιοῦτοι πόσοι

Ἐκλείσθησαν διὰ παντὸς καὶ μέλλουν νὰ κλεισθῶσι!

"Ἐλθετ' ἐδῶ, ὑπέρμαχοι τῆς ὕλης τυφλωμένοι,

Εἰδωλολάτραι τῆς σαρκός, νεκροὶ γαλβανισμένοι·

"Ἐλθετ' ἐνώπιον αὐτῆς· στιγμὴν ἂν τὴν ἰδῆτε,

Μαζῆ τῆς θ' ἀναζήσετε, ψυχὴν θὰ ἐμπνευσθῆτε.

Θὰ ὀνειροπολήσετε σεμνῶς ὡς τὰ παιδία,

Καὶ φῶς ἢ σηπομένη σας θὰ αἰσθανθῆ καρδίᾳ!

Εἶν' ἄρεσις ἀμαρτιῶν ἀγνῆς παρθένου θεᾶ. —

Ἄλλὰ τίς εἶναι ἡ ἀβρά, ἡ κοιμωμένη νέα;...

Εἶν' ἡ Ἑλένη, ἀδελφὴ τῆς δυστυχοῦς Λυδίας,

Νεᾶνις ἤδη ἀνθηρὰ καὶ ἄγγελος ἀγνεύει·

Εἶν' ἡ Ἑλένη, ἡ μνηστὴ τοῦ Ποιητοῦ, ἡ μόνη,

Ἥτις τὴν ἐπροστάτευε κ' ἐνθέρμως τὴν ἐπόνει.

Κοιμᾶται τώρα ἡσυχος τὸν ὕπνον τῶν παρθένων,

Ὡς τῆς σελήνης ἡ ἀκτίς εἰς κρίνον ἀνθισμένον.

Τὸ χεῖλός τῆς, ἄνθος ροιᾶς ἡμίκλειστον, ἀνοίγει·

Μὴ ἡ γλυκεῖά τῆς ψυχὴ ὡς ἄρωμα θὰ φύγη;

"Α, ἔχι, ἔχι· μειδιᾷ ὡς χερουβείμ ἐκείνη,

Ἐν ψιθυρίζει ὄνομα καὶ τὴν ἀγκάλην τείνει....

Ἐν ὄνομα! τ' ὄνομ' αὐτὸ εὐδαίμων ὅστις φέρει,

Τ' ὄνομα, ὅπερ τρυφερῶς τὸ στόμα τῆς προσφέρει!

Πλὴν ἡ Λυδία διατὶ ὀργίλη, πτοημένη

Κλίνει ν' ἀκούσῃ; ἄρα τί ἐν ὄνομα σημαίνει;

Τρέμει μὴ ὄνομα γνωστὸν τὴν ἀκοήν της κρούση,
 Δίδει τὸ πᾶν ν' ἀκροασθῆ, τὸ πᾶν νὰ μὴ ἀκούση.
 Τὸ πελιδνὸν της μέτωπον ἰδρῶς θανάτου λούει·
 Δὲν ἀναπνέει, ἄφωνος, ἀκίνητος ἀκούει...
 ὦ, ἄς ἀκούση ὄνομα ἀνδρὸς δὲν ψιθυρίζει,
 Οὐδ' ἔρωτος μειδιάμα τὰ χεῖλη της στολίζει·
 Ἡ κόρη ἡ ἀγία
 Θωπευτικῶς ἐπρόφερε τὸ ὄνομα... « Λυδία. »
 Τὸ ὄνομά της! Οὐρχνέ, ὅποια εὐφροσύνη!
 Τὴν ἀτενίζει ἔνδακρυς καὶ ἔνδακρυς ἀφίνει
 Εὐγνωμοσύνης φίλημα εἰς τὸ γλυκύ της στόμα...
 Αἴφνης, κιθάρας ἀντηχεῖ χορδὴ ὑπὸ τὸ δῶμα,
 Καὶ μετ' ἐκείνης ἄσματος ἠκούσθη μελωδία,
 Δειλὴ τὸ πρῶτον, τολμηρὰ κατόπιν καὶ βθεῖα.
 Τὸ ἄσμα πότε ἔστέναξε καὶ πότε παρεκάλει·
 Ἄγγέλων γλῶσσαν καὶ πυρὸς πᾶς φθόγγος ἀντελάλει.
 Ἐκείνου ἦτον ἡ φωνὴ κ' ἡ ποίησις ἐκείνη·
 ὦ, πόσον τὴν καρδίαν της τὸ ἄσμα καθυδύνει!
 Πῶς ἀκροᾶται πάλλουσα τοῦ Ποιητοῦ τοὺς στίχους!
 Εἰς τὸν ἀέρ' ἀπορροφᾷ τοὺς λατρευμένους ἤχους.
 Μίαν στιγμὴν ἡ ἀτυχῆς ψυχὴ της ἀπατάται,
 Καὶ πείθεται πῶς δι' αὐτὴν ἐκεῖνος δὲν κοιμᾶται
 Καὶ ψάλλει· ἡ καρδία της σκιρτᾷ εὐφραϊνόμενη·
 Πλὴν τί ἀκούει; ἤκουσε τὸ ὄνομα « Ἑλένη! »
 Οἴμοι· τὸ ὄνομα αὐτὸ τὰς φρένας της συγχύζει,
 Ἐξ οὐρχνοῦ εἰς ἄβυσσον ὀδύνης τὴν κρημνίζει,

Καὶ τέλος τὴν ἀλήθειαν τῇ λέγει τὴν μεγάλην.

Λυδίαν τὴν κατέστησεν ἀπὸ Ἑλένης πάλιν!

Λυδίαν; Ὅχι, λύκαιναν αἰμοχαρῆ· λαμβάνει

Ἐν ἐγχειρίδιον, πηδᾶ, τὴν κοιμωμένην φθάνει,

Κ' ὑφόνεται ἡ χεὶρ αὐτῆς ἀμείλικτος, ταχῆϊα·

— Προστάτευσέ την, οὐρανέ, βοήθει, Παναγία! —

Δὲν μένει ἢ ἓν κίνημα, ἓν κίνημά της μόνον·

Πλὴν τίς τὸν ἀποτρόπκιον παρεμποδίζει φόνον;

Σωτὴρ ἀλλόκοτος, ἐκεῖ ἰστάμενος πλησίον

Καὶ βλέπων· ὄχι ἄνθρωπος ἢ ἄγγελος— εἷς κύων.

Ἐν κτήνος, καθὼς λέγουσι μετὰ ὑπεροφίας

Τὰ κτήνη τὰ ἀνθρώπινα— ὁ κύων τῆς Λυδίας.—

Καθ' ἣν στιγμήν κατέβαινε ἡ χεὶρ της, πηδᾶ, φθάνει,

Μὲ τοὺς ὀδόντας τὴν μακρὰν ἐσθῆτά της λαμβάνει,

Τὴν σύρει καὶ μὲ ὀφθαλμὸν περίλυπον τὴν βλέπει,

Οἰμῶζων, ὡς ἂν ἔλεγεν ἱκετικῶς· « δὲν πρέπει! »

Ἡ ἀτυχῆς ὑπήκουσεν εἰς τὸν πιστόν της φίλον,

Πετᾶ τὸ ἐγχειρίδιον καὶ τρέμει ὡς τὸ φύλλον.

Ἀναγνωρίζει ἔκθαμβος, δὲν θέλει νὰ πιστεῦσῃ

Ὅτι ἡ χεὶρ της ἔμελλεν ἐκείνην νὰ φονεύσῃ!

Τὰς φλεγομένας χεῖράς της ἱκετικῶς ἐνόησε,

Τὴν κοιμωμένην θεωρεῖ κ' ἐμπρός της κλίνει γόνυ.

Ζητεῖ συγγνώμην, ἔλεος ἢ τλήμων ἐξαιτεῖται!

Πλὴν πῶς εἰς τόσον θόρυβον ἐκείνη δὲν κινεῖται;

Φεῦ· εἶχε κουρασθῆ πολὺ, καὶ νύκτας τρεῖς ἡ κόρη

Νοσοκομοῦσα τὴν πτωχὴν Λυδίαν ἐργηγόρει.

Ἐκ τούτου εἰς τὴν κλίνην τῆς ὕπνον βαθὺν κοιμᾶται.
 Καὶ ἡ Λυδία;... εἰς πικροὺς συλλογισμοὺς πλκνᾶται.
 Μένει ἀκίνητος ἐκεῖ ὡς στήλη μαρμαρίνη,
 Κ' ἡ κεφαλὴ τῆς θλίβερά ἐπὶ τοῦ στήθους κλίνει.
 Τὸ βλέμμα εἰς τὸ κάτοπτρον ἐνίοτε βυθίζει,
 Καὶ τὴν Ἑλένην ἔπειτα λαθραίως ἀτενίζει.
 Μὲ πένθιμον μειδίαιμα τολμᾷ νὰ πρκαβάλλῃ
 Τὴν ὄψιν τῆς κολάσεως μὲ τῆς Ἐδῆμ τὰ κάλλη.
 Ἐστάθη· μὲ περίσκεψιν τὸ μέτωπον συστέλλει....
 Ἄλλοίμονον! τί σκέπτεται καὶ τί νὰ πράξῃ μέλλει;
 Τὴν κεφαλὴν τῆς τρίς κινεῖ καὶ τρίς ἀναστενάζει,
 Καὶ τρίς ἐκείνου τῶνομα ἐν ἀπογνώσει κράζει,
 Κ' ἐγείρεται σιωπηλὴ καὶ ἀποφασισμένη.
 Εἰν' ἤσυχος· ἀλλ' ἤσυχον ἐπίσης διχμῆνει
 Μετὰ φρικώδη συμπλοκὴν τῆς μάχης τὸ πεδῖον.
 Ἄνήσυχος τὴν θεωρεῖ κ' ἐγείρεται ὁ κύων,
 Καὶ ἀπαισίαν οἰμωγὴν ἀρίνει, ὡς ἐκείνην,
 Ἦν ἔντρομοὶ ἀκούομεν εἰς ἀσθενοῦντος κλίνην.
 Τί νὰ ἐμάντευσεν, ἢ τί ὁ κύων νὰ ὠσφράνθη;
 Μὴ τοῦ θανάτου τὴν ὄσμὴν πλησίον του ἤσθάνθη;
 Τίς οἶδε; μόνον ὁ Θεὸς κ' ἐκείνη τὸ γνωρίζει!
 Ἐστράφη κ' εἰς τὴν προσφιλεῖ ἀντίζηλον βυθίζει
 Βλέμμα μακρόν, πλήρες ψυχῆς καὶ πλήρες ἀγωνίας,
 Καὶ ὅμοιον τοῦ βλέμματος ἐκείνου τῆς καρδίης,
 Ὅπερ εἰς καλυπτόμενον ἡγαπημένον πτώμα
 Ἀφίνομεν, καὶ φεύγοντες τὸ βλέπομεν ἀκόμα....

Φιλεῖ τὰς χεῖράς της, φιλεῖ τὰς παρειάς, τὰ χεῖλη,

Φεύγει, καὶ πάλιν ἔρχεται, καὶ ἴσταται ὡς στήλη.

Τῇ ῥίπτει βλέμμα ὕστατον, τοὺς στεναγμούς της πνίγει,

Καὶ πάλιν τὴν ἀσπάζεται· ἀδύνατον νὰ φύγη,

Ἀδύνατον καὶ νὰ σταθῇ· ἀναχωρεῖ καὶ μένει,

Καὶ ὕπνον ἔτι σιδηροῦν κοιμάται ἢ Ἐλένη.

Αἰφνης, τὸ βλέμμα της στραφέν ἀμήχανον καὶ κλαῖον,

Βλεπ' εἰς εἰκόνα τὸν Χριστὸν περίλυπον, ὠραῖον,

Ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἐλαιῶν τὴν κεφαλὴν νὰ κύπτῃ.

Ἄ! κράζει, καὶ πρὸ τοῦ Χριστοῦ γονυπετοῦσα πίπτει!

Καὶ ἤδη δέονται ὁμοῦ οἱ δύο τεθλιμμένοι,

Κ' οἱ δύο ἀπὸ ἔρωτα ἐπίσης πληγωμένοι·

Τὴν ἀνθρωπότητα ὃ εἰς ἠγάπησεν· ἢ ἄλλη

Ἐνὸς ἀνθρώπου κάλλη.

« Θεέ, Θεέ, ἀνέκραξε μετὰ περιπαθείας,

« Τοῦ Κρίνου εὖοσμε υἱὲ καὶ τῆς ἀγνῆς Μαρίας!

« ὦ, νὰ μὲ σώσης θέλησε τὴν κεφαλὴν σου κλίνων·

« Δὲν σοῦ ζητῶ τὸν οὐρανόν, δὲν σοῦ ζητῶ Ἐκείνον·

« Γονυπετής, μὲ δάκρυα, μὲ χεῖρας ἠνωμένας,

« Νὰ μ' ἀφαιρέσης, δέομαι, διὰ παντὸς τὰς φρένας!

« ὦ, θέλησε φρενοβλαβῆς, φρενοβλαβῆς νὰ γείνω·

« Αὐτὸς νὰ ἔρχεται, κ' ἐγὼ νὰ μὴ τὸν διακρίνω.

« Εἶναι πολὺ ὅ,τι ζητῶ, πολὺ ὅ,τι ἐλπίζω;

« Ἄ, εἰς τὸ γάλα τῆς σεπτῆς Μητρὸς σου σ' ὀξορκίζω,

« Κ' εἰς τοῦ Εὐαγγελίου σου τὰς τρισαγίας ῥήσεις,

« Μὲ ὕδωρ λήθης θέλησε τὴν φλόγα μου νὰ σβύσῃς.

« Ἦ ἂν αὐτὸ δὲν δύνασαι, ἐπόταν ἀποθάνω
 « Ὀλίγην δὸς με καλλονὴν τοῦλάχιστον ἐπάνω!...»

Εἶπε, φιλεῖ τὸν Ἰησοῦν μὲ συντριβὴν καρδίας,
 Κ' ἐγείρεται μακρὰν, μακρὰν νὰ φύγη τῆς οἰκίας.

Τῆς ἀδελφῆς τῆς τρέμουσα μὴ τὴν κλονίσ' ἡ θεά,
 Δὲν στρέφεται νὰ τὴν ἰδῆ κ' ἐξέρχεται δρομαία.

Ἦδη ἐκτὸς τοῦ οἴκου τῆς εὐρίσκεται, πλὴν ποίαν
 Μεθυστικὴν αἰσθάνεται ἀνθέων εὐωδίαν;

Νωθρὸν ὑψώνει βλέμμα,

Καὶ βλέπ' εἰς τὴν ἐξώθυρα κρεμάμενον ἓν στέμμα
 Μὲ ἄνθη αἰγολκλήματος, κατάλευκα, ὠραῖα.

Αἰγολκλήμα! τὸ σύμβολον τοῦ γάμου....ποία θεά!

Ἐκεῖνος θὰ τὸ ἔφερε, καὶ πρὶν ἀνχωρήσῃ
 Ἠθέλησε τὸ ἔμβλημα τοῦ πέθου του ν' ἀφήσῃ.

« Ἄ, λέγει μειδιάσασα χλευαστικῶς, βεβαίως
 « Διὰ τὴν νύμφην στέφανος ὑπῆρχεν ἀναγκαῖος. »

Καὶ μὲ τὸ σκῶμμα τὸ πικρὸν πικρότερον στενάζει,
 Τὸν στέφανον ἀρπάζει,

Καὶ στέφει, στέφ' εἰς τῆς ὁδοῦ τὸ μέσον ἡ Λυδία
 Τὴν κεφαλὴν τῆς — δυστυχῆς, ταλαίπωρος νυμφία!

Καὶ φεύγει· σχίζει τοὺς δρυμούς, ἀναρριχᾶται ὄρη,
 Κ' ἐκπέμπει γοερὰς φωνὰς ἢ μαινομένη κόρη!

Πλὴν δὲν ἐσθέσθη ἐντελῶς τὸ πῦρ τῆς διανοίας·
 Εἰσέτι εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς δυστυχοῦς Λυδίας

Μένει σπινθὴρ, φῶς σκοτεινόν, χαιρέκακον ἀφίνων
 Καὶ μὲ τὴν ἀμυδρότητα τὰ πάντα μεγαλύνων.

Ἐκείνου δὲν ἀπώλεσε τὴν μνήμην ἡ Λυδία·

Χάνει τὴν μνήμην τοῦ ὀνοῦς, ἀλλ' ἔχει κ' ἡ καρδία!

Ἡ τλήμων, τὴν παραφορὰν εἰς τὴν καρδίαν ἔχει.

Πᾶν δένδρον εἶν' ὁ Ποιητὴς καὶ νὰ τὸν φθάσῃ τρέχει·

Πᾶς ἤχος τὴν ἀρρενωπὴν φωνὴν τοῦ ἐνθυμίζει,

Τὸν ἀτενίζει πάντοτε καὶ δὲν τὸν ἀτενίζει.

.....

.....

Καὶ τὴν τὴν ἀπέγεινεν ἡ δυστυχῆς νεᾶνις;

Τὴν λήθην εὔρε τῶν νεκρῶν, συνῆλθεν ἐκ τῆς πλάνης;

Εἰς τὴν πολύφλοισβον ἀκτὴν ἐκείνην τὴν ἀγρίαν;

Ἄνωθεν βράχου, ἔχοντος τὴν κορυφὴν τραχεῖαν,

Φαίνεται σχῆμά τι λευκὸν ὡσεὶ λευκὴ νεφέλη.

Ἐκείνη εἶναι· φεῦ, καὶ τίς δὲν ἐννοεῖ τί θέλει;

Ζητεῖ νὰ πῆ θάλασσαν καὶ λήθην νὰ ῥοφήσῃ,

Νὰ κοιμηθῇ, νὰ κοιμηθῇ χωρὶς νὰ ἐξυπνήσῃ!

Τὸ κύμα εἰς τὰ σχίσματα τοῦ βράχου ἀποπνέει,

Φεύγει καὶ πάλιν ἔρχεται, τὴν προσκαλεῖ καὶ κλαίει....

Ἐτοίμος εἶναι· ἡ λευκὴ ἐσθῆς τῆς κυματίζει,

Εἰς τὰ ζοφώδη κύματα τὸ βλέμμα τῆς βυθίζει

Καὶ πνίγεται, πρὶν βυθισθῇ, διὰ τῆς διανοίας.

Πότε, νομίζει, θελκτικὰς ἀκούει μελωδίας,

Πότε ἀπὸ τὴν θάλασσαν τὴν προσκαλεῖ Ἐκεῖνος,

Εἰς τῆς θαλάσσης τὸν ἀφρὸν ὑπνώτων ἀκινδύνως.

« Ἐρχομαι, κράζει, ἔρχομαι! » Πλὴν ἴσταται, ἐστάθη·

Κώδων ἐξαίφνης ἀντηχεῖ εἰς τῆς νυκτὸς τὰ βάθη,

Φαιδρός, γαλήνιος, γλυκὺς καὶ πλήρης ἁρμονίας,

Ἐνοίγων εἰς φαιδρότητα ἁγίαν τὰς καρδίας.

ὦ, ἔχει φθόγγους μητρικοὺς τοῦ κώδωνος ὁ ἤχος·

Ὡς μήτηρ κράζει καὶ αὐτὸς τὰ τέκνα του ἠσύχως.

Τὴν χεῖρά σου εἰς ἄνθρωπον μὴ δίδης, ὅστις μένει

Ἐνάληγτος καθ' ἣν στιγμὴν κώδων ναοῦ σημαίνει. —

Τοῦ κώδωνος διέσωσεν ὁ ἤχος τὴν Λυδίαν.

• Προσέχει· εἰς ἀμφίβολον εὐρίσκεται μανίαν....

Δακρύων αἴφνης πλημμυρεῖ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς δρόσος,

Πραῦνει τὴν καρδίαν τῆς, κ' ἐξέλιπεν ἡ νόσος.

Φεῦ, πόσον τὴν ταλαιπώρον παρέφερον ὁ πόνος·

Μικρὸν ἀκόμη κ' ἔμελλε νὰ γείνη αὐτοκτόνος.

Σεπτὴ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ! ὦ μητέρα μου ἁγία,

Ὅποια πράττει θαύματα ἢ χάρις σου, ὅποια!

Ἐνὸς ναοῦ σου κορυφή, ἀπλοῦς σταυρός σου μόνον,

Ὁ ἤχος ἐνὸς κώδωνος κρατοῦν τὸν αὐτοκτόνον. —

Ἐν τούτοις ἤχους πάντοτε γλυκεῖς ὁ κώδων στέλλει,

Κ' εἰς τὴν Λυδίαν τὸν Θεὸν τοῦ οἴκου ἀναγγέλλει.

Τὸν ἀκραῖται μ' ἱεράν συγκίνησιν ἐκείνη·

Τὸν πόνον δὲν τῆς ἀφαιρεῖ, πλὴν πῶς τὴν ἱλαρύνει!

Φαιδρὰς εἰκόνας ρεμβασμὸς ἀγάπης τῆ χαρίζει.

Τῆς Παναγίας τὴν λευκὴν καλύπτραν ἀτενίζει·

Θαρρεῖ πῶς βλέπει τὸν Χριστὸν εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα

Μὲ τὸ ὠχρόν του μέτωπον, μὲ τὸ γλυκὺ του ἔμμα-

« Οὐχί, ἀνέκραξε, Χριστέ! οὐχί, δὲν ἀποθνήσκω·

« Εἰς τοὺς ἁγίους κόλπους σου τὸ πᾶν ἐπανευρίσκω.

« Ἐντὸς Μονῆς, μακρὰν παθῶν ὀδυνηρῶν, γηίνων,
 « Μελλόνυμφός σου θά γενῶ, καὶ θ' ἀρνηθῶ Ἐκεῖνον.»
 Ὡς ἀπὸ βράχον τῆς Σαπφοῦς ἀναχωρεῖ μὲ φρίκην,
 Καὶ ὁ καλὸς τῆς ἄγγελος τὴν ἔστεψε μὲ νίκην.

Δ'

Παρήλθον χρόνοι· κάτωθεν χιονιδῶν ὄρεων
 Ὑφούται μοναστήριον μὲ τὸν καιρὸν παλαιόν·
 Τὴν πρόσοψίν του εὐλαβῆς κισσὸς περικαλύπτει,
 Καὶ μὲ χιτῶνα πράσινον τὰ ρήγματα του κρύπτει.
 Πολλοὺς διήλθε κλύδωνας, πολλὰ παρήλθον ἔτη,
 Καὶ ὑπερήφανον ὑψοῖ τὸν θόλον του εἰσέτι.
 εἶναι ἀρχαία ἡ Μονὴ ἀλλὰ κατοικημένη·
 Χορεία γυναικῶν ἐκεῖ ὁσίων διαμένει.
 Ὡς φύλλα παρεσύρθησαν γυμνά τῶν φθινοπώρων,
 Κ' εἰς τὴν Μονὴν συνέρρευσαν ἐκ τόπων διαφόρων.
 Κάτω τοῦ μαύρου ῥάσου των κοιμάται ἡ καρδιά·
 εἶν' ἡ ζωὴ των προσευχὴ καὶ ἀσκήσις τραχεῖα.
 Γονυπετεῖς πρὸ τοῦ βωμοῦ τὴν κεφαλὴν των κλίνουν,
 Ὑπὲρ τοῦ κόσμου δέονται καὶ πόνου δάκρυ χύνουν·
 Πλὴν διὰ τοῦτο ἄεργος ἡ χεὶρ αὐτῶν δὲν μένει·
 Διὰ τὸν πένητα θερμὰ ὑφάσματα ὑφαίνει,
 Ἐσθῆτα διὰ τὴν πτωχὴν γυναῖκα ἐτοιμάζει,
 Διακονεῖ τὸν πάσχοντα καὶ τὴν πληγὴν ἀλλάζει.

Ἐὰν ἐπήρχετο λοιμός, μὲ φάρμακα παντοῖα
 Ἐπέτων ὅπου ἀσθενῆς καὶ ὅπου ἀγωνία,
 Κ' ἐνῶ ἀνάνδρως ἔφευγον μὴ μολυνθοῦν οἱ ἄλλοι,
 Ἐκεῖναι ἔσπευδον, χωρὶς τὸ βῆμά των νὰ σφάλῃη.
 Πόσους ἐπαρηγόρησε τὸ ἀφελές των στόμα,
 Κ' ἡ χεὶρ των πόσων ἔκλεισε τὸ ἀπαυδῆσαν ὄμμα!
 Τιμῆς καὶ δόξης στέφανος εἰς σέ, ὦ ἀνθρωπότης·
 Σὲ τόση στέφει ἀρετὴ καὶ τόση γενναιότης.
 Ἄν παρεκκλίνῃς κάποτε εἰς ἀπαισίας πράξεις,
 Πλήν ἔχεις καὶ μαρτυρικὰς θυσίας ν' ἀντιτάξῃς!
 Ἐν μέσῳ τῶσων ἀδελφῶν τοῦ μονοδρίου, μία
 Τὰς ἄλλας ὑπερέβαινε — ἡ ἀδελφὴ Σοφία.
 Κάμμια δὲν ἠδύνατο τὸ ὕψος της νὰ φθάσῃ,
 Οὐδὲ τὴν ἀρετὴν αὐτῆς μικρὸν νὰ πλησιάσῃ.
 Ἀγάπη ἦτον, ἔλεος καὶ ἀγιότης ὅλη,
 Κ' ἐν τῇ σκοτίᾳ, τῆς Ἐδῆμ αὐγὴν ὠνειροπόλει.
 Ὅτε διήρχετο μ' ἰσχνὸν ἐκ τῆς νηστείας σῶμα,
 Ἀφῆρουν καὶ οἱ γέροντες τοὺς πῖλους των ἀκόμα.
 Τὸν τύπον εἶχεν ἀλγεινῆς ἐκείνη ἀσχημίας,
 Ἄλλ' εὐωδίαν ἔπνεεν ἀγάπης καὶ θρησκείας
 Καὶ εἶχε τί μαρτυρικὸν καὶ συμπαθὲς συγχρόνως.
 Ἐνίοτε κατέφευγεν εἰς σιωπὴν δρυμῶνος·
 Ὄρας μακρὰς διέμενεν εἰς πεύκην ὑποκάτω,
 Καὶ τοῦ πλησίον ῥύακος τὸν φλοῖσθον ἤκραατο,
 Ἄλλὰ ποτὲ δὲν ἔβλεπε τὸ διαυγές του κῦμα·
 Οἱ ῥύακες δεικνύουσι τοῦ θεατοῦ τὸ σχῆμα....

Φεῦ, τῆς Λυδίας τὴν μορφὴν θὰ ἔβλεπ' ἡ Σοφία,
 Ἄν ἔκυπτε· μήπως αὐτὴ δὲν ἦτον ἡ ἰδία;
 Τί εἰς τοὺς περιπάτους της ἐζήτει τοὺς μονήρεις;
 Πῶς ἔφευγεν ἐκ τοῦ βωμοῦ ἀπελπισίας πλήρης,
 Καὶ μόνη, μόνη πάντοτε καὶ αἰωνίως μόνη,
 Κρυφίαν θλίψιν μὲ μακρὰν πορείαν κατεπόνει;
 Μόνη; Ἄ, ὄχι· πάντοτε φίλος πιστός, ἀρχαῖος,
 Ὅπισω ἤρχετο αὐτῆς, εἷς κύων γηραλέος.
 Ὅπου τὸ μαῦρον ράσον της, ἐφαίνετο κ' ἐκεῖνος,
 Κ' ἐβάδιζε κατόπιν της δειλῶς καὶ ἐπωδύνως.
 Μὲ κεκυφύϊαν κεφαλήν πλησίον της ἐχώρει,
 Καὶ τὸ νοῆμον ὄμμα του ἐγγύς της ἐγρηγόρει....
 Φεῦ· ὅταν κλείσῃ δι' ἡμᾶς μητρὸς φιλτάτης ὄμμα,
 Εἷς ὀφθαλμὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἐπαγρυπνεῖ ἀκόμα,
 Πλήρης ἀφοσιώσεως, ἀγάπην ἀποπνέων·
 Ἄλλ' ὄχι πλέον ὀφθαλμὸς ἀνθρώπου, ὄχι πλέον,
 Ἄλλὰ κυνός! Ἐὰν αὐτὴ σᾶς ἀπαρέσκ' ἡ γνώμη,
 Δὲν εἴσθε ὄρφανοὶ μητρὸς, τρισόλθιοι ἀκόμη!
 Πολλάκις μὲ τὸν κύνα της ἡ ἀδελφὴ Σοφία
 Λόφους ἀνέβαιν' ὑψηλοῦς, διέτρεχε πεδίω,
 Καὶ εἰς τὸ βάθος, μετ' αὐτοῦ, τοῦ δάσους τοῦ πλησίον
 Διέμενε μὲ ὄμματα θολὰ ἐκ τῶν δακρῦων,
 Κ' ἐκάθητο ἀκίνητος ὡς λίθος πρὸ ἐκείνης,
 Ὅ γηραλέος φίλος της μὲ ἔκφρασιν ὀδύνης.
 Ὄρας διέμενον μακρὰς ἀπέναντι ἀλλήλων·
 Ὅ κύων της μὲ ὀφθαλμὸν τὴν ἐθεώρει φίλον,

Κ' ἐθάρρεις ὅτι ἤθελε νὰ τὴν παρηγορήσῃ·
 Ἐθάρρεις ὅτι ἔπασχε ζητῶν νὰ τῇ λαλήσῃ,
 Κ' ἔλειχε, μὴ δυνάμενος, τοὺς πόδας τῆς ἡρέμα,
 Ἐνῶ βωβή, ἀνίσθητος καὶ μὲ ἀλλόφρον βλέμμα,
 Εἰς ρεμβασμὸν θανάσιμον ἀφίνετο ἐκείνη.
 Ἐνίστε ἐστέναζεν, ἐνίστε ἐθρήνει,
 Ἐνίστε τὴν κόμην τῆς ἀπέσπα, καὶ ἀγρίας
 Εἰς τὸν δρυμῶνα ἄφινε κραυγὰς ἀπελπισίας.
 Πότε θερμῶς ἐδέετο προσκλίνουσα τὸ γόνυ,
 Καὶ πότε πάλιν, ἄκουσα, ἐν ὄνομα ἐφώνει....
 Πλὴν μόλις τοῦ ὀνόματος ἤκούετο ὁ ἦχος,
 Τὸ βλέμμα περιέστρεφε γοργῶς καὶ ἀνησύχως,
 Μὲ τρόμον μήπως ἡ ἡχώ ἢ λάλος τὴν προδῶσῃ,
 Κ' οἱ φθόγγοι τοῦ ὀνόματος ἐκείνου ἀκουσθῶσι.
 Τί εἶχε, τί, καὶ ὄνομα ἐπρόφερον ὁποίου;
 Πῶς! ἡ μνηστὴ τοῦ Ἰησοῦ, ἡ νύμφη τοῦ Κυρίου,
 Ἡ ζῶσα ἔμπροσθεν βωμοῦ μ' ἐν ὄναρ παραδείσου,
 Κολάσεις εἰς τὰ σπλάγχνα τῆς κατέκλειεν ἀβύσσου;
 Τοσοῦτον εἶναι δυστυχεῖς αἱ νύμφαι τοῦ Σωτῆρος;
 Φεῦ· πρὶν τὸ σῶμα ἢ ψυχὴ ἀφήσῃ ὀλοκλήρως,
 Πρὶν συντριβῆ δια παντὸς ἢ ἐξ ἀργίλλου-θήκη,
 Δὲν δύναται εἰς τὸν Θεὸν ὀλόκληρος ν' ἀνήκῃ!
 Μάτην πρὸς τ' ἄστρα ὁ θνητὸς τὸ μέτωπον ὑψώνει,
 Ἡ γῆ τοὺς πόδας του κρατεῖ καὶ τὸν κατέχει μόνη.
 Τὰ γήινα αὐτοῦ δεσμὰ ὁ δυστυχὴς λατρεύει,
 Ἡξεύρει πόσον μὲ τῆς γῆς τὸ χῶμα συγγενεῦει!

Ε'

Μίαν τοῦ ἔαρος αὐγὴν ἢ μοναχὴ Σοφία,

Ἵπέρ ποτε περίλυπος, ὑπέρ ποτε ἀλγοῦσα,

Κατὰ τὸ δάσος ἐν σιγῇ ἐβάδιζε βραχεία,

Ψυχρῶς τὸ κάλλος τῆς αὐγῆς ἐκείνης θεωροῦσα.

Ἐβάδιζε καὶ ἴσχυτο ἐνίοτε· καὶ πάλιν

Ἐβάδιζε μὲ ὄμματ' αὐτὰ ἐκ τῶν δακρῶν,

Κ' ἐφέρετο ὡς φέρεται ἀπὸ ἀνέμου ζάλην

Ἐδῶ κ' ἐκεῖ πληττόμενον ἐκ τῶν κυμάτων πλοῖον.

Ἡ αὔρα εἰς τὸ ῥάσον τῆς τὸ μέλαν ἐκυμάτει,

Σπασμὸς ἐκίνει ἀλγεινῶς τὸ πελιδνόν τῆς στόμα,

Ἡ χεὶρ τῆς τὴν καρδίαν τῆς ἐνίοτε ἐκράτει,

Καὶ βλέμμα ὑψοῦεν ἀμνοῦ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα.

Μάτην ἢ φύσις πέριξ τῆς ὡς μήτηρ ἐμειδία,

Κ' ἐν ἄσμα ἔψαλλον πτηνὰ καὶ ρύακες καὶ αὔρα,

Καὶ μάτην ἐπρασίνιζον τ' ἀνθοστεφῆ πεδία·

Τὰ πάντα ἦσαν δι' αὐτὴν κακόφωνα καὶ μαῦρα.

Ἵχρὰ καθὼς ὁ θάνατος, ἀναίσθητος ὡς πτώμα,

Πρὸς τὸν δρυμῶνα ἔβαινε μὲ βῆμα κουρασμένον,

Κ' ὑπεμειδία ζοφερῶς τὸ κάτωχρόν τῆς στόμα,

Καθὼς τὸ χεῖλος μειδιᾷ τοῦ μύρου τάφου χαῖνον.

Ἄ, εἶναι τὸ μειδίημα ψυχῆς ἀκτίς, εὐδία·

Ἄκτινωτὸν χαιρέτισμα καρδίαν ἀποπνέον,

Ὠδὴ σιγῶσα τῆς φυγῆς, ἐρώτων ὀμιλία,
 Ἄβρὸν ἀγάπης φίλημα καὶ βλέμμα τῶν χειλέων.
 Ἄλλ' οἴμοι, εἴν' ἐνίοτε ζοφῶδες ὡς μνημεῖον·
 Κραυγὴ ὀδύνης ἄφωνος· μίσους σπασμὸς ἢ σκῶμμα,
 Κ' ἐνίοτε πικρότερον αἰματηρῶν δακρύων,
 Ἄπελπισίας ἀστραπὴ εἰς τεθλιμμένον στόμα!
 Μίσους σπασμὸς τὸ πένθιμον μειδίαμα ἐκείνης
 Δὲν ἦτον, οὔτε ζοφερά δι' ἄλλους εἰρωνεῖα·
 Ποτὲ δὲν εἰρωνεύονται τὰ τέκνα τῆς ὀδύνης,
 Ποτὲ δὲν θλίβει σκώπτουσα ἢ πάσχουσα καρδιά.
 Μὲ ἄτακτον βηματισμὸν, μὲ φρενολήπτου τάχος,
 Ἄφῆκε τὸ σιωπηλὸν καὶ μέλαν δάσος πέραν·
 Τὸ βῆμά της ἐκράτησε δενδροστεφῆς τις βράχος,
 Λοφίσκος, εἰς ὃν ἔβαινε μονήρης τὴν ἐσπέραν.
 Ἐκεῖ, εἰς τὰς μυρσίνας τοῦ καὶ πεύκα, πάντῃ μόνῃ
 Μέχρι νυκτὸς διέμενε πολλάκις καθημένη,
 Κ' ἐνίοτε τῆς προσευχῆς τὴν ὥραν ἐλησμένει,
 Εἰς θλίψιν, ἣν δὲν ἤξευρεν οὐδεὶς, βυθίζομένη.
 Ἐκεῖ ἐστάθη ἄφωνος, ἐκλείπουσα, ἀγρία·
 — Ὁ βράχος ἄνω ἀτραπῶν ὑψοῦτο χλοηφόρων,
 Κ' εὐκόλως τις διέκρινε τὰ πράσινα πεδία,
 Ἦ τὸν χωροῦντα πρὸς αὐτὸν μακρόθεν ὄδοιπόρον—
 Καὶ ὑπὸ φύλλωμα πυκνὸν ἐκάθησε κρυβεῖσα,
 Ἦ κάλλιον κατέπεσε πόνου κραυγὴν ἀφεῖσα.
 Κραυγὴν ἀλλοίαν· ἔμπλεων λυγμῶν καὶ ἀγωνίας,
 Καὶ παραπόνου καὶ ὀργῆς καὶ πόθου κ' ἰκεσίας·

Κεραττημένον κεραιυόν ὀδύνης ἀνεκφράστου,

Καταγγελίαν καὶ ἄραν ὁμοῦ κατὰ τοῦ Πλάστου!

Κ' εἰς τὴν καρδίαν φέρουσα τὴν χεῖρα ἐπωδύνως,

« Δὲν εἶναι, εἶπεν, ὁ Θεὸς ἐντός της, ἀλλ' Ἐκεῖνος.

» Πάντοτ' Ἐκεῖνος! πάντοτε...» καὶ μ' ἕξαλλον μανίαν

Νὰ ἐκριζώσῃ ἔτεινε τοῦ στήθους τὴν καρδίαν.

Πλὴν μετ' ὀλίγον τ' ἄθυρμα τῆς χαιρεκάκου μοίρας

Τὴν ὄψιν της ἐκάλυψε μὲ τὰς ἰσχνιάς της χεῖρας,

Καὶ ὡς νεκρὰ διέμεινεν ἀκίνητος καὶ κρύα.

Αὐτὴ ἀπέθανε, πλὴν φεῦ ἐπέζη ἡ καρδία,

Κ' ἔμεινεν ὡς ζωόφυτον χιμαί, μηδενισμένη·

Πόσον δυσκόλως ἡ ψυχὴ τοῦ δυστυχοῦς ἐκβαίνει!

Ἐξάφινης, τὴν ἀπέσπασε τῆς ζάλης της, τὸ ψῦχος,

Κάλπασμα ἵππων καὶ τροχῶν κυλιομένων ἤχως.

Τὴν κεφαλὴν της ὕψωσε κ' ἠγέρθη ἐπιπόνως,

Κ' εἶδεν εἰς μίαν ἀτραπὸν, πλησίον τοῦ δρυμῶνος,

Φαέθοντα συρόμενον ἐκ δύο ἵππων νέων,

Ὡς τῆς θαλάσσης τὸν ἀφρόν λευκῶν καὶ ἔτι πλέον.

Ὡδήγει τὸν φαέθοντα ὠραῖος νεανίσκος·

Ὡς τοῦ ἡλίου ἔλαμπε τὸ πρόσωπόν του δίσκος,

Καὶ παρ' αὐτῷ ἐκάθητο ξανθὴ τις ὀπτασία,

Λευγεμονοῦσα καλλονή, νεᾶνις ἔξαισία.

Τὴν κεφαλὴν της ἐπ' αὐτοῦ κατέκλινεν ἠρέμα,

Κ' ἐχρύσονε τὸν ὤμόν του τῆς κόμης της τὸ στέμμα.

Καὶ ἔβλεπεν ἡ δυστυχῆς καὶ ἔβλεπεν Ἐκεῖνη!

Ποτὲ ἡ ἄφελος χαρὰ κ' ἡ τρέμουσα ὀδύνη,

Ποτὲ δὲν ἤλθον ἔναντι ὄψιν πρὸς ἔψιν οὕτω·

Ἄ, τῆς χαρᾶς ἢ παρεῖά θά κατεπορφυροῦτό,
Ἐὰν ἢ φιλαυτία τῆς τὴν ἄφινε νὰ ἴδῃ

Τὸν πόνον, ὃν ἢ θέα τῆς εἰς τὸν πενθοῦντα δίδει!

Ὑπάρχουν συναντήματα ὡμὰ ὑπερανθρώπως·

Ὁ δίφρος διευθύνετο ἠρέμα καὶ ἀκόπως

Κατὰ τὸν βράχον, κ' ἔδλεπεν ἀκίνητος ἐκείνη

Μετράχῃλον προέχοντα, ὡς στήλη μαρμαρῖνη.

Ἄ, πόσον ἦτον ἔλβιον τὸ νέον ζεῦγος, πόσον·

Κ' ἐκείνη πόσον δυστυχῆς ἢ τρισαθλίχ' ὅσον....

Δὲν ἔχω ὅσον! Πάντοτε ἐν τούτοις ἐπροχώρει

Ὁ δίφρος, καὶ ἢ μοναχὴ ὠχρὰ τὸν ἐθεώρει,

Ὅτε τὰ χεῖλη τῆς φωνῆν ἀφῆχαν πνιγομένην....

Ἐκεῖνον εἰς τὸ ὄχημα ὁμοῦ μετὰ τὴν Ἐλένην,

Τὴν νεαράν τῆς ἀδελφῆν, διέκρινε· καὶ ποίαν

Ἠσθάνθη ἔκστασιν, χαράν, ὀργήν, ἀπελπισίαν!

Ἐμέθυσεν ἐκ τῆς χαρᾶς κ' ἐθραύετο συγχρόνως,

Καὶ ὡς τὰ φύλλα ἔτρεψε τοῦ πρὸ αὐτῆς δρυμῶνος.

Τὴν ἤρχετο κατόπιν των νὰ τρέξῃ, νὰ πετάξῃ,

«Κ' ἐγὼ εἴμ' ἢ Λυδία σας!» ἐγγὺς αὐτῶν νὰ κράξῃ!

Τὴν ἤρχετο τὰς ὀρφανὰς ἀγκάλας τῆς ν' ἀνοίξῃ,

Καὶ νὰ τοὺς θλίψῃ εἰς αὐτὰς θερμῶς, ἢ νὰ τοὺς πνίξῃ!

Νὰ δράμῃ, καὶ εἰς τοὺς τροχοὺς αὐτῶν κυλισμένη,

Ν' ἀφήσῃ τὴν ὑστάτην τῆς πνοῆν καταρωμένη!

Μικρὸν εἰσέτι κ' ἔτρεχεν ἐκεῖ.... ἀλλὰ ἐστάθη·

Τὸ πλησιάζον ὄχημα ἢ τλήμων ἐθεάθη

Μὲ βλέμμα ἔμπλεον στέργιης, ἠδύπικρον καὶ φίλον,

Καὶ ἐκ λευκώματος μικροῦ ξεσχίσασα ἐν φύλλον,

Ἐπέγραψε μὲ βίαν

Πανύστατον χαιρετισμὸν κ' ἐσχάτην εὐλογίαν.

« Δῶν χάραν ὁ Κύριος εἰς τοὺς ὁδοιποροῦντας,

« Ἀλλὰ καὶ θάνατον ταχὺν εἰς τοὺς ἐγκαρτεροῦντας... »

Εἰς πεύκης κλάδον δέσασα τὸν χάρτην, ἤχροατο·

Καὶ ὡς ὁ δίφρος ἔφθασεν ὑπὸ τὸν βράχον κάτω,

Τὸν πράσινόν της ἔρριψεν ἐντός του ταχυδρόμον,

Καὶ πρὶν τὴν ἴδου, ἔφυγε μακρὰν μ' ἐνόχου τρόμον,

Κ' εἰσῆλθεν ἢ κατέπεσε μὲ βῆμα πτερωμένον

Εἰς ἄγνωστόν τι σπήλαιον ἐκ βάτων σκεπασμένον.

Ἐκεῖ δὲν ἤθελε ποτὲ τὴν ἴδει κἀνὲν ὄμμα·

Καὶ τὴν ἀσθμαίνουσιν πνοὴν συνέχουσα ἀκόμα,

Ἐκράτει τοῦ κυνὸς αὐτῆς τὸ ρύγχος, φοβουμένη

Μήπως κάμμίαν ὑλακὴν ἀφίνων τὴν προδῶση·

Καὶ ὡς νεκρὰ διέμενε χαμὰ ἀκρωμένη,

Τὰ προσφιλῆ των βήματα ἐκεῖ μὴ ἀκουσθῶσι....

Ὀπόσῃν ὥραν ἔμενεν; Αἰῶνας; στιγμὴν μίαν;

Ἦγνῶει, ὅτε βήματα ἠκούσθησαν σιμά της,

Καὶ ἠκροάσθη λαλιὴν νεάνιδος γλυκεῖαν

Καὶ τὸν καλὸν της Ποιητὴν φωνοῦντα τ' ὄνομά της.

« Λυδία, μὲ συγκίνησιν ἐφώνει· ἀδελφὴ μου!

« Ποῦ εἶσαι, ποῦ;... » Καὶ ἤκουε τῆς ἀδελφῆς τὸν θρήνον

Καὶ τ' ὄνομά της τὴν ἠχὼ φωνοῦσιν τῆς ἐρήμου.

Ἐν βῆμα, ἐν, τὴν δυστυχῆ ἐχώριζεν ἐκείνων....

Ἔτι μικρὸν κ' ἐξήρχετο... ἔτι μικρὸν κ' ἐφώνει....

Πλὴν μὲ τὰς χεῖρας ἔκλεισε τὸ ἔτοιμόν της στόμα·
Τὰ βήματα ἐξέλιπον, εὐρέθη πάλιν μόνη,

Καὶ τὴν φωνὴν των ἤκουε μακρότερον ἀκόμα.

Κατόπιν οὔτε βήματα, οὔτε φωνὴ κάμμια!

Ἄλλοῦ ἐτράπ' ἡ προσφιλῆς дуάς, μακρὰν ἐκείνης.

Καὶ τότε μετενόησεν ἡ ἀτυχῆς Λυδία,

Καὶ ἔχυσε τὸ δάκρυον ἐκεῖνο τῆς οὐδύνης,

Ὅπερ καλεῖται ὕστατον, τὸ τὴν καρδίαν καίον.

Κατόπιν, παύει ἡ ζωὴ, δὲν εἶναι ἄλλο πλέον....

ΣΤ'

Νῦξ εἶναι· λάμπει τῆς Μονῆς ἡ ἐκκλησιὰ ὅλη,

Κ' εἰς ὕμνον παρχακλήσεως ἀντιλαλοῦν οἱ θόλοι.

Θανάτου κώδων πένθιμος κατὰ στιγμὰς ἐθρήνει,

Ἀγγέλλων ὅτι ἀδελφὴ τὴν ὑπαρξιν ἀφίνει.

Εἰς τὸ ψυχρὸν κελλίον της ἡ ἀδελφὴ Σοφία

Βραδέως ἠγωνία!

Ἐνώπιόν της ἔνδακρυς ἡ Ἠγουμένη κλίνει.

Καὶ τὴν ἐκφεύγουσαν ψυχὴν τῆς ἀσθενοῦς θαρρύνει.

« Μῆτερ, τὴν λέγει μὲ φωνὴν ἡ μοναχὴ βραδεῖαν,

« Εἰς ὀπτασίαν πρὸ μικροῦ τοὺς εἶδον οὐρανιαν.

« Κ' οἱ δύο ἤλθον, μῆτέρ μου, νὰ μ' ἀποχαιρετίσουν,

« Καὶ τῆς πτωχῆς Λυδίας των τὰ βλέφαρα νὰ κλείσουν.

Ἄ, μητέρα μου, ἔτι καὶ νῦν ἀπὸ χαρὰν δακρῶω!
 « Ἐγνώριζον τὸ πάθος μου, τὸ ἤξευρον κ' οἱ δύο,
 Πλήν, μητέρα, δὲν μὲ ἤλεγξαν, πλήν, μητέρα μου, ἀκόμα
 « Μὲ εἶδε καὶ ἐδάκρυσε τὸ φιλικόν των ὄμμα....
 Ἄ, λησμονῶ· σὺ ἀγνοεῖς τίς εἶναι ἡ Σοφία·
 « Ἐλθέ, ἐγγύτερον ἐλθέ, ὦ μητέρα μου ἁγία,
 Κλίνει ν' ἀκούσης ὁ Θεὸς ὅ,τι γνωρίζει μόνον,
 « Μὴ μάθουν ἄλλοι, ἐκτὸς σοῦ, τὸν μύχλιόν μου πόνον. »
 καὶ εἰς τὸ οὖς ἐπὶ τινὰς στιγμὰς τῆς Ἡγουμένης
 Τὰ πάντα ἐψιθύρισε μετὰ φωνῆς κοιμμένης·
 ὄν βίον, τὰς ὀδύνας τῆς, τὰ παιδικὰ τῆς ἔτη,
 Τὴν χλεύην τῶν γονέων τῆς, τὸν Ποιητὴν τῆς ἔτι,
 καὶ τελευταῖον, ἀδελφὴν θερμῶς ἀγαπηθεῖσαν,
 Καὶ ὑπαρξίν εἰς ἔρωτα καὶ πόνον μαρτυθεῖσαν.
 Ἄ! μὴ καὶ σὺ μ' ἀποστραφῆς· δὲν ἦτον ἁμαρτία
 « Ἐάν καὶ ἡ ἀπόβλητος ἠγάπησε Λυδία.
 Πταίει, ὦ, πταίει, μητέρα μου, ὁ σκώληξ, ὅστις ἔρπει,
 « Ἄν τῆς ἡμέρας ὁ ἀστὴρ κ' ἐκεῖνον ἔτι τέρπη;
 Οἴμοι· συγχώρει, μητέρα μου, τῆς ἄφρονος τὸ στόμα·
 « Ἀλλὰ θαρρῶ, καὶ ὁ Θεὸς καὶ ὁ θεὸς ἀκόμα
 Δὲν ἀποστρέφεται, ζητεῖ ἀγάπην καὶ λατρείαν
 « Κ' εἰς τῶν ἀσημοτέρων του πλασμάτων τὴν καρδίαν.
 Ἄκόμα καὶ τοῦ σκώληκος, κ' ἐμοῦ, κ' ἐμοῦ ἀκόμα....
 « Ἄ, τὸν μεγάλθυμον Θεόν! ὑψόνουσαν τὸ ὄμμα
 Ἐρωτος πλήρης πρὸς Αὐτόν, ἐξ οὐρανοῦ μὲ βλέπει,
 « Καὶ δὲν μὲ ἀποστρέφεται καὶ μοὶ τὸ ἐπιτρέπει!

- « Δὲν βλέπει ἡ ἀπέραντος ἐκείνη εὐσπλαγγνία,
 « Ἄν ἔχη δυσειδῆ μορφήν ἡ ἀτυχῆς Λυδία....
- « Φεῦ· δύναμιε ἐρωτικῶς τὸν Πλάστην ν' ἀτενίσω,
 « Καὶ δὲν μοὶ ἐπιτρέπεται, ὦ μητὲρ, ν' ἀγαπήσω
 « Τὴν ἀσθενῆ ἀνταύγειαν τῆς θείας του ἀκτῖνος;
 « Εἶναι λοιπὸν ἀνώτερος καὶ τοῦ Θεοῦ ἐκεῖνος;....
- « Ἄν ἦν' ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ὁ νόμος κ' ἡ θρησκεία,
 « Τί βλέπτει ἂν ἠγάπησεν ἀκόμη κ' ἡ Λυδία;
- « Ἠγάπησα μὲ δάκρυα ὀδύνης ἀνεκφράστου,
 « Καὶ εἶν' αὐτὸ θυμίσμα εἰς τὸν βωμὸν τοῦ Πλάστου.
- « Καὶ ἔτι, ἔτι ἀγαπῶ· καὶ θ' ἀγαποῦν ἀκόμα
 « Καὶ τὰ ὄστα κ' ἡ κόνις μου· καὶ τὸ νεκρὸν μου στόμα
 « Πολλὰς αἰωνιότητας θὰ ψάλλῃ τ' ὄνομά του·
 « Ἄ, ἡ ἀγάπη καταργεῖ τὸ κράτος τοῦ θανάτου! »
- Καὶ κOURαSMÉN' ἡ ἀσθενῆς ἐπὶ μικρὸν ἐστάθη·
 Μὲ τὴν ψυχὴν, τοῦ Ποιητοῦ τὴν ὄψιν ἐθεάθη,
 Κ' ὑπέλαβεν ἐπὶ στιγμὴν νικήσασα τὴν νόσον·
 « Ἄ, εἶναι τόσον θελκτικὸς ὁ Ποιητὴς μου, τόσον!
 « Καὶ τόσον, τόσον ἀγαθός! Πλὴν κ' ἡ μικρά μου ἔτι,
 « Ἡ τρυφερά μου ἀδελφὴ, ὦ μητὲρ μου, προσθέτει
 « Εἰς κάλλος τόσον ἔξοχον καρδίαν γλυκυτάτην·
 « Καὶ τὴν λατρεύω καὶ αὐτὴν ἐπίσης, καὶ εἰς μάτην
 « Ἀναπολῶ πῶς σύζυγος ἐκείνου εἶναι ἤδη·
 « Ἡ εὐτυχία των χαρὰν ἀτέρμονα μοὶ δίδει!
 « Εἶν' ἀληθές, ἐνίστε καὶ ἄκουσα λυποῦμαι....
 « ὦ μητὲρ μου· εἰς τὴν ζωὴν αὐτὴν τὸν ἀπαρνοῦμαι,

« Ἄλλ' εἰς τὴν ἄλλην... » κ' ἤστραψε τὸ βλέμμα τῆς ἀγρίως·

« Ἄλλ' εἰς τὴν ἄλλην, εἰς ἐμὲ θ' ἀνήκη αἰωνίως!

« Ἄς ἔχη ἡ Ἐλένη μου αὐτὸν καὶ τ' ὄνομά του,

« Κ' ἐγὼ, κ' ἐγὼ τὴν τέφραν του κ' αἰωνιάτητά του!

« ὦ μητέρα μου· ὅταν κλεισθῇ τὸ διαυγές του ὄμμα,

« Θ' ἀφήσω τὰ μεσάνυχτα τοῦ τάφου μου τὸ χῶμα,

« Καὶ θὰ ὑπάγω εἰς αὐτοῦ τὸν τάφον νὰ τελέσω

« Τὸν σιγαλὸν ὑμέναιον καὶ παρ' αὐτῷ νὰ πέσω.

« Νεκροὶ θὰ ἦν' οἱ μάρτυρες, ἀνάδοχος ὁ Χάρων,

« Ἡ νύξ θεότης καὶ παστὰς τὸ ψῦχος τῶν μαρμάρων...

« Δὲν θ' ἀπαρέσ' εἰς τὸν γαμβρόν, ὦ μητέρα, ἡ νυμφία·

« Κάτω ἐκεῖ, ὑπὸ τὴν γῆν, εἶν' ἡ μορφή ὁμοία.

« Ἐπειτα, θέλω καλλυνθῆ, ἅγια Ἰγουμενή·

« Μ' ἰτέαν καὶ χρυσάνθεμα θὰ ἦμαι ἐστεμμένη·

« Μὲ τ' οὐρανοῦ τὴν κόμην μου τὴν δρόσον θὰ στιλβώσω,

« Καὶ τὰ μακρὰ μου σάβανα ἐπάνω μου θ' ἀπλώσω.

« Ὅποῖαν μέθην καὶ τρυφὰς ὁ τάφος θὰ μοὶ δώσῃ!

« Ἐκεῖ ὁ εὐσπλαγγχος Θεὸς θὰ μ' ἀποζημιώσῃ....

« Τὸ στήθος μου τὸ στήθος του τὸ φίλον θὰ ἐγγίξῃ,

« Καὶ τὴν κελὴν του κεφαλὴν ἡ χεὶρ μου θὰ στηρίξῃ.

« Καὶ θὰ ὑπνώττωμεν ὁμοῦ εἰς τὸν στενὸν κοιτῶνα

« Καὶ ἔαρ, καὶ φθινόπωρον, καὶ θέρος, καὶ χειμῶνα. »

Τὸ πρόσωπόν τῆς ἔλαμψεν ὡς λάμπει ἡ λυχνία

Μικρὸν πρὶν σβύσῃ, καὶ στιγμὴν πρὶν ἔλθῃ ἡ σκοτία.

Πλὴν ἐξοφώθη ἡ μορφή τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης,

Κ' ὑπέλαβε μὲ στεναγμὸν ἀνέκφραστον ὀδύνης.

« Συγχώρει με· παραλαλῶ καὶ πάλιν κ' αἰωνίως!

« Ἄ, τώρα, ὅτε ἔρχεται ὁ ἅγιος Νυμφίος,

« Καὶ μὲ καλεῖ, διάδημα ἢ χεῖρ αὐτοῦ κρατοῦσα,

« Τῆς ἀναξίας του μνηστῆς εἶν' ἡ ψυχὴ ἀποῦσα....

« ὦ, ἄκουσε· στιγμὰὶ ζωῆς μοὶ ἔμειναν ἀκόμα·

« Εἰς τοῦ κοιμητηρίου σας τ' ἁγιασμένον χῶμα

« Νὰ μὴ μὲ θάψετε· νεκρῶν χορὸς θὰ μὲ κυκλόνῃ.

« Ἄλλου εἰς τάφος ἄς σκαφθῇ, νὰ ἦμαι μόνη, μόνη!

« Ὅταν τὸ μνήμα καλυφθῇ... κ' ἐπὶ μικρὸν ἐστάθῃ —

« Ἄλλ' ὄχι, ὄχι· τίποτε ἐκεῖνος ἄς μὴ μάθῃ.

« Δὲν θέλω τὴν ὠραίαν του καρδίαν νὰ λυπήσω,

« Καὶ νέφος εἰς τὸν αἴθριον αἰθέρα του ν' ἀφήσω....»

Περίαπτον ἐξέβαλε καὶ εἶπεν· « Εἶναι κρῖμα

« Ἐὰν μὲ τοῦτο, μητέρα μου, μὲ θέσουν εἰς τὸ μνήμα;

« Ἐν ἄνθος τὸ περίαπτον αὐτὸ διαφυλάττει·

« Ἐκεῖνου ἦτο καὶ ἡ χεῖρ ἐκεῖνου τὸ ἐκράτει.

« Θέλω μὲ τοῦτο νὰ ταφῶ.... ἀλλ' ἔφθασεν ἡ ὥρα·

« Δός μοι τὴν χεῖρα, μητέρα μου, καὶ τὴν εὐχὴν σου τώρα

« Δὲν βλέπω πλέον· ἀσθενῶς καὶ βλέπω καὶ κινουῦμαι·

« Ἴδου τί εἶν' ὁ θάνατος... Νὰ μὴ τοὺς ἐνθυμοῦμαι! »

.....

.....

Ἡ Ἡγουμένη ἔκλεισε τῆς μάρτυρος τὸ ὄμμα·

Ἐτάφη ὡς ἠθέλησεν· εἰς τὸ νωπὸν της χῶμα

Σταυρὸς ἐτέθη ἅγιος ἀντὶ ἐπιτυμβίου,

Σῆμα πιστὸν τοῦ θλιβεροῦ τῆς κοιμηθείσης βίου.

Ἄλλ' ὅτ' ἐξέφερον νεκρὰν τὴν δύσμοιρον Λυδίαν,
 Δὲν ἦσαν μόνον Μοναχαὶ εἰς τὴν πτωχὴν κηδεῖαν.
 Κ' εἷς γέρων ἐσυνόδευε τὸ πένθιμον φορεῖον,
 Ὁ ἔρημος καὶ ὀρφανὸς τῆς τεθνηκυίας κύων....
 Τὰ ὦτα ἔχων εἰς τῆς γῆς τὸ χῶμα κεκλιμένα,
 Μὲ βήματτα κινούμενα ἀργὰ καὶ κουρασμένα
 Παρηκολούθει τὴν νεκρὰν ὡς συγγενῆς κ' ἐκεῖνος,
 Ὅπισω τοῦ φερέτρου τῆς βαδίζων ἐπωδύνως.
 Ἐνίστε ἀνύψονε τὴν κεφαλὴν ἡρέμα,
 Κ' ἠτένιζε τὸ φέρετρον μὲ παραπόνου βλέμμα.
 Ἐνίστε τὸ ὄμμα του ἐξήστραπτεν ἀγρίως,
 Κ' εἰς τοὺς ἀγροὺς ριπτόμενος τοὺς πέριξ αἰφνιδίως,
 Μετὰ λυσσώδη πλάνησιν, στιγμῆς πλήν ταχυτέραν,
 Ἐκ νέου ἀνελάμβανε τὴν θέσιν τὴν προτέραν.
 Κ' ἔφυγον πάντες, τὴν νεκρὰν κηδεύσαντες, συγχρόνως,
 Καὶ μόνος ἔμεινεν αὐτὸς ἐπὶ τοῦ τάφου, μόνος!
 Ὡς βλέπετε, καθὼς ἡμεῖς, τῶν ζώων ἡ καρδία
 Τόσον γοργῶς δὲν παραιτεῖ τῶν φίλων τὰ μνημεῖα....
 Ἐως θανάτου κατηφῆς ἐπὶ τοῦ τάφου κύπτων,
 Καὶ εἰς τὴν κόνιν ἄφωνος τὸ ρύγχος αὐτοῦ κρύπτων,
 Τοῦ μνήματός της ἔλειχε θωπευτικῶς τὸ χῶμα,
 Τὸν τάφον βλέπων μὲ ὑγρὸν καὶ τεθλιμμένον ὄμμα. —
 Κ' ἤλθ' ἡ ἐσπέρα καὶ ἡ νύξ κατόπιν ἡ βαθεῖα,
 Καὶ μετ' αὐτὴν ἀνέτειλεν ἀκόμῃ κ' ἡ πρωΐα,
 Καὶ ἄγρυπνος καὶ ἄσιτος, εἰς τὸ ψυχρὸν μνημεῖον
 Διέμενεν ἀκίνητος ὁ ὀρφανὸς τῆς κύων.

Ἡμέρας τρεῖς ἐκάθητο καὶ νύκτας ἐκεῖ μόνος·

Τὸ βῆμά του ἐκάρφωσεν ἢ πίστις καὶ ὁ πόνος,

Κ' ἰσχνότερος καθίστατο εἰς πᾶσαν ἐπιούσαν.

Κ' εἶδε τὴν νύκτα κοιμηθείς, τὴν τρίτην, τὴν θανοῦσαν!

Ἐχαιρεν εἰς τὸν ὕπνον του καὶ ὑλακὰς ἠδεῖας

Καὶ πλήρεις πόνου ἄφινε πλησίον τῆς Λυδίας....

Καὶ ἀφυπνίσθη ἔμπλεως χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης·

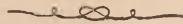
Πλὴν τάφον κρύον πρὸ αὐτοῦ ἰδὼν ἀντὶ ἐκείνης,

Ἠγέρθη· στόνος ὕστατος τοῦ ἠνοιξε τὸ στόμα,

Καὶ ἐπανάπεσε νεκρὸς εἰς τῆς νεκρᾶς τὸ χῶμα..

Δι' ἓνα ἄνθρωπον αὐτὴ παραίτησε τὸν βίον.

Καὶ δι' αὐτὴν....Εἰς κύων!

ΕΠΙΟΡΚΙΑ

ΕΙΣ ἈΣΜΑΤΑ ΕΠΤΑ

ἈΣΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

ΟΡΚΟΣ

« Τὸ θεὸ σοῦ βάξω ἐγγυητὴ
καὶ τοὺς ἀγίους Μαρτύρους.»
(Ἐκ Δημ. ἄσματος).

Α΄

Εἰς κρῦον, σκοτεινὸν δρυμῶνα
Τὰ φύλλα πίπτουσιν ὠχρά,
Καὶ τὰ στελέχη μένουσιν μόνον
Γεγυμνωμένα καὶ ξηρά.
Ὅμοίως μένει, ὅταν χάτη
Τὰ ὄνειρά του ὁ θνητὸς
Καὶ ἡ νεότης του περάσῃ,
Ζωῆς ἀπούσης σκελετός.
Πίπτουν τὰ φύλλα· οὕτω πίπτει
Ἐλπίς καὶ ἔρωσ καὶ χαρά·
Φύλλα ψυχῆς, ἅτινα ῥίπτει,
Ὁ Χρόνος καὶ ἡ Συμφορά.

B'

Εἰς ἐξοχὴν χερῖεσσι, τοῦ Πάρνηθος πλησίον,
 Ὑψοῦται πύργος γραφικός,
 Ὡς ἄσπιλος χιῶν λευκός,
 Ἐγγὺς πολλῶν χωρίων.

Κάτωθεν δένδρου νεαρὰ γυνή καὶ νεανίας,
 Ὡχρότεροι ὠχρᾶς αὐγῆς,
 Περίλυποι μετὰ σιγῆς
 Προσβλέπονται βθείας.

Εἰς τὰς ἀγκάλας ἀλγεινῶς ὁ εἷς τοῦ ἄλλου μένει·
 Προκίσθησις ὄδυνηρά
 Τὰ στήθη των τὰ νεαρὰ
 Ταράττει καὶ κυμαίνει.

Τῆς νέας τὴν ὠχρὰν μορφὴν ἐνατενίζει τῶμμα
 Τοῦ νεανίου κατηφῶς,
 Ὡς βλέπει τις ἡλίου φῶς
 Μίαν φορὰν ἀκόμα.

Καί τήν ἐνγκαλίζεσαι μέ θερμότεραν ζέσιν·
 Τήν ἀσφαλίζ' εἰς ἑαυτόν,
 Εἰς τὰς ἀγκάλας του κρατῶν
 Τήν λυγηράν της μέσσην....

Πλὴν τίς ἀγκάλη ὑπάρξειν φιλτάτην ἀσφαλίζει;
 Κάμμία.... οὔτε τῆς μητρός.
 Τὰ πάντα μνημα καὶ καιρὸς
 Συντρίβει καὶ χωρίζει.

Ματαιῶς πλήρης ἔρωτος ὁ εἰς τὸν ἄλλον βλέπει·
 Μάτην ἐνγκαλίζονται· νὰ χωρισθῶσι πρέπει.
 Νὰ χωρισθῶσι; Πῶς! αὐτοί, κ' εἰς τόσον βραχὺν χρόνον;
 Ἀκόμα εἶναι σύζυγοι μιᾶς σελήνης μόνον.
 Ἀπλήστως πίνουσι τὴν ζωὴν εἰς κύπελλον ἐρώτων,
 Κ' εἶναι τὸ κύπελλον αὐτὸ τόσον νωπὸν, τὸ πρῶτον!

Γ'

Φύλλον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ νεανίου κρύον
 Ἔπεσε τρίζον ἀλγεινῶς·
 Μὴ ὁ ὠχρὸς του οἰωνὸς
 Ἦν' ἄγγελος δακρυῶν;

Καί μὴ τὸ φύλλον τὸ πεσὸν ἐκεῖνο εἰς τὸν νέον
 Τῷ λέγῃ· « ἄν θὰ μακρυνθῆς,
 Καθὼς ἐγὼ θὰ μαρανθῆς·
 Δὲν ἐπιστρέφεις πλέον! »

Γραμμὴ τις εἰς τὸν οὐρανόν, ὑπόξιθος, ροδίνη,
 Ἄγγέλλει ἥλιον ὠχρόν,
 Καί τὸν δρυμῶνα τὸν ψυχρόν
 Φωτίζουσα φαιδρύνει.

Τὴν προσφιλῆ του σύζυγον ὁ νέος ἀτεινίσας
 Καί τὴν ἀγάλην της ἀφείς,
 Αὐτὰ τὴν εἶπε, κατηρῆς
 Ἐν δάκρυον κρατήσας.

Δ'

« Ἴδα! λευκὴ περιστερά μου,
 « ὦ Ἴδα μου, ἀναχωρῶ·
 « Μετὰ τὸ φίλημα τοῦ γάμου
 « Εἰς μάχης γάμον προχωρῶ.
 « Ἀνέτειλεν ὁ Ἑωσφόρος·
 « Κυμαίνεται ἡ Κυκνή,

- « Καὶ φουστανέλλαν εἰς τὸ ὄρος
 « Τῆς αὔρας ἡ πνοὴ κινεῖ.
 « Ἴδα! τοῦ Μίνωος ἡ χώρα,
 « Τῶν ἡμιθέων ἡ κοιτίς,
 « Χριστὸς ἀνέστη! » κράζει τώρα
 « Καὶ μᾶς καλεῖ ἐκ τῆς ἀκτῆς.
 « Ἑλλήνων λόγος καταβαίνει
 « Τοῦ ὄρους ἤδη τὴν πλευράν,
 « Καὶ σύντροφοι πεφιλημένοι
 « Εἰς πάλιν τρέχουν ἱεράν!
 « Ἴδέ, ἰδέ! ἡ γῆ κλονεῖται,
 « Καὶ εἰς τὸ ὄρος αἱ πυραί,
 « Ἄς ἤναψαν οἱ συνοπλιταί,
 « Δὲν εἶναι πλέον ζωηραί.
 « Αὐτὴ ἐκεῖ, εἰν' ἐδική σου,
 « Πραξίδη, σκύμνε ζηλευτέ!
 « Σβύνει αὐτὴ, ἀλλ' ἡ ψυχὴ σου
 « Ποτὲ δὲν σβύνεται, ποτέ.
 « Καὶ τοῦ Δημηκοπούλου πέραν,
 « Καὶ ἄλλων φίλων θεωρῶ....
 « Ψυχὴν δὲν ἔχω κατωτέραν·
 « ὦ Ἴδα μου, ἀναχωρῶ! »
 Κ' ἐστράφη ἔνθους, ἀνησύχως
 Τὸν λόγον τοῦ ἀναζητῶν,
 Κ' ἠκούετο σαλπύγγων ἤχος
 Καὶ βήματα στρατιωτῶν.

- « Ἴδα, ὑπέλαβε καὶ πάλιν,
 Κ' ἐν νέα ζέσει καὶ ὄρμη
 Τὴν ἔθλιψεν εἰς τὴν ἀγκάλην,
 Στενάζων· « ἦλθεν ἡ στιγμή! »
 Ἀντὶ ἐκείνη ν' ἀπαντήσῃ
 Τὸν ἔθλιψεν ὀδυνηρῶς.
 Τίς ἠμπορεῖ νὰ τοὺς χωρίσῃ,
 Τίς εἶναι τόσον ἰσχυρός;
 Μὲ ὄψιν αἴφνης ἀσυνήθη,
 Ἡμιθανῆς πλὴν ἰσχυρά,
 Ὡς ὄφρις τῷ προσεκολλήθη
 Καὶ εἶπεν, εἶπε γοερά.
 « ὦ, δὲν θὰ φύγῃς, δὲν θὰ φύγῃς·
 « Ἐν βῆμα, ἔν, ἂν μακρυνθῆς,
 « Τάφον τῆς Ἰδας σου ἀνοίγεις·
 « Ἄλλ' ὄχι, θὰ μὲ λυπηθῆς.
 « Πῶς δύνασαι τῆς φίλης στέγῃς,
 « Πῶς δύνασαι νὰ μακρυνθῆς;
 « Τί Κρήτη, τί Πατρίς μὲ λέγεις,
 « Καὶ δάφνας μαχητοῦ ποθεῖς!
 « Ἐγὼ Πατρίς σου εἶμαι ἤδη.
 « Ὅποταν κόρην τις ζητῇ
 « Καὶ χεῖρα εὐορκον τῇ δίδῃ,
 « Ἐκλείπει κ' ἡ πατρίς αὐτή.
 « Ὅλα ἐκλείπουν, ὅλα, ὅλα·
 « Μ' ὠρκίσθης ἔμπροσθεν βωμοῦ....»

Καὶ μ' ὄμματ' αὖτις σπινθηροβόλα,

Μ' ἔκφρασιν πλήρη σπαρχιμοῦ·

« Ἄς ἔλθῃ ἡ Πατρίς σου ἤδη

« Νὰ σὲ ἀρπάσῃ ἡ σκληρὰ·

« Ἡ χεὶρ τῆς Ἰδᾶς δὲν σὲ δίδει,

Ἄνεκραξε, παρὰ νεκρά! »

« Ἰδᾶ, ἀγάπη μου, ὁ νέος

Τῆ ἔλεγε μὲ ταραχή·

« Μή, φίλη μου, θρηνηῖς ματαίως

« Καὶ θλίβῃς πάσχουσαν ψυχή·

« Ἐλλάς συγχρόνως καὶ Τουρκία

« Κάτω ἐκεῖ μονομαχοῦν·

« Πενθεῖ κλεισμέν' ἡ Ἐκκλησία

« Θρηνοὶ καὶ ἄσματ' ἀκούν·

« ὦ, ἄφες με ν' ἀναχωρήσω·

« Τὸ θάρρος μὴ μοῦ ἀφαιρήσῃς.

« Ὅποτε μὲ ἰδῆς ὀπίσω,

« Πόσον, ὦ Ἰδᾶ, θὰ χερῆς!

« Καὶ πιστεύσει, ὁ θεωρῶν ἀνάληγτος καὶ κρύος

« Πενθοῦσαν τὴν πατρίδα του εἰς ζοφερὰν δουλείαν,

« Οὐδ' ἐραστῆς εἶναι καλός, οὐδὲ πιστὸς νυμφίος.

« Μὴ ἐμπιστεύεσαι ποτὲ εἰς ἄστοργον καρδίαν!

« Πέραν ἐκεῖ ῥιπτόμενος εἰς θυελλώδη πάλην,

« Εἰς τὸν χορὸν τοῦ Ἄρες καὶ τὴν ἀνεμοζάλην

« Θὰ ἔχω μόνον σύμβολον καὶ προσφιλῆ δυάδα

« Σέ, τεθλιμμένη φίλη μου, καὶ τὴν σεπτὴν Ἑλλάδα.

- « Ἄλλὰ, τῇ εἶπε κ' ἡ φωνὴ μετήλλαξ' ἡ γλυκεῖα,
Κατασταθεῖσα ζοφερά, ἐπίσημος, βραδεῖα·
- « Ἄν πέσω, ἄν τὸ ὄμμα μου δὲν θέλει σ' ἐπανίδει,
« Ὁρκίσθητι εἰς τὸν Θεόν, ὅστις μᾶς βλέπει ἤδη,
« Ὅτι τὴν χειρὰ σου ποτὲ εἰς ἄλλον δὲν θὰ δώσης!
« Τὴν χεῖρα μόνον; ὦ, μ' αὐτὸ μικρὸν θὰ κατορθώσης.
« Δὲν θέλω τόσον, δὲν μ' ἀρκεῖ... Εἶπέ με, τὴν καρδίαν
« Πῶς δὲν θὰ δώσης, καὶ ζωὴν ἄν ἔχῃς αἰώνιαν·
« Ὅτι ἐν βλέμμα σου ποτὲ ἢ ἐν μειδίμα σου
« Εἰς ἄλλην δὲν θὰ χαρισθῇ ψυχὴν... Ἄλλ' ὅμως στάσου
« Μὴ σπεύδῃς, ἴδου ὁ Θεὸς τῶν ζώντων σ' ἀκροᾶται·
« Ὁ Παντοκράτωρ Κύριος ἐδῶ περιπλανᾶται! »
- Νὰ ὀρκισθῇ ἠθέλησεν ἡ Ἰδα, πλὴν ὁ νέος
Τὴν χεῖρα εἰς τὰ χεῖλη της ἐπέθεσε ταχέως,
Καὶ μ' ὄμμα οἴκτου ἔμπλεον, βαθὺν ἐμφαίνον πόνον,
Ἵπέλαθε μ' ἀνέκφραστον μελαγχολίας τόνον·
- « Μὴ σπεύδῃς, φίλη δυστυχῆς, ταλαίπωρος μου φίλη!
« Μὴ πρὸς Θεοῦ ὀρκίζεσαι καὶ σφράγισε τὰ χεῖλη.
« Ἴσως εἰς μέλλοντα νεκρὸν ὑπόσχετ' ἡ ψυχὴ σου,
« Κ' εἶναι βαρεῖ' αἱ τῶν νεκρῶν συνθήκαι, συλλογίσου.
« ὦ, ἄν ἐπίορκος φανῆς, ἄν πέσω ἐκεῖ κάτω,
« Ἡξεύρεις πῶς θὰ ἔργωμαι νεκρὸς νὰ σὲ τυχράττω,
« Κ' εἰς τάγρια μεσάνυκτα νὰ σ' ἐνθυμίζω ὅσα
« Διὰ τὸ μέλλον προπετῆς ὀρκίζεται ἡ γλῶσσα;
« Ἡξεύρεις ὅτι οἱ νεκροὶ εἶν' ἀκαμπτοί, καὶ ὅτι
« Μὲ τὰ λευκά των σάβανα πλανῶνται εἰς τὰ σκότη,

« Τῶν ἐπιόρκων τιμωροὶ ἀμείλικτοι; ἠξέυρεις,
 « Ἄν ἀπιστήσης, πῶς κακὸν θανόντα θά μὲ εὔρης;
 « Ὡ Ἰδα· συνηνώθημεν διὰ παντὸς κ' οἱ δύο·
 « Σ' ὀρκίζομαι εἰς τὸν Θεόν, εἰς τὸν Θεὸν ὁμνῶ,
 « Ἐὰν θανόντα μ' ἀρνηθῆς, τὸν τάφον πῶς θ' ἀφήσω
 « Καὶ τὴν ἐπιορκίαν σου σκληρῶς θά τιμωρήσω!
 « Πῶς! ὠχριάς; ὑγραίνεται τὸ διαυγές σου ὄμμα;...
 « Πρόσεξε, Ἰδα, πρόσεξε· εἶναι καιρὸς ἀκόμα!»

Ἄλλὰ ὠχρότερος αὐτῆς ὁ νεκνίας ἦτο.

Πλειότερον τῆς φίλης του ἐκεῖνος ἐκλονεῖτο.

Τῆς νέας ἐθορύθησε καὶ ἄκων τὴν καρδίαν·

Καὶ μὲ ζοφώδη χρώματτα καὶ γλῶσσαν ἐνταφίαν

Ἀγρίας περιέγραψε θανόντων ἐκδικήσεις·

— Πολλάκις ἡ ἀλήθεια λαλεῖ εἰς προαισθήσεις. —

Ἄλλὰ ἡ Ἰδα εὐθαρσῶς ἠτένισε τὸν νέον·

Τὸν δάκτυλόν της ὕψωσεν ἐπάνω τὸν ὠραῖον,

Καὶ ὡς νὰ εἶχε τὸν Θεὸν ἐμπρὸς αὐτῆς ἐστάθη,

Καὶ εἶπεν ἀπὸ τῆς ψυχῆς στενάζουσα τὰ βάθη·

« Ὀρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,

« Ἀείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ, ἀκόμη καὶ θανόντα!

ΑΣΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΠΡΟΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

« Ἐπιστολὴν δὲν μ' ἔφερες,
ἀλλὰ θὰ φέρης μίαν! »

Α'

Εἰς τὸν αὐτὸν ἔτι δρυμῶνα
Τὰ φύλλα πίπτουν ἔρυθρά,
Καὶ τὰ στελέχη μένουσιν μόνα
Γεγυμνωμένα καὶ ξηρά.
Καθὼς αὐτὰ ἢ Ἰδα μένει
Εἰκὼν ὀδύνης ἀλγεινή,
Τῶν φύλλων τῆς ὠφρανευμένη
Καὶ τῶν ἀνθέων τῆς γυμνῆ. —
Παρήλθε μὴν ἀφ' ἧς ὁ νέος
Βρασιῖδας τῆς ἤτον ἀπών,
Καὶ ἀνεχώρησε δραμαῖος,
Πένθος ὀπίσω του λιπών.
Παρήλθε μὴν· εἰς μὴν καὶ μόνον·
Ἄλλ' οἴμοι, ἦτο δ' αὐτὴν
Αἰωνιότης πλήρης πόνων
Μ' ἀθανασίαν μισητήν.
Καὶ ἀναμένει, ἀναμένει,
Καὶ καθ' ἐκάστην προχωρεῖ·

Εἰς τὸν δρυμῶνα καταβαίνει,
 Καὶ πρὸς τὸν δρόμον θεωρεῖ,
 Καὶ τὸν προσμένει τὴν ἑσπέραν,
 Καὶ τὸν προσμένει τὴν αὐγὴν,
 Καὶ τῆς ἀνοίγει βαθυτέραν
 Ἡ προσδοκία τὴν πληγὴν.
 Ν' ἀκούσῃ ἀναμένει μάτην
 Τοῦ μαύρου του χρεμετισμόν,
 Φωνὴν γλυκεῖαν καὶ φιλτάτην
 Καὶ προσφιλῆ βημητισμόν.
 Καὶ διατρέχει τὸ πεδίον
 Καὶ πρὸς τὸ ὄρος προχωρεῖ,
 Φθάν' εἰς τὸν ρύακα πλησίον,
 Καὶ κáθηται καὶ καρτερεῖ.
 Ἡ προσδοκία τῆς τὴν θραύει·
 Τὸ βλέμμα ἢ ψυχὴ ὠθεῖ,
 Ζητεῖ τὴν γῆν νὰ περιλάβῃ
 Καὶ νὰ τὸν ἴδῃ προσπαθεῖ.

Καὶ κλείουσα τὸ ὄμματα ἐξαίφνης τὰ ὠραῖα,
 Ἔλεγεν· « Ἴσως τὸν ἰδῶ ὅταν τ' ἀνοίξω πάλιν.... »
 Καὶ μὲ κλεισμένους ὀφθαλμοὺς διέμενον ἡ νέα,
 Ἐκτείνουσα μ' ἐπώδυνον ἐλπίδα τὴν ἀγκάλην.
 Μετὰ μικρὸν τὰ ἤνοιγε μὲ πάλλουσαν καρδίαν,
 Κ' ἔρριπτε βλέμμα ἔμπλεον ἐλπίδος καὶ δακρύων,
 Πλὴν λάμπουσαν δὲν ἔβλεπε μακρόθεν πανοπλίαν,
 Κ' ἐπὶ τοῦ μαύρου κέλητος τὸν προσφιλῆ νυμφίον!

Καὶ τὸ ἐπανελάμβανε μὲ τρέμουσαν ἐλπίδα,
 Πλὴν μάτην· δὲν τὸν ἔβλεπε τὸ ὄμμα της τὸ κλαῖον,
 Κ' ἐκράυγαζεν εἰς τὰ βουνά· « Βρασιδα μου, Βρασιδα! »
 Καὶ « Ἴδα, Ἴδα! » ἡ ἡχὴ ἀπήντα τῶν ὀρέων....
 Κατ' ὄνομα πῶς τὴν καλεῖ ἐπίστευεν Ἐκεῖνος,
 Κ' ἐπέτα, ὅπου τὴν ἡχὴ τὴν πλάνιον ἤκροατο,
 Λευκὴ ὡς σάβανον, ὠχρὰ ὡς μαραμένους κρίνος,
 Κ' ἔπιπτεν αἰφνης, ἔπιπτεν ἀπηυδημένη κάτω.
 Πολλάκις καταβαίνουσα τὸν τοῦ χωρίου δρόμον,
 Τὸν διαβάτην ἔκθλαμβον ἐκράτει αἰφνιδίως,
 Καὶ τὸν ἠρώτα πάλλουσα καὶ μὲ καρδίας τρέμον,
 Ἄν ὁ πιστός της ἤρχετο κατόπιν του νυμφίος.
 Καὶ διεδόθη πανταχοῦ εἰς τὰ ἐγγύς χωρία,
 Ὅτι τοῦ πύργου ἔχασεν ἡ δέσποινα τὰς φρένας.
 Φεῦ, ἄφρονας ἀποκαλεῖ ἡ ἄφρων κοινωνία
 Τοὺς δυστυχεῖς, τοὺς ἔχοντας ψυχὰς συντετριμμένας!

B'

Πᾶσαν ἡμέραν κάτωθεν τοῦ δένδρου καθημένη,
 Εἰς ὃ τὸν εἶδεν ὕστατον, σιγῶσα διαμένει.
 Ὡχρὰ καθὼς τὰ φύλλα του, λευκὴ ὡς φῶς ἀκτίων,
 Μέχρι θανάτου κατηφής, ρεμβάζει θανασίμως,
 Καὶ πίπτει εἰς τὸ στήθος της ἡ κεφαλὴ ἀθύμως,
 Καθὼς εἰς τάρου μάρμακρον εὐῶδες κλίνει κρίνον.

Ἄν ὁ βορέας μαίνεται ἢ μειδιᾷ ἢ φύσις,
 Τοῦ δένδρου κάτω πάντοτε τὴν νέαν θ' ἀπαντήσης
 Τοὺς γυμνωμένους κλάδους του πενθίμως ν' ἀτενίζῃ·
 Καὶ κεραινοὶ ἂν πίπτωσιν ἔμπρός της δὲν τὴν μέλει.
 Πενθοῦντα ἔρωτα ἰσχύς ὁποῖα περιστέλλει;
 Τὸν πληγωμένον ἔσωθεν τίς κίνδυνος φοβίζει;

Μέχρις ἐσπέρας ἄσιτος ἐκεῖ πολλάκις μένει·
 Θαρρεῖ τὸν φίλον της ἐκεῖ πῶς βλέπει τὸν γενναῖον,
 Καὶ ἀχροᾶται τὴν φωνὴν αὐτοῦ συγκινημένη.
 Δι' ὅλους δένδρον, δι' αὐτὴν δὲν εἶναι δένδρον πλέον·
 Εἶναι θυσιαστήριον, ἀγάπης μαυσωλεῖον,
 Ἐκ κλάδων πράσινος ναὸς τὴν μνήμην του ἐγκλείων....

Πολλάκις ἔβλεπον αὐτὴν ὡχρὰ ν' ἀνοίγῃ χεῖλη,
 Καὶ νὰ ἐκτείνῃ πρὸς αὐτὸ περιπαθῆ ἀγκάλην·
 Ἄλλὰ τὸ δένδρον ἔθλιβε, τοὺς κλάδους του ἐφίλει,
 Κ' ἐπιπτον εἰς τὰ γόνατα αἱ χεῖρες αὐτῆς πάλιν....
 Κ' ἔμενον οὕτως· ὁ καιρὸς παρήρχετο, κ' ἐκεῖνη
 Δὲν ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν, τὸ βλέμμα δὲν ἐκίνει.

Πολλάκις πρὸς τὸν οὐρανὸν τὸν δάκτυλον καὶ τ' ὄμμα
 Τὴν ἔβλεπον ὑψόνουσαν, ὡσεὶ ὀρκιζομένην·
 Τὴν ἐθεώρουν τ' ἄφωνον ν' ἀνοιγοκλείη στόμα,
 Καὶ ἤκροῦντο μὲ φωνὴν νὰ λέγῃ σβυνομένην·
 « Ὀρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,
 « Ἄείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ, ἀκόμη καὶ θανόντα! »

Καὶ ἄλλοτε, πρὸς τὰ ἐκεῖ ὁ διαβάτης βαίνων,
 Ἦκουεν ἄσμα σκοτεινόν, θανάσιμον, ἄλλοῖον,
 Πότε τραχὺ καὶ ἄγριον, εἰς φρίκην τονισμένον,
 Καὶ πότε μέλος ἔμπλεον ἀγγελικῶν δακρῦων·
 Ἦδύ, ὡς τὸ ναιούρισμα μητρὸς ἐπαγρυπνούσης,
 Περιπαθές, ὡς δέησιν καρδίης ἐκπνεούσης.

Κ' ἐλέους πλήρης δι' αὐτὴν καὶ ἔμπλεως ὀδύνης,
 Ὁ διαβάτης ἤκουε τὸ ἄσμα τῶν δακρῦων,
 Δεόμενος εἰς τὸν καλὸν Θεὸν ὑπὲρ ἐκείνης·
 Καὶ ἀνεχώρει κατηφής τὴν κεφαλήν του σείων.
 Ἰδοὺ ὑπὸ τὸ δένδρον της τί ἔψαλλε συνήθως
 Μὲ ὀφθαλμὸν ἀκίνητον καὶ μὲ ἀλλόφρον ἦθος....

« Ζοφώδη προφήτα, ψυχὴ κατηφής,
 Σιώπα καὶ μὴ προμαντεύης,
 Καὶ πῦσε νὰ φέγγης μὲ δάδας ταφῆς·
 ὦ, μὴ τὴν ἐλπίδα φονεύης.

Δὲν ἔχεις κ' ἐν ψεῦδος νὰ εἴπης, σκληρά;
 ὦ, λέγε, καὶ ψεύδη εἶπέ μου,
 Καὶ μὴ ψιθυρίζης, ψυχὴ ζοφερά·
 « Τὸν ἔρριψε σφαῖρα πολέμου! »

Ἄλλ' ἔχι, Θεέ μου· τὸ ἄγγελμ' αὐτὸ
 Μὴ φέρῃ κἀνείς εἰς τὴν Ἰδαν.
 Ἄντι τῆς Ἐδέμ σου αὐτὸ σὲ ζητῶ·
 Ὀλίγην ζωὴν καὶ Βρασιδαν....

ὦ, πόσον εὐκόλως, Θεέ, ἠμπορεῖς
 Αὐτὴν τὴν χαρὰν νὰ μοὶ φέρῃς·
 Κεὶ πόσον μαζῆ μου καὶ σὺ θὰ χαρῆς.
 Καὶ σὺ ὅταν ἔλθῃ, θὰ χαίρῃς!

Σὺ εἶσαι καλός, καὶ καρδίᾳ μητρός
 Δὲν εἶναι φιλόστοργος τόσον.
 Ἄλλ' ἔχι· Ἐκεῖνος κοιμᾶται νεκρὸς
 Καὶ σάβανον ἔχει τὴν δρόσον.

Ἦξεύρω, ποτὲ δὲν θὰ ἔλθῃ ἐδῶ·
 Τὸν ἔρριψε σφίρα πολέμου.
 Κ' ἐγὼ τὸν προσμένω, κ' ἐγὼ τραγουδῶ·
 Ἐπάρατος ἔσο, Θεέ μου!....

Ὅποια κοιλάς εἶν' ἐκεῖνη; Σωροί,
 Σωροὶ τὴν καλύπτουν μηκώνων·
 Πλὴν μήκωνες, ἔχι, δὲν εἶν' ἐρυθροί,
 Εἶν' αἶμα τὴν γῆν πορφυρόνον....

Καὶ πτώματα βλέπω καὶ ξίφη μακρά,
 Σημησίαν Σταυροῦ καὶ κιδάρεις,
 Καὶ ῥάκη πολέμου, πικροῦ ἐρυθρά·
 Ἐκεῖ θὰ διέβῃ ὁ Ἄρης.

Κατάρρα εἰς ὄλα· τὸν βλέπω νεκρὸν
 Ἐκεῖ, εἰς τὸν βράχον κ' ἐκεῖνον·
 Κρατεῖ εἰς τὰς χεῖρας σημαίας σταυρόν,
 Καὶ στέμμα τὸν στέφει ἀκτίνων!

Θεὸς τοῦ ἐλέους, δὲν εἶναι νεκρός!
 Τὴν βλάσφημον, Πλάστα, ἐλέει·
 Ἴδὲ πῶς μὲ νεύει μακρόθεν φαιδρῶς!
 Ἄλλ' ὅμως τὸ αἶμά του ῥέει....

ὦ, πῶς ἡ φωνὴ του τοσοῦτον μακρὰν
 Ἀκούεται· « Ἴδα! » φωνάζει.
 Κλονούμενος σκάπτει εἰς γῆν ἐρυθράν,
 Καὶ κλίνην ψυχρὰν ἐτοιμάζει.

Καὶ πάλιν μὲ νεύει, ἀλλ' ἤδη πικρῶς,
 Καὶ πίπτ' εἰς τὸ χῶμα ἐπάνω·
 Μὲ ὄμμα μὲ βλέπει κλεισθὲν ὁ νεκρός!...
 ὦ, ἔρχομαι, ἔρχομαι, φθάνω! »

Καὶ ἀληθῶς, ἐβάδιζε ταχέως πρὸς τὸ μνήμα·
 Μόλις ἀπειῖχεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν μόνον ἔτι βῆμα
 Ὅποταν πένθος μύχιον τὴν ὑπαρξίν μαρχήνη,
 Ἥ ἐκ τοῦ τάφου μᾶς καλῆ φωνὴ πεφιλημένη,
 ὦ, τότε δὲν βυθίζομεν, μὲ πτέρυγας πετώμεν
 Πλησίον τῶν φιλοτάτων μας νεκρῶν ν' ἀνιπχυθῶμεν.

Γ'

Εἰς τὰς Ἀθήνας ἔπεμπε ματαίως ταχυδρόμον,
 Εἰδήσεις του προσμένουσα μ' ἐλπίδα καὶ μὲ τρόμον.
 Στρέφων ἐκεῖνος πάντοτε ὀπίσω τὸ ἐσπέρας,
 Ἔβλεπε σχῆμά τι λευκὸν εἰς τῆς ὁδοῦ τὸ πέρασ,
 Ἀκίνητον ἰστάμενον ὡς στήλην μαρμαρίνην,
 Τὴν Ἰδαν, μὲ ἀπέλπιδα προσμένουσαν γαλήνην.
 Ἄ, εἶναι Κάλχας τῆς ψυχῆς ἀείποτε ἡ λύπη.
 Τὰ χεῖλη του πρὶν ἀνοιθῶν, πρὶν λέξιν νὰ τὴν εἶπῃ
 Τὸν ἔλεγε μὲ ἤραμον ψυχῆς ἀπελπισίαν·
 « Ἐπιστολὴν δὲν ἔφερες, ἀλλὰ θὰ φέρῃς μίαν!... »
 Καὶ ὠχρότερα ἔκλινεν ἡ κεφαλὴ τῆς κάτω
 Ὡς ὑπὸ μάχαιραν γυμνὴν ἀμιός· δὲν ἐπλανᾶτο·
 Δὲν ἔτρεφεν ἡ ἀτυχῆς καρδία τῆς ἐλπίδας·
 Ποτὲ δὲν θὰ ἐπέστρεφε σιμὰ τῆς ὀ Βρασίδας!
 Καὶ ὁμως, τὴν ἐπαύριον, εἰς τὴν ὁδὸν ἐκαίνην
 Καὶ πάλιν ἐπερίμενε μὲ τὴν αὐτὴν ὁδύνην.

Μάτην θερράποντες πιστοί, καὶ ἡ τροφὸς τῆς μάτην

Μ' ἐλπίδος τὴν ἐθώπευσεν παρήγορον ἀπάτην!

Ἐνῶ ἐλάλουν, ὕψονεν ὑγρὸν ἐκείνη ἄμμα,

Καὶ τῶν πιστῶν τῆς οἰκετῶν ἐκλείετο τὸ στόμα.

1873

ΑΣΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ

«Οἱ δὲ εἶπον αὐτῶ· ἐνύπνιον ἴδομεν,
καὶ ὁ συγκρίνων αὐτὸ οὐκ ἔστιν.
«Εἶπε δὲ αὐτοῖς Ἰωσήφ· οὐχὶ διὰ τοῦ Θεοῦ ἡ δια-
σάφησις αὐτῶν ἐστι; Διηγήσασθε οὖν μοι.»
(Γεν. Παλαιὰ Γραφή.)

Α΄

Μίαν ἡμέραν, κατηφῆς ὑπὲρ ποτε ἡ Ἴδα,
Ἐπί τινος κατέπεσε καθέδρας ὠχρῶσα,
Καὶ τὴν εἰκόνα ἔβλεπε πενθίμως τοῦ Βρασίδα,
Ἦτις ἀπέναντι αὐτῆς ὑψοῦτο μειδιῶσα.
Τὸ βλέμμα προσηλόνοσα εἰς τὴν μορφὴν ἐκείνην,
Ἦδραν μακρὰν τὴν ἔβλεπε μὲ ζοφερὰν γαλήνην·
Πλὴν ἄσιτος καὶ ἀσθενὴς ἀπὸ τὴν αὐπνίαν,
Τὰ βλέφαρά της ἔκλεισεν εἰς ὕπνου ληθαργίαν.
Καὶ εἶδεν, εἶδεν ὄνειρον ἀλλόκοτον ἢ νέα!
Ἐθάρρει ὅτι ἡ εἰκὼν ἐκείνη ἡ ὠραία
Ἐνεψυχοῦτο βαθμηδόν· ἐξήστραψε τὸ ὄμμα,
Κ' ἔλαβε ἀρχα καὶ ζωὴν τοῦ φίλου της τὸ σῶμα.
Ἐθάρρει ὅτι ἀσθενὴς παρεπονεῖτο στόνος,
Καὶ ὅτι δάκρυ ἔρρευσε εἰς τ' ὄμμα τῆς εἰκόνας....
Καὶ εἶδεν εἰς τὸ ἔξαλλον ἐκεῖνο ὄνειρόν της,
Ὅτι ἀφῆκεν ἡ εἰκὼν κενὸν τὸ πλαίσιον της,

Καί ὅτι καταβαίνουσα μ' ἀργὸν ἐχώρει βῆμα·

Ἄλλ' ὄχι πλέον ἄψυχος μορφή, ἀνθρώπου σχῆμα,
Ζῶν ὁ Βρασίδης τῆς αὐτός... Λευκὴν στολὴν ἐφόρει,

Κ' εἰς τὴν ὄσφυν του λάμπουσαν ῥομφαίαν ἐθειώνει.

« Ἴδου, τὴν εἶπε μὲ φωνὴν χαρμόσυνον ὁ νέος·

« Ἡ ὥρα φθάνει· φύγωμεν, φιλότατη μου, ταχέως! »

Καί εἰς ἀγκάλην ἐμμνητῆ, ταχύτερος ζεφύρου,

Μ' ἐν βῆμα πρὸ τοῦ κυανοῦ τὴν ἔφερε Φακλήρου·

Μ' ἐν ἄλλο, θάλασσαν πολλὴν διήλθον, καί εἰς τρίτον

Ἐπὶ πεδίου ἀχανοῦς μὲ τὸν Βρασίδην ἦτον.

« Ἴδα! τὴν εἶπε μὲ φωνὴν ἐνθουσιῶσαν, Ἴδα·

« Συνέντευξι' ἐδώσαμεν ἐδῶ μὲ τὴν πατρίδα!

« Θὰ ὀρχηθῶμεν... Ἡ πατρίς πυρρὶχίον μᾶς δίδει,

« Καί τελευταῖον χορευτὴν κάνεις δὲν θὰ μὲ ἴδῃ... »

Στραφεῖσα εἶδε τάγματα ἐχθρῶν ἀναριθμητῶν,

Κ' ἐθάρρει ὅτι πέλαγος ἀνδρῶν καί ὄπλων ἦτον.

Ἐμαύριζε καί οὐρανόσ καί πεδιάσ καί ὄλα,

Ἴππεῖσ καί ἵπποι πτερωτοί, πεζοί καί πυροβόλα.

Καί εἰς τὴν χεῖρα ἔβλεπε φανατικοῦ δερβίσου

Νὰ κυματίζ' ἡ ἐρυθρὰ σημαία τῆς ἀδύσσου...·

Κ' ἰδοῦ, τὰ περίξ ἤχησαν βουναί τῆς πεδιάδος·

Ἡ φουστανέλλα ἡ λευκὴ ἐφάνη τῆς Ἑλλάδος·

« Ἑλλάσ καί Κρήτη! » ἤχησεν ἐξ ἐκκτὸν χειλέων,

Καί νεανίσκων στρόβιλος ἀπὸ ὄφρυν ὀρέων

Ὡσ χεῖμαρρος ἐφέρετο τὰ πάντα συνταράσσων.

Ἠγεῖτο ἔμπροσθεν, γλαυκὴ σημαία, μέλι κί ράσον

Καὶ ἱερεὺς(1) εἰς τὰς πνυὰς τῆς αὔρας φερομένη,
 Ἐστάθη πρὸ τῆς ἐρυθρᾶς ἢ κυανῆ λυμένη!

Τὸ αἶμα καὶ ὁ οὐρανός· σημαία καὶ σημαία·

Ἄλλ' αἰφνιδίως, πότε, πῶς, πρὶν διακρῖν' ἢ νέα,
 Μαύρη χεῖρις συστρέφεται καὶ σίδηρος ἐπίσης,

Καὶ πίπτουν καὶ σωρεύονται σημαία καὶ δερβίσης.

« Εὖγε, ἀνέκραξεν ἐκεῖ καλὸς τις νεανίας,

« ὦ ἱερεῦ δύο βωμῶν, Θεοῦ κ' Ἐλευθερίας! »

Κ' ἤρχησ' ἢ μάχη, κ' ἔδλεπεν εἰς τὴν πυράν της ἤδη

Ν' ἀνταναχλάται ἢ μορφή τοῦ Μάνου καὶ Πρακίδη,

Κ' εἰς στρόβιλον κονιορτοῦ καὶ εἰς καπνοῦ νεφέλας

Ἐξήστραπτεν ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Βαρειάδου μέλας.

Καὶ εἶδεν ἄνω τῶν ἐχθρῶν καὶ ἄνω τῶν Ἑλλήνων,

Τοῦ Ἐσλεν ἀνυψούμενον τὸ μέτωπον ὡς κρίνον,

Καὶ τὸν Βαρνάβαν ὡς αὐγὴν μέσῳ πυκνῆς σκοτίας·

Καὶ ὄλους, ὄλους τοὺς καλοὺς ἐκείνους νεανίας!

Εἶδε τὸν Νερουτσόπουλον προτάσσοντα τὰ στήθη

Ὡς πύργον, εἰς τὸ ἔρημον πρὶν νὰ ταφῆ Λασιθί.

Καὶ τὸν Ἀναγνωστόπουλον διέκρινε σιμά του,

Ἐκεῖνον, ὅστις... πλὴν ἀρκεῖ, νομίζω, τ' ὄνομά του...

Ὅμοι, δὲν ἔλειπεν οὐδεὶς ἐκ τῶν τριακοσίων!

Ἡ ἐκκτόμβη ἔτοιμος ὑπῆρχε τῶν ἀνδρείων·

(1) Ὁ ἀτυχὴς ἱερεὺς Καλαμαρίδης, Κρής, τελειόφοιτος τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου, οὕτινος τὴν κεφαλὴν εἶδεν ἀνηρητημένην εἰς λόγχην ὁ κατὰ τὴν αὐτὴν μάχην αἰχμαλωτισθεὶς Θ. Μάνος.

Τὸ τρυφηλὸν συμπόσιον, ὅπερ μισέλληγν μοῖρα

Προσέφερ' εἰς τὸν θάνατον μὲ δαψιλῆ τὴν χεῖρα!

Λεόντων σκύμνοι, ἐγγονοὶ τῆς Λαύρας τῆς Ἀγίας,

Ν' ἀκούσσουν ἔτρεξιν μαχῶν κ' ἐκεῖνοι λειτουργίης....

Ἄπὸ τοῦ ὄρουσ πτερωτοὶ κατέβησαν τὴν ῥάχιν,

Τὴν πρώτην, φεῦ, κ' ἐσχάτην τῶν νὰ συγκροτήσουν μάχην. —

Κ' ἐξηκολούθει τ' ὄνειρον τὸ ἔξαλλον ἀκόμα,

Καὶ ἡ νεᾶνις ἔβλεπε μὲ τῆς ψυχῆς τὸ ὄμμα....

Πρὸς τὸν Βρασίδαν ἔντρομος ἐστράφη, πλὴν ματαιῶς·

Δὲν ἦτο πλέον παρ' αὐτῇ ὁ λευκοφόρος νέος!

Μὲ κόμην εἰς τοὺς ὠμούς του ἐπέτα λελυμένην,

Καὶ ἦνοιγε τὸ ξίφος του ὁδὸν αἵματωμένην.

Καὶ νὰ κραυγὰς' ἠθέλησε· « Βρασίδα, στῆθι, στῆθι! »

Νὰ δράμῃ ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθη.

Εἶδεν αὐτὸν προβαίνοντα ὡς θύελλαν ταχέως

Πρὸ τοῦ κρητοῦντος τὴν γλαυκὴν σημαίαν ἱερέως.

Ἄπὸ μακρὰν τὸν ἤκουε κραυγάζοντα ἡ νέα·

« Ἐμπρός, ἐφώνει, ἱερεῦ, τὸ ῥάσον κ' ἡ σημαία!

« Κυάνισον τὸν δρόμον σου καὶ τῶν ἐχθρῶν τὰ στίφη,

« Κ' ἡμεῖς τὸν πορφυρόνομον μὲ τὰ καλάμας ξίφη! »

Καὶ ὠρμησαν παρόμοιοι μὲ βορεινὰς θυέλλας,

Ἐγγὺς ἀλλήλων, ὁ λευκὸς ἐπλίτης καὶ ὁ μέλας.

Ὁ λευκοφόρος ἐμμανῆ ἀνύψονε τὴν χεῖρα,

Καὶ χεῖρ ὁμοῦ καὶ σίδηρος κατέπιπτεν ὡς σφῦρα.

Ἐπιπτε μίᾳ κεφαλῇ εἰς πᾶσαν αὐτοῦ πτωσιν·

Ἡ τροφοδότης τῶν γυπῶν ἠτοίμαζε τὴν βροῶσιν!

Κ' ἐλόγιζε παράπλευρος, ἐθέριζεν ὄργιλος,

Μὲ τῆς σημαίας τὴν αἰχμὴν ὁ μέλας παραλλήλως...

Κ' ἢ Ἰδα μ' ἔντρομον σιγὴν τὴν μάχην ἐθεώρει.

Ἐμαύριζεν ἡ πεδιάς, ἐσειόντο τὰ ὄρη·

Μέλας καπνὸς ἐκάλυπτε τῆς μάχης τὸ πεδίον,

Λύλαχιζόμενον συχνὰ μὲ λάμψεις πιστολίων.

Κ' εἰς τὴν σκοτίαν ἤκουεν ἐκείνην τὴν βαθεῖαν,

Φρενιτικὴν, παράδοξον τοῦ ἄδου συναυλίαν.

Σκότος ἄς ἔσκαπε τὸ πᾶν· γῆν, οὐρανὸν καὶ ὄρη·

Ἐνδον τοῦ σκότους πάντοτε ἐκείνον ἐθεώρει,

Καὶ μ' ὄλην τὴν ἀπόστασιν, τὸ σκότος καὶ τὴν πάλην,

Ἐσυναγῶντο κ' ἔβλεπεν ὁ εἰς τὸν ἄλλον πάλιν!

Πολλάκις στρέφων πρὸς αὐτὴν φαιδρῶς τῇ ἐμειδίᾳ,

Κ' ἐνεθαρρύνετο μικρὸν τῆς νέας ἢ καρδίᾳ...

Κ' ἐξηκολούθει τ' ὄνειρον κ' ἢ πάλιν τῶν γενναίων,

Ἄλλ' ὄχι, φεῦ, μὲ τὴν αὐτὴν ἰσχὺν καὶ τύχην πλέον!

Ἦδη τὸ δρᾶμα ἤρχησε τὸ πένθιμον νὰ λήγῃ·

Ὁ λόγος ἤρχιόνητο, ἀπέμειναν ὀλίγοι...

Εἷς μ' ἐκπτόν ἐμάχετο· ἡ χεὶρ ἢ πελεκῶσα

Ἀπηύδησε φονεύουσα, ἀπηύδητε νικῶσα.

Ἡμιθανεῖς ἐκ τῶν πληγῶν, μ' ὀλίγον ἔτι αἶμα,

Μὲ λείψανόν τι τῆς φυγῆς, ἀστράπτων εἰς τὸ βλέμμα,

Ἐκπνέοντες ἐπάλαιον, σχεδὸν ἀποθαμμένοι,

Καὶ ἂν δὲν ἦσαν νικηταί, δὲν ἦσαν νικημένοι...

Κ' ἔδλεπε Τούρκους κ' Ἑλληνας ν' ἀρπάζωνται λυσσωντες

Ἦδη ἐφόνευεν ἡ χεὶρ, ἡ χεὶρ καὶ οἱ ὀδόντες!

Ἦτον τὸ ὕστατον σπαθί, ἐσχάτη ἀγωνία·

Εἰς μάτην ὄλα· ἔλαιον δὲν εἶχεν ἡ λυχνία....

Ἐνίστε ἠκούετο κἀνὲν ρεβόλθερ (1) μόνον,

Κ' ἔβλεπεν Ἑλληνα νεκρόν, πλήν φεῦ καὶ αὐτοκτόνον!

Κ' εἶδεν ὡς λεύκην πίπτοντα τὸν Βαφειάδην κάτω,

Πλήν κ' ἐγερθέντα.... καὶ νεκρὸς αὐτὸς δὲν ἐνικᾶτο.

Τὸν εἶδε τὸν φονέα του νὰ πνίξ' εἰς τὴν ἀγκάλην,

Κ' ἐπάνω εἰς τὸ πτώμα του νεκρὸς νὰ πέσῃ πάλιν!

Ἐνα πρὸς ἓνα ἔβλεπε τόσους καλοὺς ὀπλίτας

Εἰς τὴν χιόνα πίπτοντας, ἐθελοντάς καὶ Κρητάς·

Τόσας πρωίας δροσεράς καὶ τόσα δόξης κρένα,

Φεῦ, εἰς τὸ πρῶτον μέρος των, τὴν πρώτην των ἀκτῖνα!

Καὶ τοῦ Βαρνάβα νὰ κλεισθῇ τὸ νέον εἶδεν ὄμμα,

Καὶ τὴν βαθειᾶν του πληγὴν.... Διέκριεν ἀκόμα

Τὸν Ἐσλεν λόγχη νὰ κτυπᾷ καὶ σπάθη τουρκομάνων,

Κ' εἰς πολεμίων κύματα χανόμενον τὸν Μάνον.

Καὶ εἶδεν ἐπερχόμενον ὠχρόν, ἀκτινοβόλον,

Μ' ἐν τμήμα σπάθης, τὸν ξανθὸν Πραΐδην ἐμπρὸς ὄλων.

Ὡς μήτηρ προασπίζετο μὲ τὸ πλατύ του στῆθος

Τοῦ λόχου του τὰ λείψανα, κρατῶν μακρὰν τὸ πλῆθος·

Κ' ὑψοῦτο ὡς εἰς τὴν ὀρμὴν κυμάτων πολεμίων

Νηὸς ὑψοῦται εὐγενοῦς κατ'ἀλευκὸν ἰστίον.

(1) Εἶναι γνωστὸν ὅτι κατὰ τὴν ἀτυχῆ ἐκείνην μάχην πολλοὶ ἐκ τῶν Ἑλλήνων πολεμιστῶν ἠὺτοκτόνουν ἔν' ἀποφύγωσι τὴν αἰγμάλωσίαν.

Τῆς σπάθης του τὸ λείψανον δὲν ἔσφιγγεν εἰς μάτην,
 Καὶ εἶχε Τούρκων πτώματ' ὁ ποῦς του στηλοβάτην.
 Καὶ τὴν φωνὴν του ἤκουεν ἀπὸ μακρὰν ἢ "Ἰδοῦ"
 « Πρὸς με, ἐφώνει, ἱερεῦ· ἐδῶ, ἐδῶ, Βρασιῖδα! »
 Κ' ἦλθον ὁ μέλας μαχητῆς καὶ ὁ λευκὸς τῆς πάλιν,
 Πλὴν νέαν φέροντες στολὴν, στολὴν πορφύρας, ἄλλην.
 Τὸ πᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας των ἐθάρρεις πῶς κινεῖται·
 Σπάθη καὶ λόγχη ἔλαμψε σημαίως ταῦτοχρόνως,
 Καὶ μ' ἓνα κτύπον δίδυμον οἱ δίδυμοι ὀπλιῖται
 Τοὺς πρώτους ἔρουψαν ἐχθροὺς ἐπάνω τῆς χιόνος.
 Κ' ἔβλεπεν ἤδη θέαμα ἢ νέα ἐξ ἐκείνων,
 Ἄτινα μόν' αὖ δίδουσι τὰ ξίφη τῶν Ἑλλήνων·
 Τρεῖς ἄνδρας—ὄχι ἕκαστον—τρεῖς λέοντας τρωμένους,
 Μὲ στρατιὰν ὀλόκληρον ἐκθύμως μαχομένους.
 Ματαίως πᾶσά των πληγῆ αἰμορραγοῦσα χάνει·
 Ματαίως ἦσαν πρὸ πολλοῦ κ' οἱ τρεῖς των φονευμένοι.
 Ἐπέζων κ' ἐπληττον... ἢ γῆ ἐκ βάθρων ἐκλονεῖτο
 Ὅπου ὁ μέλας, ὁ λευκὸς καὶ ὁ Πραΐδης ἦτο!
 Πλὴν σφαιραν ἤκουσε βωθὴν· καὶ στρέφουσα νὰ ἴδῃ,
 Εἶδεν ὡς σάβανον λευκὴν τὴν ὄψιν τοῦ Πραΐδη!
 Δίς, τρίς τὸ σῶμα ἔκλινεν, ἀλλ' ἀνωρθώθη πάλιν·
 Τὴν χεῖρα μὲ προσπάθειαν ἀνύψωσε μεγάλην,
 Ὡς θέλων νὰ κτυπήσῃ,
 Ἄλλ' εἶχε πλέον ἢ ψυχὴ τὸ σῶμα παραιτήσει!
 Ὁ ἱερεὺς ἀνήρπασε, πρὶν πέσῃ εἰς τὸ χῶμα,
 Τοῦ ἥρωος τὸ σῶμα.

Μὲ μίαν χεῖρα τὸν νεκρὸν ἐκράτει· μὲ τὴν ἄλλην,
 Τὴν Σταυροφόρον πάλιν.

Κ' εἰς τὸν Βρασίδαν ἤκουσε νὰ λέγῃ· « Λάβε ἤδη
 « Τὴν κυνηγὴν μου, μὴ κάνεις τῶν σκύλων τὴν πατήση!
 « Μὲ δυσκολεύει ὁ νεκρὸς τοῦ προσφιλοῦς Πραξίδη.
 « Καλὴν ἀντάμωσιν ἄλλοῦ... » κ' ἐστράφη νὰ κτυπήσῃ.

Κ' ἔρριψεν ἓνα, κ' ἔρριψε καὶ δεύτερον ἀκόμα,
 Καὶ στρέφων ἔβλεπε συχὰ τοῦ φίλου του τὸ σῶμα...
 Ὅσάκις ἔστρεφε, νεκρὸν ἐπάτει Ἐοῦρκον ἓνα.

Καὶ εἶδε τὸν Βρασίδαν τῆς, μὲ στήθη πληγωμένα
 Ἐμπρός, ὀπίσω, πανταχοῦ νὰ ρίπτεται λογχίζων,
 Τῆς προσφιλοῦς δυάδος του τὸν δρόμον προασπίζων.

Πλὴν βλέπων ὅτι καὶ αὐτὸς θὰ πέσῃ, τὴν σημαίαν

Ἐσπάρθη, τὴν κατέσχισε καὶ τὰ τεμάχιά τῆς

Ἐνεπιστεύθη ἅπαντα εἰς τὸν σφοδρὸν βορέαν,

Ὅστις τὰ ὕψον' εὐλαβῶς εἰς τὰ βασιλεία τῆς.

Καὶ εἶπε, παρακολουθῶν αὐτὴν μὲ κίον ὄμμα·

« Σώζου θυγάτηρ τ' οὐρανοῦ εἰς τὸ πατρῷον δῶμα!... »

Ἀπὸ τῆς μάχης τὸν καπνὸν σκότος βαθὺ ἐχύθη,

Καὶ τίποτε δὲν ἔβλεπεν· ἀλλ' ὅτε διελύθη,

Ὁχρὸν ὡς ἀποπνέον φῶς, λευκὸν καὶ πάντη μόνον,

Ἐκεῖνον εἶδε μετὰξὺ λογχῶν καὶ λεγεῶνων....

Μίαν πληγὴν ἐκ τῶν πολλῶν τραυμάτων ὄλος ἦτο,

Καὶ μόλις ἐκρατεῖτο.

Τὸν εἶδε βλέμμα πρὸς αὐτὴν πανύστατον ν' ἀφίγη·

Ἄλλ' ὁ ἐχθρὸς τὸν ἤγγιζεν.... Αἰχμάλωτος θὰ γείνη;...

Ἄ, ἔχι· τὸ ρεβόλβερ του εἰσέτι τὸ ἐκράτει·

Μία τοῦ ἔμενε βολὴ ἀκόμη· ἡ ὑστάτη....

Ν' αὐτοκτονήσῃ ἤθελε, κ' ἐπόθει νὰ κυλίσῃ

Ἐνα εἰσέτι ἄπιστον πρὶν τὴν ζωὴν ἀφήσῃ.

« Ἐλλάς καὶ Κρήτη! » ἔκραξε μίαν φορὰν ἀκόμα,

Καὶ στρέφων πρὸς τὴν Ἰδαν τοῦ τὸ τελευταῖον ὄμμα,

Μὲ τὴν ἐσχάτην ἔθραυσε βολὴν τὸ μέτωπόν του,

Χωρὶς ἐχθρὸς νὰ καυχηθῇ διὰ τὸν θάνατόν του! —

Καὶ μετετρέπη τοῦ φρικτοῦ ὄνειρου τῆς ἡ πλάνης·

Εἰς τ' ὄνειρόν τῆς ὄνειρον πῶς εἶδε τῆ ἐφάνη.

Δὲν ἦσαν πλέον μαχηταὶ ἐκεῖ καὶ πυροβόλα,

Καὶ ὁ Βρασίδας τῆς νεκρὸς· ἀπάτη ἦσαν ὄλα.

Ἐμπρὸς τῆς μόνον ἔμενε ἀκόμη τὸ πεδίον

Σιωπηλὸν καὶ ἔρημον, μὲ ζόφου μεγαλεῖον....

Αἴφνης, ἐπανερχόμενον ἐκεῖνον εἶδε πάλιν,

Κ' ἐγγύς του ἔδραμε κραυγὴν ἀφήσασα μεγάλην.

Ἄλλ' οὐρανό, πόσον ὠχρὸς ὁ φίλτατός τῆς ἦτο·

Πῶς ἤθελεν ἐπάνω του νὰ πέσῃ κ' ἐφοβεῖτο....

— Ἄ, ἦλθες τέλος, ἔκραξε· ἂν ἤξευρες, Βρασίδα,

Ὅποιον ὄναρ πρὸ μικροῦ, ὅποιον ὄναρ εἶδα!

Πλὴν ζῆς· δὲν ἔπεσες νεκρὸς εἰς τῶν ἐχθρῶν τὸ σμῆνος

Καὶ ἐμειδίασεν αὐτὴ κ' ἐστέναξεν ἐκεῖνος....

Ἐσίγα καὶ τὴν ἔδλεπεν· ἐφάνετο ἀσθμαίνων,

Κ' ἐζήτη· μὲ τὴν κόμην του νὰ ἔχῃ σκεπασμένον

Ἐν μέρος τοῦ μετώπου του.... Ἡ τρέμουσχα φωνὴ τῆς

— Ποῦ εἴμεθα; ἠρώτησε, κ' ἐκεῖνος ἀπεκρίθη·

— Εἰς τὸ Βαφρὲ τῆς Κρήτης !

Εἰς τὸ πεδῖον τῶμα του ρεμβῶδες ἐπλανήθη,

Κ' ὑπέλαβε μετὰ τινος πενθίμου εἰρωνείας·

— Σ' ἀρέσκει ;... — Ὅχι· ἄ, ἐδῶ καὶ ἄκων τις φοβεῖται !

Πλὴν ἔχεις, φῶς μου, ἀδικον· δὲν εἶδες τὰς οἰκίας...·

— Ποῦ εἶναι ; ποῦ ; — Δὲν φαίνονται· ἡ πόλις κάτω κεῖται.

— Κάτω πολύ ; — Ναί· θὰ ἰδῆς μίαν ὠραίαν χώραν,

Καὶ τόσον, τόσον ἤσυχον· ἀλλὰ εἰς ἄλλην ὥραν...·

— Ἄ, νὰ τὴν ἴδω ἤθελα· ἔχεις ἐκεῖ οἰκίαν ;

— Ὁραιοτάτην, πρὸ μικροῦ τὴν ἔκτισα ἀκόμα.

Ἐκάστην λέξιν μὲ φωνὴν ἐπρόφερεν ἀλλοίαν,

Καὶ ἀκουσίως πρὸς τὴν γῆν καθήλωσε τὸ ὄμμα.

— Καὶ πότε, πότε εἰς αὐτὴν νὰ μ' ὀδηγήσης μέλλεις ;

— Ἄ, πῶς βιάζεσαι...· ἀλλὰ καὶ τώρα, ἐὰν θέλῃς...·

— Ναί, θέλω· ἄς υπάγωμεν· πλὴν πῶς θὰ μεταβῶμεν ;

— ὦ, εἶναι τόσον εὐκολον ἐκεῖ νὰ εὐρεθῶμεν·

Καθὼς τὸ θνήσκειν εὐκολον...· Ἀλλά, ἐν μόνον, ὅτι

Δὲν φεύγει τις ἀπὸ ἐκεῖ, κ' αἰώνια ὑπνώττει...·

— Οὐδεὶς λοιπὸν ἐπέστρεψεν ἐκεῖθεν ; — Εἰς καὶ μόνον !

Εἶπε προσκλίνων εὐλαβῶς...· καὶ τοῦτο, πρὸ αἰώνων.

— Θὰ ἦν' ἡ πόλις παλαιά ; — Τὴν γέννησίν της σκότος

Καλύπτει...· Ὅμως ὁ Ἀδάμ τὴν εἶρε, λέγουν, πρῶτος·

Κ' εἰς μέρος στρέφων μὲ αἵματος σταγόνας ῥαντισμένον,

Μὲ ὕφος εἶπεν ἀλγεινὸν παράπονον ἐμφαίνον.

— Ἐνταῦθα εἶν' ἡ ταπεινὴ οἰκία τοῦ Βρασιῖδα !

Τὰς ἐρυθρὰς κεράμους της δὲν διακρίνεις, Ἰδα ;...·

Κ' ὑπέλαβεν εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῆς βυθίζων τ' ὄμμα·

— Εἰπέ με, Ἰδα, μ' ἀγαπᾶς; μὲ ἀγαπᾶς ἀκόμα;

— Ἄν σ' ἀγαπῶ! κ' ἐρρίγησε... Καλά· πλὴν πτοημένη

Μὲ βλέπεις· εἶν' ἡ ὄψις μου πολὺ ἀλλοιωμένη;

Διότι λέγουν πῶς ἡ γῆ—ἡ ξένη γῆ—νεκρόνει

Τοὺς νοσταλγοῦντας ξένους τῆς καὶ τοὺς μεταμορφώνει.

Μετὰ μικρὸν ἐπρόσθεσεν ὁ νέος μὲ δειλίαν·

Ἔρχεσαι; — Ποῦ; — Εἰς τὴν μικράν, φιλότατη μου, οἰκίαν.

— Ἄ, ὄχι, ὄχι· ζοφερὰ θὰ ᾔν' ὑπὸ τὸ χῶμα.

— Ναί! — Καὶ στενή... — Ἀλήθει· εἶν' ὄλη ἓνα δῶμα...

— Φεβοῦμαι... — Τότε μ' ἔλεγες... ἀλλ' ἐνθυμήσου, Ἰδα·

• Πῶς πάντοτε θὰ μ' ἀγαπᾶς, ἀκόμη καὶ... — Βρασιδα!

Βρασιδα! μήπως;... — Τὸν Θεὸν ὠρκίζεσο τὸν ζῶντα,

Ἄείποτε νὰ μ' ἀγαπᾶς, ἀκόμη καὶ θανόντα!

— Ναί, σ' ἀγαπῶ· σὲ ἀγαπᾶ ἡ δυστυχὴς σου Ἰδα·

Πλὴν ζῆς! δὲν εἶν' ἀλήθεια; Εἰπέ με το, Βρασιδα!

— Μὲ ἀγαπᾶς! κ' ἐκάγχασε· πλὴν μὲ συνθήκας· θέλεις

Ἀνάκτορα ὑπὸ τὸ φῶς, μὲ μάρμαρα Πεντέλης.

Ἡ ἀφανὴς οἰκία μου δὲν σὲ χωρεῖ... Καὶ δίχως

Τὸ πρόσωπόν τῆς νὰ ἴδῃ, τὴν ἄφησεν ἠσύχως.

Ὁμίχλη τοῦ ἐκάλυψε τὴν ὄψιν καὶ τὸ σῶμα,

Καὶ λέγοντα τὸν ἤκουεν ἀπὸ μικρὰν ἀκόμα·

« Ὀρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,

« Ἄείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ, ἀκόμη καὶ θανόντα... »

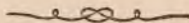
Καὶ ἀφυπνίσθη ἡ δυστυχὴς τρόμου κραυγὴν ἀφείσα,

Κ' ἐπάνω, κάτω ἔστρεψε τὸ βλέμμα ἐγερθεῖσα·

Τὰ στήθη της δίσσειεν ἡ πάλλουσα καρδιά,
 Ὡς τῆς θαλάσσης τὸν ἀφρόν βορρᾶς καὶ τρικυμίας.
 « Ἄ, ὄναρ ἦτον! ἔκραξε, καὶ κατηφῆς ἐστάθη·
 « Ἄλλ' οἴμοι, ὁ Βρασιῖδας μου ἀπέθανεν, ἐχάθη!»
 Κρότος ἠκούσθη τὴν στιγμὴν ἐκείνην· ξηρὸς ἦχος,
 Καὶ στρέφουσ' ἀνησύχως,
 Εἶδε γὰρ πέση ἡ εἰκὼν τοῦ φίλου της ἐμπρὸς της....
 Ἡμιθνή μετὰ μικρὸν τὴν εὔρεν ἡ τροφὸς της
 Ἐπάνω εἰς τὸ ἔδαφος ὡς συντριμμένον κρίνον,
 Κ' ἡμέρας τρεῖς τὸν ἔσχατον διῆλθε τῶν κινδύνων.

 Οἴμοι, ἐπέζησεν· ἀλλὰ ἡμιπράφρων ἦτο·
 Ἦνοιγ' ἡ θύρα κ' ἔτρεμεν· ὠμίλου, κ' ἐφρβεῖτο....
 Μίαν ἡμέραν ἔλεγεν ἡ ἀργυρᾶ φωνή της,
 Πῶς ὁ Βρασιῖδας ἔπεσεν εἰς τὸ Βαφὲ τῆς Κρήτης!
 Καὶ τὴν ἡμέραν ὠρίζε τῆς πτώσεως καὶ ὥραν,
 Καὶ ὄλην περιέγραφε τὴν μάχην καὶ τὴν χώραν.
 Κ' ἐνῶ οἱ φίλοι κεφαλὴν ἐκίνουν τεθλιμμένοι,
 Τοὺς ἔλεγε· « μετὰ μικρὸν θὰ ἦσθε πεπεισμένοι....»
 Ἐλάλει ἔτι, κ' ἠνοιξεν ἡ θύρα ἀποτόμως,
 Κ' ἐφάν' εἰς τὸ κατώφλιον ὠχρὸς ὁ ταχυδρόμος.
 Συνεσταλμένος ἴσταντο καὶ μὲ δειλὴν ὀδύνην·
 — Χαῖρε, Οὐανάτου ἀγγελε, τῶ εἶπε μὲ γαλήνην.
 Τί πταίεις, ἂν τὸν θάνατον μ' ἀγγέλλης τοῦ Βρασιῖδα;
 Ἐπιστολὴν θὰ μ' ἔφερεις μὲ μελανὴν σφραγίδα....

Τὸ βλέμμα της ἐκ ζοφερᾶς ἐξήστραψεν ἀκτῖνος,
 Καὶ εἶχε τὴν ὠχρότητα, ἣν προξενεῖ τὸ μνημᾶ
 Τὴν χεῖρά της ἐξέτεινε, καὶ σιωπῶν ἐκεῖνος
 Ἐπιστολὴν τῇ ἔδωκε μὲ μαῦρον, οἴμοι, σῆμα!
 Ἐταῖρός τις διασωθεὶς τῆς μάχης παρ' ἐλπίδα,
 Τὸν θάνατον τὴν ἔγραφε τοῦ φίλου του Βρασίδα. —
 Ἄς λέγουν, ὅσοι θέλουσι, τὰ ὄνειρα μωρίαν·
 Πλὴν τὴν ἡμέραν τὴν αὐτὴν, τὴν ὄραν τὴν ἰδίαν,
 Καθ' ἣν ἡ Ἴδα τ' ὄνειρον ἐκεῖνο ἐθεάθη,
 Εἰς τὸ πεδῖον τοῦ Βαρᾶ ὁ φίλος της ἐγάθη.

ἌΣΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΙΔΕ Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Α΄

Τὰ φύλλ' ἀνοίγουν εἰς τὰ δάση,
Ἡ ἀνοιξίς μοσχοβολεῖ,
Κ' εἰς τὴν χιόνα ἀντιτάσσει
Χιόνα ἢ ἀμυγδαλῆ.
Ἡ χελιδών, χωρὶς ἐλαίαν
Τοῦ ἔαρος περιστερὰ,
Τὴν φωλεάν της τὴν ἀρχαίαν
Μὲ ἀνθη πλέκει νεαρά.
Καὶ ἤβης αὔρα παντοῦ πνέει,
Καὶ πρασινίζει ὄλ' ἡ γῆ,
Ὁ ρύαξ εἰς τὴν χλόην ῥέει
Καὶ ὄλα φαίνονται αὐγῆ!
Σαπφὼ καὶ πτέρυξ, ἄσμα καίον
Ἐρῶσα μέλπ' ἢ ἀηδών,
Μεθύσκειται ἐκ τῶν ἀνθέων
Κ' ἐκ τῶν ἰδίων της ψῶδων.
Νομίζει τις, τὰ πάντα ἤδη
Τὴν θλίψιν ἀπωθοῦν μακρὰν,

Κ' ἐκπλήττεται ὁπότεν ἴδῃ
 Μορφὴν ἀλγοῦσαν καὶ ὠχρὰν.
 Ὁ οὐρανός, ἰδέ, ῥαντίζει
 Τὴν γῆν μὲ δρόσον, καὶ αὐτὴ
 Τ' ἀρώματά της τοῦ χαρίζει,
 Καὶ πάλιν δρόσον τοῦ ζητεῖ.
 ὦ, πῶς ἀνθίξ' ἢ πασχάλεα
 Σιμὰ εἰς διαυγῆ πηγὴν!
 Ἡ πλάσις εἶναι πάλιν νέα
 Ὡς εἰς τὴν πρώτην της αὐγὴν....
 Ἄστρα καὶ κρίν' ἀντανακλῶσι
 Τὰ ὕδατα τοῦ ποταμοῦ,
 Καὶ ὄλα χαίρουν, ὄλα ζῶσι,
 Κτίσις καὶ ἄνθρωποι ὁμοῦ.

B'

Λί θάλασσα· συγγέονται καὶ τ' οὐρανοῦ· οἱ θόλοι,
 Κ' ἡ γῆ ἐν μέσῳ τῶν γλαυκῶν προκύπτει ἐραστῶν της
 Ἄνθοστεφῆς καὶ δροσερὰ καὶ μυροβόλος ὄλη,
 Φοροῦσα τὸν μυριανθῆ καὶ πράσινον κροστὸν της.
 Κόρη ἡλίου κ' ἕαρος ἢ χρυσαλῆς, εἰς κρίνα
 Πετᾶ μὲ ἀνθίνα πετρὰ κ' εἰς ῥόδα τῶν λειμῶνων·
 Αὐτὴ τοὺς δίδει φίλημα, καὶ ἄρωμα ἐκεῖνα,
 Κ' ἐνῶ εἰς κρίνον σταματᾶ ἐν βλέπεις κρίνον μόνον.

Ἄνοιξις εἶναι, τ' οὐρανοῦ ἡ πρώτη εὐλογία·

Μυστηριώδης ὑπαρξίς εἰς τὸν ἀέρα τρέχει,

Τὰ πάντα εἶναι ἄρωμα καὶ φῶς καὶ μελωδία·

Ἄντι χιόνων ποίμνια λευκὰ πᾶν ὄρος ἔχει.

Ὡς καὶ οἱ τάφοι, καὶ αὐτοὶ τὸν ζέφον ἀποβάλλουν,

Καὶ ἄνθ' ὑπὸ τὴν σιωπὴν τῶν κυπαρίσσω θάλλουν.

Εἰς τὴν χαρὰν τὴν γενικὴν ἐκπνέει πᾶσα λύπη,

Συστέλλεται τὸ ἄλγος τῆς καὶ ἄκουσα ἐκλείπει.

Τὸ πᾶν ἄς χαίρεται, τὸ πᾶν· γῆ, οὐρανὸς καὶ κύμα·

Ἄς χαίρη καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἄς χαίρη καὶ τὸ μνηῆμα,

Ὁ μὲν χαρὰν ὑπάρξεως, τὸ δὲ ἀνυπαρξίας·

Τὰ πάντα ἄς ἀγάλλωνται, ἐκτὸς τῆς δυστυχίας.

Γ'

Τίς εἶναι, τίς ἡ κάτωχρος ἐκείνη νέα, ἥτις

Εἰς τάφου κρῦον μάρμαρον τὴν κεφαλὴν τῆς κλίνει;

ὦ, τόσον νέα, καὶ ὠχρὰ τοσοῦτον ἡ μορφή τῆς!

Εἰς ποῖον τάφον τοὺς ἰσχνοὺς βραχίονας ἀφίνει

Νὰ πίπτωσιν ἀπέλπιδες, νεκροί, ἐκλελυμένοι;

Πῶς! τῶρα, ὅτε μειδιᾷ καὶ οὐρανὸς καὶ κύμα,

Ὅποτε δρόσον καὶ ζωὴν θεὸς ἀγάπης ραίνει,

Τῶρα ἐκείνη ἄφωνον νὰ ἐγκολποῦται μνηῆμα;

Ναί, τῶρα, ὅτε τὴν ζωὴν ἡ ἀνοιξις φαιδρύνει,

Καὶ τῆς καρδίας τὸν παλμὸν χερὰ κ' ἐλπίς ταχύνει,

Τώρα εἰς τάφου μάρμαρον τὸ δάκρυόν της τρέχει·
 Αὐτὴ δὲν ἔχει ἀνοιξίν, αὐτὴ χαρὰν δὲν ἔχει!
 Ὅταν δὲν ᾔν' εἰς τὴν ψυχὴν τὸ ἔαρ, ἀλλ' εἰς τὸ μῦμα,
 Καὶ ὁ ἀπρίλιος αὐτὸς εἶναι χειμῶν ἀκόμα!
 Ἄκίνητος, σιωπηλὴ ἐμπρὸς τοῦ τάφου μένει·
 Ἡ αὔρα τὴν ἐσθῆτά της ὡς σάβανον κυμαίνει,
 Τὴν ἐβενώδη κόμην της λυμένην διασεῖει,
 Καὶ πότε καίει τ' ὄμμα της, καὶ πότε πάλιν κλείει.
 Καὶ ποῖόν ὄμμα, οὐρανέ! Ἀστὴρ κἀνεὶς ἀκόμα
 Δὲν ἔλαμψεν εἰς τὸ γλαυκόν, καθὼς ἐκεῖνο, δῶμα,
 Οὔτε τριαύτην δύναται λάμψιν ὑγράν ν' ἀφήσῃ·
 Ὅλ' οἱ ἀστέρες ἄς σβεσθοῦν, ἐκεῖνο νὰ μὴ κλείσῃ!
 Οἴμοι, θὰ κλείσῃ καὶ αὐτὸ ἐπίσης εἰς τὸ χῶμα,
 Καθὼς καὶ ἄλλοι ἔκλεισαν λαμπρότεροι ἀκόμα....

Φεῦ, ἄλλος ἤδη ὀφθαλμὸς ἐμπρὸς μου ἀνατέλλει,
 Καὶ πρὸ ἐκείνου λησμονῶ τὰ πάντα· τί μὲ μέλει;
 Ἄς μ' εἴπουν ἀκανόνιστον· μακρὰν τὴν τέχνην στέλλω·
 Ὅποταν ἔλθουν δάκρυα, τ' ἀφίνω· οὕτω θέλω!
 ὦ, τοῦ σταυροῦ του ὁ θνητὸς δὲν λησμονεῖ τοὺς ἥλους,
 Καὶ μάτην λήθη καὶ καιρὸς τὰ πάντα μεταβάλλει.
 Βλέπετε τούτους, βλέπετε τοὺς ἀτυχεῖς δακτύλους;
 Ἐτόλμησαν οἱ βάρβαροι, αὐτοὶ καὶ ὄχι ἄλλοι,

Νά κλείτουν τὸ ἀθάνατον τοῦ Αἰμιλίου ὄμμα,
 Τοῦ μόνου τότε τέκνου μου.... Ἀκούσατε ἀκόμα·
 Ἐνῶ Ἐκαῖνος, ὁ Μικρός, εἰς τὴν μικρὴν κοιτίδα
 Εἶχεν ἐκπνεύσει, ἀνοικτοὺς τοὺς ὀφθαλμούς του εἶδα
 Προσηλωμένους εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα....
 Ἄχ! νά μὲ βλέπη ἤθελε τὸ τέκνον μου ἀκόμα!
 Κ' ἐγώ, ἀλλοίμονον, ἐγώ, λειπέθυμος, ἐκπνέων,
 Τοὺς ἔκλεισα.... δὲν ἤθελα τὸ βλέμμα του τὸ νέον,
 Δὲν ἤθελα τ' ἀθάνατα, τὰ φίλα ὄμματά του
 Νά βεβηλώσῃ ξένη χεῖρ, καὶ ἄλλο ξένον ὄμμα
 Νά ἴδῃ τὴν θνητότητα φωτὸς τοῦ ἀθανάτου,
 Καὶ τοῦ μικροῦ μου οὐρανοῦ ἐξόφωσα τὸ χρῶμα!
 Ἐθραύετο τὸ στῆθος μου, ὁ νοῦς μου ἐκυμάτει,
 Ἄλλ' ἢ ἐπάρατός μου χεῖρ κλεισμένους τοὺς ἐκράτει!
 Ἐνίστε ἀπέσυρα ἐκαῖθεν τοὺς δακτύλους,
 Κ' ἔβλεπον πάλιν, ἔβλεπον τοὺς ὀφθαλμούς τοὺς φίλους,
 Τόσον ὠραίους καὶ καλοὺς, τόσον ὠραίους! Ὅλη
 Τοῦ Αἰμιλίου ἡ ψυχὴ ἐκεῖ ἐφωτοβόλει....
 Ἄ, πῶς μὲ ἐνητένιζον, πῶς μ' ἔβλεπον! μὲ ποίαν
 Ἀγάπην καὶ παράπονον καὶ θλίψιν κ' εὐσπλαγχγίαν!
 Μὲ συνεπώνει καὶ νεκρὸς εἰσέτι ὁ μικρός μου....
 ὦ, ἄφετέ με, ἄφετε.... Πλησίον τοῦ πατρός μου
 Κοιμᾶται· εἰς τὸν τάφον του ὁ πάππος τὸν ξενίζει,
 Μοῦ περιθάλλει τὸ μικρὸν καὶ μοῦ τὸ νανουρίζει.

.....

Ε΄

Συγγνώμη! μὲ παρέφερον ἀνάμνησις φιλτάτη·
 Δὲν ἐπουλώθη ἡ πληγὴ ἀκόμ' ἢ βαθυτάτη.
 Εἰρήνη εἰς τὸν ὕπνον των! — Ποῦ εἶναι πλὴν ἐκείνη,
 Ἕτις εἰς τάφου μάρμαρον σιωπηλῶς ἐθρήνει;
 Φεῦ, ἔτι δὲν ἐμάκρυνεν ἀπὸ ἐκεῖ τὸ βῆμα·
 Εἰσέτι εἰς τὸ ὄλθιον ἐκεῖνο κύπτει μνημα.
 Ἀκίνητος ὡς ὁ σταυρὸς τοῦ τάφου διχμῆναι,
 Καὶ οὔτε πνέει.... Οὐρανέ! μὴ ᾗν' ἀποθαμμμένη;
 Ἄ, ὄχι· βλέπω δάκρυα εἰς τὸ ὑγρὸν της ὄμμου·
 Ζῆ, ἀφοῦ κλαίει.... τὴν πικρὴν δὲν ἄφησεν ἀκόμμου.
 Ζῆ, ἐὰν λέγεται ζωὴ ποτὲ τοιοῦτος βίος,
 Ἐὰν καλῆται θάνατος τὸ θνήσκειν αἰωνίως!
 Οἴμοι, ὑπάρχουν τρεῖς ὁδοὶ διάφοροι· ἡ μίξ,
 Φῶς ὄλη, ὀνομάζεται ζωὴ, εὐδαιμονία·
 Ἡ ἄλλη, ζοφερά, στενὴ, τῆς πρώτης κάτω κεῖται,
 Καὶ ἡσυχία λέγεται καὶ θάνατος καλεῖται.
 Ἡ τρίτη, φεῦ, ἀμφίδιον, καὶ ἐπομένως τέρας,
 Ἐν μέσῳ κεῖται τῆς νυκτὸς κ' ἐν μέσῳ τῆς ἡμέρας.
 Ἀλλοίμονον εἰς ὃν τινὰ ἐκεῖ πλανᾷ τὸ βῆμα!
 Τὸν ἀπωθεῖ ἡ ὑπαρξίς, τὸν ἀπωθεῖ τὸ μνημα,
 Καὶ οὔτε θνήσκει, οὔτε ζῆ — ψυχὴ ὀμοῦ καὶ πτώμα,
 Ψυχὴ, ἥτις ἐξέρχεται καὶ μένει εἰς τὸ στόμα....

Ἡμιθνής κ' ἡ κλαίουσα νεᾶνις εἶν' ἐκείνη,

Ὁ θάνατος τὴν θεωρεῖ νεκρὰν καὶ τὴν ἀφίνει.

Τίς εἶναι ἡ τλαιίπυρος καὶ τ' ὄνομά της ποῖον,

Καὶ τίνος σκέπει λείψανα τὸ πρὸ αὐτῆς μνημεῖον;

Τὸν ἀναγνώστην μου πολὺ θὰ τὸν καταβιάσω,

Ἄν τὴν θρηνοῦσαν ἔμπροσθεν τοῦ τάφου ὀνομάσω.

Καὶ τίς δὲν βλέπει εἰς αὐτὴν τὴν χήραν τοῦ Βρασίδα;

Ἐκείνη εἶναι, ἡ σκιὰ τοῦλάχιστον ἐκείνης,

Ἄλλὰ ὠραία πάντοτε, αἰέποτε ἡ Ἴδα,

Προσθέτουσα τὸ θέλγητρον σιωπηλῆς ὀδύνης....

Τὴν ὠραίζει καὶ ζωὴ καὶ θάνατος ἀκόμα·

Ὡραῖον εἶναι λείψανον μὲ λάμπον ἔτι ὄμμα.

Νομίζεις εἰς σελαγισμὸν ἀστέρος τινὸς πλάνου

Πῶς βλέπεις μίαν τῶν λευκῶν ἐκείνων νεανίδων,

Ἄς ἡ ρεμβώδης ἔβλεπε ψυχὴ τοῦ Ὀσσιάνου

Εἰς τοῦ χειμάρρου τὸν ἀφρὸν κ' εἰς νέφη κατχιγίδων.

Ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔμαθεν ἡ δύσμοιρος νεᾶνις,

Ὅτι τὸ ὄνειρον αὐτῆς δὲν ἦτον ὄναρ πλάνης,

Καὶ τὴν ἠγγέλο' ἡ τελευτὴ βεβαία τοῦ Βρασίδα,

Ἀπὸ ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἀπέθανεν ἡ Ἴδα!

Μάτην εἰσέτι ἔπνεε καὶ μάτην ἐκινεῖτο,

Ἀποθαμμένη ἦτο....

Ἐπέζη μόνον εἰς αὐτὴν τῆς Ολίψεως ὁ ζῶφος,

Καθὼς μετὰ τὸν ἥλιον τ' ἀμφίβολον λυκόφως....

Ὑπὸ τοῦ δένδρου τὴν σκιάν, τὴν πένθιμον ἰτέαν,

Εἰς ἣν τὸν εἶδε ὕστατον μὲ λάμπουσαν ρομφαίαν,

Ῥόδων πληθὺν ἐφίτευσε καὶ μυροβέλων ἴων,
 Καὶ μὲ Πεντέλης μάρμαρον ἀνύψωσε μνημεῖον.
 Εἶν' ἀληθές, δὲν ἔφερεν ἐκεῖνο τὰ ὄσπ'α του,
 Πλήν κ' ἄν ἐπάνω τῆς πλακῶς ὑπῆρχε τ' ὄνομά του!
 Νύκτα κ' ἡμέραν, πάντοτε, τὴν ἔβλεπες πλησίον
 Εἰς τὸ κενὸν μνημεῖον,
 Κ' εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ μνήματος ἐρείδετο, ὠραία
 Ὡς δάσους φθινοπωρινοῦ ἢ τεθλιμμένη θεά.
 Πολλάκις ἀνεγείρετο ἐκεῖθεν δακρυσμένη,
 Καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ μνήματος ἐναγκαλιζομένη,
 Ἀνέκραζεν· «εἰς τὸν Θεὸν ὀρκίζομαι τὸν ζῶντα,
 « Ἀείποτε νὰ σ' ἀγαπῶ, πλειότερον θανόντα!...»
 Τ' ἄνθη τοῦ τάφου μὲ βροᾶς ἀνέτρεφε δακρύων·
 Φεῦ, οὔτε δρόσον τ' οὐρανοῦ, οὔτ' ὕδωρ βρυακίων
 Τὰ ἄνθη δὲν ἀναζητοῦν τῶν κοιμημένων, ὅσον
 Τῆς Μνήμης τ' ἄλμυρὸν νερόν, τοῦ μνήματος τὴν δρόσον
 Μὲ ποίαν περιπάθειαν καὶ πόνου ἀγωνίαν
 Τὴν ἄσβεστον τοῦ τάφου του προσέβλεπε λυγρίαν!
 Ἐνόμιζεν ἢ φλόξ αὐτῆς πῶς ἢ ψυχὴ του ἦτο·
 Καὶ ὅταν ἐσπινθήριζε κ' ἡρέμα ἐκινεῖτο,
 Ἐθάρρει πῶς τὴν ἔνευε, πῶς τὴν λαλεῖ Ἐκεῖνος
 Μὲ τὴν λευκὴν μαρμαρυγὴν, τὴν λάμπιν τῆς ἀκτίνος.
 Πολλάκις, ὅτε τὸ κενὸν ἠσπάζετο μνημεῖον,
 Ἐξαίφνης διεκόπτετο ὑπὸ θερμῶν δακρύων,
 Διότι μὲ θανάσιμον ὀδύνην ἐνθυμεῖτο,
 Ὅτι τὸ σῶμα τῶν γυπῶν ὁ τάφος αὐτοῦ ἦτο....

Κ' ὕψονε πόνου ἔμπλεον τὸ ζοφωμένον ὄμμα
 Εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα,
 Κ' ὑπόδακρυς καὶ μ' ἄφρονα ἠτένιζεν ἐλπίδα,
 Μὴ ἴδῃ τάφον πτερωτὸν κἀνένα τοῦ Βρασίδα!

ΣΤ'

Τοιαύτη ἦτον ἡ ζωὴ τῆς δυστυχοῦς ἐκείνης·
 Ἄλλ' ὅμως πρό τινος καιροῦ ἐπηύξησεν ἀκόμα
 Ἡ τοῦ νοός της ταραχὴ, τὸ σθένος τῆς οὐδύνης.
 Πόσον θὰ ἦτον εὐτυχίης, ἂν ἔκλειε τὸ ὄμμα
 Εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ πένθους της, πρὶν νὰ προσθέσ' ἡ μοῖρα
 Εἰς τὴν ἀγίαν θλίψιν της καὶ ἔλεγχον ἀκόμα,
 Καὶ μὲ θανάτου λίθανον ἐνώση ζωῆς μύρα....
 Ἄ, καγχασμοὶ μοῦ ἔρχονται καὶ δάκρυα εἰς τ' ὄμμα!
 Τὸν γέλωτα τὸ δάκρυον, τὸ δάκρυον ὁ γέλως
 Ἐξαίφνης ἐμποδίζει.
 Ὡ ἀνθρωπότης ἀσθενής, ὦ ἀστασίας μέλος,
 Καὶ λύρα, ἦν πᾶς δάκτυλος ὡς θέλει τὴν τονίζει!
 Νὰ μὴ ἀκούσω ἄνθρωπον, νὰ μὴ προφέρῃ στόμα
 Τὴν λέξιν « αἰωνίως! »
 Τὴν λέξιν ταύτην καὶ αὐτὸς ὁ Ὑψιστος ἀκόμα
 Ἐπρόφερε σπανίως!
 Κ' ἔρχεται, τέκνον τῆς στιγμῆς, ὁ ἄνθρωπος, κ' ἐνόησε
 Μὲ τὴν αἰωνιότητα τὴν ἄστατον καρδίαν·

Θρασύς, ἀλλὰ εἰλικρινῆς παράφρων, γεφυρόνει

Τὴν ἄστατον αὐτοῦ ψυχὴν μὲ τὴν ἀθανασίην!

Ἄς λέγωμεν « σὲ ἀγαπῶ » ἀλλ' ὄχι « αἰωνίως »

Ἢ λέξις αὕτη δι' ἡμᾶς δὲν εἶναι, δὲν ἐδόθη.

Ὁ ἔρωσ ὁ ἀθάνατος ἐκπνέει αἰφνιδίως

Ποτὲ δὲν εἶν' αἰώνιοι οἱ τῆς καρδίας πόθοι.

Μίαν ἡμέραν ὁ θνητὸς θεὸς μας ἀποθνήσκει,

Καὶ ἡ ψυχὴ μαραίνεται χηρεύουσα ἐκείνου,

Πλὴν νέον ἡ καρδία μας θεὸν ἐπανευρίσκει,

Καὶ πίνει, πίνει μέθυσος τὸ νέκτρο νέου οἴνου....

Οὕτως ἐπλάσθημεν, θνητοὶ κ' εἰς τὰ αἰσθήματα μας

Ἢ πίστις ἐν ἧν' ἀστήρ, πλὴν καὶ διαττων εἶναι.

Σπανίως ἀποθνήσκουμεν διὰ τὸν ἔρωτά μας,

Καὶ νέαι ἄνω τῶν ξηρῶν βλαστάνουσι μυρσῖναι!

Κ' ἡ Ἰδα εἰς τὴν ἄπιστον ἐπίστευσε καρδίαν,

Καὶ ὑπεσχέθ' ἡ δυστυχῆς ἀγάπην αἰωνίαν....

Ζ'

— Πλὴν, Ποιητά, τί ἐννοεῖς; Μὴ καὶ ἡ Ἰδα ἔτι

Μίαν ἀκόμη ἄπιστον εἰς τὰς λοιπὰς προσθέτη;

Μήπως καγχάζεις δι' αὐτὸ καὶ δι' αὐτὸ δακρύης;

Τῇ ἀληθείᾳ, ποιητοῦ ἀφέλειαν δεικνύεις!

Ἄν τὸν νεκρὸν τῆς ἀληθῶς ἡ Ἰδα σου ἠρνήθη,

Μὲ τοῦτο τί; ἐκπλήττεσαι πολὺ εἰς τὰ συνήθη....

Τὸ βλέπεις τόσον σπάνιον εἰς τοῦτον τὸν αἰῶνα;

Ἄπεθανε· τὸν ἔκλαυσε σχεδὸν ἓνα χειμῶνα·

Τῷ ἔδωκε μνημόσυνα, καὶ κόλλυβα καὶ μνήμα....

Τί ἄλλο θέλεις; τί ζητεῖς λοιπὸν ἀπὸ τὸ κύμα;

Μὴ θέλῃς τῶν δακρῶν τῆς νᾶ μὴ στειρεύσ' ἢ βρύσις;

᾽Ω, ἔχετε οἱ ποιηταὶ μεγάλας ἀπαιτήσεις!

— Αἱ εὐφύϊαι περιτταὶ καὶ περιττὸν τὸ σκῶμμα·

Λίθον κατὰ τῆς δυστυχοῦς δὲν ἔρριψα κἀνένα,

Καὶ ἦτο δάκρυ καὶ αὐτὸς ὁ γέλως μου ἀκόμα....

Γνωρίζω τῆς καρδίας μας τὸν σκοτεινὸν πυθμένα.

Ἄς φωνασκοῦν τοῦ Παρνασσοῦ οἱ νόθοι ὅ,τι θέλουν·

Τὴν φύσιν ἅς πλαστογραφοῦν καὶ ψεύδη ἅς ἀγγέλλουν.

Δι' ἓνα μόνον ἔρωτα ἢ λύρα των ἅς ψάλλῃ·

Ἢξεύρω ἢ καρδίᾳ μας καὶ δεύτερον πῶς πάλλει.

Εἶναι τοσοῦτον θελκτικὸν τοῦ ἔρωτος τὸ πάθος!...

Πλὴν ὅλοι τὸ γνωρίζετε, καὶ—ὅλοι κατὰ βάθος....

Ἐπάρχουσιν ἐπίορκοι κ' ἐπίορκοι.... Κ' ἢ Ἰδα,

Περιδεῆς καὶ ἄκουσα, πρὶν ἢ τὸ ἐννοήσῃ,

Εἰς νέου πάθους φρίττουσα εὐρέθη καταγιγῖδα,

Κ' ἠγάπησεν ἢ δύσμοιρος χωρὶς νᾶ λησμονήσῃ!

Ἐρως ἀκατανόητος, ἀνήκουστος, καὶ πάθος

Καταπεσὸν ὡς κεραυνὸς εἰς ὥραν νηνεμίας·

Προδοτικὴ ὑπόνομος εἰς τῆς ψυχῆς τὸ βάθος....

Θυέλλης ἔρωτος, βίαισμός ἀλλόκοτος καρδίας!

᾽Οτε ἠσθάνθη τὴν πληγῆν τῆς ἐπιδούλου μοίρας,

Κρυγῆν ὀδύνης ἔξαλλον ἐκπέμφουσα ἐμάνῃ·

Τὸ πρόσωπον ἐκάλυψε καὶ μὲ τὰς δύο χεῖρας,

Κ' εἰς τοὺς οἰκέτας της πολλὰς ἡμέρας δὲν ἐφάνη.

Ὑπέφερε μαρτύρια ἀνεκλαλήτων πόνων·

Πῶς! τὸν Βρασίδαν της αὐτῆ, αὐτῆ νὰ λησμονήσῃ;

Τόσον γοργά, τόσον γοργά, εἰς δύο ἔτη μόνον!

Ἄ! πόσον, πόσον ἑαυτὴν ἢ δυστυχῆς ἐμίσει....

Πλὴν, φεῦ, ἡγάπα· χρυσάλις καθηλωμένη ἦτο,

Καὶ μάτην τῶν περυγῶν της ἢ κόνις ἐκινεῖτο.

Νὰ φύγῃ δὲν ἠδύνατο, οὐδ' ἤθελε νὰ φύγῃ,

Καὶ ἦτον ἢ προσπάθεια μεγάλη καὶ ὀλίγη....

Ἐμίσει πλὴν κ' ἐλάτρευε τὸν νέον αὐτῆς φίλον·

Μὲ βλέμμα τὸν ἐκάλυπτε θωπευτικὸν καὶ φίλον,

Ἄλλὰ καὶ μίσους καὶ ὀργῆς καὶ φρίκης ἀκουσίας.

Ἐκστάσεις εἶχεν ἔρωτος μὲ ἀστραπᾶς μανίας!

Ὅταν ἐκεῖνος ἤρχετο, μακρὰν του ἀνεχώρει·

Ἐφευγε, καὶ μὲ ὀφθαλμὸν ὑγρὸν τὸν ἐθεώρει.

Τὸν θάνατόν του ἠῦχετο ἐν πυρετώδει ζέσει,

Κ' ἔτρεμε τὴν αὐτὴν στιγμὴν θρίξ μία του μὴ πέσῃ....

Τοσοῦτον ὡς ὁ Γαβριὴλ ἀπὸ ἐρώσεως στήθη

Δὲν ἐλάτρευθη ἄνθρωπος ποτὲ οὐδ' ἐμισήθη. —

Ποῦ, πότε τὸν ἡγάπησε καὶ πῶς, μὴ ἐρωτᾶτε·

Οἴμοι, παντοῦ τῶν οὐραγιῶν ἢ ἀπειλὴ πλανᾶται....

Δίδυμοι εἶναι ἀδελφοὶ καὶ τέκνα τοῦ αἰθέρος

Ὁ κερκυνός, ὁ Ἔρως!

.....

.....

II'

Νύξ εἶναι, καὶ γονυπετῆς ἐμπρὸς τῆς Ἰδᾶς κλίνει

Τὸ μέτωπόν του τὸ εὐρὸ ξανθὸς τις νεκρίας,

Καὶ ἰκετεύει, ἀλλ' αὐτὴ τὸ βῆμά της μακρύνει,

Καὶ πάλιν ἐπανέρχεται μετὰ σιγῆς βαθείας.

Τὸν θεωρεῖ σιωπηλῶς καὶ μὲ ὕγρον τὸ ὄμμα,

Κ' ἰδοὺ τί λέγει πρὸς αὐτὸν τὸ τεθλιμμένον στόμα.

« Φύγε, φιλότατη μου ψυχὴ, ψυχὴ πεφιλημένη,

Καὶ τὴν ἰδίαν σῶσέ με ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν μου.

Ἔω, ἄφες μὲ τὴν μνήμην του νὰ ζῶ φιλιωμένη,

Καὶ μὴ τὴν πίστιν μου κλονῆς· λυπήσου τὸν νεκρὸν μου!

Μὴ ἀφαιρῆς ἑνὸς νεκροῦ τὸ τεθλιμμένον κτῆμα,

Ἐκεῖνος βλέπει, κ' ὕστερον θὰ κλαίῃ κ' εἰς τὸ μνημα...»

« Φύγε, φιλότατη μου ψυχὴ, ψυχὴ πεφιλημένη!

Ἄκουεις;... μεσονύκτιον σημαίνει· εἶν' ἡ ὥρα,

Καθ' ἣν ἐκ τοῦ σιωπηλοῦ μνημείου του ἐκθαίνει...»

Ἄν ὁ ζοφώδης σύζυγος ἐδῶ σὲ εὐρῆ τῶρα;

Φύγε· ἐκεῖνον ἀγαπῶ, καὶ σὲ μισῶ... Ἄ, μείνον·

Μὴ μὲ πιστεύῃς, σ' ἀγαπῶ, πλὴν ἀγαπῶ κ' ἐκεῖνον! »

« Ἄ, εἶσαι ἱερόσυλος, ἄ, εἶσαι τυμβωρύχος·
 Ἐσκαψες μὲ τὰς χεῖράς σου ἑνὸς νεκροῦ μνημεῖον,
 Κ' ὑπέκλεψες ἀνάληγτος καὶ ἤρπασες ἡσύχως
 Ἐκ τῆς πιστῆς αὐτοῦ χεῖρὸς τὸ ὕστατόν του ἰόν...
 Ὁ δύσμοιρος· μόνον αὐτό, αὐτὸ καὶ μόνον εἶχε,
 Καὶ σύ, καὶ σύ, τὸ ἤρπασες κ' ἐκεῖνο τυμβωρύχε! »

« Ἄκουσε, ἀκουσε· νεκρὸν κἀνεὶς ὀπόταν θλίβῃ,
 Κ' εἰς ἓνα τάφον πρόξενος καθίσταται θακρῶν,
 Ὅταν ἀνυπεράσπιστον θανόντα τις συντρίβῃ,
 Αὐτὸς δὲν εἶναι δῆμιος, ἢ τέρας, ἢ θηρίον·
 Δὲν εἶνε οὔτε ἐριννὺς τοῦ ἄδου ἀπαισία·
 Ποτὲ δὲν ἔχει ὄνομα τοιαύτη μοχθηρία! »

« ὦ, ἂν τὸν ἀτυχῆ νεκρὸν δὲν εἶχον συναντήσῃ,
 Ἐν ἀπήντων μόνον σὲ εἰς τὴν ζωὴν, Θεέ μου!
 Πόσον, ὦ πόσον ἠθελον ἐγγύς σου εὐτυχῆσαι!
 Ἄλλὰ τί λέγω;... Οὐρανέ! συγχώρει με, νεκρέ μου...
 Εὐλογημένη ἡ στιγμή, καθ' ἣν σὲ πρωτοεἶδα!
 Ἐγὼ μετ' ἄλλου; ἄνευ σοῦ ἢ δυστυχῆς σου Ἴδα!...

« Ταλαίπωρε· νεάνιδες ὑπῆρχον τόσαι, τόσαι·

Κάλυκες, μύρον ἔρωτος ἐγκλείουσαι... ἀκόμα
Φυλάττουςαι τὸ φίλημα τὸ πρῶτον... ψυχὰι ζῶσαι,

Καὶ σὺ ἠγάπησες νεκράν, καὶ σὺ ἠράσθης πτώμα!
Δὲν σέ τὸ εἶπα πρὸ πολλοῦ πῶς εἶμ' ἀποθαμμένη;
Φύγε, φιλτάτη μου ψυχὴ, ψυχὴ περιλημένη! »

Καὶ πρὸς τὸν ἰκετεύοντα ἐστράφη νεανίαν·

« Τί θέλεις, εἶπε, παρ' ἐμοῦ; κ' ἐστράφη τεθλιμμένη,
Διότι τὴν ὀδύνην του διεΐδε τὴν βαθεῖαν... »

Τὸ πᾶν νὰ φύγη ἔδιδε, τὸ πᾶν πλήν καὶ νὰ μένη!
Βλέμμα τῷ ἔριψε βαθὺ καὶ ἔμπλεον ἐλέους,
Κ' ἐξέτεινε στενάξασα τὴν χεῖρα μετὰ δέους... »

Μάτην νὰ λάβῃ ἔσπευσε τὴν χεῖρά της ὁ νέος,

Ἦν πρὸς ἐκεῖνον ἄκουσα ἐξέτεινε· ταχέως
'Οπίσω τὴν ἀπέσυρεν ἄρᾳ κραυγὴν ἀφεῖσα,
'Ὡς ὄφιν νὰ τὴν ἔδηξε, κ' ἐστάθη πτοηθεῖσα...
'Εθάρρει τὸν νεκρὸν αὐτῆς πῶς ἤκουσε βοῶντα·
« Ὅρκίζομαι νὰ σ' ἀγαπῶ, ἀκόμη καὶ θανόντα! »

ΔΣΜΑ ΠΕΜΠΤΟΝ

ΗΓΓΑ

Α'

Ἐκείνη τῆς νυκτὸς δὲν τὸν ἐδέχθη πλέον.

Τοῦ πύργου αὐτῆς ἔκλεισε τὴν θύραν εἰς τὸν νέον,
Κ' εἰς τὸν ψυχρὸν κοιτῶνά της ἐτάφη ὡς εἰς μνήμα,

Ἐκεῖθεν μὴ μακρύνουσα τὸ τεθλιμμένον βῆμα.

Ἐλύπει τὴν καρδίαν της ἡ λάμψις τῶν ἀκτίνων,

Καὶ ἐφοβεῖτο νὰ ἰδῇ τὸν ἥλιον κ' Ἐκεῖνον....

Μόνον, ὅποτε ἤρχετο ἡ νύξ, μὲ τρέμον βῆμα

Σιωπηλῆ μετέβαινε εἰς τὸ λευκὸν τοῦ μνήμα,

Καὶ κλίνουσα τὸ μέτωπον ἐπάνω εἰς τὸ χῶμα,

Ἐπέστρεφε πρὸ τῆς αὐγῆς εἰς τὸ ψυχρὸν της δῶμα.

Ἡ δυστυχὴς! ὠχύρονε τὴν ἀσθενῆ της πίστιν·

Πλὴν ἡ ἀκτίς καὶ εἰς ὀπὴν εἰσδύει ἐλαχίστην,

Καὶ βλέπει, βλέπει ἡ ψυχὴ κ' εἰς ἔρεβος ἀκόμα.

Φῶς εἶν' ὁ ἀγαπώμενος καὶ ἡ καρδία ὄμμα!

Ματαίως ἐκ τῆς μνήμης της, ματαίως τὸν ἀπώθει·

Τὴν περιλμμένην ὄψιν τοῦ πλειότερον ἐπόθει.

Τὸν ἠκολούθει φεύγοντα μακράν, καὶ τὴν ἀγκάλην

Εἰς τὸν ἀλγοῦντα ἔτεινεν ἐξόριστόν της πάλιν....

Πλήν εἰς τὸν ἄνισον αὐτὸν ἐθραύετο ἀγῶνα·

Ματαίως τοῦ Βρασίδα τῆς ἐφίλει τὴν εἰκόνα,

Μάτην τὴν ἐνστερνίζετο καὶ τὴν ἐπεκαλεῖτο,

Κ' εἰς τὴν μορφήν του τόμμα τῆς καθηλωμένον ἦτο!

Ἐνῶ ἐκείνην ἔβλεπεν, ὡ ἱεροσυλία,

Τοῦ τεθνεῶτος ἡ μορφή περίλυπος ὠχρία,

Κ' εἰς τὴν ἰδίαν, ἐπ' αὐτῆς, ἐξαίφνης ἀνεπήδα

Μορφὴ τις ζῶσα, ὅλη φῶς, ἀλλ' ὄχι τοῦ Βρασίδα....

Κ' ἡ φωτοβόλος πλήν εἰκῶν ἐξέλειπ' αἰφνιδίως,

Καὶ ἤρχετο ὠχρότερος ὁ τεθνεῶς τῆς πάλιν!

Ὀμοίως κ' εἰς πανόραμα προσβλέπομεν, ὁμοίως

Μία νὰ διαδέχεται εἰκῶν εἰκόνα ἄλλην.

Β'

Ἄλλ' ὅ,τι εἰς τὰ στήθη τῆς ὡς ὄφιν ἐκινεῖτο,

Κ' ἔδακνε τὴν καρδίαν τῆς νύκτα κ' ἡμέραν, ἦτο

Ἡ ζοφερά ἐνθύμησις φαιδρᾶς τινος πρωίας.

Αὐγὴν τινα ἐκάθητο, κατόπιν ἀϋπνίας,

Εἰς τὸ παράθυρον αὐτῆς· ἦτον αὐγὴ ὠραία,

Ἐρωτος πλήρης καὶ ζωῆς, καὶ ἤκουεν ἡ νέα

Συγκινημένη, ἄκουσα, ἐρῶσαν ἀηδόνα·

Πλήν τοῦ νεκροῦ τῆς στρέφουσα προσεῖδε τὴν εἰκόνα....

Εὐδαμμονίαν κ' ἔκστασιν καὶ ὄνειρα ὠραῖα

Ἐξώρισε τῆς κατηφοῦς εἰκόνας του ἡ θεά!

« Φεῦ!.. » ἔκραξεν ἡ δύσμοιρος, καὶ μὲ ἀδημονίαν
 Καὶ τρέμουσα ὡς φύλλον,
 Ἦκόντισεν εἰς τὴν μορφὴν ἐκείνην τὴν γλυκεῖαν
 Ζοφῶδες βλέμμα καὶ ψυχρόν, σχεδόν, σχεδὸν ὀργίλον
 Μάτην κατόπιν ἔκλαυσε κ' εἰς δάκρυα ἐλύθη,
 Μάτην ἐκτύπα τὰ ἀβρὰ μ' ἀπελπισίαν στήθη,
 Κ' ἐμπρὸς τῆς ἐκυλίετο μὲ λελυμένην κόμην,
 Ἐκ τοῦ νεκροῦ τῆς ἔλεος ζητοῦσα καὶ συγγνώμην!
 Ἐκτοτ' ἐμίσει ἑαυτὴν βαθέως, ἐφοβεῖτο
 Νὰ ἴδῃ τὴν εἰκόνα του· μετήλλαξ' αἴφνης χρῶμα
 Καὶ ὅλη ἐκλονεῖτο,
 Ὅταν ἐτόλμα πρὸς αὐτὴν νὰ ἀνυψοῖ τὸ ὄμμα....
 ὦ, νὰ μὴ δώσῃ ὁ Θεὸς εἰς ὑπαρξίν κάμμίαν
 Τοσαύτην τύψιν κ' ἔρωτα καὶ τόσην ἀγωνίαν!

Γ'

Ἀλλὰ κ' ἐκεῖνος ἔπασχε, κ' ἐκεῖνος ἠγωνία,
 Τῶν νέων ἀλγηδόνων τῆς καὶ τύψεων αἰτία.
 Δὲν εἶχεν ἔρωτα κοινὸν ὁ νέος, καθὼς τόσοι
 Οἷτινες μόλις ἀγαποῦν ὀπότεν ἀγαπῶσι.
 Τῶν ἀστρῶν ἡ ἀγάπη του τὸ ὕψος ὑπερεῖχε,
 Τὸ βάθος τοῦ ὠκεανοῦ, τὸ πλάτος αὐτοῦ εἶχε.
 Ἦτον ἀστὴρ ὁ ἔρωσ του, ἀλλὰ οὐχὶ διάττων·
 Αἰώνιον ἠφαιστέιον τὸ πῦρ αὐτοῦ φυλάττων.

Μικράν, τοῦ πύργου ἔναντι, κατέλαβεν οἰκίαν,

Κ' ἡμέραν, νύκτα, πάντοτε, αὐγὴν καὶ μεσημβρία

Εἰς ἓν τῶν παραθύρων τῆς μ' ἀκίνητον τὸ ὄμμα

Σιωπηλῶς ἠτένιζε τῆς Ἰδᾶς του τὸ δῶμα.

Ἄν ἅπαντες κατέπιπτον οἱ κεραυνοὶ ἐμπρὸς του,

Ἄν ἐστροβίλιζε σεισμὸς τὴν γῆν, ὁ ὀφθαλμὸς του

Στιγμὴν δὲν θ' ἀπεσύρετο ἀπὸ τὸ φίλον δῶμα·

Ἡ ὑπαρξίς του ἄπασα μετέβαινεν εἰς τ' ὄμμα!

Ἦτο ψυχὴ περιπαθῆς, ἐρῶσα μέχρι τάφου,

Ἦτο καρδία ποιητοῦ μὲ δεξιὰν ζωγράφου.

Πλήν, τί παράδοξον! ἐνῶ ζωγράφος μέγας ἦτο,

Οὐδέποτε ἠμπόρεσε νὰ τὴν ἀπεικονίσῃ·

Ὅταν εἰς τὸν χρωστῆρά του πρὸς τοῦτο ἐκινεῖτο

Καὶ νέαν Ἰδαν ἤθελεν ἡ χεὶρ νὰ πλαστοουργήσῃ,

Αἰφνης ἐπάγονεν ἡ χεὶρ!... Καὶ ἔβλεπεν ἐμπρὸς του

Ἄντὶ ἐκείνης ἄγνωστον νεκρὸν ὁ ὀφθαλμὸς του·

Νεκρὸν, εἶναι ἀλήθεια, σαθρανωμένον πτῶμα,

Ἄλλὰ συγχρόνως μ' ἀνοικτὸν καὶ φωσφορίζον ὄμμα!

Ἐνώπιόν του ἴστατο ἀκίνητος ὡς στήλη,

Καὶ πότε τὸν ἰκέτευε, καὶ πότε τὸν ἠπέλει.

Καὶ τότε μόνον ὁ νεκρὸς ἐκεῖνος ἀνεχώρει,

Ὅπόταν τὸν χρωστῆρά του πεσόντα ἐθεώρει....

Ἄλλοίμονον, ἀλλοίμονον εἰς ὄντινα συμπέσῃ

Μ' ἀντίζηλον ἐκπνεύσαντα ποτὲ ν' ἀντιπαλαίσῃ!

Εἶν' ἡ ἀδυναμία του τοῦ σθένου ἀνωτέρα,

Καὶ ἡ σβεσθεῖσα ὑπαρξίς ζωῆς ἰσχυροτέρα·

Τὸ κρύον μνήμα τὴν κοινὴν μορφήν του μεταβάλλει,
 Κ' ἢ εὐσπλαγγνία εἰς αὐτὸν χαρίζει ξένα κάλλη...
 Ὅταν ὠραῖος τις ναὸς ἐρειπωμένος καίται,
 Ἐκ τῶν πιστῶν θερμότερον ἀκόμη προσκυνεῖται.
 Μᾶς συγκινεῖ ἢ πτώσις του, ὁ συντριφθεὶς βωμὸς του,
 Καὶ τὸν πληροῖ πλειότερον ὁ ἄστεγος θεὸς του. —
 ὦ, μὴ ἀντίζηλον νεκρὸν ποτὲ περιφρονῆτε·
 Ζῶν ἀγαπάται ὁ θνητός, θανῶν θεοποιεῖται!

Ὅταν ἐπήρχετο ἡ νύξ κ' ἡ Ἰδα τεθλιμμένη
 Εἰς τὸ κενὸν μετέβαινε καὶ χιονῶδες μνήμα,
 Λαθραίως ὀπισθεν αὐτῆς σκιά της πλανομένη,
 Ὁ νεανίας, ἔβαινε μ' ἀθόρυβον τὸ βῆμα.
 Ὁχρὸς, συνέχων τὴν πνοήν, μ' ὑπόδακρυ τὸ ὄμμα
 Διὰ τὴν Ἰδαν, δι' αὐτόν, καὶ τὸν νεκρὸν ἀκόμα,
 Τὴν ἠκολούθ' εἰς εὐλαβῆ ἀπόστασιν ἀρώνως,
 Μισῶν, λατρευῶν, ἐλεῶν, τυπτόμενος· συγχρόνως...
 Καὶ ὅμως, ἂν κ' εὕρισκετο εἰς τόσῃν ἀγωνίαν,
 Τοῦ νέου δὲν ἐπρόδωσε ποτὲ τὴν παρουσίαν
 Εἰς στόνος, μία του κραυγὴ, ἢ λέξις μία μόνον.
 Ὑπὸ μυσίνης φύλλωμα κ' ὑπὸ σκιάν δαρνίωνων
 Γονυπετῆ πρὸ τοῦ κενοῦ τὴν ἔβλεπε μνημείου,
 Εἰς τὴν ἀκτῖνα τὴν ὠχρὰν φωτὸς ἐπιτυμβίου.

Ὅποῖον τότε ἔπασχεν ἀγωνιώδη πόνον,

Αὐτὸ γνωρίζει ὁ Θεὸς καὶ ἡ ψυχὴ του μόνον!

Καὶ τί δὲν ἔδιδε, καὶ τί, ἂν δι' αὐτὸν Ἐκείνη

Τὰ δάκρυά της ἤθελε τὰ ζωηφόρα χύνει!

Ἄλλὰ δι' ἄλλον ἔκλαιεν ἢ Ἴδα του, δι' ἄλλον,

Κ' εἰς τῆς ζηλοτυπίας του ἐμκίνητο τὸν σάλον. —

Αὐγὴν τινὰ ἐπάτησε μὲ μανιώδη πόδα

Τοῦ τεθλιμμένου μνήματος ζηλοτυπῶν τὰ ῥόδα,

Καὶ τ' ἄνθη ἐξερρίζωσε καὶ τὰ φυτὰ μὲ λύσσαν·

Φεῦ, φυτευμένα τὰ πτωχὰ ἀπὸ ἐκείνην ἦσαν.

Καὶ μίαν νύκτα... ὦ, αὐτὸ τὸ ἐνθυμεῖτο φρίττων....

Ἐγγὺς τοῦ τάφου ἀπελπὶς τοῦ φονευθέντος ἦτον

Κ' ἐθρήνει, ὅτε ὑψωθείς ὑγρὸς ὁ ὀφθαλμὸς του,

Τὸν λύχρον εἶδε λάμποντα τοῦ μνήματος ἐμπρὸς του.

Ἦκτινοβόλει, ἔλαμπε, καὶ δὲν ἠξεύρω ποίαν

Παράδοξον ἐνέφαινε πῶς χίρει εὐτυχίαν.

Ὁμοίαζεν ὡς ἐραστοῦ εἰς τὴν σκοτίαν βλέμμα,

Φαιδρὸν ἐκ πεποιθήσεως καὶ καρτεροῦν ἠρέμα....

« Ἄ, εἶπε μὲ παραρῶν ἀνεγερθεὶς μεγάλην·

« Τὸ βλέμμα ἠνοιξες, νεκρέ, πλὴν θά τὸ κλείσης πάλιν.»

Καὶ ἔσδυσσε μαινόμενος τὴν ἀτυχῆ λυχνίαν,

Ὡς ξίφος νὰ ἐβύθιζεν εἰς μισητὴν καρδίαν!

Καὶ τρέμων ἔφυγε μακρὰν καὶ τάφου καὶ δρυμῶνος,

Ὡς φεύγει ἐκ τοῦ θύματος αὐτοῦ ὁ δολοφόνος.

Καὶ ὅμως ἡ ἴδία χεὶρ ποτὲ τοῦ νεαίου,

Σβύσαντα, ἦραψ' ἔλεων τὸν λύχρον τοῦ μνημείου!

Ε'

Κ' ἔφθιν' ἢ Ἰδα κ' ἔπασχεν ὁ νέος ἔπωδύνων,

Κ' ἴσως ἀκόμη ὁ νεκρὸς ὁ δύστηνος ἐκεῖνος....

Ἢ μὴ θαρρήτε τῶν νεκρῶν πῶς δὲν θρηνεῖ τὸ ὄμμα;

Λυτὸ γνωρίζει ὁ Θεός, τὸ σκότος καὶ τὸ χῶμα. —

Κ' ἐπέρα φεύγων ὁ κχιρός· αἱ χελιδόνες πάλιν

Εἰς χώραν ἔφυγον θερμὴν, εἰς παραλίαν ἄλλην,

Καὶ ἦλθε πάλιν ὁ χειμῶν, ὁ παγετώδης γέρων,

Τὸ ψῦχος, τὴν ἐρήμωσιν καὶ τὰς χιόνας φέρων.

— Νυξ εἶναι, μεσονύκτιον βαθὺ καὶ ἐρεβῶδες·

Τὰ δένδρα σείει τοῦ βορρᾶ τὸ πνεῦμα μαυιῶδες,

Καὶ ἄνωθεν τοῦ Πάρνηθος σκληπίζει καὶ μυκάται,

Καὶ μὲ τοὺς βράχους δέρεται καὶ μὲ τὰς θρύες κτυπάται.

Σείεται τὸρος, ὁ δρυμῶν, καὶ τρέμει τὸ πεδῖον·

Θαρηεῖς, καταποντίζεται ἡ γῆ ὡς κοῦφον πλοῖον,

Καὶ εἰς τὸ σκότος τ' ἀχνῆς δύω ἵππεῖς πλανῶνται,

— Ὁ Κερκυνὸς καὶ ὁ Βορρᾶς — καὶ λυσσωδῶς κτυπῶνται!

Εἰς τῆς θυέλλης ὁ βορρᾶς τὰς πτέρυγας ἵππευεῖ·

Ὁ ἄλλος μέλαν σύννεφον ἀστράπτου τιθασσεύει.

Ἢ ἀστραπή, τοῦ λάμποντος ἵππέως προηγεῖται,

Καὶ μὲ βροντὰς ὁ ἵππος του ὁ μέλας χρεμετίζει·

Τὸ δόρυ του ἀπέραντον καὶ πύρινον κινεῖται,

Καὶ εἰς τὰ ἔγκατα τῆς γῆς τὴν φλόγα του βυθίζει·

Ἡ μαινομένη καταιγίς αὐξάνει ἔτι πλέον.

Μὲ τρόμον τὸ πτηνὸν ζητεῖ τὰ βάθη τῶν σπηλαίων·

Κατάπληκτος ὁ αἰτὸς ἐκ τῆς δρυὸς κλχυγάζει,

Καὶ τὴν δορκάδα φιλικῶς ὁ λύκος πλησιάζει....

Τῆς καταιγίδος ἡ ὄρμη, τῆς φύσεως ἡ πάλῃ

Ἐχθροὺς ἀσπόνδους φιλοῖ, πᾶν μῖσος καταβάλλει·

Τοιούτας ὥρας παραιτεῖ καὶ λέων τὸν ἐχθρόν του,

Καὶ μόνον, φεῦ, ὁ ἄνθρωπος κτυπᾷ τὸν ὅμοιόν του!

.....

.....

ΣΤ'

Ἐν φῶς, ἀκόμη δεύτερον, καὶ τρίτον διακρίνω·

Πῶς λάμπουν εἰς τὸ ἔρεβος τὸ παγερὸν ἐκεῖνο!

Θαρρεῖς, τὸ πᾶν ἀπέθανε σβεσθὲν ἀπὸ τὸν χρόνον,

Καὶ ὅτι διεσώθησαν καὶ ζοῦν ἐκεῖνα μόνον.

Ἄν κ' εἰς ἀπόστασιν τινὰ τὸ ἐν τοῦ ἄλλου μένει,

Τῶν δῶα φώτων φαίνεται ἡ λάμψις ἐνωμένη.

Ἐνίοτε χωρίζονται καὶ πάλιν συνενοῦνται·

Τὰ χεῖλη των τὰ φαεινὰ νομίζεις πῶς φιλοῦνται....

Τὸ τρίτον μάτην προσπαθεῖ νὰ ἐνωθῇ μ' ἐκεῖνα·

Δὲν φθάνει ἡ ἀκτίς αὐτοῦ τῶν ἄλλων τὴν ἀκτῖνα,

Καὶ πῶς ζηλοτυπεῖ θαρρεῖς τὴν ἔνωσιν ἐκείνην,

Κ' ἔχει τὸ τρέμον αὐτοῦ φῶς παράδοξον ὀδύνην!

Παιούς τὰ φῶτα ἄρά γε ἐκεῖνα νὰ φωτίζουν;
 Οἱμοί, οἱ ἀναγνωσταί μου τὴν λάμπην των γνωρίζουν.
 Λάμπ' εἰς τὸ δῶμά σου τὸ ἐν τῶν φώτων τούτων, Ἰδα:
 Τὸν νέον ἤδη ρίλον σου τὸ δεύτερον φωτίζει,
 Φέγγ' εἰς τὸ μνήμα τὸ κενόν, τὸ ἄλλο, τοῦ Βρασιῖδα,
 Ἐκεῖνο, ὅπερ ἀσθενῶς τὸ σκότος διασχίζει....
 Τὴν καταιγίδα ἄγρυπνος ἢ Ἰδα ἀκροᾶται,
 Ὁ καλλιτέχνης ἀγρυπνεῖ, καὶ ὁ νεκρὸς κοιμᾶται.
 Ὑπνώττει ὅστις προδοθῆ, ἂν καὶ νεκρὸς, ὑπνώττει;
 Δὲν εἶναι μεσονύκτιον καὶ θύελλα καὶ σκόπη,
 Καὶ ὁ ἀλέκτωρ πρὸ μικροῦ δὲν ἔψαλεν ἀκόμα,
 Ὅπως ἐπάνω ἔγερθούν οἱ κείμεν' εἰς τὸ χῶμα;...
 Τὸ μεσονύκτιον αὐγὴ θανόντων εἶναι, λέγουν·
 Αὐτὴν τὴν ὥραν οἱ νεκροὶ πρὸς ἔγερσιν ἐκλέγουν,
 Κ' ἐπικαθλέπουν μὲ θελὸν κ' ἐκθραμβωμένον ὄμμα
 Ὅσους ἠγάπησαν ποτέ, ὅσους μισοῦν ἀκόμα.
 Πῶς ὁ Βρασιῖδας λησμονεῖ κ' ὑπνώττει ἐν εἰρήνῃ;
 Μήπως δὲν τὸν ἐπρόδωσεν ἡ ἀτυχῆς ἐκείνη;
 Μὴ ἄλλον δὲν ἠγάπησε καὶ δὲν λατρεύη ἤδη;
 Τί τάχα, καὶ τὴν χεῖρά της ἀκόμη ἂν δὲν δίδῃ;
 Ἐδωκε τὴν καρδίαν της κ' ἐπίτοκος καλεῖται·
 Ὅχι εἰς τὸ σῶμα, ὁ βωμὸς εἰς τὴν καρδίαν καίται.
 Προδίδει ὅταν ἡ ψυχὴ φιλή, οὐχὶ τὸ στόμα·
 Κ' ἐν ὄνειρον μᾶς ἀδικεῖ, κ' εἰς λογισμὸς ἀκόμα!

Ζ'

Πλὴν δὲν ἀκούω στεναγμοὺς ἐγγὺς τοῦ πύργου ἤδη ;
 Μὴ ὁ Βρασίδης ἔππευσε τὴν μακρὴν καττιγίδα,
 Καὶ νοσταλγήσας ἔρχεται τὴν στέγην του νὰ ἴδῃ ;
 Οὐχί· στενάξει καὶ θρηνεῖ ἡ φλεγόμενη Ἴδα.
 Τὸν ἀγαπᾶ, τὸν ἀγαπᾶ τὸν φίλον της τὸν νέον,
 Πλειότερον τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ βίου, τῆς ψυχῆς της,
 Καὶ τοῦ νεκροῦ πλειότερον, καὶ τοῦ νεκροῦ της πλέον !
 Τῆς εἶναι ἤδη ἐριννὺς ἢ πρὸς τὸ μνημὸς πίστις....
 Καὶ ὁμως δύο ἔρρευσαν ἐρημωμένα ἔτη,
 Κ' εἰς τὰς εὐχὰς τοῦ φίλου της δὲν ἔστερξεν εἰσέτι.
 Τὸν τεθνεῶτα μαχητὴν ἐπόνει κ' ἐφοβεῖτο·
 Οἴμοι, ὁμοῖα μ' εὐγενῆ εἰδωλολάτριν ἦτο,
 Οὐτινος ἀληθῆς θεὸς θερμαίνει τὴν καρδίαν,
 Πλὴν τῶν πατέρων του πονεῖ ν' ἀφήσῃ τὴν θρησκευίαν !
 Κ' ἐπάλασε κ' εὐρίσκετο εἰς ἀγωνίας σάλον.
 Εἰς τὴν ψυχὴν της ὁ νεκρὸς καὶ ζῶν ἐμονομάχει,
 Ἄλλὰ οὐδεὶς τῶν κρατερῶν ἠττάτο ἀντιπάλων·
 Ἐκείνην μόνον ἔθραυεν ἡ πεισματώδης μάχη !
 Τὸ σκότος τῆ ἐνθύμιζε τὸν εἰς Βαρὲ πεσόντα·
 Ὁ ἥλιος τὸν ζῶντα.
 Ὁ ὄρκος της καὶ ὁ Θεὸς τὸν τοῦ Βρασίδου τάφον,
 Κ' ἡ ἀναζήσασα αὐτῆς καρδίαν τὸν ζωγράφον.

Ἄ, ἦτον τόσον θελκτικὸς ὁ καλλιτέχνης, τόσον·
 Τόσον ὠραῖος καὶ πιστὸς ὁ χρυσοκόμης νέος!
 Κ' ἔπασχεν ἀπὸ στηθικὴν ἐπικινδύνως νόσον,
 Καὶ τοῦτο εἰς τὸ κάλλος του ἐπρόσθετε βεβαίως....
 Τοσεῦτον νὰ τὴν ἀγαπᾶ, κ' ἐκεῖνη νὰ πιέζη
 Τὴν εὐθραυστὸν του ὑπαρξίν καὶ θραύη μὲ ἀρνήσεις!
 Ἄλλὰ κ' ἐκεῖνος, ὁ καλὸς Βρασίδης, ὅταν ἔζη,
 Δὲν ἦτο τόσον θελκτικὸς, τόσον πιστὸς ἐπίσης;
 Ἡ Ἰδα τὸν Βρασίδαν τῆς θανόντα νὰ προδώσῃ;
 Τὴν πρὸς ἐκεῖνον πίστιν τῆς αὐτῆ νὰ βεβηλώσῃ;
 Δὲν ἐγγυήθ' εἰς τὸν Θεὸν τὸ ἄφρον αὐτῆς στόμα
 Νὰ τὸν λατρεύῃ καὶ νεκρὸν, ὡς καὶ νεκρὸν ἀκόμα;
 Καὶ τώρα, ν' ἀρνηθῇ τὸ πᾶν ἢ ἐπιλήσιμων χήρα,
 Καὶ μετὰ τῆς καρδίας τῆς νὰ δώσῃ καὶ τὴν χεῖρα!
 Οὐχί, οὐχί· τὴν μνήμην του ποτὲ δὲν βεβηλώνει·
 Ἄλλὰ τὸν καλλιτέχνην τῆς αὐτὸ δὲν θανατόνει;
 Ν' ἀμείψῃ μὲ θανάσιμα τόσῃ ἀγάπην βέλη;
 Ποτέ, ποτέ· οὐδ' ὁ Θεός, οὐδὲ αὐτῆ τὸ θέλει!

III'

Καὶ τώρα εἰς τὸν ἔρημον καὶ κρύον τῆς κοιτῶνα
 Τῆς καταιγίδος τὴν φωνὴν ἀκούει πτοημένη·
 Θαρρεῖ πῶς βλέπει τὸν νεκρὸν εἰς τὸν ἐγγὺς πυλῶνα,
 Θαρρεῖ ὅτι ἀνοίγεται, Θαρρεῖ ὅτι ἐμβαίνει!...

Ἄκούει πρὸς τὴν κλίμακα, μετρεῖ τὰ βήματά του·

— Πόσον δυσκόλως ὁ νεκρὸς τὴν κλίμακ' ἀναβαίνει! —

Βλέπει συρόμενα χαμαὶ τὰ κρύα σάβανά του·

Καὶ τί δὲν βλέπει ἔνοχος ψυχὴ καὶ τυπτομένη!

Ἰδού, ἐντὸς τῶν ζοφερῶν κοιτῶνων βηματίζει·

Τὸ μέλαν καίει ὄμμα του, τὸ σάβανον ἀσπρίζει....

Ἐκάστη θύρα πρὸ αὐτοῦ ἀνοίγει πτοημένη,

Ἐγγίζει κ' εἰς τὴν θύραν της... Ἀλλοίμονον, ἐμβαίνει!

Ἄ, ὄχι· ἄνεμος κινεῖ τὰς θύρας τῶν κοιτῶνων·

Δὲν εἶν' Ἐκεῖνος, ὁ νεκρὸς εἰς τὸ Βαφὲ κοιμᾶται.

Ἡ δυστυχὴς συνέρχεται κ' ἐκπέμπει βαθὺν στόνον.

Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἄνεμος· καὶ πάλιν ἀκροᾶται....*

Ναί, βῆμα εἰς τὸ συνεχὲς ἀκούει πάλιν δῶμα·

Μὴ ἦναι, μὴ ἀλήθεια οἱ τῶν φασμάτων μῦθοι,

Καὶ μὴ τῶντι οἱ νεκροὶ ἀφίνουσι τὸ χῶμα;

Πῶς ἡ καρδιά της κτυπᾷ, πῶς πάλλουσι τὰ στήθη!

Ἀλλὰ ἡ θύρ' ἀνοίγεται θορυβωδῶς τῆς Ἰδας,

Καὶ « ὁ Βρασίδας! » τὰ ὠχρὰ τῆς νέας κράζουν χεῖλη.

« Δὲν εἶναι ὁ Βρασίδας σου, δὲν εἶναι ὁ Βρασίδας, »

Φωνή τις πάλλουσ' ἀπαντᾷ, περίλυπος, ὀργίλη!

Καὶ ταῦτοχρόνως, Οὐρανέ! ἐμπρὸς αὐτῆς ἐφάνη,

Ἵρμητικὸς ὡς θύελλα, ὁ καλλιτέχνης νέος·

Ἵ Ο Γαβριήλ, ὁ ἴδιος, αὐτός, δὲν ἦτον πλάνη·

Ἵ Ωχρὸς καθῶς ὁ θάνατος, λυσίκομος, ὠραιῶς!

.....
.....

Θ'

« Ναί εἴμ' ἐγώ, ἀνέκραξε· τὸ φάσμα σου κοιμᾶται·

« Μόνον ὁ ζῶν σπαράσσεται, μόνον ὁ ζῶν πλανᾶται.

« Θαρρεῖς, σὲ συλλογίζεται ἐν πτώμα παγωμένον;...

« Ναί, ἦλθον· τὸν ἀπέβλητον θά ὑπομείνης ξένον.

« Θέλεις δὲν θέλεις, εἰς αὐτὸν θά μείνω τὸν κοιτῶνα·

« Δὲν φεύγω ἐκ τοῦ πύργου σου ποτέ, εἰς τὸν αἰῶνα!

« Ἄς ἔλθῃ ἀπὸ τοῦ Βαφῆ ὁ ἥρωῦς σου τὸν τάφον

« Νῆ ἀποδιώξῃ ἀπ' ἐδῶ τὸν ἄμαχον ζωγράφον....»

Καὶ ἐμειδίασε πικρῶς εἰπὼν μὲ καῖον ὄμμα·

« Ἄ! πῶς μισῶ τὸ σκέλεθρον αὐτό, αὐτὸ τὸ πτώμα!

Κ' ἐπὶ τινος καταπεσὼν καθέδρας αἰφνιδίως,

« Ἴην ἔδρην ταύτην, ἔκραξεν, οὐδέποτε θ' ἀγῆσω.

« Ἐδῶ, ἐπάνω εἰς αὐτὴν θά μένω αἰωνίως,

« Κ' ἐδῶ θά τελευτήσω!

« ὦ, τότε θ' ἀγαπᾷς κ' ἐμὲ καὶ θά μὲ μνημονεύης·

« Σὺ, θνησιμαχῆ προτιμᾷς καὶ πτώματα λατρεύεις....»

Καὶ ὡς νᾶ ἦτον ἀληθῶς εἰς φέρετρον μνημείου,

Σιγῶν ἐπάνω ἔκλινεν ἐκείνου τοῦ θρανίου

Μὲ σταθερὰν ἀπόφασιν νᾶ μὴ τὸ παραιτήσῃ

Πρὶν μ' ἀσιτίαν ἐντελῆ ἐκεῖ αὐτοκτονήσῃ.

Κ' ἔμενεν οὕτω ἄφωνος, ἀκίνητος ὡς λίθος·

Κ' ἢ Ἴδα σύννοος, ἔκπληκτος, μὲ ἀνγκάλλον στήθος,

Με νοῦν κυματιζόμενον, με ὠχριῶντα χεῖλη

Τὸν ἠχροῶτο, καὶ αὐτὴ ἀκίνητος ὡς στήλη.

Τοῦ νέου ἢ παραφορά, ἢ ἀπειλή, ὁ πόνος,

Συγχρόνως τὴν πκώργιζον κ' ἐθώπευον συγχρόνως.

Ἄλλ' ἡ ὀργὴ ἐξέπνεε πρὸ τῆς θωπείας· ἴσως

Τοῦ νεανίσκου τὸ βᾶθ' πρὸς τὸν νεκρὸν τῆς μίσος

Τὴν ἔθλιβε, πλὴν ἄκουσαν σχεδὸν τὴν συνεχίνει·

Λατρεία ἦτο πρὸς αὐτὴν ἢ ἔχθρα του ἐκείνη.

ᾠ, ἃς ἀπειθήσεν ἐλθὼν ἐκεῖ· θ' ἐλυπεῖτο

Ἄν ἀπειθῆς δὲν ἦτο....

Ἡσθάνετο ἀνέκφραστον ἐντὸς τῆς εὐφροσύνης·

Ποτὲ δὲν ἦτον εὐτυχῆς ὡς τὴν στιγμὴν ἐκείνην!

«ᾠ!» κράζει, κ' εἰς τὰ στήθη του ἐξαίφνης καταπίπτει

Καὶ κλαίει καὶ τὸν μειδιᾷ· ἐκστατικὸς ἐκεῖνος

Δειλὸν τὸ βλέμμα ρίπτει·

— Καὶ τῆς χαρᾶς ὁ κεραυνὸς δὲν πίπτει ἀκινδύνως. —

Μηδενισμένος εἰς χαρὰν τοσαύτην διακμῆναι·

Τὸ ψεῦδος ἢ ἀλήθεια ἐκείνη ὑπερβαίνει....

Πλὴν κάτωχρος ἐγείρεται καὶ φρίσσει μετ' ὀλίγον, .

Καὶ τὰς ἀγκάλας με ὀρμὴν καὶ τὴν ψυχὴν ἀνοίγων,

Τὴν θλίβει εἰς τὰ στήθη του, τὴν θλίβει εἰς τὰ στήθη....

Ζοῦν δι' ἐκείνην τὴν στιγμὴν· — εἰς ὅλα τ' ἄλλα λήθη.

Πῶς πάλλουσι τὰ στήθη των, πῶς ἡ πνοὴ των καίει!

Ὁ εἶς τοῦ ἄλλου τὴν ψυχὴν ἀπλήστως ἀναπνέει·

Κ' ἐνόνονται τὰ χεῖλη των ἐξαίφνης, λεληθότως·

Ὅποιος εἶναι, σὺρανέ! ὁ ἀσπασμὸς ὁ πρῶτος!

Ἄλλο τί καλλίτερον αὐτοῦ δὲν ἔχει πλεόν.

Τὰ ἄλλα του φιλήματα εἶν' ἀσπασμοὶ χειλέων....

Ἰδέ, ἰδέ ὁ ἀσπασμὸς αὐτὸς πῶς τοὺς μεθύει!

Τὰ χεῖλη των δὲν ὁμιλοῦν· τὸ φιλήμα τὰ κλείει.

Ἐνίστε τὸ στόμα των φωνάς τινας ἀφορῶναι·

Ἡ λέξις ἢ ἀρχήσασα ποτὲ δὲν τελειώνει....

Θωπεῖται αἱ κινήσεις των ἀγάπης εἶναι πᾶσαι,

Καὶ ἥδιστα παράπονα καὶ στόνους ἀχροῶσαι.

Τὰ χεῖλη των προσμειδιοῦν καὶ τ' ὄμμα των δακρύει·

Ἄ, ὁ θνητὸς καὶ τὴν χαρὰν μὲ δάκρυα δεικνύει!

Ἦδη τὸ πᾶν ἐξέφρασαν εἰς φώνημα ἐκλείπον,

Καὶ μόνον — τί παράδοξον — « Σὲ ἀγαπῶ » δὲν εἶπον.

Τὸ λέγ' ἢ χεῖρ ἢ θλίβουσα, τὸ βλέμμα, ἢ ἀγκάλῃ·

Σιγαῖ ὁ ὄχλος τῶν πτηνῶν ἢ ἀηδῶν ἂν ψάλλῃ. —

Ὅπόση εἶναι ἢ χαρὰ τοῦ ζεύγους μου, ὀπόση!

Ὁ εἰς τὸν ἄλλον θεωρεῖ κ' εὐγλώττως σιωπῶσι....

Ἦ οὐρανέ, φιλόργυρος τῶν κεραυνῶν σου εἶσαι·

Τὴν δυστυχίαν προτιμᾶς, τοὺς εὐτυχεῖς λυπεῖσαι.

Πληξὸν αὐτοὺς πρὶν ἢ στιγμὴ αὐτὴ τοὺς παραιτήσῃ·

Οὐαὶ εἰς ὄντινα χαρᾶς τοιαύτης ἐπίζησῃ!

Τώρα, ὅποτε πλημμυρεῖ ὡς λάβα ἢ χαρὰ των,

Τώρα νὰ κλείσουν ἔπρεπε τὰ ὄμματά των, τώρα·

Ἄ, καὶ νὰ ἦτον ὕστατον τὸ πρῶτον φιλήμα των!

Ὅπόταν ἢ ψυχὴ τρυφᾷ, θανάτου εἶναι ὄρα.

Δὲν τὴν ἀφίνεις τὴν ζωὴν, μαζῆ σου τὴν λαμβάνεις,

Ὅταν εἰς πέλαγος χαρᾶς ἐξαίφνης ἀποθάνῃς!

I'

Ὁ πύργος τρέμει, σείεται κ' εἰς τὴν μονομαχίαν

Τοῦ κεραυνοῦ καὶ τοῦ βορρᾶ

Ὡς ναῦς ὀρχεῖται ζοφερά

Καὶ τρίζ' εἰς τὴν σκοτίαν!

Πίπτουν τῶν παραθύρων του τὰ φύλλα μετὰ κρότου

Καὶ ἤχου ἀλλοκότου.

Αἱ θύραι, μόναι, μὲ ὀρμὴν ἀνοίγουν τῶν κοιτῶνων,

Καὶ μὲ νιφάδας ὁ βορρᾶς εἰσέρχεται χιόνων.

Καὶ ὅμως, ἐνῶ μαίνεται ἡ καταιγίς, ἐκεῖνοι

Οὔτε προσέχουν εἰς αὐτήν, οὔτε ἀκούουν· μόνον

Ἐπὶ τοῦ στήθους μ' ἔκστασιν ὁ εἰς τοῦ ἄλλου κλίνει,

Καὶ ἀνταλλάσσουν φίλημα ἀγνότερον τρυγόνων.

Ὅποια νῦξ δι' ἔρωτας καὶ ἀσπασμοὺς ἐρώτων!

Ὁ πύργος στροβιλίζεται, οἱ ἄνεμοι μυκῶνται,

Καὶ οἱ νεκροὶ τοῦ κεραυνοῦ ἀκούουσι τὸν κρότον,

Κ' ἐκεῖνοι... μόνον τοὺς ταχεῖς παλμούς των ἀκροῶνται

Τοὺς ἀρραβωνιάς των τελοῦν· ἀλλ' ὄχι ἐξ ἐκείνων,

Οὓς εὐλογεῖ ὁ ἱερεὺς διὰ ψαλμῶν ἐρρίνων.

Ἀρραβωνίζονται χωρὶς ψαλτῶν καὶ δακτυλίων·

Ἄ, δακτυλλίους ἔχουσιν ἐν ζευγος κοραλλίων,

Τὰ χεῖλη των ἐκεῖνοι,

Καὶ τὴν ψυχὴν εἰς φίλημα ὁ εἰς τοῦ ἄλλου πίνει!

Τοῦ κεραυνοῦ ὁ πάταγος ἀντὶ τοῦ ἱερέως
 Μέλπει τὴν ἔνωσιν αὐτῶν κροτῶν ἐκ τοῦ αἰθέρος·
 Ἀσθμαίνων εἶναι ψάλτης των τὸ πνεῦμα τοῦ βορέως,
 Λαμπάδες των αἱ ἀστραπαί, καὶ μάρτυς των ὁ ἔρως!

II'

Ποῖος στενάξει εἰς στιγμὴν τοιούτης εὐτυχίης;
 Τίς κλαίει εἰς τοῦ δώματος κάτω ἐκεῖ τὰ βάθη;
 Τοιοῦτον στόνον, δάκρυον τοιοῦτον ἀγωνίης
 Ποῖος, Θεέ μου, ἤκουσε καὶ ποῖος ἐθεάθη;...
 Ἄ, βλέπω κάτω μελανῶν, μακρῶν βοστρύχων τ' ἔμμη,
 Ὅπερ τὸ δάκρυον αὐτὸ τὸ αἵματῶδες χύνει·
 Σάβανων κρᾶσπεδα μακρὰ, κινούμενόν τι πτώμα
 Παρὰ τὴν θύραν τ' ἔμμη μου εἰσέτι διακρίνει.
 Ἡ ἐναγώνιος πνοὴ κινεῖ τὰ σάβανά του,
 Κ' εἶναι δακρύων ἔμπλεα τὰ μαῦρα ὄμματά του....
 Βλέπετε, κλαίουν κ' οἱ νεκροί... Ἀλλοίμονον, δὲν κλαίει!
 Καὶ ὅ,τι εἶναι ἄψυχον καὶ ὅ,τι ἀναπνέει;—
 Ὅποια ἔξαλλος σκηπὴ ἀνοίγεται ἐμπρὸς μου;
 Τί διακρίν' εἰς τὴν αὐτὴν στιγμὴν ὁ ὀφθαλμὸς μου;
 Ἐκεῖ, ἐν ζεῦγος νεαρὸν ἀγάλλεται, μεθύει·
 Ἀπέναντί των, εἷς νεκρὸς τεχλαίπυρος δακρύει.
 Βλέπει τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ἦν κ' ὑπ' αὐτὸ τὸ χῶμα
 Λατρεύει ὡς ἡλίου φῶς, μὲ ἄλλον στόμα στόμα.

Ἐλεος, ἔλεος! ὦ, μὴ φιλήματα ἔμπρός του·

Σταθῆτε, ὁ περίλυπος σὰς βλέπει ὀφθαλμός του....

Φεῦ, τὸν νεκρὸν δὲν βλέπουσιν οἱ ὄλβιοι ἐκεῖνοι·

Δὲν ὑποπτεύει σύννεφα θυέλλης ἢ γαλήνης.

Εἰς δῶα λίθους ἤθελον μεταβληθῆ βεβαίως,

Ἄν τὸν θανόντα ἔβλεπον ἢ νέα καὶ ὁ νέος.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι θεατός· ἢ πύρινος χαρά των

Ἄκόμη ἐξακολουθεῖ, καὶ τοῦ νεκροῦ τὸ ἔμμα

Μ' ἐν δάκρυον αἵματηρὸν μετρεῖ πᾶν φιλήμα των,

Καὶ γίνεται ὠχρότερον τὸ πελιδνὸν του χρῶμα!

Φεῦ εἰς τὸν αἴτιον ἑνός, ἑνὸς δακρύου μόνον·

Ἄλλ' ὅμως ἀναθέματος κατάρχα εἰς ἐκεῖνον,

Ὅστις ἀκόμ' εἰς δυστυχῆ θανόντα φέρει πόνον,

Καὶ δάκρυ διδ' εἰς ἔμματα κλεισθέντα εἰς τὸν θρήνον!

IB'

....Ἄλλὰ, τὸ ἔμμα τοῦ νεκροῦ δὲν ἔχει δάκρυ πλέον·

Μειδιάμα τι ἄγριον, ζοφῶδες, λυσσαλέον

Τὰ χεῖλη του χωρίζει·

Πρὸς τὴν εἰκόνα του ὑψοῖ τὸ βλέμμα, τὴν κρημνίζει

Χωρὶς οἱ νέοι ἐρασταὶ ν' ἀκούσῃ τὴν πτῶσιν,

Χωρὶς νὰ τὸν ἰδῶσιν....

Καὶ φεύγει, φεύγει· προχωρεῖ ἀσθμαίνων ἐπωδύνως·

Αἶ, ἦτο ποτὲ κύριος τοῦ πύργου του Ἐκεῖνος!

Εἰς τὴν σκοτίαν ἀσφαλῶς, ἀλάνθαστα βαδίζει,

Καὶ πᾶσα θύρα καὶ κοιτῶν θοαρρεῖς πῶς τὸν γνωρίζει
Θοαρρεῖς τὸν κύριον αὐτῶν, πολὺν καιρὸν ἀπόντα,

Μὲ σέβας ὑποδέχονται ἐκεῖ ἐπανελθόντα. —

Ἐκτὸς τοῦ πύργου φάνηται τὴν σκοτεινὴν ὁδὸν του

Λευκαίνει τὸ συρόμενον μακρόθεν σάβανόν του·

Φθάν' εἰς τὸν τάφον του... φυσᾷ καὶ σβύνει τὴν λυχνίαν,

Τ' ἄνθη τοῦ μνήματος πατεῖ καὶ τὴν ἐπιταφίαν

Συντρίβει πλάκα, καὶ ὁμοῦ, εἰς τὴν ἀφῆν του μόνην

Κιγκλίδες, τάφος, μάρμαρα κυλίσονται εἰς κόνιν!

Καὶ φεύγει μὲ τὴν θύελλαν τὴν θύελλαν αὐξάνων,

Ἐπὶ τῶν ὤμων τὸν σταυρὸν τοῦ τάφου του λαμβάνων.

ΑΣΜΑ ΕΚΤΟΝ

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

« Πολύ μεγάλη δύναμι,
πολύ μεγάλη χάρι
« Έχει τ' ολόγυμνο παιδί
ποῦ παίζει τὸ δοξάρι! »
(Κορνάρος).

Α'

Παρήλθεν ἔτος, ὁ χειμῶν ἐξέπνευσε βραδέως,

Κ' ἐπήλθεν ἄλλος, νέος.

ὦ, πόσα δὲν μετέβαλεν εἰς μόνον, οἶμοι, χρόνος!

Δὲν εἶν' ὁ πύργος φωλεὰ ὡς πρότερον τρυγόνος,

Ἄλλ' ἀηδόνος νεαράς ψαλλούσης τὴν ἐλπίδα·

Ἄνεκαινίσθη, ἤλλαξεν, ὁ οἶκος τοῦ Βρασίδα.

Τὸ σκότος διεδέχθη φῶς, θάλπος γλυκὺ τὸ ψῦχος,

Καὶ τὴν νεκρώσιμον σιγὴν εὐδαιμονίας ἤγχος.

Πᾶν ὅ,τι πένθιμον ἐκεῖ ὑπῆρχεν, ἀπεβλήθη·

Ἡ μνήμη τ' ὄμμα ἔκλεισε καὶ ἀνεφάν' ἡ λήθη!

— Εἰς τὸν κοιτῶνα λάμπει φῶς τῆς Ἰδας φωτοβόλον,

Καὶ τὸν φωτίζει ζωηρῶς καὶ τὸν φαιδρύνει ὄλον.

Εἰς τὴν ἐστίαν φλόξ λευκὴ ὑψοῦται ἠδυτάτη,

Καὶ σπινθηρίζει κίουσα ἐλαία καὶ ἐλάτη.

Ἵψοῦτ' ἡ φλόξ, κατέρχεται καὶ χαρμῶσύνως τρίζει,

Καὶ ὁμοιάζει ὁ τρυγμὸς ἤχρον γλυκὺν ἀσμάτων·

Θαρραῖς πῶς βρέφος ἀφανὲς ἠρέμα νανουρίζει
 Διὰ χειλέων φλογερῶν, δι' ἐκκτὸν στομαχίων.
 Κ' ἢ νύξ ἢ μελανόφθαλμος, ὄνειροπόλος κόρη,
 Μὲ σκότη σκέπει ἱερὰ γῆν, οὐρανὸν καὶ ὄρη.

B'

Ἐγγὺς τῆς Ἰδας κάθηται ὁ καλλιτέχνης νέος,
 Μ' ἀκτινοβόλον ὀφθαλμῆν, ὑπὲρ ποτε ὠραῖος.
 Ἄν συμπαθὲς τι θέλγητρον ἢ θλίψις ἐπιχύνη,
 Μ' αἴγλην ἐπίσης κ' ἢ χαρὰ τὴν ἔψιν μας λαμπρύνει.
 Ὁ νεανίσκος ὄλος φῶς θαρραῖς πῶς εἶναι ἤδη·
 Ἡ εὐτυχία ἄπασαν τὴν λάμψιν τῆς τῶ δίδει.
 Λάμπει τὸ βλέμμα, ἡ μορφή καὶ τὸ μειδίσμά του,
 Καὶ ἡ ἐνδόμυχος ὡς φῶς ἐξέρχεται χαρὰ του.
 ὦ, μετ' ὀλίγον, αὐρίον· ἢ νύξ αὐτὴ ἀκόμα,
 Μόνον αὐτῆ, καὶ ὕστερον νυμφία του θὰ γείνη!
 Μεθύει, ὄνειροπολεῖ... καὶ τὸ γλαυκὸν του ὄμμα
 Τὸ δάκρυ τὸ πολύτιμον τῆς εὐτυχίας χύνει.
 Καὶ ὄνειρώττων μὲ σιγὴν τὴν θεωρεῖ βυθθεῖαν·
 Νομίζει, ἐὰν κινηθῆ ἢ λέξιν εἴπη μίαν,
 Ἡ ὀπτασία ἢ λευκὴ θ' ἀπολεσθῆ ἐκεῖνη,
 Καὶ ὡς ἐνώπιον βωμοῦ ἐνώπιόν τῆς κλίνει·
 Ἄλλὰ κ' ἢ Ἰδα, ἔμπλεως ἀρρήτου εὐτυχίας,
 Τὸν θεωρεῖ, καὶ μέτωπον ὕψοῖ ὡς κρίνον θάλλον·

Ἐπίσης εἶναι εὐτυχῆς καθὼς ὁ νεανίας,

Ἄλλ' ὅμως τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἀνιχνεύει τὸν ἄλλον....

Τὸν ἄλλον, τὸν ταλαίπωρον νεκρὸν, τὸν προδοθέντα,

Τὸν κείμενον εἰς τὸ Βαφὲ, καὶ φεῦ! λησμονηθέντα.

Καὶ νῦν, εἰς τὴν παραμονὴν φιλτάτου ὑμεναίου,

Ἄνιχνεύει τὸν θάνατον τοῦ φονευθέντος νέου.

Τὸν ὄρκον τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀκόμη ἐνθυμεῖται,

Καὶ τ' οὐρανοῦ τὸν κερκυρὸν καὶ τὸν νεκρὸν φοβεῖται.

Ἄλλ' ὄχι, ὄχι δι' αὐτὴν τί εἶναι ἡ ζωὴ τῆς;

Διὰ τὸν καλλιτέχνην τῆς φοβεῖται ἡ ψυχὴ τῆς.

Ἐκείνη τὸ μαρτύριον ἃς ὑποστῆ ἀπόνως·

Μήπως δὲν ἦναι ἄπιστος κ' ἐπίορκος συγχρόνως;...

Αὐτὰ εἰς τὴν παραμονὴν τῶν γάμων τῆς βρεμβάζει,

Καὶ στρέφουσα τὴν κεφαλὴν σιωπηλῶς στενάζει.

Ἄλλ' ἤκουσε τὸν στεναγμὸν αὐτῆς ὁ νεανίας,

Κ' ἠγέρθη, ὄλος σπαραχθεὶς ἐκ τῆς ζηλοτυπίας.

Ἐνῶ ἐθάρρει πύσσασαν διὰ πικρὸς τὴν πάλην,

Ὁ ἀκατάβλητος νεκρὸς τὸν κατενίκα πάλιν!

— "ὦ, ἔκραξε μετὰ φωνῆς παλλούσης ἐκ τοῦ πόνου·

Δὲν ἀγνοῶ τὸ αἴτιον τοῦ μυστικοῦ σου στόνου.

Στέναζε, Ἰδα, στέναζε, τὴν λύπην μὴ θαμάζης·

Εἶσαι τοσοῦτον δυστυχῆς, καὶ πρέπει νὰ στενάξῃς!

Ἰδέ, ἰδέ, πῶς ἄφησα ἐγὼ τὰ δάκρυά μου·

Καὶ σὺ, εἰς τὴν παραμονὴν ἀπεχθεστάτου γάμου,

Μικρὸν πρὶν ἔτι δεσμευθῆς μὲ μισητὰς ἀλύσεις,

Ἐνα, ὦ Ἰδα, στεναγμὸν, ἐν δάκρῳ νὰ μὴ χύσης;

Τὴν μεγαλοφυχίαν σου θαυμάζω καὶ συγχαίρω,
 Ἄλλὰ δὲν εἶμαι ἄξιος τῆς ἀλγεινῆς θυσίας....
 Εἰπίστευα, ὁ νήπιος, φαιδρὰν πῶς θὰ σὲ φέρω
 Ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ βωμοῦ τῆς ἐκκλησίας.
 Δὲν εἶμαι ὅμως δῆμιος νὰ ἐδηγῆσω θῦμα
 Εἰς ἓν ἱκρίωμα βωμοῦ, καὶ Ἴδα.... σὲ ἀρνοῦμαι!
 Ἄλλη νυμφία δι' ἐμὲ προώρισται, τὸ μνημῆμα
 Τὸν ἔρωτά σου ἤθελα, τοῦ οἴκτου παραιτοῦμαι.
 Εἰς τὰς ἐξόχους δύναμαι κ' ἐγὼ αὐταπαρνήσεις
 Μ' ὁμοίαν αὐταπάρησιν ν' ἀποκριθῶ ἐπίσης.
 Καὶ ζῆθι μὲ τοῦ φίλου σου νεκροῦ τὴν μνήμην, Ἴδα
 Ὑγίαινε, ὑγίαινε, νυμφία τοῦ Βρασίδα!
 Καὶ μὲ μορφὴν ἀπέλπιδα, μὲ πελιδὸν τὸ στόμα,
 « Τὸν ἀγαπᾶ, ἀνέκραξε, τὸν ἀγαπᾶ ἀκόμα!... »
 Ἡ Ἴδα τὸν ἐκάλυψε μὲ τὸ ρεμβὸν τῆς βλέμμα,
 Καὶ εἶπε τοὺς βοστρύχους του θωπεύουσα ἡρέμα
 — Ἀγνώμων ὅταν διὰ σὲ τὸ στῆθός μου κυμαίνῃ,
 Καὶ τρέμω μήπως ἡ αὐτὴ ποινὴ σὲ περιμένη,
 Σὺ εἰρωνεύεις, ἀπειλεῖς, πικρῶς παραπονεῖσαι.
 Τόσον λοιπὸν ἀμαίλικτος εἰς τοὺς ἀλγοῦντας εἶσαι;
 Δὲν βλέπεις πόσον σ' ἀγαπῶ; δὲν βλέπεις;... κ' ἐπωδύνω
 Ἡ κεφαλὴ τῆς ἐκλινεν ὡς ἀπανθήσας κρίνος.
 Καὶ ταπεινοῦσα τῆς φωνῆς περιδεῶς τὸν τόνον,
 Ὑπέλαβε μ' ἀνέκραστον ἀπελπισίας πόνον.
 — Μήπως δὲν ἐλησμόνησα πρὸς χάριν σου Ἐκεῖνον;
 Μὴ δὲν παλαίω διὰ σὲ μ' ἀκόμητον καρχίνον,

Καὶ δὲν ἀνιτῶ τὴν ὑπαρξιν εἰς τὸ γλαυκὸν σου ὄμμα;

Τί ἄλλο θέλεις; τί ζητεῖς, εἶπέ, εἶπέ, ἀκόμα;

Ἄ, δὲν ἤξεύρεις· πάντοτε οἱ ἄνδρες ἀγνοεῖτε,

Τί μία δύναται γυνή, τί λέγεται θυσία....

Ὅταν ἐκείνη ἀγαπᾷ, νὰ δράμη δὲν φοβεῖται

Καὶ ὅπου ὁ μυθώδης σας Ἀλκείδης θὰ ὠχρία!

Ἐπάλαισα τὸν ἄγριον, τὸν ζοφερὸν ἀγῶνα,

Ὅν παραιτεῖ ὁ ἀετὸς δειλῶς εἰς τὴν τρυγὸνα·

Ἐπάλαισα χωρὶς μικρὸν νὰ μοῦ ἐκφύγη ῥῆμα,

Μ' ἓνα ἐλέγχοντα Θεόν, μ' ἓν ἐπιπλήττον μνημα!

Ἐνώπιόν της ἔκλινεν ὁ Γαβριήλ τὸ γόνυ,

Καὶ— Ἰδα μου, ἀνέραξεν· ὦ Ἰδα, ἐπεφώνει,

Συγχώρει τὸν ἀγνώμονα, τὴν ὑποπτον καρδίαν·

Ἄλλὰ τί θέλεις;... τοῦ νεκροῦ φθονῶ τὴν εὐτυχίαν.

Φοβοῦμαι.... εἶναι ἄπιστος, κυμαίνει' ἢ χερά μου,

Καὶ ἀποθνήσκω ἢ λαμπὰς πρὶν ἀναφθῆ τοῦ γάμου.

Κ' ἐκείνη, δίχως νὰ στραφῆ καὶ δίχως νὰ τὸν βλέπη,

— ὦ φίλε μου, ὑπέλαβεν, ὦ φίλε μου, δὲν πρέπει

Ἐδῶ, ἐντὸς τοῦ πύργου του ποτὲ νὰ νυμφευθῶμεν·

Εἶναι σκληρότης ζοφερὰ καὶ ἱεροσυλία,

Ὡς νὰ ῥαπίζωμεν νεκρόν, ὡς πτῶμα νὰ πατῶμεν,

Καὶ τιμωρεῖται, πίστευσε, τοιαύτη μοχθηρία!

Ἄλλοῦ ὑπάγωμεν, ἄλλοῦ· ἐδῶ, ἐδῶ φοβοῦμαι·

Κ' εἰσέτι— εἶπε μ' ἀσθενῆ φωνήν— θὰ ἐνθυμοῦμαι....

Ἡ γῆ αὐτή, ἣν θάλασσα ἀτέρμων περιβρέχει,

Ὀλίγας σπιθαμὰς ἄλλοῦ καὶ δι' ἡμᾶς δὲν ἔχει;

Ὀδήγει με, ἐδήγει με ἄλλοῦ, εἰς μέρος ἄλλο·
 Ἐδῶ ἐσθῆτα νυμφικὴν δὲν δύναμαι νὰ βάλω.
 Ἐδῶ δὲν πρέπει νὰ χαρῶ ἢ κἄν νὰ αἰθριάσω,
 Κ' εἰς σὲ πρὸ πάντων, Γαβριήλ, εἰς σὲ νὰ μειδιάσω!
 Νὰ ὑποκλέπτω τὴν χαρὰν ἐδῶ μαζῆ σου πρέπει,
 Καὶ τρέμουσα ὁ δυστυχῆς νεκρὸς μήπως μᾶς βλέπη....
 Σὺ, ὅστις τόσον ἀγαθός, τόσον οἰκτείρων εἶσαι,
 Δὲν τὸν λυπεῖσαι τὸν πτωχὸν νεκρόν, δὲν τὸν λυπεῖσαι;
 Ἡ ἂν τὸν οἶκτον σ' ἀφαιρῇ ἐγωῖσμοῦ σκληρότης,
 Δὲν τρέμεις μήπως ἐγερθῆ τοῦ πύργου ὁ δεσπότης,
 Καὶ ἀπὸ τὴν παστάδα του τὴν ἄπιστον καὶ κρύαν
 Ἐκσφενδονίσ' εἰς ἄβυσσον νυμφίον καὶ νυμφίαν;
 ὦ, φύγωμεν, ὦ, φύγωμεν ἄλλοῦ, εἰς ἄλλην χώραν·
 Αὔριον ὄχι τὴν στιγμὴν αὐτὴν, αὐτὴν τὴν ὥραν!
 Προληπτικὴν, παράφρονα ὀνόμασέ με, ὅμως
 Πιάζει τὴν καρδίαν μου μυστηριώδης τρόμος...
 Δὲν ἐνθυμεῖται τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἐν μέσῳ κρότων
 Καὶ ἀπειλούντων κερκινῶν μ' ἐνηγκαλίεθης πρῶτον;
 Ἀπὸ ἐκείνης τῆς νυκτός, Ἐκεῖνος δὲν ὑπνώττει·
 Ἠγέρθη, ἐγκατέλιπε τοῦ μνήματος τὰ σκότη,
 Καὶ εἶν' ἐδῶ, ἐγγὺς ἡμῶν μᾶς βλέπει τώρα ἴσως....
 ὦ, πῶς φοβοῦμαι τῶν νεκρῶν τὸ ἐρεβῶδες μῖσος!
 — Ἴδα, φιλτάτη μου ψυχὴ, πρᾶντου, μὴ φοβῆσαι.
 — Τὴν ἐπιούσαν τῆς νυκτός ἐκείνης ἐνθυμεῖται;
 Εἶδομεν τότε, εἶδομεν ὠχρότεροι θανάτου,
 Τὴν λεύκη του τὴν προσφιλεῖ ξηράν... τ' ὁμοίωμά του

Χαμκί συντετριμμένον,

Χωρίς στικυρόν τὸ μνημά του, τὸν τάφον κρημνισμένον....

Ἐκεῖνος τὰ κατέρριψεν, οὐχὶ πνοαὶ βορέως·

Ἄ, Γαβριήλ, ἦτον ἐδῶ, ἦτον ἐδῶ βεβχίως!

Φύγωμεν, φύγωμεν· ἐδῶ δὲν γίνομαι νυμφίχ·

Ἄλλοῦ ἄς γείν' ἡ τελετή... καὶ ἴσως ἡ κηδεία....

— Ἴδα, φιλάττη μου μνηστή, ἀπήνητησεν ὁ νέος·

Ἡ φαντασίχ σὲ πλανᾷ καὶ θλίβεσαι ματαίως.

Μὴ τὴν πιστὴν καρδίαν μου συντριβῆς, δὲν ἀντέχω·

Ἡξεύρεις πόσον ἀσθενὲς τὸ στήθος ἐγὼ ἔχω.

Ἐν δάκρυόν σου ἂν χυθῆ ἀκόμη, μὲ φονεύεις·

Σὺ δὲν ἠξεύρεις δι' ἐμὲ τί εἶσαι, δὲν μιντεύεις!

Σὺ νὰ θρηνηῆς, κ' ἐγὼ, ἐγὼ νὰ ἤμικι ἡ αἰτία;

Ἴδα, φιλάττη μου ψυχὴ, ζοφώδης φαντασίχ

Καὶ οἴκτου τῷψις σὲ πλανᾷ· πλὴν πείσου, βεβαιώσου,

Κοιμᾶται ὁ ταλαίπωρος, κοιμᾶται ὁ νεκρὸς σου.

Οὔτε τὴν Ἴδαν δύναται αὐτὴν νὰ ἐνθυμῆται

Ὅστις τὸ ὄμμα ἔκλεισε καὶ εἰς τὸν τάφον κεῖται!

Φεῦ, δὲν ἀφίνουσι ποτὲ τὸ μνημα οἱ θινόντες,

Καὶ εἶν' ἀπόντες πάντοτε, αἰείποτε ἀπόντες!

Πλὴν ἔτι ἂν ὑπάρχωσι κ' ὑπὸ τὸ κρύον χῶμα,

Πιστεύεις, Ἴδα, τοὺς νεκροὺς καλοὺς καὶ σὺ ἀκόμα;

Ἄ, ὄχι· εἶναι ἀγαθοὶ οἱ δύστηνοὶ νεκροὶ μας,

Ἄλγοῦν ὁπόταν πάσχωμεν κ' εὐφραίνονται μαζίχ μας.. .

Ὅταν ἐξέλθῃ ἡ ψυχὴ κ' εἰς τοὺς αἰθέρας φθάνη,

Πᾶν ὅ,τι ἔχομεν κακὸν ὁ τάφος τὸ λαμβάνει,

Κ' εἶν' ἔλη συγκατάβασις καὶ ἔλη ἀγαθότης,
 Ὅποταν ἀπελεύθερος κατὰστυθῆ θεότης!
 Ἡ σὰρξ, ἐκείνη τὸ καλὸν μοιραίως ἀνατρέπει.
 ὦ, πίστευσε, ὁ φίλος σου νεκρὸς ἐὰν μᾶς βλέπη,
 Τὴν ὥραν ταύτην δι' ἐμοῦ σὲ ἱκετεύει ἴσως·
 Δὲν ἔχει, Ἴδα, δι' ἐμὲ ὁ τεθνεὼς σου μῖσος.
 Ἐὰν σ' ἠγάπα, μ' ἀγαπᾶ, διότι θὰ ἤξεύρη
 Πῶς εὐτυχίαν καὶ χαρὰν μαζῆ μου θέλεις εὐρει...
 ὦ, δὲν ἤξεύρω τὴν στιγμὴν αὐτὴν πῶς μετετρέπη,
 Καὶ τρυφερὰν αἰσθάνομαι πρὸς τὸν νεκρὸν ἀγάπην·
 ὦς νὰ ἐγνώρισα αὐτὸν εἰς παρελθόντα ἔτη,
 ὦς νὰ μ' ἠγάπα ἄλλοτε καὶ τὸν ἠγάπων ἔτι!
 Ἀλλοίμονον, ἂν ἤξευρες ὅποιαν λύπην ἔχει
 Ἐκεῖνος, ὅταν δάκρυον τοὺς ὀφθαλμούς σου βρέχη!
 Ἄν ἤξευρες ποῖαν χαρὰν τῷ δίδει ἢ χαρὰ σου,
 Τὸ δάκρυ θὰ ἐξώριζες ἀπὸ τὰ βλέφαρά σου!
 Ἐδῶ, ὦ Ἴδα, φίλη μου, ἐδῶ νὰ ἐνωθῶμεν·
 Ἐδῶ, ὑπὸ τὴν στέγην του αὐτὴν νὰ νυμφευθῶμεν.
 Θέλει γογγίσει ὁ νεκρὸς τὸν πύργον ἂν ἀφήσης·
 Μὴ ἐντελῶς τῆς Ἰδας του τὸν δύσμοιρον στερήσης...
 Ἄφες νὰ μένωμεν κ' οἱ τρεῖς ἐνταῦθα ἠνωμένοι·
 Δὲν θὰ τὸν βλέπωμεν, ἀλλὰ πλησίον μας θὰ μένη.
 Ἄόρατος θὰ ἔρχεται, χωρὶς ζηλοτυπίαν,
 Νὰ θερμανθῆ εἰς τὴν χαρὰν ἡμῶν καὶ τὴν ἐστίν·
 Θὰ ἔρχεται νὰ μᾶς ἰδῆ ἀπὸ τὸν τάφον πέραν,
 Μ' ἡμᾶς τὴν νύκτα πάντοτε, καὶ κάτω τὴν ἡμέραν.

Θά ἦν' ἐδῶ τὸ μνημᾶ του μ' ἀκοίμητον λυγρίαν,
 Καὶ κάθε ψυχασάββατον μεγάλην εὐωχίαν
 Κολλύβων θά προσφέρωμεν εἰς τὸν νεκρὸν μας, "Ἰδα·
 Καὶ ἴσως μήτηρ θά κληθῆς μικροῦ τινος Βρασιῖδα!

Γ'

'Επὶ μικρὸν ἐσίγησε συγκινηθεὶς βαθέως,
 Κ' ὑπέλαβε μετὰ φωνῆς περιπαθοῦς ὁ νέος·
 — "Ἰδα, φιλτάτη μου μνηστή, περικαλλῆς μου "Ἰδα·
 Γνωρίζω ὅτι μ' ἀγαπᾶς, πῶς μ' ἀγαπᾶς τὸ εἶδα.
 Ναί, ναί· ἀλλ' εἶμαι ἄπληστος εἰς ὅ,τι ἀτενίζω,
 Ἄκόμη καὶ τὸ ἄπειρον ὀλίγον τὸ νομίζω.
 Διψῶ καὶ πίνω, καὶ αὐτὸ τὴν δίψαν μου αὐξάνει·
 Ὀλόκληρον ὠκεανὸν ἂν πίνω, δὲν μὲ φθάνει!
 Σταγῶν μοὶ φαίνεται, σταγῶν, καὶ δίψαν μοὶ προσθέτει,
 Κ' « εἰσέτι » κράζω πάντοτε, αἰείποτε « εἰσέτι. »
 Φεῦ, πόσον ἀγαπῶ ἐγώ, ἐγνώρισα, ἠξεύρω·
 Πλήν πόσον, πόσον ἤθελα νὰ μ' ἀγαποῦν, εἰσέτι
 Δὲν δύναμαι νὰ εὔρω·
 Προσθέτει ἡ καρδία μου, κ' εἰς τ' ἄπειρον προσθέτει!
 Πάντοτε θέλω, πάντοτε μὲ λείπει τι... ὦ "Ἰδα·
 Ἄν μ' ἀγαπᾶς ὡς ἐννοῶ, ὁ πύργος τοῦ Βρασιῖδα
 Τὴν ἔνωσίν μας ἄς ἰδῆ!... Θά πνεύσω τότε μόνον
 Τὸ μύρον τῆς ἀγάπης σου ὡς αὔραν ζωογόνον.

Ναί, ἂν θ' ἀκούῃς μὲ χαρὰν τὸ ἐδικόν μου βῆμα

Ἐδῶ, εἰς τοὺς κοιτῶνάς του, τοὺς πλήρεις ἐξ Ἐκείνου

Ἄν μετ' ἐμοῦ προσέρχῃσαι εἰς τοῦ νεκροῦ τὸ μνήμα,

Ἡρέμα, μελαγχολική, πλὴν ἄνευ, ἄνευ θρήνου·

Ἄν δι' ἐκείνον ὀμιλῆς μαζῆ μου ἐλευθέρως,

Καὶ τὸνομά του μὲ σιγὴν δὲν θάπτῃς εἰς τὰ στήθη·

Τότε καὶ μόνον θὰ πεισθῇ ὁ δύσπιστός μου ἔρωσ....

Τὴν μνήμην τρέμω ἄφωνον, λαλοῦσα.... εἶναι λήθη!

Ἄλλ' ὁμως, ἴδα, ὠχρίῳς· ταράττεσαι, κυρία·

Δρακιτικῶς περὶ νεκρῶν ἐλάλησα.... καὶ ἤδη

Μόλις κρατεῖ τὸ δάκρυ σου καὶ τὸν λυγμὸν ἢ βία·

ᾠ, ἄφες το.... καὶ τί πρὸς σέ ἂν θάνατον μὲ δίδῃ;...

Καὶ τὴν προσέβλεψεν ὠχρὸς καὶ τεθλιμμένος πάλιν.

Ἄλλ' ἡ νεᾶνις, τείνουσα περιπαθῆ ἀγιάλην·

— Σὲ μόνον, εἶπεν, ἀγαπῶ· ἰδὲ με, δὲν θακρῶ·

Σὺ εἶσαι ἡ λατρεία μου, ὁ ἔρωσ μου, ὀμνύω....

Πλὴν διεκόπη τρέμουσα, διότι ἀνεμνήσθη,

Ὅτι κ' εἰς ἄλλον τὸ αὐτὸ ἢ δυστυχῆς ὠρκίσθη.

— ᾠ, ἐπανάλαθεν ὠχρὰ καὶ ταπεινοῦσα τῶμα·

Ὀμνύον τὸ ἐπίορκον δὲν θὰ πιστεύῃς στίμα.

Καὶ ἔχεις, ἔχεις δίκαιον.... ἀλλὰ καὶ τότε ἔτι,

Καὶ τότε, ὡς καὶ τὴν στιγμὴν αὐτὴν, δὲν ἐψευδόμην.

Μὴ μὲ πιστεύῃς, ἄφες με· τὴν ἄπιστον παρχίττει....

Καὶ σκέπυσα τὸ πρόσωπον μὲ τὴν λυτὴν τῆς κόμην·

Ὅποις, ἔκραξε, Θεεῖ! ὅποις τιμωρὶς

Νὰ μὴ τολμᾷ ἡ ἔνοχος νὰ ὀρκισθῇ καρδιά!

ὦ Γαβριήλ, σὲ ἀγαπᾷ ἡ δυστυχῆς σου φίλη·

Ὅποταν ἡ ψυχὴ λαλήῃ, δὲν ψεύδονται τὰ χεῖλη.

Φεῦ, δὲν ἠγάπησα ποτὲ τὸν ἀτυχῆ ἐκεῖνον

Τόσον ἐνθέρμως, ὅσον σέ! Προθεῖς νὰ ἐνωθῶμεν

Ἐνταῦθα, εἰς τὰ δώματα τοῦ πένθους καὶ τῶν θρήνων;

Θέλεις ἐδῶ νὰ νυμφευθῆς;... Ἐδῶ νὰ νυμφευθῶμεν!

Ναί, ὅ,τι θέλεις· θέλησιν ἐγὼ δὲν ἔχω ἤδη.

Διάταττε, διάταττε τὴν δούλην σου, ὑπείκω·

Ἡ μοῖρα κ' ἡ καρδία μου εἰς σὲ μὲ πκραδίδει....

Δὲν ἔχω οὔτε παρελθόν· ὀλόκληρος σ' ἀνήκω.

Σὺ, τὸ ἐγὼ μου εἶσαι νῦν· ἂν ἄγγελος καλῆσαι,

ὦ, λάβε με, κ' εὐλογητός, εὐλογητὸς νὰ ᾗσαι·

Ἄν δαίμων, πάλιν λάβε με κ' εὐλογημένος ἔσο.

Σὺ δαίμων;.... σὺ, ὁ Γαβριήλ! σὲ οὔτω νὰ καλέσω!

Κ' ἐνῶ τὸ δάκρυ ἔρρευεν ἀκόμη, ἐμειδία,

Καὶ ἦτον ἡ φωνὴ αὐτῆς ἀγάπη καὶ θωπεία.

Κ' ἐκεῖνος ἔχων δάκρυα τοῦ οὐρανοῦ εἰς τ' ὄμμα,

Τὴν ἤκουε σιγήσασαν, τὴν ἤκουεν ἀκόμα....

—ὦ, εἶπεν, Ἴδω, ἔπαυσες· ἐξακολούθει, φίλη·

Νὰ τελευτήσω ἔπρεπεν ἐνῶ ὠμίλεις ἔτι.

ὦ, λάλει ὡς ἐλάλησες, αἰείποτε ὀμίλει·

Φεῦ, δικτὶ τὸ στόμα σου καὶ ἄλλα δὲν προσθέτει;

Καὶ πάλλων καὶ κατακλυσθεῖς ἀπὸ εὐδαιμονίαν,

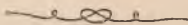
Αὐτὰ τὴν εἶπε μὲ φωνὴν ἐπίσημον, βραχδεῖαν·

—ὦ Ἴδω· μὰ τοὺς λόγους σου τοὺς ζωοδόχους τόσον,

Καὶ μὰ τὴν λατρευτὴν αὐτὴν καὶ χιονώδη χεῖρα,

Σοὶ ἐγγυῶμαι τῆς Ἑδῆμ καὶ τῆς ζωῆς τὴν δρόσον,
Θέλει δὲν θέλ' ἡ μοῖρα!

Εἶπε, πλὴν γέλωσ ἤχησεν ἀπὸ τῶν παραθύρων,
Ἄγριος γέλωσ, καγχασμὸς ἀπαίσιος καὶ εἴρων,
Καὶ χεῖρ τὸ παραπέτασμα ἀόρατος ἐκίνει,
Ἄλλὰ ἐν τῇ ἐκστάσει των δὲν ἤκουσαν ἐκεῖνοι.

ΑΣΜΑ ΕΒΔΟΜΟΝ

ΓΑΜΟΣ — ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟΝ

« Ὁρξίζομαι εἰς τὸν Θεὸν
τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα,
« Ἄειποτε νὰ σ' ἀγαπῶ,
ἀκόμη καὶ θανάτῳ! »

Α'

Δὲν εἶν' ἡ Ἰδα ἡ μορφὴ ἡ κάτωχρος ἐκείνη;
Τόσον πρῶτ' τὸ βῆμά της ποῦ ἄρα διευθύνει;
Εἰς τοῦ Βρασίδα προχωρεῖ τὸ κρημισθὲν μνημεῖον,
'Ανήσυχος μὴ ὁ καλὸς ζωγράφος της τὴν ἴδῃ·
Δειλῶς ἐναγκαλιίζεται τὸ μάρμαρον τὸ κρῦον,
Καὶ φίλημα πινύστατον εἰς τὸν νεκρὸν της δίδει.
« Βρασίδα, λέγει, ἔρχομαι νὰ σ' ἀποχειρετίσω·
« Μὲ τ' ὄνομά σου ἔρχομαι μίαν φορὰν ἀκόμα.
« Φεῦ, ἄκουσα καὶ θέλουσα συγχρόνως θὰ τ' ἀφήσω....
« Ἔχω σκοτίαν εἰς τὸν νοῦν, σκοτίαν εἰς τὸ ὄμμα.
« Δίς νὰ σὲ χάσῃ ἔμελλεν ἡ δυστυχῆς σου Ἰδα,
« Ἀλλὰ σὲ χάνω σήμερον πλειότερον, Βρασίδα!
« Μὲ περιμένει ὁ βωμὸς, πλὴν σὺ γνωρίζεις μόνον,
« Ἄν εἰς τὸν ἄδην ἢ εἰς φῶς μὲ φέρῃ ζωογόνον.
« Εἰπέε, Βρασίδα· ἀνοιξε τὰ κεκλεισμένα χεῖλη·
« Ἢ, ἂν αὐτὸ δὲν δύνασαι, δι' οἰωνοῦ ὀμίλει.

« Δὸς τέρμα εἰς τὸν σπαραγμὸν ψυχῆς συντετριμμένης,
 « Εἰπέ ἄν μ' ἐσυγχώρησες ἢ κάτω μὲ προσμένης. »

Καὶ περιμένει μ' ἄφρονα καὶ σκοτεινὴν ἐλπίδα

Δι' οἰωνοῦ τὴν θέλησιν νὰ μάθῃ τοῦ Βρασίδα....

Αἴφνης τὸ χεῖλη της κραυγὴν ἀφίησιν τὰ κλεισμένα·

Ζεῦχος λευκῶν περιστερῶν ἐφάν' εἰς τοὺς αἰθέρας,

Μ' ἀδελφωμένην πτέρυγα, μὲ ῥάμφη ἐνωμένα,

Περιχαρῶς ὑψούμενον καὶ σχίζον τοὺς ἀέρας.

Ἐκστατικὴ μὲ τρέμουσαν τὰς θεωρεῖ ἐλπίδα·

« ὦ, ἔκραξε, τὸν οἰωνὸν τὸν αἴσιον ἰδοῦσα,

« Βρασίδα εἶσαι καὶ νεκρός.... Εὐχαριστῶ, Βρασίδα! »

Κ' ἐστέναξε, τὸ μάρμαρον τοῦ μνήματος φιλοῦσα.

Δὲν εἶδε πλὴν τὸν ἀετὸν τὴν ὥραν τὴν ἴδιαν,

Ἵστις εἰς τὰς περιστερὰς μ' ὄρμην πετῶν μεγάλην,

Μ' ἐν μόνον ῥάμφους κτύπημα κατέρριψε τὴν μίαν,

Λαθῶν εἰς ὄνυχας γαμψοὺς ἀσπαίρουσαν τὴν ἄλλην!

.....

.....

Β'

Ὁ πύργος λάμπει, καίετι εἰς φωταψίαν ὄλος,

Καὶ ἀπὸ ἄσπρα ἤχει ὁ γηραιὸς τοῦ θόλος.

Ἀγροτικὰς πλὴν δαψιλεῖς τραπέζας ὑψωμένας

Βλέπεις εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ τὰς ἄλλοτε κλεισμένας,

Καὶ περίξ τούτων χωρικούς ἐν κύκλῳ καθημένους,

Ἐδῶ εὐθύμως ψάλλοντας, ἐκεῖθεν εὐχμεμένους.

Τὸ ἄσπρα, ὁ ἠδὺς αὐλὸς καὶ κρότοι ποτηρίων,

Προπόσεις ὑπὲρ νεκρῶν ἀκούονται νυμφίων,

Καὶ ἀντηχοῦν, συγχέονται τὰ πάντα παραφόρως,

Ἐνῶ μυκᾶται ὁ βορρᾶς στενάζων εἰς τὸ ὄρος.

Αὐτόκλητοι οἱ χωρικοὶ τῆς ἐξοχῆς ἐκείνης

Πανηγυρίζουν ἤδη·

Ὁ πύργος εἰς τὸν θόρυβον τοσαύτης εὐφροσύνης

Ἐκπλήττεται, κ' ἐξωμοσῶν εἰς τὴν χαρὰν ἐνδίδει!

Καὶ πάντες ἤδη χαίρουσι... Πῶς! πάντες, πάντες; μία

Κἂν δὲν ταράσσεται ψυχὴ, ἐκεῖ, εἰς τόσα στήθη;

Ὅποιοὶ γάμοι εὐτυχεῖς, ὅποια εὐλογία·

Καὶ τί δὲν πράττεις, Δέσποινα τοῦ κόσμου τούτου, λήθη!

Γ'

Σιγὴ καὶ σκότος τοῦ Βαφῆ καλύπτει τὸ πεδῖον,

Καθὼς καλύπτει φέρετρον τὸ βάθος τῶν μνημείων.

Θαρρεῖς εἰς ψῦχος καὶ σιγὴν καὶ ῥιγαλιέα σκότη

Μὲ τὴν μητέρα του τὴν γῆν ὁ θάνατος ὑπνώττει!

Φῶς, ἄστρον ἐν δὲν φαίνεται· εἰς ἐρεβώδη πόντον

Μετεμορφώθη τοῦ Βαφῆ τὸ ἔρημον πεδῖον.

Ψυχροσάβδατου εἶναι νύξ, τὸ πάσχα τῶν θανόντων,

Ἡ ὥρα, καθ' ἣν θέτομεν ἐπάνω τῶν μνημείων

Κολλύβων δεῖπνον, κ' ἐκ λευκῶν προκύπτοντες μνημάτων,

Οἱ πειναλέοι γέονται νεκροὶ τὰ κόλλυβά των.

....Φωνή τις αἴφνης τὴν σιγὴν ταραττει τοῦ θανάτου·

Μὴ ὁ ἀλέκτωρ ἦν' αὐτὸς ὁ τοῦ ψυχοσασθράτου;

Ἴδού, ἴδού· φωτίζεται ἡ πένθιμος σκοτία·

Κηρία φέγγουν, νεκρικὴ προβαίνει συνοδεία,

Κ' ὑπὸ τὸ φῶς των βλέπει τις συμπόσιον θανόντων,

Μυστηριῶδες, ἄρωνον, ἐν χώρῳ εὐρυτάτῳ·

Δεῖπνον νεκρῶν μονότονον, ἀπλήστως ἐσθιόντων

Μὲ φρικαλέαν ὄρεξιν—πεινῶσιν ἐκεῖ κάτω!

Κίνησις ἀκατάπυστος ἀκούεται χειλέων,

Πνοαὶ βαθεῖαι καὶ τρυγμὸς ὀδόντων πειναλέων!—

Μετὰ μικρὸν ἐγείρονται καὶ μὲ ρεμβῶδες βλέμμα

Τὸ ἔδαφος παρατηροῦν τοῦ σκυθρωποῦ πεδίου·

Τὴν θέσιν, εἰς ἣν ἔπεσαν, τὸ ἐπιμένον αἶμα,

Καὶ θέτουσι τὴν χειρὰ των ἐπὶ μετώπου κρύου....

— Πλὴν διατί ὁ τεθνεὺς, ὁ σύνοσφρυς ἐκεῖνος,

Ἄνευ κηρίου, ἀδειπνος, ἐπάνω τῆς χιόνος

Μὲ κεκυφίχην κεφαλὴν βεδίζει ἐπωδύνως;

Μόνος δὲν ἔχει κόλλυβα, οὐδὲ κηρίον, μόνος!

Ἐνίστε τὸ βῆμά του ἄλγος βαθὺ κλονίζει,

Ὁ ἀπλανὴς του ὀφθαλμὸς ἀγρίως σπινθηρίζει,

Καὶ προχωρῶν μονολογεῖ· « Εἰς τὸν Θεὸν τὸν ζῶντα

Ὅρκίζομαι νὰ σ' ἀγαπῶ ἀκόμη καὶ θανόντα!... »

Τὸ σάβανόν του ἡ πνοὴ τῆς αὔρας διασειεῖ,

Καὶ τεθνεῶτος μαχητοῦ τὸν ὀπλισμὸν δεικνύει.

Πρὸς τοὺς συμποσιάζοντάς τὸ βῆμα διευθύνει·

Ἐπίσης εἶναι μαχηταὶ καὶ οἱ νεκροὶ ἐκεῖνοι....

Περίλημμένοι σύντροφοι, μὲ ξίφος ἢ μὲ σφαῖραν

Ἄρου μ' ἐκεῖνον τὴν αὐτὴν ἐξέπνευσαν ἡμέραν.

Πλὴν πρὸς ἀλλήλους ἄγνωστοι εἶν' οἱ νεκροὶ ἐκεῖνοι·

Δὲν ἐνθυμοῦνται τίποτε ἐκ τῆς ζωῆς των, μόνον

Τὰ κέλλυδά του τρυφηλῶς καθεῖς των καταπίνει·

Τὰ πάντα ἔχουσι νεκρά—ἐκτὸς τῶν σιαγόνων.

Καὶ μόνον ὅσοι προδοθεῖν ὑπὸ ψυχῶν φιλτάτων,

Δὲν λησμονοῦν καὶ εἰς αὐτὸ τὸ βάθος τῶν μνημάτων!

Σύνουσι ὁ ἄδειπνος νεκρὸς καὶ μόνος, πάντη μόνος,

Τὸ βῆμα σύρει τὸ νεκρὸν ἀργὰ καὶ μονοτόνως.

Τὸν ῥασφόρον μαχητὴν ἐπικαθλέπει πάλιν,

Τὸν προσφιλεῖ του σύνοπλον, κ' ἐκτείνει τὴν ἀγκάλην

Ὡς ἄλλοτε· ματαίως!

Ἐπνώπτουσι οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ γαύρου ἱερέως.

... Ἀλλὰ φωνὴ ἀλέκτορος δὲν ἀντηχεῖ καὶ ἤδη;

Εἶν' ὁ λευκός!—εἰς τοὺς νεκροὺς τὴν μνήμην ἀποδίδει.—

Ὡς φύλλα συντραράσσονται ἀπὸ ἀνεμοζάλην·

Διὰ μιᾶς ἐγείρονται, πετοῦν τὰ σάβανά των,

Καὶ ἀντ' αὐτῶν κυμνίεται ἡ φουστανέλλα πάλιν,

Καὶ λάμπουν ἄρματα ἐδῶ, κ' ἐκεῖ τὰ βλέμματά των.

Ὀπλων κλαγγή, προστάγματα πολεμικὰ παρέκει·

Ἄντιλαλοῦν περιχαρῆ·

Ἐδῶ πικρὰν, ἐκεῖ χοροί,

Καὶ πανταχοῦ τουφέκι!....

Ἐδῶ, συντρόφων προσφιλῶν φαιδραὶ ἀναγνωρίσεις
 Καὶ φίλων ἐναγκαλισμοί·
 Ἐκεῖ, ἀγάπης ἀσπασμοί
 Καὶ μάχης παρορμήσεις.

Αὐτοὶ νεκροί, αὐτοὶ νεκροὶ ἀφήσαντες τὸ μνημαί!
 Δὲν ἀκροᾶσαι, θεωρεῖς τὸ πτερωτόν των βῆμα·
 Δὲν βλέπεις ὄπλα, καὶ κλαγγὴ ἀκούεται.... φωτίζει
 Ὁχρὰ τὴν ὄψιν των ἀκτὺς καὶ τ' ὄμμα σπινθηρίζει!
 Πλὴν αἴφνης σάλπιγξ ἀντηγεῖ καὶ κυματίζων ἤδη,
 Ὁ ἐρυθρόχρους θύσσανος προκύπτει τοῦ Πραϊδῆ....
 Τοὺς ἄνδρας μὲ συγκίνησιν παρατηρεῖ μεγάλην,
 Καὶ ἀνακράζει· « πρὸς ἐμέ, γενναῖε λόγε, πάλιν! »
 Καὶ στίλβουν λόγχοι πρὸ αὐτοῦ καὶ ξίφη μετὰ μένους,
 Καὶ φθάνουν ὅσοι ἔπεσαν ἐκεῖ ὑπὲρ τοῦ Γένους·
 Οὐχὶ ὡς ἔπεσαν προχθὲς τὰ τῶν Βουλγάρων σμήνη,
 Ἄλλὰ ὡς πίπτουν Ἕλληνες, ὡς ἔπεσαν ἐκεῖνοι,
 Οὓς εἶδ' ἠ γραῦς τῆς Δύσεως μὲ νυσταλέον βλέμμα,
 Διότι μύρον σλαβικὸν δὲν ἔχουσα, ἀλλ' αἷμα!
 Πλὴν ποῖα λάμψις τοῦ Βαφῆ τὴν ὄψιν ἀλλοιοῦναι!
 « Ἑλλάς καὶ Κρήτη! » ἀντηγεῖ καὶ πάλιν τὸ πεδίον,
 Καὶ τὸν Πραϊδῆν ἐγερθεὶς ὁ λόγος του κυκλόνει,
 Μὲ φλέγον βλέμμα καρτερῶν τῆς μάχης τὸ σημεῖον.
 Καὶ πέραν, πέραν, ἔναντι, βωβοὶ στρατοπεδεύουν
 Οἱ φονευθέντες ὑπ' αὐτῶν κ' ἐκεῖ κατὰ πηδῶντες·

Μ' ἰχθύος βλέμμα πρὸς τῆς γῆς τὸ μαῦρον χῶμα νεύουν,

Καὶ διασχίζουσιν οἱ ὄξεις τὰς σάρκας των ὀδόντες.

Αὐτοὶ δὲν ἔχουσιν κόλλυβα... δὲν εἶναι στρατιῶται

Χριστοῦ κ' ἐλευθερίας!

Τὸ τουμπελέκι τοὺς καλεῖ... καὶ τρέμουν καθὼς ὅτε

Διέκριναν εἰς τὸ Βαφὲ Ἑλλήνων πανοπλίας!

Πλὴν τί ζητεῖ περίλυπος καὶ τόσον ἐπιμόνως

Ὁ ῥαυσοφόρος μαχητῆς ἐπάνω τῆς χιόνης;

Καὶ διατὶ τὸν ἄδειπνον θανόντα διακρίνων,

Τὸ βῆμα μελαγχολικῶς ἐκτείνει πρὸς ἐκεῖνον;

— Βρασιδα, λέγει, ποῦ λοιπὸν τὴν ἔχεις τὴν σημαίαν;

Κ' ὑψώνει κεφαλὴν ὠχρὰν καὶ ἀλγεινῶς ὠραίαν.

Δὲν τὴν εὐρίσκω, τὸν γλαυκὸν δὲν βλέπω οὐρανόν μου,

Καὶ ἤθελα τὴν κυανὴν νὰ ἔχω σάβκόν μου!

Ἐκεῖνος πρὸς ἀπάντησιν ὑψῶν τὸ μέλαν ἔμμη,

— Ἐπάνω — εἶπε κ' ἔδειξε τοῦ οὐρανοῦ τὸ δῶμα....

Καὶ προχωρῶν ἐγγύτερον ὁ σύννοτος νεκνίας,

Μετὰ φωνῆς βραδείας

— Μόνος, τὸν λέγει, κόλλυβα δὲν εἶχες καὶ λαμπάδα·

Ἐλησμονήθη... δός με καὶ τὴν ἐδικήν σου δᾶδα.

— Καὶ τί τὴν θέλεις; — Ἱερεῦ, τὴν θέλω! — καὶ συγχρόνως

Λαβὼν τὴν δᾶδα προχωρεῖ ὡς σύννεφον τυφῶνος,

Καὶ φεύγει, φεύγει ἐν ὀργῇ καὶ θλίψει βαθυτάτη.

Ἡ ἐνταξία του λαμπὰς τὸν δρόμον του χραττει,

Πλὴν λάμπει περισσότερο τὸ πῦρ τῶν ὀφθαλμῶν του·

Αὐτὸ φωτίζει κάλλιον τὴν σκοτεινὴν ὁδόν του....

Δ'

Τὸ φυγασάββατον ἐκεῖ· γάμος ἐδῶ.... Ἀκόμα
 Ἥδῃ ἐξακολουθεῖ τὸ μέλος τῶν ἀσμάτων·
 Ὁ πύργος δὲν ὑψόνεται εἰς ἡμαγμένον χῶμα,
 Οὐδ' εἰς πεδῖον ἔρημον σιωπηλῶν μνημάτων....
 Ὅποι' ἀντίθεσις! Θεεῖ, διαφορὰ ποῖα!
 Ἐντὸς τοῦ πύργου θόρυβος, ἐκεῖ σιγὴ βαθεῖα.
 Ὁ θάνατος καὶ ἡ ζωὴ εἰς τὴν ἰδίαν ὥραν
 Συνεορτάζουσι ἤδη·
 Ὁ μὲν προσφέρει κόλλυβας εἰς τοῦ Βαφῆ τὴν χώραν,
 Ἡ δὲ τὸν οἶνον τῆς χαρᾶς καὶ δέχεται καὶ δίδει.
 Ἐντὸς θαλάμου εὐπρεποῦς ἐπίχρυσος λυχνία
 Ἀφίνει λάμπην ἀμυδρὰν καὶ βαθμηδὸν ἐκπνέει,
 Καὶ εἰς τὸ δῶμα ἐντελής θὰ ἦτον ἡ σκοτία,
 Τῆς Ἰδαῖας ἂν δὲν ἔφεγγον οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ νέοι!
 Ὅποῖον κάλλος, οὐρανέ! Ἡ κόμη ἡ λυτὴ τῆς....
 Ἀλλὰ τί πράττω; τί τολμῶ νὰ περιγράψω ἤδη;
 Δὲν περιγράφεται τὸ φῶς καθῶς καὶ ἡ μορφή τῆς·
 Κ' ἡ Μοῦσα ἔχει ὄρια· καὶ τοι θεά, ἐνδίδει.
 Δικαίως ὁ νεκρὸς αὐτῆς καὶ ὑπ' αὐτὸ τὸ χῶμα
 Ἀμφισβητεῖ τὸ κάλλος τῆς ζηλοτυπῶν ἀκόμα!
 Σιωπηλὴ καὶ κάτωχρος ὡς φθινοπώρου φύλλον,
 Τ' ἄσματ' ἀκούει σύνσφρος τῶν χωρικῶν ὀμμάτων,

- Καί μ' ἔχθαμβον ὁ Γαβριήλ τὴν ἀτενίζει ὄμμα
 Ὡς ὀπτασίαν τοῦρανοῦ ἀφήσασαν τὸ δῶμα.
 Πῶς διαμένουν ἄφωνοι νυμφίος καὶ νυμφία!
 Εἰς τὸν κοιτῶνά των σιγή, ἐγγύς των εὐθυμία,
 Καὶ πανταχοῦ τοῦ κεραυνοῦ ὁ ἀλαλάζων κρότος·
 Θαρρεῖς ἐπιόρκον ζητεῖ τὸ πῦρ του εἰς τὸ σκότος.
 Ἐξίφνης ἀνεγείρεται ἡ Ἰδα, κ' εἰς τὸν νέον
 — Ἄς παύσουν, λέγει, τ' ἄσματα, ἄς παύσουν τελευταῖον!
 Μὲ φέρουν πληξίν αἱ φωναὶ αὐταὶ τῶν Κανιδάλλων....
 Κ' ἐκεῖνος ἀποκρίνεται βαθύθυμος καὶ πάλλων·
 — Τί ἔχεις, Ἰδα; τὴν στιγμὴν αὐτὴν τοσαύτη λύπη;
 Μή;... καὶ σιγᾶ φοβούμενος τὴν σκέψιν του νὰ εἴπῃ...
 Μή, Ἰδα, μετενόησες; εἶπέ με το, ὀμίλει,
 Καὶ φεύγω· φθάνει πάσχουσιν νὰ μὴ σὲ βλέπω, φίλη·
 Δὲν θέλω θλίψιν δι' ἐμὲ νὰ ὑποφέρῃς ἄλλην.
 — Ἄ, Γαβριήλ, τὰ ἴδια, τὰ ἴδια καὶ πάλιν!
 Ἄλλὰ τί ψῦχος! Ἄφησαν σβυσμένην τὴν ἐστίαν·
 Νὰ τὴν ἀνάψῃ δὲν καλεῖς θεράπκιναν κάμμιναν;
 — Ἰδα, εὐθύς.... — Ἄλλὰ οὐχί· πολὺ δὲν εἶναι ψῦχος....
 Μὴ μὲ ἀφίνης, κάθησε, τὸν λέγει ἀνησύχως.
 Φέρε τὴν χεῖρά σου ἐδῶ· μὲ ἀγαπᾷς; εἶπέ μοι.
 — Ἄν σ' ἀγαπῶ! καὶ ἡ φωνὴ τοῦ νεανίσκου τρέμει....
 — Πολύ, πολὺ;... — Ὅσον ψυχὴ ἐπὶ τῆς γῆς κάμμινά!
 — Τί δυστυχία! — Διατί, ὦ Ἰδα, δυστυχία;
 — Ὡ Γαβριήλ, δὲν ἤθελα ὀδύνην νὰ σ' ἀφήσω·
 Ἄν ἀποθάνω, ἂν τυχὸν τοὺς ὀφθαλμοῦς μου κλείσω!...

— Σὺ ν' ἀποθάνης, Ἴδα μου! Σὺ, Ἴδα, ν' ἀποθάνης!
 Πλὴν δὲν καταλαμβάνεις,
 Ἦως καὶ προσφέρουσιν αὐτὸν τὸν λόγον μὲ φονεύεις;
 Ἴδέ με εἰς τὸ πρόσωπον, ἰδέ, ἂν δὲν πιστεύῃς...
 Καὶ εἶχεν ἡ μορφή αὐτοῦ τὸ τοῦ Θανάτου χροῶμα,
 Κ' ἦτον δακρύων ἔμπλεον τὸ διαυγές του ὄμμα.
 Κ' ἐκείνη ἀπομάπτουσα τὸ δάκρυ του τὸ βέρον,
 Συγκινημένη στρέφεται καὶ λέγει πρὸς τὸν νέον·
 — Οὐχί, θὰ ζήσω, Γαβριήλ· οὐχί, δὲν θ' ἀποθάνω!
 Καὶ πίπτει εἰς τὸ στήθος του γλυκύδακρυς ἐπάνω,
 Εὐδαίμων, λησμονήσασιν καὶ ὄρκους καὶ μνημεῖα·
 Πλὴν συμβιβάζῃται ποτὲ μ' ἡμᾶς ἢ εὐτυχία;...
 Τῶν χωρικῶν τὰ ἄσματα ἠκούσθησαν καὶ πάλιν·
 Ἡ Ἴδα συνταράσσεται καὶ λέγει πρὸς τὸν νέον·
 — ὦ Γαβριήλ, χάριν λοιπὸν σ' ἐζήτησα μεγάλην;
 Τοὺς ψάλτας εὐχαρίστησε κ' εἶπέ νὰ παύσουν πλέον!
 Βοή τσαύτη μ' ἐνοχλεῖ... — κ' ἐξέρχεται ὁ νέος.
 Μετὰ μικρὸν τὰ ἄσματα κατέπαυσαν ταχέως.
 Ἀπῆλθον πάντες, καὶ αὐτὸς ἐξῆλθε νὰ ὁρσίσῃ
 Εἰς τῆς θυέλλης τὴν πνοὴν τὸ μέτωπον τὸ καῖον·
 Ὁ οἶνος εἶχε τῆς χαρᾶς τὸ αἶμα του φλογίσει,
 Καὶ εἰς τὸν κῆπον προχωρεῖ ἀπλήστως ἀναπνέων.
 Ἐκεῖ, λαμπὰς τις φαίνεται καὶ σάβανον ἀσπρίζει·
 Νεκρὸς τις βκίνει πρὸ αὐτοῦ καὶ βλέμμα φωσφορίζει...
 Ἀργά, ἀργά ὁ τεθνεὺς ἐγγὺς τοῦ ζῶντος φθάνει,
 Τὴν χεῖρά του λαμβάνει,

Τρίς εἰς τὸ φρίσσον ἐμφυσᾷ τοῦ νεανίσκου στόμα,
Καὶ τὸν ἀφίνει κείμενον ἐπὶ τῆς γῆς ὡς πτώμα.

Ε΄

Ἡ καταγίς αὐξήσασα βρυχᾶται μαινεμένη,

Καὶ ἀστραπαὶ φλογίζουσι τῶν οὐρανῶν τὸ δῶμα.

Τὸν Γαβριήλ περιδεῆς ἢ Ἴδα περιμένει,

Καὶ πρὸς τὴν θύραν στρέφεται τ' ἀνήσυχόν τῆς ὄμμα.

Πλὴν βῆμ' ἀκούει, ἔρχεται· τὸ βῆμά του γνωρίζει·

Ἡ θύρ' ἀνοίγει ἑλαφρά, ὁ Γαβριήλ ἐμβαίνει·

Μυστηριώδης τις ἀκτὶς τὸ βλέμμα του φωτίζει....

— Ἦλθα, τὴν λέγει· οὔτε εἰς τῶν ῥαψωδῶν σου μένει.

Κ' ἐν τάχει, μ' ἀκατάσχετον ὀρμὴν καὶ προθυμίαν

Μετέβη— ὄχι— ἔπεσε σχεδὸν εἰς τὴν ἐστίαν.

Εἰς τὴν πυρὰν θερμαίνεται μετὰ τρυφῆς ἀφάτου,

Κ' ἐκείνη μετὰ θαυμασμοῦ τὸν βλέπει βαθυτάτου.

— Τί ἔχεις, λέγει, Γαβριήλ; ὦ, ἀνοιξε τὰ χεῖλη·

Ὅποια ὄψις! πρὸς Θεοῦ, ὁμίλησε, ὁμίλει!

— Κρυόνω, Ἴδα· ἄφες με νὰ θερμανθῶ, κρυόνω·

Τὴν ἀπαντᾷ περίλυπος κ' ἐν ἀπαισίῳ τόνω.

— Ἀλλά, τὸν λέγει ἑκπληκτος καὶ σκυθρωπῶς ἡ νέα,

Κρυόνεις τόσο;.... — Ναί, πολύ! ὦ, τί πυρὰ ὠραία!

Καὶ πάλιν κύπτει πρὸς τὸ πῦρ, θερμαίνεται ἀκόμα,

Καὶ στρέφων, μὲ παράδοξον τὴν ἀτενίζει ὄμμα.

Πλήν μήπως πάσχη;... σκέπτεται ἡ "Ἰδα ἐπωδύνως·

— Τί ἔχεις, λέγει, Γαβριήλ; καὶ σιωπᾶ ἐκεῖνος...

— Σιγᾶς;... Ἀλλοίμονον, ποτὲ τοιοῦτον δὲν σὲ εἶδα·

Εἰπέ μοι, πῶς ἐβράδυνες; — Ἐβράδυνα, ὦ "Ἰδα;

Καὶ μειδιάσας ζοφερῶς καὶ στόνον βαθὺν πνίγων,

Πολὺ ταχέως θὰ εἰπῆς πῶς ἦλθα μετ' ὀλίγον!...

— Πολὺ ταχέως;... διατί; Ὅποια γλῶσσα ξένη!

Λυπήσου τρέμουσαν ψυχὴν κ' εἰπέ με τί συμβαίνει;

"Ἄλλον σὲ βλέπω πρὸ μικροῦ ἐδῶ ἐπανελθόντα.

— « Σ' ὀρκίζομαι εἰς τὸν Θεὸν τὸν ἀληθῆ καὶ ζῶντα, »

Δὲν ἔχω, φῶς μου, τίποτε!.....

.....

— Ἄ, Γαβριήλ, εἶσαι κακός! τὸν λέγει τεθλιμμένη.

— Ἐγώ, « φιλτάτη μου ψυχὴ, ψυχὴ πεφιλημένη;... »

Καὶ χιονώδη θεωρῶν παστάδα, ἔτι μᾶλλον

Ζοφοῦται, καὶ κατασιγῶν κρυφίαν καταιγίδα·

— Ἰδα ἐκεῖνη ἡ παστὰς ἀνῆκεν εἰς τὸν ἄλλον;...

— Τὸν ἄλλον! — Ναί, καὶ ἐπ' αὐτῆς θὰ κοιμηθῶμεν "Ἰδα.

— Ἀχάριστε! — Ἀχάριστος! καὶ διατί φιλτάτη;

Μία ἐρώτησις ἀπλῆ τοσοῦτον σὲ τυχράττει;

Πλήν ὅ,τι λέγει ὁ λαὸς ἐὰν δὲν ἦναι πλάνη;

* Ἄν ἔλθ' εἰς τὴν παστάδα του τὸ σῶμα νὰ θερμάνη;...

Καλὰ χωροῦμεν καὶ οἱ τρεῖς.... Εἶν' ἡ παστὰς εὐρεῖα.

Δὲν εἶν' ὡς ἄλλη τις στενή!.....

* Ἐξαίφνης ἀνεγείρεται ἡ δυστυχὴς ἐπάνω·

— Εἰπέ με, λέγει, Γαβριήλ· μὴ θέλῃς ν' ἀποθάνω;

— Φιλτάτη μου, παραληρωῶ... πλήν πρὸ μικροῦ ἀκόμα
Μ' ἐπῆλθε ζάλη κ' ἔπεσα λειπόθυμος ὡς πτώμα.

— Ἐλειποθύμησες; Θεέ! σύ, Γαβριήλ; καὶ πότε;

Καὶ πῶς δὲν μὲ τὸ ἔλεγες; Καταχλαμβάνω τότε....

Εἰς ἰατρός! ἀνέκραξε· κ' ἐκεῖνος· — "Αφες τώρα·

Δὲν εἶναι ὥρα ἰατρῶν, ἀλλ' εὐτυχίης ὥρα!

— Πῶς ἐφοβήθη; ἀσθενῶ τὸ θάρρος μου ν' ἀνεύρω....

* Ἄν ἤξευρες πῶς σ' ἀγαπῶ! — Καὶ πῶς δὲν τὸ ἤξεύρω;

Καὶ μετ' ὀλίγον, συγκρατῶν βαθείας συγκινήσεις·

— "ὦ, μίαν χάριν σὲ ζητῶ! — Εἰπέ. — Νὰ μὲ μισήσης!

— Καὶ πάλιν;... Μὴ λοιπὸν ποθῆς παράφρονα νὰ μ' ἴδῃς;

— Ἄν μὲ μισῆς, μὲ ἀγαπᾷς· ἂν ὄχι, μὲ προδίδεις....

— Ἀλλοίμονον· ὁ πυρετὸς ἐκ νέου σὲ μαστιίζει.

— Ὁ πυρετός;... Ναί, κεφαλὴν καὶ στῆθος μου φλογίζει.

Τί σ' ἔλεγα;... Ὅμως ἰδοῦ, ἐξέλιπεν ἡ ζάλη....

Τὸν διακόπτει πλήν φωνή, περίτρομος, μεγάλη·

« Πυρκαϊά, πυρκαϊά! » ὁ πύργος καίει· ὄλος,

Καὶ τ' οὐρανοῦ φλογίζεται· ὁ ζοφωμένος θόλος.

Ἐμπρὸς αὐτῆς ὁ Γαβριήλ μ' ἐν βῆμα μόνον φθάνει·

Ἰδὼν αὐτὴν λειπόθυμον, ὡς βρέφος τὴν λαμβάνει

Καὶ φεύγει· πρὸ αὐτοῦ τὸ πῦρ τὰς φλόγας του μακρύνει·

Τὸν πύργον τὸν φλεγόμενον ὀπίσω του ἀφίνει,

Καὶ φεύγει, φεύγει· λέαιναν τίς εἶδεν, ὅταν ἔχη

Τὸν σκύμνον εἰς τὸ στόμα,

Καὶ μ' ἀναμμένον ὀφθαλμὸν εἰς κατὸν δάσος τρέχει;

Ὅμοίως φεύγει καὶ αὐτὸς καὶ μὲ τρισῦτον ὄμμα!

ΣΤ'

Ἄσθμαίνων παύει τὴν γοργὴν καὶ ἔξαλλον πορεύει·

Ἄφινει τὴν λειπόθυμον ἐπὶ τῆς γῆς νυμφίαν,
Καὶ τὴν μορφίᾳ τῆς μὲ ὀργὴν καὶ οἴκτον ἀπενίξει·

Ὁ πύργος ὁ φλεγόμενος μακρόθεν τὸν φωτίζει....

Ἐξαιφνης στόνον ἀλγεινὸν τὸ στῆθος του ἀφίνει!

Ἀνάμνησίς τις παλαιὰ σχεδὸν τὸν ἱλαρύνει·

Αἰσθημα κατ' αἰσθήματος παλαίει ἐπιπόνως,

Καὶ τὴν προσθλέπει σύνοφρος καὶ συμπαιθῶν συγγρόνως...

Ἄλλ' ἀκουσίως τὰς ψυχρὰς ἀγκάλας του ἀνοίγει

Καὶ τὴν ἐναγκαλιέζεται· θαρρεῖς ὅτι τὴν πνίγει.

Καὶ τῆς φιλεῖ καὶ τῆς φιλεῖ τὰς πικρίας, τὸ στόμα,

Τὸ χιονῶδες μέτωπον, τὸ κεκλεισμένον ὄμμα.

Φίλημα εἰς τὸ φίλημα ἀκόρεστον ἀφίνει·

Θαρρεῖς ὅν τὴν ἀσπάζεται, θαρρεῖς τὴν καταπίνει!

Συνερχομένη, ἀσθενῶς ἢ δυστυχῆς κινεῖται·

— Ποῦ εἶμαι, λέγει, Γαβριήλ; ... Θαρβόνεται τὸ φῶς μου

Ἦ, εἰς τὸν πύργον φέρε με... Κ' ἐκεῖνος· — Πυρπολεῖται

— Ὁ πύργος μου! — Ὁ πύργος σου οὐχί, ὁ ἐδικός μου..

— Ὁ ἐδικός σου, Γαβριήλ; Ἦ, ἐννοῶ, βεβχίως·

Πλὴν τίς τὸν ἔκλυσε; — Τὸ πῦρ δὲν ἤγαψε τυχερίως...

Τὸ ψυχροδόχον τελούσιν τὰ τέκνα τῶν μνημείων·

Τίς οἶδεν, ἴσως τεθνεώς, στερούμενος κηρίων...

Περὶδεῖς τὴν χεῖρά του λαμβάνει, κ' αἰφνιδίως

Τὴν ἀποσύρει κράζουσα· — ὦ, πόσον εἶσαι κρύος!...

Κ' ἐκεῖνος· — Σπεῦσε, ἔχομεν μακρὰν ὁδοιπορίαν·

Ἐλθέ! — Πλὴν ποῦ; — Εἰς τὴν μικράν, τὴν ἄλλην μου οἰκίαν.

Καὶ ἀνυψῶν σιωπηλῶς τὸ ζοφερὸν τοῦ ὄμμα,

Σύννεφον μέλαν θεωρεῖ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα·

« Ἀμαξηλάττα! » κράζει,

Κ' ἰδοὺ τὸ νέφος κατελθὸν τὴν Ἴδαν πλησιάζει.

Ἡμιπαράφρονα σχεδὸν καὶ ἄκουσται τὴν σύρει,

Κ' εἰς τὴν νεφέλην ἀναβάς, ἐπάνω τὴν ἐγείρει.

— Βλέπεις; τῇ λέγει γλυκερῶς καὶ πρὸς ἐκείνην στρέφων·

Τοιοῦτον ἔχουν ὄχημα τὰ τέκνα τῶν συννέφων!

Κ' εἰς τὸν ἀθέατον φωνεῖ ἀμαξηλάτην πάλιν·

« Εἰς τὴν οἰκίαν!... » καὶ μ' ὀρμὴν ὑψόνεται μεγάλην

Ἐπάνω τῶν αἰθέρων,

Τὸ νεφελοῦδες ὄχημα τοὺς νεονύμφους φέρον.

Καὶ φεύγει, φεύγει· ἀστραπαὶ τὸν δρόμον του φωτίζουν,

Ἡ θύελλα τὸ ὀδηγεῖ, ἄερες τὸ λικνίζουν.

Ἄνω πεδίων, πόλεων καὶ ὑψηλῶν ὀρέων

Διέρχονται· εἰς πέλαγος πλησίον εἶναι πλέον.

Πετᾶ ἐπάνωθεν αὐτοῦ τὸ νεφελοῦδες πλοῖον,

Τῆς Ἴδας ἔχον τὴν λευκὴν ἐσθῆτα ὡς ἱστίον.

Κ' ἐνῶ ἀστράπτει καὶ βροντᾶ κ' ἡ θύελλα συρίζει,

Ἡ ναῦς ἐκείνη προχωρεῖ, ἐκτάσεις διασχίζει,

Καὶ πλέ' εἰς κύματα νεφῶν· κατέρχεται, ὑψοῦται,

Ὅτε μὲ ἀστραπάς, ὅτε μὲ νεοαυνοὺς σταυροῦται!

Κ' ἢ ἴδα; ... ζῆ; ἀπέθικεν; αἰσθάνεται ἀκόμα;
 Τῆν ἔλυπήθη ὁ Θεὸς κ' ἔχει κλειστὸν τὸ ἔμμα.
 Ἄλλὰ ὁ μέλας ὀφθαλμὸς ἐκείνου σπινθηρίζει,
 Ὡς ἢ βαθεῖα θάλασσα ὀπότεν φωσφορίζει.

Ζ'

Φῶτα ἡμίθεστα ἐκεῖ δὲν φαίνονται πλησίον;
 Δὲν εἶν' ἐκεῖνο τοῦ Βαφῆ τὸ ἔρημον πεδῖον;
 Τὸ μέλαν νέφος μὲ ὄρμην κχτέρχεται μεγάλην,
 Καὶ τοὺς κυθάτας τ' οὐρανοῦ ἀφῖνον, φεύγει πάλιν.
 Στενάζει καὶ γογγύζ' ἡ γῆ τὸ βάρος των δεχθεῖσα!
 Ἡ γῆ ἐτέρην γῆν ζητεῖ νὰ φύγη, πτοηθεῖσα·
 Ὁ ἔρπων σκώληξ κρύπτεται ὑπὸ τὸ χῶμα φρίστων,
 Κ' οἱ ἄνεμοι ἀκίνητοῦν ἐπὶ τῶν κυπαρίστων.
 Καὶ πίπτουν τ' ἄστρα, καίονται, ἀνάπτουν ὡς λαμπάδες,
 Κ' ἐκπέμπουν ὑλακὰς κυνῶν βραχνὰς αἰ πεδιάδες.
 Κρωγμοὶ ἀκούονται γλαυκῶν ἐν μέσῳ τῆς σκοτίας,
 Καὶ ἄσματτα γαμήλια καὶ ἄσματτα κηδείας·
 Ἐνίστε ἡ ἀστραπή τὰ σκότη διασχίζει,
 Καὶ χεῖλος τάφου ἀνοικτοῦ ἐπὶ στιγμὴν φωτίζει....
 Εἰς νέφη μυχῶρα κρύπτεται ἡ ὄψις τῶν αἰθέρων,
 Καὶ φεύγουν τὰ νυκτόβια πτηνὰ ἐκπεπληγμένα,
 Κ' ἐκεῖνος τὴν λειπόθυμον νυμφίαν αὐτοῦ φέρων,
 Ἐντὸς ὀμίχλης χάνεται κ' εἰς σκότη πυκνωμένα....

III'

Εκεῖ ὁποῦ κατέπεσεν αὐτόχειρ ὁ Βρασιῶδας,

Τὸ σῶμα φέρει προχωρῶν τῆς ἀνικισθῆτος Ἰδας·

Ἀσθμαίνων βαίνει, σπακταῖ, βεδίζει μετ' ἀγῶνος,

Τὸ ἐλαφρὸν φορτίον του κομίζων ἐπιπόνως.

Ἐνίστε τὸ βῆμά του κρατῶν τὴν ἀτενίζει,

Κ' εἰς τὴν μορφὴν τῆς ἄγριον τὸ βλέμμα του πλανᾷται·

Ἐνίστε καθήμενος ὡς βρέφος τὴν λικνίζει,

Καὶ σιγηλὸν νανούρισμα τὸ σκότος ἀκροᾷται....

Εἰς μνημὴ ἀΐφνης ἀνοικτὸν προσέκρουσεν, ἀφίνει

Φωνὴν ἀνακουφίσεως καὶ ἴσταται ταχέως·

Ἡ ἡρεμῶσα θέα του, θαρρεῖς, τὸν καθηδύνει.

Ὁ πλάνης στέγην εὔρισκεν, εὐνὴν ὁ νυσταλέος!

— Ἐγείρου, νύμφη! νὰ ἰδῆς τοὺς ἀληθεῖς νυμφῶνας·

Ἐξύπνησε μίαν στιγμὴν, θὰ κοιμηθῆς αἰῶνας....

Τοὺς ὀφθαλμούς της ἤνοιξε· πλὴν φρίττουσα τοὺς κλείει,

Καὶ θέτει εἰς τὰ ὄμματα τὰς χεῖρας ὡς αἰγίδα·

Ἀχρηκίας ἀστραπῆς ἢ λάμψις τὴν δεικνύει

Τὴν ὄψιν τοῦ Βρασιῶδα....

Ὡς φύλλον φρίσσει, καὶ φωνὴν ἀκούει· — Μ' ἐνθυμεῖσαι;...

— Ἐλέησέ με, Κύριε! — Μὴ τὸν ἐπικαλῆσαι!

Καὶ στρώνων κάτω μὲ σπουδὴν τὰ κρύα σάβανά του,

Ἐλκύει τὴν νεάνιδα μετὰ στοργῆς σιμά του.

— Ἴδ'· σὲ ἐσυγχώρησα! τὴν λέγει τεθλιμμένος·
 Ἄλλ' ἤδη εἰς ἐκπνεύσασιν λαλεῖ ἀποθαμμένος.
 Τὴν θλίβ' εἰς τὴν ἀγκάλῃν του καὶ τ' ὄμμα του δακρύει·
 Ἀποκοιμᾶται μετ' αὐτῆς καὶ τὸ μνημεῖον κλείει....

Θ'

Σιγὴ καὶ σκότος τοῦ Βαφῆ καλύπτει τὸ πεδῖον·
 Ὁ τάφος ἤδη ἔκρυψε τὸν πρὸ πολλοῦ πεσόντα,
 Ἄλλὰ εἰσέτι τὸ κλεισθὲν ἀντιλαλεῖ μνημεῖον·
 « Ὁρκίζομαι γὰρ σ' ἀγαπῶ ἀκόμῃ καὶ θανόντα! »

ΜΕΤΑΦΡΑΣΕΙΣ

ΦΑΣΜΑΤΑ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΠΟΙΗΣΕΩΝ

ΤΟΥ

ΒΙΚΤΩΡΟΣ ΟΥΓΓΩ

Α'

Ὦ, πόσων εἶδα θελκτικῶν παρθένων ὄμμα δύνει!

Τοιαύτ' ἢ μοῖρα· θύματα θηρεύει τὸ μνημεῖον.

Πρέπει τὸ χόρτον δρέπανον ὀλέθριον νὰ δρέπη,

Καὶ οἱ παννύχιοι χοροὶ εὐώδη ἄνθη πρέπει

Καὶ ῥόδα νὰ πατῶσι!

Νὰ βέουν πρέπει ῥύακες γοργῶς καὶ νὰ σβεσθῶσι·

Μὲ τάχος πρέπ' ἢ ἀστραπή νὰ σβύνεται ἰδέας,

Καὶ τ' ἄνθη τὰ ἀστέρια περικαλλοῦς μηλέας,

—Χιῶν τοῦ ἔαρος ἡμῶν εὐώδης—ζηλοτύπως

Τοῦ ἀπριλίου παγετοὶ νὰ καίωσιν ἀλύπως!

Τοιαύτη εἶναι ἡ ζωὴ αἰέποτε· βαθεῖα

Ἐπέρχεται μετὰ τὸ φῶς ἢ νύξ καὶ ἡ σκοτία,

Κ' ἢ ἔγερσις ἄνω ἐκεῖ, ἢ ἔνδον τοῦ μνημείου.

Πέριξ φαιδρῶς κα'λήμεθα τρχπέζης συμποσίου,

Πλήν παραιτοῦν τὰς θέσεις των μὲ τεθλιμμένον ἦθος,
 Πρὶν κενωθῆ τὸ κύπελλον, συνδαιτημόνων πληθους!

B'

"ὦ, πόσας εἶδον νὰ σβεσθοῦν· λευκή, ροδίν' ἢ μία·

"Ἄλλ' ἠχροᾶτο τ' οὐρανοῦ μολπήν κ' ὑπερειδία·

"Ἄλλ' εἰς τὴν χεῖρα μέτωπον ἐστήριξε θλιμμένον,

Κ' εἶχ' ἢ φλογίνη της ψυχῆ τὸ σῶμα τεθραυσιμένον,

'Ὡς θραύει ὄρνις φεύγουσα τὸν κλῶνα μετὰ βίας.

Μία, ἀλλόφρων, κάτωχρος, βορὰ ζηλοτυπίας,

"Ὄνομα ἐψιθύριζε λησμονηθὲν ἠσύχως·

"Ἄλλη ἐσβέσθη συμπαθῆς ὡς μελωδίας ἦχος,

Καὶ ἄλλη μὲ μειδίαια ὀδύνης εἰς τὸ στόμα

'Ἐσβέσθη, ἄγγελος τὴν γῆν ἀναπολῶν ἀκόμα!

"Ὅλαι ἀβρογενῆ φυτὰ πρὶν ζήσουν μαρανθέντα,

Μὲ τὰς μικράς των φωλεὰς πτηνὰ συναρπαγέντα·

Περιστεραί, ἅς εἰς τὴν γῆν ἐχάρισε τὸ Θεῖον,

Μ' ἔρωτα καὶ μὲ χάριτας στεφόμεναι παιδίων,

"Ἡρίθμου χρόνους θελκτικούς μ' ἀνοίξεις μυρωμένους.

Πῶς! ἤδη τὰς βαρύν' ἢ πλάξ τοῦ τάφου κοιμημένας;

Πῶς! τόσα ὄντα μαγικά μὲ ὄμματα κλεισμένα·

Τόσαι λαμπάδες σδύσασαι, τόσ' ἄνθη μαραμμένα!

"ὦ, ἄφετε... εἰς λογισμοὺς πλανώμενος πενθίμους,

Μικρὸν νὰ φύγω, εἰς ὄρυμους καὶ εἰς ἀκτὰς ἐρήμους...

Φάσματ' ἄβρά! ἔρχοντ' ἐκεῖ, ἐμπρός μου, μία, μία,

Ὅποταν σκέψεις ρεμβασμοῦ μ' ἀποπλνῶ γλυκεῖα.

Ἀμφίβολον δεικνύει φῶς καὶ κρύπτει τὴν πληθύν των,

Καὶ βλέπω, βλέπω μεταξὺ τῶν κλάδων τὴν μορφὴν των,

Κ' ἐν μέσῳ φύλλων λάμποντα ὑγρά τὰ βλέμματά των·

Εἶν' ἡ ψυχὴ μου ἀδελφὴ ἐρατεινῶν φασμάτων!

Δὲν μᾶς χωρίζει θάνατος, οὐδὲ ζωὴ· στηρίζω

Τὸ βῆμά των, ἢ μὲ πτερὰ ἐκείνων πτερυγίζω.

Ἄρατον ὄναρ, ὅτ' ἐγὼ νεκροῦμαι ὡς ἐκεῖνοι,

Αὐταὶ δὲ ζῶσιν ὡς ἐγὼ κ' ἐπὶ τοῦ κόσμου εἶναι....

Ἐκείνης τότε ὄλαι μου αἱ σκέψεις ὁμοιάζουν·

Τὰς βλέπω, τὰς ἀκολουθῶ κ' «ἐλθὲ ταχέως» κράζουν!

Κύκλω μνημείου ἀνοικτοῦ ἐκ τῆς χειρὸς κρατοῦνται.

Κ' ἐν σιωπῇ ὀρχοῦνται.

Εἶτα, μετὰ βραδύτητος ἀπέρχονται πενθίμου·

Τότ' ἐνθυμοῦμαι, κ' εἰς αὐτὰς ἀφίενετ' ἡ ψυχὴ μου.

Γ'

Μία ἰδίως· ἄγγελος, τῆς Ἰσπανίας αἴμα!

Χεῖρες λευκαί· μ' ἀγνὰς πνοὰς τὸ στήθος ἀνκπάλλον·

Ὄμματα μαῦρ' ἀστράπτοντα ὡς πῦρ, κρεόλης βλέμμα,

Κ' ἡ χάρις ἢ λαυθάνουσα ἐκείνη, στέμμα θάλλον

Κοσμοῦσα Ἡθῆς κεφαλήν.

Δὲν εἶν' ὁ ἔρωσ τῆς πικρᾶς θανῆς τῆς ἢ αἰτία·
 Οὔτε χαρὰν τῇ εἶδεν ὁ ἔρωσ οὔτε πόνον.
 Δὲν ἀπεστάτει πάλλουσα ἢ νέα τῆς καρδία,
 Καὶ κρύφ' αὐτῆς ἐλέγαμεν μὲ κρατημένον στόνον·
 « ὦ, πόσον εἶναι θελκτικὴ... »

Πόσον ἠγάπα τὸν χορὸν ἢ νέα κόρη· ὅμως
 Τῆν ἐθανάτωσ' ὁ χορὸς ὁ ἐκθαμβῶν πᾶν ὄμμα.
 Ἀκόμη φρίσσ' ἢ κόνις τῆς, ἠδὺς τῆν σείει τρόμος,
 Ὅταν ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα
 Ὁρχῆται σύννεφον λευκόν.

Πόσον ἠγάπα τὸν χορὸν· πρὸ τοῦ χοροῦ ἐκείνη
 Τρεῖς νύκτας ὠνειρεύετο τὸ φῶς του ἀνατέλλον,
 Καὶ μουσικοί, καὶ χάριτες, καὶ ὀρχουμένων σμήνη
 Καθ' ὕπνουσ πάντες ἤρχοντο, ἐχόρευον, ἐγέλων
 Πρὸ τῶν κλειστῶν τῆς ὀφθαλμῶν.

Ἐπειτα, κόσμος ἤρχετο, κεμηλῖα, ἀλύσεισ,
 Νεφέλαι πέπλων, σηρικὰ καὶ ἀδαμάντων λίθοι·
 Ὑφάσματα λεπτότερα ἀπὸ πτερὰ μελίσσης,
 Ταινίαι, ἄνθη, στέφανοι, ὥστε κανίστρων πλήθη
 Νὰ πληρωθῶσι δαψιλῶς.

Ἦ ὦρα ὅτε τοῦ χοροῦ τὴν κέρην προσεχάλει,
 Μὲ τὰς φαιδράς τῆς ἀδελφᾶς προσήρχετο ταχεῖα·
 Τὰ παιδικὰ τῆς ἔπαιζον μὲ τὴν ριπίδα κάλλιη,
 Κ' ἐσχίρτα κ' ἐκυμαίνετο ἡ νέα τῆς καρδία
 Μὲ τοὺς παλμούς τῆς μουσικῆς.

Κ' ἦτο τερπνὸν εἰς τὸν χορὸν πετῶσαν νὰ τὴν βλέπῃς!
 Τοὺς κυανοὺς αὐτῆς κροσσοὺς ἡ ζώνη τῆς ἐκίνει,
 Κ' ἔλαμπον κάτω μελανῆς οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς σκέπῃς,
 Ὡς ὑπὸ νέφος μελανὸν τὴν νύκτα λάμπειν χύνει
 Διδύμων ἀστρων ἡ ἀκτίς.

Ἄνάρπαστος εἰς στρόβιλον ἐγίνετο· ἐσχίρτα,
 Ἴστατο, μόλις ἔπνεεν, ἐπέστρεφεν ἡσύχως·
 Οἱ φθόγγοι τὴν ἐμέθυον τῆς μουσικῆς, τὰ μύρτα,
 Ἡ λάμπις τόσων λυχνιῶν, ὁ τῶν βημάτων ἤχος,
 Ὁ θύρυβος ὁ χαρωπός!

Τί τέρψις, νέας μεταξὺ τοῦ πλήθους νὰ λαμβάνῃ
 Αἰσθήσεις ἀπὸ τὸν χορὸν, καὶ ν' ἀγνοῇ τί πράττει·
 Ἐὰν ἐντὸς κυλίεται νεφῶν, τὴν γῆν ἂν φθάνῃ,
 Ἡ πάλιν ἂν ὑψένετο καὶ κύμα κατεπάτει,
 Περιδονούμενον γοργῶς.

Πλήν, φεῦ, ἐπῆλθεν ἡ αὐγή κ' ἡ ζέσις ἐψυχράνθη·
 Ἐπὶ τῆς θύρας ἴστατο προσμένουσα μανθῦαν,
 Καὶ φρίσσουσα ἡ θελκτικὴ χορεύτρια ἠσθάνθη
 Τῆς αὔρας αἴφνης τὴν πνοὴν εἰσδύουσαν τὴν κρύαν
 Ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν γυμνῶν.

Πόσας ἡμέρας ὁ χορὸς πικρὰς ἀφίνει πλέον!
 Χαίρετε γέλωτες, στολαί, χοροὶ εὐφραυνομένων....
 Βῆξ διεδέχθη σιγαλὴ τὸ ἄσμα τῆς τὸ νέον,
 Τὰς ἡδονὰς τῆς πυρετὸς ὠχρὸς, κ' εἶν' ἐσβεσμένον
 Τ' ὄμμα τὸ πρῶτον φαινόν!

Οἴμοι, ἐσβέσθη.... θελκτικὴ, λατρευομένη, νέα·
 Ἐξερχομένη ἐκ χοροῦ φαιδροῦ, τόσον ὠραία!
 Ἀπέθανεν· ὁ θάνατος ἀπὸ μητρὸς ὠλένην
 Τὴν ἔριψε, μὲ τοῦ χοροῦ τὸ πέπλον κοσμημένην,
 Ἐντὸς τοῦ τάφου, κ' ἔκλεισε τὰ σκοτεινά του χεῖλη.
 Ἐτοιμὸς ἦτο εἰς χοροὺς καὶ ἄλλους ν' ἀνατείλῃ!
 Τόσον ὠραίαν ἔσπευσεν ὁ χάρων νὰ τὴν δρέψῃ·
 Τὰ ῥόδα, ὅσα πρὸ μικροῦ τὴν κόρην εἶχον στέψει,
 Τὰ θάλλοντα εἰς τὸν χορὸν τὴν νύκτα τὴν προτέραν,
 Ἐντὸς τοῦ τάφου ἔσβυσαν τὴν ἄλλην φεῦ ἡμέραν!

Ε'

ὦ, ἡ δειλαία μήτηρ τῆς τὸ μέλλον ἀγνοῦσα,
 Πόσον τὸ εὐθραυστον αὐτὸ ἡγάπα ἄνθος, πόσον!
 Τὴν παρεστάτει νήπιον τὴν κόρην ἀγρυπνοῦσα,
 Καὶ νύκτας τὴν ἐκοίμιζεν εἰς τῆς ζωῆς τὴν δρόσον,
 Ἐντὸς κοιτίδος ἐλαφρᾶς.

Μάτην τὰ πάντα, ἔπεσεν ἡ νέα κόρη θῦμα·
 Ὁ ὕπνος ὁ ἀπέραντος τοῦ τάφου τὴν κοιμίζει,
 Βορᾶν σκολήκων, πελιδινήν, ψυχράν! Ἄν εἰς τὸ μνήμα
 Νεκρῶν ποτὲ πανήγυρις τὴν κόρην ἀφυπνίζῃ
 Νύκτα χειμῶνος μυστικὴν·

Φάσμα, γελῶν ἀπαίσια, χοροῦ συμπλέκει στέμμα,
 Κ' εἰς τὴν μητέρα τῆς «καίρως» φωνεῖ μυστηριώδης·
 Ψυχρὸν τὴν δίδει φίλημα προσκλίνουσα ἡρέμα,
 Καὶ σύρει διὰ τῶν μακρῶν πλοκάμων, ὀστεώδεις,
 Λευκοῦς δακτύλους καὶ ψυχρούς.

Καὶ τρέμουσαν εἰς ἕξαλλον χορὸν τὴν διεθύνει·
 Εἰς ὀρχουμένους χορευτὰς τὴν σύρει ἀερῶδεις....

— Εἰς τὸν αἰθέρα εἶν' ὠχρά, εὐρεῖα ἢ σελήνη,
 Καὶ βάφ' ἢ ἴρις μὲ χροιάς ἀγάτου γαλακτώδεις
 Τὰ μαῦρα νέφη τῆς νυκτός....

Παρθένοι, ὅσας τοῦ χοροῦ ἀθροίζ' ἢ ἀρμονία·
 Τῆς Ἰσπανίδος ἢ πικρὰ δὲν σᾶς φοβίζει μοῖρα;
 Κ' ἐκείνη, ὅλη χθὲς χαρὰ καὶ ὅλη θυμηδία,
 Ἐδρεπε τ' ἄνθη τῆς ζωῆς μὲ ἀπληστον τὴν χεῖρα,
 Κάλλος, νεότητα, χαράν.

Ἡ δύσμοιρος!... τὰς ἐορτάς φαῖδρά ὡς ἡ πρωΐα,
 Συνέπλεκεν εἰς τοὺς ἀγροὺς στεφάνους ἐξ ἀνθέων·
 Πλὴν ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς καθὼς ἡ Ὁφελία,
 Ἦν ἐκ τῆς ὄχθης ἔσυρε γοργὸν τὸ κύμα ῥέον,
 Δρέπουσαν ἄνθη ποταμοῦ.

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

ΕΚ ΤΟΥ Α΄ ΑΣΜΑΤΟΣ

ΤΟΥ

ΣΙΛΛΑ-ΑΡΟΛΛΟΥ

.....

Α΄

Ἐξῆ εἰς τῆς Ἀλβίωνος τὴν νῆσον νεανίας,
Δι' ὃν δὲν εἶχε θέλγητρα ἢ ἀρετὴ, καὶ μόνον
Εἰς ὑπαρξῖν ἀκόλαστον κ' αἰσχύνῃς ἀσωτείας
Διήρχετο τὸν χρόνον,
Μὲ θορυβῶδη ἐνοχλῶν αἰέποτε κραιπάλην
Τοὺς κλίνοντας εἰς τοῦ ἄβροῦ Μορφέως τὴν ἀγκάλην.
Φεῦ, ἀληθῶς ἀκόλαστος ὑπῆρξεν· οὔτε μίαν
Δὲν ἄφινεν ἀπλήρωτον τρυφῆς ἐπιθυμίαν.
Ἢ ὄψις τὸν ἐραϊδρυνεν ὀλίγων ἐπιγείων·
Παφίης μόνον ἤθελεν εἰς τράπεζαν ὀργίων,
Καὶ οἰνοπότας, ἰσχυροὺς εἰς τὰς ἀκολασίας,
Ἐν πάσῃς τάξεως, λαμπρᾶς ἢ ἀφανοῦς οἰκίας.

Β'

Καὶ Σίλδ - Ἀρόλδ ἐλέγετο· ἀλλὰ θὰ προτιμήσω

Τὸ γένος του καὶ τὸνομα εἰς λήθην νὰ τ' ἀφήσω·

Ἄρκει νὰ εἶπω πῶς αὐτὸ κ' ἢ γενεά του ἔλη

Ἐἰς φήμην καὶ εἰς εὐκλειαν ποτὲ ἀκτινοβόλει.

Πλὴν μόνον εἰς ἀπόγονος περιφανῶν προγόνων

Ἀρχαίου οἴκου ὄνομα μολύνει· εἰς καὶ μόνον

Διὰ παντός, ὅσον ποτὲ ἂν ἔχη μεγαλεῖον.

Οὐδὲ ἢ κόνις ἄπασα, ἦν ἀπὸ τῶν μνημείων

Τὰς νεκροθήκας ἀποσποῦν σοφοὶ σηματογράφοι,

Οὐδὲ ὁ λόγος ὁ ἀβρὸς ὅστις ποτὲ ἐγράφη,

Οὐδὲ τὰ ψεῦδη τὰ λαμπρὰ τῆς λύρας θὰ ἰσχύσουν

Νὰ ὠραίσουν τὸ κακὸν ἢ νὰ τὸ ἐξαγνίσουν!

Γ'

Εἰς ἥλιον ἐαρινὸν ἐθέρμανε τὸ σῶμα

Ὁ Σίλδ - Ἀρόλδος, θεωρῶν τῶν οὐρανῶν τὸ δῶμα,

Καὶ διεσκέδαζεν ἐκεῖ ὡς εἰς ἀκτῖνας μουῖα·

Φεῦ, δὲν ἐσκέφθη μὴ τυχὸν ἐπέλθη τρικυμία,

Μὴ τὴν εὐδαιμονίαν του ὡς ἄθυρμα συντρίψῃ,

Καὶ μετ' ἐκείνης ναυαγὸν εἰς τὴν ἀκτὴν τὸν ῥίψῃ.

Οὐχί, ἀλλ' ἦλθε τὴν ψυχὴν ἐκείνην νὰ δαμάσῃ,

— Πολὺ πρὶν εἰς τοῦ βίου του τὸ τρίτον μέρος φθάσῃ—

Ἦλθε τί χεῖρον παρ' ἀπλῆν συνήθη δυστυχίαν·

Ἦσθάνθη κόρον τῆς ζωῆς καὶ βίου ἀηδῖαν!

Τῆς γενεᾶς του ἔκτοτε τὴν γῆν εἶχε μισήσει,

Κ' εἰς τὰ ἐδάφη της ὡς πρὶν δὲν ἤθελε νὰ ζήσῃ.

Ἐρημότεραν ἔβλεπον αὐτὴν οἱ ὀφθαλμοὶ του

Κελίου, ὅπου ἡ ζωὴ διέρχεται ἔρημίτου.

Καὶ τοῦτο, ἐπειδὴ ψυχρῶς καὶ ἄνευ μετανοίας

Τὸν μακρυνὸν λαβύρινθον διήλθε τῆς κακίας!

Διὰ πολλὰς ἐστέναξεν ὠραίας ἡ ψυχὴ του

Κ' ἠγάπα μίαν.... πλὴν αὐτὴ νὰ γείνη ἐδική του.

Δὲν προωρίσθη· εὐτυχῆς ὑπῆρξε μακρυνθεῖσα,

Κ' ἐκ τοῦ φιλήματος αὐτοῦ ποτὲ μὴ μολυνθεῖσα!

Πολὺ δὲν θὰ ἐβράδυνε νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ

Κ' εἰς ἀγοραῖα γύναια τὸ βλέμμα του νὰ ρίψῃ·

Νὰ φθείρῃ πᾶσαν κτήσιν της, καὶ μ' ἀφθονον χρυσίον.

Ν' ἀκολουθῇ ἀκόλαστον καὶ ὀργιώδη βίον,

Χωρὶς ποτὲ ἀνάπαυσιν ν' ἀξιώθῃ κάμμιαν,

Ἢ τὴν εἰρήνην νὰ γευθῇ τοῦ οἴκου τὴν ἀγίαν!

.....

.....

Ε'

Πλὴν τοῦ Ἀρόλδου ἡ ψυχὴ ὑπὲρ τὸ δέον ἤδη

Ἐπώνει· τοὺς συμπότας του δὲν ἤθελε νὰ ἴδῃ,

Κ' ἔλεγον ὅτι δάκρυον ἐνίοτε πικρίας

Ἐὰν βλέφαρά του ὕγραινε.... πλὴν ἐξ ἀλαζονείας

Ἀνέστελλε τὸ δάκρυον ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν του.

Καὶ μόνος, μὲ τὸν πένθιμον βχδίζων ρεμβασμὸν του,

Ἐσκέφθη τῆς πατρίδος του μακρὰν ν' ἀνιχωρήσῃ,

Καὶ πέραν τῆς ἀφροστεφοῦς θαλάσσης νὰ ζητήσῃ

Ἡλιον φλογερώτερον εἰς ξένας παραλίας.

Φεῦ, εἶχε κορεσθῆ τρυφῶν κ' ἐπόθει δυστυχίας,

Καὶ τὴν μονότονον ζωὴν διὰ ν' ἀλλάξῃ, χαίρων

Ὅτ' ἐπροτίμα καὶ αὐτὸ τὸ σκότος τῶν νεοτέρων!

ΣΤ'

Κ' ἐγκατελείφθη παρ' αὐτοῦ ἡ πατρικὴ οἰκία·

Οἰκοδομὴ ἀπέραντος κ' εἰς τέχνην θαυμασία,

Καὶ τόσον, τόσον παλαιά, ὥστε νὰ διακρίνη

Ὅρθια μὲν ἴσχυεν· ἀλλ' ἦτο στηριγμένη

Ἐπὶ κίωνων ἰσχυρῶν, κ' ἐκεῖναί τ' ἦσαν μεγάλας

Ἐκράτου πτέρυγας αὐτῆς. Φεῦ, εἰς ἡμέρας ἄλλας

Μονή ὑπῆρξε, τώρα δὲ θορρεῖς πῶς δυσχεραίνει
 Βεβήλων ἔργων θέατρον καὶ θεατῆς νὰ μένη!
 Ὅπου διέμενε ποτὲ δεισιδαιμόνων θρόνος,
 Ἐγέλων ἤδη κ' ἔψαλλον Λαίδεις ταυτοχρόνως.
 Τῶν μοναχῶν ἠδύνατο τὸ σμῆνος νὰ πιστεύη,
 Ὅτ' ἦλθε πάλιν ὁ καιρὸς αὐτῶν, ἂν ἀληθεύη
 Ἡ ἱστορία, γράφουσα τοὺς παλαιούς των τρόπους,
 Καὶ δὲν συκοφαντῆ αὐτοὺς τοὺς εὐλαβεῖς ἀνθρώπους....

L'

Ἐν τούτοις καὶ εἰς τὴν στιγμὴν φρενήρους εὐθυμίας,
 Εἰς τοῦ Ἀρόλδου ἔβλεπες τὴν ὄψιν ἀγωνίας
 Σημεῖα πλήρη βάρους,
 Ὡς ἂν ἡ ἀναπόλησις ἀποτυχόντος πάθους
 Ἡ θανασίμου ἔριδος διέμενον ἀκόμα
 Εἰς τὴν ψυχὴν του· ἀλλ' αὐτὸ δὲν εἶχεν ἴδει ὄμμα,
 Κ' ἴσως οὐδεὶς ἐφρόντισε νὰ μάθῃ τὴν αἰτίαν·
 Δὲν εἶχεν οὗτος ἀφελῆ, οὐδ' ἀνοικτὴν καρδίαν.
 Τὸ στήθος του δὲν ἠνοιγεν εἰς ἀνθρωπον κἀνένα,
 Κ' εἶχεν εἰς πάντα ὀφθαλμὸν τὰ πάθη του κρυμμένα,
 Ὅποιός καὶ ἂν ἔφερε κολάσεις ἀλγηδόνας,
 Ἄς πλέον δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ μόνος.

.....

.....

II'

Καὶ οὔτε ἐν εἰλικρινῶς δὲν τὸν ἠγάπα στῆθος·

Ἄν καὶ ἐγγύθεν ἤθροιζεν ἢ καὶ μακρόθεν πλήθος

Ἐταίρων φιληδόνων,

Ἐγνώριζεν ὅτι αὐτοὶ δὲν ἦσαν παρὰ μόνον

Ἄκαρδοι κόλακες αὐτοῦ καὶ παρασίτων σμιῆνος,

Οὓς μόνον τὰ συμπόσια ἐλκύουν καὶ ὁ οἶνος.

Ναί, οὐδενίᾳ δι' αὐτὸν δὲν ἔπαλλε καρδιά,

Καὶ οὔτ' ἐκ τῶν Λαίδων του τὸν ἔστεργε κάμμια.

Φεῦ· ὅπου δύναμις λαλεῖ καὶ ὅπου δόξα θάλλει,

Ἐκεῖ προστρέχουν ἔκθαμβοι τῆς γυναικὸς τὰ κάλλη.

Ὡς ἡ ὠραία χρυσαλὶς καὶ ἡ γυνὴ ὁμοίως

Μόνον διὰ τῆς λάμπσεως ἐλκύετ' αἰωνίως.

Τοῦ Σατανᾶ δὲ εἰσχωρεῖ καὶ κυριεύ' ἡ γνώμη

Καὶ ὅπου θ' ἀπελπίζοντο καὶ Σεραφεῖμ ἀκόμη! —

Ἄ, μία μήτηρ κ' εἰς τὸν Σίλδ-Ἀρόλδον εἶχε μείνει,

Καὶ μία ἔτι ἀδελφὴ, προσφιλεστάτη κόρη·

Ἄλλ' ἂν καὶ τὴν καρδίαν του ὁ πόθος των ἐκίνει,

Τὴν χεῖρά των δὲν ἔθλιψεν ὅπότεν ἀνεχώρει.

Ἄν εἶχε φίλους.... ἐξ αὐτῶν δὲν εἶδεν οὔτε ἓνα!

Ἐκ τούτου μὴ νομίζετε πῶς εἶχε παγωμένα

Τὰ στήθη· οἱ γνωρίζαντες τί εἶναι ν' ἀγαπᾷ τις

Μέχρι μανίας, μὲ στοργὴν ἀγάπης βαθυτάτης.

Σεῖς ἐννοεῖτε μόνοι,

Ὅπόσον ἐν «ὕγλαινε» τοιοῦτον θανατόνει!

Μή, φεύγων, ἀποχαιρετᾶς ποτὲ ψυχὴν κάμμιαν·

Τοιοῦτον βάλακιμον πικρὸν σπκράττει τὴν καρδίαν! —

Κατέλιπε τὴν γηραιὴν ἐστίν του, τὰς γαίας,

Τὰ πατρικά του φέουδα, τὰς μειδιώσας νέας,

Ἦν ἡ γλυκεῖα λαλιά, ἡ χεὶρ ἡ χιονώδης,

Ὁ κυανόχρους ὀφθαλμός, ἡ κόμ' ἡ βοστρυχώδης

Καὶ ἀγιότητ' ἀσκητοῦ ἐκλόνιζον εἰσέτι,

Κ' ἐκείνου τόσον ἔτρεφον καιρὸν τὰ νέα ἔτη...

Τὰ κύπελλά του ἄφησε τὰ πλήρη καμπανίτου,

Ὅστις ὑπῆρξε δι' αὐτὸν καὶ λήθη καὶ τρυφή του·

Πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἄξιον τὸν πέθον νὰ ἐλκύσῃ,

Τ' ἀφῆκεν ἄνευ στεναγμοῦ, διὰ ν' ἀποδημήσῃ

Εἰς χώρας ἠθωμανικᾶς, καὶ σχίζων τὰ πελάγη

Μακρὰν τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ πέραν νὰ ὑπάγῃ.

Διέστειλαν τὰ ἑλαφρὰ ἰστίαι· τῶν ἀέρων -

Τὸ πνεῦμα ἦτον οὔριον, γλυκύ, καὶ ὡσεὶ χαῖρον

Ἐκεῖνον ἀπεμάκρυνε τῆς χώρας του· ἐν τάχει!

Ἐφευγον οἱ κατάλευκοι τὴν ὄρασιν του βράχοι,

Κρυπτόμεν' ὑπὸ τοῦ ἀφροῦ... ὦ, τότε ἴσως μόνοι

Μεταμελήθη καὶ σχεδὸν κρυφὸν ἠσθάνθη πόνον...

Πλήν τήν μετάνοιαν αὐτοῦ συνέστειλεν ἐντός του,

Καί παρχπόνου λέξις τις ἀπὸ τοῦ στόματός του
Δὲν ἔφυγεν, ἐνῶ πολλοὶ ἐκάθηντο θρηγουῦντες

Καί κατ' ἀνέμου ἀπαθοῦς δειλῶς μεμψιμοιροῦντες. —

Ἄλλ' ὅτ' ὁ Φοῖβος ἔδουεν εἰς τὰ πελάγη κάτω,

Κ' ἐφρόνει ὅτι ξένον οὖς κἀνὲν δὲν ἤκροατο,
Τὴν λύραν του ἐλάμβανεν, ἦν εἰς στιγμὰς βραχείας

Ἐτόνιζε, καὶ στεναγμὸν ἀπέσπα μελωδίας,

Ἦν δὲν τὸν ἔμαθε κἀνεῖς! — Ἐπὶ τῆς λύρας πάλιν

Ἀφῆκε τοὺς δακτύλους του μὲ πυρετώδη ζάλην,

Κ' εἰς τὸ σκίοφως τ' ἀμυδρὸν ἐτόνισε δακρῶν

Ῥοδὴν ἀποχαιρετισμοῦ, ἐν ᾧ γοργὸν τὸ πλοῖον

Ἀφροστεφὲς διέσχιζε τὰ κυανᾶ πεδία,

Κ' ἐχάνετο γογγύζουσα ἐκάστη παραλία.

Ἰδοὺ τῶν λογισμῶν αὐτοῦ τὸ τελευταῖον ῥῆμα,

Ὅπερ τὸ σκότος ἤκουσε καὶ τὸ ζοφῶδες κύμα.

« Ὑγίαινε, ὑγίαινε, Πατρίς μου, αἰωνίως!

Ἐπὶ ὑδάτων κυανῶν σκεπάζετ' ἡ ἀκτὴ σου

Βογγοῦν τὰ κύματα, βορρᾶς συρίζει ἀπαισίως,

Κ' οἱ λάροι ἐπὶ τῆς ὑγρᾶς ἀκούονται ἀδύσσου.

Ἀκολουθοῦμεν δύοντα εἰς κοίτην θαλασσίαν

Τὸν ἥλιον.... Σὺ καὶ αὐτός, πατρίς μου, ἔχ' ὑγείαν! »

« Τὸν ἥλιον μετὰ μικρὸν ἢ αὖριον θὰ ἴδῃ,
 Κ' ἐγὼ θὰ βλέπω οὐρανὸν καὶ κάθυγρα πεδία,
 Ἄλλ' ἔχει καὶ μητρῶαν γῆν... Ἐγκατελείφθη ἤδη
 Τὸ μέγαρόν μου τὸ καλὸν κ' ἡ σδύσασα ἐστία·
 Χόρτον ἐπὶ τὰ τείχη του ἐβλάστησε, καὶ μόνος
 Ὡρέεται ὁ κύων μου βραγχινῶς πρὸ τοῦ πυλῶνος! »

« — Ἐλθέ ἐδῶ, ἐδῶ ἐλθέ, μικρὲ ἀκόλουθέ μου!
 Πρὸς τί αὐτὰ τὰ δάκρυα;... Τὴν λύσσαν τῶν στοιχείων
 Φοβεῖσαι, ἢ τὸν συριγμὸν τοῦ πνέοντος ἀνέμου;
 Μὴ κλαίης· εἶναι ἰσχυρόν, εἶναι ταχὺ τὸ πλοῖον.
 Ὁ τάχιτος ἰέραξ μας τὰς πτέρυγας ν' ἀνοίξῃ,
 Ποτὲ τόσῃν ταχύτητά καὶ χάρι·ν δὲν θὰ δείξῃ. »

« — Τὰ κύματ' ἄς ὑψόνωνται, ὁ ἀνεμος ἄς πνέῃ·
 Τὸ κύμα δὲν μὲ θορυβεῖ, δὲν τρέμω τὸν ἀέρα.
 Μὴ, Σιλ - Ἀρόλδε, ἀπορῆς ἂν ἡ ψυχὴ μου κλαίῃ·
 Ἀφῆκα τὸν πατέρα μου καὶ τὴν πτωχὴν μητέρα.
 Αὐτ' εἶν' οἱ μόνοι φίλοι μου, ὁ μόνος στοχασμὸς μου,
 Ὅποτεν σὺ ἐξαίρεθῆς, καὶ εἶτα ὁ Θεός μου! »

« Θερμῶς μ' εὐλόγησ' ὁ πατήρ χωρὶς νὰ δείξῃ πόνον
 Πολύν· ἀλλὰ ἡ μήτηρ μου θὰ παύσῃ τοῦ νὰ κλαίῃ,
 Ὅταν εἰς τὰς ἀγκάλας της ἐπαναστρέψω μόνον!
 — Ἀρκεῖ, μικρὲ ἀκόλουθε· τὸ δάκρυ σου ἄς ῥέῃ...
 Εἰς τοὺς ἀγνοῦς σου ὀφθαλμοὺς ἀρμύζει, δὲν θ' ἀντεῖχον
 Νὰ μένω ἄδακρυς κ' ἐγώ, ἂν τὴν ψυχὴν σου εἶχον. »

« Ἐδῶ, οἰκέτα μου πιστέ· ὠχρὸς πῶς κάτω νεύεις;
 Μὴ ἔχῃς τοὺς ἐχθροὺς ἡμῶν Γαλάττας εἰς τὴν μνήμην;
 Ἡ σὲ ποιεῖ ὁ ἄνεμος; — ὦ, κύριε· πιστεύεις,
 Ὅτι λυποῦμαι τὴν ζωὴν; δειλὸς ποτὲ δὲν ἦμην.
 Ἡ ἀπουσία προσφιλοῦς συζύγου μὲ μακραίνει,
 Καὶ τὰς πιστάς μου παρειάς ὁ πόθος της ὠχραίνει. »

« Πρὸ τοῦ μεγάρου σου οἰκοῦν, τῆς λίμνης σου πλησίον
 Οἱ ἐδικοί μου· ὅταν, φεῦ, τὸ τέκνον μου μὲ κράζῃ,
 Ποῖον ἢ μήτηρ εἰς αὐτὸ θὰ εἶπη λόγον, ποῖον;...
 — Ἀρκεῖ, καλὲ οἰκέτα μου· κάνεις ἄς μὴ χλευάζῃ
 Τὴν θλίψιν σου· ὅμως ἐγὼ ὀλίγον σ' ὁμοιάζω.
 Ὅταν ἀπέρχομαι μακρὰν, γελῶ καὶ δὲν στενάζω. »

· « Αἶ, ποῖος στεναγμὸς πλαστοῦς ἢ φίλης ἢ συζύγου

Πιστεύει; ... νέοι ἔρασταὶ τὸ θελκτικόν των ἔμμη
Ἐκμάσσουν, ὅπερ δι' ἡμᾶς ἐθρήνει πρὸ ὀλίγου....

Δι' ἡδονὰς ἄς ἄφησα δὲν θλίβομαι· ἀκόμμη

Ὅστε διότι κίνδυνοι μὲ ζώνουσι μεγάλοι.

Πάσχω μὴ ἔχων τί κ' ἐγὼ νὰ κλαύσω καθὼς ἄλλοι! »

« Καὶ μόνος ζῶ εἰς θαλασσῶν ἀτέρμονας πλανήσεις.

“Ω, διατί τὸ ἔμμη μου δι' ἄλλους νὰ δακρύσῃ,

Ἄφου δὲν κλαίει οὔτε εἰς καὶ δι' ἐμὲ ἐπίσης;

Ἴσως εἰς μάτην ἤθελεν ὁ κύων μου θρηγήσει

Μέχρις οὔ ἄρτος τῷ δοθῆ... πλὴν μετ' ὀλίγον χρόνον

Νὰ μὲ σπαράξῃ δύναται κ' ἐκεῖνος χωρὶς πόνον! »

« Μὲ σέ, ταχύπλουν, θάλασσαν θὰ διαβῶ μεγάλην·

Τόπου δὲν ἔχω ἐκλογὴν νὰ κάμω οὐδεμίαν,

Πλὴν μὴ εἰς τὴν πατρίδα μου μ' ἐπαναφέρῃς πάλιν....

Χαῖρε, ὦ ὕδωρ κυανούν! εἰς ἄντρα κ' ἐρημίαν

Θὰ πλανηθῶ, ὅταν καὶ σὺ ἐκλείψῃς ἀπ' ἐμπρός μου.

Υἱάινε, υἱάινε, ὦ χώρα τοῦ πατρός μου! »

I'

Ἡ γῆ ἐχάθη, ἴπταται τὸ ἐλαφρόν του πλοῖον·
 Τὸ καταθλίβουν αἱ πνυαὶ πνευμάτων ἐναντίων,
 Τὴν θυελλώδη θάλασσαν τῆς Βασκαίας πλέον·
 Εἶχον παρέλθει τέσσαρες μακρὰ ἡμέραι πλέον,
 Ὅτε, τὴν πέμπτην, μαγικῆς καὶ νέας ἀκτῆς θέα
 Ἐφαίδρυνε τὴν ὄψιν των· τῆς Κίντρας ἡ ὠραία
 Ἐνεφανίσθη κορυφή ἐξαιφνης, καὶ πλησίον
 Τὸν Τάγον εἶδον νάματος κυλίοντα χρυσίον·
 Ὡς φόρον εἰς τὴν θάλασσαν.... Εἰς τὸ κατάστρωμά των
 Λυσιτανὸς πρωρεὺς πηδᾶ, κ' ἐπὶ λευκῶν κυμάτων
 Τὸ πλοῖον ὁδηγεῖ αὐτῶν ἐγγὺς γονίμων τόπων,
 Οὓς γεωργοὶ καλλιεργοῦν ὀλίγοι χωρὶς κόπον.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΙΝΕΣ

(Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἄσματος τοῦ *Child-Harold*).

Λ'

ὦ, πῦσον νὰ προσμειδιᾷς, Ἰνές, μετ' εὐθυμίας
Ἐμπρὸς μετώπου κλίνοντος ὑπὸ μελαγχολίας·
Διότι, φεῦ! τὸ θελκτικὸν μειδίημά σου, φίλη,
Νὰ σ' ἀποδώσουν ἀσθενοῦν τὰ κάτωχρά μου χεῖλη.
Εἴθε νὰ ἦσαι πάντοτε φαιδρά... νὰ μὴ θρηγήσης
Οὐδέποτε, καὶ δάκρυον ἀνωφελές νὰ χύσης!
Ὅποια λύπη, ἔρωτάς, κρυφία φαρυκκεύει
Τὴν ἡθὴν μου καὶ τὴν γαργῆν; τίς πόνος μὲ φονεύει;...
Διατί θέλεις ἄγνωστον ὁδύνην νὰ γνωρίσης,
Ἢν οὐδὲ σὺ δὲν δύνασαι αὐτὴ ν' ἀνικουφίσης;
Οὐδὲ τὸ μῖσος, οὐδ' αὐτὸς ὁ ἔρωσ τῆς καρδίας,
Οὐδ' αἱ πτερόεσσαί τιμαὶ ψευδοῦς φιλοδοξίας
Τὴν ἐλευθρίαν μοῖρᾶν μου μ' ὠθοῦν νὰ βλασφημήσω,
Καὶ ἀπὸ ὄντα προσφιλῆ μακρᾶν ν' ἀνιχωρήσω!
Κάνεν ἐκ τούτων, πίστευσε, δὲν εἶναι ἡ αἰτία·
Ἄλλ' εἶναι ἡ ἐπάρατος ἐκαίνη ἀηδία,
Ἢτις μοὶ ἐμφανίζεται εἰς ὅ,τι ἂν ἐγγίσω,
Εἰς ὅ,τι ἀκροάζομαι, εἰς ὅ,τι θεωρήσω.

Ἡ ὠραιότης ἔπαυσε νὰ μὲ μεθύσκη πλέον·

Μέλις μὲ θέλγει καὶ αὐτὸ τὸ βλέμμα σου τὸ καῖον!

Ἡ αἰωνία θλίψις μου εἶναι αὐτὴ ἐκείνη,

Ἦτις δὲν ἄφινε ποτὲ τὴν κεφαλὴν νὰ κλίνη

Τὸν βόψαντα εἰς ἀδελφοῦ τὸ αἷμα Ἰουδαῖον.

Νὰ ρίψω βλέμμα δὲν τολμῶ μακρὰν τοῦ τάφου πλέον·

Δὲν ἔχω ἀναπαύσεως ἐλπίδα οὐδεμίαν,

Πρὶν εἰς τοῦ τάφου καταβῶ τὴν ἥσυχον σκοτίαν.

Β'

"Α! ποῖος ἐξορίζεται τῆς μαύρης του καρδίας;

Κ' εἰς κλίματα ἀπώτατα, κ' εἰς ξένας παραλίας

Τοῦ κχαράτου βίου μου ἡ μάστιξ δὲν μ' ἀφίνει,

Καὶ κολασμένων σκέψεων τὸ ἄγχθος μὲ βρύνει....

"Ἄλλοι ἄς παραδίδωνται εἰς πᾶσιν εὐφροσύνην,

Καὶ ἄς γευθοῦν ὅ,τι ἐγὼ ἀφίνω μὲ γαλήνην.

Διὰ τὴν εὐτυχίαν των ἄς ὄνειροπολῶσιν

Ἄείποτε. "ὦ, κἄν αὐτοί, ὁπότεν ἐγερθῶσιν,

Εἴθε νὰ ἔχουν ἔγερσιν γαλήνιον, γλυκεῖαν,

Οὐχί, Ἰνέες, ὡς τὴν ἐμὴν τοσοῦτον ὀλεθρίαν!

Ἐγράφη τόπους νὰ ἰδῶ τραχεῖς καὶ ἀπωτάτους,

Φέρων τὰς ἀναμνήσεις μου πικροῦ τὰς ἐπαράτους.

"Ὀλ' ἡ παρηγορία μου μὲ εἶναι τοῦτο μόνον·

"Ὅτι, ὅποιονδὴποτε κητόπιν λάβω πόνον,

Δὲν θὰ μὲ ἦναι ἄγνωστος καὶ δὲν θὰ μὲ πτοήσῃ....

"Ἐγω τὸν τρομερώτερον, ἀλλοίμονον, γνωρίσει!

Τίς εἶναι οὗτος;... "Α, ποσῶς, ποσῶς μὴ ἐρωτήσης"

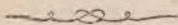
Μὴ τῆς βαθείας μου πληγῆς τὸ βάθος ἐρευνήσης....

Ἐξοκολούθει πάντοτε νὰ μειδιᾷς, ὦ κόρη,

Πλὴν μὴ εἰς τῆς καρδίας μου τὴν ἄβυσσον προχώρει.

Τὸ μελκόν τῆς κάλυμμα νὰ σύρης μὴ τολμήσης·

Τὴν κόλασιν ἐντὸς αὐτῆς τοῦ ἄδου θ' ἀπαντήσης!

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑ

(Ἐκ τοῦ μυθιστορήματος τοῦ Ἐξορίστου).

(“Ὅσοι ἀνέγνωσαν τὸν Ἐξορίστον τοῦ αἰοδίου Α. Σούτσου δὲν ἀγνοοῦσιν, ὅτι ὁ ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο ἦρας αὐτοῦ, τύπος ποιήσεως καὶ φιλοπατρίας, ἡγάπα περὶ παθῶς ἀξίαν τῆς καρδίας του κόρη, τὴν Ἀσπασίαν. Ταύτην ὅμως ἡγάπα καὶ ὁ φίλος αὐτοῦ Νικήρατος ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος τοῦ Ἐξορίστου. Καὶ ὁ μὲν Νικήρατος, μόλις μαθὼν ὅτι ὁ φίλος αὐτοῦ ἠρᾶτο τῆς Ἀσπασίας, παρητήθη τοῦ πρὸς αὐτὴν ἔρωτός του καὶ ἐτελεύτησεν ἐκ μαρασμοῦ. Ἄλλος ἕμως ἀγενῆς ἀντίζηλος τοῦ Ἐξορίστου ἐδηλητήρησε τὴν ἀτυχῆ Ἀσπασίαν, ὡς μὴ δυνάμενος νὰ ἐλιπίξῃ. Ὁ Ἐξορίστος τότε ἀποχαιρετᾷ ἀπελπίς τὴν νεαρὰν αὐτοῦ φίλην καὶ ἀπέρχεται τῆς Ἑλλάδος φέρων μεθ’ ἑαυτοῦ τὰς σπαρακτικωτέρας ἀναμνήσεις. Τοῦ περιπαθοῦς τούτου ἀποχαιρετισμοῦ ἕμμετρος ἐρμηνεία εἶναι τὸ κατωτέρω ποίημα).

Α'

Τὴν νύκτα χθές, ὥρας τινὰς κατόπιν τῆς κηδείας,
Εἰς τὸ μνημεῖον τῆς νεκρᾶς μετέβην Ἀσπασίας.
Εἰς τὸ θυμιατήριον ἐκλίετο ἀκόμα
Ἡ σμύρνα καὶ ὁ λίβανος· εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα
Ἦχρὰ σελήνη ἔφεγγεν ὡς δᾶς ἐπιταφία,
Κ' ἐφώτιζε τὸ βῆμά μου ἢ λάμπις τῆς ἠΰ κρύα.
Τὸν λίθον ἀνεσήκωσα τοῦ προσφιλοῦς μνημείου,
Καὶ τὰς σανίδας ἔθραυσα πυρέσσων τοῦ φορέου....
Τὴν εἶδα· οἴμοι, ὕπνωττεν ὕπνιον διπλοῦν, θανάτου
Καὶ ἀθώστητος, ἐντὸς τοῦ ζοφεροῦ κραδῶντου.

Τὸ στέμμα τὸ παρθενικὸν καὶ ὕστατον ἔφορει,

Καὶ τοὺς βραχιόνας ἀγνῶς ἐσταύρονεν ἢ κόρη·

Ἡ χεὶρ της ἔφερεν ἀπλήν νεόκοπον μυρσίνην.

Ἦσπασθην μὲ ἀνέκφραστον τὰ χεῖλη της ὀδύνην,

Καὶ μάτην μὲ πρᾶφορον ἐζήτησα ἐλπίδα,

Δηλητηρίου εἰς αὐτὰ λεπτήν τινα ρηνίδα....

Ματαίως· — εἰς τὰς φλέβας της διέμενε — ματαίως!

Τὸ σήμετρον μονῆς τινος ἐσήμικνε βραδέως,

Κ' εἰς προσευχὴν ἑωθινήν τοὺς μοναχοὺς ἐκάλει,

Ἔοτ' ἔπεσα λειπόθυμος εἰς τὰ νεκρά της κάλλη.

Καὶ δὲν τὴν εἶδον ἔκτοτε.... Μὲ πυρετώδη βίαν

Μ' ἀφήρεσε καὶ τὴν πικρὰν αὐτὴν παρηγορίαν

Τῶν μοναχῶν ὁ πόνος.

Μικρὰν μου πλέον ἢ φαιδρὰ μόλπη τῆς ἀηδόνος!

Διὰ παντὸς ἐσίγησεν ἐκεῖν' ἡ μελωδία,

Ἦτις ἀντήχει δι' ἐμὲ ὡς ἄρπα οὐρανια.

Νῦν, ἐπικῆδαιος ψαλμὸς μοὶ φαίνεται πᾶν μέλος,

Καὶ ὅλα μοὶ ἀνκαλοῦν τὸ θλιβερόν της τέλος,

Ἔοτι ἀκούσω καὶ ἰδῶ καὶ ὅτι ἂν ἐγγίσω,

Καὶ ὅταν ἀρυπνίζωμαι καὶ ὅταν τῶμα κλείσω! —

Μετ' ἤχου τὰ μεσάνυκτα σημαίνουν βραδυτάτου·

Ἦ, πόσον εἶν' ἐπίσημοι καὶ σοβαροὶ τοῦ χρόνου

Αἱ φωναὶ αὗται· ὡς κραυγαὶ ὑψούμεναι θανάτου

Μετὰ ῥυθμοῦ ἀπόνου,

Καὶ εἰς τὰς πόλεις τὰς φαιδρὰς ἀκούονται τῶν ζώντων,

Καθὼς καὶ εἰς τὰ ἤσυχα μνημεῖα τῶν θανόντων....

Τὴν ὥρην ταύτην ἅπαντες ὑπνώττουσιν ἠδέως·
 Οἱ ἐδικοί μου ὀφθαλμοὶ δὲν θέλουν νὰ κλεισθῶσι!
 Ἐλλοίμενον· τὴν ἠδονὴν τοῦ συμπαθοῦς Μορφέως
 Ἐπολαμβάνουν ὅσοι
 Ἐγγέλους ὀνειρεύονται καὶ τέρψιν οὐρανίαν,
 Καὶ ἔχι ὅσοι ἔχουσι θανάτου ἄγωνίαν!

Ναρκοῦμαι μόνον, τῆς νυκτὸς βραδέως προχωρούσης,
 Ἐλλὰ καὶ τότε ὄνειρα τὸν ὕπνον μου ταράττου.
 Εἰς ταῦτα τὰ ἐνύπνια ψυχῆς παραφρονούσης,
 Ἐτινα τὴν καρδίαν μου καὶ θέλγουν καὶ σπαράττου,
 Πότε εἰς τάφους σύρεμι ψυχροῦ κοιμητηρίου
 Καὶ χύνω δάκρυ ἀληθὲς εἰς πλάνην ἐνυπνίου·

Καὶ πότε πάλιν εἰς ὄδον ὀρέων τρέγω πλήρη·
 Πελάγη σχίζω, προσφιλοῦς σκιᾶς ν' ἀκούσω ἄσμα,
 Ἐτις μὲ φεύγει πάντοτε καὶ πάντοτε μὲ σύρει...
 Πῶς ἐπικνέρεται συχνὰ τὸ πεφιλμένον φάσμα!
 Πῶς μὲ φωνάζει μὲ φωνὴν πενθίμου μελωδίας,
 Ἐμβάνον τὴν θανάσιμον μορφήν τῆς Ἐσπασίας!

Με προσκαλεῖ πλησίον του γὰ τὸ ἀκολουθήσω
 Ἐκεῖ, ὅπου ἀνάπαυσις ὑπάρχει αἰωνία.
 Πετῶ ἐπὶ τὰ ἔγνη του.... ζητῶ γὰ τὸ κρατήσω,
 Ἄλλ' οἴμοι, μάτην· ἢ σκιά, αἰθέριος οὐσία,
 Εἰς τοῦ ἀνέμου τὰ ὑγρὰ πτερὰ συστρεφομένη,
 Μ' ἀφίνει, κ' εἰς τῶν οὐρανῶν τὰ ὕψη ἀναβάνει.

Ἀπὸ τῆς ὄχθας ἔπειτα φανταστικῆς θαλάσσης
 Ἄλλη σκιά ἐξέρχεται.... σκιά, ἦν ἐκλαμβάνων
 Ἄντι τῆς πρώτης, κωμηγῶ εἰς ἀχανεῖς ἐκτάσεις.
 Πλὴν στρέφει αἴφνης πρὸς ἐμὲ τὸ φάντασμα τὸ πλάνιον,
 Καὶ βλέπω τὸν Νικήρατον ἐπὶ τῆς παραλίας,
 Τὸ θυμ' αὐτὸ τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἀγνῆς φιλίας.

B'

Τοῦ Κάϊν ἢ φρενιτικῆ μ' ὠθεῖ ἀπελπισία
 Ὅποιος φλέγων πυρετὸς καὶ δίψα ὀλεθρία
 Τοῦ αἵματός μου! Φλέγομαι τὴν ὑπαρξιν ν' ἀφήσω,
 Καὶ μ' αὐτοκτόνου μάχαιραν τὸ στήθος μου γὰ σχίσω...
 Οὐχί, οὐχί· τὸ Γολγοθᾶ τοῦ βίου δὲν ἀφίνω·
 Τὸ βῆμα τοῦ θανάτου μου ποσῶς δὲν θά ταχύνω.
 Τὸν θάνατον ἀναζητοῦν καὶ ἱκετεύουν μόνοι,
 Ὅσοι φοβοῦνται τὴν ζωὴν καὶ πίπτουν αὐτοκτόνοι!

Νά μὲ μαραίνῃ βαθυμηδὸν τὴν θλίψιν μου θ' ἀφίνω,

Χωρὶς ἐκ τῆς ζωῆς ποτὲ τὸ βῆμα νὰ μακρύνω,

Χωρὶς ἐν βῆμα νὰ προσῶ εἰς τὸ πλησίον μνημα·

Ὁ θάνατος αὐτόκλητος θὰ ἔλθῃ... βῆμα, βῆμα.

Ναί, θέλει μ' εὖρει ἀσθενῆ, σχεδὸν νεκρόν· ζῶν πτώμα...

Καὶ πρὸς τὴν φύσιν θὰ εἰπῶ πρὶν ἢ κλεισθῇ τὸ στόμα·

« Σ' ἀφίνω, χαῖρε· ἀπὸ σέ δὲν θέλω σωτηρίαν,

« Δὲν θέλω τέρψιν σου μικρὰν ἢ χάριν οὐδεμίαν.

« Κάνεν ἐξ ὅσων μ' ἔθελγε ποτὲ δὲν ἐνθυμοῦμαι·

« Τὴν πλάνον γοητείας σου διὰ παντός ἀρνοῦμαι,

« Καὶ τὴν ἀγνήν σου ποίησιν καὶ τῆς ζωῆς τὸν σάλον·

« Αὐτὰ δι' ἄλλον φύλαξε καὶ δόσε τα εἰς ἄλλον!... »

Πανύσταντον χαιρετισμὸν σ' ἀφίνω, Ἀσπασία!

Εἰς τὴν παρθένον κοίτην σου ἀνέτειλ' ἡ πρωία,

Ὅποτε ἦλθον ν' ἀσπασθῶ μίαν φορὰν ἀκόμα,

Πρὶν τῆς Ἑλλάδος μακρυνοῦ, τὸ ἱερόν σου χῶμα...

Σ' ἔκραξα, μάτην σ' ἔκραξα, πλήν· σὺ δὲν ἀπεκρίθης.

Φεῦ, Ἀσπασία· ὕπνωτες ὕπνον βαθείας λήθης!

Ο ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Λαμεραί).

A'

Ἐβάδιζε πλανώμενος ἐπὶ τῆς γῆς ἀσκόπως,
Καὶ ἦτο βακτηρία του ἢ θλίψις καὶ ὁ κόπος.
Ἐκ τῆς πατρίδος ἄγριος τὸν ἀπωθεῖ δυνάστης·
Ἄς ὁδηγήσῃ τὸν πτωχὸν ἐξόριστον ὁ Πλάστης!

B'

« Ποτὲ δὲν ἐστχμάτησα· ἔχων σταθμοὺς τὰς πόλεις,
« Διῆλθον τὴν μακρὰν ὁδὸν τῆς οἰκουμένης ὅλης,
« Καὶ συνηγηθήθην μὲ λαοὺς ἀγνώστους καὶ ποικίλους,
« Πλὴν δὲν ἀνεγνωρίσαμεν βλεπόμενοι ἀλλήλους.
« Ὅτε μακρόθεν ἔβλεπον, θνησκούσης τῆς ἡμέρας,
« Καλύβης ἀνυψούμενον καπνὸν εἰς τοὺς αἰθέρας,
« Εὐδαίμων, ἐψιθύριζα, ὅστις εὕρισκει πάλιν,
« Μετὰ τοῦ σκότους, τὴν καλὴν ἐστίαν του ἀπόνως,
« Κ' εἰς τῆς οἰκογενείας του κοιμᾶται τὴν ἀγκάλην·
« Δὲν ἔχει ὁ πλανώμενος ἐστίαν, εἶναι μόνος!

- « Κ' ἐδῶ τὰ δένδρα τὴν σκιὰν προσφέρουσι πλουσίαν,
 « Κ' ἐδῶ τὰ ῥόδα συμπαθῆ ἐκπέμπουν εὐωδίαν,
 « Κ' ἐγείρουν ὄνειρα ζωῆς καὶ ὄνειρα ἐλπίδος,
 « Ἄλλὰ δὲν ἔχουν δι' ἐμὲ τὸ μύρον τῆς πατρίδος.
 « Ὁ ῥύαξ χύνεται ἀβρόως κ' εἰς τὴν κοιλάδα τρέχει,
 « Ὁ φλοῖσθος πλήν τοῦ ῥύακος ἠδύτητα δὲν ἔχει.
 « Δὲν εἶν' ἐκεῖνος ποῦ ποτὲ τὴν νηπιότητά μου
 « Ὡς ἄσπρα ἐνανούριζεν ἐρώσης ἀηδόνος·
 « Δὲν μ' ἐνθυμίζει τίποτε ἀπὸ τὰ παλαιά μου,
 « Καὶ σύννους ὁ ἐξόριστος διέρχεται καὶ μόνος!
-

- « Ἄσπρα μὲ φέρει συμπαθῆς ἠχώ ἀπὸ τὰ ὄρη·
 « Ἴσως τὸ ψάλλει θελκτικὴ ὄνειροπόλος κόρη.
 « Τ' ἀκούω καὶ τὸ βῆμά μου τὸ ἄσκοπον ῥυθμίζω,
 « Ἄλλ' ἄσπρα θελκτικώτερον ἀπὸ αὐτὸ γνωρίζω...
 « Ὡς οἱ βλαστοὶ τῆς γηραιᾶν ἐλαίαν περιζώνουν,
 « Εἶδον υἱούς, λευκότριχας πατέρας νὰ κυκλόνουν,
 « Ἄλλὰ οὐδεὶς μ' ἐκάλεσεν υἱὸν πεφιλημένον·
 « Οὐδεὶς ἐξ ὄλων ἀδελφὸν μὲ εἶπε φιλοφρόνως,
 « Κάνεις δὲν εἶπε « κάθησε » εἰς τὸν ἀπηυδημένον.
 « Δὲν ἔχει ὁ φερέοικος οἰκείους, εἶναι μόνος!
-

- « Μὲ βλέμμα κάθυγρον, βεμβόν, μὲ κύκνειον ἀγχένα
 « Εἶδον πολλὰς νὰ μειδιῶν παρθένους εἰς τὰ ξένα,

« Ἀλλὰ δὲν εἶχε δι' ἐμὲ μειδιάμα κἀμμία....

« Εἰς συμπολίτην νεκρὸν ἐκάστη ἐμειδίχ!

« Εἶδον ἐφήβους θλίβοντας τὰς χεῖρας ἐκ καρδίας,

« Κ' ἐνθυμηθεῖς τοὺς φίλους μου τῆς πρώτης ἡλικίας,

« Τοῖς ἔπεινα ὑπόδακρυς τὴν χεῖρα μετὰ δέους·

« Ἐπαίτην πλὴν μ' ἐνόμισαν καὶ μ' ἔδωκαν ἀπόνως,

« Οὐχὶ τὴν χεῖρά τω, ἀλλὰ τὸν ἄρτον τοῦ ἐλέους....

« Τοὺς συγχωρῶ· δὲν ἐννοοῦν τί πάσχει κάνεις μόνος!

« Βαδίζω ἐξ ἀνατολῶν ποτὲ πρὸς μεσημβρίαν,

« Παράδοξον συνήτησα ὀδίτην νεκρίαν.

« Ἦτον ἀστὴρ τὸ βλέμμα του ὠχρὸς, ἄνευ ἀκτῖνος·

« Ἄ, ὡς ἐγὼ ἐξόριστος ἐσύρετο κ' ἐκεῖνος!

« Ἐκτοτ' ἐζῶμεν πλάνητες ὁμοῦ χωρὶς πατρίδα,

« Πλὴν μία πένθυμον αὐγὴν ὠχρότερον τὸν εἶδα.

« Ἐπεσεν εἰς τὸ στήθος μου καὶ μὲ σιγὴν βαθεῖαν

« Ὡς λύχνος ἔσβυσε· κ' ἐγὼ μετὰ πολλοῦ ἀγῶνος

« Τὸν ἔθαψα εἰς τῆς ὁδοῦ σιγῶν τὴν ἔρημίαν,

« Κ' εὐρέθην πάλιν ἔρημος, κ' εὐρέθην πάλιν μόνος!

« Γλυκὺς ὁ κώδων τοῦ ναοῦ ἀγνώστου μου χωρίου,

« Ἐκάλει ταπεινὸν λαὸν ἐμπρὸς βωμοῦ ἁγίου.

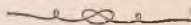
« Μὲ μυστικὴν εἰς τὸν ναὸν εἰσέδυσα ἐλπίδα,

« Πλὴν τῆς πατρίδος μου θεὸν εἰς τοὺς βωμοὺς δὲν εἶδα.

- « ὦ, ναί· θεὸν καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους ἀπαντῶμεν,
 « Μόνον εἰς τῆς πατρίδος μας τοὺς κόλπους ὅττι ζῶμεν! —
 « Τώρα, ποῦ φεύγω; ποῦ λοιπὸν κ' ἐγὼ θὰ σταματήσω;
 « Δὲν ἔχει τέρμα ἡ μακρὰ ὁδὸς μου ὡς ὁ χρόνος·
 « Ἐμπρός, ἀείποτε ἔμπρός, οὐδέποτε ὀπίσω.
 « Ἀπηύδησα πλανώμενος, ἀπενεκρώθην μόνος! »

Γ'

Τοιαῦτα ἐψιθύριζε βαδίζων αἰωνίως,
 Κλονούμενος καὶ ἀσθενῆς ὁ δύσμοιρος ἐκεῖνος·
 Ἄλλ' ἔπεσεν εἰς τῆς ὁδοῦ τὸ μέσον αἰφνιδίως,
 Ὡς πίπτων εἰς τὴν ἔρημον μακραίνεται ὁ κρίνος.
 Βαθὺς ἠκούσθη πρὶν κλεισθοῦν τὰ βλέφαρά του στόνος,
 Ἐῖπε « Πατρίς! » κ' ἐξέπνευσεν ἐξόριστος καὶ μόνος!

Ο ΞΕΝΟΣ

(Ἐκ τῶν τοῦ Σατωβριάνδου).

Ὅπόσον εἶν' εὐδαίμονες, πόσῃν χαρὰν εὐρίσκουν
Ὅσοι δὲν εἶδον ἑορτὴν εἰς ξένην γῆν κάμμειν,
Ἢ ὅς' εἰς τὴν καλύβην των καὶ ζοῦν καὶ ἀποθνήσκουν,
Πλησίον τῶν οἰκείων των, εἰς τὴν καλὴν ἐστίναν!

Ἐν τοῦ Μισσισιππὴ πτηγόν, πτηγὸν εὐτυχισμένον,
Εἰς ἄλλο ἔλεγε πτηγὸν περίλυπον καὶ ξένον·
— Διὰ τί, ξένε μου, πικρὸν παράπονον ἀφίνεις;
Μὴ χρυσταλλώδη νάματτα κ' ἐδῶ δὲν διακρίνης;
Σκιάς κ' ἐνταῦθα, καὶ τροφήν, καὶ δροσεροὺς ἀνθῶνας,
Καθὼς εἰς τῆς πατρίδος σου δὲν βλέπεις τοὺς λειμῶνας;
— Ναί, ἀπεκρίθη τὸ πτηγὸν τὸ ξένον βαρυθύμως,
Ὡραία εἶν' ἡ χώρα σας, ἠδύπνοος ὁ θύμος,
Πλὴν φωλεὰ κισσοστεφῆς ἄλλοῦ μὲ περιμένει,
Καὶ σύντροφος μ' ἀναζητεῖ ἐκεῖ ὠρφανευμένη....
Τίς νὰ μὲ φέρῃ πρὸς αὐτήν; ποία πνοὴ ζεφύρων;
Κ' ἔχετε τῶν ἐρήμων μας τὸ θάλπος ἢ τὸ μύρον;

Ὅπόσον εἶν' εὐδαίμονες οἱ μὴ ὀδοιποροῦντες!

Φεῦ, εἰς τὰ ξένα τῆς χαρᾶς τὸ ἄνθος δὲν βλαστάνει.

Εὐδαίμονες οἱ τὴν καλὴν πατρίδα κατοικοῦντες·

Εἷς τοὺς θερμαίνει ἥλιος κ' ἐν μνημια τοὺς λαμβάνει!

Κατόπιν ἱκανῶν ὠρῶν ὀδυνηρᾶς πορείας

Ὁ πλάνης κάθηται ὠχρὸς εἰς ξένας ἐρημίας.

Χωρὶα βλέπει πέριξ του, οἰκίας διακρίνει,

Ἄλλὰ δὲν ἔχει ποῦ αὐτὸς τὴν κεφαλὴν νὰ κλίνη...

Εἰς μίαν μετὰ συστολῆς καλύβην πλησιάζει,

Θέλει νὰ ἐμβῆ, ἀλλά, φεῦ! ὀδυνηρῶς διστάζει.

Τῆς θύρας θέτει ὄπισθεν τὴν ῥάβδον μὲ δειλίαν,

Κ' ἐνῶ ἐμβαίνει, ταπεινῶς ζητεῖ φιλοξενίαν.

Μ' ἐν μόνον κίνημα χειρὸς τοῦ οἴκου ὁ δεσπότης

Νὰ φύγη λέγει πρὸς αὐτόν, καὶ ὁ ταξειδιώτης

Ἐκ νέου μετὰ σιωπῆς τὴν ῥάβδον του λαμβάνει,

Καὶ μόνος φεύγ' εἰς ἀτραπὸν ἐρήμην ν' ἀποθάνῃ!

ὦ, πόσον, πόσον εὐτυχεῖς εἶν' ὅσοι δὲν ἀφίνουν

Τὴν στέγην τῶν πατέρων των, τῶν πάππων των τὸ χῶμα·

Ὅσοι ἐκ τῶν οἰκείων των τὸ βῆμα δὲν μακρύνουν,

Καὶ ζῶσιν εἰς τὸ προσφιλές τῆς γενετῆς των δῶμα!

Ὡ μῦθοι, ὅσοι λέγεσθε πέριξ θερμῆς ἐστίας
 Ἄπὸ τὸν πάππον τὸν καλὸν καλῆς οἰκογενείας·
 Ἐξίς ἀγάπης μαγικῆ, ψυχῶν διακονιώσεις,
 Καὶ διαχύσεις ἱερὰ καρδίας ἀγαπώσης·
 Ἀνάγκη τῆς ὑπάρξεως, ἀνταμοιβὴ τῶν πόνων!
 Οἴμοι, δὲν σᾶς ἐγνώρισαν παρὰ ἐκεῖνοι μόνον,
 Ὅσοι δὲν ἐγκατέλιπον τὰ πάτρια ἐδάφη.
 Αὐτῶν εἰς τὴν πατρίαν γῆν ὑψόνονται οἱ τάφοι,
 Καὶ μὲ τὸ μύρον, θνήσκοντες, ἐνόησαν τῆς θρησκείας
 Ἀκόμη καὶ τὰ δάκρυα τῆς μνήμονος φιλείας!

Ὅποῖον χίρουν ὑπάρξιν οἱ εὐτυχεῖς ἐκεῖνοι,
 Ὅσοι δὲν εἶδον ἑορτῆς καπνὸν εἰς χώραν ξένην·
 Κἀνεῖς ἐκ τούτων δεξιὰν ἐπαίτου δὲν ἐκτείνει,
 Κ' ἐνόησαν τὴν κόριν των μὲ κόριν πεφιλημένην!

ΤΟ ΜΕΙΔΙΑΜΑ

(Κατὰ τὴν Φρειδερίκην Βρέμερ).

.. Μίμησις ..

Γνωρίζεις τὸ μειδίαμα τί εἶναι; — προσωπεῖον
Τῆς λύπης, λάμπον κόσμημα ἡρωϊκῶν μαρτύρων·
Αἰγίς καρδίας ἀτυχοῦς καὶ κίβδηλον χρυσίον...
Δάκρυον νόθον, ἄφωνος κραυγὴ καὶ στόνος εἴρων!

Γνωρίζεις τὸ μειδίαμα; ... Εἶν' αἰγλ' εἰς τὴν σκοτίαν·
Εἶναι τὸ ψεῦδος τῶν πικρῶς ἐπὶ τῆς γῆς θρηγούντων·
Τὸ ἄνθος ὅπερ φύεται εἰς γῆν ἐπιταφίαν,
Ἄλαζονεὶς κάλυμμα τῶν ἐν σιγῇ ἀλγούντων!

Πιστεύουν τὸ μειδίαμα!... Καὶ ἡ γυνὴ τί πράττει,
Τί πράττει ὅταν προδοθῇ καὶ ἐν σιωπῇ ἐκπνέῃ;
Ὅποταν τὴν ψυχὴν αὐτῆς ἡ κόλασις σπαράττη,
Καὶ ἡ καρδία τῆς θρηγῇ;... Φεῦ· μειδιᾶ, δὲν κλαίει!

Ναί, μειδιᾶ' ὡς μειδιᾶ' ἐπίσης ἔταν πάλιν

ἽΩγρά, καὶ ὄλη τρέμουσα, εἰς πυρετὸν μανίας,
 Τὴν ἄπιστον ἀντίζηλον λαμβάν' εἰς τὴν ἀγκάλην,
 Καὶ κρύπτει, ἔμπλεως ὀργῆς, κραυγὴν ζηλοτυπίας....

Φεῦ! εἰς τὰ χεῖλη τῆς φαιδρὸν μειδίαια πλανᾶται

Καὶ ὅταν σύννουσ, ἤσυχος, μετὰ κρυφίαν πάλην
 Ὅμολογῆ πῶς ἀγαπᾶ καὶ δὲν ἀνταγαπᾶται,
 Καὶ θάπτει πόθον μᾶταιον εἰς σιωπὴν μεγάλην.

Καὶ τέλος, πάλιν μειδιᾶ' ὁπόταν χάρις θεία

Εἰς τὴν καρδίαν τῆς σιγῆν καὶ λήθην διαχύσῃ·
 Καὶ μειδιᾶ κ' ἐν τῇ φρικτῇ ἐκείνῃ ἀγωνία,
 Καθ' ἣν ἀρνεῖται ἡ ψυχὴ τὸ σῶμά τῆς ν' ἀφήσῃ.

Η ΦΘΙΣΙΚΗ ΑΙΧΜΑΛΩΤΟΣ

(Κατὰ τὸ Γαλλικόν).

Ἐκ τῶν μακρῶν σιδήρων τῆς φυλακῆς μου μόνη,
Τὰ φύλλα βλέπω τῆς μυρτιάς π' ἀνθίζουσε μὲ χάρι·
Ὁ ἥλιος ἐζωντάνεψε, πετᾷ τὸ χηλιδόνι,
Καὶ πρασινίζει ἔστους ἀγρούς τὸ πράσινο χορτάρι.
Ἐδῶ κοπάδια κάτασπρα, καὶ πέρδικαις ἐπάνω,
Ἐρχεται πάλ' ἡ ἀνοιξὶς κ' ἐγὼ θενὰ πεθάνω!

Ἄχ, εἴς' ἐσὺ ποῦ τραγουδεῖς ἐρωτικὸ τραγῦδι,
Ἀηδόνι μου· ναί, εἴς' ἐσὺ π' ἀκούω πικραμένη·
Σὺ εἶσαι ποῦ μοσχοβολᾷς τῆς πασχαλιᾶς λουλουδι,
Καὶ ἴσως τῶρ' ἀρχίνησε σιγὰ, σιγὰ νὰ βγαίνῃ
Τὸ ῥόδο ἔστην ὀλόχρη τριανταφυλλιά ἐπάνω·
Ἐρχεται πάλ' ἡ ἀνοιξὶς κ' ἐγὼ θενὰ πεθάνω!

Ἐκ αὐτοῦ τοῦ μαρτυρίου μου τ' ἀκοίμητο κρεββάτι,
Ὅπου μ' ἐλπίδες ψεύτικαις τριγυρισμένη σβύνω,
Ὅπου μὲ τρώγει πυρετὸς καὶ δὲν σφαλνῶ τὸ μάτι,
Ὡστὴν λαμπάδα σβύνομαι, μαραίνομαι σὴν κρίνο....

Πονῶ, κουράσθηκα πολὺ καὶ δύσκολ' ἀνασπίνω·
 Ἔρχεται πάλ' ἡ ἀνοιξι, κ' ἐγώ, κ' ἐγὼ πεθαινῶ!

1864

ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ

(Κατὰ τὸ Φιλλανδικόν).

.. Μίμησις ..

Τὸν ξανθοκόμην ἥλιον καλύπτει νέφους σκέπη,
 Κ' ἡ νέα κόρη σκεπτικὴ καὶ κατηφής τὸν βλέπει.
 Εἶναι περίλυπος ψυχὴ καὶ εἰς οὐδὲν ἐλπίζει·
 Ἄλλὰ οὐδεὶς τὸ αἴτιον τοῦ πόνου της γνωρίζει.
 Καὶ οἱ γονεῖς της ἀγνοοῦν τὸν μύχιόν της πόνον,
 Κ' ἡ νεαρά της ἀδελφὴ, ἡ κόρη τῶν λειμώνων.

— Εἰπέ μας, κόρη θελκτικὴ καὶ λυπημένῃ τόσον·
 Νὰ σβύσης τῆς καρδίας σου δὲν δύνασαι τὴν νόσον;
 Ζητεῖς ὡς ἡ λευκὴ χιῶν τοῦ ἔρους ν' ἀναλύσης!
 Δὲν δύνασαι, δὲν δύνασαι καὶ σὺ νὰ λησιμονήσης;
 Μόνον αὐτὸν θ' ἀναπολήῃς καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν,
 Καὶ εἰς τὴν λάμπουσαν αὐγὴν κ' εἰς τὴν ὠχρὰν ἐσπέραν;

Καὶ ἀπεκρίθη κατηφής· — Ναί, θὰ τὸν λησμονήσω,
 Ὅποταν εἰς τὴν μαύρην γῆν τοὺς ὀφθαλμούς μου κλείσω·
 Ὅταν εἰς ὕπνον ὕστατον τὰς χεῖράς μου στυρώσουν,
 Καὶ τὸ λευκὸν μου σάβανον εἰς φέρετρον ἀπλώσουν! —
 Τὸν ξανθοκόμην ἥλιον καλύπτει νέφος σκέπη,
 Ἄλλὰ ἡ κόρη ἔπαυσε τὸν ἥλιον νὰ βλέπη....

1860

ΠΟΘΟΣ

(Κατὰ τὸ Φιλλανδικόν).

Ἄχ! ἐὰν τώρα ἦρχετο ὁ τρισχγάπητός μου·
 Ἐξαίφνης ἂν τὸν ἔβλεπα.... εἰς τὸ γλυκύ του στόμα
 Πῶς θὰ ἐπέτα φλογερὸς εὐθὺς ὁ ἀσπασμὸς μου,
 Κ' ἐκ λύκου ἂν τὸ ἔβλεπα αἰμόφυρτον ἀκόμα!
 Πῶς ἤθελα τὴν χεῖρά του κρατεῖ τὴν περιλμένην,
 Καὶ μ' ὄφιν ἂν τὴν ἔβλεπα εἰσέτι τυλιγμένην!

Πῶς νοῦν καὶ γλῶσσαν ἡ πνοὴ δὲν ἔχει τοῦ ἀνέμου,
 Νὰ φέρῃ ὅλας εἰς αὐτὸν τὰς σκέψεις μου ἐν τάχει,
 Κ' ἐκείνου πάλιν εἰς ἐμέ;... Ποία χαρὰ, Θεέ μου,
 Δύω ψυχαί, ἃς θάλασσαι χωρίζουσι καὶ βράχοι,

Νὰ φεύγουν τὴν ἀπόστασιν, καὶ μὲ τὴν μεσημβρίαν
Νὰ γεφυρόνουν τὸν βορρᾶν μ' ἀγάπης ὁμιλίαν!

Θὰ ρίψω τὸν καλλωπισμὸν τῆς νέας κόρης μαῖλλον·

Τὴν ἥβην μου τὴν δροσερὰν μὲ ῥάτον θὰ καλύψω,
Παρὰ ἐκεῖνον ν' ἀρνηθῶ καὶ ν' ἀγαπήσω ἄλλον·

Μὲ πίστιν τῆς ἀγάπης του τὴν πίστιν θ' ἀνταμείψω....

Ἄχ! ἐὰν τὴν ἤρχετο ὁ τρισαγάπητός μου,

Ἐὰν ἐξαίφνης ὁ Ἄλμὰρ ἐφαίνετο ἐμπρός μου!

ΑΣΜΑ

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ μυθιστορήματος ὁ Ἰβανώης).

(Τὸ ἄγριον τοῦτο ἔσμα ψάλλει αἰχμάλωτος γραῖα Σαξωνίς καθ' ἣν στιγμὴν θέτει πῦρ εἰς τὸν πύργον τοῦ Νορμανδοῦ δεσπότου τῆς καὶ συγκροτεῖται μάχη μεταξύ Σαξόνων καὶ Νορμανδῶν).

Α'

Ἄκονίστε, ἄκονίστε τὸ γυαλιστερόν μαχαῖρι,

ὦ παιδιὰ τοῦ ἄσπρου Δράκου, ἄκονίστε το πολὺ·

Ἄναψέ την τὴν λαμπάδα μὲ τὸ κάτισχνό σου χέρι,

Κόρη τοῦ Χεγγίστου (1) τώρα, Σαξωνίδα μου καλή!

Τί καλὰ ποῦ ἄκονίσθη· κάθε στῆθος πῶς ματιάζει·

Τὸ μαχαῖρι δὲ γυαλίζει γιὰ νὰ κόψη φαγητά.

Γιὰ τὸ θάλαμο τῆς νύφης ἢ λαμπάδα δὲν ταιριάζει·

Ἄχ, μυρίζει σὰν τὸ θειάφι, λάμψι πράσινη πετᾶ....

« Ἄκονίστε τὸ μαχαῖρι! » μαῦρος κόρακας φωνάζει·

« Φέξε, φέρε τὴ λαμπάδα! » κράζει ὁ Χάρος παρεκεῖ.

Ἄκονίστε τὸ μαχαῖρι, γυιοὶ τοῦ Δράκου, ποῦ σκουριάζει,

Ἄναψε λαμπάδα, κόρη τοῦ Χεγγίστου ἡρωϊκή!

(1) Ἡρως βασιλεὺς τῶν Σαξόνων.

Β'

Εἰς τὸ φρούριο τοῦ θάνου χαμηλόνουε τὸ γαῦρο

Μαῦρα σύννεφα, καὶ κράζει ὁ ἀητὸς μέσα ἔς αὐτά.

Μὴ φωνάζης, καβαλλάρη, ἀπ' τὸ σύννεφο τὸ μαῦρο·

Τὸ τραπέζ' εἶναι στρωμένο κ' ἔτοιμα τὰ φαγητά....

Τοῦ Βαλχάστα (1) περιμένουν ἢ παρθένις, εἶναι ὥρα·

Τοῦ Χεγγίστου θὰ σᾶς φέρῃ ἢ γενιὰ φίλους πολλούς....

Κόραις τοῦ Βαλχάστα, ρίξτε τὰ ξανθὰ μαλλιά σας τώρα,

Παίξτε τὰ τύμπανά σας καὶ φυσᾶτε τοὺς αὐλοὺς!

Πολλὰ τρέχουν νὰ σᾶς εὔρουν παλληκάρι' ἀνδρειωμένα,

Καὶ πολλὰ, πολλὰ κεφάλια ἀπ' τὸ Χάρο μετρημένα....

Γ'

Εἰς τὸ φρούριο τοῦ θάνου σκοτεινὴ ἀρχίζει ὥρα,

Καὶ τὸ σύννεφο τὸ μαῦρο λυπημένο χαμηλόνει·

Σὰν τὸ αἶμα τοῦ γενναίου θενὰ κοκκινήσῃ τώρα!...

Νά· τὴν ἀναμμένη χαίτη ἄρχισε νὰ τὴν σηκῶνῃ

Κεῖνος ποῦ χλαῖ τὸ λόγγο καὶ ἑστὰ κάστρα βάζει πόδι....

Τῆ σημαία μέσ' στής φλόγαις ἀνεμίζει καὶ κρατεῖ,

(1) Οὐρὶ τοῦ Βορρᾶ.

Τῆ σημκία του τῆ μαύρη, τῆ μεγάλη, τῆ φλογώδη,
 Κ' ἐτοιμάζει, κ' ἐτοιμάζει τὴν ἀπάνθρωπη γιορτή!
 Χαρά ἔχει νὰ θερίζη τοῦ πολέμου τὰ παιδιὰ,
 Κι' ἀγαπᾷ ζεστὸ τὸ αἷμα ἀπὸ ζωντανὴ καρδιά!

▲'

Ὅλοι πρέπει νὰ χαθοῦνε· τὸ σπαθὶ τρυπᾷ, ματόνει,
 Καὶ τὰ σιδερένια στήθη λόγχαις κονταριῶν περνοῦν·
 Ἡ φωτιά, τῶν βασιλέων τὰ παλάτια κάνει σκόνη,
 Καὶ ἡ μηχαναὶς τοὺς πύργους ἀπ' τῆ ρίζα τοὺς κινοῦν!
 Ὅλοι θὰ χαθοῦν· ἡ γένηα τοῦ Χεργίστου πάει, πάει·
 Χάθη, στέρεψε τὸ αἷμα τοῦ καλοῦ παλληκαριοῦ,
 Τώρα τ' ἔνομα τοῦ Χόρσα μαῦρος λάκκος θὰ τὸ φάη....
 Μὴ τῆ μοῖρά σας φοβῆσθε, μὴ, παιδιὰ τοῦ μαχαιριοῦ!
 Σὰν κρασί ζεστὸ τὸ αἷμα τὰ σπαθιά σας τώρ' ἄς πίνουν,
 Καὶ κοπιάστε καὶ κοπιάστε 'στὸ τραπέζι τῆς σφαγῆς·
 Θὰ σᾶς φέγγουνε ἡ φλόγαις ὅπου ἀνάφτουν καὶ δὲ σβύνουν,
 Ποῦ τὴν νύχτα κοκκινίζουν σὰν τὰ ρόδα τῆς αὐγῆς....
 Πρὶν τὸ αἷμά σας παγώση πελεκᾶτε, πελεκᾶτε,
 Ὅσο παίξει τὸ σπαθὶ σας κ' ἔχει λύσσα ἢ ψυχὴ.
 Ἐπὸ φόβο, ἀπὸ λύπη, τὸν ἔχθρὸ μὴν παρκατᾶτε·
 Γιὰ ἐκδίκησι μιὰ ὥρα, μιὰ χτυπάει μοναχὴ....
 Ἄχ, τοῦ μίσους μου τῆ δίψα καὶ ὁ χάρος δὲν τῆ σβύνει,
 Θέλω, θέλω νὰ πεθάνω, μὰ ἡ ἔχθρα δὲν μ' ἀφίνει!

ΣΕΡΒΙΚΟΝ ἈΣΜΑ

.. Μίμησις ..

(Τὸ δημῶδες τοῦτο ἄσμα, πραγματευόμενον τὴν ὑπὸ τῶν Τούρκων ἄλωσιν τῆς Σερβίας, εἶναι ἱστορικῶς ἀληθές, ὡς καὶ πολλὰ ὀνόματα τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων ἡρώων).

Α'

Ὁ βασιλιάς ὁ Λάζαρος νύχτα βαθειὰ δειπνοῦσε,
Κ' ἡ ὠμορφη βασίλισσα Μηλίτσα τὸν κερνοῦσε.
Στ' ἄσπρο τῆς χέρι ἔτρεμε τὸ ἀσημένιο τάσι,
Γιατὶ τῆς ἔλεγ' ἡ καρδιὰ κρυφὰ πῶς θὰ τὸν χάσῃ.
— Πέ μου, κορών' ἀτίμητη τῶν Σέρβων, εἶπε, πέ μου·
Τώρα ποῦ φεύγεις καὶ κινᾷς 'στὸ δρόμο τοῦ πολέμου
Μ' ὅλα τὰ παλληκάρια σου καὶ τοὺς πιστοὺς σου, ἕνα
Δὲν θεν' ἀφήσῃς ἀπ' αὐτοὺς ἀκόμη καὶ γιὰ μένα;
Ποιός, σὰν σοῦ γράφω, τὰ πικρὰ θὰ φέρῃ γράμματά μου,
'Ανίσως μείνω μοναχὴ ἐδῶ; — Βασίλισσά μου,
'Απὸ τὰ παλληκάρια μου ὅποιο κι' ἂν θέλῃς κράτει
Στὸν πύργο σου τὸν ἀψηλό, 'στὸ δυνατὸ παλάτι.
— Τὸ Βόϊσκό μου ἤθελα τ' ἀγένειο παλληκάρι,
Τὸ Βόϊσκό μου, τὸ στερνὸ τῆς μάνας μου βλαστάρι.

— Αὔριον, ὅταν τῆς αὐγῆς ξαναπροβάλη τ' ἄστρο,
 Κι' ὄλαις ἢ θύραις μονομιᾶς ἀνοίξουνε 'στὸ κάστρο,
 Ἐλα στὸν πρῶτο πύργο μας, κοντὰ 'στὴ Μαύρη Σκάλια*
 Ὅλοι θὰ βγοῦνε ἀπ' ἐκεῖ, πεζοῦρα καὶ καβάλλα,
 Οἱ Σέρβ' οἱ παινεμένοι,
 Μὲ τὰ χαντσάρια τὰ κοντά, μὲ λόγχη διψασμένη.
 Πρῶτο τὸ Βόϊσκο θὰ ἰδῆς τ' ἀγένειο παλληκάρι,
 Μὲ τὴ σημαία τοῦ Σταυροῦ 'μπρὸς 'ς ὅλους καβαλλάρη.
 Χαιρέτα τον, καὶ 'ς ὄνομα δικό μου πῆς νὰ δώση
 Εἰς ἄλλον τὴν περήφανη σημαία νὰ σηκώση,
 Κι' αὐτὸς νὰ λθῆ σιμά σου
 Στὸν πύργο σου τὸν ἀψηλὸ νὰ μένη συντροφιά σου.

.....

.....

B'

Τὴν ἄλλη μέρα, τῆς αὐγῆς σὰν ἔλαμψε τὸ ἄστρο,
 Κι' ὄλαις ἢ θύραις μονομιᾶς ἀνοίξανε 'στὸ κάστρο,
 Βγῆκ' ἡ Μηλίτσα βιαστικὴ κ' ἐστάθη νὰ προσμένῃ·
 Ἐφάνηκε τὸ στράτευμα κι' ἀρχίνησε νὰ βγαίνη....
 Τὸ Βόϊσκο εἶδε μπροστὰ ἀπ' ὅλους καβαλλάρη·
 Εἰς τὸ πλευρὸ τοῦ μαύρου του κυμάτιζε μὲ χάρι
 Περήφαν' ἡ σημαία του, κι' ἀπάνω 'στὴν κορφή της
 Ἐλαμπ' ὀλόχρυσος σταυρὸς σὰν ἥλιος, σὰν κομήτης....

Τὸ χλινάρι του βροστᾶ καὶ λέγ' — 'Ιουγκουβίτικη,

Δὸς 'ς ἄλλον τῆ σημαία μας, βάλ' τὸ σπαθί στη θήκη,
Καὶ 'στὴν Κροσκόβα κάθησε, ἂν μ' ἀγαπᾶς, μ' ἐμένα.

'Απὸ τὰ τὸς' ἀδέλφια μου, ἀπ' τὰ ἐννιά μου, ἓνα

'Ο Λάζαρος ἐδέχθηκε νὰ μείνη συντροφιά μου,

Κ' ἐσένα θέλει, Βόϊσκιε, ἀπ' ὅλα ἡ καρδιά μου!

Κι' ὁ Βόϊσκος τῆς ἀπαντᾶ, κι' ὁ Βόϊσκος τῆς λέγει·

— Γύρνα στοῦ ἄσπρου πύργου σου, Βασίλισσα, τῆ στέγη.

Τὸν τιμημένο τόπο του σὲ ἄλλον ποιὸς ἀφίνει;

Ποιὸς ἔχει αἶμα στὴν καρδιά καὶ ὄλο δὲν τὸ χύνει;...

Στὸ πανηγύρι ἄφσε με τ' Ἀμισέλου νὰ κινήσω,

Σταλιά, σταλιά τὸ αἶμά μου γιὰ τὸ Χριστὸ νὰ χύσω.

Εἶπε, τὸ μαῦρό του κεντᾶ καὶ τρέχει νὰ προσθάση

Τὰ παλληχάρια ποῦτρεχαν ἐμπρός του νὰ περάση.

Καὶ ἡ Μηλίτσα ἔπεσε σὰν κρίνο ποῦ λυγίζει.

'Απὸ μακρῶν ὁ Λάζαρος τῆ βλέπει καὶ θαυμάζει·

Γύρω, τριγύρω του κυττᾶ, κι' ἀπάνω ἀπ' τᾶλόγό του

Τὸ Γολοβάνο ἐφώναξε, τὸ δοῦλο τὸν πιστό του.

— Σήκωσε τῆ Βασίλισσα, τοῦ λέγει· μὴν ἀργήσης

Εἰς τὸ παλάτι νὰ τὴν πᾶς καὶ μὴ τὴν παραιτήσης!

Στοῦ Γολοβάνου τῆ μορφή ἡ λύπη ἐζωγραφήθη·

Κατέβη ἀπὸ τᾶλογο, σὰν ἄνεμος ἐχύθη,

Σηκώνει τῆ Βασίλισσα, τὴν πάει στὸ παλάτι,

Ἐναπηδᾶ στὸ ἄτι,

Τὸ ἄλογο του σπηρουνιὰ ἀλύπητη φτερόνει,

Φθάνει στὸ στρῆτευμα κ' ἐκεῖ μπροστὰ τὸ χαλινώνει!

Γ'

Κ' ἢ νύχτα σὰν ἐπέρασε, τὴν ἄλλη τὴν ἡμέρα
 Δυὼ κόρακες κατάμυροι ἐσχίζαν τὸν ἄέρα·
 Ἄπ' τοῦ Ἀμσέλου γύριζαν τὸ δρόμο κουρασμένοι,
 Καὶ στὸ πκλάτι κάθησαν τῆς Κρόσκοδης θλιμμένοι,
 Ἐκεῖ ποῦ εἶχ' ὁ Λάζαρος τὸν ἀψηλό του ὄρονο.
 Καὶ εἶπ' ὁ μῦρος μηνυτῆς στὸν ἄλλονε μὲ πόνο·
 — Αὐτὸ εἶν' τὸ περήφανο τοῦ Λάζαρου πκλάτι;
 Τάχα νὰ βρῖσκεται ψυχὴ, νὰ βρῖσκετ' ἓνα μάτι
 Στους πύργους τούτους ἀνοιχτό; .. — Κάνεις δὲν ἀποκρίθη·
 Μὰ ἡ Μηλίτσα τ' ἄκουσε καὶ μῆνυμα ἐφοβήθη...
 Δίχως νὰ στρέψη ἴστ' αὐλιὰ καὶ μάτι νὰ σηκώση,
 — Κόρακες μῦροι, ἐφώναξε, ἡ Παναγιὰ νὰ δώση
 Νᾶνι καλὸ τὸ μῆνυμα ποῦ φέρνετε σ' ἐμένα!
 Πέστε μου πόθεν ἔρχεσθε καὶ εἶσθ' αἵματωμένα;
 Ποιαὶς ρεμματικαὶς περάσετε, ποιὸς κάμπους καὶ ποιαὶ βράχη;
 Μὴν ἔρχεσθ' ἀπ' τὸν πόλεμο, ἀπ' τὴ μεγάλη μάχη;
 — Εὐγενικιὰ βασίλισσα, Μηλίτσα τοῦ Λαζάρου·
 Ἄπὸ τὸν κάμπο ἐρχόμικτε τ' Ἀμσέλου καὶ τοῦ Χάρου.
 Ἦταν ἡ μάχη μακελλεῖο, ὁ πόλεμος μεγάλος·
 Οἱ ἀρχηγοὶ ἐπέσανε κί' ὁ ἓνας καὶ ὁ ἄλλος
 Ἄπὸ τὰ δύο μέρη!
 Ὀλίγους Τούρκους ἄφησε τοῦ Σέρβου τὸ μαχαῖρι,

Μὰ κι' ὄλ' οἱ Σέρβοι ἐπέσανε.... Κεῖνοι ποῦ ζοῦν ἀκόμα,

Ἔχουν στὸ δρόμο τὴ ψυχὴ καὶ τὸ κορμὶ στὸ χῶμα....

Ἐγθὲς τραπέζι ἔδωκε ὁ Χάρος στὴ γενιά μας,

Κ' ἐμάχρυναν τὰ νύχια μας, θεριέψαν τὰ φτερά μας.

Αἶμα μᾶς φίλεψε πολὺ καὶ σάρκ' ἀνδρειωμένη,

Κι' ἀλλάξαμε τὴ φορεσιά μ' αὐτὴ τὴ ματωμένη! —

Τὴν ὥρα ἐκείνη πρόβαλε ἐκεῖ ὁ Μιλονδῆνος,

Ἄσπερ ὁ πιστεμμένος δουλὸς τῆς, κατάχλωμος σὰν κρίνος.

Σπασμένο, μὲ τ' ἀριστερό, κρατοῦσε τὸ δεξιὸ του·

Δέκα ἐπτὰ εἶχε πληγαῖς σπαρμέναις στὸ κορμὶ του,

Κ' αἶμα γεμάτα, τ' ἄλογο, τὰ ροῦχα, τ' ἄρματά του·

— Πῆς μου, τοῦ εἶπε κ' ἔτρεξε κατάχλωμη κοντὰ του·

Ἄσπερ ὁ Λάζαρος μου ἔπεσε μὲ προδοσίᾳ στὴ μάχη;

Ἀλήθεια μὲ τὸ αἶμά του τ' Ἀμσέλο πῶς ἐβράχη;

Κ' ἐκεῖνος — Πρῶτα μὲ νερὸ δροσάτο ράντισέ με,

Καὶ μὲ τὴ χάρι τοῦ κρασιοῦ κομματι στήριξέ με·

Ἔχει τὸ αἶμά μου φωτιὰ καὶ γαύγισμα πολέμου....

Καὶ τοῦπε σὰν συνέφερε καὶ πάλι! — Τώρα, πέ μου,

Πῶς ἔπεσεν ὁ δυνατὸς ὁ Λάζαρος, κι' ὁ γέρος

Ἄσπερ ὁ ξικουστὸς πατέρης μου Ἰουγκος; Σὲ ποιὸ μέρος

Τὰ χιονισμένα του μαλλιά τ' ἀγέρι ἀνεμίζει;...

Καὶ τὰ ἐννιά τ' ἀδελφικὰ μου ὄλα ἐπέσαν, ὄλα;

Οὔτ' ἓνα, οὔτ' ὁ Βόισκος τὸ σῶς δὲν ἀντικρύζει;

Κεῖνα τὰ μάτια ἐκλείσανε τὰ δυὼ τ' ἀκτινοβόλα;

Καὶ μιὰ στιγμὴ ἐστύθη ἀπὸ τὸ καρδιοχτύπι,

Καὶ εἶπε πάλι! — Ἐπεσε καὶ ὁ Μιλόσκις; Λαίπει

Καὶ τὸ μονάκριβο παιδί τοῦ Βάνου στὸ σκοτάδι;

Κι' ὁ Βούκης πούλεγα γαμπρό, ταξείδεψε στὸν ἄδη;

Καὶ εἶπ' ἐκεῖνος μὲ φωνὴ στὰ δάκρυα πνιγμένη·

—“Ὀλοι αὐτοί, Βασίλισσα, κοιμῶνται πεθαμμένοι.

Ἡ μαύρη γῆ ἐβούλιαξε ἀπ' τῶν κορμιῶν τὸ βῆρος!

Ἐκεῖ ποῦ κρυφασκότωσε τὸν Λάζαρον ὁ Χάρος,

Ἀπὸ τὸ αἶμα τῆς τουρνιαῆς τὸ χῶμα ἐζυμώθη,

Κι' ἀπὸ κομμάτια κονταριῶν ψηλὸς σωρὸς σηκώθη!

Τοὺς μπροστινοὺς ὁ γέροντας Ἰουγκος ὠδηγοῦσε,

Μ' ἀπὸ τοὺς πρώτους ἔπεσεν ἐκεῖ ποῦ πολέμοῦσε.

Γύρω, τριγύρω τὰ ἐννιά παιδιά του ἐκεῖ πέρα,

Ἵσᾶν ὀχύρωμα τιμῆς κυκλόνουν τὸν πατέρα.

Ὁ Βόϊσκος ἀπ' τὰ ἐννιά τ' ἀδέλφια ἀκόμη ζοῦσε·

Δρεπάνι χάρου γιὰ σπαθί στὸ χέρι του κρατοῦσε,

Καὶ τὴν τουρνιαῆ ἐσκόρπιζε κ' ἐπέτα στὸ σκοτάδι,

Ἵσᾶν γεράκι ἄγριο περιστεριῶν κοπάδι.

Δείχνει τὸν τόπο, ποῦ ὁ γιὸς τοῦ Βάνου ἐξεκπλώθη,

Σωρὸς κορμιῶν.... Ὁ δυνατὸς Μιλόσκη ἐσκοτώθη

Ἵστερινός, πρὸς τὸ θολὸ ποτάμι, στὴ Συμίτσα·

Τὸν κρότο δὲν τὸν ἄκουσες, βασίλισσα Μηλίτσα,

Καὶ τὸ σεισμό, σὺν ἔπεσε τῶν Σέρβων τὸ λειοντάρι;

Τοῦ ποταμοῦ ἐσκέπασε ταῖς ὄχθαις μὲ κουφάρι

Καὶ σάρκα Γενιτσάρου.

Μέσα σ' ἐκείνους βρίσκεται ποῦ φίλεψε τοῦ Χάρου,

Κι' ὁ ἄγριος Σουλτάν-Μουράτ, ἀκέφαλος στὴ σκόνη·

Δόξα Θεοῦ τὸν ἥρωα Μιλόσκη νὰ χρυσόνη,

Κ' ἐκείνους ὅπου κοίτονται ἐλόγυρα κοντά του !

Καρδιάς τραγουδι νά γενῆ καί μάχης τ' ὄνομά του,
Νά τῶχῃ πάντα ἢ λεβεντιά κι' ἢ ὠμορφιά στὸ στόμα·

Κι' ὅσο τ' Ἀμσέλου βρίσκεται τὸ μκτωμένο γῶμα,
Μιά στῆ Σερβία ἐκκλησιά, σπαθὶ σὲ Σέρβου χέρι,

Νά τραγουδοῦν τῆ δόξα του νέοι, παιδιὰ καί γέροι !

Ὅμως τὸ Βούκῃ τὸ δειλό, τὸν ἄτιμο στρατιώτῃ,

Νά τονὲ δέρνῃ τοῦ Θεοῦ κατάρρα τὸν προδότῃ.

Γι' αὐτὸν ἐχάθη ὁ Λάζαρος καί τὰ στρατεύματά του·

Κατάρρα εἰς τὸ λάκκο του, κατάρρα 'ς τ' ὄνομά του !

1878

Ο ΑΔΕΛΦΟΚΤΟΝΟΣ

(Κατὰ τὸ Φιλλανδικόν).

Α'

— Ποῦ ἦσο κ' ἔρχεσαι ὠχρός, υἱέ μου, καί βραχδύπους ;

— ὦ μητῆρ, ἀπὸ τὴν ἀκτὴν θαλάσσης ἀτιθάσσου.

— Τί ἔκαμες εἰς τὴν ἀκτὴν ; — Ἐπότιζα τοὺς ἵππους.

— Πλὴν ποῖος ἐκηλίδωσε τὸ νέον ἔνδυμά σου ;

— Οἱ ἵπποι μου, τὸν βόρβορον πατοῦντες πρὸ ποδῶν μου.

— Καί δικτί τὸ ξίφος σου τὸ αἶμα ἐρυθραίνει ;

— Διότι ἔπληξα μ' αὐτὸ τὸν μένον ἀδελφόν μου !

— Καί ἤδη ὁ ἐπαρχτος υἱός μου ποῦ πηγαίνει ;

- Μακρὰν πολὺ, πολὺ μακρὰν, εἰς ξένας παραλίαις...
 — Τὸν γηραιὸν πατέρα σου ποῦ εἶδες τελευταῖον;
 — Εἰς τὸν δρυμῶνα κόπτοντα τὰ ξύλα τῆς ἐστίας·
 Ἄλλ' ὅμως δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ μ' ἐπανίδῃ πλέον!

B'

- Ποῦ ἄφηρες τὴν γραϊάν σου μητέρα, δὲν μοι λέγεις;
 — Ἐρῖα νήθει κάτωθεν τῆς πατρικῆς μου στέγης·
 Κ' ἐκείνη μ' ἀπεδίωξε, δὲν θέλει νὰ μὲ ἴδῃ...
 — Καὶ τὴν φαιδρὰν σου σύζυγον ποῦ τὴν ἄφηκες ἤδη
 — Ἐμπρὸς εἰς τὸν καθρέπτην τῆς, πλὴν τῶρα δὲν μὲ θέλει.
 Δι' ἄλλον καλλωπίζεται, δι' ἄλλον ἀνατέλλει.
 — Καὶ τὴν φιλότιμον κόρην σου τὴν νέαν χελιδόνα;
 — Συλλέγει χαμοκέρασα, μακρὰν, εἰς τὸν δρυμῶνα.
 Μὲ εἶδε κ' ἔστρεψεν ἄλλοῦ τὸ βλέμμα τῆς τὸ νέον·
 Κ' ἐκείνη δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ μ' ἀπαντήσῃ πλέον...
 — Καὶ πότε ἢ ἐστία σου νὰ σ' ἐπανίδῃ μέλλει;
 — Ὅταν ὁ φοῖβος ἐκ δυσμῶν, ὦ μητερ, θ' ἀνατέλλῃ
 Ὅταν οἱ λίθοι πλεύσωσιν εἰς τὰ νερά ὡς φύλλα,
 Καὶ εἰς ἀβύσσους θαλασσῶν εἰσδύσωσι τὰ πτίλα·
 Ὅποτεν ὅλ' οἱ ἄνθρωποι ἀπάντων τῶν αἰώνων
 Εἰς τοῦ Θεοῦ ἐμπανισθοῦν τὸν νεφελώδη θρόνον!

Ο ΝΕΚΡΟΣ ΙΠΠΟΤΗΣ

(Κατὰ τὸ Δαρικόν).

.. Μίμησις ..

Α΄

Τὴν νύκτα ὁ ἱππότης Ἄζ τὸν ἵππον του λαμβάνει,

Κ' εἰς τὴν πατρίδα τὴν αὐγὴν τῆς νέας Ἑλσης φθάνει.

Τοὺς ἀρραβῶνάς του τελεῖ, πλὴν μὴν παρήλθε μόνον,

Κ' ὑπὸ τὴν μαύρην γῆν ὁ Ἄζ κοιμᾶται τῶν δρυμῶνων.

Ἡ Ἑλση κλαίει καὶ σκληρῶς τὴν κεφαλὴν της κρούει.

Ὁ Ἄζ ἀπὸ τὴν κλίνην του τὴν κάτω τὴν ἀκούει·

Τὰ ἐσπαρμένα του ὅστ᾽ ἀμετὰ σπουδῆς συνάζει,

Τὰ συναρμύζει τρίζοντα, τοὺς σκώληκας τινάζει,

Κ' ἐγείρεται, τὸ φέρετρον λαμβάνων εἰς τὸν ὦμον,

Καὶ βαίνει πρὸς τῆς παλαιᾶς ἀγάπης του τὸν δρόμον...

Κτυπᾷ μὲ τὸ φορεῖόν του τοῦ οἴκου της τὴν θύραν·

— Ἄνοιξον, Ἑλση! ἔκραξε πρὸς τὴν παρθένον χήραν.

— Ἄν ἦσαι σὺ ὁ ἴδιος, ἐκεῖνος ἔάν ἦσαι,
 ὦ, τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα νὰ εἴπης μὴ ἀρνῆσαι!
 — Ἄνοιξε, κόρη! τοῦ Χριστοῦ τὸ ὄνομα προσφέρω·
 Μ' ἐκούρασεν ὁ οἶκός μου ὄν εἰς τοὺς ὤμους φέρω!

Ὁ ἔρωσ ὑπερίσχυσεν· ἀνοίγει παραφόρως
 Τὴν θύραν, καὶ ὁ ζοφερὸς εἰσῆλθεν ὁδοιπόρος....
 Πλήρης χαρᾶς εἰς τὴν λευκὴν τὸν ἔθλιψεν ἀγκάλῃν·
 — ὦ Ἄζ! σὺ εἶσαι, εἶσαι σὺ· μοὶ ἀπεδόθης πάλιν!
 Εἶν' ἀληθές, εἶσαι νεκρός, σὲ ἤλλαξε τὸ χῶμα,
 Πλὴν τώρα, τώρα σ' ἀγαπῶ πλειότερον ἀκόμα!

Μὲ τοὺς λευκοὺς δακτύλους τῆς τὴν κόμην του κτενίζει,
 Κ' εἰς πᾶσαν τρίχα του χρυσῆν, ἣν τρέμουσα χωρίζει,
 Δακρῶν χύνει χεῖμαρρον, καὶ μειδιᾷ καὶ κλαίει,
 Καὶ τῆς βραδείας του πνοῆς τὸ ψῦχος ἀναπνέει.

Β'

Σιωπηλὸς τὴν εἶλεπεν.... Ἀσῆκε τὸ φορεῖον,
 Κ' εἰς τὴν ἐστίχην ὥρμησε νὰ θερμανθῇ πλησίον....
 Ἐνηγκαλίσθη τὴν πυράν, κ' ἤκούετο ὁ ἦχος
 Κροτούντων τῶν ὀδόντων του ἀπὸ θανάτου ψῦχος.

- Ἔλση! — ὦ, λάλει· ἀνοιξε τὰ κεκλεισμένα χεῖλη,
Καὶ πάλιν εἰς τὴν Ἔλσην σου ὡς ἄλλοτε ὀμίλει!
- Ἀπέμαθον νὰ ὀμιλῶ ἡμεῖς, δὲν ὀμιλοῦμεν.
— ὦ Ἄζ! — Ἐκεῖ, ρεμβάζομεν καὶ τὸν Θεὸν ζητοῦμεν.
- Κ' ἐγὼ νὰ ἔλθω, λάβε με μαζῆ σου· εὐσπλαγγχία!
— Εἶναι στενά, πολὺ στενὰ καὶ ψυχρὸς καὶ σκοτία....
- Ἀλλοίμονον, εἶναι βαρὺ ἐπάνω σας τὸ μνημα;
— Πολὺ βαρὺ, ὅμως πολὺ βαρύτερον τὸ κρῖμα....
- Εἰπέ με, Ἄζ, ἀγάπη μου, ὑπὸ τὸ μαῦρον χῶμα
Τί κάμνεις;... μὲ ἀναπολεῖς κ' ὑπὸ τὴν γῆν ἀκόμα;
— Ὅταν δὲν κλαίης, μοῦ κοσμοῦν τὸ φέρετρον μυρσίναι,
'Ἄλλ' ὅμως πλήρες αἵματος, ὁπότεν κλαίης, εἶναι.
- ὦ, σίγα! — Ὅμως, λέγε με, ὁ ἥλιός σας, κόρη,
'Ακόμη λάμπει, χύνει φῶς καὶ θάλπος εἰς τὰ ἔρη;
— Ναί, λάμπει! — Ἡμεῖς, ἥλιον δὲν ἔχομεν.... Ἀκόμα
Θερμαίνει καὶ ζωογονεῖ καὶ παγωμένον σῶμα;...
— Θερμαίνει μόνον εὐτυχεῖς! — Ἡμᾶς, δὲν μᾶς θερμαίνει.
Κ' ἔχετε ῥόδα πάντοτε, ὦ Ἔλση περιλιμένη; —
Τὴν ἔβλεπε, τὴν ἔβλεπε μὲ τὸ βαθύ του ὄμμα·
'Εξαίφνης· — Ἔλση, ἔκραξε, μὲ ἀγαπᾶς ἀκόμα;
'Ἡ κόρ' εἰς τὴν ἀγκάλην του τὴν κρύαν ἐβυθίσθη,
Καὶ ἡ ζωὴ τὸν θάνατον θερμῶς ἐνηγγαλίσθη....
Αἴφνης φωνὴ ἀντήχησεν ἐν μέσῳ τῶν ἀνέμων·
'Ἠγέρθη, τὴν ἀπώθησε καὶ ἠκροᾶτο τρέμων....
— Μὲ κράζει, εἶπεν, ὁ λευκὸς ἀλέκτωρ ἀπὸ κάτω·
Μὲ λέγει· ὅτι τὴν ζωὴν ἦν ἔκλειψα ταράττω....

Πηγαίνω μὴ τὸν ἄρχοντα τοῦ σκοτούς παροργίσω.

ᾠ, πόσον εἶσθε εὐτυχεῖς οἱ μένοντες ὀπίσω!

Ἦ Ἐλση τὸν ἐμπόδισε μ' ἀπελπισίας σχῆμα.

— Μὴ κλαίῃς, μὴ· εἶναι βαρὺ, εἶναι μεγάλον κρῖμα.

Ἄφες νὰ φύγω, μὲ καλοῦν· ἐσήμανεν ἡ ὥρα·

Ἄκουεις;... καὶ ὁ ἐρυθρὸς ἀλέκτωρ κράζει τώρα!—

Ἐπὶ τῶν ὤμων κατηφῆς λαμβάνει τὸ φορεῖον,

Καὶ προχωρεῖ κλονούμενος εἰς τὸ νεκροταφεῖον.

Ἦτον ἀπαρηγόρητος, διότι ἡ μνηστή του,

Ἄπεγνωσμένη, κλαίουσα, ἐβάδιζε μαζῆ του.

Ἄλλ' ὅτε, ὅτε ἄφησαν τὸ δάσος τὸ πλησίον,

Καὶ σιωπῶντες ἔφθασαν εἰς τὸ νεκροταφεῖον,

Τοῦ Ἄζ ἡ κόρη ἔπεσεν ἐξαίφνης ἡ πλουσία·

Καὶ ὅτε πάλιν ἡ μικρὰ ἐφάνη ἐκκλησία,

Ἦ ὄψις του ὠχρίασε,

Καὶ τεθλιμμένος εἰς σταυρὸν μνημείου ἐπλησίασε!

— Ἄκουσον, Ἐλση· μὴ θρηνηῖς, ἀγάπη μου, ματαίως·

Ἰδέ, ἰδέ τὸν οὐρανὸν ὀπόσον εἶν' ὠραῖος!

Κ' ἐν ᾧ ἡ κόρη ἔνδακρυς ἀνύψονε τὸ βλέμμα,

Ἐκεῖνος εἰς τὸ μνημῆμά του εἰσέδυσεν ἡρέμα ...

Ὅτε τὸ κατεβίβασε, τὸν Ἄζ δὲν εἶδε πλέον·

Ἐθρήγει μόνον ὁ βορρᾶς εἰς τὰς ἰτέας πνέων,

Κ' ἐστράφη μὲ κλονούμενον εἰς τὴν οἰκίαν βῆμα.

Παρηλθε μὴν, καὶ ἤνοιξαν καὶ δι' ἐκείνην μνημῆμα!

ΜΗΤΡΟΣ ΕΠΑΝΟΔΟΣ

(Κατὰ τὸ Δαριχόν).

.. Μίμησις ..

Α'

Ἐν νησί χαρούμενος πηγαίνει ὁ Κωνσταντῖνος·
Γυναῖκα παίρνει λυγερή, γλυκεῖα γαλκιομμάττα.
Σὲ μία γλάστρα ἐζούσανε σὰ γιασεμί καὶ κρίνος,
Κ' ἔζη παιδάκια ὁ Θεὸς τοὺς χάρισε δροσάττα.
Μὰ γείνηκε κατὰμαυρο ὁ χάρος χειλιδόνι,
Καὶ μίαν αὐγὴ τὴ λυγερὴ πηγαίνει καὶ λαβόνει.

Β'

Ἄλλη γυναῖκ' ἀπ' τὸ νησί ὁ Κωνσταντῖνος παίρνει·
Μιά μαυρομμάττα ὠμορφή καὶ σπίτι τοῦ τὴ φέρνει.
Ἦταν ἡ νύφη ἄπονη ψυχὴ, καρδιὰ στρημμένη·
Στὴ θύρα φθάνει τοῦ σπιτιοῦ μὲ κεφαλή ὑψωμένη...
Ἐκεῖ τὰ ἔζη ὀρφανὰ θρηνοῦσαν μιζωμένα·
Ἦταν πολὺ τὰ δύστυχα παιδάκια πικραμένα....

Τὰ σπρώχνει μὲ τὸ πόδι της καὶ μπαίνει· δὲν ἀφίνει
 Ψωμί νὰ φάνε, τὸ νερὸ ὀλίγο τοὺς τὸ δίνει,
 Καὶ λέγει· « πείνα θᾶχετε καὶ δίψα· » τοὺς σηκώνει
 Τ' ἄσπρα μαξελάρικια τους, τὸ κάτασπρο σεντόνι,
 Καὶ λέγει· « μέσα στ' ἄχερα θὰ κοίτεσθε τὸ βράδυ· »
 Τοὺς παίρνει τὰ κεράκια τους καὶ λέγει· « στὸ σκοτάδι
 Ὅθι μένετε, τὰ ὄρφανὰ δὲν ἔχουν φῶς κἀνένα·
 Πηγαίνετε τὴ μάνα σας νὰ βρῆτε, ξένη γέννα ! »

Γ'

Ἡ μέρα σὰν ἐπέρασε, τὸ βράδυ, πολὺ βράδυ,
 Συμμαζωμένα τὰ μικρὰ ἐκλαίγαν στὸ σκοτάδι,
 Καὶ τ' ἄκουσε ἡ μάνα τους ἀπὸ τὸ μαῦρο χῶμα,
 Γιατί μιὰ μάνα καὶ νεκρὴ μπορεῖ ν' ἀκούσῃ ἀκόμα !
 Τὰ δάκρυα ποῦ ἔχυναν τὰ ἔρημα παιδιὰ της,
 Στὸ φέρετρό της μπαίνανε, σταλάζαν στὴν καρδιά της.
 « Θὰ πάγω ! » λέγει· ἀπ' τὴ γῆ σηκώνεται τὴ μαύρη,
 Καὶ τὸ Θεὸ μὲ τῆς στοργῆς τὸ φῶς πηγαίνει νὰ βρῆ...
 « Θεέ μου, λέγει· δὲν μπορῶ νὰ πάγω στὰ μικρά μου ; »
 Κ' ἐμπρός του γέρν' ἡ κεφαλὴ τῆς πεθαμμένης χάμου.
 Καὶ τόσο τὸν παρακαλεῖ καὶ τόσο τοῦ ἐδεήθη,
 Ὅπου ὁ εὐσπλαγχνὸς Θεὸς στὸν πόνο της λυπήθη·
 « Πήγαινε, εἶπε, ν' ἔρχεσαι πρὶν ξημερώσῃ πάλι. »
 Στὰ γόνατά της ἡ νεκρὴ σηκώθη ἀγάλι, ἀγάλι,

Ὁ τάφος μισοάνοιξε μονάχος του καὶ βγαίνει,
 Καὶ στέκεται νὰ θυμηθῆ ὁ δρόμος ποῦ πηγαίνει....
 Κι νὰ στῆ χώρα· τὰ σκυλιὰ ὀπίσω τῆς οὐρλιάζαν,
 Τὴν κεφαλή σηκόνανε καὶ τὴ νεκρὴ ἐκυττάζαν.
 ...Φθάνει στὸ σπίτι τῆς· ἐκεῖ στῆ θύρ' ἀκουμπισμένη
 Τὴν παιὸ μεγάλη κόρη τῆς εὐρῆκε ἢ πεθαμμένη·
 — Πῶς στέκεις, κόρη μου γλυκειά, τῆς λέγει, μοναχὴ σου;
 Ποῦ εἶν' ἡ ἀδελφοῦλαίς σου; ποῦ εἶν' οἱ ἀδελφοί σου;
 — Δὲν εἶσαι σὺ ἡ μανοῦλά μου, τῆς εἶπε πικραμένα·
 Εἶχα μητέρα γελαστὴ καὶ ὠραία σὰν καὶ ἐμένα,
 Μὲ μάγουλα τριαντάφυλλο καὶ ὄψι χιονισμένη·
 Σὺ ἔχεις πρόσωπο χλωμὸ καὶ μοιάζεις πεθαμμένη....
 — Πῶς θέλεις νάμαι ὠμορφη καὶ γελαστὴ, μικρὴ μου,
 Ὅπου ὁ Χάρος κρίτεται μερόνυχτα μαζὴ μου;
 Πῶς νάχω μῆλο μάγουλο καὶ ὄψι χιονισμένη,
 Ποῦ μὲ σκεπάζει φέρετρο καὶ τάφος μὲ χλωμαίνει;

Πιάνει στὸ δῶμα τῶν παιδιῶν· τὰ βρίσκει τὰ καυμμένα
 Στὸ ἀγερένιο στρωμὰ τους χλωμὰ καὶ δακρυσμένα.
 Τὸ ξεσχισμένο φόρεμα τοῦ πρώτου διορθώνει·
 Χτενίζει εὐθὺς τὸ δεύτερο, τὸ τρίτο ἀνασηκώνει,
 Καίδεύει τὰ μικρότερα καὶ τὸ μωρὸ τῆς πιάνει,
 Στὰ γόνατά τῆς τῶδ' αὖτε ὡτὰν νὰ τὸ βυζάνη....

Καί εἰς τὴ μεγαλείτερη γυρνῶντας θυγατέρα,

Τῆς λέγει· « πὲς τοῦ Κωσταντῆ νὰ ἔλθῃ ἐδῶ πέρα! »

Σὺν ἤλθ' ἐκεῖνος, ἡ νεκρὴ τοῦ λέγει θυρωμένῃ·

« Σοῦ ἄφησα γιὰ τὰ παιδιὰ ψωμί, καὶ πεινασμένα

« Τὰ βρίσκω· ἄσπρα σ' ἄφησα χιονάτα μαζελάρια,

« Καὶ τὰ παιδιὰ μου κοίτονται ἀπάνω στὰ χορτάρια.

« Τόσα κεριά παραίτησα γιὰ νάχουν φῶς τὸ βράδυ,

« Καὶ τρομασμένα κοίτονται στὸ ἄγριο σκοτάδι!

« Ἔχε τὸ νοῦ σου, Κωσταντῆ!... » Καὶ τῆς νεκρῆς τὸ μάτι

Φωσφόρισε στὰ σκοτεινὰ κ' ἐστάθηγε κορμάτι. —

« Ἡ θύρις, εἶπε, τούρανοῦ ἀνοίξαγε, χιράζει·

« Τὸ μαῦρο ὄρνιθι· ἐλάλησε καὶ τ' ἄσπρο μὲ φωνάζει.

« Νὰ μείνω περισσότερο δὲν ἤμπορῶ... » ἐστάθη,

Τὰ ὀρφανὰ τῆς κύτταξε, ἐστέναξε κ' ἐχάθη!

Ε'

Καὶ ἀπὸ τότε ὁ Κωσταντῆς κ' ἡ μητριὰ ἐκείνη

Ἐδείχνανε στὰ ἔρημα παιδάκια καλωσύνη.

Κι' ὅταν ἀκούγαν τὰ σκυλιὰ νὰ κλαῖνε μὲς' στὸ δρόμο,

Σηκόνουνταν μὲ τρόμο

Κι' ἄσπρο ψωμί στὰ ὀρφανὰ ἐδίναν φοβισμένοι,

Ποιὶ ἐτρέμην μὴ φανῆ καὶ πάλ' ἡ πεθαμμένη!...

1873

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Α' ΤΟΜΟΥ.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΘΑΛΑΤΤΕ

Faint, illegible markings or bleed-through from the reverse side of the page.

СІВЛЮЧЕНКЕ
М. САНТ ТБ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

1871

ΑΧΙΛΛΕΩΣ ΠΑΡΑΣΧΟΥ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ΤΟΜΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

122 Ὁδὸς Ἑρμοῦ 122

ΕΝ ΚΩΝΣΤ/ΠΟΛΕΙ

27 Ὁδὸς Γεωργαντζήδων 27

1881

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

ΑΤΑΜΗΤΟ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

ΑΘΗΝΗΣ, Τύποις 'Ανδρέου Κορομηλά.

ΤΗ ΠΕΦΙΛΗΜΕΝΗ ΜΟΙ

ΕΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ,

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΙ

ΕΝΘΕΡΜΩ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΠΡΟΜΑΧΩ

ΚΑΙ ΓΕΝΝΑΙΑ ΠΡΟΣΤΑΤΙΔΙ

ΤΩΝ ΜΟΥΣΩΝ

ΕΥΓΝΩΜΟΝΩΣ

ΛΥΡΙΚΑ

ΔΑΦΝΑΙ

ΑΙ ΔΥΩ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΙ *

Α'

'Ακόμα στήν ἀγιά Σοφιά δὲ σβέσθη τὸ καντήλι,
'Ακόμα δὲν τὴν ἔσυρεν ὁ Μουχαμέτης δούλα,
Καὶ ψαλμῶδι' ἀκούεται εἰς τὴν Ὠραία Πύλη·
'Ακόμα εἶναι Χριστικὴ, ἀκόμα Ἑλληνοπούλα.
Τῆς κορυφῆς τῆς ὁ σταυρὸς φιλιέται στόμα στόμα
Μὲ τὸν γαλάζιον οὐρανὸν σὰν κόρη καὶ πατέρας·
Θαρρεῖς πῶς ἀποχαιρετᾷ τὸ πατρικὸ τοῦ δῶμα...
'Αχ! εἶναι ἡ παραμονὴ τῆς δίσεχτης ἡμέρας,
Ποῦ ἡ Ἑλλάς κ' ἡ Ἐκκλησιὰ ψυχομαχοῦν ἀντάμα
Μπρὸς στήν ἀχάριστη Φραγκιά, στή βάρβαρη τῆ Δύσι,
Κι' αὐτὴ γελᾷ καὶ χαίρεται στὸ ἄφωνό τους κλάμμα,
'Οποῦ νὰ δώση ὁ Θεὸς τὸ δάκρυ μας νὰ χύσῃ!

* Τὸ ποίημα τοῦτο, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο φέρον παρὰ τὴν ἐπιγραφὴν ἀστερίσκον, ἀπηγγέλη ἐν τῷ φιλολογικῷ Συλλόγῳ «Παρνασσῶ.»

Β'

Ἀκόμα ἢ Ἀγιά Σοφιά δὲν τούρκεψεν, ἀκόμα
 Ἀκόμα ἔχει μέσα της τὸ Αἶμα καὶ τὸ Σῶμα,
 Σταυρὸ στὸ ἓνα χέρι της καὶ στ' ἄλλο της κοντάρι,
 Κι' ἀκόμα δὲν τὴν πάτησε Σαρακηνὸ ποδάρι.
 Καθὼς ὁ ἥλιος, στὰ βουνὰ ὀπότεν βασιλεύη,
 Τὸ φωτοβόλο πρόσωπο μὲ σπλάχνος πίσω νεύει,
 Καὶ λίγο φῶς παρηγοριά πριχοῦ νὰ δύση χύνει,
 Ἔτσι κ' ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἀκόμα δὲν ἀφίνει
 Τὴν ἀκριβὴ του Ἐκκλησιά, κι' ἀκόμα τὴ ζεσταίνει,
 Ὡσὰν ψυχὴ ποῦ σ' ἄρρωστο κορμὶ ἀκόμα μένει. —

Γ'

Ἄχ, τί γλυκὰ καὶ λυπηρὰ οἱ θόλοι της ἤχοῦνε!
 Θαρρεῖς πῶς ψαίλουν ἄνθρωποι ὀποῦ ψυχομαχοῦνε,
 Κ' ἡ Ἐκκλησιά νεκρώσιμο πῶς ψαίλνει στὴν Πατρίδα.
 Κ' εἶναι ὁ ἦχος δάκρυα, ἀπελπισιά μ' ἐλπίδα,
 Πικρὸς ἀποχαιρετισμὸς μ' ἀντάμωσι κρυμμένη,
 Θανάτου πίκρα μὲ χαρὰ κρυφὴ καὶ μακρυσμένη....
 Αὐτ' εἶναι ἡ Ἀγιά Σοφιά;... Αὐτὴ, ποῦ σὰν ἐγίνη,
 Χαμήλωσαν οἱ οὐρανοὶ γιὰ νὰ τὴν δοῦν κ' ἐκεῖνοι;

Ποῦ εἶναι, ποῦ ἡ δόξα της, τὰ πλοῦτη της, τὰ κάλλη;
 Πῶς ἐγυμνώθ' ἡ Ἐκκλησιὰ τοῦ Γένους ἡ μεγάλη;...
 Δέν τὴν ἐγύμνωσαν ἐχθροί· μονάχη στὴν Πατρίδα
 Τὰ χάρισε, καὶ τᾶκανε σπαθιά, κοντάρι' ἀσπίδα.
 Θέλει κι' αὐτὴ τὸν πόλεμο· γι' αὐτὸ ἐγυμνώθη ὅλη.
 Πόσο γλυκὰ π' ἀντιλαλοῦν οἱ ἅγιοί της θόλοι!
 Πῶς ὁ ψαλμὸς λυπητερὰ ἐπάνω ἀναιθαίνει,
 Καὶ τρίζουν τὰ Εἰκονίσματα κ' ἡ Παναγιὰ χλωμαίνει!
 Κλαῖνε γυναῖκες καὶ παιδιὰ· τὰ βρέφη ξεφωνίζουν,
 Κ' οἱ ἄνδρες εἰς τὰ μάρμαρα θλιμμένοι γονατίζουν.
 Εἰς τὸν Πατρίκιον κοντὰ ὁ ψιμοζήτητος στέκει,
 Καὶ εἰς τὸ πλάγι τοῦ φτωχοῦ ὁ πλούσιος παρέκει.
 Ἄχ, ἡ μεγάλη συμφορὰ ξεχνᾷ τὰ μεγαλεῖα,
 Κ' εἴμεθα μόνο ἀδελφεὶ στὴν ἄκρα δυστυχία!

Δ'

Ἄργα, ἄργα τῆς Ἐκκλησιᾶς ἀκούει' ἡ καμπάνα,
 Καὶ τὰ παιδιὰ της προσκαλεῖ ἡ πικραμένη μάνα.
 Κάθε φορὰ π' ἀκούεται ἡ θλιβερὴ φωνὴ της,
 Θαρρεῖς πῶς εἶν' ἡ ὕστερη κ' ἐβγάξεν ἡ ψυχὴ της!
 Τὴν ὕστερὴ της λειτουργιὰ ἡ Ἐκκλησιὰ δίνει,
 Καὶ εἶναι Δεῖπνος Μυστικὸς ἡ λειτουργιὰ ἐκείνη!
 Πότε, Θεέ μου, θ' ἀκουσθῇ κι' Ἀνάστασι· ἐκεῖ πέρα;
 Εἶναι μακρὰ, πολὺ μακρὰ ἀκόμ' ἐκεῖν' ἡ μέρα;...

Ἡ Λειτουργία ἡ ἔσχατη ἀκολουθεῖ ἀκόμα,
 Κί' ἀκοῦνε ὅλοι ἄφωνοι μὲ ἀγνισμένο χρῶμα.
 Χιλιάδες χεῖλ' ἡ δέησις ἀνοιγοκλεῖ· χιλιάδες
 Φιλοῦν τὰ Εἰκονίσματα κι' ἀνάβουνε λαμπάδες!
 Παρακαλοῦνε τὸ Θεὸ τὰ πικραμένα χεῖλη
 Κάνέν' ἀπ' τοὺς ἀγγέλους του σωτῆρα νὰ τοὺς στείλῃ.
 Πολλοί, θαρροῦν, τὸν βλέπουνε καὶ τὸ σταυρό τους κάνουν·
 "Αχ, ὅταν συλλογίζωμαι πῶς ὅλοι θά πεθάνουν,
 Ὅλοι αὐτοὶ ποῦ δέονται στὴν ἴδια Ἐκκλησία,
 Καὶ πῶς σὲ λίγο θά γενοῦν ἀτέλειωτη θυσία·
 Πῶς τὸ γνωρίζει ὁ Θεὸς ὅπου παρακαλοῦνε,
 Πῶς ἠμπορεῖ μὲ μιὰ ματιά, ἂν θέλῃ, νὰ σωθῶνε,
 Καὶ κάθεται στὸ θρόνο του ἀσάλευτος ἐπάνω,
 Νὰ βλασφημήσω μοῦρχεται, τὸ νοῦ μου τονὲ χάνω!

Ε'

Γιατί, γιατί σὲ μιὰ μεριά κάθε ματιά γυρίζει;
 Γιατί τὸ πλῆθος ἔξαφνι μὲ μιᾶς παραμερίζει
 Μ' ἀγάπη καὶ μὲ σεβασμό; Ποιὸς εἶναι; ποιὸς προβαίνει;...
 «Ὁ Αὐτοκράτωρ!» κράζουνε, κι' ὁ Κωσταντῖνος μπαινεί!
 "Αχ, τί χλωμός, τί σκυθρωπός· βασιλικά ντυμένος,
 Μὰ μὲ φτωχὴ καὶ ταπεινὴ χλαμύδα σκεπασμένος!
 Ἐντύθη ἔτσι ταπεινὰ γιατί' εἶναι μαύρη ὥρα,
 Καὶ ἦλθε νὰ προσευχηθῇ γιὰ τὴν πατρίδα τώρα.

Ενα μονάχα στολισμὸ δὲ βγάζει—τὸ σπαθί του·

Μαζῆ μ' αὐτὸ γεννήθηκε καὶ θὰ χαθῆ μαζῆ του.

Στὰ πέδιλά του φαίνονται ἀπάνω κεντημένοι λουζ.

Οἱ δυὼ δικέφαλοι αἰτοὶ μὲ φτέρυγ' ἀνοιγμένη μ.χ.

Εκεῖνοι ποῦ σημαία τους τὴν ἔχουν τώρα ἄλλοι.

Μὰ πάλι στὴν πατρίδα τους θεὰ γυρίσουν πάλι!

Πότε, Θεέ μου, θὰ στραφοῦν στὴ γῆ τὴν πονεμένη;

Εἶναι μακρὰ, πολὺ μακρὰ οἱ δυὼ ξενιτεμένοι;

ΣΤ'

Μούσα τοῦ πόθου, μὲ πλανᾷς τὸν Αὐτοκράτορά μου

Εἰς τὴν Ἁγία μας Σοφία τὸν ἄφησα νὰ μπαίνει·

Κοντά του πάλι φέρε με νὰ ζεσταθῆ ἡ καρδιά μου!

Ἄχ, νάτος μὲ περπατησιὰ βασιλική, θλιμμένη,

Ὁραῖος εἰς τὴ θλίψί του, μὲ μάτι θλωμένο

Καὶ δίχως στέμμα—ἀκάνθινο σ' ὀλίγο θεὰ βάλῃ—

Εἰς τ' Ἅγιο Βῆμα προχωρεῖ μὲ μέτωπο σκυμμένο,

Καὶ δὲν ἀκούεται φωνὴ σὲ τόσο πλῆθος ἄλλη,

Παρὰ μονάχα ἡ φωνὴ τοῦ λειτουργοῦ· κ' Ἐκεῖνος

Θλιμμένη γέρνει κεφαλὴ μπροστὰ στὸ Σταυρωμένο,

Κί ἀπ' τὸγα μέρος ὁ Χριστός, ἀπ' τ' ἄλλ' ὁ Κωσταντῖνος

Σιωπῆλοι κυττάζονται μὲ μάτι δακρυσμένο....

Ὡσαν νὰ ἦναι ἀδελφοὶ τὸ πρόσωπό τους μοιάζει·

—Καὶ τὸ Θεὸ ἡ συμφορὰ μαζῆ μας ἀδελφώνει!—

Ὁ Κωνσταντῖνος, τὸ Χρῆστο ἀκίνητος κυττάζει,

Καὶ τῆ γυμνῆ του κεφαλῆ μπροστά του χαμηλώνει.

Τὰ χεῖλη αὐτοῦ σαλεύουνε, μὰ δίχως νὰ μιλοῦνε...

Εἰς τὸ μεγάλο Μάρτυρα τί λέγει ὁ Κωνσταντῖνος;

Γιὰ ποιὸν τὰ χεῖλη τὰ χλωμά, γιὰ ποιὸν παρακαλοῦνε;

Καὶ ποῖος δὲν ξέρει τί ζητεῖ ἀπ' τὸ Χρῆστο ἐκεῖνος!

Z'

Σηκόνεται καὶ ταπεινὰ πρὸς τὸ λαὸ γυρίζει

Καὶ λέγει: « συχωρᾶτε με! » βαθυὰ συγκινημένος,
Καὶ ἀπὸ χίλια στόματτα ἡ Ἐκκλησιὰ βοῖζει,

Κι' ὅλα τὰ χεῖλη κράζουνε μὲ μιᾶς: « συχωρεμένος! »

Κι' ἀπ' τὸ Δεσπότη ποῦ κρατεῖ τὸ Αἶμα καὶ τὸ Σῶμα

Παίρνει τὴν ἅγια Κοινωνιά, κατὰ χλωμος σὰν κρῖνος,

Καὶ ψιθυρίζει σοβαρὰ τοῦ λειτουργοῦ τὸ στόμα:

« Μετπλαμβάνει τοῦ Θεοῦ ὁ δοῦλος Κωνσταντῖνος! »

Κανένας ἀκοινωνήτος δὲν μένει: ἐχθροί, φίλοι,

Φιλιοῦνται κι' ἀγκαλιάζονται καὶ συχωριοῦνται ὅλοι,

Καὶ τὰ ἑτοιμοθάνατα μεταπλαβαίνουν χεῖλη,

Καὶ σειέται ὅλ' ἡ Ἐκκλησιὰ κι' ἀντιλαλοῦν οἱ θόλοι.

Ἐξαφνα κράζει μ' ἀνδρική φωνή ὁ Κωνσταντῖνος,

Γεμάτος θάρρος καὶ καρδιά καὶ μυστικὴ ἐλπίς:

« Τώρα ποῦ καίει μέσα μας ὁλόσωμος Ἐκεῖνος,

« Στὰ τείχη ὅλοι: τὸ σπαθὶ κ' ἐμπρὸς μὲ τὴν ἀσπίδα!

« Εἶναι πολλοί, ὅμως Θεὸ μεγάλο προσκυνοῦμε »

« Αὐτὸς γιὰ μᾶς, κ' ἐμεῖς γι' αὐτὸν τοὺς τούρκους πολεμοῦμε. »

Καὶ κράζει ὄλος ὁ λαὸς· « Μεγάλος ὁ Θεὸς μας!

« Αὐτὸς κι' ὁ Βασιλέας μας τὴν Πόλι θεινὰ σώσουν.... »

Μὰ δὲν τὸ θέλησ' ὁ Θεὸς· δὲν ἦτανε δικὸς μας,

Κ' ἔπρεπε κρίματα πολλὰ στὸ αἷμά μας νὰ λυώσουν.

Ἐπρεπε στὴν Ἁγία Σοφία δερβίσης νὰ πατήση,

Καὶ τὸ Σταυρό της τ' ἀπίστο φεγγάρι νὰ γκρεμίση,

Γιὰ νὰ χροῦνε στὴ Φρχικιά κ' ἡ Δύσις νὰ γιορτάση,

Ὅπου νὰ δώση ὁ Θεὸς ποτὲ νὰ μὴ γελάση!

Ἄχ, γιὰ τὴ Δύσ' ἡ λύρα μου ἀνίσως καὶ γογγύζη,

Ἄν ἔχη δίκιο, ἡ Πατρίς καὶ ὁ Θεὸς γνωρίζει....

Καὶ πόσα δὲν ἐπάθαμε ἀπὸ αὐτὴ τὴ γέννα!

Βρυσιαίς, φαρμάκια, δάκρυα μᾶς ἔχει ποτισμένα.

Αὐτὴ σὲ κάθε συμφορά, σὲ κάθε σταύρωμά μας

Ἐφτιανε μόνη τὰ καρφιά ποῦ ἐσχίζαν τὴν καρδιά μας.

Λυτῆς ἡ ἔχθρα ἡ τυφλή, ἡ προδοσιαίς, οἱ δόλοι,

Στὸ Τουῦρκο δρόμο ἀνοίξανε κ' ἐμπήκε μὲς' στὴν Πόλι.

Καὶ τὴ στιγμή ποῦ ἐσβύναμε κι' ὁ Τουῦρκος μᾶς σφαλοῦσε,

Τὴν πίστι μας ἡ ἄσπλαχνη, τὴν πίστι μας ζητοῦσε,

Γιὰ νὰ μᾶς δώσ' ἐπίβουλη βοήθεια καὶ σωτήρα....

Δὲν ἔμπορεῖ, δὲν ἔμπορεῖ Ἑλληνοποῦλα λύρα

Γιὰ τὴν ἀχάριστη φυλὴ πικρὰ νὰ μὴ γογγύση,

Καὶ δὲν μπορεῖ Ἄνατολή ἡ Δύσις ν' ἀγαπήση.

Πρέπει ὁ ἥλιος εἰς ἐμᾶς ἐδῶ νὰ δύση πρῶτα,

Γιὰ ν' ἀνχτείλῃ καὶ 'ς αὐτὴ, γιὰ ν' ἄχῃ κι' αὐτὴ φῶτα!

III'

Στὰ τείχη, Μοῦσα· ἔφοδο ὁ Μουχαμέτης κάνει·

Γιὰ κύτταξε τὸ στράτευμα τοῦ σκύλου ὡς ποῦ φθάνει!

Ὁ ἴσκιος του σκοτείνιασε, συνέφιασε τὴν Πόλι,

Καὶ ἀρμενίζουσι στὴ στεριὰ οἱ φοβεροὶ του στόλοι.

Βρυσιαῖς, βλασφήμιας, ἄγριας φωναῖς ἀντιλαλοῦνε·

Τρίζουσι τὰ δόντια Χότζιδες καὶ ἀτλίδες βοσκοῦνε.

Γιὰ δὲς πεζοῦρα, κύτταξε τὰς ἀμετραῖς καβάλαις!

Ἄχ, εἰς τὰ τείχη ῥίχνονται, στὰ τείχη βάζουσι σκάλαις,

Καὶ ἀλαλάζουσι, σπρώχνονται καὶ ἀνεβαίνουν ὅλοι·

— Θεέ μου, σῶσε, φύλαξε τὴ δύστυχη τὴν Πόλι! —

Ἡ σκάλαις πέφτουσι, καὶ μ' αὐταῖς χιλιάδες σκοτωμένοι·

Καὶ ἄλλοι ἀνεβαίνουν· ὁ χάρος τοὺς πληθαίνει.

Πέτρας, σπαθιά δὲν τοὺς κρατοῦν καὶ ἀναμμένη πίσσα,

Φτερὰ τοὺς δίνει ὁ χαλασμός καὶ τοὺς τυφλόν' ἢ λύσσα.

Σὲ τόσο πλῆθος ἄμετρο ποῖός εἶναι, ποῖός ἐκεῖνος,

Ποῦ νὰ κρατήσῃ τὴν τουρκιὰ μπορεῖ; — ὁ Κωσταντῖνος!

Κύττα τον, Μοῦσα, κύττα τον, στὴ φλόγα τοῦ πολέμου

Πῶς ἀνεμίζει τὸ σπαθὶ καὶ πῶς χτυπᾷ, Θεέ μου!

Πῶς τρέχ' ἐδῶ, πῶς τρέχ' ἐκεῖ μὲ φλογισμένο μάτι·

Σὲν Ἅγιο-Γιώργη φαίνεται στὸ ἄσπρο του τὸ ἄτι!

Σὲ μιὰ μεριά δὲν πολεμᾷ· χιλιάζεται Ἐκεῖνος·

Χωρὶς τῆς μοίρας τῆ βουλή νικᾷ ὁ Κωσταντῖνος!

Κοντά του ὁ Θεόφιλος Πηλαιολόγος τρέχει,
 Τὸν Κατακουζηνὸ μαζῆ καὶ τὸν Δαλμάτα ἔχει,
 Καὶ μὲ τ' ἀνδρειωμένο του καὶ λίγο στρατευμά του
 Χτυπᾷ, θερίζει καὶ σωρὸ τοὺς Τούρκους ῥίχνει κάτω !
 Νεκροὶ τῆς Σπάρτης ἥρωες, τρακόσιοι, σηκωθῆτε,
 Ἀδέλφια στὴν παλληκαριά καὶ στὸ σπαθὶ νὰ ἰδῆτε !
 Τὸν Βασιλέα κύτταξε στὰ τείχη, Λεωνίδα·
 Ὡσὰν ἐσὲν πολεμεῖ αὐτός, χωρὶς ἀσπίδα !...
 Αὐτ' εἶναι οἱ Βυζαντινοί ; αὐτ' εἶναι οἱ Γραικύλοι,
 Καθὼς μᾶς λέν τῶν φίλων μας τ' ἀφωρισμένα χεῖλη ;

Σώπασε, Μοῦσα, σώπασε καὶ φέρε με καὶ πάλι
 Εἰς τοῦ πολέμου τῆ φωτιά καὶ τὴν ἀνεμοζάλη.—
 Ποῖος εἶν' ἐκεῖνος ὁ Ἄτλης ποῦ στὸ πλευρό του λάμπει
 Χρυσὸ χαντζάρι, καὶ θαρρεῖς, δὲν τὸν χωροῦν οἱ κάμποι ;
 Ὁ Μουχαμέτης ! μὲ θυμὸ τὰ χεῖλη του δαγκάνει·
 Τὸ ἄτι του τ' ὀλόμαυρο μὲ μιά στὰ τείχη φθάνει,
 Καὶ ρεβολοῦν ὀπίσω του σὰν κύματ' ἀφρισμένα,
 Σημαίαις, ἄνδρες, ἄρματα καὶ ἄτια φτερωμένα !
 Μιά πυραμίδ' ἀνθρώπινη μὲ τὰ κορμιά τους κύνουν·
 Τὸ τεῖχος μὲ τὰ νύχια τους καὶ μὲ τὰ δόντια πιάνουν,
 Καὶ πέφτουν κάτω, σφάζονται, γκρεμίζονται οἱ σκύλοι,
 Καὶ σπρώχνουνε καὶ σπρώχνονται σοῦ Ῥωμανοῦ τὴν Πύλη !

Ὁ Γιουστινιάνης πολεμᾷ ἐκεῖ κ' οἱ Βενετοὶ του,
 Μὰ μιὰ σάϊτα τὸν χτυπᾷ κ' ἐδείλιασ' ἡ ψυχὴ του.
 Δειλιάζουνε κ' οἱ Βενετοὶ κ' οἱ Τούρκοι πλημμυροῦνε,
 Καὶ μέσ' στὴν Πόλι τὰ σκυλιὰ ἐμπήχανε, θὰ μποῦνε!

I'

Ἄχ, ἓνα ῥωμηογύρισμα, ἄχ, ἓνας Γενιτσάρος,
 Χασάνης τώρα, ρίχγεται μέσ' στὴ φωτιὰ σὰ Χάρος.
 Ψῆλὸς σὰν λεύκα, γίγαντας, στὸ χέρι σκάλα πιάνει,
 Χτυπᾷ δεξιὰ, χτυπᾷ ζερβιά κι' ἀπάνω, ἀπάνω φθάνει!
 Τὸ σκύλο· δὲν τονὲ κρατοῦν πέτραις, σπαθιά, κοντάρια·
 Τοῦ δίνουν τὰ χτυπήματα φτερά καὶ τὰ λιθάρια,
 Καὶ τρέχει, τρέχει πάντα μπρός, καὶ πουθενὰ δὲ στέκει.
 — Θεέ μου, ἓνα καὶ γι' αὐτὸν δὲν εἶν' ἀστροπελέκι; —
 Τί κρῖμα, τέτοιος ἥρωας καὶ τέτοιος στρατιώτης
 Νὰ ἦναι τῆς Πατρίδος του καὶ τοῦ Χριστοῦ προδότης!
 Ἄχ, χριστιανὸς ἦτον γραφτὸ τὴν Πόλι νὰ μᾶς πάρη,
 Καὶ χέρι, χέρι ἑλληνικὸ νὰ στήσῃ τὸ φεγγάρι!
 Ναί, τῶστησε· μὰ ἕκατὸ κομμάτια πέφτει κάτου...
 Τὸ ὄνομά του θέλετε; ζητᾶτε τὸνομά του,
 Ἀνάθεμα νὰ ρίχνετε κάθε αὐγὴ καὶ βράδυ;
 Ἡ ἱστορία τῶκλεψε ἀπὸ τὸ μαῦρο ἄδη,
 Κι' ἀπὸ πατέρα σὲ παιδί τὸ στόμα της κηρύττει·
 « Κατάρρα καὶ ἀνάθεμα στὸ σκύλο Λευπαδίτη! »

ΙΑ'

Μή, Μοῦσα, εἰς τὴν « Ἄλωσι » με φέρνης· τὴν Πατρίδα

Νεκρὴ δὲν θέλω νὰ τὴν δῶ ἀπάνω στὴν ἀσπίδα.

Μὴ τὴν ἀκοίμητη πληγὴ καὶ πάλι μᾶς ἀνοίξης·

Τὸν Κωσταντῖνό μου νεκρὸ δὲν θέλω νὰ μοῦ δείξεις!

Ρίξε τὸ εὐμορφότερο ἀπάνω τους λουλουδι,

Ἴτις καὶ δάφνη καὶ δροσιά, καὶ πάψε τὸ τραγοῦδι.

Ἀλλάξε τώρα τὸ σκοπὸ καὶ σ' ἄλλα χρόνια ἔλα,

Στοῦ Κιρκίσκου τοὺς κικιρούς, στοῦ Φλέσσα, σοῦ Τζαβέλλα·

Ἀλλάξε, Μοῦσα, τὴν πικρὴ τοῦ τάφου ψαλμωδία,

Καὶ σ' ἄλλη ἔλα Ἐκκλησιά, καὶ σ' ἄλλη Λειτουργία!

ΙΒ'

Ἄνοιξις εἶναι· λυώσανε εἰς τὰ βουνὰ τὰ χιόνια,

Κ' ἐλυώσανε τὰ σκοτεινὰ τὰ τετρακλῶσια χρόνια!

Τοῦ οὐρκανοῦ τὰ ῥόδινα χαμογελοῦνε χεῖλη,

Καὶ ῥίχνει τὰ διακλάντια του στὸ πρᾶσινο τριφύλλι·

Στοῦ Μάρτη ψάλλουν τὸ φιλι ἐλόγχρα τ' ἀηδόνια,

Καὶ πότε' ἐκεῖνα τραγοῦδοῦν καὶ πότε τὰ μηλιόνια.

Χίλια καντήλι' ἀνάβουνε στὴ Λαύρα τὴν Ἀγία,

Καὶ ἔς ἓνα λειτουργοῦν βωμὸ Θεοῦ κ' Ἐλευθερία.

Παπάδες καὶ ἄρματωλοὶ φαίλνουν μαζί᾽ καπνίζε
 Ἐδῶ τουφέκι, παρεκεῖ λιβάνι θυμιατίζει.
 Ἔχουνε σκόλ' ἢ Παναγιὰ καὶ ἢ Ἑλλάς μεγάλη·
 Ἡ μιὰ τὸν Κρίνο δέχεται, δάφνης κλωνάρ' ἢ ἄλλη.
 « Χαῖρε, Μαρία, ἀπ' ἐδῶ ἀκοῦς, χριτωμένη, »
 Καὶ « καλῶς ἦλθες, ἀπ' ἐκεῖ, Θεὰ ξενιτεμμένη! »
 Ὅμως καμπάνα δὲν ἀκοῦς κάμμιά 'ς αὐτὴ τὴν ὥρα·
 Τὸ καρυσφύλλι τοὺς πιστοὺς ξυπνᾷ καὶ φέρνει τώρα.
 Ἄχ, τί γλυκὰ ἢ ψαλμωδιαὶς στοὺς θόλους ἀντηχοῦνε!
 Χεῖλη θαρρεῖς ἀγγελικὰ ἐκεῖ πῶς τραγουδοῦνε,
 Καὶ πῶς οἱ μυστικοὶ ψαλμοὶ π' ἀνεβοκατεβαίνουν,
 Τὴν κόρη ὅπου πέθανε ξυπνοῦνε κι' ἀνασταίνουν,
 Κι' ἀπ' τὴ χαρὰ δακρῶζουνε ἄνδρες, γυναῖκες, ὅλοι,
 Εἰς τῆς Πατρίδος τὴ γιορτὴ, στῆς Παναγιᾶς τὴ σκόλη.

II'

Χίλια καντήλι' ἀνάβουνε στὴ Λαύρα τὴν Ἀγία,
 Καὶ μέσα 'ς ἄνθη καὶ μυρτιαὶς ἀστράφτ' ἢ Παναγιὰ!
 Λάμπουν Στζυρὸς καὶ ἄρματα, κι' ἀγέρας ἀνεμίζει
 Τὴ φουστανέλλα τὴ λευκὴ, τὸ ράσο ποῦ μαυρίζει.
 Μὰ σὲ λιγάκι καὶ τὰ δυὼ θὰ πάρουν ἄλλο χρῶμα,
 Στοῦ Παπᾶ-Φλέσσα τὸ κορμί, στοῦ Μπότσαρη τὸ σῶμα...
 Σ' αὐτὴν ἐδῶ τὴν Ἐκκλησιά, σ' αὐτὴ τὴ Λειτουργία
 Δὲ βλέπεις φόβου κταχχνιά, δὲ βλέπεις ἀγωνία!

Τὰ πάθη πάνε, πέρασαν ἀπ' τῆ θλιμμένη χώρα,
 Καὶ Πασχαλιὰ κι' Ἀνάστασι διπλῆ μυρίζει τώρα.
 Χαρὰ σ' ἐκείνους πῶτυχαν στὴ λειτουργιὰ ἐκείνη!
 Ἀστράφτουνε τὰ μέτωπα, τὸ μάτι λάμψι χύνει,
 Χαρογελαῖ ἢ ἐμμορφιά, κι' ὡς πότε παλληκάρια,
 Ψαίλνουν τοῦ Δράκου τὰ παιδιὰ, τοῦ Φλέσσα τὰ λειοντάρια.

ΙΑ'

Μή, Μοῦσ' ἀφίνης γλήγορα μιὰ τέτοια λειτουργία!
 Τὸ μέτωπό σου δρόσισε στὴν αὔρα τὴν ἀγία'
 Προσκύνησε σὰ Χριστιανὴ καὶ σὰν Ἑλληγοπούλα,
 Καὶ στεφανώσου μὲ μυρτιὰ κι' ὀλόγχρη σαφνοῦλα.
 Ἄχ, πάλι χρόνια ταπεινὰ μᾶς ἤρραν κι' ὠργισμένα'
 Γύρισε πίσω, γύρισε σὲ χρόνι' ἀνδρειωμένα,
 Νὰ ἰδοῦμε εἰς τοῦ Γερμανοῦ τὸ μάτι τὴν πατρίδα,
 Εἰς τοῦ Μικούλη τὸ κορμί, στ' Ἀνδρούτσου τὴν λεπίδα.
 Ἄχ, τί κορμιὰ, τί ἄρματα, τί λεβεντιὰ καὶ νειάτα!
 Τὰ παλληκάρια μέτρησε καὶ τὰ καπετανάτα'
 Κύτταξε ὄψαις λειονταριῶν καὶ στήθια δασωμένα,
 Ἄσπρα κι' ὀλόμαυρα μαλλιὰ σὰν χαίταις ἀπλωμένα.
 Δὲς τὴν Ἑλλάδα, δὲς τὴνε στὴν ἀναγέννησί της,
 Πριχοῦ νὰ βάλῃ τὰ στενά, πρὶν βγάλῃ τὸ σπυθὶ της!

.....

ΙΕ'

Ποιὸς εἶν' ἐκεῖνος ὁ Παπᾶς ποῦ μ' ὄψι ἀναμμένη
 Σὰν φῶς ἀπὸ τῆς Ἐκκλησιᾶς τὸ ἱερὸ προβαίνει;
 Σκῦψε, Τουρκιά, στοῦ Γερμανοῦ τὸ λάβρο· ἀστράφτει
 Σταυρὸς στὰ μαῦρα στήθια του, τὸ μάτι του ἀνάφτει,
 Καὶ μέσα σ' ἄρματα, κερὶ κι' ὀλόχρυσα τσαπράζια,
 Ἄσπρη σὰν κύκνου φτερωσιά, σὰν οὐρανὸ γαλάζια
 Σημαί' ἀνακηκόνει,
 Καὶ ἀνοιγμέν' εἰς τὰ φιλιὰ τῆς αὔρας τὴν ἀπλόνει!
 Ἡ Ἐκκλησιὰ τὴν ἔκρυβε στὸν κόλπο τόσα χρόνια,
 Ὡς ποῦ ν' ἀλλάξουν οἱ καιροὶ κ' ἐλθοῦν τὰ χειλιδόνια....
 Ὁ ἥλιος σκύθει καὶ φιλεῖ τὸν ἀργυρὸ σταυρὸ τῆς·
 Ὁ οὐρανόσ ἀπάνω τῆς σκορπᾶ μαργαριτάρια,
 Ἡ Παναγιὰ χαμογελᾷ στὸν ἀνθηρὸ βωμό τῆς,
 Κ' ἐμπρὸς τῆς γονατίζουνε χιλιάδες παλληκάρια.
 Ἄ, τί στιγμὴ χαρούμενη, τί ὥρα καὶ τί μέρα!
 Δάκρυα χαρᾶς στὰ μάρμαρα τῆς Λαύρας ψιχελίζουν,
 Σμίγουν φιλιὰ καὶ στεναγμοὶ ἀγάπης στὸν ἀγέρα,
 Καὶ ἀνυπόμονα σπαθιὰ σταῖς θήκαις μέσα τρίζουν!
 Καὶ « καλῶς ἤλθες, κρᾶζουμε, στὰ ἔρημα παιδιὰ σου,
 « Καλῶς μᾶς ἤλθες, μάνη μας, γλυκειὰ γαλανομμάτι·
 « Καλῶς μᾶς ἤλθες, οὐρανέ, μὲ τ' ἄσπρα σύννεφά σου! »
 Καὶ προσκυνοῦν ἄρματωλοὶ καὶ κλέρτικις καὶ πρωτάτχ.

ΙΣΤ'

Τοῦ Γερμικιοῦ σαλεύουνε ἀμίλητα τὰ χεῖλη·
 Μαζῆ μὲ τῆ σημηκί του τὸ ῥάσο κυματίζει,
 Κεὶ κράζει ἔξαφνα μπροστὰ εἰς τὴν Ὠραία Πύλη·
 « Ποιὸς θέλει τῆ σημηκί μου; ποιὸ χέρι τὴν ἀξίζει; »
 Τὸ χέρι ἀπλόνει ὁ Μοριᾶς, ἡ Ῥούμελη τὴν πιάνει·
 Ὑδρα καὶ Σπέτσας καὶ Ψαρά ἐπάνω της ξαπλόνουν·
 Τὸ Σοῦλι τὴν ἀναζητᾷ, τὴνὲ ζηλεύ' ἡ Μάνη,
 Σπαθιά, μηλιόνια, μονομιᾶς, καὶ ῥάσα τὴν κυκλόνουν.
 Κεὶ ὁ Ὑψηλάντης ἄρρωστος, ἀπὸ τῆ φυλακῆ του,
 Μὲ δάκρυα τὴν εὐλογεῖ καὶ σβύνει' ἡ ψυχὴ του!
 Καὶ νά· βογγᾷ ἡ θάλασσα καὶ ἡ στερεὴ σαλεύει,
 Καὶ ἡ σημηκί στὰ φτερὰ τῆς νίκης ταξείδευει·
 Στήνεται ἐδῶ, στήνεται ἐκεῖ· τὰ τεῖχη ἀνεβαίνει,
 Στὰ κύματα δροσίζεται, σταῖς χώραις μέσα μπαίνει!
 Τῆ νίκη ἔχει συντροφιά, πετοῦνε πλάι, πλάι,
 Κεὶ ὅλα τὰ κάνει γαλανὰ στὸ δρόμο ποῦ περνάει. —
 Ταξείδευε, ταξείδευε, Ἑλληνοπούλα, πάλι,
 Ὅλος ὁ κόσμος νὰ ἰδῇ τὰ γαλανὰ σου κάλλη!
 Λαγκάδια πέρινα καὶ βουνὰ μὲ τὸν Καρχίσκᾶκη·
 Κυμάτιζε, κυμάτιζε, τοῦ Οὐρανοῦ πανάκι,
 Στὴ βάρκα τοῦ Κανάρη σου ὅπου τὸ κῆμ' ἀνάβει,
 Καὶ τοῦ Μιαούλη φτέρωνε τ' ὀλόμυρο καράβι!

IV'

Πρωτομαγιά ἔχ' ἡ Ἑλλάς, καὶ κόκκινα λουλούδια
 Τὰ χέρια της τὰ δυνατὰ στὸν πόλεμο θερίζουν·
 Τὰ καρποφύλλα τραγουδοῦν τοῦ Ῥήγα τὰ τραγούδια,
 Καὶ τὸ μπαροῦτι κ' οἱ ἀνθοὶ ἀνάμιχτα μυρίζουν!
 Σὰν τοῦ χειμάρρου τὰ νερά, ποῦ οἱ καιροὶ σφαλοῦνε
 Μὲ πέτραις καὶ μὲ χώματα καὶ μὲ δεινῶν κουφάρια,
 Κ' ἔξαφνα μιὰ καλὴ αὐγὴ τὸ φράξιμο πηδοῦνε,
 Κι' ἀπάν' ἀπὸ τὰ χώματα κυλοῦν καὶ τὰ λιθάρια,
 Ἔτσι πετιέται κ' ἡ Ἑλλάς· ὡσὰν ἀστροπελέκι
 Ἀπὸ τὸ μαῦρο σύννεφο, καὶ σὰν ἀνεμοζάλη.
 Ὅλο τὸν κόσμον ξύπνισε τὸ μαῦρό της τουφέκι·
 Πάλι τὰ μαθημένα της θὰ ξανακάρη, πάλι!
 Καὶ νά την' στήν Τριπολιτσὰ σφιχτὰ τὸ κάστρο ζώνει,
 Καὶ μὲ τὸν Ὑψηλάντη της γτυπᾷ καὶ τὸ σωρεύει·
 Στὸ Παλαμηῆδι τὸ σταυρὸ ὁ Στάϊκος ὑψώνει,
 Καὶ μὲ τὸν Ὀδυσσεά της εἰς τὴ Γραβιά χορεύει.
 Καὶ δέκα κάστρα σκύβουνε μὲ τὸ χλωμὸ φεγγάρι
 Στοὺς ζευγηλάταις τοῦ Μοριᾶ, στοῦ Γέρου τὸ ποδᾶρι!
 Ἐδῶ καπνίζ' ἡ Κλεισοβα, ἐκεῖ ἀστράφτ' ἡ Μάνη·
 Στὰ Δερβενάκια φτερωτὸς ὁ Τουρκοφάγος τρέχει,
 Ἀντιλαλοῦνε τὰ Νησιά, βογγᾷ τὸ Δραγατσάνι,
 Φωτιά καὶ τούρκικα κορμιὰ τὸ Μεσολόγγι βρέχει.

Μὲ τὸν Καρχαϊσκάκη τῆς πετᾶ στὸ Κερατσίνι·
 Μαζῆ τοῦ στήν Ἀρχόδοα ἀρβανιτιά θερίζει,
 Τὸ Βασιλάδι Ἀράπιδες καὶ Φράγκους καταπίνει,
 Καὶ στοὺς Σκοδριάνους τὸ σπαθὶ τοῦ Μάρκου ἀνεμίζει.
 Ὑδρα καὶ Σπέτσαις καὶ Ψαρὰ ἀρμάδες κυνηγοῦνε,
 Καὶ μέσ' στήν Πόλι τὴν τουρκιά μ' ὀλίγαις βάρκαις κλεισοῦνε.
 Χαρὰ σ' ἐκείνους πῶτυχαν στήν ἐποχὴ ἐκείνη!
 Σταῖς Θερμοπύλαις, δεύτερος μὲ ράσο Λεωνίδας,
 Τὸ αἷμά του τ' ἀτίμητο ὁ Διάκος ὅλο χύνει·
 Μ' ἓνα κορμᾶτι πολεμᾶ μονάρχος τοῦ λεπίδας.
 Καὶ ἄλλο ράσο καὶ παπᾶς, ὁ Φλέσσας στὸ Μανιάκι,
 Μαῦρο βουνὸ ἀπὸ κορμιὰ ἀράπιδων ὑψώνει·
 Καὶ τοῦ Κιουτάγια τ' ἄλογο καὶ τοῦ Καρχαϊσκάκη
 Ἐνα τὸ ἄλλο ἀλύπητα στὸ Φάληρο σαγκώνει....
 Αὐτ' εἶναι οἱ δειλοὶ Γραικοί; αὐτ' εἶναι οἱ Γραικύλοι,
 Καθὼς μᾶς λέν τῶν φίλων μας τ' ἀφωρισμένα χεῖλη!

III'

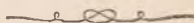
Γιατί νὰ φύγουν ἀπὸ μᾶς, γιατί τὰ χρόνια ἐκεῖνα;
 Πῶς δὲν ἀνάβει ταῖς ψυχαῖς τῆς Λαύρας ἢ ἀκτῖνα;...
 Ἀκόμα δὲν ἐτέλειωσεν ἡ Λειτουργία ἐκείνη·
 Μισοκαυμμένο τὸ κερί στὴ Λαύρα μέσκα σβύνει,

Κι' ὁ Μάρτης πάει κ' ἔρχεται· στήν ἐκκλησιά του στέκει,

Μὰ δὲν ἀκούει νὰ βροντᾶ σὰ μιὰ φορὰ τουφέκι!

Ἄχ, πότε ἐκεῖν' ἡ Λειτουργιά, Θεέ μου, θὰ τελειώσῃ;

Ποῖος τὴ σημάξῃ Γερμανὸς καὶ πάλι θ' ἀνυψώσῃ;...

ΟΙ ΝΕΚΡΟΙ ΤΟΥ ΦΑΛΗΡΟΥ *

ΤΩΙ ΕΘΝΟΦΙΛΕΙ ΔΙΑΔΟΧΩΙ ΤΩΝ ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΩΝ ΠΟΘΩΝ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΩΙ

Α'

Δὲ ξέρω πῶς εὐρέθηκα προχθὲς στὸ Φαληρέα,
Πῶχει γιὰ κρίνα κόκκαλα στὸ γῶμά του σπαρμένα
Καὶ τάφο μέσ' στή μέση του στημένο σὰν σημαία·
Τάφο, ποῦ γέρνει σ' ἓνα δυὼ λιθάρια βραγισμένα·
Ψῆλὸ σὰν τὰ αἰσθήματα ποῦ τρέφουν τὴν καρδιά μας,
Σὰν τὴν εὐγνωμοσύνη μας καὶ σὰν τ' ἀνάστημά μας!...
Δὲν τὸ πιστεύω νὰ βρεθῆ νὰ μ' ἐρωτήση στόμα,
Ποῦναι τὸ μνημα, καὶ σ' αὐτὸ ποιὸς κοίτεται ἀκόμα.
Μ' ἂν ᾔηται τόσο δύστυχος κάνεις καὶ δὲν τὸ ξεύρη,
Ἐγὼ σημάδια νὰ τοῦ πῶ ἀμέσως νὰ τὸ εὔρη.
Τὸ μνημα τοῦτο, ποῦ γι' αὐτὸν εἶν' ἄγνωστο καὶ ξένο,
Εἶναι στὸ Φάληρο, κοντὰ στὸ θέατρο κτισμένο.
Δὲν εἶναι τρόπος στὴ μεριά αὐτὴ νὰ μὴν πηγαίνῃ...
Ἐκεῖ ποῦ Φράγγα μάγισσα, γυναῖκα ξεσχισμένη,

Γιὰ τὴν κελὴ Τραβιάτα τῆς ἀπ' τῆ σκιηῆ στενάζει,
 Καὶ μεθυσμένο κι' ἄστεμνο τραγοῦδι ἀλαλάζει,
 — Μνημόσυνο ἀναίσχυντο ποῦ σὰν κκτάρα φέρνει,
 Ποῦ πέφτει σὰν ἀνάθεμα· καὶ τέτοιο τάφο δέρνει —
 Ἐκεῖ τὸ μνημια βρῖσκεται· τὸ βλέπει κάθε χρόνο,
 Καὶ τὸ νεκρὸ του κράζουνε Καραϊσκάκη μόνο....
 Ἐ' ὄνομα τοῦτο ποῦ στεριὰ καὶ πέλαγο γυρίζει,
 Εἰς τὴν Ἑλλάδα πῶς μπορεῖ κάνεις νὰ τὸ γνωρίζῃ!
 Κκταραμένα τὰ παιδιὰ καὶ τρισκκταραμένα,
 Ποῦ τῶν πατέρων τὰ κορμιὰ ὑβρίζουν πεθαμμένα!

B'

"Α, εἶναι τόσο φοβερό, τόσο μεγάλο κρῖμα,
 Ὁ Βείκος, ὁ Νοταρᾶς ν' ἀκούῃ ἀπὸ τὸ μνημια
 Τοῦ Ἐριολέττου τὸ σκοπὸ.... καὶ νὰ μοιρολογάῃ
 Τὸ Δράκο χεῖλος ἄστεμνο στῶ λάκκου του τὸ πλάι!
 Βλέπεις, δὲν εἶχαν ἄλλη γῆ τὸ θέατρο νὰ χτίσουν,
 Κ' ἐπήγαν εἰς τὰ κόκκαλα ἐκείνων νὰ τὸ στήσουν.
 Ὀλίγους τόπους τὰ κκτὰ μᾶς ἔδωκαν σπαθιά τους,
 Κ' ἐμεῖς τῆ γῆ διαλέξαμε ποῦ κρύβει τὰ κορμιὰ τους....
 Κκταραμένα τὰ παιδιὰ καὶ τρισκκταραμένα,
 Ποῦ τῶν πατέρων τὰ κορμιὰ ὑβρίζουν πεθαμμένα!
 Ἄχ, ὅταν βλέπω στῆ μεριά ἐκείνη τὴν ἀγία
 Τοῦ δρόμου τὰ μαζώματα, ποῦ στέλν' ἡ Ἰταλία,

Τὴ λύρα νὰ περιγελοῦν ποῦ μάγεψε τὸν ἄδη·

Καὶ στὴν καλὴ Ἑλένη τοὺς σὰ βλέπω κάθε βράδου
Νὰ παίζουσι μ' ὅ,τι ἄγιο, καὶ νὰ καταπατοῦνε

Τὸν Ὅμηρο, ποῦ οἱ κειροὶ σκυμμένοι προσκυνοῦνε·
Ὅποτ' ἐν βλέπω ὄλ' αὐτὰ νὰ τὰ χειροκροτοῦμε,
Γιὰ κείνους δὲν ἀδημονῶ, γιὰ μᾶς μόνο λυποῦμαι!

Γ'

— Σώπατε, Μοῦσα, σώπατε· σεβάσου τὴν ἡμέρα·

Στὴν πέτρα πάλι πήγαινε τοῦ Καραϊσκού πέτρα,
Καὶ ψάλε ὅσα τὸ γλωμὸ μᾶς ἔδειξε φεγγάρι,
Καὶ τί ὠνειρευθήκαμε στὸ κρῦο του λιθάρι....

Ὅσ' ἡμέρα ἔλαμπε ὁ γαλανὸς αἰθέρας·

Ἦτον γλυκεῖα παραμυθὴ ἐκείνης τῆς ἡμέρας,
Ποῦ σήμερα γιορτάζουμε καὶ προσκυνοῦμε ὅλοι·

Τῆς Λαύρας μας ἡ λειτουργία, τῆς Παναγιάς ἡ σκόλη!
Γεμάτος ἀπὸ ὄνειρα γλυκὰ καὶ περασμένα,

Τὸ Φαληρέα διάβαινα μὲ μάτια δακρυσιμένα,
Καὶ στὴ νεκρὴ καὶ ἡσυχὴ ἐκείνη πεδιάδα

Ἄναστημένη ἔβλεπα καὶ πάλι τὴν Ἑλλάδα.

Τὴν ἔβλεπα· στὸ χέρι τῆς ἐκράταγε μηλιόνι,

Ζωσιμένη δαμασκί· σπαθὶ καὶ φουστανέλλα χιόνι.

Κλέπτου τσαπράζια βρόνταχναν στὰ στήθια τὰ δροσάτα,

Καὶ στὸ ψηλὸ τῆς τὸ κορμὶ ἀνέμιζε φλοκάτα.

Ἄ, νὰ τὴ βλέπατε καὶ σεῖς καθὼς ἐγὼ τὴν εἶδα,
 Τὴ νύχτα κείνη, ὅλη φῶς καὶ λάμψι τὴν πατρίδα·
 Νὰ βλέπατε τί ἐμμορφιά ἢ μάνια μὲς τὴν ἔχει!

Σ' ὅλη τὴ γῆ, ποῦ θάλασσα καὶ κύμα περιβρέχει,
 Ποιὸ ἄλλο γένος, ποῖος λαὸς καὶ ποιὰ φυλὴ μεγάλη
 Ἔχουνε μάνια σὰν κ' ἐμᾶς, μὲ τέτοια, τέτοια κάλλη;
 Ἄς γύνουν τὸ φαρμάκι τους τὰ φεῖδι' ἀπὸ τῆ Δύσι,
 Ἄς λέν ὅ,τι κι' ἂν θέλουνε στὴ Λόνδρα, στὸ Παρίσι!
 Ὅ,τι κι' ἂν λένε, ἢ Ἑλλάς θὰ ἦναι πάντα πρώτη,
 Ἡ μὲ τὸ φῶς ἐλεύθερη, ἢ σκιάβρα μὲ τὰ σκότη,
 Καὶ θὰ τὴν προσκυνήσουνε μιὰ μέρα καθὼς πρῶτα·
 Πάλι θὰ γείνουν βάρβαροι καὶ θὰ τοὺς δώση φῶτα!

Δ'

Ἄχ, ἦταν κείνη ἢ Ἑλλάς, ὅπου ἢ φαντασία
 Μοῦ ἔδειχνε, τοῦ Ζαχαριᾶ Ἑλλάς καὶ τοῦ Ἡλία.
 Μπαροῦτι μοσχοδόλαε τ' ἀθάνατο κορμί της,
 Καὶ σὰ θυμάρι τοῦ βουνοῦ ἐμύριζ' ἢ πνοή της.
 Καὶ τόσο ἐπλανέθηκα, ποῦ ἔπεσα στὸ χῶμα
 Καὶ τὴν προσκύνησα χλωμὸς μὲ τὴ ψυχὴ στὸ στόμα!
 Ἡ πλάνη μου σὰν πέρασε, εὐρέθηκα σκυμμένος
 Ἐκεῖ ποῦ κοίτεται ὁ γυῖος τῆς Καλογρηᾶς θαμμένος.
 Δὲν ἐπροσκύνησα τζαμί, δὲν ἔπεσα σὲ κρῖμα·
 Πάλι βωμὸς της ἦτανε τοῦ στρατηγοῦ τὸ μνημ.

Ὅμως βωμὸς χωρὶς ἀνθούς, χωρὶς μικρὸ λυχνάρι·
 Ἔχει τὸ λάδι ἀκριβὰ καὶ ποιὸς νὰ τοῦ τὸ πάρη;
 Τὸν τάφον του στήν ἐρημιᾶ τὸν ἔσκαψαν οἱ φίλοι,
 Καὶ ποιὸς μπορεῖ τόσο μακρὰ ν' ἀνάφτη τὸ καντήλι!
 Ἐνα καντήλι, φίλοι μου, καὶ λίγο μόνο λάδι,
 Νὰ μὴ κοιμᾷτ' ὁ ἀρχηγὸς τῆ νύχτα στὸ σκοτάδι!

Ε'

Στὴν πεδιάδα, π' ἀντηχεῖ τραγοῦδι πλερωμένο,
 Παντοῦ τὸ μάτι ἔρριχνα θολὸ καὶ δακρυσμένο,
 Κ' ἐσκόνταβε σὲ κόκκαλα τὸ θλιβερό μου βῆμα,
 Ποῦ τρίξαν μὲ παράπονο σὰν νὰ γυρεύαν μνημῆμα!
 Τοῦ ἀρχηγοῦ τους κύκλοναν τὸ ταπεινὸ λιθάρι,
 Καὶ σωριασμένα, σκυθρωπὸ τὰ φώτιζε φεγγάρι.
 Ἄταφα κοίτουσαν ἐκεῖ· πενήντα τόσα χρόνια
 Βοριάς τὰ δέρνει σὰν περνᾷ, τὰ σαβανόνουν χιόνια,
 Κ' οὔτ' ἓνα χέρι καὶ γι' αὐτὰ δὲ βρέθηκε ἀκόμα
 Νὰ τοὺς χαρίσῃ μιὰ φουχτιά ἀπ' τὸ δικό τους χῶμα!
 Γιὰ πῆς μου, Μοῦσα σπλαχνική, πῆς μου, θλιμμένη Μοῦσα,
 Σὰν τί κοράκια νᾶφαγαν τῆ λεβεντιά τοῦ Τούσα;
 Ποιὸ ἀγριοποῦλι λαίμαργο, ποιὸ μαῦρο ἀγριοποῦλι
 Τοῦ Δράκου πῆρε τὴν ἀνδρεία καὶ ὠρφάνεψε τὸ Σοῦλι;
 Καὶ ποιὸ γεράκι ἄσπλαγχο στὰ στήθια τὰ πλατειά σου,
 Γεῶργο-Τζαβέλλα, ἔφαγε τὴν ἀφοχρτὴ καρδιά σου;...

Ἄχ, κύτταζα τὰ κόκκαλα ποῦ ἦταν στὰ χορτάρια,
 Τοῦ μαύρου δειπνοῦ τὰ πικρὰ ἐκεῖν' ἀπομεινάρια,
 Κ' ἐτρόμαξα, ὁ οὐρανὸς μὴν ὀργισθῆ κι' ἀνοίξῃ,
 Καὶ στὴν ἀχάριστη γενιὰ ἀστροπελέκι ρίξῃ....

Ὅλιγο χῶμα, φίλοι μου, ὀλίγο χῶμα μόνο,
 Γιὰ τοῦ Φαλήρου τοὺς νεκροὺς χαρίστε αὐτὸ τὸ χρόνο!—

Ἄχ, νὰ γυρίζαν οἱ καιροὶ ποῦ πέρασαν καὶ πάλι,
 Καὶ τὴν Ἑλλάδα νάβλεπα μὲ τ' ἅγια τῆς κάλλη,
 Βουνήσια, ἀπολίτευτη, ἀγνή Σουλιωτοπούλα....

Πόσον ὠραία ἦτανε στὰ χρόνια τῆς τὰ δοῦλα!
 Δὲ βλασφημῶ· καὶ σεῖς κ' ἐγὼ κι' ὅλος ὁ κόσμος ξέρει,

Πῶς τότε κράτος ἦτανε τὸ κάθε τῆς λημέρι·
 Πῶς μὲ ταις ἀλυσίδαις τῆς καλλίτερα χτυποῦσε,
 Καὶ τοῦ Σουλτάνου τὰ χαρτιὰ μὲ βόλια τὰ γυροῦσε.

Πατοῦσε, σήκωνε βοριά· ἐβρόντ' ἀστροπελέκι,
 Σὰν ἐχυμοῦσε κ' ἔσφιγγε στὴ φοῦχτα τὸ τουφέκι,
 Καὶ ἡ μπιτιά τῆς ἀστράφτε ὡσὰν Λαμπρῆς λαμπάδα·

Ναί, τέτοις, τέτοις ἤθελα καὶ πάλι τὴν Ἑλλάδα!
 Σκλάβοι μ' ἐλεύθερο σπαθί, μ' ἀκοίμητο μηλίονι,

Ἑλλάδα τοῦ Πετρόμπεη καὶ τοῦ Κολοκοτρώνη.
 Τί κρῖμα ποῦ διχόηκανε κεῖν' οἱ καιροί, τί κρῖμα·

Ἄν ἡ πατρὶς ἐλεύθερο δὲν εἶχε τότε Βῆμα,
 Βῆμά τῆς εἶχε τὰ βουνά, τὸν Ὀλυμπο, τὴν Ὀσσα·
 Ῥητόρευε μὲ τὸ σπαθί καὶ ὄχι μὲ τὴ γλῶσσα!

Ναί· τότε φιλελεύθερα δὲ διάβαζε βιβλία,
 Γιατί τῆς ἔλεγ' ἡ σκλαδιά τί εἶν' ἐλευθερία.

Ἐνα βιβλίον μοναχὰ δὲν ἄφιν' ἀπ' τὸ χέρι,
 Ὅποτεν ξεκουράζονταν στὸ ἔρημο λημέρι·
 Τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον· κ' ἐδιάβαζε μὲ πόνον
 Τὰ Πάθη, τὴν Ἀνάστασι, αὐτὰ τὰ δύο μόνο!
 Συχνὰ τὴ βλέπαν τ' ἄγρια παιδιὰ τῆς νὰ μαζεύη,
 Τοὺς κλέφτικις, τοὺς ἀρμυτωλοὺς, καὶ νὰ τοὺς δασκαλεύη
 Στὴ θεία πίστι τοῦ Χριστοῦ... κ' ἀκοῦγαν στηριγμένα
 Στὸ καρυοφύλλι τὰ παιδιὰ μὲ μάτια βουρλωμένα.
 Μὲ τὸ τουφέκι κράτησε ἐκείνη τὴ Θρησκεία,
 Ποῦ σήμερον περιγελαῖ νεκρὴ φιλοσοφία!
 Ἄ, τότε πίστευαν· γι' αὐτό, γι' αὐτό καὶ μόνο, φίλοι,
 Ἐκαμε τόσα θαύματα τὸ μαῦρον καρυοφύλλι·
 Γι' αὐτὸ στοῦ Φώτου τὸ σπαθί οἱ Ἀρβανίτικις ὄλοι
 Ἐκάναν ὄρκον, καὶ γι' αὐτὸ στὰ Γιάνναινα τὸ βόλι
 Τοῦ Κασσαντώνη ἔπερτε... Γι' αὐτό, Βλαχάβα, μόνο
 Ἐπάσχισες βυζαντινὸ ν' ἀναστηλώσης θρόνον,
 Καὶ σὰν πορφύρα γένηκαν, γι' αὐτό, στὸ αἶμα μέσκα
 Τὰ ῥάσα τὰ κατὰμυρα τοῦ Διάκου καὶ τοῦ Φλέσσα!

ΣΤ'

Μεσάνυχτα σημάδευεν τὰστέρια στὸν αἰθέρα,
 Τ' ὀρνίθι πάλι ἔκραζε εἰς τὰ χωράφια πέτρα,
 Ὅποτεν ἄσπρο φάνηκε μέσ' στὰ πελόγη σχῆμα·
 Ψῆλὸ σὰ λεύκα φάντασμα ἐχώριζε τὸ κῦμα.

Ἄργα, ἄργα ἐδιάβαινε μὲ βῆμα λυπημένο,

Κ' ἐφαίνονταν ἀπὸ μακρὸν ταξεῖδι κουρασμένο.

Κρατοῦσε λύρα· στήν κορφή δάφνη παληὰ ἐφοροῦσε,

Σὰν κοινωνιὰ τὸ αἷμά του ἀπὸ πληγὴ ἐπηδοῦσε

Κ' ἡ θάλασσα κοκκίνιζε.... Φύσα, βοριᾶ μου, φύσα,

Τὸ αἷμα σπρῶξε, φέρε το στήν Ἀουστρία ἴσα,

Καὶ χύσου, κῦμα κόκκινο, καὶ πνίξε μοναχὸ σου

Τὸ γύπα, π' ἄφησ' ὁ αἰτὸς μονόφτερο τοῦ Πρώσου....

Τὸ φάντασμα παραίτησε τὸ ματωμένο κῦμα,

Κ' ἤλθε θλιμμένο κι' ἄφωνο στοῦ στρατηγοῦ τὸ μνημα-

Τὸ εἶδε, ἀναστέναξε, τὸ ξαναεἶδε πάλι·

Ἐκύτταξε τὰ κόκκαλα, τὸν κάρμπο, τ' ἀκρογιάλι,

Κ' ἔβουξε τὰ μάτια του τ' ἀθάνατα τὸ δάκρυ.

Ἡ κεφαλὴ του ἔγυρε σὲ μιὰ τοῦ τάφου ἄκρη,

Κ' ἐσῆκωσε τὴ λύρα του.... τὴν ἴδια λύρα ἐκεῖνη,

Ποῦ τὴν τουρκιὰ νὰ κοιμηθῆ ἀκόμα δὲν ἀφίνει.

Ἀνατριχιάσαν ἡ χορδαὶς γλυκὰ στὰ δάχτυλά του,

Κι' ἀπάνω τους ἐχύθημε ἡ φλογερὴ καρδιά του

Σὰ στὸ μπαρουτι ἢ φωτιά, σὰν ὁ βοριᾶς στὸ κῦμα,

Κι' ἀκούσθηκε πολεμικὸ κιθάρισμα στὸ μνημα.

Τί μελωδία, τί σκοπὸς περήφανος· θαρροῦσα,

Ὅτι τουφέκι ἀνοιξε καὶ πόλεμο ἐγροικοῦσα....

Σὺ ἦσουν, Ῥήγγ· γύρευες τοῦ Μάρτη τὰ λειοντάρια,

Κι' ἀντιλαλοῦσαν ἡ χορδαὶς «ὡς πότε παλληκάρια!»

Μόλις ἀκούσθη ὁ σκοπὸς κ' ἡ βροντερὴ φωνὴ του,

Ὁ Καραϊσχος ξύπνησε κ' εὐρέθηκε ἀντικρὺ του.

Χλωμός, μὲ ξέπλεγα μαλλιά, μὲ μάτια φλογισμένα,

Μ' ἐπανωφόρι κόκκινο, μὲ στήθια δαστωμένα.

Κι' ἀνοίχθηκε ἡ μαύρη γῆ σὰν ἓνας μόνο λάκκος,

Κ' ἐβγήκε τ' Ἀρχοντόπουλο, ὁ Βεΐκος, ὁ Δράκος·

Ὁ Τούσας ἐπετάχθηκε μαζῆ μὲ τὸν Τζαβέλλα,

Καὶ ἄσπρισε ἀπὸ νεκρῆ ὁ κάμπος φουστανέλλα!

Ὅσοι ἐβάσταξαν σπαθὶ κ' ἐρρίζανε τουφέκι.

Ἀπ' τὸν καιρὸ π' ἀκούσθηκε στὴν Πόλι τουμπελέκι,

Ὅσοι στὰ ὄρη κοίτουνταν, στοὺς κάμπους καὶ στὸ κῦμα,

Ἀρματωμένοι ἐφθάνανε μὲ φτερωμένο βῆμα.

Ὁ Φῶτος μὲ τὸν Μπόσταρη τὸ Σοῦλι ὠδηγοῦσε·

Τοῦ Κατσαντών' ἡ κλεφτουριά τὸ βῆμ' ἀκολουθοῦσε.

Ἐφάνη ὁ γέρο-Ὀλυμπος μὲ τὸ Βλαχάβα πάλι,

Κ' ἡ Μάνη ἐροβόλησε μὲ τὸ Μαυρομιχάλη!

Ἀπὸ τὰ πέρατα τῆς γῆς, ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα

Ἀρματωμένοι ἐφθάνανε νεκροὶ στὴν πεδιάδα.

Ὁ γυιὸς τ' Ἀνδρούτσου ἔφερνε τὴ Ῥούμελη· θλιμμένος

Ὅπισ' ὁ Γκούρας ἤρχουνταν, θολός, μετανοιωμένος....

Ὁ Ὑψηλάντης ἔσπασε τὴν ξένη ἀλυσίδα,

Καὶ ἦλθε μὲ τ' ἀδέλφιά του νεκρὸς κἂν στὴν πατρίδα!

Τρακόσιοι νειοὶ τὸν κύκλοναν καὶ τὸν ἀκολουθοῦσαν·

Σημάδια εἶχαν νεκρικὰ κι' ἐλόμαυρα φοροῦσαν.

Μὲ τὸ Δρακούλη πρόβαιναν καὶ Σοῦτσό τους· παρέκει

Τοῦ Ὀλυμπίου τὸ βαρὺ ἐπρόβαλε τουφέκι,

Καὶ τοῦ Φαρμάκη τὸ σπαθί, μαζῆ του, στ' ἀκρογιάλι

Ἀπὸ τοῦ Σέκου ἤρχουνταν τὸ μοναστήρι πάλι!

Καί πεθοαυμένους δυὼ φορὰς ἀπὸ σπαθὶ καὶ λήθη,
 Μ' αἵματωμένα ἐφάνηκες, Καρπενησιώτη, στήθη.
 Περπατησιαὶς ἀκούσθηκαν ἀπὸ τὸ μαῦρο δάσος·
 Τοὺς Μακεδόνους ἔφερνε ὁ γέρο-Καρατάστος.
 Τὴν Ὑδρα ὁ Μιαούλης μας, καὶ πίσω ἀπ' τὸ Λεμπέση
 Χίλια δελφίνια τῶν Σπεστῶν τεινάχθησαν στὴ μέση.
 Καὶ τὰ Ψαρά μετ' τὸ χλωμὸ ἐφάνηκαν φεγγάρι,
 Κί' ἀντιλαλούσανε σπηληαὶς καὶ κύματα· « Κανάρη... »
 Ἄ, πόσους εἶδα ἥρωας εἰς τὴ γλυκειά μου πλάνη·
 Μαζῆ μετ' τοὺς φιλέλληνας κί' ὁ Μπαύρων ἐφάνη
 Μ' ἀρματωσιά παλληκαριοῦ καὶ μ' ὄψι ἀναμμένη·
 Μεγάλῃ λύρα, ἤρχονταν σὲ λύρα ἀγιασμένη!
 Τρικουπή, ποῦ τὸν ἔκλαψες μιὰ μέρα, ἐσὺ πάλι
 Τὸ χέρι πρῶτος τοῦδωκες νεκρὸς στὸ περιγιάλι. —

Ζ'

Καὶ τὸ τραγοῦδι τὸ γλυκὸ ἀκολουθοῦσε ἀκόμα,
 Κ' ἓνας δὲν ἔμεινε νεκρὸς στοῦ τάφου του τὸ χῶμα.
 Στὴν πεδιάδα ἔβλεπα καὶ τὸ Μαυροκορδάτο·
 Κεῖνο τὸ ἴδιο βάσταγε πιστόλι του γεμάτο,
 Ποῦ εἶχε ὅταν ἔσχισε τὸ στόλο τοῦ Μπραίμη...
 Καὶ ὁ Κωλέττης ἤρχονταν μαζῆ μετ' τὸ Ζαίμη.
 Ἡ ἄσπρη φουστανέλλα τους σμιγμένη ἐκυρικοῦσε,
 Κ' ἡ Ρούμელი μετ' τὸ Μοριᾶ χεροπιστὰ περνοῦσε.

Ἄπὸ τῆ μαύρη φάνηκε κι' ὁ Μιλιδόνης Κρήτη.

Εἶδα τῆ γοργοκίνητη ματιὰ τοῦ Κυβερνήτη·

Ἄπ' τοὺς Μανιάταις ἔσερνε μικρὰ τὰ βήματά του,

Καὶ εἶχε τὸν Νικητρά καὶ Μεταξᾶ κοντά του....

Κ' ἔδλεπ' ἀκόμη τ' ἄτυχα ἐκεῖνα παλληκάρια,

Ὅπου τὰ κράζουνε Λαό, τῆς λήθης τὰ σφαχτάρια,

Ποῦ φτιάνουν μὲ τὸ αἶμά τους τὸν Μπότσαρη, τὸ Διάκο,

Καὶ πέφτουνε σ' ἀγνώριστο νὰ κοιμηθοῦνε λάκκο....

Μέσα σ' ἐκείνους ἔδλεπα, πατέρα μου, κ' ἐσένα!

Τὸν Ὑψηλάντη ἐκύτταζες μὲ μάτια θολωμένα,

Γιατὶ τὸν εἶχες ἀρχηγὸ στοὺς Μύλους μιὰν ἡμέρα.

Ἄχ, τί νυχτιὰ ποῦ ἦτανε· ἀπ' τὰ βουνὰ τὰ πέρα

Ἦρχουνταν, ἤρχουνταν νεκροί.... μικροί, μεγάλοι, ὅλοι,

Στῆ λειτουργιὰ τῆς Λαύρας τους, στῆς Παναγιᾶς τῆ σκόλη!

Γύρω, τριγύρω στέκουνταν σταῖς πέτραις, στὰ θυμάρια,

Καὶ δακρυσμένοι ἀκούγανε· « Ὡς πότε παλληκάρια....»

Καθὼς ὅταν τὰ σήμεντρα τῆς προσευχῆς χτυποῦνε,

Τὸ στρῶμα οἱ κηλόγεροι ἀφίνουν καὶ ξυπνοῦνε,

Κι' ἐλόγαροι στὴν ἐκκλησιὰ πηγαίνουν τοῦ Κυρίου·

Κ' οἱ φοβεροὶ κηλόγεροι ἐκεῖνοι τοῦ Μαρτίου

Ἀφίνκν, ὅσοι εἶχανε, τὰ μνήματα τὰ κρύα,

Ὅταν ἀκεῦσαν τῆ φωνὴ τοῦ Ῥήγα τὴν ἀγία!

Βούλιαξ' ἡ γῆ καὶ σύννεφο σηκώνουνταν ἡ σκόνη

Τὲ βῆμα σὰν ἀκούσθηκε τοῦ Λάμπρου τοῦ Κατσώνη.

Κουρσάρης καὶ ἀρματωλός, δελφίνι καὶ ξερτέρι,

Στῆ μέση εἶχε δαμακί καὶ πέλεκυ στὸ χέρι.

Κι' ὁ Νικοτσάρας φάνηκε· τὸ δαμασκί του εἶδα,
 Ὅπου στὸ Πράβι χώρισε σὲ δυὸ τὴν ἀλυσίδα.
 Τουφέκι συνωνόματο τὸ χέρι σου ἐκρτοῦσε,
 Χρηστο Μηλιόνη, καὶ τουρκιὰ τὸ μάτι σου ἐζητοῦσε·
 Κι' ἀπὸ μακρὰ σταυρόνουνταν μὲ ταραχὴ μεγάλη
 Τοῦ Χατζῆ-Χρήστου τ' ἄλογο μὲ τοῦ Χατζῆ-Μιχάλη.
 Ἦλθε μὲ τὴ σημαία του κι' ὁ Γερμανὸς ἀκόμα,
 Ποῦναί γεμάτη οὐρανὸ κ' ἔχει τὴ λάμψη χρῶμα....
 Καὶ μέσ' στὸ στρατόπεδο τῶν λειονταριῶν ἐκεῖνο,
 Εἶδα γλωμὸ τὸ πρόσωπο τοῦ Κορχῆ σὰν κρίνο.
 Ἔβιαζ' ὁ γέρο-Περραιβὸς τ' ἀδύνατό του βῆμα,
 Καὶ μὲ τὸν Ξάνθη του μαζῆ ἐπήγαινε στὸ μνημα.
 Καὶ μοναχό, σὲ μιὰ γωνιά, καὶ παραπονεμένο
 Τὸν Ὄθωνα μας ἔδλεπα καὶ πάλι τὸν καυμμένο!
 Ἀπὸ τὴ γῆ, ποῦ σκοτεινὴ τὸν εἶχε ρίζει μοῖρα,
 Τοῦ Ῥήγα μέσ' στὸν ὕπνο του τὸν ξύπνισε ἡ λύρα,
 Κ' ἦλθε κ' ἐκεῖνος.... κι' ἄκουγε μὲ μάτι βουρκωμένα·
 Ὅμως κοντὰ δὲν πήγαινε, δὲν ἔσμιγε κἀνένα....
 Ἔβλεπε τὰ στρατεύματα ἐκεῖνα τοῦ θανάτου,
 Κ' ἐσυλλογοῦνταν μιὰ φορὰ πῶς ἦτανε δικὰ του.—
 Σώπασε, Μοῦσα, σώπατε· μὴ συννεριάζησ πάλι·
 Θ' ἀνοίξῃ γιὰ τὸν Ὄθωνα ἡ γῆ μας τὴν ἀγκάλη,
 Τὰ ξωρισμένα κόκκαλα μιὰ μέρα νὰ τὰ θάψῃ,
 Καὶ εἰς τὸ μνημῶ του κερὶ τὸ χέρι μας θ' ἀνάψῃ!

III'

Τους πεθαμμένους ἔβλεπα ἀκίνητος μπροστά μου,
 Καί δυνατὰ στὰ στήθια μου χτυποῦσε ἡ καρδιά μου.
 Ἀναστημένη ἔβλεπα καί πάλι τὴν Πατρίδα·
 Τους ἥρωας, ποῦ πρόσθεσα παιδάκι, ξαναεἶδα!
 Εἶδα τοῦ Γρίδα τὴ ματιά, τὸν πυργωτὸ Γκρηζιώτη,
 Τὸ Βάσσο, τὸν Νικηταρᾶ κοντὰ στὸ Γαρδικιώτη.
 Μχτιαῖς αἰτῶν, στήθια πλατειά, κορμιά πλατάνια εἶδα,
 Πιστόλαις μέσ' στὸ μάλαχμα, σπαθιῶν γερτὴ λεπίδα.
 Εἶδα τὸν Κώστα-Μπότσαρη, τὸν Κίτσο τὸν Τζαβέλλα·
 Εἶδα τοῦ Χατζῆ-Πέτρου μας τὴν ἄσπρη φουστανέλλα.
 Τοῦ Μακρυγιάννη τὸ κορμὶ στηλόνετο μπροστά μου,
 Καί τοῦ Πλαπούτα τ' ἄρματα καμάρων' ἡ ματιά μου.
 Ὅλους ἐκείνους ἔβλεπα ποῦ πρόσθεσα, κι' ἀκόμα
 Τὸ Μήτσα μας, ποῦ σκέπασε προχθὲς τὸν μῦρο χῶμα.
 Τὴ λεβεντιὰ τῆς Ρούμελης καί τοῦ Μοριᾶ τὰ κάλλη
 Ἐχώρτασε τὸ μάτι μου, καί ξαναεἶδα πάλι
 Ἐκείνους ποῦ ἐλάτρευσα, ἐκείνους ποῦ λατρεύω,
 Καί μεσ' στὸ κοιμητήριο τὴ νύχτα τοὺς γυρεύω!
 Τί νὰ σᾶς πῶ ;... Δὲν ἤμπορῶ, δὲν ἤμπορῶ νὰ ζήσω
 Σ' αὐτὰ τὰ χρόνια, καί γι' αὐτὸ τὸ μάτι ρίχνω πίσω,
 Καί με τὸ Νικοτσάρα ζῶ, μιλοῦ με τὸ Μισούλη,
 Καί με τὸ νοῦ ἀκολουθῶ τὸν Μπότσαρη στὸ Σοῦλι!...

Ποῖος ξέρει ἂν δὲν ἔζησα κ' ἐγὼ σὲ ἄλλα χρόνια,
 Ἄν ἔτρεχα κλεφτόπουλο στῆς Λιάκουρας τὰ χιόνια,
 Ἄνίσως ἔφερα νερὸ τοῦ Ζιῶρου στὸ λημέρι,
 Καὶ μὲ τὸ Δίπλα γύριζα καρμιὰ φορὰ... ποῖος ξέρει
 Ἄνίσως ἤμουν ψυχογυῖος τοῦ Ῥήγα μπιστεμμένος,
 Κ' ἐκράταγα τὴ λύρα του σὰν ἦταν κουρασμένος!

Θ'

Στὸ μνημ, σὰ ξημέρωσε, εὐρέθηκα μονάχος,
 Χλωμὸς σὰ νεκρολούλουδο, ἀκίνητος σὰ βράχος,
 Κ' ἡ κεφαλὴ μου ἔγερνε στ' ἀδύνατά μου στήθια·
 Ὅνειρο ἦτανε αὐτὰ ποῦ εἶδα ἢ ἀλήθεια;
 Καὶ οἱ νεκροὶ καρμιὰ φορὰ ἀληθινὰ ξυπᾶνε;...
 Ἄνίσως ἦταν ὄνειρο, εὐλογημένο νᾶναι! —
 Στὴν πόλι τότε ἐστράφηκε τὸ ἄσκοπό μου βῆμα,
 Κ' ἐμπρὸς μου πάντα ἔβλεπα τοῦ στρατηγοῦ τὸ μνημ,
 Κι' ἀκουγα πάντα, ἀκουγα στὰ δέντρα, στὰ λιθάρι,
 Ἐνα τραγοῦδι, μιὰ φωνή· « ὦς πότε παλληκάρια!»

ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΑΝ
ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΟΣ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ Τῆ ΜΥΡΟΒΟΛῶ ΨΥΧῆ ΤΟΥ

ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΜΟΥ

Α'

Σ' αὐτά, σ' αὐτά τὰ κύματα τὰ ἡλιοφωτισμένα,
Σ' αὐτά τ' ἀθάνατα νερά, ἐδῶ, τὰ μυρωμένα,
'Εβάφτισ' ἢ 'Ελευθεριά τὸν κόσμον μοναχὴ τῆς,
Καὶ τὸνομὰ τῆς τοῦδ' ἔωκε μαζ' ἡ μὲ τὸ σπαθί τῆς!
Θεμιστοκλῆ, Θρασύβουλο, ἐδῶ τὸν ἔχει βγάλει,
Κ' εἶν' ἐδική τῆς ἐκκλησιὰ ἐτούτο τ' ἀκρογιάλι!

ᾠ Ἐκκλησιὰ χωρὶς σταυρὸ καὶ κυματοχτισμένη,
'Απὸ Περσιάνικα κορμιά καὶ κόκκαλα στρωμένη
Σταυρό σου ἔχεις τὸ ψηλὸ τῆς λευθεριάς κοντάρι,
Γιὰ στῆλαις, κύματα βουνά, βοριάς ὀπότεν πάρη,
Βωμό σου τοῦ Θεμιστοκλῆ τὸ κρᾶνος, κοινωνία
Τὰ κύματα τὰ γαλανά, τ' ἀγέρι ψαλμωδία....

Ποιὰν ἐκκλησιὰ σ' ὅλη τῇ γῆ, στὴν οἰκουμένη ὅλη
 Ὡσὰν ἐσένα τ' οὐρανοῦ σκεπάζουνε οἱ θόλοι;
 Ποιὰ ἔχει πολυέλαιο τὸν ἥλιο ἀναμμένο;
 Καντήλια τ' ἄστρα τὰ χρυσᾶ μὲ φῶς διαμυνημένο;
 Κεὶ σὲ ποιὰν ἄλλη ὁ Θεὸς ὅλος χωρεῖ κεὶ μπαίνει,
 Παρὰ σ' αὐτὴ τῇ θάλασσα, ἐδῶ, τὴν ἀγιασμένη;...

Ἀκόμη σὰν μὲ τὸ βοριά τὸ κύμα σου μιλῶνει·
 Τὸ βάφτισμα ποῦ γλύτωσε τὸν κόσμον φανερόνει,
 Κεὶ ῥίχνει στ' ἀκρογιάλι της κεὶ ῥίχνει στὰ θυμάρια
 Βάρβαρα κράνη, θώρακες, ἀσπίδες κεὶ δοξάρια...
 Αἱματωμένη μαρτυριά, ποῦ εἰς αὐτὰ τὰ μέρη
 Ἐμοίρασ' ἢ Ἐλευθεριὰ μὲ τὸ σπαθὶ στὸ χέρι!

Β'

Πῶς γιγαντεύετ' ἢ ψυχὴ σὲ τούτα τὰ πελάγη·
 Ἀνδρειεύετχι, παίρνει καρδιὰ κεὶ σ' ἄλλα χρόνια πάγει!
 Ταῖς μέραις ποῦδρα ταῖς δειλαιῖς ξεχνῶ σ' αὐτὰ τὰ μέρη,
 Κεὶ ναύτης τοῦ Θεμιστοκλῆ, κρατῶ κουπί στὸ χέρι
 Κεὶ τοὺς Περσιάνους πολεμῶ κεὶ πνίγω στὴν ἀγκάλη,
 Σ' αὐτὰ τὰ ἴδια κύματα, σ' αὐτὸ τὸ περιγιάλι!

Καὶ βλέπω, βλέπω μὲ τὸ νοῦ καὶ τῆς καρδιάς τὸ μάτι
 Ἐκκαρδίᾳ ἀμέτρητα τῆ θάλασσα γεμάτη!
 Τόπο δὲν ἔχουν νὰ σταθοῦν.... τὸ πέλαγο δὲ φθάνει.
 Πάρθοι κ' Ἰνδοὶ τὸ πλημμυροῦν καὶ Μῆδοι καὶ Περσιάνοι.
 Σαλεύουν δάσος κονταριῶν, χίλιας στολαῖς φοροῦνε,
 Καὶ χίλιας γλώσσαις βάρβαραις στὸν ἄνεμο ἀντηχοῦνε....

Θαρρῶ πῶς τὴν ἐξακουστὴ ἐκείνη βλέπω μάχη;
 Ποιὸς θρονιασμένος κάθεται στὸ τρίκορφο, στὴ βράχη;
 Ὁ Εὐρέξης! τὰ καρδιά του περήφανος ξηνοῖγει!
 Θὰ ἔχη ἐν' ἅπ' ὅλα αὐτὰ τὸ βράδυ γιὰ νὰ φύγη;....
 Στὸ πλάγι του γραμματικοὶ σταυρὸ τὰ χέρια δένουν,
 Καὶ τὴ μεγάλη νίκη του νὰ γράψουν περιμένουν!

Ἄ, δὲν κυττᾷ καὶ τὰ μικρὰ καρδιά μας, γεμάτα
 Ἐκκαρδίᾳ τὰ παιδιὰ, ἀπὸ Ἀθήνας νειάτα!
 Φουχτόνει ὁ Θεμιστοκλῆς στὸ χέρι τὸ τιμόνι,
 Καὶ σὰ σημαία τὴν πλατεία χλαμύδα του ξαπλόνει....
 Κ' ἰδοῦ, ἀρχίζει ὁ πόλεμος, ἀρχίζ' ἡ ναυμαχία!
 Χέρια μὲ χέρια πιάσθηκον Σικλαδία κ' Ἐλευθερία!

Χτύπα, περήφανη θεά, Ἑλληγοπούλα, χτύπα

Πέρα κι πέρα τῆς σκλαβιάς τὸ μαῦρο στήθος τρύπα!
Ἄς καταλάβῃ μιὰ φορὰ, γιὰ πάντ' ἄς καταλάβῃ,

Πῶς τὰ παιδιά σου πολεμοῦν κι πῶς χτυποῦν οἱ σκλάβοι.
Διῶξε, Θεά, τὸ μόλυσμα, ὁ κόσμος ν' ἀνασάνῃ,

Κ' ὅποιον ἐλάβωσ' ἢ σκλαβιὰ νὰ βρῖσκῃ ἐδῶ βοτάνι!

Γ'

Ὡσὰν λειοντάρ' ἢ θάλασσα σηκώθη κι βογγάει

Σπάρτη κι Ἀθήνα πολεμοῦν ἀντάμα πλάι πλάι,
Ἀστροπελέκια δίδυμα σὲ σύννεφα θαμμένα,

Κ' ἐμπρός τους ἢ Ἐλευθεριὰ καράβια πνίγει ξένα.
Θαρρεῖς θεριὰ πῶς πολεμοῦν κ' ἢ θάλασσα στενάζει,
Σὰν ἀνυψόνη τὸ σπαθί κι σὰν τὸ κτεδάξῃ!

Τὸ μάτι τοῦ Θεμιστοκλῆ τὸ δρόμο τῆς φωτίζει,

Καὶ κάπου, κάπου ἢ θεὰ τὸ πρόσωπο γυρίζει

Καὶ τὸν κυττάει ὀλόχαρη.... Σὲ κάθε γύρισμά της

Ἀκούω δυνατώτερα κι τὰ χτυπήματά της....

Ἀπ' τὸ τιμόνι ἀτάρχχος ἐκεῖνος τὴν κυττάζει,

Καὶ μὲ τὸ μάτι του θαρρεῖς τὴ νίκη πῶς προστάζει!

« ὦ Ἑλληνόπουλα, ἔμπρός, λυτρῶστε τὴν πατρίδα,
 — Κράξ' ὁ Αἰσχύλος — σώσετε μὲ τὴν καλὴν λεπίδα,
 « Παιδιά, γυναῖκες, πατρικοὺς ναοὺς αὐτὴ τὴν ὥρα,
 « Τοὺς τάρους τῶν πατέρων σας· ἀγῶν γιὰ ὅλα τώρα! »
 Κι' ἀνάθ' ἡ μάχη στὴ φωνή, σαρκόνετ' ἡ Ἐλπίδα·
 Τί κἀν' ὁ ψάλτης, στὴν καρδίᾳ σὰν ἔχη τὴν πατρίδα!

Δ'

Σὰ ζυγαριὰ ὁ πόλεμος ἀνεβοκατεβαίνει!

Δίγνωμ' ἡ Νίκη δεξιὰ κι' ἀριστερὰ πηγαίνει.

Κουράσθη κ' ἡ Ἐλευθερία, κουράσθη καὶ ὁ ξένος....

Μονάχα ἐσύ, Θεμιστοκλῆ, δὲν εἶσαι κουρασμένος!

Δυὼ τρεῖς φοραὶς τὰ φρύδιά του συννεφιστὰ μαζώνει,

Καὶ σπάει μὲς' στὰ δάχτυλα τὸ δυνατὸ τιμόνι. —

Μαυρίζει γῆ καὶ οὐρανός, δὲν φαίνεται ἡ ἡμέρα....

Μὰ τί ἀντάρ' ἀκούεται ἀπ' τὰ πελάγη πέρα;

Ποιά εἶν' ἐκείνη ἡ σκιά, ποῦ σὰ βουνὸ μεγάλη

Πατεῖ τὸ κύμα κ' ἔρχεται μὲ τὴν ἀνεμοζάλη;...

Γιὰ δέσ' ὀπίσω ἀπ' αὐτὴν κι' ἄλλαις σκιαῖς ὀρμᾶνε,

Μὲ κόπο τὰ μεγάλα της τὰ βήματ' ἀκλουθᾶνε!

Ὁ Αἴας εἶναι! κ' ἔρχεται μὲ τὸ νεκρὸ στρατό του,
 Ἀπ' τῆς Τρωάδος τὰ νερὰ στὸ κύμα τὸ δικό του·
 Κατάρτι μὲς' στὸ χέρι του φουχτῶνει γιὰ κοντάρι,
 Κ' ἔχει τὸν Τεῦκρό του μαζῆ, τ' ἀγένειο παλληκάρι...
 Ἄ! τί μεγάλη ταραχὴ τὸ χτύπημά του κάνει,
 Πῶς τὰ κατάρτια τρίζουνε στὸ χέρι σὰν τὰ πιάνη!

Κι' ἀνταμιωμένα τὰ νεκρὰ καὶ ζωντανὰ λειοντάρια,
 Κάνουν τῆ θάλασσα στεριά, πατοῦνε σὲ κουφάρια...
 Φεύγουν οἱ ξένοι, φεύγουνε μὲ τὰ πονιὰ σχισμένα!
 Βλέπω καράβια σὰ βουνὰ στοὺς βράχους τσακισμένα·
 Ἀκούω τρόμου προσευχαίς, τραγούδια καὶ κατάρια,
 Καὶ φοκαλιζ' ἡ θάλασσα τοῦ Ξέρξη τὴν τιάρια!...

Ε'

Ποῦ, φαντασία, μὲ πλανᾶς; ποῦ, μάγισσα, μὲ παίρνεις;
 Σὲ ποιαις ἡμέραις καὶ καιροὺς χαρούμενους μὲ φέρνεις;
 Κεῖνα τὰ χρόνια πέρασαν, κεῖνα τὰ χρόνια πᾶνε·
 Ἄχ, μοναχὰ τὴν ἀνοιξὶ τ' ἀηδόνια κηλαιδᾶνε...
 Ὅλα τὰ σύρνει ὁ καιρὸς, καὶ μιὰ ἡμέρα μόνο,
 Ὅσο κι' ἂν λάμπη, σδύνεται στὴ νύχτα καὶ στὸ χροῖμα...

Καὶ ὅμως, τί καρδιά κάνεις 'ς αὐτὰ τὰ μέρη κάνει·

ᾠ Σαλαμῖνος θάλασσα, μητέρα τοῦ Ἰορδάνη!

Τὸν ἅγιο ἐκεῖνο ποταμὸ σὺ ἔχεις γεννημένα·

Τὰ ἴδια ἔχετε νερὰ κι' ἄς ἦναι χωρισμένα.

Ἐσὺ κι' αὐτός, στὸ σπλαχνικὸ καὶ ἱερό σας κύμα,

Τὴν τυραννίαν ἐπνίξατε κ' ἐσδύσθηκε τὸ κρῖμα!

ᾠ κολυμπήθραις Ἰσραίλ, ποῦ ἡ κατάρα ἐλύθη

Κι' ὁ πεθαμμένος Λάζαρος, ὁ κόσμος, ἀνεστήθη·

Νύχτα σκλαβιάς θὰ σκέπαζε ὅλη τὴ γῆ σὰν πτώμα,

Οἱ δυὸ σας ἂν ἐλείπετε, κι' αὐτὴ τὴν ὥρ' ἀκόμα·

Ἄν δὲν ἐγλυκοχάραζε ἡ Λευθεριά ἐδῶ πέρα,

Καὶ στὸ Ποτάμι τ' ἅγιο δὲν ἔλαμπε ἡμέρα...

Σπρῶξε τὸ κύμα σου μακρὰ στὴ γῆ τὴ διψασμένη,

Λιμάνι τῆς Ἐλευθερίας, νὰ πιοῦν οἱ σκλαβωμένοι.

Στὴ Θεσσαλία, στὰ Νησιά, στὴν Ἥπειρο, στὴν Πόλι,

Στοὺς Μακεδόνας κύλα το, στὴν οἰκουμένη ὅλη.

Ἐνὰ μονάχα κύμα σου τὸ κύμα τους ἂν σμίξῃ,

Ἡ θάλασσά τους θ' ἀνοιχθῇ καὶ τὴ σκλαβιά θὰ πνίξῃ!

Πολὺς καιρὸς ἐπέρατε ἀπὸ τὰ χρόνια ἐκεῖνα,
 Ποῦ δὲν ἐθαυματούργησες ἀκόμη, Σαλαμίνα!
 Ἄχ, τὰ νερά, ποῦ στέκονται ἀσάλευτα, σαπίζουν,
 Τῆ δόξα, ποῦ ἐπάληψε πολὺ, τῆ συνειθίζουν....
 Πότε θὰ δώσης λειτουργιὰ ὡσὰν ἐτότε πάλι;
 Πότε θὰ κοινωνήσωμε σὲ τοῦτο τ' ἀκρογιάλι;...

Ἡ θάλασσά σου σὲ ζητεῖ, Θεμιστοκλή, σηκώσου'
 Καβάλλησε τὸ γκλανὸ καὶ πάλι ἄλογο σου.
 Τὸν καθαλλάρη του ζητεῖ τὸ ξακουσμένο ἄτι,
 Ποῦ ἔχει χαίτη τὸν ἀφρό, τὸ φώσφορο γιὰ μάτι.
 Τὸν κόσμον δρόμο δόσε του, τῆ Λευθεριά σημάδι,
 Γιὰ φτεριστῆρα τὸ βοριά, νὰ διώξη τὸ σκοτάδι!...

.....

 Ἄχ, τὸ τραγοῦδί μου αὐτὸ ἀτέλειωτο τ' ἀρίνω'
 Δὲν ἤμπορῶ νὰ τραγοῦδῶ καὶ δάκρυα νὰ χύνω!
 Μοῦ τῶκοψ' ἡ ἀρρώστεια σου, μονάκριβο παιδί μου,
 Κ' ἡ Μοῦσα χάρος ἔγαινε καὶ τάφος ἡ ψυχὴ μου....
 Λησιμόνησα τί ἔγραφα.... καὶ μάχαις καὶ πετρίδα,
 Ὅταν χλωμὸ κι' ἀνήμπορο στήν κούνια σου σὲ εἶδα!

Ποιὸς νὰ μοῦ τῶλεγε, ἄχ ποιός, σὰν ἄρχησα νὰ γράφω,
 Πῶς τὸ τραγοῦδι θάλλειναι μὲ τὸ δικό σου τάφο,
 Καὶ πῶς γιὰ ἄμμο εἰς αὐτοὺς τοὺς στίχους μου ἀκόμα
 Θὰ ἔρριχν' ἀπ' τοῦ τάφου σου τὸ μυρισμένο χῶμα!
 Τοῦ τάφου σου!... κί νὰ τὸ πῶ τὰ σπλάχνα μου σπαράζουν·
 Τάφος κ' Αἰμίλιος! ποτὲ ταιριάζουνε, ταιριάζουν;...

Ἀκόμη χθές—πολὺς καιρὸς δὲν εἶναι περασμένος—
 Εἰς τὸ νησί π' ἀρρώστησες, στή κούνια σου γερμένος,
 Χαμογελῶντας κράταγα στὸ χέρι τὸ κοντύλι·
 Κί' ἀπ' τὴν ἀφράτη σου μορφῇ, κί' ἀπ' τὰ γλυκά σου χεῖλη
 Ἐκλεβα στίχους, ἔκλεβα.... Ἐσὺ ἦσουν ἡ Μοῦσα,
 Ἐγὼ μονάχα ἔγραφα, μονάχα ἐτραγουδοῦσα!

Αἰμίλιέ μου, ἄστρο μου, θαμμένο μου λουλοῦδι·
 Σοῦ στέλνω τὸ τραγοῦδί μας, τὸ ἔρημο τραγοῦδι.
 Μαζή τὸ γράφαμε οἱ δυὼ στὸ ἔνδοξο ἀκρογιάλι·
 Ἄχ, ἄς τὸ ψάιλαμε μαζή κχιμιὰ φορὰ καὶ πάλι....
 Ἐσὺ ἀπὸ γαλανὸ τοῦ ἄλλου κόσμου δῶμα,
 Κ' ἐγὼ στὸ μνηματάκι Σου, σκυμμένος εἰς τὸ χῶμα!

Ἐν Σαλαμῖνι, κατ' Αὐγουστον τοῦ 1874

ΕΛΛΑΣ ΚΑΙ ΔΥΣΙΣ *

« Εἰς τὸν σταυρόν, εἰς τὸν σταυρόν! » οἱ Βρεττανοὶ κραυγάζουν·

« Φέρετε ἥλους! » κρίζουσιν Αὐστριακοί, Γαλάται,
Καὶ ὅλοι σὲ λιθοβολοῦν, Ἑλλάς, καὶ σὲ χλευάζουν,

Καὶ μί' ἀκούεται φωνὴ ἀπάνθρωπος· « κτυπᾶτε... »

« Κτυπᾶτε, μόνον στέφανος ἀκάνθης τῇ ἀρμόζει· »

Βαυδάλων σπεῖρα πανταχοῦ πολιτισμένων κρώζει!

« Εἰς τὸν σταυρόν! Θὰ ἔχωμεν ὠραίαν ἀγωνίαν.

« εἶναι τὸ θέαμα τερπνόν, ἀνοίξατε τὸ ἔμμα·

« Ἀφ' ἧς ἡ Κρήτη ἔπεσε καὶ πάλιν εἰς δουλείαν

« Ἔθνος κανὲν σταυρούμενον δὲν εἶδμεν ἀκόμα! »

Τοιαῦτα ψάλλει καθ' ἡμῶν τὸ Εὐρωπαϊκὸν σιγῆνος,

Καὶ ὑπομένει ὁ Οὐγκώ, σιγᾶ ὁ Γιραρδῖνος!

* Πάντες ἐνθυμοῦνται τὴν ἀκάθεκτον λύσσαν, μεθ' ἧς ὁ εὐρωπαϊκὸς τύπος ἐπετέθη καθ' ἡμῶν μετὰ τὸ ἐν Δήλῳ δδηνηρὸν δράμα. Ἡς ἐπιθέσεως ταύτης ἔμπνευσις εἶναι τὸ προκείμενον ποίημα.

Οἴμοι· ἐκ τῆς σημερινῆς τοιαῦτα Ἑσπερίας

Προσμένει τις· ἢ γενεὰ παρήλθε τῶν γενναίων.

Γραῦς ἢ Εὐρώπη σήμερον, χηρεύουσα καρδίας,

Δὲν εἶναι Δύσις Βύρωνος καὶ Βερανζέρου πλέον....

Κληῖρον δὲν ἔλαβε ποσῶς ἀπὸ τοὺς προκατόχους·

Φεῦ, οἱ ἡμίθεοι ποτὲ δὲν ἔχουν διαδόχους!

ᾠ Δύσις, Δύσις, πρόσεξον· ἐπάνω τῶν συννέφων

ᾠτι ὑπάρχει καὶ Θεὸς τῶν ἀσθενῶν στοχάσου.

Περᾶ ὁ χρόνος τῶν ἐθνῶν τὴν ῥώμην καταστρέφων....

Μετρίασε τὰς ὕβρεις σου καὶ τὰ κτυπήματά σου.

Καθὼς κτυπᾶς θὰ κτυπηθῆς ἕνα καιρὸν ἐπίσης·

Ἐνταποδίδει ὁ Θεὸς καὶ πρόσεξον, ᾠ Δύσις!

Ἐνθυμηθῆτε· ὄνομα δὲν εἶχατε ἀκόμη,

ᾠπότε τῆς Πατρίδος μου ἐδέσποζε τὸ δόρυ,

Καὶ ἦτον ὅλη ἄρωμα καὶ ποίησις καὶ ῥώμη.

Ἄλλὰ παρήλθον οἱ καιροὶ κ' ἠσθένησεν ἡ κόρη·

Καὶ ἡ Ἑλλάς τῶν Πλαταιῶν κατέστη νῦν σημεῖον

Ἀστειοτήτων μυσαρῶν καὶ χλευασμῶν μυρίων!

Ἄγνώμονες! δὲν εἶχτε οὐδὲν ἐξ ὧτων τώρα
 Καυχᾶσθε, ὅπερ κτῆμά μας δὲν εἶναι... Ἡ θρησκεία,
 Ὁ λόγος, ὁ πολιτισμὸς εἶν' ἐδικά μας δῶρα.
 Ἡμεῖς ὑπῆρξαμεν τὸ φῶς, ἡμεῖς, καὶ σεῖς σκοτία.
 Καὶ πίπτοντες ἐδώκαμεν εἰς τὴν Εὐρώπην φῶτα,
 Καὶ τώρα μᾶς ἐμπαίζετε καὶ στρέφετε τὰ νῶτα!

Ἡὼς σας ἦτον ἡ λαμπὰς τοῦ κρούς μας φορείου·
 Φῶς, τῆς βαθείας σας νυκτὸς διώξασα τὰ σκότη,
 Κ' ἐπάνω τοῦ ὀδυνηροῦ ἡμῶν ἐπιτυμβίου
 Ὑπῆρξεν ἡ ἀνάγνωσις τῆς Δύσεως ἡ πρώτη.
 Τὸ φῶς τὸ δάνειον αὐτό, ἀχάριστοι, κρατεῖτε,
 Πλὴν μὴ τὴν γαλουχήσασαν ὑμᾶς λιθοβολῆτε!

Φεῦ! ὡς καὶ τὴν ἀγίαν μας αὐτὴν ἀμφισβητεῖτε
 Καταγωγὴν· τὸ μῖσός σας μᾶς κράζει ἀλλοφύλους·
 Τὸ μυροδόλον ὄνομα τοῦ Ἑλληνοῦς μισεῖτε,
 Καὶ μᾶς ὠνόμαξε ποτὲ τὸ στόμα σας «Γραικύλους.»
 Γραικύλους! καὶ τὸ αἷμά μας νοθεύετε ἀκόμα·
 Καὶ τὸνομα πλαστογραφεῖ, ὅταν μισῇ, τὸ στόμα!

Πλὴν εἰς τὴν ὕβριν ἡ Ἑλλάς ὡς νέφος τρικυμίας
 Ἀπῆντησε κραδαίνουσα τὸ δόρυ τῆς ὀργίλου,
 Κ' ἔτη ἐκτὼ τὸν κολοσσὸν κτυπῶσα τῆς Τουρκίας,
 Εἰς τὴν Εὐρώπην ἔκραξεν· « ἰδέτε τὸν Γραικύλον! »
 Κ' ἐχειροκρότησεν ἡ γῆ τῆς κόρης τὴν πορείαν,
 Κ' ἦλθεν ὁ Βύρων νὰ ταφῇ εἰς μίαν τῆς γωνίαν!

Ἑλλάς! εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ· συγχώρησον τὴν ζάλην,
 Συγχώρει τὰ βράπισματα τῶν νέων Ἰουδαίων.
 Τὰ πάθη σου λατρεύομεν· ἀλλ' ἀνεγείρου πάλιν·
 Δεῖξον ἡμῖν τὴν ἔνδοξον ἀνάστασίν σου πλέον!
 Δεῖξον ἡμῖν... Ἀπηύδησαν, Πατρίς, τὰ ὄρφανά σου,
 Πορφύραν λάβε, πάτησε τὰ κρύα σάβανά σου.

Φεῦ, ὄξος μᾶς ἐπρόσφερον ἡ Δύσις, ὄξος μόνον·
 Ῥάπισμα εἰς τὸ βράπισμα καὶ σκῶμμα εἰς τὸ σκῶμμα.
 Τοῦ Βυζαντίου ἔρριψεν ἡ ἔχθρα τῆς τὸν θρόνον
 Πρὶν ὁ Μωάμεθ γεννηθῇ ὁ δεύτερος ἀκόμα.
 Τύχη καλῇ καὶ ἤρπαξε τὸν θρόνον μας ἐκεῖνος·
 Ἀλλοσίμονον ἂν ἐπ' αὐτοῦ ἐκάθητο Λατῖνος!

Εἶν' ἀληθές, ἐπάθαμεν παρὰ τῶν Τούρκων τόσα·

Κατέτρωγε τὰ σπλάγχνα μας καὶ νύκτα καὶ ἡμέραν·
'Εσώθη πλὴν ὁ ἔθνισμός, τὸ θρήσκευμα, ἡ γλῶσσα.

Ὁ Παπισμὸς ἔχει πολὺ τὴν χεῖρα μακροτέραν.
Μαραίνει, πνίγει τὴν ψυχὴν, δολοφονεῖ... Ἀκόμα
Φέρει πληγὰς τῶν Βενετῶν τὸ ἀσθενές μας σῶμα!

Ναί· ὅτε εἴχομεν πνοὴν τινὰ εἰσέτι μόλις,

Φέροντες πῦρ καὶ σιδηρὸν ἀλήται Σταυροφόροι,
Διήρπαζον τὰς χώρας μας, κατέκαιον τὰς πόλεις,
Κ' ἐκτύπα πάσχοντα λαὸν τὸ ἀνανδρὸν των δόρυ.

Τοιαύτην μᾶς ἀπέδιδον εὐγνωμοσύνην τότε,
Οἱ στρατιῶται τοῦ Χριστοῦ, οἱ εὐγενεῖς ἱππῶται!

Δὲν εἴσθε σεῖς, φιλόανθρωποι λαοὶ τῆς Βρετανίας,

Οἵτινες ἐπωλήσατε τὴν Πάργαν; καὶ τὸ αἶμα
Δὲν ἔπικε τοῦ Ῥήγα μας ὁ γυψ τῆς Ἀουστρίας;
Καὶ ὅτε πρὸς τὸν Ὑψιστον ἐγείροντες τὸ βλέμμα,
Εἰς σπάθην μετεβάλαμεν τοῦ Τούρκου τὰς ἀλύσεις,
Καὶ τότε πόσῃ καθ' ἡμῶν δὲν ἔπραξες, ὦ Δύσις;

Ἐκτὸς ὀλίγων σου υἱῶν, ὀλίγων ἡμιθέων,
 Οὓς ὁ ἀγὼν ὑπέκλεψεν ὁ μέγας τῶν Ἑλλήνων,
 Ὀλίγα δὲν ἐπάθχμεν παρὰ τῶν Εὐρωπαϊῶν....
 «Τὸ Ναυαρῖνον!» πάντοτε φωνεῖτε, «Ναυαρῖνον!»
 Κουράζει πλέον ἢ φωνὴ αὐτὴ ἢ αἰωνία.
 ὦ, εἶθε σφαῖρά σας ἐκεῖ νὰ μὴ ἀντήχει μία!

Καὶ τώρα τί ἐπράξχμεν λοιπόν, καὶ Σταυροφόροι
 Καθ' ἑνὸς ἔθνους ἀσθενοῦς ἠγέρθητε; τί παταίει
 Ἡ ὄρφανὴ τοῦ Κάνιγκος, τοῦ Σατωδριᾶν ἢ κόρη,
 Ἄν σπεῖρα τις ἐκ τίγρεων πεισματωδῶς παλαίη
 Καὶ σύρη ξένους κ' Ἑλληνας εἰς τὴν αἰχμαλωσίαν;...
 Μὴ ἔχουν ἐθνικότητα τὰ τέρατα κάμμίαν;

Δὲν γέμουν οἱ Παρίσιοι, ἢ Βιέννη, τὸ Λονδῆνον
 Ἄπὸ φονεῖς; Δὲν εἶν' ἐκεῖ ὁ φόνος ἐπιστήμη;
 Δὲν ἀνυψώνει ἢ κλοπὴ τὸ μέτωπον ὡς κρίνον;
 ὦ, ἔχει φθάσει κ' εἰς ἡμᾶς τῶν ἀθλων σας ἢ φήμη....
 Ἐχετε κικουργήματα, ὦν τῶνομα ἀκόμα
 Δὲν ἐννοοῦμεν, κ' Ἑλληνας δὲν τὰ προφέρει στόμα!

Γεγρηρακιὺ' ἀμαρτωλός, τοῦ Τρόπμαν μήτηρ, σίγα!
 Σιώπα πλέον Βρεττανέ, ἀκόρεστος κακία·
 Διὰ ληστὰς, ὦ Ἰταλέ, ὀμίλει σὺ ὀλίγα,
 Καὶ μὴ συρίζης, ἔχιδνα τῆς Δύσεως, Αὐστρία!
 Καθαρισθῆτε, κ' ἔπειτα τὴν γλῶσσάν σας κινεῖτε·
 Ἐταῖραι, τὸ ὀλίσθημα τῆς κόρης σεβάσθητε!

ὦ, ναι· ἐνῶ εἰς πρόοδον καυχᾶσθε πρὸ αἰῶνων,
 Καὶ Ἄργους ἀστυνομικοὺς ἀπείρους συντηρεῖτε,
 Ἐνῶ στρατοὺς ὀπλίζετε κατὰ τῶν δολοφόνων,
 Ὅπόσους εἰς τὰς πόλεις σας κακούργους ἀριθμεῖτε!
 Καὶ ὅμως δούλους ἔχετε προθύμους εἰς τοὺς νόμους,
 Τοὺς τηλεγράφους, τὸν ἀτιμὸν καὶ τοὺς σιδηροδρόμους!

Κ' ἡμεῖς;... Χθές μόνον ἡ Ἑλλάς παρήτησε τὸ μνημῆμα·
 Κάνεν ἀπὸ τὰ μέσα σας τὰ παμπληθῆ δὲν ἔχει·
 Εὐρίσκεται εἰς τὴν ὁδὸν καὶ εἰς τὸ πρῶτον βῆμα,
 Κ' ἐκ τῶν πολλῶν τραυμάτων τῆς τὸ αἷμα ἔτι τρέχει.
 Μὴ τὴν κτυπᾶτε· παύσατε νὰ τὴν συκοφαντῆτε·
 Τὸ ἄδικον καὶ ἡ ἰσχὺς ὀφείλει νὰ φοβῆται.

Ἐλλάς! εἰκὼν τοῦ Ἰησοῦ· συγχώρησον τὴν ζάλην,

Συγχώρει τὰ ῥαπίσματα τῶν νέων Ἰουδαίων.

Τὰ πάθη σου λατρεύομεν· πλὴν ἀνεγείρου πάλιν·

Δεῖξον ἡμῖν τὴν ἐνδοξον ἀνάστασίν σου πλέον!

Δεῖξον ἡμῖν.... Ἀπηύδησαν οἱ δυστυχεῖς υἱοὶ σου·

Ἡμεῖς ἐκλάυσαμεν πολὺ· ἄς κλαύσουν κ' οἱ ἐχθροί σου!

1870

ΣΤΙΓΜΗΣ ΠΛΑΝΗ *

(ΚΕ' Μαρτίου 1877)

ΑΦΙΕΡΟΥΝΤΑΙ ΤΩ ΓΕΝΝΑΙΩ ΦΙΛΩ Γ. ΓΟΥΣΙΩ

ΜΑΧΗΤΗ ΤΟΥ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΥ ΑΓΩΝΟΣ.

Α'

Δέν άναιβαίνω τή βραδυά, δέν άναιβαίνω τούτη

Στό βήμ' αὐτὸ μ' ὄψι χλωμὴ σὰ νεκρικὸ λουλοῦδι·

Θενά μυρίσ' ἢ Μοῦσά μου θυμάρι καὶ μπαροῦτι,

Καὶ ἀπὸ φλόγα τουφεκιοῦ θά βγάλω τὸ τραγοῦδι....

Πατέρες, ὁποῦ κίτεσθε σάν κάστρα χαλασμένα,

Σάν κρεμισμέναις ἐκκλησιαίς στοὺς κάμπους καὶ στὸ κῦμα,

Νεκροὶ τῆς Λαύρας σταυραῖτοί, δελφίνια πεθαμμένα,

Μὴ πικραμένοι γέρνετε καὶ σήμερα στὸ μνημα!

Ἐυπνᾶτε· δέν θ' ἀκούσετε ψαλμὸ θανάτου πάλι·

Τὸ θυμιατῆρι τὸ πικρὸ τοῦ τάφου δέν θά πιάσω·

Ἄλλο τραγοῦδι καὶ σκοπὸ ἢ λύρα μου θά ψάλῃ.

Τοὺς τάφους σας μὲ τουφεκιοῦ καπνὸ θενὰ θυμιάσω!

....Δέν τρέμ' ἢ γῆ σάν στράτευμα ἀπὸ μακρὰ νὰ φθάνῃ;

Μάτια μεγάλα, ὀλόχρα δέν λάμπουν ἐκεῖ μέσα;

Δέν εἶν' αὐτὸ τὸ φτερωτὸ τοῦ Μάρκου, γιαταγάνι;

Κί αὐτὸ τὸ μαῦρο σύννεφο ῥάσο πλατὺ τοῦ Φλέσσα;

Νὰ τὸ χιονάτο ἄλογο τοῦ Καρσίσκου, νάτο·

Νὰ τὸ τιμὸνι πῶσπασε, Μικούλ' ἢ δεξιά σου....

Κ' ἐκεῖνη ἢ βελανηδιὰ ποῦ φαίνεται' ἐκεῖ κάτω,

Δὲν εἶναι ὁ Γκρηζώτης μας εἰς τὸ πλευρὸ τοῦ Βάσσου;

Δὲν εἶν' αὐτὸ τὸ ἔλατο ἢ λεβεντιὰ τοῦ Διάκου,

Κ' ἐκεῖνο τ'ἄστρο, τὸ θολὸ ἀνάβλεμμα τοῦ Δράκου;...

Λεύκαις κυττάζω ζωνταναίς, ὀλόψυχα πλατάνια,

Στήθια πλατεῖα σὰν κύματα ποῦ ὁ βοριᾶς φουσκώνει·

Χτυποῦν τσαπράζια κλέφτικα κι' ἀστράφτουν γιαταγάνια,

'Εδῶ ἀσῆκωτο κουπί, ἐκεῖ βαρὺ μηλιόνι.

"Αχ, εἶν' τοῦ Μάρτη τὰ παιδιὰ, ἐκεῖνα εἶναι πάλι!

Λάμπει χαρὰ στὸ βλέμμα τους κι' ἀστράφτουν τ' ἄρματά τους·

Τὴ λύρα μέσ' στοῦ ὕπνου τους ἀκούσανε τὴ ζάλῃ,

Ποῦ παίρνει τὸ τραγοῦδι' τῆς ἀπὸ τὰ μνήματά τους. —

Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ποῦ στοῦ Μοριᾶ τὰ κορφοβούνια στέκει,

Κι' αὐτὸς ποῦ τοῦ Ταύγετου τὴν κορυφή ψηλόνει;

Βουνὸ ἀπάνω σὲ βουνό, φωτιὰ κι' ἀστροπελέκι.

Δὲν εἶσαι σὺ, Πετρόμπεη, καὶ σὺ, Κολοκοτρώνη;....

Νὰ τοῦ Ἀνδρούτσου ὁ αἰτός, συννεφιαστός, μονάχος·

Στ' ἀνάβλεμμά του φαίνεται βαθὺς ἀκίμη πόνος,

Κ' εἶναι τὰ στήθια του πλατύς, χορταριασμένος βράχος....

Στράτευμα κι' ἄλλο ἔρχεται.... Ὁ Γρίβας εἶναι μόνος!

Δὲν εἶν' ἐκεῖνη ἢ φωτιὰ ἢ ὄφι τοῦ Κανάρη,

Καὶ τοῦ Τζαβέλλα τὸ κορμὶ ἐκεῖνος ὁ ἀγέρας;

"Αχ, ἓνα δὲν ἀπόμεινε τοῦ Γερμανοῦ λειοντάρι,

Στολίσθη μ' ὄλα τ' ἄστρα του τῆς Λαύρας ὁ αἰθέρας!

Ἡ Ῥούμελη καὶ τὰ Νησιὰ καὶ ὁ Μοριάς ἀστράφτει,
 Καὶ βλέπω ὅπου κι' ἂν σταθῶ ἀρματωλὸ καὶ Ναύτη!
 Κιλῶς μᾶς ἤλθετε, παιδιὰ τῆς Λαύρας τῆς ἁγίας·
 Καλῶς μᾶς ἤλθετε, νεκροὶ τῆς Πρώτης Λειτουργίας.
 Θέλετε καὶ στὴ δεύτερη ν' ἀστράψῃ τὸ σπαθί σας;
 Ἀφήσετέ τηγε 'ς ἐμᾶς· δὲν εἶν' αὐτὴ δική σας...
 Κ' ἐμεῖς μποροῦμε ν' ἄχῳμε στὴ Λαύρα τὸ λημέρι,
 Ἔχομε χέρι γιὰ σπαθί καὶ γιὰ λαμπάδα χέρι!
 Δὲ σᾶς καλοῦμε γιὰ φωτιὰ καὶ γιὰ τουφέκι τώρα·
 Τὸ καρυφύλλι δούλεψε στῆς νειότης του τὴν ὥρα.
 Σήμερα μέσ' στὸ χέρι μας δουλεύει τὸ μαρτίνι·
 Κλεφτόπουλο βαφτίσθηκε, ἀρματωλὸς ἐγένη...
 Ἀκοῦστε πῶς ἀντιλαλεῖ τ' ἀθάνατο τρχγοῦδι,
 Ὅπου θὰ πύσῃ μοναχὰ 'ς ἁγίου τάφου σκόνῃ·
 Ἐκεῖ ὅπου μωσχοβολεῖ εὐσπλαγγχνικὸ λουλοῦδι,
 Καὶ τοῦ Παλαιολόγου μας τὸ ὄνειρο μυρόνει....

Β'

Ἦλθε ἡ ὥρα νὰ χαρῆ, πατέρες, ἡ ψυχὴ σας·
 Χειλιδονάκι γίνετχι ἡ Μοῦσα στὴ γιορτὴ σας,
 Καὶ τρχγοῦδεῖ ἐλόγχαρη καὶ στὸ σταυρό σας ψάλλει,
 Καὶ φέρνει, φέρνει εἴδησι ὀλόφωτη, μεγάλη...
 Πατέρες· δὲν κοιμοῦντχι πλειά, ξυπνήσαν τὰ παιδιὰ σας·
 Ἄιτοὺς γεννοῦνε οἱ αἰτοὶ καὶ φλόγχις ἡ φωτιά σας.

Τὸν ἴδιο ἀρχίσαμε χορό, τὸ ἴδιο πανηγῦρι....

Στὴ μύρη γῆ ποῦ κοίτεσθε ὁ Τούρκος δὲν θὰ σπείρη·
Δὲν θενὰ βόσκη ἀράπικη στοὺς κάμπους σας φοράδα,

Καὶ μιὰ θενὰ τὴν κάμωμε, μιὰ πάλι τὴν Ἑλλάδα!
Τὰ χρόνια μας τὰ χρόνια σας σφιχτὰ θ' ἀγκαλιασθοῦνε,
Καὶ κρίνα μέσ' στῆς δάφναις σας δροσάτα θὰ σπαρθοῦνε.

Ἄχ, ναί· νὰ σμιξοῦν μιὰ φορὰ μὲ σέ, Εἰκοσιένα,
Τὰ φλογισμένα νειάτα μας, κ' ἓνα νὰ γείνουν, ἓνα!

Μιὰ ἱστορία ν' ἄχωμε, καὶ ἓνα κοιμητήρι,

Κ' ἓνα τραγῶδι στοῦ Καιροῦ μάζη τὸ πανηγῦρι....

Θέλω νὰ τελειώσωμε μὲ τὸ σπαθὶ ἀντάμα,

Καθὼς ἐσεῖς τ' ἀρχήσατε, τὸ ξακουσμένο δρᾶμα.

Θέλω τὸ τέλος νὰ γενῆ σάν τὴν ἀρχὴ του, ἔχι·

Καλλίτερο· ὁ πόλεμος ποτὲ νὰ μὴ τελειόνη·

Τὸ θαῦμα ν' ἔναι αἰώνιο, κάθε καιρὸς νὰ τῶχη,

Κι' ὅταν τὸ τέλος ἔρχεται, ἀρχὴ νὰ ξημερόνη.

ὦ, τί καλὰ ποῦ ἐκάμετε, Πατέρες τουρκομάχοι,

Κι' ἀφήσατε ἀτέλειωτη τὴν ἱερὴ σας μάχη!

Χάρισμα θενὰ εἶχαμε Θεὸ κ' Ἑλευθερία,

Ὡσάν παιδιὰ ἀνάξια κληρονομία πλουσία....

Ἰδρωτα κι' αἷμα θέλομε νὰ χύσῃ τὸ κορμὶ μας,

Γιὰ νὰ χαιρώμαστε θεὸ κ' Ἑλευθερίᾳ δική μας!

ὦ, καρτεράτε, ἥρωες, καὶ ταῖς ἡμέραις ὅλαις

Κ' ἐμεῖς θενὰ ταῖς κάνωμε κ' ἐμεῖς ἀκόμη σκόλαις.

Πολὺ δὲν θέλ' ἢ δροσερὴ δαφνοῦλά μας ν' ἀνοθήσῃ·

Θ' ἄχωμε, Μπότσρη, κ' ἐμεῖς δικό μας Καρπενῆσι,

Μιὰ δεύτερη Τριπολιτσά κ' ἑμεῖς, Κολοκοτρώνη,
 Μία, Κανάρη, Τένεδο, Μιαούλη, μιὰ Μεθώνη!
 Κ' ἑμεῖς θενὰ χορέψωμε σὲ ἄλλης Γραβιάς Χάνι,
 Κ' ἑμεῖς θὰ πολεμήσωμε σὲ δεύτερο Λεβίδι,
 Κ' εἰς δεύτερη Ἀράχοβα θ' ἀστράψη γιαταγάνι!
 Θὰ γείνη ὁ γάμος· βάλαιμε στὸ χέρι δαχτυλίδι....
 Κι' ἀνίσως δὲν μαράνουνε τῆς λευθεριάς τὸ κρίνο,
 Τὰ ἐδικά μας στέφανα δὲν θά'χουν Ναυαρίνο!

Γ'

Πατέρες, ὅπου κοίτεσθε σὰν ἔλατα γερμένα,
 Σὰν κρεμισμένας ἐκκλησιαίς, σὰν κάστρα χαλασμένα,
 Ἐλάτε εἰς τοῦ ψάλτη σας κοντήτερα τὸ πλάι·
 Σᾶς φέρνει δάφνης καὶ ἰτιάς ἀπ' τὰ παιδιά σας Μάϊ!
 Τὸν κόψαν μὲ τὰ χέρια τους καὶ μὲ τὸ γιαταγάνι
 Στῆ Μακρυνίτσα, στ' Ἀγραφα· τὸν ἔκαμαν στεφάνι.
 Εἶναι τὸ πρῶτο χάρισμα· στοῦ τάφου σας τὸ χῶμα
 Καὶ ἄλλαις δάφναις καὶ ἀνθούς θὰ στείλουμε ἀκόμα.
 Δικός μας εἶναι ὁ καιρός, καὶ δὲν θενὰ μᾶς φύγη.

 Καταραμένη ἡ στιγμή, ποῦ γύρισαν ὀπίσω
 Πρωτοταξείδευτον αἰτὸ στὸ πρῶτό του κυνήγι....
 Ἄχ, νὰ μπορούσα τὸ χαρτί ἐκεῖνο νὰ ξεσχίσω!
 Κρῖμα σὲ τέτοιο στράτευμα, νὰ τὸ γυρίσουν κρῖμα·
 Νὰ σταματήσουν τὸ βοριᾶ, νὰ φράξουνε τὸ κῦμα!

Δὲν βλάπτει· ἄς ἐγύρισε· θὰ ξαναπάγη πάλι·

Τ' ἀστροπελέκι ποιὸς κρατεῖ καὶ τὴν ἀνεμοζάλη;...

Ἄχ, μὰ τὸ αἶμα τ' ἅγιο ποῦ λούζει τὴν Πατρίδα,

Τῆς Ματαράγκας τὴ φωτιά, τοῦ Λάγιου τὴ λεπίδα,

Μὰ τοῦ Φεραίου τὸνειρο καὶ μὰ τὰ παλληκάρια,

Ποῦ χθὲς ἀκόμη ἐπέσανε ἀγνώριστα λειοντάρια·

Μὰ τὰ φαρμάκια ποῦπιαμε καὶ πίνουμε ὡς τώρα,

Σκυθία δὲν θενὰ γενῆ ἢ μυρωμένη χώρα!

Τοῦ ἡλίου τὴν κληρονομιά οἱ Σλάβοι ἄς ματιάξουν·

Ἐκεῖ π' ἀηδόνια κηλαΐδοῦν ἀρκούδαις δὲν φωλιάζουν.

Ἐχομε ἡλιο, ποῦ μπορεῖ τὸν πόλο νὰ τὸν λιώση,

Καὶ φῶς καὶ εἰς τὰ τάρταρα τ' ἀφώτιστα νὰ δώση!

Ἐχομε ἀπὸ πάνω μας ἓνα γαλανομμάτη,

Ὅπου Σκυθίας συννεφιαῖς κ' ὀμίχλαις δὲν τοῦ πᾶνε·

Ἐναν αἰώνιο Θεὸ μ' ἀλοίμητο τὸ μάτι,

Καὶ μυρωμένα χρώματα π' ἀνθοῦς μόνο γενᾶνε!

Καὶ ἂν δὲν φθάνουν ὅλ' αὐτὰ νὰ σώσουν τὴν τιμὴ μας,

Ἐχομ' ἀκόμη, ἔχομε τὸ ὕστερο σπαθὶ μας!

1877

Ο ΓΕΡΟ-ΚΑΠΕΤΑΝΟΣ

Παιδιά! γι' ἀκοῦστέ με κ' ἐμὲ τὸ Γέρο-Καπετάνο,
Ποῦ τὰ μαλλιά μου ἀσπρίσανε στὸν πόλεμο ἀπάνω.
'Απὸ τὰ χρόνια τοῦ 'Αλῆ τὸν τούρκο ἐπολεμοῦσα,
Κ' εἶδαν πολλὰ τὰ μάτια μου ἐκεῖ ποῦ περπατοῦσα.
Στὸν πόλεμο γεννήθηκα... μαθήτεψα παιδιάκι
Στοῦ γέρο-Ζίδρου τὸ σχολειὸ καὶ τοῦ Καρχαῖσκάκη.—
'Επαρχέρασε, παιδιά, τὸ ἄπιστο λειοντάρι·
Δὲν εἶν' ἐκεῖνο ποῦξερκ καὶ θέλει μακελάρη.
Γιὰ σηκωθῆτε μιὰν αὐγὴ μὲ τὰ σωστά σας ὅλοι,
Καὶ τὸ σταυρό σας κάμετε νὰ μποῦμε μέσ' στὴν Πέλι

Παιδιά! ἐχάθηκ' ἡ τουρκιά, δὲν εἶναι γενιτσάροι·
'Εκείνους τοὺς σκοτώσαμε... τοὺς πῆρε τὸ σεργάρι.
'Α, δὲν ἐπρόφθασε νὰ ἰδῆ καὶ τὸ δικό σας μάτι
Τοῦ τούρκου ὅταν ἄφριζε καὶ χόρευε τὸ ἄτι!
Χιλιμιντροῦσε μοναχὰ κ' οἱ Φράγκοι ξεψυχοῦσαν,
Καὶ μόνο τὰ κλεφτόπουλα τὸ δρόμο του ἐκρατοῦσαν.

Τῆ χώρα μας μοιράζουμε μ' αὐτοὺς μὲ τὸ μαχίρι,
 Ἐμεῖς ἀπάνω στὰ ψηλά, κι' αὐτοὶ στὰ κάτω μέρη...
 Ἐγάθησαν οἱ Τσάμιδες κ' οἱ Ἀρβανίταις ὅλοι,
 Κι' ἀκόμα, δύστυχα παιδιά, δὲν μπήκατε στὴν Πόλι!

Ἄχ! πάλι τὰ θυμήθηκα τὰ περασμένα χρόνια,
 Τῆς μάχαις, τὰ λημέρια μας, τῆς Λιάκουρας τὰ χιόνια...
 Παιδιὰ ὡσὰν τὰ ἔλαττα, στὸν πόλεμο θρεμμένα,
 Μὲ μάτι μαῦρο, σὰ φωτιά, μὲ στήθια δασωμένα,
 Μ' ἓνα σταυρὸ στὸ χέρι τους κί μιὰ κελὴ μαχαίρα,
 Ἐπελεκοῦσαν τῆς τουρκιάς τοὺς λύκους νύχτα μέρα.
 Κάθε ἡμέρα πόλεμος, κάθε νυχτιά τουφέκι·
 Ἀπόστρινε τὸ χέρι μας ἀπ' τὸ πολὺ πελέκι...
 Ἐκεῖνοι τὴν ὥρα πέθαναν... ἐκοιμηθῆκαν ὅλοι·
 Ἄχ, ἂν ξυπνοῦσαν, μπαίναμε γιὰ μιὰ στιγμή στὴν Πόλι!

Ἄσπριζε τότε, ἄσπριζε σὰν χιόν' ἡ φουστανιέλλα
 Στοῦ Νικο-Τσάρα τὸ κορμί, στοῦ Γρίβα, στοῦ Τζαβέλλα.
 Χρυσὰ τσαπράζια βρόνταγαν στὰ στήθια τοῦ Μηλιώνη·
 Οἱ δράκοι δὲ φορούσανε στενὰ τοῦ Κατσαντώνη.
 Τῆρα καιρὸς ποῦ πέρασε, τῆρα καιρὸς ποῦ πάει!
 Ὁ Κλέφτης κ' ἡ Ἐλευθεριά χτυποῦσαν πλάι πλάι·

Τὸ καρυοφύλλι ἄκουες ἐδῶ κ' ἐκεῖ νὰ πέφτη,
 Καὶ κάθε ράχη ἔκρυφτε ἄρματωλὸ καὶ κλέφτη.
 Ἄχ, τότε ἂν ἐσμίγανε σὲ μιὰ σημαία ὅλοι,
 Μὰ τὸ σταυρὸ ποῦ προσκυνῶ τοὺς παίρναμε τὴν Πόλι!

Εὐπνα, καϋμμένη λεβεντιά· στοιχειώσου, Κώστα Πάλα·
 Θανάση Διάκο, πρόβαλε· ροβόλα, Μπουκουβάλα·
 Εὐπνα, μικρὸ Χορμόπουλο· πετάξου, γέρο-Νάσο,
 Ἄνδροῦτσο, ζώσου τ' ἄρματα, καβάλλα Καρατάσο!
 Πάλι τουφέκι ἄνοιξε... ἐβγάτ' ἀπ' τὰ κλαδιά σας,
 Καὶ στῶν σπαθιῶν σας βάλετε τὸν ἴσκιο τὰ παιδιά σας.
 Ἀφήσετε τὴ μαύρη γῆ, τὴ λαγκαδιά, τὸ βράχο,
 Κ' ἐλάτε, μὴν ἀφίνετε τὸ Δῆμό σας μονάχο!
 Εὐπνησε στράτευμα νεκρό, ἀναστηθῆτε ὅλοι,
 Ὁ γέρο-Δῆμός σας μὲ σᾶς θὰ μπῆ μέσα στὴν Πόλι!

Σωριάζεται ὁ γίγαντας, τὸν ἔφαγε τὸ κρῆμα·
 Χαράζει, κί ὁ βρυκόλακας μυρίσθηκε τὸ μνήμα.
 Κ' ἐσεῖς ἀκόμη κάθεστε, παιδιὰ δυστυχημένα;
 Σαπίζει ὅποιος κάθετει μὲ χέρια σταυρωμένα.
 Ντροπὴ, παιδιὰ, στὰ νειάτα σας, ντροπὴ στὴ λεβεντιά σας
 Ἄκόμη μιὰ δὲν ἄκουσε ὁ τοῦρκος τουφεκιά σας!

Ἄχ! θυμηθῆτε αἰμά μας πῶς εἴσθε καὶ καρδιά μας·

Ἀφῆστε τὰ βιβλία σας, ζωσθῆτε τὰ σπαθιά μας,
Καὶ τρέξετε στὴν Ἡπειρο, στὴ Θεσσαλία ὄλοι·

Εἶναι δική μας, βρέ παιδιά, ἡ ξακουσμένη Πόλι!

Τὸ εἶδετε· ἀκόμη χθές ἡ Κρήτη μοναχὴ της·

Ἐπάλαυσε μὲ τὴν τουρκιά μὲ μόνο τὸ σπαθί της.

Φωτιά κι' ἀράπης καὶ τουρκιά καὶ πείνα τὴ χτυποῦσε,

Μ' αὐτὴ κρατοῦσε τ' ἄρματα, μ' αὐτὴ δὲν προσκυνοῦσε!

Ἀπ' τὴ Φραγκιὰ βοήθεια δὲν καρτεροῦσ' ἐκείνη·

Γνωρίζει τὴ βοήθεια ὁ ξένος πῶς τὴν δίνει....

Καὶ σεῖς ἐλεύθερα παιδιά ἀπ' τὸ σκολεῖο βγαλμένα,

Ἐλευθεριά προσμένετε ἀπ' τὴ Φραγκιά, καυμμένα;

Εἰς τὰ σπαθιά σας βρίσκεται· γιὰ ξεσπαθῶστε ὄλοι,

Καὶ πᾶμ' ἀπὸ τὸν ἄπιστο νὰ πάρωμε τὴν Πόλι!

Ἐμεῖς θεὸς νὰ τὴν πάρωμε, ἐμεῖς, καὶ ὄχι ἄλλοι·

Ποιοὶ εἶν' αὐτοὶ ποῦ σήκωσαν ἀπάνω τὸ κεφάλι;

Ποιοὶ Σέρβοι καὶ ποιοὶ Βούλγαροι καὶ ποιοὶ Ἑρζεγοδῖνοι;

Χωρὶς τὴ φουστανέλλα μας μπορεῖ φωτιά νὰ γείνη;

Ἄν ἡ ψυχὴ τους ξύπνησε καὶ φῶς ζητοῦνε ὄλοι,

Τὸ φῶς δὲ θὰ τοὺς δώσουνε οἱ σκοτεινοὶ Χαχλόλοι.

Δὲ δίνει ἥλιο ἢ νυχτιά, κ' ἐλευθεριά οἱ Ῥώσσοι·

Ὅ,τι δὲν ἔχει ποῖος μπορεῖ στὸν ἄλλονε νὰ δώσῃ;
 Ἄς πάρουνε τοὺς τόπους τους τοὺς σιλαβωμένους ὅλοι,
 Κι' ἄς μὴ καλοκυττάζουνε τὴν ἔμμορφή μας Πόλι!

Τὴν Πόλι!.. τὴν Ἀγιά Σοφιά!... Γιατί, γιατί, παιδιά μου,
 Μὲ τ' ὄνομά της μοναχὰ φτερόνετ' ἡ καρδιά μου;
 Τὸν Ἅγιο Ἰάφο προσκυνῶ ἀπὸ μακρὰ μὲ πόνο,
 Μὰ Ἅγιο Ἰάφο μου ἐγὼ τὴν Πόλι ἔχω μόνο!
 Πρῶτα στὴν Πόλι, κ' ὕστερα στὸν Ἅγιο Ἰάφο πᾶτε·
 Παιδιά, ἀνίσως δὲν τὴν δῶ, νὰ μοῦ τὴν χαιρετᾶτε!
 Ἐνα κερὶ ἀνάψετε ἀκόμη καὶ γιὰ μένα
 Εἰς τὴν Ἀγία Τράπεζα, παιδιὰ εὐτυχισμένα,
 Κι' ἄς κράξῃ ἓνας ἀπὸ σᾶς, ὅταν θὰ μπῆτε ὅλοι,
 « Ὁ γέρο-Δῆμος μοναχὰ δὲν μπῆκε μέσ' στὴν Πόλι! »

Μὰ δὲν πεθαίνει εὐκολὰ ὁ Δῆμος, δὲν πεθαίνει,
 Καὶ ἡ ψυχὴ του δύσκολα ἀπ' τὸ κορμί του βγαίνει.
 Θὰ τὴν κρατήσω τὴ ψυχὴ στὰ δόντιά μου ἀπάνω·
 Στὸ στρῶμα δὲν τῶχω σκοπό, ὀλόρθος θὰ πεθάνω.
 Θέλω τὸ Χάρο νὰ τὸν βρῶ σὲ μάχη ἀναμμένη...
 Πόση τουρκιά, μωρὲ παιδιά, πόση τουρκιά πεθαίνει

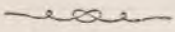
Χωρίς σπαθί έλληνικό, δικό μας γιγαταγάμι!

Μᾶς κλέβ' ό χάρος, κι' ό έχθρός απ' άλλον θά πεθάνη....

Ζωσθήτε δαμσχί σπαθί, άρμκτωθήτε όλοι,

Και ξέρ' ό Δήμος από ποϋ πηγαινόντε στήν Πόλι!

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΟ 1867

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

Ο ΕΠΑΙΤΗΣ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΩ ΓΕΝΝΑΙΩ ΦΙΛΩ.

ΠΑΝΩ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ.

Ένας γέρο-Καπετάνος, παληὸς ναύτης τοῦ Κανάρη,
Ἄπ' ἐκείνους ποῦ ὁ κόσμος ἄλλη δὲν θὰ ἰδῆ φορά,
Κάθουνταν μισογερμένος σ' ἓνα ἔρημο λιθάρι,
Σὰ δελφίνοι ποῦ τὸ κύμα ρίχνει ἔξω στὴ ξηρά.
Πικρὴ λύρα τὸ δεξί του μὲ δυὸ δάχτυλα κρατοῦσε,
— Εἰς τὴν θάλασσα τὰ ἄλλα τ' ἄφησε, στὴν Ἐρισσό.—
Ἐμπροστά του εἶχε δίσκο καὶ θλιμμένος τραγουδοῦσε
Τοῦ Μικούλη τὸ κανόνι, τοῦ Κανάρη τὸν πυρσό,
Κ' ἐψιθύριζε ἀκόμα· « Ἐγια μὸλα, ἔγια λέσα!
« Εἰς τοῦ κίπετὰν Βγγέλη ρίξτετε τὸ δίσκο μέσα. »

Ἀσημένια τὰ μαλλιά του ἀνεσήμονε τ' ἀγέρι·
Πότε σκέπαζαν καὶ πότε δείχνανε πληγὴ πλατεῖα,
Καὶ τὴ λύρα του κρατῶντας μὲ τὸ λαβωμένο χέρι,
Ἐκυττοῦσε τοὺς διαβάταις μὲ δακρῦδρεχτη ματιά.

Κόσμος ξένος τοῦ ἀγῶνος ἀπ' ἐμπρός του ἐπεροῦσε·

Δὲν ἐγνώριζε κανένα· ὅλοι φόραγαν στενά....

Ἄχ, ἐκεῖνοι, ποῦ ὁ γέρο-Καπετάνιος ἐζητοῦσε,

Ἐχοιμοῦνταν στὰ πελάγη, στὰ λαγκάδια, στὰ βουνά.

Καὶ ἐψιθύριζε τοῦ κάκου· « Ἔγινε μόλα, ἔγινε λέσα! »

Κ' ἄδειος ἔμενε ὁ δίσκος, τίποτε δὲ ρίχναν μέσα....

Θόλονε τοῦ γέρου ναύτη ἡ ματιά· ἦλθε τὸ βράδυ,

Κι' ἀκουγότανε ἡ λύρα πικραμένη καὶ βραχνή.

Τὴν ἐτόνιζε ἡ πεῖνα καὶ τὸ ἄγριο σκοτάδι,

Κ' ἐθαρροῦσε ὅτι κλαίει καὶ τὸ ναύτη της πονεῖ.

Αὐτὴ μόνο συμπονοῦσε τὸ ἀπόμαχο λειοντάρι,

Μὰ νὰ κάνη δὲν μπορούσε κι' ἄλλους νὰ πονοῦν, γιατί

Ἄχαια ἡ ἀχαριστία τοὺς λαοὺς κάνη λιθάρι,

Κι' ὁ Μιαούλης μὲ τὸ δίσκο ἠμπορεῖ νὰ περπατῇ!

Ἄκουγαν ὅσοι περνοῦσαν « Ἔγινε μόλα, ἔγινε λέσα.... »

Καὶ δὲν ἔρριχναν περνώντας τίποτε στὸ δίσκο μέσα!

Κι' ἀνχστέναξ' ἡ καρδιά του, ἡ καρδιά ἡ πληγωμένη,

Κ' ἔκραξε ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς του θλιβερά·

« Τήραξε καιροὶ ποῦ ἦλθαν δισεχτοὶ καὶ ντροπιασμένοι!

« Ποιὸς νὰ σοῦλεγε, Βαγγέλη δύστυχε, καμμιά φορά,

- « Ὅτι λύρα ψωμοζήτου μὲ τὸ χέρι θὰ κρατήσης,
 « Ποῦ τιμόνι ἐβαστοῦσε ἢ φωτιά ἓνα καιρό,
 « Καὶ θὰ τραγουδήσῃς στοὺς δρόμους λίγο ἄρτο νὰ κερδήσης,
 « Σὰ μοιριολογήτρα χήρα μὲ τραγοῦδι θλιβερό;
 « Ποῖος νὰ σοῦλεγε, Βαγγέλη, ἔγια μόλα, ἔγια λέσα,
 « Πῶς μὲ δίσκο θὰ γυρίζῃς στῆς στεριάς τοὺς δρόμους μέσα!
-

- « Ποῦν' ἢ ἔμμορφαις ἡμέραις κ' οἱ ἀνδρειωμένοι χρόνοι,
 « Ὅταν στέλναμε στ' ἀστέρι καίοντας τὴν Ἀραπιά,
 « Κ' ἢ παλάμη μου γυροῦσε καὶ καρὰβι καὶ τιμόνι,
 « Κ' ἔσπαζαν μέσα στὰ δέκα δάχτυλά μου τὰ κουπιά!
 « Θάφτηκαν ἐκεῖν' οἱ χρόνοι.... Κύτταξε καιρὸς ποῦ πάγει!
 « Γιορτὴ εἶχε τὸ κανόνι, κ' ἢ φωτιά πρωτοχρονιά,
 « Κ' ἢ Ἐλευθεριά γυροῦσε φτερωτὴ μέσ' στὰ πελάγη,
 « Σὰ χαρούμενο καρὰβι μ' ἀνοιγμένα τὰ πανιά....
 « Θάφτηκαν ἐκεῖν' οἱ χρόνοι· ἔγια μόλα, ἔγια λέσα,
 « Κι' ὁ Βαγγέλης μὲ τὸ δίσκο τριγυρνᾷ στοὺς δρόμους μέσα!
-

- « Σῶπα Μοῦσα ψωμοζήτρα· τοὺς καιροὺς μας ποιοὶ θυμοῦνται;
 « Πᾶν μὲ τοῦ Μοριᾶ τὸ Γέρο, τοὺς ἐσκέπασε ἰτιά·
 « Μὲ τὸν Τσαμαδὸ διαβήκαν, μὲ τὸν Μπότσαρη κοιμοῦνται,
 « Καὶ τοὺς ἔθαψε τῆς λήθης ἢ ἀχάριστη νυχτιά!

- « Στέρεψε κείνο τὸ αἷμα τὸ ἀθάνατο· σὴν κύμα
 « Ἐσκορπίσθη στὰ πελάγη, στὰ λαγκάδια, στὰ κλαδιά·
 « Τὰ δελφίνια τῆς θαλάσσης ἀκλήρα βογγοῦν στὸ μνήμα,
 « Καὶ τοῦ κάμπου τὰ λειοντάρια δὲν ἀφήκανε παιδιά.
 « Στέρεψε τὸ ἅγιο αἷμα, ἔγια μόλα, ἔγια λέσα,
 « Μὴ μοῦ ρίχνετε στὸ δίσκο τίποτε κ' ἀνέναντος μέσα!
-

- « Ἔγια μόλα! Ἄχ, μὲ τοῦτο, μὰ τὰ δώδεκα Βαγγέλια,
 « Τὸ Ῥωμαϊτικὸ ἐγίνη κ' ἦλθ' ἐλευθερίας χαρά·
 « Μὲ αὐτὸ στήν Ἀλεξάνδρα μπήκαμε καὶ Δαρδανέλλια,
 « Καὶ ἀνάψαμε ἀρμάδαις εἰς τῆς Χίου τὰ νερά!
 « Ἔγια μόλα! ὁ Κανάρης στὰ πελάγη κηλαιδοῦσε,
 « Ἔγια μόλα! ὁ Τομπάζης καὶ ὁ Παπανικολῆς,
 « Καὶ στὰ πέρατα τοῦ κόσμου ἔγια μόλ' ἀντιλαλοῦσε,
 « Κ' ἔγεινε Χριστὸς Ἀνέστη ὅλης τῆς Ἀνατολῆς.
 « Τώρα τὸ περιγελάτε· ἔγια μόλα, ἔγια λέσα,
 « Κι' ἀπ' τὸ σπίτι μου διωγμένος ξενυχτῶ στοὺς δρόμους μέσα!
-

- « Δεξιὰ, ζερβιά γυρίζω καὶ δὲ βλέπω τὴν Πατρίδα.
 « Πέθανε κι' αὐτὴ ἀκόμη· ἄλλαξε περπατησιά,
 « Τῆ φωνή, τὸ φόρεμά της, τοῦ σπαθιοῦ της τὴ λεπίδα·
 « Ἄλλαξε κι' αὐτὴ ἀκόμη ἢ γλυκειά μας Ἐκκλησιά.

- « Ούτε μία φουστανέλλα, ένα ψαριανό ζωνάρι!
- « Φράγκικα τῆς Μπουμπουλίνας ὀμιλοῦνε τὰ παιδιὰ,
 « Τοῦ Καρχίσκᾶκ' ἡ γλῶσσα πέθανε, δὲν ἔχει χάρι....
 « Ἄχ, φαρμάκωσαν οἱ Φράγκοι τῶν παιδιῶν μας τὴν καρδιά!
- « Φράγκα βλέπω τὴν Πατρίδα, ἔγια μόλα, ἔγια λέσα,
 « Καὶ γι' αὐτὸ γυρνῶ μὲ δίσκο ἀδειανὸ στοὺς δρόμους μέσα.
-

- « Σύντροφοι, ὅπου κοιμᾶσθε εἰς τὴ θάλασσ' ἀποκάτω
 « Καὶ βουνὰ τὰ κόκκαλά σας ἄσπρα ἔγειναν ἐκεῖ·
- « Σύντροφοι, ὅπου τὸ κύμα νανουρίζει τὸ δροσάτο,
 « Γιὰ σᾶς ἦτανε ἡ μοῖρα ἡμερὴ καὶ σπλαχνική!
- « Τί καλὰ ὅπου κοιμᾶσθε, κάτω, στὴν ὑγρὴ σας κλίνη,
 « Χωρὶς ὄνειρο κἀνένα, ὕπνο ἤσυχο, γλυκό·
- « Στρῶμα ἔχετε καυμμένο ἀπ' τὸ χέρι σας ντελίνι,
 « Καὶ τὴν ἄλικη σημαία σάβανο βασιλικό!
- « Τί καλὰ ὅπου κοιμᾶσθε· ἔγια μόλα, ἔγια λέσα,
 « Καὶ δὲν κοίτεσθε στοὺς δρόμους καὶ σ' ἔρημοκλήσια μέσα!
-

- « Λίγο τόπο καὶ γιὰ μένα· ἡ ξηρὰ δὲν θενὰ φάη
 « Γερο-λύκο τοῦ πελάου σὰν κουφάρι στεριανό·
- « Σάβανο γιὰ τὸ Βαγγέλη ἄλικη σημαία πάει,
 « Νὰ σκεπάζῃ πεθαμμένο ἓνα ναύτη Ψαριανό.

« Ἔγια μόλα! ἐκεῖ κάτω πλάγι πλάγι θὰ τὰ λέμε·
 « Θὰ θυμούμαστε ταῖς μάχαις καὶ τὸν ἔμμορφο καιρό,
 « Καὶ τὴν ὄρφανιά τοῦ Γένους καὶ τὴ στέρεψι θὰ κλαῖμε·
 « Ἄχ, στὰ κόκκαλά σας μέσα τὴν πατρίδα μου θὰ βρῶ....
 « Τὴν ἐπήρετε μαζῆ σας· ἔγια μόλα, ἔγια λέσα,
 « Καὶ γι' αὐτὸ γυρνῶ μὲ δίσκο ἀδειανὸ στοὺς δρόμους μέσα!

« Ἄ, νὰ μ' ἐπαιρνε μία βόμβα Ἀλτζερίνικη κ' ἐμένα·
 « Νᾶπερτα στῆς Σφακτηρίας ματωμένος τὸ νερό,
 « Νὰ μὴ χάσω τὸνειρό μου, ποῦ μὲ μάτια θολωμένα
 « Καὶ στὴ φλόγα τοῦ πολέμου ἔβλεπα τόσον καιρό!
 « Θὰ τὸ ἐπαιρνα μαζῆ μου στὸ γαλάζιο μου κρεββάτι,
 « Καὶ θὰ πέραγα μ' ἐκεῖνο τὴν ἀτέλειωτη νυχτιά·
 « Θὰ τὸ εἶχα φυλαχτό μου, καὶ μὲ σφαλισμένο μάτι
 « Θεοῦ ἔβλεπα ντελίνια καὶ θ' ἀντίκρυζα φωτιά.
 « Θ' ἄκουγα στὸ βυθισμό μου « ἔγια μόλα, ἔγια λέσα »
 « Δίχως νὰ γυρνῶ μὲ λύρα ζήτουλα στοὺς δρόμους μέσα....»

Κ' ἔτρεχαν στὸ Φαληρέα ὅλ' οἱ νειοί— ὄχι στὸ μνημα
 Τοῦ Καραϊσκάκη.... ποῖος συλλογίζονταν γι' αὐτό!—
 Εἰς τὸ θέατρο πετοῦσε τὸ χαρούμενός τους βῆμα,
 Φράγκικο σκοπὸ ν' ἀκούσουν ἀπὸ στόμ' ἀγαπητό.

Πικρογέλασε ὁ γέρος, κ' ἔκραξε χωρὶς νὰ θέλῃ·

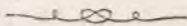
« Ψίχουλο δὲν περισσεύει καὶ γιὰ μένανε, παιδιά;

« Ὅλα εἰς ταῖς Φραγκοπούλαις, τίποτε γιὰ τὸ Βαγγέλη!

« Θεὸνὰ κοιμηθῆ κι' ἀπόψε νηστικός στὴν ἀμμουδιά;

« Σύρετε, δυστυχισμένα... » κ' ἔγυρε σ' ἓνα λιθάρι·

Τὴν αὐγὴ νεκρὸς εὐρέθη ἕνας ναύτης τοῦ Κανάρη!

Ο ΧΟΡΟΣ ΚΑΙ Ο ΤΡΑΓΟΥΔΙΣΤΗΣ

Α'

Χορεύετ', Ἑλληνίδες μου, στὸ μυρωμένο χῶμα,
Ποῦ κάνει τὸ τριαντάφυλλο σὰν τ' ἀνθηρό σας στόμα,
Κι' ὅπου μονάχο του γεννᾷ καὶ δάφνη καὶ μυρσίνη....
Ἕνας χλωμὸς Τραγουδιστὴς τὴ λύπη του ἀφίνει,
Καὶ ξεκρεμ' ἀπὸ ἔρημο τὴ λύρα κυπαρίσσι,
Γιὰ νὰ φτερώσει τὸ χορὸ καὶ νὰ σᾶς τραγουδήσῃ. —
Στὸ χῶμα ποῦ πατεῖτ' ἐσεῖς, ἡ Παναγιὰ νὰ δώσῃ
Τὸ κουρασμένο αὐτὸ κορμί, παρθέναις μου, νὰ λυώσῃ!
Χορέψτε καὶ μὴ βλέπετε τὰ μαῦρα δάκρυά μου·
Τὴν περασμένη τῆς ζωῆ θυμήθηκ' ἡ καρδιά μου.
Σὰν τί νὰ συλλογίζεται, τί ὄνειρο θυμᾶται,
Ἄν ἔχετ' εὐσπλαχνη καρδιά, παρθέναις, μὴ ῥωτᾶτε!
Κυττάξετε· ἡ λύπη μου γιὰ χάρι σας σωπαίνει,
Καὶ χαμογέλιο ψεύτικο στὰ χεῖλη μου διαβαίνει....
— Ἐν' ἀηδονάκι τῆς Φραγκιάς εἰς τῆς σκλαβιάς τὸ χρόνο,
Ἄπ' τὴν πολλὴ ἀγάπη του, ἀπὸ τὸν πολὺ του πόνο,
Σᾶς μάλωσ', Ἑλληνίδες μου, πῶς εἴλωταις γεννᾶτε.
Στὸ ἀγιασμένο μνημῆ του χαρούμεναις πετᾶτε,

Καὶ σκυψτε καὶ φιλήστε το καὶ κράξτε « ἀηδονάκι »
 « Γεννήσαμε τὴν Κλείσοβα καὶ τὸν Καραϊσκάκη!
 « Εὐπνα καὶ μὴ στὸ μνημῆμά σου κοιμᾶσαι πικραμένο,
 « Ἐλεύθερο νὰ ἰδῆς χορὸ καὶ μέτωπο ὑψωμένο! »
 Κι' ἂν δὲν ἀκούσῃ τὴ φωνή, κι' ἀνίσως δὲν ξυπνήσῃ
 Νὰ καμωρῶσῃ τὸ χορὸ καὶ νὰ σᾶς τραγουδήσῃ,
 Τὰ ἐλεύθερα τραγούδια του μὲ πόνον τραγουδάτε,
 Κι' ἀφῆστ' ἐκείνη τὴν καρδιά στὴ λήθη νὰ κοιμᾶται....

Β'

Χορεύετ', Ἑλληνίδες μου, χορεύετ' Ἑλληνίδες·
 Δὲν ἐμποδίζουν τὸ χορὸ σὰν πρῶτα ἡ ἄλυσίδες!
 Βλέπετ' ἐκείνη τὴν κορφή ποῦ σχίζεται σὲ τρία,
 Καὶ ἴσχιον χύνει στὰ νερὰ τῆς θάλασσας τὰ κρύα;
 Σουλτάνος-Πέρσης εἰς αὐτὴν ἐπῆγε νὰ καθήσῃ,
 Τὴ δόξα του ἀπὸ ψηλὸ θρονὶ νὰ χαιρετήσῃ,
 Κ' ἐκεῖθε τὴν πρωτάκουστη νὰ ἰδῆ μονομαχία,
 Ποῦ ἔκανε ἡ πικρὴ Σκλαβιά μὲ τὴν Ἐλευθερία....
 Ἄχ, ὅσους τώρα μελετῶ νὰ ψάλω εἶναι σκόνη!
 Ἡ θάλασσα τοὺς στόλους του κουράσθη νὰ σηκῶνῃ,
 Καὶ σὰ θερῖο τὸ κύμα μας βογγοῦσε θυμωμένο,
 Καὶ νὰ βυθίσῃ ἐπάσχιζε μονάχου του τὸ ξένο....
 Ἐκεῖ, φωνὴ ἀκούσθηκε κ' ἐσεῖσθ' ἡ Σκλαβίνα,
 Κι' ἀνταποκρίθη μονομιᾶς ἡ Σπάρτη κ' ἡ Ἀθήνα,

Καί στὸ κητάντικρυ βουνὸ οἱ Πέρσαι τρομασμένοι,
 Φάντασμα εἶδανε ψηλὸ σὰ λεύκα ν' ἀναιθαίνῃ·
 « Ὁ Αἴας! ἔκραξ' ὁ ἐχθρὸς τοῦ ἴσκιου τοῦ τῆ θέα,
 « Ὁ Αἴας! τὸ ἀγαπητὸ ξαδέλφ' τ' Ἀχιλλέα! »
 Καί τ' ὄνομά του τρεῖς φορές ἀκούσθη, λέγουν, τότε,
 Καί Ἀθηναῖοι στὸ στενὸ φανήκαν στρατιῶται,
 Κ' ἔλαμψε τοῦ Θεμιστοκλῆ ἡ περικεφαλαία....
 Στὰ μαζωμένα φρύδια του ἐπήδησ' ἡ ἰδέα,
 Ὅπου τῆ γῆμας ἔσωσε καί τὴν Εὐρώπη ὅλη·
 Ἐκίνησε τὸ χέρι του κ' ἐμίξαν οἱ δυὼ στόλοι!

Γ'

Βλέπω κι' ἀνήσυχαις πολὺ κυττάζετε, παρθέναις,
 Κι' ἀκούετε τῆ λύρα μου γλυκὰ χερσπιασμέναις.
 Τὸ πόδι ἀνυπόμονο τῆ γῆ χτυπᾷ καί σκάφτει,
 Καί σὰν τῆ λάμψι τοῦ σπαθιοῦ τὸ μάτι σας ἀνάφτει!
 — Τί ἔγεινε;... Ἀφῆστέ με πριχοῦ νὰ τελειώσω,
 Τὴν ἐμμορφιά τοῦ ἔθνισμοῦ σὲ σᾶς νὰ καμκρώσω·
 Τῆ Δέσπω εἰς τὴν ἔψι σας νὰ ἰδῶ, γιατί ποιὸς ξέρει
 Ἄν τρηγουδήσω δεύτερη φορά σ' αὐτὰ τὰ μέρη....
 Χορεύετ', Ἑλληνίδες μου, στῆς Πανηγυῆς τῆ σκόλη!
 Ποῦ εἶναι τώρα τὸ θρονὶ τοῦ Πέρσου καί οἱ στόλοι;
 Ποῦ εἶναι, ποῦ;... Τῆ θάλασσα, τὸ κύμα μας ῥωτᾶτε·
 Ἐκεῖνο τὴν καταστροφή τοῦ ξένου διηγᾶται!

Χίλιαις φοραῖς καλλίτερα ἀπ' τῆ δική μου λύρα.

Κ' ἔχετε γειά· μακρὰ ἀπὸ σᾶς τώρα μὲ σπρώχν' ἡ μοῖρα
Σὰν ποῦ σκοπεύει νὰ μὲ πάη, ποῦ θέλει νὰ μὲ φέρη,

Ὁ ἄτυχος Τραγουδιστής, παρθέναις μου, δὲν ξέρει.
Γνωρίζει μόνο νὰ σᾶς πῆ πολὺ πῶς δὲν θὰ ζήση·

— Ἡλθ' ὁ κειρὸς τὸ γυάλινο ποτήρι νὰ ῥαγίσῃ! —

Μὴ κλαῖτε, μὴ τῆ λύρα μου ἀκοῦτε πικραμέναις·

Γιὰ μερικὸς εἶναι χαρὰ ὁ θάνατος, παρθέναις.

Ἐνας μονάχα στοχασμὸς μὲ κάνει νὰ φοβοῦμαι,

Μήπως καὶ μέσ' στὸν τάφο μου ἀκόμα θὰ θυμοῦμαι!...

Μ' ἀνίσως σᾶς τραγούδησα γλυκὰ καιρὸ κἀνένα,

Κ' ἤυρετε πάντα πρόθυμους τῆ λύρα μου κ' ἐμένα,

Παρθέναις μου, εἰς τὴν ψυχὴ τοῦ Ῥήγα σᾶς ὀρκίζω,

Μιά χάρι νὰ μοῦ κάμετε ποῦ ἀπὸ σᾶς ἐλπίζω.

Μῆνες δὲν θὰ περάσουνε κ' ἐγὼ θενὰ πεθάνω·

Ἐλᾶτε τότε στάρφανὸ μνημεῖό μου ἐπάνω,

Καὶ κράξετε· « Τραγουδιστή, ὅπου γλυκὰ κοιμᾶσαι,

« Τῆς Σαλαμίνης τὸ χορὸ στὸν ὕπνο σου θυμᾶσαι;... »

Κι' ἐπάνω στὸ θλιμμένο μου καὶ μαῦρο κυπαρίσσι,

Κἀνένα δάκρυ φιλικὸ τὸ μάτι σας ἄς χύσῃ!

— Εἶπε, κ' ἐσώπασ' ὁ χορὸς καὶ τὸ πικρὸ τραγοῦδι,

Κ' ἐχλώμιασε ἡ ὄψι του σὰ νεκρικὸ λουλοῦδι.

Γλυκὰ ταῖς χαμογέλασε, γιὰ μιὰ στιγμὴ ἐστάθη,

Κ' εἰς δάσος μέσῃ σκοτεινὸ βυθίσθηκε κ' ἐχάθη....

ΤΑΦΟΣ ΠΡΟΔΟΤΟΥ

Μέσα σ' ἓνα κοιμητήρι ψάλλαν τὰ πουλιὰ
Σὲ κιτριαῖς, σὲ κυπαρίσσια, σὲ χλωραῖς μυρτιαῖς·
Ἄνθιζε σὲ κάθε μνημια μιὰ τριανταφυλλιὰ
Καὶ σταῖς πράσιναις τ' ἀγέρι ἔπαιζε ἰτιαῖς.
Τὸ θαρροῦσες περιβόλι, ὄχι χάρου γῆ,
Κ' ἔλεγες, ἐδῶ νὰ πέσω καὶ νὰ κοιμηθῶ.
Χαμογέλκε τ' ἀπρίλη δροσερὴ αὐγὴ
Κ' οἱ σταυροὶ μοσχοβολοῦσαν μέσα στὸν ἀνθό,
Μέσα στὸν ἀνθό.

Ἄχ, τοὺς τάφους κείνους ὅλους ἀγιαζε σταυρὸς
Κ' ἔλουζαν δροσιᾶς διαμάντια, δάκρυα τῆς αὐγῆς,
Καὶ μονάχος ἓνας τάφος, τάφος θλιβερός,
Μακρὰ ἔμενε ἀπ' ὅλους σὲ μιὰν ἄκρη γῆς.
Μοναχός, λησμονημένος καὶ χωρὶς σταυρό,
Δίχως ἓνα λουλουδάκι καὶ δροσιᾶς φιλί,
Βρίσκουνταν μὲ διψασμένο χῶμα καὶ ξερό,
Καὶ κἀνένα δὲν λαλοῦσε καὶ σ' αὐτὸν πουλί,
Καὶ σ' αὐτὸν πουλί.

Κί' ἀναστέναξε τὸ μνημὸν κ' εἶπε τάρφανὸν

Σὲ πουλάκι, ποῦ τοῦ Γέρου τοῦ Μοριᾶ γλυκᾶ
'Ενανούριζε τὸν ὕπνο τὸν παντοτεινόν·

— "Ἐλα καὶ σ' ἐμέ, πουλί μου, ψάλε σπλαχνικᾶ
Στὸν ταλαίπωρο νεκρὸ μου τὸν ἀμαρτωλό·

Ὁ καλὸς Θεὸς σου ἴσως τὸν εὐσπλαχνισθῆ,
'Αν πουλάκι τραγουδήσῃ καὶ σ' αὐτὸν καλό,
Κ' ἴσως τὸ μεγάλο κρῖμα τοῦ συχωρεθῆ,
Τοῦ συχωρεθῆ.—

Κί' ἀπεκρίθηκε, πετῶντας τὸ πουλί, σκληρά·

— Σὲ προδότου ποτὲ τάφο δὲν λαλεῖ πουλί.—

Κί' ἀναστέναξε τὸ μνημὸν δεύτερη φορὰ.

— Εὐσπλαχνίσου με, δροσιὰ μου, εἶπε, σὺ καλή·
'Ὅ,τι πέφτει ἀπὸ πάνω εἶναι σπλαχνικό....

Καὶ αὐτὸ τ' ἀστροπελέκι, δῶρο τούρανου!
Μ' ἔκαιψε ἢ ἀμαρτία, σβύσε τὸ κακόν
Καὶ δροσοῦλα καὶ γιὰ μένα τὸ φτωχὸ φανοῦ,
Τὸ φτωχὸ φανοῦ.—

Κί' ἀπ' τὴν πέτρα τοῦ Μιαούλη κείνη μὲ ὀργή

'Απεκρίθηκε μ' ἀνθρώπου ἄσπλαχνη λαλιά·
— Ἡ δροσιὰ ποτὲ δὲν πέφτει σὲ προδότου γῆ.—

Καὶ τὸ μνημὸν λέγει τότε σὲ τριανταφυλλιά·

— Ἔλα, κόρη τοῦ ἀπρίλη, τ' ἀηδониοῦ φιλί,
 Δόσε ῥόδο στὸ νεκρό μου νὰ τὸ μυρισθῆ. —
 Κι' ἀπ' τὸν τάφο τοῦ Τζαβέλλα κείνη τοῦ μιλεῖ·
 — Σὲ προδότου ποτὲ χῶμα ῥόδο δὲν ἀνθεῖ,
 Ῥόδο δὲν ἀνθεῖ. —

Σώπασε τὸ μαῦρο μνημια, κ' ἔστερα δειλὰ
 Καί στὸν ἥλιο ποῦ ἀκτῖνα ἔρριχνε χρυσεῖ,
 — Ἥλιε, εἶπε, ποῦ τὸ φῶς σου πανταχοῦ γελαῖ,
 Ζέστανε τὰ κολασμένα κόκκαλά μου ἐσύ.
 Ἄχ, ζεσταίνει καί τὸ φεῖδι μία σου ματιά·
 Ζέστανε κι' ὀχιά θαμμένη μ' ἓνα σου φιλί. —
 Κι' ἀπ' τοῦ Σούτσου μία ἀκτίνα εἶπε τὴν ἱτιά·
 — Σὲ προδότου γῆ ὁ ἥλιος δὲν φωτοβολεῖ,
 Δὲν φωτοβολεῖ. —

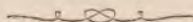
Καί τὸ μνημ' ἀπελπισμένο, στὸ σιωπηλὸ
 Φώνηξε νεκρό του· — Κάϊν, δύστουχε φονιά,
 Ἄπ' τὰ σωθικά μου ἔβγα, πέσε στὸ γιαιλό·
 Μία δὲ βρίσκει ὁ προδότης νὰ κρυφθῆ γωνιά. —
 Καί φωνάζανε κ' οἱ ἄλλοι τάφοι μὲ αὐτό·
 — Δὲν τὸν θέλομε κοντά μας! — κι' ἀναστεναγμοί!
 Ἐβγαίναν ἀπὸ τὸ μνημια κι' ἄγριο γογγυτό,
 Κ' ἔδεχνε Θεοῦ κατάρχα ἄλυωτο κορμί,
 Ἄλυωτο κορμί.

Δὲν ἤξερω πῶς κεῖ κάτω βρέθηκα.... Σταυρὸ

Μὲ καρδιὰ θλιμμένη πῆρα ἀπ' τὴν ἐκκλησιὰ
Καὶ τὸν δύστυχο ἐκεῖνον σκέπασα νεκρό.

Παρευθὺς τὸ μνημια τότε τῶλουσε δροσιά,
Ἔδα τῶρραναι καὶ ἥλιος τῶβλεπε λαμπρός,
Τὸ πουλάκι τοῦ τραγούδα σὲ χλωρὸ κλαρὶ
Κι' ἀναγάλιαζε στὸ μνημια μέσα ὁ νεκρός....

Ὁ Σταυρὸς καὶ τὸν προδότη τονὲ συγχωρεῖ,
Τονὲ συγχωρεῖ!

Η ΦΟΥΣΤΑΝΕΛΛΑ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΩΙ ΠΡΟΣΦΙΛΕΙ ΑΔΕΛΦΩΙ ΜΟΥ

ΓΕΩΡΓΙΩΙ

Ένας χλωμὸς ἀγωνιστὴς, τοῦ Διάκου παλληκάρι,
Ἄπ' ὅσους ἄφησε νὰ ζοῦν ὁ θάνατος ἀκόμα,
Μισογερμένος ἐπροχθὲς στὸ ἔρημο χορτάρι,
Αὐτὰ τὰ λόγια ἔλεγε μὲ πικραμένο στόμα·
« Παιδί μου, φράγκειες κ' ἐσὺ καθὼς φραγκέψαν ὄλοι.
« Μέσ' στὰ στενὰ φυλάκωσες τὸ ἐλεύθερο κορμί σου·
« Τὸ φόρεμα ποῦ ἔπαιζε μὲ τῶν ἐχθρῶν τὸ βόλι,
« Τὸ ἔθνικό μας φόρεμα ἐπρόδωσ' ἡ ψυχὴ σου....
« Κάνεις τὴ φουστανέλλα μας δὲν θέλει νὰ φορέση,
« Κι' ἄς τὴν ἐζώσθη μιὰ φορὰ τοῦ Διάκου μας ἡ μέση!

« Τῆς φουστανέλλας ἔρχονται προσκυνηταὶ οἱ ξένοι,
« Καὶ δὲν τὴ βρίσκουν εὐκόλα γιὰ νὰ τὴν χαιρετήσουν·
« Τὴν βλέπουν μόνο κάποτε λερὴ καὶ ξεσχισμένη,
« Ὅταν κινένα ζήτουλα στὸν δρόμο ἀπκνήθουν....

- « Ἄ, ὄχι· μὰ τὴν ὕστερη ματιὰ τοῦ Κατσαντώνη,
 « Τὴ φουστανέλλα πάντοτε ζητιάνοι δὲν φοροῦσαν·
 « Κλεφτόπουλα τὴν ἔζωναν, λευκὴ ὡσάν τὸ χιόνι,
 « Καὶ γέροντες ἀρματωλοὶ σὰ μάνα τὴν τιμοῦσαν.
 « Τώρα... δὲν θέλει ἀπὸ σᾶς κάνεις νὰ τὴν φορέση,
 « Κι' ἄς τὴν ἐζώσθη μιὰ φορὰ τοῦ Βύρωνος ἢ μέση!
-

- « Τῆς φουστανέλλας τὰ παιδιὰ τὴ μάνα τους μισοῦνε,
 « Τὴ μάνα ποῦ τὰ γέννησε ξεχνοῦν καὶ δὲ γνωρίζουν·
 « Κι' ὅταν κάνένα γέροντα τῆς Κλείσοδας ἴδοῦνε,
 « Ἄ δὲν τὸν περιπαίζουνε, τὸ πρόσωπο γυρίζουν!
 « Ἄς μὴ μᾶς θέλουν τὰ παιδιὰ κι' ἄς μὴ μᾶς συμπονοῦνε,
 « Ἄς περιπαίζουν τ' ἄρρωστα καὶ γέρικα λειοντάρια,
 « Ἄς σχίτουμε τὸ φόρεμα ὅπου καταφρονοῦνε,
 « Κι' ἄς ξεγραφθοῦν τ' ἀπόμαχα τοῦ Φλέσσα παλληκάρια!
 « Κάνεις τὴ φουστανέλλα μας ἄς μὴ τὴν ἐφορέση,
 « Γιατὶ τὴν ζώσθη μιὰ φορὰ τοῦ Βέικου μας ἢ μέση.»
-

Κι' ὁ γέρος ἀναστέναξε σὰν κάτι νὰ θυμήθῃ·

- « Βλέπεις τὴ φουστανέλλα μου ποῦ γέρασε μαζὶ μου;
 « Ἀπὸ τὸ χέρι τὸ λευκὸ τῆς Δέσπως ἐκεντήθη,
 « Καὶ τώρα σὰν τὴ Δέσπω μου τὴν ἀγαπῶ, παιδί μου...»

- « Λευκή, μοῦ εἶπε, Δῆμό μου, σὰν κρίνο σοῦ τὴν δίνω,
 « Κ' ἐσὺ σὰν τὸ τριαντάφυλλο στὸ αἶμα νὰ τὴν βάψῃς! »
 « Κι' ἀπέθχνε.... Τώρα κ' ἐγὼ παραγγελιὰ σ' ἀφίνω,
 « Στὸ μνηῆμα μὲ τὸ χάρισμα τῆς Δέσπωσης νὰ μὲ θάψῃς...
 « Κάνεις τὴ φουστανέλλα μου δὲν θέλω νὰ φορέσῃ
 « Ἡ Δέσπω τὴν ἐκέντησε γιὰ τὴ δική μου μέση!
-

- « Στοῦ χρόνου τὰ λευκὰ φτερὰ ἢ δόξα μας περνάει!
 « Γεράσαμε κ' ἐγέρασε μαζὴ μας κ' ἡ πατρίδα·
 « Νὰ εἶχα τύχη ν'ἀπεφτα στοῦ Διάκου μου τὸ πλάϊ,
 « Νὰ πέθαινα νὰ μὴν ἰδῶ τὰ πράγματα ποῦ εἶδα....
 « Ποῦ εἶναι; τί τὴν κάμντε τὴ μάνα τὴν ἁγία,
 « Ποῦ τὸ σπαθὶ μας ξέθαψε, παιδιὰ δυστυχημένα;
 « Γιατί γυρνᾷ μεσάνυχτα εἰς τὰ νεκροταφεῖα,
 « Καὶ κράζει ὅσους ἔπεςαν εἰς τὸ Εἰκοσιένα;...
 « Ὅλο τὸ ἔθνος φράγκικα κοντεύει νὰ φορέσῃ,
 « Κ' ἐμεῖς μονάχα εἶχαμε γιὰ φουστανέλλα μέση!
-

- « Ἄχ, ὅποιος δὲν ἐπάλαψε γιὰ τὴν ἐλευθερίαν,
 « Ἐκεῖνος μόνον σήμερον σταυροὺς στὰ στήθη φέρει.
 « Ἐμεῖς τοὺς δείχνουμε πληγὰς τοῦ στήθους ἀριστεῖα,
 « Ποῦ μᾶς τὰς ἔδωκ' ἢ τιμὴ μὲ τοῦ ἐχθροῦ τὸ χέρι!

« Ἐμεῖς ποῦ τραγουδήσαμε τοῦ Ῥήγα τὰ τραγούδια,
 « Ἐμεῖς ποῦ κλάψαμε νεκρὸ τὸ Φῶτο τὸν Τζαβέλλα,
 « Ποῦ ρίξαμε στοῦ Βύρωνος τὸ λείψανο λουλούδια,
 « Ἔχομε στῆθος γιὰ σταυρούς, κορμί γιὰ φουστανέλλα!...
 « Τὴν ὄρφανὴ τοῦ Λιακατᾶ κάνεις ἄς μὴ φορέσῃ
 « Ἐμεῖς μονάχα εἶχαμε γιὰ φουστανέλλα μέση!

« Ποῦ ἦσουν νὰ μᾶς ἔβλεπες στὰ πρῶτα χρόνια τότε,
 « Ὅταν σὰν ἥλιος ἔλαμψαν τῆς Ῥούμελης τὰ νειάτα,
 « Καὶ τῆς ἁγίας Λαύρας μας οἱ πρῶτοι στρατιῶται,
 « Ὅταν φιλήσαν τὸ σταυρὸ μὲ τὰ καπετανάτα!
 « Νὰ ἔβλεπες τὸ Διάκο μου γλυκὰ συλλογισμένο,
 « Ἀπὸ τὸ χέρι νὰ κρατῆ τὸ φρόνιμ' Ὀδυσσέα,
 « Καὶ τὸ παιδί τοῦ Νοταρᾶ χλωμὸ καὶ δακρυσμένο,
 « Νὰ χαιρετᾶ τοῦ Γερμανοῦ τὴ γαλανὴ σημαία....
 « Κάνεις τὴ φουστανέλλα μας, κάνεις ἄς μὴ φορέσῃ,
 « Τὴν ἐφοροῦσε μιὰ φορὰ τοῦ Κυριακούλ' ἡ μέση!

« Ὅχι· δὲν εἶσθε σεῖς παιδιὰ δικὰ μας, καὶ πατέρα
 « Δὲν ἔχετε τὸν Μπότσαρη καὶ τὸν Καραϊσκάκη;
 « Εἰς τὸ κορμί δὲν ἔχετε τοῦ Γρίβα τὸν ἄερα,
 « Γιὰτὶ ἐμπολισθήκατε μὲ φράγκικὸ φαρμάκι....

«Τοὺς Φράγκους τούτους τοὺς μισεῖ σάν Τούρκους ἡ ψυχὴ μου!

« Οἱ Φράγκοι τὴν ἀγία μας ἐτούρκεψαν Σοφία,

« Οἱ Φράγκοι ἐσκοτώσανε τὸ Ῥήγα μας, παιδί μου,

« Καὶ Φράγκοι ἐπροδώσανε τῆς Πάργας τὴν ἀνδρῖα....

« Τὸ φόρεμά τους τὸ φτωχὸ κάνεις ἄς μὴ φορέση·

« Γιὰ φουστανέλλα ἔχετε ἐσεῖς, παιδιά μου, μέση! »

1860

Ο ΙΓ' ΠΛΟΥΣ

Α'

Ποῦ εἶσαι καὶ δὲ φαίνεσαι, ἀγαπημένο Ἀρκάδι;

Τὸ μεσημέρι πέρασε, ἐδιάβηκε τὸ βράδυ,

Κι' ἀκόμη δὲν ἐφάνηκαν τὰ κάτασπρα πανιά σου....

Στὴν Κρήτη μὴν ἀπόμεινες μαζὴ μὲ τὰ παιδιά σου;

Μὴν πολεμᾶς μὲ τὸ βοριά, μὴν παίζης στὴ γαλήνη,

Γεράκι τῆς Ἀμερικῆς, Ἑλληνικὸ δελφίνι;

Ἄχ! εἶδ' ἂν μᾶς ἔφεραν πικρὴ, φαρμακωμένη,

Καὶ στ' ἀκρογιάλια τρέχομε γιὰ σένα τρομασμένοι!

Παιδάκια, ποῦσθε ἄγγελοι κ' ἔχετε χάρι τόση,

Παρακαλεῖτε τὸ Χριστὸ τ' Ἀρκάδι μας νὰ σώσῃ

Γέροντες, ποῦ τοῦ τάξου σας τὰ χόματα πατεῖτε

Κ' εἶσθε γειτόνοι τούρανῶ, καὶ σεῖς παρακαλεῖτε....

Ἄχ! ἕνα μόνο τῶχομε, εἶν' ἕνα τὸ κλύμένο!

Μᾶς τῶχουνε τ' ἀδέλφια μας ἀπ' τὴν Φραγκιά σταλμένοι

Καὶ μὲ αὐτὸ ἐστέλνουμε τὸ ὕστερο ψωμί μας,

Τὸ ὕστερό μας φόρεμα καὶ κάπου τὸ σπαθί μας....

Μ' αὐτὸ ταξιίδεues, Θεὰ τῆς Σαλαμίνας, μόνη,

Καὶ τὰ πελάγη ἔσχιζες κρατῶντας τὸ τιμόνι!

Παιδάκια, πούσθε ἄγγελοι κ' ἔχετε χάρι τόση,
 Παρακαλεῖτε τὸ Χριστὸ τ' Ἀρκάδι μας νὰ σώσῃ!
 Τ' Ἀρκάδι!... Ξέρετε, παιδιά, τί εἶναι τὸ Ἀρκάδι;
 Εἶναι τὸ γλυκοχάραγμα στῆς Κρήτης τὸ σκοτάδι·
 Εἶναι τὸ μάνι τούρανοῦ ποῦ τρέφει τὰ παιδιά μας,
 Εἶναι ἡ Σπέτσαις, τὰ Ψαρά, ἡ Ὑδρα, ἡ καρδιά μας·
 Εἶναι τῆς Κρήτης ἡ ζωή, τὸ ἅγιο φυλαχτὸ τῆς,
 Εἶν' ἡ Ἑλλάς ὀλέκληρη μαζῇ μὲ τόνειρό τῆς!...

B'

— Καλῶς τὴν τὴ χαρούμενη, τὴν ἄσπρη περιστέρη,
 Μὲ τὴν ἐλιά τὴν πράσινη ἀπ' τὰ πελάγη πέρα!
 Πῆς μας, χιονάτε ἄγγελε, πουλάκι ἀγαπημένο,
 Πόσα καρδιάκια στένεψαν τ' Ἀρκάδι τὸ κλύμένο;
 Σὲ ποῖδ' ἢ πρώτη σφαῖρά του ἐβρόντησ' ἀκρογιαλί,
 Καὶ ποῖα νερὰ ἐμύρισαν ἀπὸ μπαροῦτι πάλι;
 — Στὰ κύματα, ποῦ μιὰ φορὰ σ' ἀφροῦ ἀπάνω στήθη
 Ἡ Ἀφροδίτ' ἢ πρώτη μου βασίλισσα ἐγεννήθη,
 Ἐκεῖ τ' Ἀρκάδι ἐκράτησε τὸ δρόμο ἀγριεμένο,
 Καὶ σὰ νὰ ἐντρέπη στή φυγή, ἐστάθη πυργωμένο.
 Στ' Ἀγγελικάρα * ἔτριξε τὸ χέρι τὸ τιμόνι·
 Σὰν κύματα σηκόνουνταν τὰ στήθη τὰ πλατεῖά του,

* Ὁ ἀείμνηστος Ἀγγελικάρας, πλοίαρχος καὶ τότε τοῦ Ἀρκαδίου.

Ἄστράψανε τὰ μάτια του κι' ἀκούσθη τὸ κανόνι....

Ἄλλη φωτιά δὲν ἤθελε ἀπὸ τ' ἀνάβλεμμά του!

Ἄ, καὶ νὰ ἤσουν νάβλεπες τ' Ἀρκάδι ἐκεῖ πέρα!

Ἄστράψανε τὰ κύματα, σκοτείνισ' ἡ ἡμέρα

Ὅταν τὸ πρῶτο βρόντησε κανόνι στὰ πελάγη!

Ἡ σφαῖρα ἦταν νηστική κ' ἐπήγαινε νὰ φάγη....

Τ' Ἀρκάδι τότε ἐχύθηκε σὰν ἄτι θυρωμένο,

Στ' Ἀγγελικάρια τὴ φωνή, τὸ βλέμμα τ' ἀναμμένο,

Καὶ στὰ ντελίνια, στὴ φωτιά, στὸ φοβερὸ σκοτάδι,

Ἐμπρός, ὀπίσω ρίχνουνταν κ' ἐχάνετο τ' Ἀρκάδι....

Ὡσὰν σὲ σκοτεινὴ νυχτιὰ ποῦ δὲν φωτίζει ἀστέρι,

Ἄστράφτει πάντα κάποτε ἀπὸ τὰ ἴδια μέρη,

Ἔτσι κ' ἐκεῖ δὲν ἄστραφτε παρ' ἅπ' τ' Ἀρκάδι μόνο,

Κι' ἄκουες μέσα στὴ βοή, στὴ φρίκη καὶ στὸ φόνο,

Μέσ' στοῦ καπνοῦ τὰ σύννεφα καὶ μέσ' στὴν τρικυμία,

Ἐδῶ ν' ἀντιλαλῆ « Ἀλλάχ! » κ' ἐκεῖ « Ἐλευθερία! »

Πέφταν κατάρτια σὰ βουναὶ στὴν ταρχιὴ ἐκείνη,

Πλώρη τὴν πλώρη ἐχτύπαε, ντελίνοι τὸ ντελίνοι,

Κατάρκεις ἐγαργάριζαν τὰ κύματ' ἀφρισμένα,

Καὶ καταπίναν ζωντανὰ κορμιά καὶ πεθαμμένα!

— Πές μας, χαρούμενο πουλί, χιονάτη περιστέρα,

Δὲν αἰματώθ' ἡ νίκη μας ἐκείνη τὴν ἡμέρα;

Κάνένα δὲν ἐχάθηκε δικό μας πλληλῆκαρι;...

— Ἄχ! ἓνα κλαί' ἡ Λευθερία τῆς θάλασσας λειοντάρ!

Μαζῆ με τὸν Κελόγερο, τὸ ψαριανὸ ξεφτέρι,

Πλάγι με πλάγι ἀδειάζε ἀκοίμητο τριμπόνι!

Πόσους ἀπίστους ἔρριξε τὸ κῦμα μόνο ξέρει,

Καὶ τοῦ πελάου ὁ ἀφρὸς ἔποῦ τοὺς σαβανόνει.

Μὰ στή φωτιά τὴν ὕστερη, στήν ὕστερη ὀρμή του,

Εἶδα στήν πλώρη τὸ κορμὶ κι' ἀπάνω τῆ ψυχῆ του!

Λουλούδια καὶ ἰτιάς κλαδὶ στοῦ τάφου του τὸ λάκκο·

Τὸν εἶδα ὅταν ἔπεσε τὸν Καπετάν-Κυριάκο!

.....

Τὴν ὥρα ποῦ ἐσώπατε τῆς μάχης τὸ κανόνι,

Εἶδα μακρὰ στὸ πέλαγος νὰ φεύγουνε ντελίνια,

Καὶ τὸ Ἀρκάδι φῶς θεοῦ καὶ δόξα νὰ χρυσόνη·

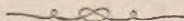
Τί κρῖμα τέτοια νάχετε Θαλασσινὰ δελφίνια!...

Ἄν εἶχαν ἄλλοι σάν κ' ἐσᾶς τῆς Ὑδρας τὸ κανόνι,

Τ' ἀστροπελέκι τῶν Ψαρῶν, τῆς Σπέτσας τὸ τριμπόνι,

Μιὰ θεινὰ ἦτον ἡ Ἑλλάς. — κ' ἡ ἄσπρη περιστέρα

Θλιμμένη πέταξε ψηλὰ κ' ἐγάθη στὸν ἀέρα!

ΕΓΕΡΤΗΡΙΟΝ

Μὴ μᾶς χλευάζῃς, Ἥλιε, ἀκτῖνας μὴ σκορπίζῃς
Εἰς τὴν πατρίδα τῶν νεκρῶν, εἰς γῆν κοιμητηρίου.
Ματαιῶς γῆν ἀχάριστον καὶ ἄγονον φωτίζεις·
Δὲν βλέπουν οἱ ἄομματοι τὴν λάμπιν τοῦ ἡλίου....
Ἐξόριστος καὶ ἄπατρις πλανήσου εἰς τὰ ξένα,
Εἰς τὴν Ἑλλάδα Ἑλληνικὴν δὲν θ' ἀπαντήσῃς ἕνα!

ὦ, ἂν ἐχρύσωσες ποτὲ ἡρώων πανοπλίαις,
Ἄν εἰς στρατόπεδα κλεπτῶν πυρίτιδα ὠσφράνθῃς,
Ἄν εἰς τὸ ξίφος ἔλαμψες τῆς Λαύρας τῆς ἀγίας,
Καὶ ἂν θερμαίνων τὴν ψυχὴν τοῦ Ῥήγα ἐθερμάνθῃς·
Τῶν τότε χρόνων Σύντροφε, λησιμόνησέ μας πλέον,
Καὶ ῥίπτε τὰς ἀκτῖνάς σου εἰς τάφους ἡμιθέων.

Χρόνε προδότα καὶ ψαλῖς τῶν ἔργων τοῦ θεοῦ σου·
Νὰ ἔχῃς τὸ ἀνάθεμα τῆς δυστυχοῦς πατρίδος!
Ἐσάρωσε τῆς δόξης μας τὰ τρύπαια ὁ ῥοῦς σου,
Καὶ ζῶμεν πένητες φωτὸς καὶ πένητες ἐλπίδος.
Ληστὰ ὠραίων ἡμερῶν, τῆς δόξης μας προδότα,
Ποῦ εἶναι, ποῦ ἢ εὐκλεία, τὰ ὄνειρα τὰ πρῶτα;

Ὅποια πτώσις, Οὐρανέ, τοῦ Ἑλληγος, ὅποια!

Πῶς μετεβλήθη ὁ λαμπρὸς υἱὸς τῆς Μεσημβρίας!

Ποῦ εἶν' ἡ πρώτη ῥώμη του, ἡ πρώτη του ἀνδρεία,

Καὶ πῶς ἐγήρασεν ὁ χθὲς ἀκόμη νεανίας!

Ὅμοι' ὁ γίγας σήμερον εἰς νάνον μετεβλήθη,

Τὴν δόξαν ἐγκατέλιπε κ' ἡ δόξα τὸν ἠρνήθη.

Τίς μᾶς διέφθειρε καὶ τίς τὸ ἔθνος φαρμακεύει;

Τίς εἶναι τόσης πτώσεως καὶ μαχρασμοῦ αἰτία;

Τίς Κίρκη μᾶς μετέβαλε, τίς δαίμων μᾶς νοθεύει;...

Ἐδῶ ἡ γλῶσσα σιωπᾷ, λαλεῖ πλὴν ἡ καρδιά. —

Τίς οἶδε ποίας παλαιᾶς πληρόνει ἀμαρτίας

Τῆς ῥοδοδάφνης ἡ πατρὶς, ἡ γῆ τῆς δυστυχίας!

Φεῦ, Νεολαία φθισικὴ· μὲ μόνον τὰ βιβλία,

Μὲ τὰ βιβλία τὰ νεκρὰ δὲν γίνεσαι μεγάλη,

Κ' εἶν' ὄπλον ἐπικίνδυνον πολλάκις ἡ παιδεία,

Ὅταν σιγᾷ τὸ αἰσθητικὸν καὶ ἀρετὴ δὲν θάλλῃ.

Μικρὰ εἰς ἔργα, πρόθυμος εἰς λόγους καὶ καυχῆσεις,

Ὁ Φράγκος σὲ ἠπάτησε, σ' ἐμάραχνεν ἡ Δύσις!

Φράγκοι, φθορεῖς τοῦ Ἑλληνος, Εὐρώπη, μητρικά μας·
 Γελάτε ὁ ἀετιδεὺς πρὶν πτέρυγας ἀνοίξει.
 Μὰ τὸν Παλαιολόγον μας καὶ μὰ τὰ δάκρυά μας,
 Δὲν θέλει ὅλους ὁ ψευδῆς πολιτισμὸς μᾶς πνίξει!
 Τούρκοι καὶ Σκύθαι, Βρεττανικοί, Αὐστριακοί, Γαλάτσι,
 Γελάτε.... Ὅα γελάσωμεν κ' ἡμεῖς καθὼς γελάτε.

Συγγνώμην Βύρωνος ψυχῇ, συγγνώμην Γιοαρδίνε,
 Καὶ σὺ μολπή τῆς ἀρετῆς, εὐώδη Βερατζέρε·
 Ὅχι δὲν εἶναι ἡ Ἑλλάς ἀχάριστος, δὲν εἶναι.
 — Εἰς τὴν ἀγίαν μνήμην των, πατρίς μου, ὄπλα φέρε!
 ὦ, κλίνω γόνυ ἔμπροσθεν ἐγὼ τῶν Φιλελλήνων,
 Τὸν Ἄβουτ τὸν περιφρονῶ, θρηγῶ τὸν Λαμαρτίνον...

Βέλος δὲν ρίπτω καθ' ὑμῶν, ὦ ὑπουργοὶ πυγμαῖοι·
 Δὲν καταβαίν' εἰς βόρβορον οὐδέποτε ἡ Μοῦσα.
 Ὑμνεῖ τὴν δόξαν τῶν λαῶν, τὴν δυστυχίαν κλαίει,
 Καὶ πρὸς τὰ ὕψη στρέφεται τοὺς νάνους λησμονοῦσα.
 Ἄν ζῆτε, ἂν ἐκπνέετε, ἂν ὑπουργοὶ καλῆσθε,
 Τίς τὸ γνωρίζει;... Ἄγνωστοι κ' εἰς τοὺς υἱοὺς σας εἶσθε!

Εἰς ποῖον μέρος νὰ στραφοῦν, Παιτρὶς, τὰ βλέμματά σου,

Κ' εἰς ποῖον στήθος ἢ σεπτή νὰ κλίνη κεφαλή σου;

Εἰς ἀδοξίαν νὰ ταρῆς καὶ λήθην ἐτοιμάτου·

Οἱ πρόμαχοί σου ἔπεσαν, κωφεύουν οἱ λαοὶ σου....

Σιγᾶ τὸ βῆμα τῆς Βουλῆς, τὸ βῆμα τῶν κοράκιων,

Καὶ σοῦ ἀνοίγουν ἀπαθῶς τὰ τέκνα σου τὸν λόκκον!

Εἰς μόνος ἔτι κύκνος σου, ὁ Βάρδος τοῦ ἀγῶνος,

Ὡς Σπαρτιάτης παλαιὸς εἰσέτι δὲν ἐνδίδει·

Εἰς προμαχῶνα μάχεται ὑπὲρ πατρίδος μόνος,

Πληγόνει καὶ πληγόνεται, πλήν δὲν σὲ παραδίδει....

Ἄλλ' εἴμει· συλλαμβάνεται ἀπὸ ἐχθρῶν ἀγέλην,

Καὶ σύρεται εἰς τὰ δεσμὰ ὁ τελευτηῖος "Ἕλληγν!" *

ὦ σεῖς ὀλίγοι μάρτυρες πιστοὶ εἰς τὴν πατρίδα!

Φύγωμεν, φύγωμεν μακρὰν, εἰς ξένας παραλίαις·

Ἀπάτριδες καὶ κλαίοντες τὴν φθίνουσαν ἐλπίδα,

Ἄς ἐπικιτήσωμεν ἄλλοῦ πνοήν ἐλευθερίας.

Ἄς σκορπισθῶμεν, πλάνητες καὶ πάλιν Ἰουδαῖοι,

Ὅπου ψευδώνυμος ἀῆρ συντάγματος δὲν πνέει....

* Αἰνίττομαι τὸν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην στενάζοντα εἰς τὰς φυλακάς ἀοίδιμον ποιητὴν Α. Σοῦτσον.

Εἰς μάτην, Διάκ', ἐξήλευσες τοῦ μάρτυρος τὸ στέμμα

Κ' ἔπεσες πλήρης καλλονῆς ὀρμῶν ὡς ὁ βορέας·

Εἰς μάτην, Φλέσσα, ἔχυσες τὸ εὐγενές σου αἷμα,

Κ' εἰς τάφον κεῖσαι ταπεινόν, υἱὲ τῆς Καλογραΐας!

Ματαιῶς μ' ἑκατὸν πληγὰς ἐπέσατε, ματαιῶς!

Λαὸς διέρχεται πατῶν τὴν κόνιν σας πυγμαῖος.

Κοιμοῦ καὶ μὴ ἐγείρεσαι τῆς Ἀραχόβης Ἄρη,

Μὴ ἐξυπνήσης, Ὀδυσσεῦ, κοιμήσου, Κυριακούλη!

Σβύσε τὴν δάδα, κερκυνέ τῶν θαλασσῶν, Κανάρη,

Καὶ μὴ ἀπὸ τὸ μνημῆμά σου ἐξέρχου, Μιαούλη.

Οἱ ἄνδρες τοῦ ἀγῶνός μας ποτὲ μὴ ἐγερθῆτε!

Θὰ ἦν' ἡ ἔγερσις πικρὰ στιγμὴν ἂν μᾶς ἴδῃτε....

Ὅχι· δὲν εἴμεθα ἡμεῖς υἱοὶ σας, καὶ δὲν ῥέει

Πτερόνον τὴν καρδίαν μας τὸ εὐγενές σας αἷμα·

Τὸ πῦρ ὁποῦ σας ἔφλεγε τὰ στήθη μας δὲν καίει,

Καὶ τὸ αὐτὸ δὲν ἔχομεν ἀνάστημα καὶ βλέμμα.

Ὡς Ἰουδαῖος σήμερον ὁ Ἕλληνας κάτω νεύει,

Νεκροκοιμᾶται, κ' ἔγεινε τοῦ Εὐρωπαίου χλευή!

Κακία ἤδη, μαρασμὸς καὶ ψεῦδος καὶ μικρότης,
 Πιθηκισμοὶ τῆς Δύσεως, ταπείνωσις, δειλία,
 Ἴδου τί μᾶς κατέλιπεν ὁ χρόνος ὁ προδότης,
 Ἴδου τί δίδ' εἰς τοὺς λαοὺς ψευδῆς ἐλευθερία!
 Οἴμοι· δὲν εἴμεθα οἱ πρὶν τοῦ ἔθνους στρατιῶται·
 Παρῆλθον ὄλα, ὠχριοῦν αἰ δάφναι μας αἰ πρῶται!

Λαέ, εἰς τῆς πατρίδος σου ἀνάλγητε τοὺς θρήνους,
 Πιέζει τοὺς κροτάφους σου ἡ δάφνη τοῦ Μαρτίου,
 Κ' ἐνώπιόν σου ὠχριᾶ περίλυπος καὶ σύννους,
 Ἢ κρινοδάκτυλος αὐγὴ τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου!
 Κύψε τὴν δούλην κεφαλὴν, τὸ ὕψος σὲ ζαλίζει·
 Μόνον τὸ γῶμα ὁ δειλὸς ὀφείλει ν' ἀτενίζει.

Ποίαν, ὦ ποίαν πρᾶξιν σου, λαέ, νὰ ἐξυμνήσω;
 Τί μέγα ἔργον ἔπραξες ἢ κ' ἐφαντάσθης μόνον;
 Εἶπέ με μίαν ἀρετὴν κ' ἐγὼ νὰ τὴν σαλπίσω....
 Φεῦ· ἀπαντᾶς μ' ἐρύθημα καὶ καταισχύνης στόνον!
 Πολὺ κοιμᾶσαι, δυστυγῆ, ὕπνον νεκρῶν κοιμᾶσαι·
 Ἐγείρου καὶ εἰς εὐκλειαν θανεῦσαν μὴ καυχᾶσαι!

Ἐγείρου, ὁ διάδοχος τοσούτων ἡμιθέων!

Σχίσε τοῦ Φράγκου τὴν στολήν, υἱὲ τῆς φουστανέλλας·
Ἀρνήσου τὸν πολιτισμὸν τῶν πλάνων Εὐρωπαίων,
Καὶ γίνου πάλιν Λιχκατᾶς καὶ Δράκος καὶ Τζαβέλλας!
Ἄφες τοῦ Φράγκου τὸν χορόν· ἂν ὁ χορὸς σ' εὐφραίνῃ,
Τοῦ Ὀδυσσέως ὁ βραχὺς χορὸς σὲ περιμένει.

Ἐγείρου ὁ ἀπόκληρος τοῦ Σεπτεμβρίου πάλιν,
Ἐγείρου, καὶ δὲν ἔληξε τὸ δράμα σου ἀκόμῃ·
Πνίξε τοὺς μητραλοῖας σου εἰς ἀλκυμιον ἀγκάλην,
Κ' εἰς μίσους βάψε ἀστραπὴν τὸ κεκλεισμένον ἔμμη!
Ἴδὲ πῶς στρέφονται πρὸς σὲ οἱ δοῦλοι ἀδελφοί σου·
Ὅποῖος εἶσαι γινώρισε, ἐγείρου, ἀναττήσου!

Ὡς σὲ ὠνειροπόλησα νὰ σ' ἔβλεπα, Θεέ μου!
Καλλιζωνὸν ἀρμυτωλὸν μὲ τουρκομάχον ξίφος·
Γοργὸν ὡς ρεῦμα ποταμοῦ εἰς στάδιον πολέμου,
Καρχίσκιάκην τὴν μορφὴν, Νικηταρᾶν τὸ ὕφος!
Φεῦ, πῶς μ' ἐμπαίζεις, γόησσα τῶν πέθων φαντασία·
Σιώπη, Μοῦσα θλιβερά, σιώπησον, καρδιά!

ΕΙΣ ΤΟΝ ΒΡΑΧΙΟΝΑ

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΓΡΙΒΑ

Δὲν σοῦ ἔθραυσε τὸ χέρι μία Ἀρβανίτου σφαῖρα,
Οὐδὲ ἓνα γιαταγάκι τούρκικο στὸ Κουσσυλιό,
Ὅταν ἔτρεξες νὰ σμίξῃς τὸ μεγάλο σου πατέρα
Στὸ ἀνθρώπινο ἐκεῖνο τοῦ πολέμου μακελειό.

Ἐνα ἥσυχο, τῆς τέχνης, τοῦ συλλογισμοῦ μαχαῖρι,
Ὅπου ἔτρεμε στὰ χέρια τοῦ Ἀσκληπιοῦ κυρτό,
Ἐκοψε τὸ τιμημένο, τὸ ἀνδρειωμένο χέρι,
Ὡς νὰ εἶχεν ἡ πατρίς μας πολλὰ χέρια σὰν αὐτό!

Ἄχ! σ' αὐτὸ τὸ χέρι αἷμα ἔβραζε Καπετανέων,
Τετρακόσιων χρόνων αἷμα, κλέφτικο, ἵπποτικό·
Αἷμ' ἀτίμητο καὶ ὅλη ἡ ἀνδρεία τῶν Γριβίων,
Αἷμ' ἀνόθευτο, βουνήσιο, καθαρὸ, ἐλληνικό!

Δέν εἶν' ἄπον' ἡ ψυχὴ μου κ' ἓνα δάκρυ τὴν ἐβλάφτει·
 "Ὅμως χθὲς μέσα στὸ πλῆθος εἶδα χέρια περιττά,
 Κ' ἔκραξα χωρὶς νὰ θέλω· « Ἄχ, τὸ χέρι αὐτὸ ποῦ σκάφτει,
 « Τῆς ἀρρώστειας τὸ μαχχίρι! κατὰ γῆς δὲν τὸ πετᾷ! »

Κλάψε τῆς Ἀκχαρνίας, κλάψε, γέρικο λειοντάρι,
 Εἰς τὴν ἀργυρῆ σου χαίτη τέφρα λύπης ἄς χυθῇ·
 Ἐκλαδεύθη τ' ὄνομά σου, κ' ἄλλος Γρίβας δὲν θὰ πάρῃ
 Τὸ πατροπαράδοτό σου, τουρκομάχο σου σπαθί!

Δέν μπορεῖ καθένα χέρι, κάθε χέρι ποῦ θελήσει,
 Τὸ σπαθί τοῦ Γέρο-Γρίβα νὰ φουχτώσῃ τ' ἀκουστό·
 Μόνο τὸ κομμένο χέρι ἤξευρε νὰ τὸ κρατήσῃ,
 Πλὴν τὸ ἔκοψαν ἐκεῖνο, πλὴν ὠρφάνευσεν αὐτό!

Τῶκοδαν κ' ἔχαμογέλα, τὸ πριονίζαν καὶ μιλοῦσε,
 Ἐτριζαν τὰ κόκκαλά του κ' ἔτρομάζαν οἱ γιατροί·
 Ἐνα, ἓνα δάχτυλό του ἔπεφτε κ' ἔσπκραρουσε,
 Δίχως τῆ μιλιὰ νὰ χάσῃ ἢ τῆν ὄψι τὴν φιδερῆ!

Ὅχι, ὄχι· ὁ Ῥωμάνος, ποῦ θαυμάζ' ἡ ἱστορία
 Κ' ἔκαμε τὴν δεξιὰ του στάχτη μέσα στὴ φωτιά,
 Ἄχ! ποτὲ δὲν εἶχε τόση σὰν ἐσέν' ἀταρξία....
 Εἶχες κόλασι στὴ σάρκα καὶ γαλήνη στὴ μαιτιά.

Πόσο μέλλον, πόση δόξα φεύγονεν αὐτὸ τὸ χέρι!
 Τί θὰ ἔκαμν' ἡ λεπίδα τοῦ κελοῦ του μαχχιριοῦ;
 Πόσαις, πόσαις ῥοδοδάφναις ἤθελε μιὰ μέρα φέρει,
 Κόκκιναις ὡσὰν τὸ αἷμα τοῦ κελοῦ παλληκαριοῦ!

Εἰς τὸν κόσμον τώρα τοῦτον τί νὰ κάμη, τί νὰ κάμη;...
 Πῶς θὰ ζήση τόσα χρόνια, χρόν' ἀπόμαχα, νεκρά;
 Τί ἀξίζει ὁ ἀνδρεῖος δίχως χέρι καὶ παλάμη,
 Τὸ λειοντάρι χωρὶς νύχια, ὁ αἰτὸς χωρὶς φτερά;

Τί θὰ κάμη, ὅταν πάλιν ἡ πικρὴ «στὰ ὄπλα!» κράξη,
 Καὶ βεΐση κάθε βράχος, κάθε στήθος καὶ ψυχὴ;
 Ὅταν μὲ θυμὸ ἡ γῆ μας παλληκάρια ἀνατινάξη,
 Καὶ τὸ καρυοφύλλι δώση εἰς τὴν λόγχη τὴν εὐχή;...

Ἄ, γλωμῶς, συλλογισμένος, στή χαρά μας θενά στέκη·
 Μὲ τὸ πατρικὸ σπαθί του ἕνας, ἕνας θὰ ζωσθῆ,
 Θὰ μυρίζεται μπαροῦτι, θεν' ἀκούη τὸ τουφέκι,
 Δίχως νὰ μπορῆ ἑκαῖνος νὰ φουχτώσῃ τὸ σπαθί!

Δύστυχο σπαθί!... τί κρῖμα! Μὲς' στὰ νειάτα σου, καῦμμένο,
 Καλογέρεψες, κρεμιέσαι εἰς τὴ μέση του πιστό,
 Ὡσὰν ἐκκλησιᾶς κανδηλι, ὅπου ἔλαμπε ἀναμμένο
 Καὶ κρεμιέται στήν εἰκόνα ἀπ' τὸν ἄνεμο σβυστό....

Νὰ κοποῦν τὰ δυὼ σας χέρια, καὶ τὰ δυὼ νὰ σᾶς κοποῦνε,
 Εἰς τὸ μνημῆμά σας ἐπάνω τ' ἔνομά σας νὰ γραφθῆ,
 Τὴν πατρίδα μας μεγάλη τὰ δυὼ μάτια σας νὰ ἰδοῦνε,
 Σεῖς ποῦ εἴσθε ἡ αἰτία τέτοιο χέρι νὰ χαθῆ!

Δόσε δύναμι, πατρίς μου, δόσε, μάνα, τὴν εὐχὴ σου
 Στὴ φυλακισμένη λύρα, * στὸν πικρὸ τραγουδιστή.
 Τὴν ἀδύνατη φωνή μου στήριξε μὲ τὴ φωνή σου·
 Θέλω νὰ παρηγορήσω τὸν καλὸ πολεμιστή. —

* Συνέπεσε τότε νὰ ῥῆμαι δεσμώτης μετὰ τινων εὐγενῶν ὁμηλί-
 κων ἔνεκα τῆς κατὰ τοῦ ἀειμνήστου Ὀθωνος ἀρξαμένης πάλης.

Ποῖος ἀπ' ὅλους ἦλθε πρῶτος ἀπὸ τοῦ βοριᾶ τὰ μέρη
 Μὲ τρικέσιους μαυροφόρους, μὲ νεκρώσιμη στολή,
 Κ' ἔρριξε τὴν πρώτη σπίθα μὲ τὸ ἕνα του τὸ χέρι
 Κι' ἀνάψε κι' ἀκόμα καίει ὅλη τὴν Ἀνατολή;

Σὺ ποῦ μέσ' σταῖς φυλακκίς σου τὸν ἐδέσμευτες, Αὐστρία,
 Τ' ὄνομα τοῦ Ὑψηλάντη λέγε σὺ τὸ ἱερό,
 Δολοφόνε τοῦ Φερχίου, τῆς Ἑλλάδος ἁμαρτία,
 Χριστιανὴ μὲ ἀλκοράνι, Μουσουλμάνια μὲ στχυρό!

Ὅταν πάλ' ἡ Σαλαμίνα τοὺς βαρβάρους πολεμοῦσε,
 Ποῖος μὲ δυὼ κομμένα χέρια καὶ μὲ φρόνημ' ἀετοῦ,
 Ποῖος τοῦ Πέρση τὴν τρικῆρη μὲ τὰ δόντια του κρατοῦσε;
 — Ὁ Κυναίγειρος, τ' ἀδέλφι τ' Ἀθηναίου ποιητοῦ.

Κι' ὁ περιδόξος Διλλιέρος σὲ φωτιᾶς δὲν εἶδε σάλο
 Σὰν κ' ἐσὲ τὴν δεξιὰ του ἄχρηστη νὰ πεταχθῆ;
 Πλὴν δὲν ἔπεσ' ἡ καρδιά του, μὲ τὸ χέρι του τὸ ἄλλο
 Τοῦ στρατάρχου τῆς Γαλλίας ἐστολίσθη τὸ σπαθί!

Ὅχι, ὄχι· μὰ τὸν πόνο, ποῦ γιὰ σένα ἔχω πάρει,
 Μὰ τὸ τίμιό σου χέρι, ποῦ σοῦ τῶκοψαν γιατροί,
 Πέντε δάχτυλα δὲν κάμνουν τὸ καλὸ τὸ παλληγάρι·
 Ἡ καρδιά του τὸνὲ κάνει κ' ἡ ψυχὴ του ἡ φλογερή!

Ἄν ὁ μέγας Ναπολέων ἔχανε τὴν δεξιὰ του,
 Πῶς! θὰ ἔμενε τοῦ κόσμου ὁ κατακτητὴς ἀργός;
 Πάλι θ' ἄρπαζε τὸν κόσμον ἡ πλατεῖα διάνοιά του·
 Ἡ καρδιά εἶναι ὁ ἥρωας καὶ ὁ νοῦς ὁ ἀρχηγός!

Ναί! ὁπότεν τὴν πατρίδα ἐθνοφυλακὴ στολίση,
 Κ' ἡ γερόντισσα σημαία τὰ παλῆά της θυμηθῆ,
 Λαφαγέτ ἡ ἀνθισμένη νεολαία θὰ ζητήση,
 Καὶ τὸν Λαφαγέτ θὰ εὔρη εἰς τοῦ Γρίδα τὸ σπαθί!

ΘΟΥΡΙΟΣ

Στ' ἄρματα! στ' ἄρματα! Χτυπᾶ τῆς Λαύρας ἡ καμπάνια·

Ἄχ! ἡ γλυκειά της ἡ φωνή « Χριστὸς ἀνέστη! » ψάλλει.

Ἡ Ἀμαζόνα ἐξύπνησεν, ἐξύπνησεν ἡ Μάνα·

Μαζῆ μὲ τὴν Ἐλευθερίαν θὰ ταξειδέψῃ πάλι!

Λουλούδια τὸ ταξειδί τους καὶ φῶς νὰ τὸ χρυσόνη·

Στ' ἄρματα! στ' ἄρματα, παιδιὰ τοῦ Λάμπρου τοῦ Κατσώνη!

Ποιά χεῖλη, ποιά νὰ εἶπανε καταραμένα χεῖλη,

Πῶς πέθαναν τὰ Γιάνναινα κ' ἡ Κρήτη ἀπονεκρώθη;

Ποιὸς εἶπε πῶς ἡ Λάρισσα δὲν ἔχει καρυσφύλλι,

Καὶ πῶς τοῦ Ἀλεξάνδρου μας ἡ σπάθη ἐμαρμαρώθη;

Ποιὸς εἶπε πῶς ὁ οὐρανὸς δὲν ἔχ' ἀστροπελέκι,

Ἡ Σαλαμίνα κύματα καὶ ἡ Ἑλλάς τουφέκι;...

Στ' ἄρματα! στ' ἄρματα κ' ἐμπρός! ὅλο ἐμπρός... σὰν κύμα

Ὠκεανοῦ ἀλοῖμητο· σὰν τὸν καιρὸ ποῦ τρέχει!

Ἐμπρός εὐρίσκειτ' ὁ Θεός, στὸ στάσιμον τὸ κρῖμα·

Ἡ δόξα πάντα εἶν' ἀρχή, τελειωμὸ δὲν ἔχει....

Τὸ πόδι δὲν κουράζεται ποῦ ἡ τιμὴ φτερόνει·

Στ' ἄρματα! πάλι στ' ἄρματα, παιδιὰ τοῦ Κατσαντώνη!

Αΐ! θὲ νὰ πολεμήσωμε κι' ἀπ' ἔξω κι' ἀπὸ μέσα·

Ἡ φθίσις πέρασε· μπροστά, ἐλεύθεροι καὶ δοῦλοι!

Θὰ ρητορέψ' ἡ Μάνα μας μὲ τὸ σπαθὶ τοῦ Φλέσσα,

Μὲ τοῦ Κανάρη τὴ ρωτιά, τὸ μάτι τοῦ Μικούλη.

Ἐμπρός! τ' Ἀνδρούτσου ὁ χορὸς ἀρχήνισεν, ἀρχίζει!

Πιάττε, παιδιὰ μου, τὸ χορὸ κ' ἡ δάφνη λουλουδίζει....

Ἴσως εἶπῃς, Δέρβυ-πασσᾶ, ξιδέλεφι τοῦ βαρβάρου,

Πῶς τὸ μισὸ φεγγάρι σου χτυποῦμε τελευταῖοι·

Μὰ τὴν ὑστερινὴ πληγὴ, μὰ τὴν πληγὴ τοῦ χάρου

Δὲν δίνουσι μ' ἄλλους, μοναχοὶ τὴν δίνουσι οἱ γενναῖοι!

Ἐμεῖς θὲ νὰ τὸ θάψωμεν, ἡ ἐδικὴ μας γέννη·

Μόνον τὸν ἐπιτάριο θ' ἀφήσωμε σ' ἐσένα....

Στ' ἄρματι! στ' ἄρματι.... Καὶ πῶς! μόνον σ' ἐμᾶς ταιριάζει,

Σ' ἐμᾶς ποῦ ἔπλασ' ὁ Θεὸς στὴν ἔμμορφὴ του ὄρα,

Τὸ δακτυλὶ στὴ μέση μας τοῦ κάκου νὰ σκουριάξῃ;...

Ἄχ, ὄχι! μὰ τὸ στράτευμα ποῦ βροβολάει τῶρα,

Μὰ τὰ παιδιὰ ποῦ ἄφησαν προχθὲς τὰ σύνορά μας,

Μὰ τῆς Πατρίδος τὴν τιμὴ καὶ τὴν κρυφὴ χαρὰ μας!

Στ' ἄρματα! στ' ἄρματα! Ἐμεῖς σὲ κολοσσὸ κανένα
 Δὲν ἔχομε τὴν πλάτη μας σὰν ἄλλοι στηριγμένα.
 Συμμάχους, ἄρματα σ' ἐμᾶς κανέναν δὲν θὰ δώσῃ·
 Μόνο γιὰ Σλαύους ἤμποροῦν νὰ πολεμοῦν οἱ Ῥῶσοι.
 Τὸ αἷμά μας εὐγένεια βουλγαρική δὲν ἔχει·
 Εἶναι νερὸ κι' ἄς χύνεται, εἶναι νερὸ κι' ἄς τρέχῃ...

Ναί· μόνοι μέσ' ἀπ' τὴ φωτιά ποῦ μπήκαμε θὰ βγοῦμε·
 Εἶναι παληὰ συνήθεια κι' δὲν τὴν παραιτοῦμε...
 Θὰ πολεμήσῃ σήμερα μονάχη της κι' πάλι
 Ἡ Μάνα τοῦ Σκενδέρμπεη κι' τοῦ Μαυρομιχάλη.
 Μὲ τὸ δικό της τὸ Θεό, μὲ τὰ παιδιὰ της μόνα,
 Μὲ τὰ μισὰ της τ' ἄρματα ἀρχίζει τὸν ἀγῶνα!

Χαρήτε, νειοί, ποῦ ἔχετε τὰ εἴκοσί σας χρόνια,
 Παιδιὰ τοῦ Μάρκου Μπότσαρη, τοῦ Κίμωνος ἐγγόνια!
 Εὐτυχισμένα· γίνεταί γιὰ σᾶς τὸ πανηγύρι....
 Ἄχ, στοὺς Πατέρες τρέξετε, στὸ Ἅγιο κοιμητήρι,
 Νὰ ἰδοῦν τὰ ὅπλα τους σ' ἐσᾶς, τὴ νεότη, τὸ κορμί τους,
 Κ' ἡ πικραμένη νὰ χαρῆ στὴν ὄψι σας ψυχὴ τους....

Τουφέκι μὴν ἀδειάσετε περιχού ν' ἀγισθοῦτε·

Σύρετ' ἐκεῖ, πρὶν στῆς φωτιᾶς τῆ φλόγα βραφισοῦτε....

Ἡ λόγχαις σας στοῦ τάφου τους ἄς σκύψουν τὸ τριφύλλι,

Νὰ πάρουν ὄλαις τους εὐχὴ ἀπὸ τὸ καρυοφύλλι.

Καὶ θεὰ ἰδῆτε τί μπορεῖ αὐτὴ νὰ κάνη μόνη!

Στ' ἄρματα! στ' ἄρματα, παιδιὰ τοῦ Χρήστου τοῦ Μηλιώνη!

Τὸ ξεύρω, μόνοι μένουμε· τὸ ξεύρω, ἡ Ῥωσία

Στὸν Τούρκο δίχως ἐντροπὴ τὸ χέρι τῶρα δίδει·

Σὲ κάθε τῆς ὁμόδοξο χιρῖζει ἐλευθερία,

Καὶ μόνο δούλους Ἑλληνικὰς στὸ μακλειὸ ἀφίνει!

Τὸ ἄλκοράνι φαίνεται πῶς ἡ Ἑλλάς πιστεύει,

Δὲν ἔχει αἴμα σλαβικό, ἄλλο θεὸ λατρεύει....

Αἴ, τὰ γνωρίζομε αὐτὰ ἀπ' τὸν Ὀρλώφ ἀκόμα,

Μὰ δὲν πειράζει· τὸ σπαθὶ τὸ βγάλαμ' ἀπ' τῆ θήκη!

Θὰ χύσῃ αἴμα ἡ Ἑλλάς, μὰ δὲν θὰ γείνη πτώμα·

Δὲν θεὰ πολεμήσωμε, τὸ ξεύρωμε, γιὰ νίκη,

Μ' ἐλπίδα δὲν θὰ σφίγγωμε στὴ φύγῃ τὰ μαχαίρια,

Μὰ τόφο θὰ ζητήσωμε ψηλότερ' ἀπ' τὰστέρια!

Ἔλα, Εὐρώπη, χτύπα μας κ' ἐσὺ κ' ἐσὺ ἀκόμα,
 Μὲ τὸν Κιρκάσιο μαζῆ, εἰς τοῦ Χοβάρτ τὸ πλάι·
 Τοῦ κωνιοῦ του γέμιστε καλλίτερα τὸ στόμα,
 Καὶ χτύπησ' ἓνα δυστυχῆ λαό, ποῦ πολεμάει
 Τῆ Μάικα ποῦ τὸν γέννησε νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ·
 Μὲ δάκρυα καὶ μὲ σίδερα τὴν τόλμη ἄς πλερώσῃ!

.....

Στ' ἄρματα! στ' ἄρματα κ' ἐμπρὸς σὲ χάρο τιμημένο·
 Σὲ χάρο εἶπα; ... Καὶ γιατί; ποιὸς ξέρει, ποιὸς τὸ ξέρει,
 Ἄν δρόμο δὲν ἀνοίξωμε μὲ δάφναις σκεπασμένο; ...
 Ἔχει μεγάλη δύναμι τ' ἀπελπισμένο χέρι!
 Δὲν ἀναστήθηκ' ἡ Ἑλλάς γιὰ νὰ τὴν φάγ' ἡ λήθη,
 Καὶ δὲν πεθαίνει ὁ αἰτὸς ποτέ του σὺν ὀρνίθι!

1878

ΠΑΤΡΙΣ ΚΑΙ ΕΡΩΣ

ὦ Πατρίς μου! ἰδοῦ, τὴν ἀφίνω·
Ἄφες ἔτι ἐν δάκρυ νὰ χύσω.
Εἶναι παῖσμα στιγμὴν ἂν δακρύσω;
Χθὲς ἀκόμη μοῦ ἦτο Πατρίς.

Ὁ ἀγὼν τοῦ πολέμου τί εἶναι;
Τώρα μάρτυρος μάχομαι πάλιν....
Τὴν πιστὴν τῆς ἀφίνω ἀγκάλην,
Ἐνῶ πάλαι μοῦ ἦτο Πατρίς.

Οὐρηνέ· ἡ Πατρίς καὶ ὁ Ἔρως,
Ἐὰν ἔχουν τὴν φύσιν ὁμοίαν,
Πῶς μὲ τόσην κτυπῶνται μανίαν!
Δὲν εἶν' Ἔρως, Θεέ, κ' ἡ Πατρίς;

Εἶναι γύξ καὶ τὰ πάντα κοιμῶνται,
 Γλυκὺς ὕπνος τὴν φύσιν εὐφραίνει,
 Πλὴν ὁ Ἔρως ἀκοίμητος μένει,
 Πλὴν ἀκοίμητος μὲν ἡ Πατρίς.

Φεύγω, φῶς μου.... Δὲν θέλω νὰ κλαύσης
 Ἄν τῆς μάχης μὲ πάρῃ τὸ κύμα·
 Στέψε μόνον τὸ κρῦον μου μνημα
 Μ' ἓνα κρίνον Ἐσὸ κ' ἡ Πατρίς!

1860

Ο ΕΞΟΡΙΣΤΟΣ ΚΡΗΣ *

Α'

Νειὸς Κρητικὸς ἐκύτταξε μὲ μάτι θολωμένο
Ἐπὸ τῆς Θήρας τὸ νησί τὴν ἔρημη τὴν Κρήτη,
Ὡτὸν ἐκείνον ποῦ κυττᾶ μὲ χεῖλος διψασμένο
Νερὸ νὰ χύνη ποταμοῦ κρυσταλλωμένη κοίτη.
Μκυρίζαν σὰν τὸν κόρακκα τὰ γένεια, τὰ μαλλιά του,
Τὰ δυὸ σμιγμένα φρύδια του κ' ἡ μαύρη φορεσιά του.

— Γειά σου, τοῦ εἶπα, Κρητικέ, κ' ἐκάθησ' ἀντικρὺ του·
Πάλι τῆς Κρήτης σου θρηνεῖς τὴν ἄδικη τὴ μοῖρα! —
Ἐστράφη καὶ μ' ἐκύτταξε· ἡμέρωσ' ἡ μορφή του,
Κ' εἶπε· — Καλῶς τὸν ποιητὴ, καλῶς τηγε τὴ λύρα,
Ὅπου τῆς Κρήτης στόλισε τὸ σάβανο μὲ κρίνα,
Μαζῆ μὲ τ' ἀδελφάκι του ποῦ εἶναι στὴν Ἀθήνα. —

— Ἦτανε μέραις τῶν Παθῶν, νυχτιάς Ἐπιταφίου,
 Κί' ἀγαπημένη πέθαινε τοῦ ἔθνους θυγατέρα...
 Μὰ θάλλῃ πάλι, Κρητικέ, κ' ἡ νύχτα τοῦ Νυμφίου,
 Θὰ ψάλωμε κι' Ἀνάστασι ἐκεῖ καμμιὰν ἡμέρα.
 Δὲ γέννησε ἡ θάλασσα γιὰ τὴ σκλαβιά τὴν Κρήτη,
 Μήτε γιὰ πόδι ἀγαρηνὸ τὸ γέρο Ψῆλοριτή! —

— Χώνεις τὴν πίκρα στὴν καρδιά γιὰ τὸν ἀπελπισμένο,
 Καὶ κηλαϊδεῖ παρηγοριά τὸ σπλαχνικό σου στόμα.
 Μὰ ξέρω, εἶπε, πῶς ἐκεῖ ψηλὰ εἶναι γραμμένο,
 Νὰ μὴν ἀνόθησῃ ἐλευθεριά στῆς Κρήτης μου τὸ χῶμα.
 Ἐμεῖς δὲν ἔχομε θεὸ στὸν οὐρανὸ κἀένα·
 Κί' αὐτὸς ἀλλαξοπίστησε, τὸν ἔχουν τουρκαμμένα!

Γνωρίζω, ξέρω τί θὰ πῆς· μὰ σώπασε, τὰ ἴδια
 Μοῦλεγε χθὲς κ' ἓνας παπᾶς... Μάχῳ στὸ νοῦ μου ζάλη,
 Σκοτάδι μπρὸς στὰ μάτια μου καὶ στὴν καρδιά μου φεῖδι.
 Θεὸς δὲν εἶναι καὶ γιὰ μᾶς, τὸ ξαναλέγω πάλι!
 Ὅποιος πιστεύει στὸ Στχυρὸ στχυρὸς τὸν ἐπροσμένει,
 Καὶ ὅποιος στὴν Ἐλευθεριά, στὰ σίδερα πεθαίνει...

Ἐλευθερία, φάντασμα, ψεύτρα θεά, ἀγέρα,
 Ὅπου οἱ σκλάβ' οἱ δύστυχοι μὲ δάκρυ' ἀναζητοῦνε·
 Ὅχιὰ μὲ ἀηδονιοῦ φωνή, τοῦ Χάρου θυγατέρα,
 Πήγαινε, γέλα τοὺς τρελλοὺς ὅπου σέ προσκυνοῦνε!
 Σύρε, μωροὶ δὲν εἶμαστε νὰ μᾶς γελάσῃς πάλι,
 Καὶ νάχῃς τὸ ἀνάθεμα τοῦ κόσμου προσκεράλι!

Ἄχ, ναί· τοῦ δούλου τὴν καρδιά ζητεῖ νὰ τὴν ἀνάψῃ,
 Μονάχα ὅταν ἡ παληὰ χλαμύδα τῆς ξεδάφῃ,
 Καὶ θέλει αἷμα, κόκκινη σὰν πρῶτα νὰ τὴ βιάψῃ....
 Χιλιάδες ἂν ἀνοίξουνε δὲν τὴν πειράζει τάφοι·
 Τὴ φθάνει νάχνι μ' ἔμμορφη χλαμύδα στολισμένη,
 Κι' ἄς χύνετ' αἷμα δι' αὐτὸ κι' ὁ κόσμος ἄς πεθαίνη!

Γιὰ, πές μου, πές μου, ποιητή· ποιὸς τόπος καὶ ποιά χώρα
 Περισσότερο τῆς Κρήτης μου τὴν ἔχει λατρευμένα;
 Ποιὸ χρόνο φάνηκε σ' ἐμᾶς, ποιά μέρα καὶ ποιά ὥρα,
 Καὶ δὲν τὴν ἀπαντήσαμε μὲ μάτια δακρυσιμένα;...
 Ἢ μιὰ γενιὰ τὸν πόλεμο στὴν ἄλλη τὸν ἀφίνει,
 Πέφτομε, σηκονόμαστε, μὰ ἡ φωτιά δὲ σβύνει!

Ἄχ! ἂν τὰ κόκκαλα βαλθοῦν τὸ ἔν' ἀπάνω στ' ἄλλο

Τῶν Κρητικῶν, ποῦ λευθεριάς ἐφούχτωσαν μαχαίρι,
Τί πυραμίδα, τί βουνὸ θὰ κάνανε μεγάλο!

Τὸν Ψηλορίτη θάφθαναν, θὰ ἔγγίζανε τ' ἀστέρια

Κι' ἀπάνω τῆς Ἐλευθεριάς θὰ ἔστηναν τὸ θρόνο·

Τέτοιο θρόνι τῆς ἀσπλαχνῆς Θεᾶς τῆς πρέπει μόνο!

Σ' ἐμᾶς δὲ βρίσκεται δεντρί, μιὰ πήχη γῆς, χορτάρι

Ποῦ μ' αἷμα δὲν τὸ ράναμε· ὅπου κι' ἂν σκάψῃς τώρα,
Τῆς Κρήτης ἓνα θεὰ βρῆς θαμμένο παλληκάρι·

Ἄχ, κοιμητῆρι γένηκε ἀτέλειωτ' ὄλ' ἡ χώρα!

Ἄπ' τοῦ Ῥωμάνου τὸν καιρὸ ὡς τῆ στιγμῆ ἐτούτη

Στὴν Κρήτη παίζει τὸ σπαθί κι' ἀνάφτει τὸ μπαρουτί!

Κάνεις ἀπ' τὰ λουλούδια τῆς ποτέ του μὴ μυρίση,

Μήδ' ἀπ' τὰ δένδρα τῆς καρπὸ γευθῆ κανένα στόμα·
Στὸ χῶμα, στὸ χορτάρι τῆς ποδάρι μὴ πατήση...

Ἐκεῖ χορτάρια, καὶ καρποὶ, καὶ λούλουδα, καὶ χῶμα
Εἶν' ἀπὸ σάρκα Κρητικιά...κι' ὅσοι καρδιὰ γροικοῦνε,

Μ' αἷμα καὶ σάρκ' ἀνθρώπινη δὲν κάνει νὰ δειπνοῦνε!

B'

Πές μου, νά ζήσ' ἡ λύρα σου στὸ μνημῆμά σου ἀπάνω·

Ποιὰ γῆ ὁ Φράγκος ἔσχατη ἐπῆρ' Ἑλληνοπούλα;

Ποιὰ σὲ κατάρτι Ἀρμωστή ἐκρέμασε Ῥωμάνο,

Κ' αἰῶνες ποιὰ ἐπάλευε ξερμάτωτη καὶ δούλα

Ἐδῶθε μὲ τὸ ἄγριο τῆς Βενετιᾶς λειοντάρι,

Κ' ἐκεῖθε μὲ τὸ σκοτεινὸ τοῦ Ὄσμικλῆ φεγγάρι;...

Ἐμεῖς, αἰώνια ἐμεῖς· ἀπόσταινε τὸ χέρι,

Κ' ἐπολεμοῦσε ἡ ψυχὴ· ἀπόσταινε κ' ἐκείνη,

Καὶ εἰς τὰ δόντια σφίγγαμε τὸ μαῦρό μας μαχαῖρι.

Ψωμί δὲ φάγαμε κ' ἐμεῖς ποτέ μας μὲ εἰρήνη·

Δὲ γύραμε σὲ ἤσυχο μιὰ νύκτα προσκεφάλι,

Κι' ἀνάστασι δὲν εἶδαμε στὴν Ἐκκλησιὰ σὰν ἄλλοι!

Πόλεμος, πάντα πόλεμος· δὲ χαΐδεψε μητέρα

Τὴν ὀρφανὴ μας κεφαλή· παιδί· στὰ γόνατά μας

Δὲν ἐκαθίσαιμε ποτέ κ' ἐμεῖς κάμμιαν ἡμέρα,

Καὶ σὰ θεριὰ γυρίζαμε στὰ ἔρημα βουνά μας.

Νύχτα καὶ μέρα τρέχαμε γυμνοὶ καὶ πεινασμένοι,

Χωρὶς φωτιά, χωρὶς ψωμί, μ' ἀλήθει' ἀρματωμένοι!

Καὶ ὄλ' αὐτὰ γιὰ τὸνομα τῆς Λευθεριάς, γιὰ σένα,
 Μητριά τῆς Κρήτης, κ' ὕστερα γιὰ πλερωμὴ μᾶς δίνεις
 Σίδερα, πάντα σίδερα, καὶ χρόνια σκλαβωμένα....
 Τ' ἀδύνατό σου τὸ σπαθὶ πῶς κάτω δὲν τ' ἀφίνεις;
 Τί τὸ κρατεῖς; Δὲν εἶν' αὐτὸ γιὰ τ' ἀπαλό σου χέρι
 Σκλαβιά καὶ Ψέμμα μοναχὰ νὰ τὸ κρατήσῃ ξέρεϊ!

Εἰς τὸ Βαφέ, ποῦ χάθηκα οἱ σύντροφοί μου ὅλοι,
 Δὲν ἄφησα στὴ κρύα γῆ τὸ μαῦρό μου κουφάρι!
 Γιὰ μένα ἐλυπήθηκε ὁ χάρος ἓνα βόλι....
 Κ' ἐγὼ τοῦ Κόρακα παιδί... ξαδέλφι τοῦ Κριάρη,
 Σὲ στρωῶ τὸ θλιμμένο μου θὲ νὰ σφαλήσω μάτι
 Καὶ ὅμως λίγοι Κρητικοὶ πεθίνουν στὸ κρεβάτι!

Νὰ ἦμαι μέσ' στὰ νειάτα μου, εἰκοσιπέντε χρόνια
 Νὰ μοῦ φτερόνουν τὴν καρδιά, τὸ αἷμά μου νὰ καῖνε·
 Σπαθὶ καλοῦ παλληκαριοῦ τὴ μέση μου νὰ ζώνη,
 Καὶ νὰ σαπίζω ἄπραχτος, καὶ Σκλάβο νὰ μὲ λένε!
 Νὰ μὴ μπορῶ σὲ ἄνθρωπο τὰ μάτια νὰ στηλώσω....
 Τ' ὄνομ' αὐτὸ στὰ σπλάχνα μου θενὰ τὸ μαχαιρώσω!

Σκλάβος!... Κατάρα θείκη, ζευγάρωμα θλιμμένο
 Ζώου κι' ανθρώπου, τῆς ντροπῆς αἰώνιο σημάδι·
 Σκλάβος!... Φορεῖο νεκρικὸ μὲ σίδερα κλεισμένο,
 Ποῦ ἡ ἀθάνατη ψυχὴ σαπίζει στὸ σκοτάδι....
 Καταραμένο βάφτισμα, ποῦ ἄνθρωπος ἀλλάζει
 Τ' ἀνθρώπου τ' ἅγιο ὄνομα καὶ δοῦλο τονὲ κράζει! —

Γ'

... Ἀπελπισμένος κάθησε σὲ μία βράχου ἄκρη,
 Καὶ πότε κάτω ἔβλεπε καὶ πότε τὸ νησί του·
 Τὸ χάιδευε μὲ τὴ ματιὰ θολὴ ἀπὸ τὸ δάκρυ,
 Καὶ πρὸς τῆς Κρήτης τὸ βουνὸ ταξείδευ' ἡ ψυχὴ του.
 Πότε τοῦ χαμογέλαε καὶ πότε τοῦ μιλοῦσε,
 Καὶ μὲ τὸ νοῦ του στὰ γλωρὰ κλαδιά του περπατοῦσε.

— Κύτταξε, εἶπε μὲ φωνὴ στὰ δάκρυα πνιγμένη,
 Κάτω ἐκεῖ τὴν Κρήτη μου τί ἐμμορφιά τὴν ἔχει!
 Τοῦ Ψηλορίτη τὴν κορφὴ γιὰ δὲς τὴ χιονισμένη,
 Κ' ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ σύννεφο ἀπάνω της πῶς τρέχει....
 Δὲς τὸν ἄφρο τῆς θάλασσας, τὸ γαλανὸ αἰθέρα·
 Θαρρεῖς πῶς ἡ σημεῖα μας ξαπλόνειτ' ἐκεῖ πέρα!

Γιὰ κύττα πόσο πέλαγος, τί θάλασσα ποῦ πιάνει·

Τὸ μάτι ὅλο δὲν μπορεῖ τὸ μάκρος της νὰ φθάσῃ.

Ἐνα βασίλειο μπορεῖ μονάχη της νὰ κάνη!

Ὅλα τὰ ἔχει! ποταμούς, βουνά, λουλούδια, δάση·

Μὲ τὴ δροσιά του οὐρανὸς ὀλόχραρος τὴ βρέχει,

Καὶ μοναχὰ Ἐλευθεριά, Ἐλευθεριά δὲν ἔχει!—

...Σὰ θρηῆνος τοῦ Ἑσπερινοῦ ἀκούσθηκ' ἡ καμπάνα,

Κ' ἐκεῖ στὴν ἄμμο ἔξαφνα γονάτισε ἀπάνω·

— Μάνα μου, εἶπε μὲ λυγμούς, δυστυχισμένη μάνα!

Ἦλθα στῆς Θήρας τὸ νησι κοντά σου νὰ πεθάνω.

Ἄν τὴν πνοή μου δὲν μπορῶ στὸν κόλπο σου ν' ἀφήσω,

Κἂν ἄς σὲ βλέπω τὴ στιγμή ὅπου θὰ ξεψυχήσω...—

Ἐνύχτωσε, στὴν ἀμμουδιά ἐστέναζε τ' ἀγέρι,

Καὶ μέσ' στῆς νύχτας τὰ φτερά ἡ Κρήτη ὅλη ἐχάθη·

Τὸν σήκωσα, καὶ σὺν παιδί τὸν πῆρ' ἀπὸ τὸ χέρι.

Δὲ μ' ἀντιστάθη· μιὰ στιγμή μονάχα ἐκοντοστάθη,

Κ' ἔρριξε ὕστερη ματιὰ στὴ γῆ τὴν ποθητή του.

— Ἐγὼ ἐπῆρα τὸ κορμί, κ' ἡ Κρήτη τὴν ψυχὴ του!—

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ ΚΑΛΛΕΡΓΗΝ

Α'

Πολὺν καιρὸν ἐσίγησα, πολὺν καιρὸν, μὴ θέλων
Τῆς τουρκομάχου γενεᾶς νὰ τρίβεται τὸ στέμμα·
'Αλλὰ ἡ Κρήτη πολεμεῖ, προδίδεται τὸ μέλλον,
Κ' ἐχύθη τῆς καρδίας μας εἰς τὸ Βαφὲ τὸ αἷμα...
'Α, ὄχι· κατὰ τῆς φυλῆς ποτὲ τῶν ἡμιθέων,
Καὶ τῶν ὀλίγων μαχητῶν τῆς Λαύρας τῆς ἁγίας
Δὲν δύναται νὰ ἐγερθῆ ποτὲ ἡ χεὶρ τῶν νέων·
Εἶναι τὸ κτύπημα πικρὸν καὶ πλήρες ἀσεβείας.
'Αλλ' ἡ Πατρίς τὸ ἀπαιτεῖ, ἐκείνη τὸ προστάζει,
Κ' ἡ μοῦσα στῆθος ἔνοχον νὰ πλήξῃ δὲν διστάζει!

Β'

Καλλέργη! ἦτον ἐποχή, ὅποτε τῶνομά σου
'Ηκτινοδόλῃ· ὡς ἀστὴρ ἐλληνικοῦ αἰθέρος,
'Οτε ὡς μύρον ἔτρεχε παντοῦ ἡ εὐκλεία σου,
Καὶ ἦσαν ἄσμα τοῦ λαοῦ καὶ τῶν ψυχῶν ὁ ἔρωσ!

Παιδίον ἐσυλλάβιζα τὸ ἔνομά σου· οἴμοι,

Ὁ πρῶτος τότε στίχος μου, ἡ πρώτη μουσική μου,

Τὸ πρῶτον ἦτον ἄσμα μου ἢ ἐδική σου φήμη,

Καὶ μὲ θεοὺς σ' ἐσύγχυζεν ἡ παιδικὴ ψυχὴ μου....

Σὺ ἀγνοεῖς· ὅμως ἐγώ, ἀνήλικος ἀκέμα,

Ἐπροσευχήθην χάριν σοῦ ἐμπρὸς σεπτῆς Εἰκόνας,

Καὶ πάλλων σὲ ἠτένιζα μ' ἐκθαμβωμένον ὄμμα....

Φεῦ· πόσον τὴν καρδίαν σου μετέβαλεν ὁ χρόνος!

Καὶ νῦν ὁ παῖς, κκτκσταθεῖς ἀκμαῖος νεανίας,

᾿Ωδὴν δὲν ψάλλει διὰ σέ· πικρὸν ἀφίνει μέλος,

Καὶ στρέφων πρὸς τὸ εἶδωλον τῆς πλάνου ἡλικίας,

Ἐν δάκρυ χύνει καὶ πικρὸν συνάμα ρίπτει βέλος!

Γ'

Καλλέργη! Ἐζήσες πολὺ· ὦ, διὰ τί νὰ ζήσης;...

Φεῦ, ἦτο προτιμότερον νὰ εἶχες ἀποθάνει,

Πρὶν ἀποθάνης ἔτι ζῶν, πρὶν ζῶν νὰ τελευτήσης,

Καὶ τὴν ἀνθοῦσαν δάφνην σου ὁ χρόνος νὰ μαράνη!

Ἄφ' ἧς στιγμῆς ὁ νεαρὸς τῆς Λαύρας στρατιώτης

Ἰπὸ τὸ νεῦμα ἔκυψε δεσπότη ἀπαισίου,

Κ' ἐχρίσθη ὁ πολέμαρχος κομψοπρεπῆς ἱππότης,

Ἄπέθανεν ὁ ἀρχηγὸς τῆς τρίτης Σεπτεμβρίου.. .

Φεῦ· ἐν ᾧ πάλιν ὕψωσε τὴν μάχιραν ἡ Κρήτη,

Καὶ ἄνευ ἄρτου μάχεται καὶ ἄοπλος πηλαίει

Ἐνῶ κτυπᾷ τὴν Αἴγυπτον καὶ τὴν Ἀσίαν πλήττει,
 Κ' εἰς τὰς ἀκτὰς τῆς ἡ Ἑλλάς ὀλόκληρος συρρέει·
 Σὺ, ὡς νὰ γίνεται μακρὰν ἢ πάλ', εἰς τὴν Ἰνδίαν,
 Γυναῖκες ὡς νὰ σφάζονται καὶ βρέφη Ὀττεντότων,
 Οὐδὲ στιγμὴν πικραίτησες τὴν ἡρεμὸν οἰκίαν,
 Καὶ τὸν Καλλέργην λησμονεῖς, τὸν ἄλλοτε, τὸν πρῶτον!
 Καὶ κατεστάθ' ἡ σπάθη σου Χανούμη, κ' εἰς τὴν θήκην
 Ὡς εἰς χαρέμι τὴν κρατεῖς, καὶ δὲν προκύπτει πλέον
 Εἰς αἶμα τούρκων νὰ βαφῆ καὶ νὰ στεφθῆ μὲ νίκην·
 Φρικτὸς εὐνοῦχος τὴν φρουρεῖ, ὁ νόθος Ναπολέων!

Δ'

« Στῆθι! σὲ εἶπεν ὁ σκληρὸς δυνάστης τῆς Γαλλίας,
 « Συμφέρεῖ νὰ μὴ κινηθῆς κ' ἡ Κρήτη ν' ἀποθάνη! »
 Καὶ ἤκουσες τὸν συριγμὸν τῆς πλάνου ὀμιλίας,
 Καὶ ὑπετάχθης ταπεινῶς φιλήσας τὸ Φιρμάνι....
 Καὶ εἶσαι Κρής, καὶ λέγεις Καλλέργης, κ' εἰς σὲ μόνον
 Στρατάρχου ξίφος ἔδωκε τῆς Κρήτης ὁ βραχίον,
 Καὶ Σὺ θὰ εἶχες τὴν τιμὴν τῶν εὐγενῶν ἀγώνων!
 Ὡ, πόσον εἶσαι δυστυχῆς καὶ ἄξιος δακρύων....
 Δὲν εἶναι εἷς, δὲν εἶναι εἷς ἐξ ὅλων τῶν Ἑλλήνων,
 Τόσον ἀπείρως δυστυχῆς ὡς σὺ αὐτὴν τὴν ὥραν·
 Σὺ, ὁ θρασὺς πολεμιστῆς, τὸ τέκνον τῶν κινδύνων,
 Σὺ μόνος δὲν ἐπάτησες τὴν πάτριόν σου χώραν,

Καὶ ἄλλους βλέπεις τρέχοντας διὰ τὴν ἔγερσίν της,
 Καὶ ἄλλους θνήσκοντας φαιδρῶς εἰς τὴν φωνὴν ἐκείνης·
 Καὶ σύ, εἰς ὃν ἀνέθηκε τὴν ὑπεράσπισίν της,
 Εἰς ἀπραξίαν τήκεσαι, εἰς ἀδοξίαν φθίνεις!
 ὦ, πόσον τοῦ Πραΐδου μας θὰ ἔστεργες τὴν μοῖραν,
 Τί δὲν θὰ ἔδιδες ἀσπίς τῆς Κρήτης σου νὰ ἦσαι,
 Νὰ τελευτήσης πολεμῶν, νὰ ζήσης εἰς τὴν λύραν,
 Καὶ ὑπὸ χῶμα μητρικὸν θαλπόμενος νὰ κεῖσαι!
 Ἀλλὰ εἰς δαίμων σέ κρατεῖ, ἐκεῖνος δὲν τὸ θέλει·
 Δὲν θέλ' εἰς τὴν ἐστίαν του τὸ φῶς νὰ πλημμυρήσῃ,
 Καὶ τὴν γενναίαν σου ψυχὴν ὑπούλως καταστέλλει·
 Πλὴν θὰ τὸν κάμωμεν ἡμεῖς καὶ ἄκων νὰ θελήσῃ!
 ὦ, ναί· μὰ τὴν μαρτυρικὴν πυρὰν τοῦ Ἀρκαδίου,
 Ἕτις τὴν γῆν ἐφώτισε καὶ τοὺς λαοὺς ἐκπλήττει,
 Μὰ τοὺς φλεχθέντας εἰς αὐτὴν ὀπλίτας τοῦ Κυρίου,
 Ἐλλάς, ὦ Κόρσε, θὰ γενῆ ἡ τουρκοκτόνος Κρήτη....

Ε'

Ἀλλοίμονον· μόνον εἰς σέ, εἰς σέ, Καλλέργη, μόνον
 Δὲν θὰ ὀφείλουν τίποτε τὰ πάτρια ἐδάφη·
 Δι' ἄλλους θάλλει σήμερον ἡ δάφνη τῶν ἀγώνων,
 Δι' ἄλλους θέλουν ἐγερθῆ εὐγνωμοσύνης τάφος!
 Εἰς τὴν χαρὰν τὴν γενικὴν περίλυπος θὰ ἦσαι·
 Δὲν θὰ τολμᾷς μειδιάμα νὰ ἔχῃς εἰς τὸ στόμα,

Θὰ κρύπτῃς καὶ τὸ δάκρυ σου αὐτό, καὶ θὰ φοβῆσαι

Τῆς γενετῆς σου ν' ἀσπασθῆς ἐλεύθερον τὸ χῶμα!...

Καὶ ὅταν λησμονούμενος κατόπιν ἀποθάνῃς,

Καὶ κάτω, τὸ στρατόπεδον τῆς Λαύρας συναντήσῃς,

Ἄσπασθαι τί θὰ σὲ εἶπῃ καὶ τί ὁ Μακρυγιάννης,

Καὶ πῶς τὴν ἀπαστράπτουσαν μορφὴν των θ' ἀντικρύσῃς;

Τί θὰ εἶπῃς εἰς τοὺς τραχεῖς ἐκείνους τουρκοκτόνους,

Ἄσπασθαι διὰ τῆς Κρήτης σου τὴν μοῖραν σ' ἐρωτήσουν,

Καὶ πῶς θὰ ἴδῃς τοὺς σεπτοὺς τοῦ οἴκου σου προγόνους,

Ἄσπασθαι πενθίμως σὲ ἰδοῦν καὶ λόγον σὲ ζητήσουν;...

Καὶ ὅλα ταῦτα διὰ τί;... Διότι δὲν τὸ θέλει

Ἄσπασθαι - οὐχὶ ὁ ἀετὸς - τῶν Γάλλων ὁ καρκίνος,

Ἄσπασθαι ἀνάστασιν ἔθνῶν εἰς τοὺς λαοὺς ἀγγέλλει,

Καὶ σκότος χύνει ἔπειτα κατόπιν τῆς ἀκτίνος!

Ἄσπασθαι! δὲν σέβεται τὸν λόγον αὐτοῦ πλέον,

Οὐδὲ τὸ μέγα ἔθνος του, οὐδὲ τὸ ὄνομά του.

Ἄσπασθαι τὸν λέοντα ἢ λέξις « Ναπολέον »

Καὶ τὴν Εὐρώπην δὲν πτοεῖ ὡς πρὶν τὸ βρύχημά του.

Πῶς τῶν Ἑλλήνων ὁ ἐχθρὸς, Καλλέργη, κυριεύει

Τὴν ἀλαζόνα σου ψυχὴν, τὸ γαῦρον φρόνημά σου;

Μὲ ποῖον δηλητήριο ἐνοείας σὲ νοθεύει,

Καὶ λησμονεῖς τὴν δόξαν σου, προδίδεις τὸ ὄνομά σου;...

Καὶ εἶναι τόσο ἰσχυρὰ ἢ εὐνοια ἐκείνη,

Ἄσπασθαι ἐμποδίζει ν' ἀκουσθῇ τοῦ ἔθνους σου ὁ θρήνος;

Τοιαύτην ἔχει δύναμιν; τόσο ἰσχυρὰ χύνει;

Καὶ τῆς πατρίδος μαιδιᾶ γλυκύτερον ἐκείνος;...

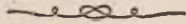
ὦ, ἄφες, ἄφες, Στρατηγέ, εἰς λάτρις σου ἀρχαῖος,
 Εἰς λάτρις, ὅστις σ' ἀγαπᾷ ὡς κ' ἔνοχον ἀκόμῃ,
 Νά σ' ἐνθυμίτη τολμηρῶς τὸ εὐγενές σου χρέος,
 Καὶ φῶς εἰς τὸ κλεισμένον σου νὰ ρίψῃ πάλιν ὄμμα!

.....

.....

ὦ, πόσον τοῦ Πραΐδου μας θὰ ἔστεργες τὴν μοῖραν,
 Τί δὲν θὰ ἔδιδες ἀσπίς τῆς Κρήτης σου νὰ ἦσαι,
 Νά τελευτήσης πολεμῶν, νὰ ζήσης εἰς τὴν λύραν,
 Καὶ ὑπὸ χῶμα μητριῶν θαλπόμενος νὰ κεῖσαι!

1867

ΤΟ ΑΣΜΑ *

Ὅχτῳ παιδιὰ στῆς φυλακῆς τὸ χῶμα ξαπλωμένα,
Ἐλεύθερα σὰν τὸ βοριά, γλωμὰ σὰν τὸ φεγγάρι,
Ἐτραγουδούσανε πικρὸ τραγοῦδι τὰ καῦρμένα,
Κ' ἡ κεφαλή τους ἔκλινε σὰν κρίνος στὸ χορτάρι.
Ἔτσι κι' ὁ Ῥήγας μιὰ φορὰ θλιμμένος τραγουδοῦσε,
Ὅποταν μέσ' στή φυλακὴ τοῦ Φράγκου ἐξεψυχοῦσε....

« Βαρειὰ π' ἀποκοιμήθηκες, καῦρμένη Ἐλευθερία!
« Μᾶς ξέχασες κι' ἄλλους λαοὺς πηγαίνεις νὰ ξυπνίσῃς.
« Ἀρνῆθηκες τὰ τέκνα σου καὶ πᾶς στὴν Ἰταλία,
« Τοῦ Θρακυβούλου τὸ σπαθὶ σὲ Βροῦτο νὰ χαρίσῃς!
« Μᾶς ξενητεύθῃς, φράγκεψες, ποῦ Ἑλληγοποῦλα ἦσουν,
« Καὶ Φράγκα μέσ' στὸν Τίβερη ζητοῦν νὰ σὲ βαπτίσουν.**

* Τὸ ἀσματίον τοῦτο ἐγράφη ἐν τῇ φυλακῇ κατὰ τὸ 1860, ὅτε, φεῦ, ἄπειροι νεανίσκοι ἐπαλαίωμεν κατὰ τοῦ καλοῦ ἐκείνου Βασιλέως Ὀθωνος.

** Αἰνίττομαι τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν ἡ Ἰταλία, βοηθουμένη παρὰ τῆς Γαλλίας, ἠγείρετο.

- « Συχνὰ τὸ δάκρυ ἀκολουθεῖ τ' ἀδούλωτο τραγοῦδι,
 « Ἡ λύπη κ' ἢ ἑλευθερίᾳ κοιμοῦνται πλάϊ, πλάϊ·
 « Φουντόνει μέσ' στὰ αἷματά τῆς δάφνης τὸ λουλοῦδι·
 « Γι' αὐτὸ εἶναι κατὰκόκκινο καὶ γρήγορα περνάει...
 « Ἄχ, τὸ λουλοῦδι δὲν μπορεῖ πολὺν καιρὸ νὰ ζήσει,
 « Πεθαίνει τὸ τριαντάφυλλο καὶ ζῆ τὸ κυπαρίσσι! »
-

- Καὶ τὸ τραγοῦδι τὸ πικρὸ ἀκολουθοῦσ' ἀκόμα. —
 « Ἀστέρια, μάτια ἀγγελικὰ στὴ μαύρη γῆ στραμμένα·
 « Ἀπ' τὸν καιρὸ ποῦ ἐλάμψατε στὸ γαλανό σας δῶμα,
 « Πότε μᾶς εἶδετ' εὐτυχεῖς, ἀστέρι' ἀγαπημένα ;
 « Κρῖμα στὸ φῶς σας τὸ γλυκύ, στήν ἐμμορφιά σας κρῖμα·
 « Δούλους κυττᾶτε καὶ νεκροὺς φωτίζετε στὸ μνήμα!
-

- « Ἄχ, μαύρη μοῖρα ἐμμάτιασε τὴ χώρα μας, κ' ἀπάνου
 « Στὴ Χαιρωνία γένηκε γεφύρι μιὰν ἡμέρα,
 « Καὶ ἄτι Μακεδονικὸ κι' αἰτὸς κακοῦ Ῥωμάνου,
 « Τῆς Σαλαμίνας ἔπνιξαν μὲ μιᾶς τὴ θυγατέρα!
 « Καὶ ἀπὸ τότε μετὰ μᾶς ὅποιος κι' ἂν θέλῃ παίξει,
 « Βάνδαλοι, Τοῦρκοι, Βενετοί, καὶ τώρα... Μπαδρατζοί!
-

« Πάντα ἐφάνης ἄστατη σ' ἐμᾶς, Ἐλευθερία!

« Ὡσὰν κομήτης ἔρχεσαι καὶ σὰν κομήτης σβύνεις.

« Στιγμαῖς μᾶς ἔδωκες ἐσύ, αἰῶνας ἢ δουλεία,

« Καὶ μοιάζει νεκρολούλουδο ἢ δάφνη ποῦ μᾶς δίνεις.

« Ἀχάριστη· στή γῆ αὐτὴ ποῦ σήμερ' ἀπαρνήθης,

« Σ' αὐτὴ πρωτογιγάντεψες, σ' αὐτὴ πρωτογεννήθης!

« Δὲν εἶσ' ἐσύ, ποῦ μιὰ φορὰ κλεφτόπουλο γυρνοῦσες

« Μὲ καρυοφύλλι ὀλέμαυρο, μὲ φουστανέλλα χιόνι,

« Ποῦ μὲ τοῦ Ῥήγα τὴ φωνὴ τοὺς Τούρκους χαιρετοῦσες,

« Καὶ κλέφτης ἐλημέριαζες κοντὰ στὸν Κατσαντώνη;...

« Ἄφσε τὰ ξένα, γύρισε στὰ πρῶτά σου λημέρια,

« Καὶ πλύνε στὸν Εὐρώτα μας τὰ ματωμένα χέρια!...»

— Τὸ θλιβερὸ τὰ κοίμισε τραγοῦδι ἓνα, ἓνα,

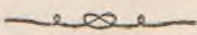
Καὶ μοναχὰ τ' ἀχειλί τους ἀκόμα ψιθυρίζει....

Καὶ κλαῖνε τ' ἄμοιρα παιδιὰ μὲ μάτια σφαλισμένα,

Γιατὶ ὁ δοῦλος καὶ σ' αὐτὸ τὸν ὕπνο του θακρύνει!

Ἄφῃτε τα τὸν πόνο τους στὸν ὕπνο νὰ ξεγνοῦνε·

Ἴσως κἀνένα ὄνειρο Ἐλευθερίας ἰδοῦνε!

1868 ΚΑΙ 1878

ΑΦΙΕΡΟΥΝΤΑΙ ΤΩ ΕΥΓΕΝΕΙ ΔΟΡΔΩΙ ΒΗΣΚΟΝΦΗΛΔ

1868

Α'

Χλωμός, Κριάρη, ἄφωνος κι' ὀλόμαυρα ντυμένος,
'Απ' τὴ θλιμμένη Κρήτη σου γυρίζεις δακρυσμένος'
'Ὡσάν σημαία γύρισες μὲ μέτωπο σκυμμένο,
Ποῦ τὸ σταυρό της ἔχασε σὲ δρόμο αἱματωμένο!
Πρῶτος ἐπήγες κι' ἔρχεσαι ὁ ὕστερος... κομμάτια
Τὴν ἀλυσίδα ἔσπασες ποῦ σοῦδεναν τὰ χέρια,
Καὶ ἤλθες, ἀφοῦ κλείσθηκαν τῆς μάνας σου τὰ μάτια,
Μέσ' ἀπ' ἀράπικα σπαθιά καὶ τούρκικα μαχαίρια....
"Α, καλῶς ἤλθες· δόσε μας τ' ἀνδρειωμένο χέρι,
Καὶ πέσε μέσ' στὸν κόλπο μας τὴν πίκρα σου νὰ θάψης.
"Αψε τὸ δάκρυ σου νὰ βγῆ, Λακκιώτικο ξεφτέρι·
Δὲν εἶν' ντροπὴ γιὰ τὴν γλυκειὰ πατρίδα σου νὰ κλάψης.
Αὐτὰ τὰ δάκρυα τῆς σκλαβιάς τῆς ἀλυσίδες σπᾶνε,
Στῆς γῆς τὰ σπλάγχνα μπαίνουνε καὶ γίγανταις γεννᾶνε!

B'

Τὸ ξέρω· τὴν ἐχάσαμε τὴν Κρήτη μας καὶ πάλι·
 Τὸ ξέρω· πάλι βρέθηκες στὴν ἔσχατη στιγμή της.
 Τὰ λαβωμένα στήθια σου τῆς εἶχες προσκεφάλι,
 Κ' ἐδέχθηκες τὴν ὕστερη ματιὰ καὶ τὴν εὐχὴ της....
 Φῶς ἢ θλιμμένη της ματιὰ στὸ μνημῆμά σου θὰ γείνη·
 Σὰν ἥλιος θὰ φεγγοβολῆ στοῦ τάφου σου τὸ χῶμα·
 Θὰ σοῦ ζεσταίνη ἢ εὐχὴ αἰώνια ἐκείνη,
 Ὡσὰν μινούλας ἀγκαλιά, καὶ κόκκαλα καὶ σῶμα!

Γ'

Ξέρω τί λές· στὸν τάφο σου δὲν θέλεις φῶς κἀνένα·
 — Ποτέ του δὲν ἐδούλεψε τὸ χέρι σου γιὰ σένα. —
 Τὴν Κρήτη θέλεις μοναχὰ ἐλεύθερη, μεγάλη,
 Καὶ τάφο σ' ἀσημένιο της κἀνένα περιγιάλι!
 Δόξ' ἄλλη δὲν ἀναζητᾷ, δὲν θέλει τὸ σπαθί σου,
 Παρὰ σὲ Κρήτη ἐλεύθερη νὰ γύρη τὸ κορμί σου.
 Αἶ, δὲν θὰ γύρη! Εἴμαστε γενιὰ καταραμένη,
 Κατηραμένοι εἴμαστε, κ' ἔχομε πάντα ἐχθρό μας
 Κάθε φυλὴ, κάθε καιρό, τὴ γῆ τὴν οἰκουμένη,
 Τὸν οὐρανό, τὴ θάλασσα, τὸν ἴδιο ἑαυτό μας!

Καταραμένη κ' ἢ στιγμή ἀκόμ' ἢ δοξασμένη,
 Ὅπου ἀκούσθη τ' ὄνομα « Ἑλλάς » καταραμένη
 Ἡ δόξα της, ποῦ ἔρημοι τὴν ἐ χειρσόνουν λάκκοι,
 Τὸ γάλα της τ' ἀθάνατο, τ' ἀθάνατο φαρμάκι!
 Κατάρρα στ' ἀκρογιάλια της, στὸ φῶς, στὸν οὐρανὸ της,
 Κι' ἀπ' ὄλα περισσότερο, κατάρρα στὸ Θεό της!
 Μιὰ μέρα δὲ χαρήκαμε ὀλάκερη· μιὰ ὥρα
 Δὲν χαμογέλασε αὐτὴ τῆς συμφορᾶς ἡ χώρα·
 Κι' ὅσαις φοραῖς εἰς τ' οὐρανοῦ βρεθθήκαμε τὰ ὕψη,
 Εἶχαμε σκάλια τὸ σταυρὸ καὶ φτέρυγα τῆ θλίψι.

.....

1878

Ἄχ, νάμχστε κ' ἐμεῖς φυλὴ ἀπὸ ἐκείναις, ὅπου
 Σὲ σκλοπατί στέκουνε ἀρκούδας καὶ ἀνθρώπου·
 Τῆ σῆψι μάνια νάχχαμε καὶ τῆ νυχτιὰ πατέρα·
 Νά μὴ μᾶς γένναε τὸ φῶς κ' ἀνοίξεως ἡμέρα·
 Νά ἤμχστε δίχως παλμό, δίχως ἀνθρώπου χάρι·
 Ἄθίγγανοι! — χειρότερα, χειρότερα — Βουλγάροι,
 Βουλγάροι, ποῦ μὲ τὸ στανιὸ τοὺς σποῦν τὴν ἀλυσσίδα,
 Ἕλιο θὰ βλέπαμε κ' ἐμεῖς κ' ἐλεύθερη πατρίδα!
 Τότε μονάχα, σκοτεινὴ φωλιά τοῦ καρχαρία,
 Χανούμισσα καὶ Μιλεδὴ, τζαμί καὶ ἐκκλησία,
 Τότε θεινὰ μᾶς ἀνοιγες τὴν ἄφωνη καρδιά σου·
 Εἶπα καρδιά· — λησιμόνησα.... μερίδα στὰ χαρτιά σου!

Ὅπισω τὰ ἐπίβουλᾶ, Θεέ μου, πάρε δῶρα.

Ἀσχήμισε, σκοτείνατε τὴ φωτεινὴ σου χώρα·
Τὸ μέτωπό μας στένεψε καὶ σβύσει τὴ ματιά μας·

Ῥίξε μας πάγο στὴ ψυχὴ, σκοτάδι στὴν καρδιά μας,
Ἴσως μ' αὐτὴ τὴν ἀσχημιὰ καὶ τὴ σβυσμένη ὄψι

Εὐρωμεν χάρι, κ' ἡ Φραγκιά τὴν ἄλυσσίμας κόψη!
— Ἄ, νάι, Κριάρη· ἄτυχο τῆς Κρήτης μας ξεφτέρι·

Μᾶς ἔχει πλάσει ὁ Θεὸς μὲ τὸ δεξιὸ του χέρι.
Στ' ἀριστερὸ ἔχει εὐχαίς, κατάραις στὸ δεξιὸ του!

Γι' αὐτὸ ἀπάνω στὸ σταυρὸ ἐχάθη τὸ παιδί του....
Σίδερα πρέπουνε σ' ἐμᾶς· δὲν ἔχομε τὴ χάρι

Καὶ τὴν ἀτίμητη τιμὴ νὰ ἤμαστε Βουλγάροι!
Αὐτὸ τὸ βάρβαρο ἐγώ, αὐτὸ τὸ κρῦο ψέμμα,

Ποῦ ἔχει σκύλινη καρδιά κι' ἀγγελικὸ τὸ βλέμμα·
Αὐτὸ ποῦ λὲν πολιτισμὸ καὶ φῶς κ' ἐλευθερία,

Χωρὶς νὰ κοκκινίζουνε, χωρὶς ντροπὴ καμμιὰ,
Αὐτὸ δὲν ἔχει αἴσθησι, ἀνθρωπισμὸ δὲν ἔχει·

Πηγαίνει πίσω κι' ἔχι μπρὸς καὶ στὸ σκοτάδι τρέχει!
.....

Δ'

Τ' ἀδικημένο σου σπαθὶ κομμάτικσε, Κριάρη,

Καὶ μὲ κατάραις ῥίξε το στῆς θάλασσας τὰ βάρη.
Βγάλ' τὸ σταυρὸ του, στόλισ' το μὲ τὸ μισὸ φεγγάρι·

Θεὸ δὲν εἴχαμε ποτέ· Θεὸς γιὰ μᾶς ἐχάθη....

Σ' αὐτὰ τὰ χρόνια μόνο ζοῦν οἱ Ἄγγλοι καὶ οἱ λύκοι·

Στὰ δόντια εἶναι τὸ δίκαιο καὶ στ' ἄδικο ἡ νίκη!

— Σῶπα, θλιμμένη μου καρδιά καὶ λύρα πικραμένη·

Ὅποιος πεθαίνει στὸ σταυρὸ ποτέ του δὲν πεθαίνει.

Ποτέ δὲν χάνετ' ἡ Ἑλλάς, δὲν σβύνετ' ἡ ψυχὴ της·

Τὰ σάβανά της ἔμαθε νὰ σχίξῃ τὸ σπαθὶ της!

Τὸ γόρδιο, ποῦ ἔδεσε σφιχτότερα ἢ Δύσι

Κι' ὁποῦ τὸν κατὰμπερδεψε ἀντὶ νὰ τονέ λύσῃ,

Κομμάρτια θὰ τὸν κάνωμε στὸ δυνατὸ μας χέρι·

Ἐκεῖνο ποῦ δὲν λύνεται τὸ κόβει τὸ μαχαίρι....

Αἴ, ξέρει, ξέρ' ἡ μάνα μας νὰ πέσῃ ἀρματωμένη

Σ' ἀσπίδ' ἀπάνω ἀθάνατη μὲ δάφναις σκεπασμένη!

Δὲν θενὰ μείνῃ ἕνας μας· θενὰ χαθοῦμε ὅλοι

Ἄπὸ μαχαίρι καὶ σπαθί, ἀπὸ φωτιὰ καὶ βόλι.

Κάνένας στὸ κρεβδάτι του τὰ μάτια δὲν θὰ κλείσῃ,

Γιὰ νὰ γιορτάσῃς Βηκονσφήλδ, γιὰ νὰ γιορτάσῃς, Δύσι!

Θὰ γείνῃ πέτρα, σκύλινο τὸ χέρι κ' ἡ καρδιά μας·

Θὰ σφάξωμε τὰς μάναις μας, τοὺς γέρους, τὰ παιδιὰ μας,

Θὰ σχίσωμε τ' ἀθάνατα τῶν πάππων μας βιβλία,

Θὰ ρίζωμε στὴ θάλασσα βηθειὰ τὴν ἱστορίαν·

Τοῦ Σύλλα θενὰ βάλωμε φωτιὰ στὸν Παρθενῶνα,

Δὲν θενὰ μείνῃ ἐκκλησιὰ καὶ πέτρα καὶ κολώνα,

Καὶ δίχως ἓνα στεναγμὸ καὶ δίχως ἓνα δάκρυ,

Ἄπὸ τὴν μίαν ἄκρην μας ἕως τὴν ἄλλη ἄκρην

Μιὰ στάχτη θενὰ γείνωμε « κ' Εὐρώπη, θενὰ ποῦμε,

« Στὴ εὐσπλαχνία σου μ' αὐτὴ τὴ στάχτη ἀπαινοῦμε! »

Κι' ὅταν ῥωτήσῃ τοὺς καιροὺς ὁ κόσμος κάμμιὰ μέρα,
 Ποῦν' ἡ Νεράϊδα τοῦ γαλοῦ, τοῦ Μάρτ' ἡ θυγατέρα,
 Τῆς Ἱστορίας ἡ θεά, αὐτὴ ἄς ἀπαντήσῃ,
 Καὶ τ' ἀνοιχτὸ βιβλίον τῆς μὲ στεναγμὸ ἄς κλείσῃ. —
 Ἄχ, θέλω τὴν Ἑλλάδα μου μεγάλη σάν καὶ πρῶτα·
 Ν' ἀστράφτουν σὲ γυμνὸ σπαθί τὰ παλαιὰ τῆς φῶτα.
 Τὴν θέλω μιὰ, ὀλάκερη τὴν θέλω πέρα πέρα,
 Τῆς Σαλαμίνας θάλασσα, τῆς Κλείσοδος ἀγέρα!
 Γιὰ πάντ' ἄς λείψῃ, ἄς ταφῇ στὴν ἱστορία μέσα,
 Ἄν τ' ἄρματα ἦναι βαρειὰ στὸ χέρι τῆς τοῦ Φλέσσα.
 Ἄς σδύσῃ, καθὼς σδύνονται ἄστρα καὶ κόσμοι τόσοι·
 Θὰ ἔλθ' ἡμέρα καὶ αὐτὸς ὁ ἥλιος νὰ παγώσῃ!
 Θέλω νὰ τὴνὲ σέβωνται· νὰ μὴν τὴνὲ πατοῦνε
 Ὅσοι Χριστὸ καὶ Μωϋσῆ ἀντάμα προσκυνοῦνε....
 Ἄ, ὄχι, ὄχι· τὸ Χριστὸ δὲν προσκυνεῖτε· ψέμμα
 Πῶς παίρνετε μετὰδοσι τῆ Σάρκα καὶ τὸ Αἶμα·
 Ψέμμα πῶς εἶσθε χριστιανοὶ καὶ πῶς σταυρὸ φιλεῖτε·
 Τέρατα εἶσθε, τέρατα — πλὴν μῆτε τοῦτο, μῆτε!

Ε'

Ὁρθὸς Κριάρη! τ' ἄρματα στὰ χέρια τῆς ἡ Κρήτη
 Ἀκόμη, ἀκόμη τὰ βραστᾶ· φωτιά, Χατζῆ Μιχάλη,
 Πῶχεις τὴν ὄψι τοῦ σπαθιοῦ, κορμὶ τὸν Ψηλορίτη!
 Ἐμπρός, Κροκίδα, δεύτερη πληγὴ νὰ πάρῃς πάλι.

Θυμῆσου, Γέρο-Κόρακα, θυμῆσου τὰ παληά σου,

Καὶ σὰν τὴν πρώτη σου αὐγή ἄς γείνη κ' ἡ νυχτιά σου!

Ποτὲ ἢ Κρήτη τὸ σπαθί, ποτὲ δὲν θὰ τ' ἀφήση.

Σταλαμματαί, σταλαμματαί τὸ αἷμά της θὰ χύσῃ·

Στεριάς, πελάγη καὶ βουνά μ' ἐκεῖνο θενὰ ράνη,

Καὶ στὸ Συνέδριο θὰ εἶπῃ τῶν Φράγκων· «Νὰ μελάνι!»

Μὲ τοῦτο, τοῦτο, Βηκονσφήλδ, θὰ γράψῃς τραγωδία,

Ποῦ δὲν ἐγράφη καὶ ποτὲ δὲν θὰ γραφθῇ κάμμια.

Στὴ χώρα σου τὴ σκοτεινὴ καὶ τὴν ἀρχαϊσμένη

Τέτοια ζητοῦνε ποίησι, κητάρια φορτωμένη!

Ζητοῦν νεκρὸ ἓνα λαὸ γιὰ νὰ συγκινηθοῦνε·

Δὲν ἤμποροῦν ἀναίσθητοι σὰ μάμμαρα νὰ ζοῦνε.

Αἶμα ζητοῦνε στὰ βουνά, στὴ θάλασσα, στὸ χῶμα....

Εἶναι στολή τους, βλέπετε, τὸ κόκκινο τὸ χρῶμα!

Ὁραῖο εἶναι θέαμα κ' εὐχαριστεῖ τὸ μάτι,

Τούρκων τὴν Ἅγία Τράπεζα νὰ βλέπουνε κρεββάτι·

Εὐχαριστεῖ μπρὸς στὰ πιδιὰ μητέρις ν' ἀτιμάζουν.

Αὐτὰ κομμάτι συγκινοῦν, αὐτὰ δισκοεδάζουν!

Στὰ σιδερένια νεῦρά τους ὁ Σακκισπὴρ δὲ φθάνει·

Τέτοια μωρολογήματα σ' ἐκείνους δὲν περνοῦνε.

Αἶμα ζητοῦνε στὴ σκηνή, στὸ δράμα γιαταγάι,

Καὶ ἤρωα Κιρκάσιο.... αὐτὰ χειροκροτοῦνε....

Αὐτὰ γυρεύουν καὶ διψοῦν πολιτισμένα χεῖλη·

Στὴν πέτρα γράφουν μὲ καρφί, δὲν γράφουν μὲ κοντύλι.—

Ἐμπρός, Κιρκάσιοι· ἔμπρός, Βασιβουζοῦκοι, πάλι·

Δόστε τραπέζι στὴ Φραγκιά· τ' ἀρνιὰ θενὰ τὰ βάλη

Ἡ Κρήτη καὶ ἡ Ἑπειρος καὶ ἡ Μακεδονία,
 Καὶ θὰ σᾶς δώσῃ κόκκινο κρασί ἡ Θεσσαλία....
 Μὲ τέτοιο μίναχά κρασί εὐχαριστοῦν τὴ Δύσι,
 Καὶ μ' αἷμα κάνει πρόποσι ὁ Ἄγγλος σὰ μεθύση!

.....

 Ὅχι, Γαμβέττα· ἐκκλησιὰ ἀπὸ θεοῦ γεμάτη,
 Θάλασσ' ἀτέλειωτη, βουνὸ μὲ δίχως μονοπάτι·
 Ὅχι, βοριᾶ Ἐλευθεριᾶς, ψυχὴ μ' ἀφρὸ καὶ κύμα,
 Ποτὲ δὲν μπαίνομε, ποτὲ σ' ἀχαριστίας κρῖμα!
 Τὸ ἔκοβα τὸ χέρι μου, ναί, τῶκόβα τὸ χέρι,
 Ἄνισως γιὰ τὴ μάνα σου, τὴν ἱερὴ Γαλλία,
 Μιὰ λέξι ἔγραφα πικρὴ.... Ἐνας Θεὸς τὸ ξέρει,
 Πῶς τ' ὀνομά της ἔχομε τραγοῦδι κι' ἀρμονία....
 Τοῦ Βαδιγκτῶνος, τοῦ Οὐγγῶ ἡ ζηλεμμένη μάνα
 Εἶναι βωμὸς κάθε λαοῦ κ' Ἐλευθεριᾶς καμπάνα.
 Ὅταν χτυπᾷ, βγαίνει τὸ φῶς, βροντάει ἀστροπελέκι,
 Καὶ στοὺς λαοὺς ἀντίδωρο μοιράζει καὶ τουφέκι!—

ΣΤ'

Τὰ ντροπικισμένα χέρια τους οἱ τύραννοι ἄς δύνουν,
 Ἄς βοηθοῦνται κ' αἷματὰ ὡσὰν νερὸ ἄς πίνουν.
 Δὲ βλάπτει· μένουσιν καὶ σ' ἐμᾶς ὀλίγ' ἀκόμη χέρια·
 Δὲ θὰ βρεθοῦμε στῆς τιμῆς μονάχοι τὰ λημέρια.

Τὰ τιμημένα χέρι' αὐτά, Ἑλλάς, χαιρέτησέ τα·

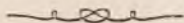
Σφίγγει ὁ γυῖος τοῦ Βίκτωρος τὸ χέρι τοῦ Γαμβέττα,

Τὴ βλοῦζά του τὴν κόκκινη ὁ Γαριβάλδης βάζει,

Καὶ πάλι θάχωμε φωτιὰ καὶ πάλι συννεφιάζει....

Μπρὸς ἢ Γαλλία, στὸ πλευρὸ ἢ Ἰταλία στέκει·

Ἐπάνω ὅλοι.... καὶ μπροστὰ τοῦ Μάρτη τὸ τουφέκι!

Η ΠΡΩΤΟΜΑΓΙΑ ΤΟΥ ΑΓΩΝΙΣΤΟΥ

Στους κήπους ὅλοι σήμερα πετοῦν σὰν περιστέρια,
Μὲ φράγκικα λαλούμενα, μὲ φράγκικα τραγοῦδια·
Στοῦ Μάη πᾶν τὰ πράσινα νὰ δροσιθοῦν λιημέρια,
Καὶ κόβουν γιὰ ταις λυγεραῖς ταις ἔμμορφαις λουλούδια.
Μὰ ὁ γέρο-Νάσος μὲ νεκροὺς πρωτομαχιά θὰ κάνη·
Ἔχει κ' ἐκεῖνος λυγεραῖς θαμμένα παλληκάρια...
Τοὺς ξεχασμένους τάφους τους μὲ δάφναις θειὰ βάνη,
Καὶ δίπλα τους θὰ ξαπλωθῆ μέσ' στ' ἄγρια χορτάρια.
Ἄν ὅλοι ἐξεχάσανε, ὁ Νάσος δὲν ξεχναίει·
Νεκροὶ μου Σύντροφοι, μὲ σᾶς καὶ φέτο κάνω Μάη!
Καὶ φέτο! Ἐβαρέθηκα τὸν κόσμον αὐτὸν τὸν πλάνο·
Κουράσθηκα στὴ μοναξιά ... κἀνεῖς δὲ μὲ γνωρίζεις...
Ἔμεινα μόνος, Σύντροφοι, καὶ θέλω νὰ πεθάνω.
Ἡ φουστανέλλα πέθανε, παντοῦ Φραγκιὰ μυρίζει!
Μᾶς λησμονῆσαν τὰ παιδιά, καὶ στὴ γωνιά ἐτούτη,
Ποῦ ἀπ' τὰ δόντι' ἀρπάξανε τοῦ λύκου τὰ σπαθιά σας,
Ποῦ ἐζύμωσε τὸ αἷμά σας κ' ἐκάπνισε μπαροῦτι,
Ἔνα δὲ φύτεψαν γιὰ σᾶς λουλοῦδι τὰ παιδιά σας!
Δὲν μοῦ κουράσαν τὸ κορμὶ ὀγδῶντα τόσοι χρόνοι,
Μὰ τῆς ἀχριστίας τους τὸ κρῖμα μὲ σκοτώνει!

Δόστε σταίς ἔμμορφαις, παιδιὰ, λουλούδια μυρωμένα·
 Τὸ θέλ' ἢ νειότ' ἢ δροσερή... κί' ὁ Νάσος εἶχε δώσει.
 Μὰ δόστε καὶ στὰ μνήμητα τὰ παραπονεμένα,
 Τὸν ὕπνο τῶν παλληκαριῶν λουλούδι νὰ μυρώσῃ!
 Ἐπ' τὰ δικά τους σᾶς ζητοῦν... Αὐτοὶ τάχουν ποτίσει·
 Μὲ τὸ σπαθὶ τους τάχουνε οἱ ἴδιοι φυτεμμένα.
 Τὰ ῥόδ' αὐτά, τὸ αἶμά τους τὴν ἔχει κοκκινίσει,
 Καὶ τοὺς τ' ἀρνεῖσθε σήμερα, παιδιὰ δυστυχισμένα!
 Δόστε λουλούδια, μὴ σᾶς βρῆ τοῦ πόνου τους τὸ κρίμα,
 Γιατί ἀκούει ὁ Θεὸς ὅταν βογγᾷ τὸ μνήμα!
 Ἄχ, κεῖνοι τώρα πέθικαν κ' ἐδιάβηκε μαζὶ τους
 Ἡ ἀνοιξι, ποῦ τῆς σκληραβιάς ἐσκόρπισε τὰ χιόνια,
 Ποῦ πότ' ὁ ἥλιος ἔλαμπε καὶ πότε τὸ σπαθὶ τους,
 Πότε τ' ἀηδόνια ἀκούονταν, καὶ πότε τὰ μηλιόνια...
 Τότε δὲν τραγουδοῦσαμε τραγούδια φραγκεμμένα·
 Ἀντιλαλοῦσαν τὰ βουνά, ἢ λαγκαδιαίς, οἱ βράχοι
 Τραγούδια μέσ' ἀπ' τὴ καρδιά τοῦ Ῥήγα μας βγαλμένα,
 Καὶ κάθε μέρα εἶχαμε πρωτομαγιά καὶ μάχη!
 Τώρα οἱ χρόνοι ταπεινοὶ κυλοῦν καὶ ντροπισμένοι·
 Οἱ ἐδικοί μας πέρασαν, πεθάναν οἱ καῦμμένοι!
 Λεβέντης σὰν τὸ Λιακκτᾶ καὶ Διάκο δὲν ἐφάνη·
 Μ' αὐτοὶ δὲν ἔκοθαν ἀνθούς, δὲν ἄκουαν ἀηδόνια.
 Τὰ χέρια τους τὰ δυνατὰ κρατοῦσαν γιαταγάνι,
 Κ' ἐξερρίζοναν τὸ δεντρό, ποῦ τετρακόσια χρόνια
 Στὴ χώρα μας ἐρρίζονε καὶ δάκρυα ῥουφοῦσε...
 Καὶ σεῖς τί κάμναιτε παιδιὰ; Ἐχθὲς τὸ τουμπελέει

Μέσα στῆς Σύρας τὰ νερὰ Φράγκου πχσοῶ χτυποῦσε,

Κι' οὔτ' ἕνα δὲν τοῦ ρίξατε στὰ γένεια του τουφέκι!

Δὲ βρέθη ἕν' ἀπ' τὰ παληὰ τῆς θάλασσας λειοντάρι·

Αἶ, καὶ νὰ ζοῦσες, Τσαμχδέ, καὶ νᾶσουν νειός, Κανάρη. —

Ἄνίσως κήπους θέλετε, ἀκολουθᾶτ' ἐμένα

Σὲ περιβόλι μυστικό, ἀτέλειωτο, μεγάλο,

Πῶχει γιὰ κρίνα του σταυρούς στὰ χῶματα σπαρμένα.

Ἄχ, περιβόλι σὰν κι' αὐτὸ στὸν κόσμο δὲν εἶν' ἄλλο!

Ἐκεῖ θὰ ἰδῆτε τοῦ βουνοῦ θεώρατα πλατάνια,

Θὰ βρῆτε λεύκα φουντωτὰ καὶ στοιχειωμένα πεῦκα,

Ποῦ οἱ καιροὶ χαλάσανε καὶ Τούρκων γιχταγάνια·

Κάθε πλατάνι κ' ἤρωας, λειοντάρι κάθε λεύκα!

Ὅλα τῆς Λαύρας τὰ παιδιὰ, δεντρὰ ξερριζωμένα,

Στὸ περιβόλι τὸ κρυφὸ τοῦ Χάρου φυτεμμένα....

Ἄλλοίμονο, μονάχος μου θρηνῶ στὸ κοιμητήρι·

Ὡσὰν τρελλὸς παραλαλῶ, κἀνεὶς δὲ μ' ἀφηγηκᾶται.

Δὲν εἶναι τῆς πρωτομαγιᾶς ἐδῶ τὸ πανηγύρι....

Ὁ γέρο-Νάσος μοναχὸς τὰ μνήματα θυμᾶται!

— Καλή σας μέρα, Σύντροφοι, ποῦ κοίτεσθε στὸ χῶμα·

Φίλος παληὸς σᾶς χαιρετᾶ καὶ στὸ σταυρό σας γέρνει.

Ὀλίγο τόπο κάμετε καὶ εἰς αὐτὸν ἀκόμα·

Ὁ Νάσος τῆς πρωτομαγιᾶς τριαντάφυλλα σᾶς φέρνει....

Ἀρῆστε με νὰ κοιμηθῶ κοντὰ σας πλάι, πλάι·

Μαζῆ σας τὸν παντοτεινὸ ἦλθα νὰ κάνω Μάη!

ΕΓΕΡΤΗΡΙΟΝ

ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΣΟΥΣΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ

Ἴδού, πετῶ τὸν θώρακκ, ὅστις δειλοὺς καλύπτει,
Καὶ γίνεμαι ἀθόρμητος τοῦ ἔθνους στρατιώτης.
Ἡ χεὶρ μου δὲν ἀπέμαθε τὰ βέλη της νὰ ρίπτῃ·
Κτυπαῖτέ τον καὶ σᾶς κτυπᾷ ὁ νεαρὸς τοξότης. —
Εἶναι φρικώδης ὁ ἀγὼν· ἀγὼν ἄνευ ἐλέους,
Καὶ δὲν θὰ παύσωμεν ποτὲ τὴν πάλην τὴν ἀγίαν,
Ἐνόςω πνέει μόνον εἰς ἀπὸ ἡμᾶς τοὺς νέους,
Ἐνόςω ἔτι ἔχομεν στῆθος, τιμὴν, καρδίαν.
Μᾶς προκαλεῖτε.... Αἶ, καλὰ, τοῦ ἔθνους δολοφόνοι·
Ἴδού ἡμεῖς ἀπέναντι, λυγίσατε τὸ γόνυ!

Ἴδού ἡμεῖς· ἀνοίξατε τὰς τάξεις σας καὶ πάλιν!
Κάμετε τόπον· ἡ Πατρίς τοῦ λόχου μας ἠγαῖται....
Μὴ ἔρχεσθε μὲ τοῦ Θεοῦ τὴν φάλαγγα εἰς πάλην.
Πῶς εἴμεθα οἱ κύριοι, μικρόνοες, πεισθῆτε!
Ὅχι, δὲν εἴσθε, δειλικοὶ, Ἀλέξανδροι, δὲν εἴσθε,
Καὶ δάφνης δὲν ἐδρέψατε ἡματωμένης φύλλα·
Δὲν εἴσθε· Ναπολέοντες, Μωάμεθ δὲν καλεῖσθε,
Οὐδ' ἔχετε τὴν βάρβαρον ἀνδρίαν τοῦ Ἀττίλα.

Βρυκόλακες μιᾶς νυκτός! τὴν νύκτα σας χρῆτε,
 Πρὶν ἔλθ' ἢ ἔρυθρὰ αὐγὴ κ' εἰς μνημῆα βυθισθῆτε!

Ναί· πρὸ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, τοῦ ἀληθοῦς καὶ μόνου,
 Ἄγιον ὠρολόγιον, μυστηριῶδες μένει
 Ὑπὸ τὸ θεῖον ὄμμα του, κυρίαρχον τοῦ χρόνου,
 Κ' ἐγγὺς αὐτοῦ ἡ Νέμεσις κ' ἡ Μοῖρα περιμένει....
 Ὅταν ὁ Πλάστης πρὸς αὐτὸ τὸ βλέμμα προσηλόνῃ,
 Κτυπᾷ τὴν ὥραν τῶν ἔθνῶν ἡ Θέμις μὲ τὴν Μοῖραν,
 Καὶ ὁ νυμφίος ἔρχεται καὶ καταπίπτουν θρόνοι,
 Καὶ ὁ λαὸς αἱματηρὰν ἐνδύεται πορφύραν.
 Ἡ ὥρα ἠγειρεν αὐτὴ τῶν Ἰταλῶν τὰς χώρας,
 Κ' ἰδοῦ, σημαίνει κ' εἰς ἡμᾶς ἐλευθερίας ὥρας!

Τὴν ἀκοήν σας τείνατε, κωφοί, ἀπεγνωσμένοι!
 Ἄκούσατέ το· φοβερὰν μυσταγωγίαν ψάλλει·
 Ὡς κώδων ἐπικήδειος τὴν πτώσιν σας σημαίνει,
 Καὶ ἄρχεται παγκόσμιος ἡ μακαρία πάλη!
 Πυρὸς ἢ Αἴτην σύνθημα εἰς πάντα δοῦλον δίδει,
 Καὶ λάβαν εἰς τὰ στέμματα ὀργίλην ἐκτινάσσει·
 Παντοῦ τὴν ἐπανάστασιν τὸ πῦρ της διαδίδει,
 Καὶ φλέγει πόλεις καὶ βουνά, καὶ φλέγει μαῦρα δάση.

Τίς οἶδε πὸς ἀνάκτορα δὲν ἔχει νὰ φλογίσῃ,
 Κ' εἰς ποῖαν χώραν, ποῖαν γῆν τὸ πῦρ θὰ σταματήσῃ!

Πλὴν ποῖα χεῖρ ἐπάρατος, τίς δαίμων ἐμποδίζει
 Τὸ πῦρ αὐτό, καὶ εἰς ἡμᾶς δὲν ἔφθασεν εἰσέτι;
 Τίς φαρμακεὺς ὑπνωτικὸν μορφίνης μᾶς ποτίζει,
 Καὶ μὲν' εἰς νάρκην ἢ Ἑλλάδας, καὶ δὲν ἐφλέχθη ἔτι;—
 Ὑπνος νεκρῶν ὁ ὕπνος μας ὁ ἄτιμος νὰ γείνη,
 Τοῦ Βύρωνός μας ἢ σιὰ τὸ μνημῆμά της ν' ἀφήσῃ,
 Ἀπὸ τὸν Παρθενῶνά μας εἰς λίθος νὰ μὴ μείνῃ,
 Κ' εἰς τὰς Ἀθήνας ἢ φωνὴ νὰ ψάλλῃ τοῦ δερβίση,
 Ἄν μὲ τὴν ἑξαδέλφην μας δὲν κόψωμεν Αὐστρίαν
 Τὴν βδελυρὰν συγγένειαν, τὴν ἄτιμον φιλίαν!

Εἶναι καιρός· Ἀνατολὴ καὶ Δύσις συννεφεῦται·
 Τοῦ Γαριβάλδη πικταχοῦ τὸ πῦρ ἀντανικλάται,
 Ὁ Βούλγαρος ταρασσεται, ὁ Σέρβος ἀνυψοῦται,
 Κ' ἡ τουρκολέτειρα πατρίς τοῦ Βάσου δὲν κοιμᾶται.
 Οὐδεὶς λαὸς ἀνάληγτος καθὼς ἡμεῖς δὲν μένει!
 Ὡς καὶ οἱ Βλάχοι δρέπουσιν ἐλευθερίας κρῖνα,
 Καὶ τοῦ Ἰούδα ἢ φυλὴ Μεσσίαν ἀναμένει,
 Καὶ μόνον, μόνον ἢ Ἑλλάς κοιμᾶται καὶ ἡ Κίνα!

Τὴν νανουρίζουν, φαίνεται, οἱ κρότοι τοῦ πολέμου...
 Οἴμοι, τί κάμνουν οἱ κχιροί, τί φέρουσι, Θεέ μου!

Ἐγείρου ἢ περίβλεπτος πατρίς τοῦ Ἀρμοδίου,
 Ἀνάστα ἢ γοργή θεὰ τῶν Μαυρομιχαλαίων,
 Καὶ μὲ φλογίνην μάχαιραν, ἀρχάγγελος Κυρίου,
 Τοὺς ἀναξίους διώξον ἐκ τῆς Ἐδέμ σου πλέον!
 Καὶ ἄλλοτε σ' ἐνόμισαν διὰ παντὸς ταφεῖσαν,
 Κ' ἐγέλων οἱ ἀπάνθρωποι κ' ἐγέλων οἱ προδόται·
 Πλὴν τὸν αὐθάδη γέλωτα μετέβαλες εἰς λύσσαν,
 Κ' οἱ σκῶπται γόνυ ἔκλιναν, ἐκπεπληγμένοι τότε.
 ὦ, μὰ ἐκείνους τοὺς καιρούς, Πατρίς μου, τοὺς ὠραίους,
 Δὸς ἄρτον δόξης κ' εἰς ἡμᾶς τοὺς φθισιῶντας νέους!

Τί! μὴ δὲν ἔχωμεν κ' ἡμεῖς τὴν Κλείσθων μητέρα;
 Μήπως δὲν ἐκοιμήθημεν ὑπὸ σκιάν τροπαίων;
 Δὲν βλέπεις εἰς τὸ σῶμά μας τοῦ Διάκου τὸν ἄερα,
 Καὶ δὲν σοῦ ἐνθυμίζομεν τὸν εὐγενῆ Φεραῖον;
 Ὅχι! δὲν εἴμεθα ἡμεῖς τοῦ αἵματός σας νόθοι!
 Μὰ τὴν κρυφίαν λύπην σου, βερύθουμε Κανάρη,
 Κοιγλάζουν κ' εἰς τὰ στήθη μας οἱ ἐδικοί σου πόθοι.
 Μὴ μᾶς καταχρασθῆς καὶ Σύ... περίμενε καὶ θάρρει...

Τὸν οὐρανὸν μας ἄν ποτὲ δουλείας σκέπουν νέφη,
Γεννᾶται εἷς Θρασύβουλος κ' ἡ λάμπις ἐπιστρέφει.

Ἐμπρός, Νεότης ἄλκιμος, πυρίτιδος Νεότης!
Τοῦ Ῥήγα ψάλε ἄσματα, τοῦ Ῥήγα διθυράμβους.
Τὸν κάλαμόν σου σύντριψε καὶ γίνου στρατιώτης.
Ἐχθροὶ ἄς γράψουν ἀντὶ σοῦ τοὺς μέλλοντας θριάμβους!
Καὶ πῶς! κἀνείς τὴν γηραιὰν σημαίαν δὲν ὑφώνει;
Κἀνείς δὲν στήνει κλίμακα τοὺς εἴκοσί του χρόνους;
Πρέπει νὰ ἔλθουν εἰς ἡμᾶς οἱ χυνοὶ Λαζαρόνοι,
Νὰ μᾶς διδάξουν τὴν τιμὴν καὶ τῶν μαχῶν τοὺς πόνους;
ᾠ, καὶ αὐτὴ ἄν πέπρωται ἀκόμ' ἡ καταισχύνη,
Νομάδων κτήσις κάλλιον ὁ Ὑμηττὸς νὰ γείνη. —

Ἐμπρός! παντοῦ ὁ κίνδυνος αὐξάνει καὶ μᾶς ζώνει.
Πᾶσα βραδύτης θάνατος, πᾶσα στιγμή ἀδάμας!
Ταχύνετε· τὸν τολμηρὸν ἡ νίκη στεφανώνει.
Ἡ τῶρα, ἡ οὐδέποτε θὰ πέσουν τὰ δεσμὰ μας!
Ἰδέτε· ἔχομεν ἐδῶ τὴν ἄρκτον τῆς Ῥωσσίας,
Ἡτις μᾶς πνίγει, ἐν Χριστῷ ὠπεύουσα τὰ πλήθη.
Τὸν γύπα τὸν ἀπαίσιον ἐκεῖθεν τῆς Αὐστρίας,
Τὸν Σλαβισμόν ἀπέναντι, τὸν ὄφιν εἰς τὰ στήθη....

Τίς τὴν ἀγκάλην ὡς ποτὲ ὁ Ἡρακλῆς θ' ἀνοίξει,
 Τὸν ὄφιν νὰ περιπτυχθῆ, τὴν ἔχιδραν νὰ πνίξει;

Ὅποίαν δόξαν ἢ φυλὴ μᾶς ἔκλεψε τοῦ Βρούτου!

Οἴμοι' τοῦ Γαριβάλδη των, Πατρίς μου, ἡ ἀνδρία
 Μὲ τὴν αἰγμὴν τοῦ ξίφους του ἐκ τοῦ αἰῶνος τούτου

Σβύνει τὸ ἔνομα Ἑλλάς καὶ γράφει Ἰταλία!

Ἀγάπης πλέον δι' ἡμᾶς μολπήν δὲν διαχύνει

Ὡς καὶ τῶν φιλελλήνων μας τὸ μυροδόλον στόμα·

Ἄλλοι τουρκεύουν ἐξ αὐτῶν καθὼς οἱ Λαμαρτῖνοι,

Καὶ ἄλλοι, συμπαθέστεροι, σπογγίζουσι τὸ ὄμμα....

Φεῦ· ἔαν πλέον, ὦ Λαέ, δὲν σέβεσαι τοὺς ζῶντας,

Ἐντράπου κᾶν, σεβάσθητι τοὺς ὑπὲρ σοῦ θανόντας!

Οὐδέν, οὐδέν τὰ στήθη σου τ' ἀνάληγτα θερμαίνει!

Καθεὶς τὴν κεφαλὴν κινῶν ἐργάζεται καὶ κλαίει,

Τὴν τελευταίαν του στιγμὴν ὡς σκώληξ ἀναμένει,

Καὶ γραῖα ἢ νεότης του καὶ ἄγονος ἐκπνέει!

ὦ σεῖς, οἱ ἀπολαύοντες τὸν ὕπνον τῶν θανόντων,

Ἀποθιμμένοι μάρτυρες, σεῖς πάλιν ἐγερθῆτε·

Ἄς ἀναλάβουν οἱ νεκροὶ τὸν πόλεμον τῶν ζῶντων·

Ἐλᾶτε κᾶν τοὺς τάφους σας νὰ ὑπερασπισθῆτε....

Ἐγείρου πάλιν, Ὀδυσσεῦ καὶ Φλέσσα καὶ Τομπάζη·
Ἐνα πρὸς ἓνα ἢ Πατρίς ἐκ νέου σᾶς φωνάζει!

Ἄλλ' ἔχι, ἔχι, ἅγιοι τῆς Λαύρας τουρκοκτόνοι·
Μὴ τῶν ἐρήμων τάφων σας ἀφίνετε τὸ χῶμα.
Ἄναπαυθῆτε· θέλομεν τοὺς πολεμήσει μόνοι.
Τὴν δόξαν δὲν μοιράζομεν οὐδὲ μὲ σᾶς ἀκόμα! —
Μὲ ζώνην ζώσου ἀστραπῶν ἐκ νέου, Ταῦγέτα,
Καὶ σκίρτα, γέρον Ὀλυμπε, μονὴ Ἐλευθερίας!
Τοὺς νέους σου προσκυνητὰς εὐλόγει καὶ χαιρέτα·
Νὰ δώσουν ἔρχονται πυρὸς καὶ μάχης λειτουργίας.
Μιταίως εἰς τὴν γῆν αὐτὴν ἢ δάφνη δὲν ἀνθίζει·
Ἡρώων στέφει μέτωπα ἢ μνήματα στολίζει.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΙΤΑΛΟΥΣ *

Κάτω τὸ ξίφος, Ἴταλοί! τὸ ξίφος σᾶς βαρύνει.

Τὴν ἐλαφρὰν σας λάβετε κιθάραν τῶν ἐρώτων·

Ἀφήσατε τὰ θούρια εἰς ἄνδρας, τοῦ Βελλίνη

Καὶ πάλιν μελωδήσατε τοὺς ἤχους καθὼς πρῶτον.

Θὰ τραχυνθῆ εἰς ἄγριον παιᾶνα ἡ φωνή σας·

Κάτω τὴν σπάθην, Ἴταλοί! — δὲν εἶναι ἰδική σας!

ᾠ Βροῦτοι καὶ Σχηπίωνες θεατρικῶν δραμάτων,

Εἰς τῆς σκιηῆς τ' ἀνθοστεφῆ ὀρμήσατε πεδία·

Ἀφήσατε τὸ ἐρυθρὸν πεδῖον τῶν αἱμάτων.

Ἐκεῖ, ἄς παίζῃ τὸ σπαθὶ ἡ σύμμαχος Πρωσσία....

Τὸ πῦρ ἐκείνη, τὸν καρπὸν τῆς νίκης οἱ στρατοὶ σας.

Κάτω τὴν λόγχην, Ἴταλοί! — δὲν εἶναι ἰδική σας!

* Ἐνθους ἐπανηγύριζεν ἡ Ἑλλάς τὴν « Ἀναγέννησιν » τῆς ἀδελφῆς Ἰταλίας, ὅτε δδυνηρὰ διεδόθη φήμη περὶ τῶν καθ' ἡμῶν δῆθεν προθέσεών της. Ἐν στιγμῇ τοιαύτης ἀγανακτήσεως ἐγράφη τὸ προκείμενον ποίημα, καὶ ἤθελον εἶσθαι εὐτυχῆς ἂν ἡδυνάμην νὰ τὸ ἐξοβελίσω! Ἀλλ' ὅτι ἐδημοσιεύθη ἐφάπαξ, ἀνήκει εἰς τὰ γράμματα καὶ τὴν ἱστορίαν, ἔτι δὲ μᾶλλον εἰς τὸν λαόν, οὗ τινος ἐρμηνεύει τὰς ἐντυπώσεις... Ἀρκοῦμαι μόνον νὰ εἶπω, ὅτι οἱ στίχοι οὗτοι, ἔργον συναρπαγῆς στιγμιαίας, εἶναι κραυγὴ καρδίας πληγείσης, ἀλλὰ καὶ παραγνώρισις λαοῦ γενναίου καὶ προσφιλοῦς, ὅστις δῶ

Ἐμπρός, παρθένος στρατιά· κοσμήσου μὲ ταινίας,
 Τὰς ἀνθοδέσμας τείνατε ὡς λόγχης καὶ ὀρμάτε·
 Ἐπ' ὤμου τὰς κιθάρας σας! καὶ πρὸ τῆς Βενετίας
 Ψάλλετε κῶμον.... Δι' αὐτοῦ σεῖς πάντοτε νικᾶτε.
 Μὴ ὄπλα, μὴ ἔν θούριον καὶ φεύγουν οἱ ἐχθροὶ σας.
 Κάτω τὴν δάφνην, Ἴταλοί! — δὲν εἶναι ἰδική σας!

Καὶ ποῦ, καὶ ποῦ εὐρήκατε τὴν δάφνην καὶ τὸ ξίφος;
 Εἰς τὴν Κοστώζαν; ἔμπροσθεν τῆς Λίσσης, τῆς Φερράρας;...
 Δὲν σὰς ἀρμόζει, ἄφετε τοῦ μαχητοῦ τὸ ὕφος·
 Ἄλλο τὸ παίζειν τὸ σπαθί καὶ ἄλλο τὰς κιθάρης.
 Μ' ἐν ῥόδον τὸ ἀναιμάκτον στολίσατε σπαθί σας·
 Κάτω τὴν σπάθην, Ἴταλοί! — δὲν εἶναι ἰδική σας!

Τὸ ἐθνικόν σας λάβετε στιλέετον, ὅπερ μόνον
 Ἡ νύξ τὸ βλέπει, καὶ ποτὲ ἡ λάμπουσα ἡμέρα.
 Τὸ πυροδόλον ρίψατε μακρὰν τὸ ἀνδροφόνον·
 Εἶν' εἰς τὰ ὠτά σας πολὺ κακὸφωνος ἡ σφαῖρα....
 Τί θέλει μεταξὺ ἀνδρῶν ἀκρόμη κ' ἡ φυλή σας;
 Κάτω τὴν λόγχην, Ἴταλοί! — δὲν εἶναι ἰδική σας!

αἰῶνας ἦδη χύνει τὸ εὐγενὲς αὐτοῦ αἷμα ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν του δι-
 καιῶν! Ἑλλάς καὶ Ἰταλία εἶναι τὸ διφυὲς δένδρον τὸ ποτισθὲν ἀεί-
 ποτε μὲ δάκρυα καὶ μὲ αἷμα, εἶναι ἡ δίτομος ἱστορία ἡ περικλείουσα
 πᾶν ὅ,τι ἔξοχον ἐν τῷ μαρτυρίῳ, καὶ ἡ ἀδελφὴ Ἰταλία—δὲν λη-
 σμονοῦμεν—εἶναι τοῦ Σάντα-Ρόζα μας ἡ πατρίς, μήτηρ τοῦ πανε-
 θνοῦς Γαριβάλδη καὶ ἱερά γεννέτεира τοῦ Θωμαζαίου μας καὶ Ματσίνη.

Τὴν λόγχην τὴν αἰμοχαρῆ, γενναῖοι, παραιτεῖτε·

Μὴ διὰ ξένα χαίρεσθε καὶ διὰ νίκας ἄλλων.

Τὸ μέτωπόν σας κύψατε, τῆς δόξης ψωμοζῆται,

Καὶ τὰ ἐλέη λάβετε τῶν Πρώστων καὶ τῶν Γάλλων!

Εἶναι κλοπὴ κ' ἡ δόξα σας, κλοπὴ κ' οἱ στέφανοί σας....

Κάτω τὴν δάφνην, Ἴταλοί! — δὲν εἶναι ἰδική σας!

ᾠ τῆς Κοστώζης ἥρωες, Θεμιστοκλεῖς τῆς Λίσσης,

Οἱ ἀξιοῦντες μέλλουσαν τὰς χώρας μας Ἰνδίαν!

Ἐλᾶτε, σᾶς καλοῦν ἐδῶ μνημάτων κατακτήσεις·

Ἐχομεν ἓνα Τοχετώφ εἰς πᾶσαν παραλίαν.

Ἐλᾶτε· ἔχομεν πολλὰ νὰ λύσωμεν μαζῆ σας....

Κάτω τὴν σπάθην, Ἴταλοί! — δὲν εἶναι ἰδική σας!

Ἐρύθημα ὑπὲρ ὑμῶν θὰ εἶχον, ὄχι σκῶμμα,

Ἄν ἡ ἀχαριστία σας δὲν μ' εἶχε παροξύνει.

Ἀκόμα δὲν σᾶς ἔδωκαν τὰς χώρας σας, ἀκόμα,

ᾠ ἠττημένοι νικηταί, ἀγνώμονες Λατῖνοι,

Καὶ καθ' ἡμῶν ἐστράφησαν οἱ πρῶτοι κορπασμοί σας·

Κάτω τὴν λόγχην, Ἴταλοί! — δὲν εἶναι ἰδική σας!

Καὶ τί ἐπράξατε λοιπόν, ὦ πλήθη ἐπηρμένα;...
 Ἐφήθητε καθὼς ἡμεῖς εἰς κάμινον ἀγώνων
 Μὲ τὴν ὀργὴν τῆς Δύσεως, μὲ σύμμαχον οὐδένα,
 Καὶ στόλους τρεῖς ἐκαύσατε μ' ὀλίγας λέμβους μόνον;
 Ὁ Βύρων ἔζησε μὲ σᾶς; ἀπέθανε μαζῆ σας;
 Κάτω τὴν δάφνην, Ἴταλοί! — δὲν εἶναι ἰδική σας!

Δι' ὅλους «Μέγας Κύριος» ὁ τοῦρκος ἦτον ἔτι,
 Ὅτε ἠγέρθημεν ἡμεῖς μίαν καλὴν πρωΐαν,
 Καὶ μόνοι ἐκτυπήσαμεν, ὀκτὼ μεγάλα ἔτη,
 Τὴν Αἴγυπτον, τὴν Ἀφρικὴν καὶ πᾶσαν τὴν Ἀσίαν!
 Τοιαῦτα ὠνειρεύθησαν νὰ πράξουν οἱ λαοί σας;...
 Ζήτω ἡ τύχη, Ἴταλοί! — Αὐτὴ εἶν' ἐδική σας!

ΔΣΜΑΤΙΟΝ

ΨΑΛΕΝ ΥΠΟ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΟΣ ΥΨΙΦΩΝΟΥ

ΚΡΗΤΙΚΟΥ

ΕΙΣ ΤΟ ΕΝ ΦΑΛΗΡΩ ΘΕΑΤΡΟΝ

Ψάλε, ψυχή μου Ἑλληνική, σὲ τοῦτο τ' ἀκρογιάλι
Στὴ γλῶσσα τῆς μανούλας σου καὶ τῆς παλληκαριᾶς,
Ἴσως ἀκούσει τὸ σκοπὸ στοῦ ὕπνου του τὴ ζάλη
Μὲ τοὺς νεκροὺς συντρόφους του κι' ὁ γυιὸς τῆς Καλογρηᾶς.

Ἄχ, ναί· ἂν δὲν ἐχύνανε μερόνυχτα Ἐκεῖνοι
Τὸ αἷμά τους τ' ἀτίμητο ἐδῶ σταλιά, σταλιά,
Δροσάτη δὲ θὰ φούντονε στὸ Φάληρο μυρσίνη,
Καὶ Χότζας θὲ ν' ἀκούγετο κι' ἀράπικη λαλιά.

Σ' αὐτὸ ἀκόμη θάβροσκαν τὸ μυρωμένο χῶμα
Ντελίδων ἄτιχα, καὶ σ' αὐτὰ τ' ἀθάνατα νερά
Κορμιὰ θὲ νὰ δροσίζοντο τουρκαλβανῶν ἀκόμα,
Ἄν τὰ λειοντάρια ἐλείπανε ποῦ κοίτονται νεκρά!...

Ἄχ, ὅταν περπατῆτ' ἐδῶ κι' ἀνοίγῃ τὴν καρδιά σας
Γλυκὸ τραγοῦδι καὶ δροσιὰ καὶ αὔρα φτερωτή,
Ἀγάπης ἓνα δάκρυο ἄς λάμπῃ στὴ ματιὰ σας
Γιὰ κείνους ποῦ σᾶς τᾶδωναν καὶ τᾶχασαν αὐτοί!

Φέρετε δάφνης καὶ μυρτιᾶς νειοθέριστα κλωνάρια,
Φέρετε στὸ μνήμα τ' Ἀρχηγοῦ λουλοῦδι δροσερό,
Καὶ δέσετε εἰς τ' ἄταφα ἐκεῖνα παλληκάρια,
Ποῦ κοίτονται στὸ πλάγι του, λιβάνι καὶ σταυρό!

ΠΟΙΗΜΑ

Ἀπαγγελθὲν εἰς τὸν φιλολογικὸν Σύλλογον « ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ »
ὡς πρόλογος τοῦ ἀναγνωσθέντος ἀνεκδότου δράματός μου

« Θ ΛΕΩΝ ΚΑΛΛΕΡΓΗΣ »

Τοῦ παρελθόντος τὴν πυκνὴν σκοτιὰν διασχίζω
Κ' εἰς ἀβυσσῶδες φέρομαι βαθὺ νεκροταφεῖον.
Φρίσσω εἰς τρίζοντα ὄστᾶ τὸν πόδα μου βυθίζω,
Κ' εἰς τεθλιμμένον φέρομαι λαβύρινθον μνημείων.
Τὸν δρόμον μου μὲ τοῦ Λαοῦ τὰ ἄσματα φωτίζω,
Καὶ μὲ τῶν παραδόσεων τὸν λύχνον βηματίζω....

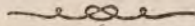
Πατέρων κοιμητήριον διέρχομ' ἐπισήμων·
Λειψάνων βλέπω σάβανα βαμμένα εἰς τὸ αἷμα.
Εἶναι τὸ κενοτάφιον ἡρώων ἀνωνύμων,
Ἑρώων δίχως θρίαμβον, μαρτύρων δίχως στέμμα.
Ἄ, πῶς λατρεύει μάρτυρας τοιούτους ἡ ψυχὴ μου·
Αὐτοὶ εἶναι ἡ Μοῦσά μου, αὐτοὶ καὶ ἡ ὠδὴ μου!

Τὸ ν' ἀποθάνῃ τις ζητῶν τὴν δάφνην τοῦ ἀγῶνος,
 Ὅπισω του ἀφίνων φῶς καὶ μνήμης εὐωδία·
 Τὸ ν' ἀποθάνῃ ἔνθους τις ἐπὶ τοῦ προμαχῶνος,
 Ἐλπίζων νίκην εὐγενῆ εἰς μάχης τρικυμίαν,
 Δὲν λέγω, εἶναι ἱερόν· ἀλλ' ὁ τοιοῦτος ἦρωσ
 Λαμβάνει γέρας ἄφθιτον τὴν δόξαν τοῦ Σωτῆρος.

Ἄλλ' εἶναι ἄλλο, ἄλλο τι τὸ μάχεσθ' αἰωνίως
 Ὑπὸ τὸ σκότος, ἔρημος, νεκρὸς κ' εἰς τὴν ἐλπίδα·
 Νὰ ᾔῃ ἡ δάφνη ἄσμος, μαρτύριον ὁ βίος,
 Καὶ ν' ἀποθνήσκῃς ἄγνωστος δι' ἄγνωστον πατρίδα...
 Ἄ, εἰς τοιαύτην ὑπαρξίν κουράζονται τὰ στήθη·
 Εἶναι πολὺ ἀχάριστος καὶ ἀσεβὴς ἡ λήθη!

... Ὀλίγα ἄνθη δότε μοι εὐώδη, Πατριῶται,
 Τὸν ὕπνον τῶν ἀγνώστων μου ἡρώων νὰ τιμήσω·
 Ὀλίγην δρόσον δι' αὐτοὺς τὰ δάκρυά σας δότε,
 Τῆς ξηραμένης δάφνης των τὰ φύλλα νὰ βαντίσω.—
 Ἡ τεθλιμμένη Μοῦσά μου ἰδίως ἔνα στέργει,
 Τὸν προσφιλεῖ της Λέοντα, τὴν μνήμην τοῦ Καλλέργη!

Γοργὸς ὡς ρεῦμα ποταμοῦ, γλυκὸς ὡς ὄπτασία,
 Εἰς δούλους χρόνους ἔσεισε τὴν χαίτην ἀποστάτης,
 Καὶ πρὶν τὸν πλήξῃ ὀπισθεν ἡ νύμφη τοῦ Ἄδρια,
 Ἐκπεπληγμέν' εἰς τὰ θολὰ ἐστράφη τέλματά της.
 Ἄν ἡ ψυχὴ του ὡς ἄκτις ἐμπρὸς μας καταβαίνει,
 Ἐπευφημίαν δὲν ζητεῖ, ἐν δάκρυον προσμένει!

ΣΤΟΝΟΣ

Α'

Ἰτιάς κλωνάρι δόστε μου· ἡ ῥοδοδάφνη τώρα

Στὴ γῆ μας δὲ φουντόνει πιά, σὲ ἄλλη βγαίνει χώρα.

Φέρτε κυπαρισσιῶ κλαδί τὴ λύρα νὰ στολίσω,

Καὶ θλιβερό, νεκρώσιμο τραγοῦδι ν' ἀρχηνίσω....

Ἄχ, σὲ ἡμέραις σὰν αὐταίς, π' ἀνάστασι μυρίζει

Καὶ τὸ φεγγάρι ὁ σταυρὸς τῆς λευθεριάς γκρεμίζει,

Σὲ μέραις ποῦ θὰ ψάλουνε « Χριστὸς ἀνέστη! » ἄλλοι,

Ἡ λύρα ἡ ἑλληνικὴ μοιρολογᾷ, δὲν ψάλλει!

Φέρτε κυπαρισσιῶ κλαδί, αὐτὸ σ' ἐμᾶς ταιριάζει·

Ἡ δάφνη θέλει μέτωπα ψηλὰ καὶ δὲ μᾶς μοιάζει!

Β'

Ἄλλοῦ, ἄλλοῦ, σὲ ἄλλη γῆ, σὲ ἄλλαις χώραις βγαίνει·

Δὲν τὴ δροσίζει τὸ νερὸ μονάχο, τὴ μαραίνει.

Τὰ παينهμένα της κλαδιὰ στὸ αἶμα ξεφυτρόνουν....

Δὲ βγαίνουν τὰ λουλούδια της ἐκεῖ ποῦ ξεφαντόνουν,

Στὰ θέατρα καὶ στοὺς χοροὺς καὶ στ' ἄσεμνα τραγοῦδια·

Στοὺς κάμπους τῆς τιμῆς ἀνοῦν τ' ἀθάνατα λουλούδια!

Φύλλο, κλαρί δὲ βρίσκειται σ' ἐμᾶς, μὴ τὸ ζητήτε·

Στὸ κοιμητήρι μοναχὰ δαφνοῦνα θενὰ βρῆτε.

Ἐκεῖ, ποῦ ἡ Μαρτιάτικαις νυχτώθηκαν ἡμέραις,
 Τῆς Ἁγία-Λαύρας τὰ παιδιὰ, τῶν νόθων οἱ πατέρες...
 Τῶν νόθων, ναί· δὲ μοιάζομεν ἑμεῖς παιδιὰ δικὰ τους,
 Καὶ δὲν ἐλάβαμε ζωὴ ἀπ' τὴν πλατεῖα καρδιά τους!
 Κεῖνο τὸ αἶμα στέρεψε, ποῦ κοινωνιὰ ἐγίνη
 Στοῦ Καραίσκου τὴν καρδιά, στῆς Κιάφας τὸ λειοντάρι,
 Καὶ σπίθα μιὰ δὲν ἔμεινε ἀπ' τὴ φωτιὰ ἐκείνη,
 Ποῦ νύχτα μέρα ἔκαιγε στὴ βάρκα τοῦ Κανάρη!

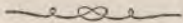
Γ'

Σῶπα, θλιμμένη Μοῦσά μου· πικραίτα τὸ φαρμάκι,
 Καὶ τὸν Ἄνδροῦτσο ξέχασε καὶ τὸν Καραϊσκάκη.
 Γίνου καθρέφτης τοῦ καιροῦ ποῦ ζῆς, δυστυχισμένη·
 Οἱ ζωντανοὶ ἐπέθαναν καὶ ζοῦν οἱ πεθαμμένοι...
 Μὴ σοῦ ἀνάβῃ τὴν καρδιά τῆς Λαύρας τὸ μπαροῦτι!
 Μήπως θαρρῆς πῶς ἡ Ἑλλὰς τοῦ Διάκου εἶναι τούτη;...
 Ἐκείνη πίστευε Θεό, καὶ τούτη δὲν πιστεύει·
 Χυδαῖος μόνο σήμερα μπορεῖ νὰ τὸν λατρεύῃ.
 Ἐκείνη τὴν ὠνόμαζαν Βαλτέτσι, Καχοσοῦλι,
 Στεριά τοῦ Μάρκου Μπότσαρη καὶ κῦμα τοῦ Μιαούλη!
 Καὶ τούτη, πῶς τὴν κράζουνε; πῶς τὴν κλοῦν οἱ ξένοι;
 Δὲν ἔχει πλέον ὄνομα... καὶ τένομα πεθαίνει!
 Ἄχ, ἡ Ἑλλὰς ἐπέθανε κ' οἱ Ἑλληνές της ἔλοι,
 Καὶ τὸ μεγάλο χέρσωσεν τὰ χρόνια περιβόλι!

Δ'

Ἐκ τῆς μίαν ἄκρη τῆς ἕως τὴν ἄλλη τῶρα
 Ἐκείνη τῆς Ἀνατολῆς καὶ κίεταὶ ἡ χώρα.
 Ὁ κόσμος ὅλος στ' ἄρματα τὰ χέρια του ξαμῶνει,
 Λαοὶ μὲ δίχως ἔνομα στολίζονται μὲ κρήνα,
 Ἐκὼς μόνον, μόνον ἡ Ἑλλάς τὰ χέρια τῆς σταυρώνει!
 Τῆς φθάν' ἡ Πελοπόννησος, τῆς φθάνει κ' ἡ Ἀθήνα....
 Τί εἶναι τῆς Ἀνατολῆς τὸ ζήτημα γιὰ κείνη,
 Καὶ τί, ἂν τόσα τῆς παιδιὰ στὰ σίδερα στενάζουσι;
 Ἐκ τῆς Μακεδονίας τῆς ὁ Σλάβος καταπίνει,
 Καὶ τὴν κληρονομία μας ὁμόδοξοι ματιάζουσι;...
 Φέρτε κυπαρισσιοῦ κλαδί, αὐτὸ σ' ἐμᾶς ταιριάζει,
 Ἐκ δάφνη θέλει μέτωπα ψηλὰ καὶ δὲ μᾶς μοιάζει!

1877

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΑΤΑΝΟΝ ΤΟΥ ΜΕΝΔΡΕΣΣΕ

ὦ Πλάτανε! τοῦ Μενδρεσσέ στοιχειῶ καταραμένο,
Τῆς τυραννίης τρόπαιο στή φυλακῇ ὑψωμένο·
Συμμάζωξε τὰ φύλλα σου τὰ δακρυρραντισμένα,
Νὰ ἰδῶ κομμάτι οὐρανὸ καὶ τ' ἄστρα τὰ καυμμένα...
Ἄν ἦσκι δένδρο σπλαχνικό, ἀνθρώπους μὴν μιμῆσαι,
Μὴ δεσμοφύλακας κ' ἐσὺ ὡσὰν ἐκείνους ἦσαι!

Ναί· ἄφησε κχιμιά φαρὰ νὰ βλέπ' ἀπ' ἐδῶ πέρα
Τὸν ἀσημένιο οὐρανὸ, τὴν ἄσπρη τὴν ἡμέρα·
Κάνένα σύννεφο μικρὸ ποῦ φεύγει ν' ἀντικρύσω,
Κάνένα ταξειδιάρικο πουλάκι νὰ ρωτήσω.
Νὰ στείλω χαιρετίσματα στή μάνα ποῦ με κλαίγει,
Κ' ἐκείνης ὅπου μ' ἀγαπᾷ χωρὶς νὰ μοῦ τὸ λέγη!

ὦ Πλάτανε· πόσαις φοραῖς στοὺς κλώνους σ' ἀποκάτω
Τῆς ἀρετῆς τὸ φόρεμα ἐσύρθη τὸ χιονάτο!
Πόσαις ἀθώαις κεφαλαῖς ἐγύρανε σ' ἐσένα,
Καὶ πόσα μάτια ἀγγελικὰ ἐκλειῖσαν δακρυσμένα...
Πόσαις φοραῖς σὰν ἀδελφαῖς στή ρίζα σου τὴν κρούα
Ἐκάθησαν ἡ ἀρετὴ κ' ἡ σκοτεινὴ κακία!

Ὅλο τὸ ἔθνος σκέπασαν τὰ ἔρημα κλαδιά σου,
 Καὶ στὸν ἀγῶνα σάβανο ἐξάπλωσ' ἡ σκιά σου!
 Ἐδῶ ὁ Γρίβας ἔτρωγε τὰ σίδηρα δεμένος,
 Κ' ἐδῶ γλυκομαραίνονται ὁ Σοῦτσος ὁ καυμμένος.
 Ἐδῶ κι' ὁ Τουρκοφάγος μας ἀνταμοιβὴ εὐρῆκε,
 Κι' ὁ Μακρυγιάννης, ἄρρωστος, μὲ κοντακιαὶς ἐμπῆκε!

Πόσα, ἄχ, πόσα μάντρωσες λειοντάρια πληγωμένα,
 Ἀκόμη ἀπὸ τὸν πόλεμο καὶ τὴ φωτιά βγαλμένα·
 Πόσους αἰτούς τῆς Ἀμπλιανῆς, πόσα παιδιὰ τοῦ Φλέσσα,
 Ὡσὰν μανοῦλα τάβαλες στὴν ἀγκαλιά σου μέσα!
 Μὴ σοῦ τοὺς φάγη ἐννοιάζουσαν τὸ κρῦο καὶ ἡ πείνα,
 Γιὰ νὰ τοὺς στείλῃς ζωντανούς στὴ μαύρη γκιλοτίνα.—

Πάρε, δεντρί, τὰ νειάτα μας καὶ τ'ἀνθη μας στολίσου,
 Νὰ γείν' ἡ ρίζα σου βουνὸ καὶ σύννεφο ἡ κορφή σου·
 Πάρε, δεντρί, τὰ νειάτα μας καὶ τὴν παλληκαριά μας,
 Καὶ βύζαξε τὸ αἷμά μας καὶ πιε τὰ δάκρυά μας,
 Νὰ γείνης δράκος, γίγαντας, τὸν κόσμο νὰ σκεπάσῃς.
 Φύγε, δεντρί, τὰ νειάτα μας, φάγε τὰ νὰ χορτάσῃς!

"Οχι, δὲν εἶναι, Πλάτανε, ἑλληνικὴ ἢ σπορά σου·
 Ἐπὶ λαγκάδι σκοτεινὸ κατάγειτ' ἡ γενιά σου.
 Ἐπὶ τῇ γῆ τοῦ Μπακαροῦ ἔδω φυτεύθης πάλι·
 Κόρακας μαῦρος σ' ἔφερε, καιροῦ ἀνεμοζάλη,
 Κ' ἐρούντωσες στὰ χώματα τὰ μοσχομυρισμένα,
 Κ' ἔχεις ἀπὸ τὸν ἥλιο μας τὰ φύλλα χρυσομένα!

Ἐνα κίβρον — ὡσὰν αὐτὸν ποῦ ἔχομε καὶ τώρα —
 Ἐφύτευς ὁ Ἀλῆ-πισσᾶς στὴν ἔρημὴ τοῦ χώρα
 Τὸν Πλάτανο, ποῦ θέριψε κ' ἐσκέπαζε τ' ἀστέρια,
 Γιατὶ τὸν πότιζ' ὁ Ἀλῆς μὲ τὰ δικά του χέρια,
 Καὶ μ' αἶμα τὸν ἐρράντιζε τοῦ Ζίδρου καὶ τοῦ Γιώτη.
 — Ἄχ, ἀνατρέφεσαι κ' ἐσύ μὲ τὴ δική μας νειότη!

Θὰ ἔλθῃ ὦρα, Πλάτανε, ἀλλόθρησκη Βασιλίλλη,
 Πεῦ ξυλοκόπους ἡ ὀργὴ τοῦ ἔθνους θὰ σοῦ στείλῃ,
 Καὶ πέλεκυς στὴ ρίζα σου ἐλεύθερος θ' ἀστράψῃ.
 Δὲν θὰ σὲ φᾶν γεράματα· φωτιά θενὰ σὲ κάψῃ,
 Καὶ γύρω θὰ χορέψωμε στὴ σκόνῃ σου τὴν κρύα,
 Ὅταν ἀνοιξῇ τὸ χορὸ Πατρίς κ' Ἐλευθερία....

Ἐργαφον ἐκ τῶν φυλακῶν τοῦ Μενδρεσέ, 1961

Ο ΔΙΣΚΟΣ

ΤΟΥ ΓΕΡΟΥ ΑΓΩΝΙΣΤΟΥ *

Δίσκο τὸ Εἰκοσιένα εἰς τὰ χέρια του κρατεῖ,

Καί μὲ μέτωπο σκυμμένο τρέχει καὶ ψωμοζητεῖ.

Γέρσκει κι' αὐτό, καὶ μοιάζει τὸν αἰτὸ ποῦ μιὰ φορὰ

Μέσ' στὰ σύννεφα πετοῦσε καὶ τοῦ πέσαν τὰ φτερά....

Δὲν μπορεῖ νὰ λημεριάσῃ στὴ φωτιά τῆς ἀστραπῆς,

Καὶ γυρίζει μέσ' στοὺς δρόμους μὲ τὸ δίσκο τῆς ντροπῆς!

Ἄν στὸ χέρι του ὁ δίσκος δὲν μπορῆ νὰ κρατηθῆ,

Συχωρᾶτέ το, δὲ ξέρει.... χθὲς κρατοῦσε τὸ σπαθί,

Τὸ σπαθί ποῦ νὰ τὸ σπάσῃ δὲν εὐρέθηκε πασσᾶς.

Ἄν ντροπὴ γιὰ κεῖνο ἦναι, εἶναι πιὸ ντροπὴ γιὰ σᾶς!

Ῥίξτε στὸ Εἰκοσιένα! ἓνα ψίχουλο ζητῶ

Σὲ λιγάκι κλεῖ τὰ μάτια καὶ γλυτόνετ' ἀπ' αὐτό....

Λίγα μείναμε ἀκόμη ἀπ' τῆς Λαύρας τὰ παιδιὰ

Λίγα σώθηκαν πλατάνια στὴ μεγάλη λαγκαδιά.

Ἄλλα πέσανε στῆς μάχης τῆ βοή καὶ τῆ φωτιά,

Ἄλλα κούφωσαν τὰ χρόνια καὶ τὰ κρύα γερατειά.

Καὶ τὰ λίγα ποῦ ὡς τεῦτον βασταχθῆκαν τὸν καιρό,

Πέφτουνε γιατί μιὰ στάλα δὲν τοὺς ρίχνετε νερό!

* Κατ' αἴτησιν πτωχοῦ Ἀγωνιστοῦ τοῦ 1821.

Μὴ μὲ βλέπετε στῆς θύρας μαζωμένο τῆ γωνιά·
 Ἄπ' τῆς Λαύρας κ' ἐγὼ εἶμαι τὴν εὐγενικὴ γενιά.
 Ἄπ' τοῦ Γερμανοῦ τὸ χέρι πῆρ' ἀντίδωρο, ἐκεῖ,
 Πῶσπασε ἡ ἄλυσίδα κι' ἀνοιξε ἡ φυλακὴ,
 Καὶ Χριστὸ κ' Ἐλευθερία σὲ μιὰ πῆρα κουταλιά,
 Σὰν ἀνοίχθηκ' ἡ σημαία εἰς τῆς αὔρας τὰ φιλιὰ!

Ἄχ! ὁ γέρος ποῦ προσμένει στὸ κατώφλι σας, αὐτὸς
 Σὰν ξεφτέρι βρολοῦσε μιὰ φορὰ καὶ σὰν αἰτός,
 Καὶ μαζῆ μὲ τοὺς Γριβαίους ἔτρεχε σὰν τὸ βοριά,
 Καὶ τὸ Δράμκλη σφαλοῦσε μὲ τὸ Γέρο τοῦ Μοριᾶ!
 Στὴν πρωτομαχιά τοῦ Γένους δὲν τὸν εἶδαν νὰ σταθῆ,
 Γιατ' ἐθέριζε λουλούδια κόκκινα μὲ τὸ σπαθί.

Χάθησαν τὰ χρόνια κεῖνα, οἱ καλοὶ μας οἱ καιροί,
 Κ' ἡ μεγάλη φωτιά σβύνει σὰν τοῦ τάφου τὸ κερί.
 Σὰ σβυστὸ ἀστροπελέκι τὴν κλίμακα νεκρός·
 Χαλασμένο ἐρημοκλήσι ποῦ γκρεμίζει ὁ καιρός.
 Τὸ κεντηλί μου στερεύει· λίγο λάδι πρὶν σβυστῆ...
 Κἂν τὸ γέρο λυπηθῆτε, ὄχι τὸν Ἀγωνιστῆ!

1821—1879

A'

Θαρρεῖτ' ἐδῶ πῶς ἔρχομαι γλυκὰ νὰ τραγουδήσω
Μὲ τὴν καρδιὰ ποῦ ἐξέστκινε ἡ δόξα κ' ἡ ἐλπίδα ;
Θαρρεῖτ' ἐδῶ πῶς ἔρχομαι λουλούδια νὰ σκορπίσω
Στῆς Ἁγία-Λαύρας τὸ σταυρό, στοῦ Μάρτη τὴ λεπίδα ;
Γελάσθηκεν ὁ Παρισσὸς καὶ μ' ἔκραξ' ἐδῶ πέρα·
Τραγοῦδι δὲν ἀπόμεινε γιὰ τὴ μεγάλη μέρα.
'Ἐστρέψην σὰν ποταμοῦ νερὰ καὶ τὰ τραγοῦδια·
Τ' ἀγκάθι' ἀπὸ τ' ἀθάνατα μᾶς ἔμειναν λουλούδια....
Κινητῆλι τάφου ἔγεινε τὸ φῶς μέσ' στὴ ψυχὴ μου,
Κ' ἐβράχιασε στὴν ἐρημιά, ἐβράχιασ' ἡ φωνὴ μου !

B'

Δὲν ἦλθα, ὄχι, τὸ πικρὸ τραγοῦδί μου ν' ἀρχίσω·
Ἦλθα φαρμάκι καὶ χολὴ καὶ δάκρυα νὰ χύσω,
Καὶ σὲ καθρέφτη ἄσπλαγχο νὰ δείξω τὴ γενιά μας
Καὶ τὴ Μαρτιάτικη γενιά· — Θεοσίτη κι' Ἀχιλλέα·
Λεῦκα, πλατάνια τοῦ βουνοῦ μὲ τὰ χαμόκλαδά μας,
Δαφνώναις καὶ καμέλαιαις, σημάια καὶ σημάια....

Μάρτη μὲ Μάρτη ἄπονα ἢ μοῦσα θὰ μετρήσῃ·
 Μπροστὰ στὸν ἓνα θὰ ντραπῆ, στὸν ἄλλο θ' ἀναζήτη. —
 Ἐλάτε· πίσω στρέφετε πενήντα τόσα χρόνια,
 Καὶ θεὰ πᾶτε πρὸ μπροστὰ γυρίζοντας ὀπίσω·
 Στὸ Μάρτη πᾶμε πῶφεραν βουνίσια χειλιδόνια,
 Τῆ μαραμμένη δάρνη του καὶ πάλι νὰ φιλήσω!
 Πᾶμε νὰ ζωντανέψουμε καὶ νὰ λησμονηθοῦμε,
 Καὶ τῆς μεγάλης μάνας μας τὰ νειάτα νὰ χαροῦμε!
 Μὴ βαρεθῆτε· μιὰ στιγμή ξοδέψετε γενναῖα·
 Ὁ νοῦς σας μόνο τ' ὀχληρὸ ταξεῖδι θεὰ κάνη.
 Ὡ, θὰ διασκεδάσετε καθὼς στὸ Φαληρέα,
 Καὶ θεὰ βρῆτε θέατρο σχεδὸν σὰν τοῦ Ἐρνάνη.
 Τί μόνο, τί ;... πῶς παγωτὰ ἐκεῖ θὰ στερηθῆτε·
 Μὰ δὲν πειράζει· στὴ καρδιά κι' αὐτὰ θεὰ τὰ βρῆτε.

ΑΓΙΑ ΛΑΥΡΑ

(ΚΕ' ΜΑΡΤΙΟΥ 1821)

Α'

Ἄνοιξις εἶναι· σμίγουνε τριαντάφυλλα κι' ἀστέρι·
 Στὸ φίλημα ὁποῦ στὴ γῆ ὁ οὐρανὸς χαρίζει,
 Κι' ὁ ἥλιος ἀπὸ τὰ ψηλὰ γαλάζια του λημέρια
 Χρυσάφι σπέρνει καὶ τῆς γῆς ὁ κόλπος λουλουδίξει.

Μὰ ἡ ἀχτῖνες του τῆ γῆ μονάχα δὲν φωτίζουν.

Λαμποκοποῦν σ' ἀρματωσιαῖς καὶ σ' ἀργυρᾶ τσαπράζια·
'Αστράφτουν σὲ ὀλόγυμνα σπαθιά, καὶ φωσφορίζουν

Πότε σὲ μάτια ὀλόμυρα καὶ πότε σὲ γαλάζια. —

'Ακολουθᾶτε· ἦλθαμε στὸ ἅγιο μοναστήρι,

'Οποῦ στεριά καὶ πέλαγο στῆ λειτουργιά του σύρει.

Γύρω, τριγύρω τραγουδοῦν περίχρα τ' ἀηδόνια,

Μὰ κηλαῖδοῦν καλλίτερα τὰ κλέφτικα μηλιόνια,

Γιὰτ' ἔχουν στὸ τραγοῦδί τους φωτιά καὶ φλόγα μέσα,

Κι' ἀπὸ τὸ Διάκο τὸ σκοπὸ ἐμάθαν καὶ τὸ Φλέσσα!

Τέτοια ἐμεῖς δὲν ψάλαμε τραγοῦδια στῆ ζωὴ μας·

Εἶναι βουνίσια· τῆ λεπτῆ ξεσχίζουν ἔκκοή μας....

— Σ' αὐτὴ τὴν ὥρα τὴν κρυφῆ, στὴν ἴδια τούτῃ μέρα,

Σφιχταγκαλιάζεται γλυκὰ ἡ γῆ μὲ τὸν αἰθέρα.

'Αλλῆ ὁ κόσμος κ' ἡ Ἑλλάς λαβαίνουν, ἄλλῃ αὔρα·

Βράσι καινούρια ἡ ζωὴ πρὶν νὰ παγώσῃ παίρνει.

Σμίγει τοῦ κόσμου ἡ χαρὰ μὲ τὴ χαρὰ σου, Λαύρα!

'Ο Γαβριὴλ κι' ὁ Γερμανὸς ἕνα λουλοῦδι φέρνει....

'Ο Γερμανός! κυττάχτε τον· μύρη κολώνια· στέκει

Στὸ ἱερό, καὶ τὸ στυρὸ ὑψώνει σὲ τουφέκι..

Κυττάξετε τί ξεστεριά τὸ πρόσωπό του ἔχει!

Τόσον καιρὸ ἐκράτησε τὸ δάκρυ του, καὶ τρέχει

Σταλαμματαῖα, σταλαμματαῖα στῆ μυστικὴ χαρὰ του,

Καὶ πίνει ἀθάνατὸ νερὸ ἀπὸ τὰ βλέφάρά του....

Σαλεύουνε τὰ χεῖλη του· τὰ μάτια του τὰ μύρα

Λαμποκοποῦν περίχρα κ' ἡ ἐκκλησίαι ἀστράφτει!

Ὅχι, δὲν εἶν' ὁ Γερμανός· εἶν' ἡ ἀγία Λαύρα·
 Φωτιά, στὴ φοβερὴ στιγμὴ ποῦ τὸ μπαροῦτι ἀνάφτει·
 Εἶναι ἡ νεκρανάστασις, ἀθανασίας κύμα,
 Καὶ τὸ « Ἀνάστα » τοῦ Χριστοῦ σ' ἀγαπημένο μνημῆμα!

B'

Τουφέκια πέφτουνε· χτυπᾷ χαρούμενη καμπάνα·
 Ποιοὶ νᾶναι τοῦτοι ποῦ ξυπνοῦν τὴν πεθαμμένη Μάνα,
 Ποῦ ἔρχονται μὲ ῥόπαλα καὶ μὲ σφενδόνας μόνο
 Νὰ ρίξουν κάτω τοῦ Ὀμᾶρ τὸν στοιχειωμένο θρόνο;
 Ὅλα τοὺς λείπουν· ἄρματα, σπαθί, μπαροῦτι, βόλι.
 Μπαροῦτι ἔχουν καὶ φωτιά μὲς' στὴ ψυχὴ τους ὅλοι!
 Τοῦ Θρασυβούλου τ' ὄνειρο τὸ ξαναβλέπει ὁ Ρήγας·
 Ἀπὸ λιθάρι ἐνὸς βοσκοῦ γκρεμίζεται ὁ γίγας,
 Κ' ἐκεῖνον ὅπου ἡ Φραγκιά ὡς σήμερα τρομάζει,
 Χτυπᾷ ξαρμάτωτος λαὸς καὶ κάτω τὸν σωριάζει!
 Σπαθί τὸ χέρι ἔγεινε, αἰτὸς ἡ περιστέρα·
 Πολλὰς φορὰς ἐκάμαμε τὴ νύχτα μας ἡμέρα. —
 Τουφέκια πέφτουνε· χτυπᾷ χαρούμενη καμπάνα·
 Τοῦ Ρήγα τ' ὄνειρο ξυπνᾷ τὴν πεθαμμένη Μάνα!
 Μαυρίζει γῆ καὶ οὐρανός, τὸ πέλαγο σαλεύει
 Στὴ φοβερὴ κι' ἀγέννητη αὐτὴ μονομαχία·
 Χέρια μὲ χέρια ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Τουρκία παλεύει,
 Καὶ πέφτουν καὶ σηκόνονται σὲ μάχη αἰωνία!

Γῆς πιθαμὴ δὲν μένει μιά, πελάου ἓνα κύμα,

Χωρὶς νὰ κοκκινίσουνε, χωρὶς νὰ γείνουν μνημᾶ·

Καὶ στὴν ἀπέραντη νυχτιά, στ' ἀτέλειωτά της βάθη,

Δὲν ξέρουν, δὲ γνωρίζουν,

'Ανίσως ἔμειν' ἡ Ἑλλάς, ἂν ἡ Τουρκιὰ ἐχάθη!

Μετέωρα καρμιά φορὰ τὸ μαῦρο σκότος σχίζουν,

Πότε Μιουούλης λέγονται καὶ πότε Καρσίσκος,

Πότε Κανάρη ἀστραπή καὶ πότε ἥλιου δίσκος!...

Μέσ' στὸ σκοτάδι πέρασαν ἐκεῖνο χρόνοι τόσοι,

Καὶ μόνο ἐξημέρωσε χωρὶς νὰ ξημερώση,

Καὶ δίχως ἥλιο ἔλαμψαν γῆ, οὐρανὸς καὶ λόγγοι,

'Όταν τὴ νύχτα ἔκανες ἡμέρα, Μισολόγγι!

Βουβὸι ἐμέναν οἱ λαοὶ καὶ τὴν πνοὴ κρατοῦσαν·

Στὸ θαῦμα ὅπου ἔγεινε μπροστά τους ἀπιστοῦσαν,

Καὶ ὅταν εἶδανε, χλωμὴ καὶ μπαρικοκαῦμμένη,

'Απὸ τὴ μέση τῆς φωτιάς νὰ βγῆ πληγαὶς γεμάτη,

Κ' εἶδαν τὴ σκλάβα μὲ στολὴ βασιλικὴ νὰ βγαίη,

'Αδάκρυτο ἀπὸ χαρὰ δὲν ἔμειν' ἓνα μάτι·

Χέρι ποῦ δὲ σηκώθηκε νὰ τὴν χειροκροτήση,

Ψυχὴ ποῦ δὲν ἐχάρηκε, καρδιὰ νὰ μὴ χτυπήση!

'Η δόξα της ἀπὸ τὴ γῆ ἀνέβηκε 'τ' ἀστέρι·

Στίχους ἐγράφανε γι' αὐτὴν καὶ βασιλέων χέρια,

Βασίλισσας τὸ δρόμο της ἐρραΐναν μὲ λουλούδια,

Κι' ὁ Μπαῦρων μὲ τὸν Οὐγγὼ τῆς ἔγραφαν τραγοῦδι·

Καὶ ἦταν, λέγουν, ἡ χαρὰ κεῖνα τὰ χρόνια τόση,

Ποῦ δάκρυσαν Αὐστριακοί, ἐχάρηκαν καὶ Ρῶσσοι!

Σ' αὐτὴ τὴ λειτουργίᾳ, σ' αὐτὴ, ἀνάψανε λαμπάδα
 Ἐκεῖνοι ποῦ ἐσήκωσαν στοὺς ὤμους τὴν Ἑλλάδα·
 Τοῦ Τούρκου οἱ γκριαοὺριδες, τοῦ Φράγκου οἱ Γραικύλοι,
 Ποῦ κοίτονται χωρὶς στχυρό, περνοῦν χωρὶς καντῆλι. —
 Τώρα τὴν Λαύρ' ἀφήσετε ὀπίσω τὴν ἀγία,
 Κ' ἐλάτε σ' ἄλλη ἐκκλησιὰ καὶ σ' ἄλλη λειτουργίᾳ!

ΑΘΗΝΑΙ

(ΚΕ' ΜΑΡΤΙΟΥ 1879)

Α'

Ἄνοιξις εἶναι· στὴν καρδιὰ κρυφὴ χαρὰ βλασταίνει,
 Καὶ κλίνει ὀλόχρυσ' ἢ κιτριὰ στὴν πράσινη μυρσίνη.
 Στοῦ Μάρτη τὸ τριαντάφυλλο ἢ χρυσαλίδα μπαίνει,
 Κ' εἰς χεῖλη κατὰκόκκινα δροσιὰ καὶ μύρο πίνει.
 Πάλι λουλούδια στοὺς ἀγροὺς γίλιων λογιῶν ἀνθίζουν,
 Καὶ τὰ κοπάδια τὰ βουνὰ τὰ πράσινα χιονίζουν!
 Σὰ σήμερα ἐμύρωσε ὁ Κρίνος τὴν Περθένα,
 Καὶ ἡ Ἑλλὰς σηκώθηκε σὲ χρόνια περασμένα....
 Ἄχ, ἂν αὐτὸ τὸ σήμερα ἐγνώριζε ἀκόμα,
 Δὲ θ' ἄφινε τὸν τάρο της, δὲ θ' ἄφινε τὸ γῶμα!

B'

'Αηδόνια πάλι ψάλλουνε, μὰ ψαριανὰ τριμπόνια

Δέν τοὺς ἐμάθην τὸ σκοπὸ αὐτὸν ποῦ τραγουδοῦνε.

Δὲν εἶναι ἀπολίτευτα τοῦ κήπου μας τ' ἀηδόνια,

'Εξευγενίσθηκ'αν κι' αὐτὰ· Τραβιάτα κηλαῖδοῦνε.—

Γλυκὰ τοῦ Εὐάγγελισμοῦ ἀντιλαλεῖ ἡ καμπάνα,

Καὶ τὰ παιδιὰ της προσκαλεῖ σὰ μιὰ φορὰ ἡ Μάνα.

"Α, ἡ φωνή της ἡ γλυκειά, ὁ ἤχος ποῦ βοῖζει,

Πόσα δὲν λέγει στὴν καρδιὰ καὶ πόσα δὲ θυμίζει!

Δάκρυα χαρᾶς καὶ φλόμπουρα καὶ κάστρα γκρεμισμένα,

'Αἰτοὺς μέσα στὰ σύννεφα καὶ λάμπεις καὶ σκοτάδια,

Καρὰβια, νίκαις φτερωταῖς καὶ μνήματ' ἀγιασμένα,

Φωτιαῖς μέσα στὰ κύματα, φωτιαῖς μέσ' στὰ λαγκάδια!

Χτυπᾶ, χτυπᾶ.... δὲν ἔρχονται, δὲ βλέπει τὰ παιδιὰ της,

Π' ἀνάθρεψε μὲ τὴ φωνή αὐτὴ τὴν ἀγιασμένη·

'Αδυνατίς' ὁ ἤχός της σὲ κάθε χτύπημά της,

Καὶ πάλι δυναμόνεται κι' ὀλόχαρη σημαίνει....

Τοῦ κάκου· δὲν ἀκούεται!... Πάψε, καμπάνα, πάψε·

Δὲν εἶν' τῆς Λαύρας ἐκκλησιὰ ἐδῶ, δυστυχισμένη.

"Αλλαξε, μάνα, τὴ φωνή καὶ τὰ παιδιὰ σου κλάψε,

Καὶ μὴ κ' ἐσὺ καταρασθῆς γενιὰ καταραμένη!

Τὸ Γερμανό σου μὴ ζητᾶς στὴν ἐκκλησιὰ τούτη·

Τὸ ῥάσο ἐκεῖνο ἤθελε μέσ' στὸ βωμὸ μπαροῦτι.

Λειοντάρια ἤθελε κ' αἰτούς στή φουστανέλλα μέσα,
 Καί νὰ στυρόνετ' ἡ μπιὰ τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ Φλέσσα.
 Ἦθελε νάχη στὸ πλευρὸ τῆς Καλογρηῆς τῆ γέννα,
 Τὸν Ὀδυσσεά ἀντίκρου του, δεξιά του τὸ Μιζούλη·
 Λεύκαις κορμιά, στήθια πλατυὰ καὶ μάτια φτερωμένα,
 Μισολογίτικη φωτιά κι' ἀντάρ' ἀπὸ τὸ Σοῦλι!
 — Μὴ τὰ παιδιὰ σου προσκαλῆς, πεντάρφανη καμπάνα·
 Τὰ χέρια μας ἐθάψανε κ' ἐκεῖνα καὶ τὴ μάνα....
 Τὰ χρονί' αὐτὰ τὰ δίσεχτα δὲν εἶναι τὰ δικά σου·
 Τοῦ Κουμουندούρου ἡ Ἑλλάς δὲν εἶναι ἡ Ἑλλάς σου!

Γ'

Ἐρημη μὲν' ἡ ἐκκλησιά, καὶ στήν Ὠραία Πύλη
 Λουλούδια δὲ μοσχοβολοῦν, δὲν καίει τὸ καντήλι.
 Διαβάταις μόνον ἀπ' ἐκεῖ κάμμιὰ φορὰ περισοῦνε,
 Μὰ δὲν ταιριάζει, ντρέπονται νὰ μποῦν νὰ προσκυνήσουν
 Ἐκείνην, ποῦ κ' οἱ ἄγγελοι γονατιστοὶ ὑμνοῦνε,
 Καὶ πᾶνε Φράγκας μάγισσας τὸ χέρι νὰ φιλήσουν....
 Δὲν μπαίνει ἕνας τὰ νεκρὰ λειοντάρια μας νὰ κλάψη,
 Καὶ γιὰ τοῦ Μάρτη τὰ παιδιὰ ἕνα κερὶ ν' ἀνάψη!
 Αὐτὰ τὰ ἔκην' ὁ λαὸς καὶ οἱ χωριάταις πρῶτα·
 Πᾶνε σ' ἐμαῶς ποῦ ἔχομε ὡς τὸ λαιμὸ τὰ φῶτα;...
 Ἄχ, οἱ πλατύκαρδοι αἰτοὶ ἐγέννησαν τρυγόνια!
 Δὲς τοὺς ἀνθοὺς τῆς Κλείσοβας, τῆς Λαύρας τὰ ἐγγόνια,

Δὲς τὰ βλαστάρια τῆς Γραβιάς, τὴ γέννα τοῦ Σουλίου,

Τῆς Γράνας τὰ τριαντάφυλλα, τὰ κύματα τῆς Χίου,

Καὶ πῆς ἂν ἔν' ἀπὸ αὐτὰ ἔχη φωτιά στὸ μάτι,

Κρυφὴ φτεροῦγα στὸ κορμί, καρδιά ζωὴ γεμάτη!

Ποιὸς ἔχει, Γρίβα, τὸ κορμί, καὶ ποιὸς τὴ λεβεντιά σου;

Σαχτούρη, ποιὸς τὴ φλόγα σου, Μιαούλη, τὴ ματιά σου;

Τὴ λύρα ποιὸ τοῦ Σολωμοῦ νὰ πιάτῃ τώρα χέρι,

Κί' ὅσα ὁ Γέρο-Κορκῆς ἐγνώριζε, ποιὸς ξέρει;...

Ὡς κ' εἰς τὰ φῶτα, κ' εἰς αὐτὰ μᾶς ἔκλεισαν τὸ δρόμο·

Στὸν τύπο, στὴν πολιτικὴ, στὸν ἄμβωνα ἐπάνω!

Σὰν τὸ μεγάλο ποιὸς μιλεῖ καὶ τώρα Οἰκονόμο;

Ποιὸς παίζει καὶ Ἀρβανιτιὰ καὶ Δύσι καὶ Σουλτανίο

Σὰν τὸν Κωλέττη μιὰ φορά; καὶ ποιὸς σὰν καρουφύλλι

Ἐνὸς Λεβίδῃ σήμερα φτερόνει τὸ κονδύλι;

Ὅλα μᾶς ἀρνηθήκανε· θρηνεῖ ὠρφανεμμένη

Καὶ κοκκινίζ' ἡ σάτυρα τοῦ Σούτσου ἢ μυρωμένη!

Εἶδε κἀνεὶς βλακνιδιῶν ἀτέλειωτο λαγκάδι,

Π' ἀστροπελέκια ἔκαψαν κ' ἐσάρωσαν οἱ χρόνοι;

Περᾶς, καὶ μιὰ βαλκνιδιὰ δὲ βλέπεις γιὰ σημάδι·

Τὰ δένδρα ἔρριξ' ἢ φωτιά κ' ἢ στάχτη μένει μόνη!

.....

.....

Ἴσως εἶπητε· — Ποιητοῦ ὀνειράτα καὶ πλάνη!

Μὴ θέλῃς νὰ φουχτώσωμε κ' ἐμεῖς τὸ γιγατχάνι.

Καὶ τὴ λερὴ νὰ ζώσωμε στὴ μέση φουστακέλλα;

Ἐμεῖς δὲν ἔχομε κορμί κοντὸ σὰν τοῦ Τζαβέλλα....

Θέλεις νὰ λημεριάζωμε στοὺς βράχους σὰν καὶ πρῶτα,

Καὶ γιὰ ν' ἀνάφτωμε κεριὰ νὰ σβύσωμε τὰ φῶτα;

Ἄνισως εἰς τὴν ποίησιν αὐτὰ εὐρίσκουν χάρι,

Ὅλα δικά της· ἀπὸ μᾶς κάνεις δὲν θὰ τὰ πάρῃ!

—Τὰ δῶρα ποῦ χαρίζετε, τὰ ἔχουνε παρμένα

Ἡ ποίησις καὶ ὁ καιρὸς καὶ τρέχουν δρόμο ἓνα.

Ἐγκόλπι μέσ' στὰ στήθια τους, χρυσὸ σταυρὸ τὰ ἔχουν,

Καὶ θὰ μυρόνωνται μ' αὐτὰ ὅσο τὰ χρόνια τρέχουν....

Ἄς ζοῦν στῆς λύρας τὴ χορδὴ, στὸ μητρικὸ τους μνημῆμα·

Ἄς εὐρῇ τ' ἄστρο οὐρανὸ καὶ θάλασσα τὸ κύμα!

.....
.....

Σπᾶστε τῆς Ὑδρας τὸ κουπί, τοῦ Μάρτη τὸ μηλίονι·

Τῆ φουστανέλλα σχίσετε ὅπου σᾶς χαμηλώνει·

Τοῦ Γερμανοῦ τὸ φλάμπουρο, τῆς Λαύρας τὴν εἰκόνα·

Μὲ τὰ κορμιὰ σας μείνετε, μὲ τὰ κορμιὰ σας μόνα!

Τὸ αἷμά σας, τὸ βάπτισμα, τὸ μύρο ἀρνηθῆτε·

Μὴν ὀμιλῆτ' ἑλληνικά, φραντσέζικα μιλεῖτε,

Γιατ' εἶν' ἡ γλῶσσά σας φτωχὴ, βουνίσια, καὶ δὲν τρέχει

Σὰν τὸ κοντύλι τοῦ Ζολᾶ· πολὺ τσαροῦχι ἔχει....

Τὰ ξένα βγάλτε ἄρματτα τ' Ἀνδρούτσου καὶ τοῦ Γιώτα,

Σβύστε τοῦ πάσχα τὰ κεριὰ κι' ἀνάψτε τάφου φῶτα!

Τοῦ Μάρτη τὰ τριαντάφυλλα ὁ Μάρτης ἄς τὰ πάρῃ·

Μὲ τ' ἄρματά του θάφτουνε στὴ γῆ τὸ παλληγάρι!

.....
.....

Δ'

Κανόνια πέφτουνε· ἄργα, ἄργα καὶ μετρημένα·

Θαρρεῖς δὲν εἶναι γιὰ γιορτὴ καὶ πέφτουν πιπραμένα

Σὰ σὲ μεγάλο λείψανο.... Μὰ τώρα δὲ γνωρίζουν

Γιὰ ποιά τὸ σήμαντρο λαλεῖ καὶ ποιά πανηγυρίζουν

Ἡμέρα τὰ κανόνια,

Καὶ γιὰ νὰ μάθουν τρέχουνε τῆς Λαύρας τὰ ἐγγόνια!

Τύχη καλῆ κ' ἓνα μικρὸ περνοῦσε γραφιδάκι

Ἄπ' τὴν πλατεία πέρα,

Κ' εἶπε στοῦ Διάκου τὰ παιδιὰ καὶ τοῦ Καραϊσκάκη·

« Εἶναι τῆς Λαύρας ἡ γιορτὴ· ἐξηρημέν' ἡμέρα!... »

Ε'

Εἰς ταῖς πλατεῖαις μουσικὴ τοῦ Βέρδη παιανίζει,

Καὶ τὴ γενιὰ ποῦ ἔψαλλε « ὡς πότε πλληγκάρια, »

Τοῦ Ῥιγολέτου ὁ σεμνὸς σκοπὸς πανηγυρίζει....

Τί θούριος κατ᾿ ἄλληλος γιὰ τὰ νεκρὰ λειοντάρια!

Κόσμος συνάζεται πολὺς, γεμίζει τὴν πλατεία,

Ὅμως κἀνεὶς γιὰ τὴ γιορτὴ δὲν ἤλθε τὴν ἀγία.

Ἄνοηταῖς!... πέρασαν οἱ σκουριασμένοι χρόνοι·

Τώρα τὸ φίλημ' ἀντηχεῖ, δὲν ἀντηχεῖ μηλιόνι....

Ἦλθαν ν' ἀκούσουν μουσικὴ καὶ νὰ κατηγορήσουν
 Ἐκείνους ὅπου χαιρετοῦν ταῖς ἔμμορφαις νὰ ἰδοῦνε,
 Ν' ἀλλάξουν φλογεραῖς ματιαῖς, σὲ λίγο νὰ δειπνήσουν,
 Καὶ ὕστερα στὸ θέατρο ξυπνοὶ νὰ κοιμηθοῦνε...

Μήπως γι' αὐτὸ χρόνους ἑπτὰ καὶ νύχταις καὶ ἡμέραις
 Δὲν ἔχυναν τὸ αἷμά τους τῆς Λαύρας οἱ πατέρες;—
 ... Ὅμως γιατί σὲ μιὰ μεριά ματιαῖς πολλαῖς γυρνοῦνε;
 Τί βλέπουν τόσο εὐθυμοὶ καὶ ποῖον περιγελοῦνε;
 Σὰ φάντασμα γέρος αἰτός, ἄλλων καιρῶν λειοντάρι,
 Διαβάνει· ἔχει τὸ κορμὶ λαθωματιαῖς γεμάτο·

Τοῦ Καραίσκου ψυχογυῖός, τοῦ Μάρτη ἀπομεινάρι....
 Φωλιαῖς φωτιῶν τὰ μάτια του, στὰ φρύδια του ἀπὸ κάτω
 Ἀκόμη σπινθηρίζουνε... ἄσπρα μαλλιά σκεπάζου
 Τὰ σιδερένια στήθια του καὶ τὴν πλατεῖὰ καρδιά του·
 Ὡσὰν τὴν αἶτη μοιάζου,
 Ποῦ ἔχει χιόνι στὴν κορφή καὶ φλόγαις ἀπὸ κάτω!

Ἀπὸ τὸν ὄρθρο π' ἄκουσε καμπάνα νὰ σημαίνῃ,
 Στολίσθηκε σὰ νειόνυφη νὰ πάῃ στὴ γιορτὴ του,
 Καὶ φουστανέλλα ἔβαλε κοντὴ καὶ χιονισμένη,
 Τῆς κλεφτουριάς τὰ χαϊμαλιά, τὸ δαμασκί σπαθί του
 Καὶ τοῦ Ἀγῶνος τὸ Σταυρό, τῆς Λαύρας του τ' ἀστέρι,
 Ποῦ δὲν τὸν δίνει βασιλιάς κ' ἐχθροῦ τὸν δίνει χέρι!
 Στὴν ἐκκλησία ἔτρεξε νὰ κἀνῃ τὸ σταυρό του,
 Νὰ ἰδῇ λουλούδια καὶ ἀνθοὺς μπροστὰ εἰς τὴν Παρθένα,
 Καὶ μὲ κἀνένα νὰ τὰ εἶπῃ ἀκόμη σύντροφό του....
 Μὰ βουρκωμένος ἔφυγε, δὲν ἦρ' ἐκεῖ κἀνένα!

Κι' ὅταν κανόνι' ἀκούσθησαν καὶ μπαρουτιοῦ εὐωδία,
 Πῆρε τὸ δρόμ' ὁ γέροντας κ' ἐφάν' εἰς τὴν πλατεία.
 — Αὐτὸν τόσαις περιεργαῖς ματιαῖς παρατηροῦνε·
 Αὐτὸν κυττάζουν εὐθυμοί, αὐτὸν περιγελοῦνε!
 Τοῦ γέρου τὸ ἀνάβλεμμα φλογίζεται, καὶ στέχει
 Σὰν ὅταν ἐξεσπάθονε ἢ φούχτονε τουφέκι....
 Δύω-τρεῖς φοραῖς πικρογελαῖ· ἢ κεφαλή του γέρνει,
 Καὶ πικραμένος καὶ χλωμὸς τὸ δρόμο πάλι παίρνει!

 Τὴν εἶδα, — δὲν τὴν ἄκουσα — τὴν εἶδα τὴν κατάρρα,
 Ὅπου στὸ στόμα τὸ χλωμὸ ἀμίλητη ἐφάνη,
 Κι' ἄκουσα μέσα στὴ βοή καὶ μέσα στὴν ἀντάρρα·
 « Τοῦ Καρχίσκου τὸν αἰτὸ περιγελοῦν οἱ γάνοι! »
 Κάνεις μὴ κράξ' ὑπερβολὴ αὐτὸ ποῦ φάλλω τώρα·
 Τὸ εἶδα μὲ τὰ μάτια μου, ἐδῶ, σ' αὐτὴ τὴ χώρα!

ΣΤ'

Ἐαπλώθ' ἡ νύχτα, σκέπασε σκοτάδι τὴν Ἀθήνα·
 Μὰ ὄχι, ὄχι· καντηλιῶν ἐδῶ κ' ἐκεῖ μιὰ ἀκτίνα
 Ὅλιγο φῶς ἀφίνει,
 Καὶ πότε φέγγει μιὰ στιγμή καὶ πότε πάλι σβύνει!
 Σὲ λίγα μόνο φαίνεται δημόσια γραφεῖα
 Ἡ μετρημένη καὶ φτωχὴ αὐτὴ φωτοχυσία.

Τὸ πρόγραμμα τῆς τελετῆς τὸ γράφει· τί νὰ γένη...
 Μᾶς ἐξοδεύουν κἄποτε τοῦ Μάρτ' οἱ πεθαμμένοι.
 Ὡσὰν νὰ βλέπουν, θέλουν φῶς στοῦ τάφου τὸ σκοτάδι,
 Καὶ τόσο χάνεται κερί, καὶ τόσο καίει λάδι!
 Αἰ, ἂν κἀνένας πρίγκηπας, κί' Ἄβουσσινὸς ἀκόμη,
 Εἰς τὴν Ἀθήνα ἤρχονταν, θὰ γιώρταζ' ἢ Ἀθήνα·
 Θ' ἀστράφταν ἢ πλατείας μας, θὰ ἔλαμπαν οἱ δρόμοι,
 Καὶ θὰ πατοῦσε σὲ μυρτιαῖς τὸ πόδι του καὶ κρίνα!
 Ἀχάριστ'α καλλίτερ'α παιδιὰ νὰ μᾶς κλωῦνε,
 Παρ' ἀφιλόξενο λαὸ οἱ ξένοι νὰ μᾶς ποῦνε!

.....

.....

Κ

ὦ, σθῦστε τῇ φιλόργυρη αὐτῇ φωτοχυσία,
 Κκι τῇ βρисиὰ μὴ σμίγετε μὲ τὴν ἀχαριστία!
 Σπᾶστε αὐτὰ τὰ δύστουχα καντήλια· εἶναι κρῖμα
 Τὸ λάδι σας νὰ καίγετε γιὰ πεθαμμένων μνημα....
 Γιὰ τὰ δικὰ σας μνηματ'α τὰ σκοτεινὰ καὶ κρύα
 Τέτοια καντήλια μοιάζουνε καὶ τέτοια φωταψία!
 Δὲν θέλουν τῶν πατέρων μας οἱ τάφοι ἐλεημοσύνη·
 Ἐχουνε φῶς αἰώνιο στὴν πέτρα τους ἐκεῖνοι.
 Ἐχουν καντήλι' ἀθάνατα τῇ φωτεινῇ τους σκόνῃ,
 Τὸ Μισολόγγι, τὴ Γραβιά, τὴ Χίο, τὴ Μεθώνη,

Καὶ λάμπει ἀπὸ πάνω τους ἀκείμητη λαμπάδα,
 Ἡ ἱστορία κ' ὁ καιρὸς μάζῃ μὲ τὴν Ἑλλάδα....
 Ἀφήστε τὴ φιλόργυρη αὐτὴ φωτοχυσία,
 Καὶ τὴ βρισιὰ μὴ σμίγετε μὲ τὴν ἀχαριστία!

III'

Στὰ Σολωνεῖα κάθονται νέοι πολλοί· μιλοῦνε...
 —Γιὰ τὴν πατρίδα; — Ὅχι, δά! αὐτοὶ καταφρονοῦνε
 Τέτοιαις στεναῖς ἰδέαις.
 Συρμὸς δὲν εἶναι ἡ πατρίς· μιλοῦν γιὰ ταις ὠραίαις.
 Κοσμοπολιταὶ ἄνθρωποι σ' αὐτὰ δὲν χάνουν ὥρα·
 Ὅπου ὑπάρχει φίλημα εἶναι δική τους χώρα....
 Ἀπὸ μακρὰ μωρίζουνε Λονδῖνο καὶ Παρίσι·
 Ποιὸς Ἑλληνας νὰ τοὺς εἰπῇ τολμᾶ; ... Θὰ τοὺς ὑβρίσῃ!
 — Ἀχ, λέγει ἓνας· πληκτικὴ θὰ ᾔναι ἡ βραδυὰ μας·
 Ἀπόψε εἶναι καὶ τὰ δυὼ κλεισμένα θεάτρὰ μας.
 Στὰ Σολωνεῖα πάντοτε.... Ἄν κλείσουνε κ' ἐκεῖνα; ...
 Εἶν' ἀνυπόφορο νὰ ζῆ κανεὶς μέσ' στὴν Ἀθήνα!
 Πτωχὸ Παρίσι!... καὶ πικρὰ ὁ δυστυχὴς στεναίξει. —
 Ἄλλ' ἓνας ἄλλος ἀπαντᾷ. — Νομίζω πῶς γιορτάζει
 Ὁ Σύλλογος τοῦ Παρνασσοῦ μιὰ ἐθνικὴ ἡμέρα·
 Τὴν πληξὶ ἄς ἀλλάξωμε' πηγαίνωμ' ἐκεῖ πέρα....
 — ὦ, δὲ βαρυνέσαι! ἀγαπᾶς νὰ τρέχῃς στοὺς συλλόγους;
 Ὅ,τι ἀκούς ἐδῶ κ' ἐκεῖ θ' ἀκούσης· λόγους, λόγους!

— Ποιὸς θὰ μιλήσῃ; — Κάποιος, Θερρῶ, Βαλκωρίτης.

— Δὲν τὸν γνωρίζω· ζῆ αὐτὸς ἢ εἶναι μακαρίτης;

— Ἄφου σὲ λέγω τῆ βραδυὰ πῶς τούτῃ θὰ μιλήσῃ....

Τοῦ κάκου, βλέπω, φίλε μου, ἐπῆγες στὸ Παρίσι!

— Καθόλου, μὴ βιάζεσαι· τῶν ποιητῶν ἡ γλῶσσα,

Ἄναθεμά τῃν, φλυαρεῖ κι' ἀπὸ τὸν τάφο τόσα....

Ἔνας ποῦ ἔμενε βουβὸς ἐπῆρε κατὰ τύχη

Τοῦ Παρναστοῦ τὸ πρόγραμμα· διαβάξει, ξεροθήχει

Καὶ λέγει· — Πόση πάλι

Θᾶχῃ χρὰ καὶ Ὀλυμπος καὶ Κίτσαθος μεγάλη!

Θὰ τοὺς φορτώσῃ ὁ ποιητὴς μὲ Λαύραις καὶ μηλιόνια,

Μὲ κλέφτικις κι' ἀστραπόβροντα.... Ἄς πᾶν κατὰ διαβόλου!

Σιχαίνομαι τοὺς ποιητάς, σιχαίνομαι τ' ἀηδόνια! —

Ὁ δυστυχὴς· ἦτον κουφός! δὲν ἄκουε καθόλου....

— Ἄλλὰ τί θέλουν, τί ζητοῦν, δυὸ τρεῖς ἐκεῖ φωνάζουν,

Αὐτοὶ ποῦ εἶναι ἄνθρωποι καὶ ἄνθρωποι δὲ μοιάζουν;

— Τί θέλουν;... τῆ μονότονη τῆς Λαύρας των καμπάνα,

Καὶ τίποτε γιὰ τὸ Ζολᾶ καὶ τὴν ἀγνή μου Νάνα!

Σπᾶστε τῆ λύρα, ποιηταί· ναί, σπάσετε τῆ λύρα,

Ποῦ τέτοια χρόνια ἐπίβουλα σᾶς χάρισε ἡ μοῖρα!

Καὶ ὅταν ἐνθουσιασμοῦ κυματισμὸς σᾶς παίρῃ,

Ὅταν ἀκοῦτε δάκρυο κι' ὁ νοῦς ἀγγελιοφέρῃ,

Μὴ τραγουδάτε· σπάσετε καὶ λύρα καὶ δοξάρι,
 Καὶ σὰν κατάρας ῥίξτε τα εἰς τὸ λαὸ λιθάρι!
 Κι' ὅταν ὁ ἴδιος Θεὸς μέσ' στήν καρδιά σας μπαίνη,
 Κ' ἡ ἔμπνευσις τὰ στήθη σας ἀνάφτη καὶ θερμαίνη,
 Μὴ τὸν ἀκοῦτε τὸ Θεό· σφαλήσετε τὰ χεῖλη,
 Τῆ φλόγα καταπίνετε καὶ σπᾶστε τὸ κονδύλι!
 Τ' ἀηδόνι θέλει ἀνοιξι, λαὸ ἡ λύρα θέλει,
 Κι' ὁ ἥλιος τὰ μεσάνυχτα ποτέ του φῶς δὲ στέλλει....
 Εἶναι καιροὶ ποῦ ντρέπεται κάνεις νὰ τραγουδήσῃ,
 Ντρέπεται λύρα νὰ κρατῆ καὶ φῶς ψυχῆς ν' ἀφήσῃ!
 Ντρέπεται τὸν πατέρα του νὰ σεβασθῆ ἀκόμα,
 Νὰ προσκυνήσῃ τὸ Θεό, τῆ μάνα νὰ φιλήσῃ,
 Νὰ ψάλῃ τῆς πατρίδος του τ' ἀγαπημένο χῶμα,
 Κ' εἰς μνήματα ἡρωϊκὰ λουλούδια νὰ σκορπίσῃ.—
 Ὅταν πεθαιν' ἡ ἀρετὴ κ' ἡ Μοῦσα κλεῖ τὰ μάτια·
 Σπᾶστε τῆ λύρα ποιηταὶ καὶ ῥίχτε τὰ κομμάτια!

I'

....Θάρτω κ' ἐγὼ τῆ λύρα μου στὸ κοιμητήρι μέσα,
 Ὅπου κοιμοῦνται οἱ αἵτοὶ τοῦ Διάκου καὶ τοῦ Φλέσσα!
 Ἄς κοιμηθῆ στὸ πλάγι τους καὶ νύχτα καὶ ἡμέρα,
 Καθὼς κοιμᾶται σ' ἀγκαλιὰ ἡ κόρη τοῦ πατέρα.
 Εἶναι ἀπὸ τὰ κόκκαλα ἐκείνων γεννημένη·
 Μ' ἐκείνους πάντα ἔζησε, μ' ἐκείνους καὶ πεθαίνει....

Κ' ἔχετε γειά· τὸ ὕστερο τραγοῦδί μου σὰς ψάλλω·

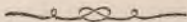
Δὲν ἔχω πλέον ἄλλο!

Θαρρῶ πῶς εἶναι τάφος μου αὐτὸ ἐδῶ τὸ βῆμα,

Πῶς φίλους ἀποχαιρετῶ πρὶν κοιμηθῶ στὸ μνήμα...

Καὶ φεύγω... σὰν τὰ κύματα π' ἀφίνουν τ' ἀκρογιαλί,

Κ' εἰς ξένα κι' ἄγρια νερὰ τὰ σέρνει ἀνεμοζάλη!

ITEAI

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΩΗΝ ΒΑΣΙΛΕΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΟΘΩΝΑ Α΄

Ἄν πάντες ἐσιώπησαν οἱ ἄνδρῳί σου φίλοι,
Ὅς ἀπὸ σκότος ἔφερες βαθὺ εἰς τὴν ἡμέραν·
Ἐὰν δὲν ἤνοιξε κἀνεὶς καὶ διὰ σὲ τὰ χεῖλη,
Κ' εἰς λήθην σ' ἐγκατέλειψαν θανάτου βαρυτέρην,
Ἐγὼ, ὁ πρὶν πολέμιος, ἐν δάκρυον θὰ χύσω.
Δὲν λησμονῶ, καθὼς αὐτοί, πῶς βασιλεὺς μου ἦτο!

Οἱ δυστυχεῖς!... Ἐξέπνευσεν ὁ ἄλλοτε θεὸς των,
Ὁ βασιλεὺς, ὁ φίλος των, ἐξέριστος καὶ μόνος,
Καὶ δὲν ὑγράνθη— Ὑψιστε Θεέ!— ὁ ὀφθαλμὸς των,
Κ' εἷς δὲν ἠκούσθη δι' αὐτὸν εὐγνωμοσύνης στόνος!
« Ὁ βασιλεὺς ἀπέθανεν, ὁ βασιλεὺς πλὴν ζήτω! »
Ἴδου ὁ ἐπιτάφιός τῶν φίλων του τίς ἦτο....

Συγγνώμην, φίλοι μου νεκροί τῆς Κύθου, τῆς Ναυπλίας,

Ἐὰν ἐγὼ ὑπὲρ αὐτοῦ πικρὰν ὠδὴν τονίσω·

Ἦξεύρω ποίας εἶχατε ἀγγελικὰς καρδίαις....

Σεῖς, ἄκλαυστον δὲν θέλετε τὸν Ὅθωνα ν' ἀφήσω!

Ἄ, ὄχι, ὄχι· δι' αὐτὸν τὰς χεῖράς σας κινεῖτε,

Καὶ τὰς πληγὰς σας κρύπτοντες, νὰ ψάλλω μὲ καλεῖτε....

ὦ, ναί· μακρὰν ἀπὸ ἐμὲ ἢ ἔχθρα καὶ τὰ μίση·

Τὸν τάφον δὲν ὑπερπηδᾷ παθῶν γῆινων κύμα.

Ὁ ψάλτης θρόνους δύναται· Καισάρων νὰ κτυπήσῃ,

Πλὴν εὐλαβεῖται τοὺς νεκρούς, πλὴν συμπονεῖ τὸ μνημῆμα....

Φεῦ, εἶναι τόσον ἱερόν τὸ ἄφωνον μνημεῖον,

Καὶ ἔτι ἱερώτερον τὸ πίπτον μεγαλεῖον!

Ἄ, ὄχι· δὲν παλινωδῶ, εἴμ' ἄνθρωπος καὶ κλαίω!

Ὅλους τοὺς κλαίω, καὶ αὐτοὺς τοὺς βασιλεῖς ἀκόμα....

Μὲ πᾶν ὅ,τι ὑπέφερε τὴν μοῖράν μου συνδέω,

Καὶ εἶναι ὄμμα προσφιλὲς τὸ δακρυσιμένον ὄμμα!

Μισῶ, μισῶ τὰ στέμματα τὰ γαύρως ὑψωμένα,

Ἄλλ' ἀγαπῶ πλειότερον πολὺ τὰ συντριμμένα....

Ἄν κατ' Ἐκείνου ἄλλοτε παράφορος ἀφέθην,
 Φερόμενος ὑπὸ πνοὴν ὀρμητικῶν λαιλάπων·
 Ἄν τὸν ἐτόξευσα κ' ἐγὼ εἰς τῶν παθῶν τὴν μέθην,
 Τὸν ἠγεμόνα πολεμῶν τὸν Ὀθωνα ἠγάπων!
 Καί ὅταν, ὅταν ἔδωκε τῆς εἰμαρμένης δίκην,
 Ἔστέφθην μὲ κυπάρισσον εὐθὺς μετὰ τὴν νίκην. —

Ὁ ἀτυχής!... Κακὸς αὐτὸς ποτέ, ποτέ δὲν ἦτο·
 Ἦτο παράδοξος ψυχὴ, ἀλλ' ἐκλεκτὴ καρδία.
 Ἐπλάσθη διὰ τὸ καλὸν κ' εἰς ἄλλα ἐκινεῖτο·
 Τὸν ἔρριψεν ἡ πεισμονή, ἀλλ' ὄχ' ἡ δυστροπία.
 Δὲν μᾶς ἐμίσει, καὶ τὴν γῆν τοῦ ὕψους του ἐπόνει.
 — Κατηραμέν' οἱ φίλοι του κ' ἡ πεισμονὴ του μόνη!

Ἡμεῖς δὲν τὸν ἐρρίψαμεν τοῦ θρόνου του ἐκεῖνον·
 Τὸν ἔρριψε τῶν φίλων του τὸ ψεῦδος κ' ἡ κακία.
 Ἐκεῖνοι ἐφαρμάκωσαν τὸ πρὶν εὐῶδες κρῖνον,
 Καὶ μαχαμένον, λαίλαπος τὸ ἔσυρε μανία....
 Ἡ μνήμη ἐπονείδιστος τῶν φίλων του νὰ μείνη!
 Δὲν τὸν ἐρρίψαμεν ἡμεῖς, τὸν ἔρριψαν ἐκεῖνοι.

Ἡμεῖς τὸν ἠγαπήσαμεν, τὸν εἶχομεν κυκλώσει
 Ὡς τέκνα του, ὡς ἐθνικῆς ὑπάρξεως ἀστέρα!
 Φεῦ! εἰς τοὺς ὄφεις διατί ἀκρόασιν νὰ δώσῃ;
 Δὲν ἤθελε νὰ τὸν καλοῦν οἱ Ἕλληνες πατέρα;...
 Ὡ, πῶς μᾶς παρεγνώρισεν ὦ, πόσον μετεβλήθη!
 Καὶ ὅμως ἔφερε πατρὸς καρδίαν εἰς τὰ στήθη. —

Πολλάκις, ὁ ἀπόμαχος λιμώττων τοῦ ἀγῶνος,
 Ἐπέτα εἰς τ' ἀνάκτορα, τοὺς ὑπουργοὺς ἀφίνων,
 Κ' ἐκ τοῦ καλοῦ ἠμείβετο ἐκείνου Ἡγεμόνος.
 Εἰς τὴν αὐλήν του ἔβλεπες τοὺς πρώτους τῶν Ἑλλήνων,
 Τὸν Γρίβαν καὶ τὸν Νοταρᾶν, Μικρούλην καὶ Γενναῖον,
 Καὶ ὄχι, ὄχι συρφετὸν ἀγνώριστον, τυχαῖον!...

Ἐκεῖνος τὴν Ἑλλάδα μας ἐπρόφθασεν ὠραίαν,
 — Μόλις ἐξῆλθε τοῦ λαμπροῦ ἑπταετοῦς ἀγῶνος —
 Φοροῦσαν τῶν Θερμοπυλῶν τὴν περικεφαλαίαν,
 Καὶ λόγχην εἰς τὰς χεῖράς της κρατοῦσαν Ἀμαζόνας!
 Τὴν εἶδεν ὅλην λάμπουσαν καὶ χειροκροτουμένην,
 Καὶ μὲ ἀγκάλην εἰς αὐτὴν ἐρρίφθη ἀνοιγμένην....

ᾠ Χρόνε, μοχθηρὲ θεέ! τὸ πᾶν μεταμορφόνεις·

Οὐδὲν λυπεῖσαι, καὶ οὐδὲν σέ εἶπε ποτὲ «στάσου!»

Βρίνεις, καὶ ὅλα γίνονται πρὸ τῶν ποδῶν σου κόνις.

Ποτὲ δὲν ἐφοδῆθην τί παρὰ τὸ βᾶδισμά σου!

Ἐμπρός, αἰείποτε ἔμπρός· ἀμείλικτος κινεῖσαι,

Καὶ προχωρεῖς... ᾠ, βᾶδιζε κ' ἐπάρατος νὰ ἦσαι!

Εἰπέ, εἰπέ τί ἔγεινε, τί ἔγεινεν, ὦ γέρον,

Ἐκεῖνος, ὃν μᾶς ἔφερες ὠραῖον νεανίαν,

Ἄγνόν καὶ ἀναμάρτητον, καὶ ὃν ἠσπᾶσθη χαῖρον

Τὸ Ἔθνος;... Φεῦ, τὸν ἔπεμψες μακρὰν εἰς ἐξορίαν,

Ἀμαρτωλόν, μεσήλικα, μὲ δάκρυ μετκνοίας,

Ἐκπνέοντα πᾶσαν στιγμήν ὑπὸ τῆς νοσταλγίας!

Τί ἄρα, τί ἐσκέπτετο ἐξόριστος; ὁποίας

Κολάσεις θὰ ὑπέφερε σιγῶν;... Θὰ ἐνθουμεῖτο

Τὴν ὄρα, καθ' ἣν ἔφηβος ἵππευς πρὸ τῆς Ναυπλίας

Ἄπὸ ἐν ἔθνος εὐγενὲς θερμῶς ἐπευφημεῖτο·

Τὴν τότε μέθην, τὰς λαμπρὰς ἐλπίδας, καὶ ἀκόμα

Πῶς ἐπανεῖδεν ὕστερον τὸ πάτριόν του δῶμα!...

— Εὐλογημέν' ἡ μνήμη σου· ἀμέριμος κοιμήσου!
 Σὲ ἀμνηστεύει, ὦ νεκρέ, τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων.
 Δὲν ἔπταισ' ἡ καρδία σου, ἂν ἔσφαλ' ἡ ζωὴ σου·
 Ὑπῆρξες μόνον ἀτυχῆς κ' εἰς ἐποχὰς κινδύνων.
 Εἶρήν' εἰς τοῦ μνημείου σου, Μονάρχα, τὴν σκοτίαν!
 Καρδίαν εἶχες Ἑλληγος, ἂν ἔχι καὶ πορείαν....

Ναί, ἦτον Ἑλληγ βασιλεὺς κ' ἱππότου εἶχεν αἶμα.
 Τὸν ἐνθυμεῖσθε, Ἑλληγες, τὸν ἐνθυμεῖσθε ἔτι,
 Μὲ τοῦ ἀγῶνος τὴν στολὴν καὶ μὲ τὸ σῶφρον βλέμμα;...
 Οἴμοι· τί κάμνουν οἱ καιροί, τί φέρουσι τὰ ἔτη!
 Τὸν ἐνθυμεῖσθε μὲ λευκὴν χωροῦντα φουστκινέλλαν
 Ὅμοῦ μὲ τὸν Νικηταρᾶν, ὁμοῦ μὲ τὸν Τζαβέλλαν;—

Μὲ εἶπον ὅτι μὲ αὐτὴν ἐτέθ' ὑπὸ τὸ μνημα·
 Τὴν ἤθελε καὶ σάβανον τὴν παλαιάν του φίλιν....
 Ὅτι ὑπῆρξεν ἡ Ἑλλάς τὸ ὕστατόν του ῥῆμα,
 Καὶ ὅτ' ὑψώθ' εἰς τ' οὐρανοῦ τὴν χρυσομένην πύλιν
 Τὸ ὄνομά της εὐλογῶν καὶ στρέφων πρὸς ἐκείνην
 Μὲ θολωμένον ὀφθαλμόν, μ' ἀνέκφραστον ὀδύνην!

Κοιμοῦ, φυγή περίλυπος! κ' εἰς τὸ ψυχρὸν σου δῶμα

Συγχῶρει, ὡς σὲ συγχωρεῖ, τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων.

ὦ, εἶναι πλέον ἐλαφρὸν τοῦ στέμματος, τὸ χῶμα,

Καί ὑπ' αὐτὸ τὴν κεφαλὴν τὴν κουρασμένην κλίνον....

Κοιμοῦ, Μονάρχα δυστυχῆ· Μονάρχα μου, κοιμήσου·

Εἶχε καιρὸν νὰ κοιμηθῇ ἡ ἄγρυπνος φυγή σου!

ὦ! ἄνθη, ἄνθη εὖσμα τοῦ Ὑμηττοῦ του δότε,

Τοῦ ὄρους του τοῦ προσφιλοῦς, τὴν μνήμην του νὰ βάνω·

Ὀλίγον χῶμα δότε με τῆς γῆς μας, πατριῶται,

Νὰ ρίψω εἰς τὸ σκυθρωπὸν μνημεῖόν του ἐπάνω!

Τὸ χῶμα τῆς πατρίδος του ὡς ξένον τὸν βαρύνει,

Καί χῶμα θέλει ἄττικὸν ἢ ζοφερά του κλίνη. —

Ναί! φέρετε τὸ λείψανον τὸ παραπονεμένον

Εἰς τὴν ὠραίαν Ἀττικὴν, δι' ἣν ἐπόνει τόσον·

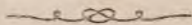
Μνημεῖον σκάψет' εὐσεβές εἰς χῶρον ἀνθισμένον,

Τοῦ κυανοῦ μας οὐρανοῦ νὰ δέχεται τὴν δρόσον!

Τρεῖς πῆχεις δότε κ' εἰς αὐτὸν εἰς τὰ βεσίλειά του,

Νὰ μὴ πλανᾷτ' ἐξόριστος ἀκόμη κ' ἡ σιχιά του....

Ἰψώσατέ τον ἐκ λευκοῦ μαρμάρου μαυσωλεῖον
Ἐν μέσῳ τοῦ Νικηταρᾶ, τοῦ Γρίβα, τοῦ Γκρηζιώτη·
Πλησίον τοῦ Πετρόμπεη, τοῦ Βότσαρη πλησίον,
Ὁ βασιλεὺς μὲ τὸν νεκρὸν στρατὸν του νὰ ὑπνώττη.
Καὶ θέσατέ τον μεταξὺ τῶν πρώτων τοῦ ἀγῶνος·
Αὐτὸς ἄς μὴ τοῦ ἀρπαγῆ τοῦλάχιστον ὁ θρόνος!...

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΟΙΔΙΜΟΝ ΒΑΣΙΛΕΑ

ΒΙΚΤΟΡΑ ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ

Ἀπαγγελθὲν ἐν τῷ Χρηματιστηρίῳ Πειραιῶς ἐντολῇ τοῦ

ΕΘΝΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ.

Α΄

Συννεφωμένος, ἄπελπις, ἀνέρχομαι τὸ βῆμα·

᾽Ωχρός, καθὼς αἱ ἀμυδραὶ ἀκτῖνες τῆς πλειιάδος,

᾽Απὸ φιλιτάτης ἔρχομαι μητρὸς θανούσης μνημα,

᾽Απὸ μνημεῖον ἅγιον καὶ μέγα — τῆς Ἑλλάδος!

Συγγνώμην, ἂν μὲ δάκρυα πληροῦντ' οἱ ὀφθαλμοί μου,

Δύω μνημόσυνα θρηνεῖ συγχρόνως ἡ ψυχὴ μου.

Τὸ ἐν μητρὸς, καὶ τί μητρὸς — τοῦ Βίκτορος τὸ ἄλλο·

Μονάρχου ἀδελφοῦ λαοῦ εἰς αἷμα καὶ εἰς κλέος.

Πορφύρας δύω ἀδελφὰς εἰς ἓνα τάφον ψάλλω,

Καὶ κλαίω τὴν Βασίλισσαν μετὰ τοῦ Βασιλέως....

᾽Ω, ἅς ὑπνώττωσιν ὁμοῦ ὡς συγγενεῖς ἡρέμα

Τὸ στέμμα τὸ ἀκάνθιον καὶ τῶν ἀνθῶν τὸ στέμμα!

Συγγνώμην, Μητέρα μου πτωχή, πατρίς μου τεθνηκυῖα,

Ἄν τὸν βωμὸν τοῦ τάφου σου ἐπὶ στιγμὴν ἤρνηθην·

Τὸ μέγα πένθος πολεμεῖ μὲ πένθος ἢ καρδιά....

Φεῦ, ἄλλον κλαίων παρὰ Σέ, ἐπίζητῶ τὴν λήθην!

Τὴν λήθην! Ὁ αὐθάδης ποῦ ὑπάρχει μῦθος οὗτος,

Αὐτὸ τὸ ψεῦδος καὶ αὐτὸς ὁ πειναλέος πλούτος;

B'

Τὸ ἄλγος μὲ καθήλωσεν εἰς τῆς Μητρὸς τὸ μνημα·

Καὶ ὅτε, ὅτε προσπαθῶ στιγμὴν νὰ λησμονήσω,

Τὰ πάντα τότε τῆς νεκρᾶς λαμβάνουσι τὸ σχῆμα....

Δὲν θέλω, οὔτε δύναμαι τὸ χῶμά της ν' ἀφήσω!

Ἄλλοίμονον, δὲν παραιτῶ τὸ ἅγιόν μου κτῆμα·

Δὲν φεύγει τις τὴν στέγην του καὶ ὅταν ἦναι μνημα.

Ἐκεῖ ὅπου ἀνέπνευσα, ἐκεῖ νὰ τελευτήσω·

Πλησίον τῆς πατρίδος μου θαλπόμενος νὰ κεῖμαι,

Ὡς χλόη εἰς τὸ χῶμά της μικρὰ νὰ πρασινίσω,

Κ' ἐν τοῦ ἐπιταφίου της νεκρὰνθεμον νὰ ἦμαι!

Εἰς τοῦ Ἰωσαφὰτ κ' ἐγὼ νὰ πέσω τὴν κοιλάδα,

Προσμένων τὴν ἀνάστασιν, πλὴν φεῦ! χωρὶς Ἑλλάδα...

Συγγνώμην, παραφέρομαι· συγγνώμην, κλαίω πάλιν.

Τὸ αἷμα τῆς καρδίας μου εἰς δάκρυον ἄς βρέυση·

* Ἄς φύγη τέλος ἡ ψυχὴ ὡς φλῶξ ἀπὸ αἰθάλην,

Καὶ αὖρην ἄλλην - ὄχι γῆς - ἄλλου ἄς ἀναπνεύση.

Νὰ εὔρω τὴν Ἑλλάδα μου, ἢ κάτω ἢ ἐπάνω,

Κ' εἰς τῆς ἁγίας μου μητρὸς τοὺς κόλπους ν' ἀπεθάνω!

Φεῦ· καὶ τίς Ἑλληνα σήμερον ἀνέχεται νὰ ζήση;

Τίς θέλει πλέον, τίς στιγμήν νὰ πνεύση μίαν μόνον;

Ποῦς βάνουσος, βουλγαρικός, νὰ τὸν καταπατήση,

Καὶ τρώγλην ἄρκτων νὰ ἰδῇ τὴν ἔδραν τῶν Πλατῶνων;

* Ἄν ἦναι τίς, νὰ τὸν ἰδῶ ἐδῶ καὶ νὰ μὲ ἰδῇ·

* Ἄν ἦναι τίς, τὸν ὕβρισα ἐσχάτην ὕβριν ἤδη. —

Γ'

Ψυχὴ τοῦ Βίκτορος, ψυχὴ ἀπέραντος, ἁγία·

Σὺ δὲν μ' ἐλέγχεις, ἐννοεῖς τὸν μύχιόν μας στόνον.

* Ἡσθάνθη κ' ἡ γενναία σου ἓνα καιρὸν καρδία

Αὐτόν, αὐτόν τὸν ἴδιον καρδιοφθόρον πόνον....

Δὲν σὲ ταράττω, ἱερὲ νεκρέ, δὲν σὲ ταράττω,

* Ἄν κλαίω τὴν πατρίδα μου τοῦ μνήματός σου κάτω!

Οἴμοι· αὐτὰ τὰ δάκρυα τὰ ἔχουσες ἐπίσης!

Μ' αὐτὰ πολλάκις, ἀπελπισ, ὠχρὸς ἀπεκοιμᾶσο,
Μὲ ἡμισυ διάδημα, σκηπτουῆχος μὲ ἀλύσεις....

Πολλάκις, κλαίων ὡς ἡμεῖς, τὴν νύκτα ἐπλανᾶσο,
Καὶ τότε, λέγουν, ἤκουεν ἡ πέριξ ἔρημια,
Νὰ ψιθυρίζης· « εἷς Θεὸς καὶ μία Ἰταλία »!

ὦ, δὲν ἠξεύρω διατί τὴν ὄραν ταύτην, μόνον
Ποθῶ πρὸ τοῦ φερέτρου σου νὰ κλαύσω τὴν πατρίδα·
Πῶς, βλέπων τὴν εἰκόνα σου ὑπὸ σκιὰν δαφνώνων,
Λαμβάνω ἄκων μυστικὴν, ἀόριστον ἐλπίδα!
Νομίζω ὅτι σ' ἔχουσι καὶ οἱ Ἑλληγες πατέρα,
Καὶ ἀπὸ ξένον καὶ νεκρὸν ζητῶ νεκρὰν μητέρα!

Σὺ ξένος, Βίκτωρ, δι' ἡμᾶς! Σὺ ξένος!... Τῆς Ἑλλάδος
Πεφιλημένη ἀδελφὴ δὲν εἶν' ἡ Ἰταλία;
Ἄ, μία ῥίζα εἴμεθα, ἐν ἄνθος καὶ εἷς κλάδος,
Κ' ἡ δόξα ἦτον μήτηρ μας κοινὴ καὶ ἡ δυστυχία....
Ἔχομεν τόσα δάκρυα καὶ αἷμα ἠγνωμένα·
Οὐχί· δὲν εἶναι διὰ Σὲ τὰ δάκρυά μας ξένα!

ὦ, καὶ νεκρὸς τὴν ἄλλην σου πατρίδα ἐνθυμήσου
 Κ' ἐμπρὸς εἰς τὸν Ἀθάνατον τὸ ὄμμα σου ἄς κλαύσῃ·
 Κλίνε τὸ γόν' ὑπὲρ ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν δεήσου,
 Καὶ μὴ ἐπάνω ἐγερθῆς πρὶν τὰ δεσμά μας θραύσῃ!
 Λαοῦ πατέρα ὁ Θεὸς ποτὲ δὲν ἀποκρούει·
 Πατρὸς δεήσεις ὁ Πατὴρ ὁ Μέγας εἰσακούει.

ὦ Βίκτορ, μᾶς δολοφονοῦν· ὦ Βίκτορ, ἐν καὶ μόνον
 Ἔτι μᾶς ἔμενεν ὡς φῶς εἰς τοῦ Χριστοῦ τὸ μνημα·
 Τὸ μέλλον· ἄστρον ἅγιον τὴν νύκτα μας χρυσόνον....
 Πλὴν ὁμιχλῶδες φάντασμα, ἐλθὸν μὲ ἄρκτου σχῆμα,
 Τὸ ἅγιόν μας θέλει φῶς διὰ παντὸς νὰ σβύσῃ,
 Καὶ τὴν προβαίνουσαν αὐγὴν ἐπίσω νὰ γυρίσῃ!

Σταυρὸν εἰς τοὺς ὀδόντας του κρατεῖ καθημαγμένον·
 Τὸν δάκνει, τὸν ἀσπάζεται μετὰ στοργῆς ὑπούλου,
 Καὶ προχωροῦν ἀόμματον, μ' ἀλύσεις δεσμευμένον,
 Χαρίζει ἐρεβῶδες φῶς κ' ἐλευθερίαν δούλου.
 Ὅπου περᾶ φεύγει τὸ φῶς καὶ δὲν ἐξημερόνει·
 Ἡ αὐρα ὄζει τῆς αὐγῆς, ὁ ἥλιος παγώνει!

.....

Φύγωμεν, Μοῦσα, φύγωμεν ἐκ τῆς ὀμίχλης πλέον·
 Φέρετε θέρος ἐκ δαφνῶν καὶ θέρος ἐξ ἀνθέων,
 Ἐν ῥόδον τοῦ Τιβέρεως, ἐν τοῦ Εὐρώτα κρίνον,
 Τῆς Σπάρτης ξίφος, ἀετὸν Ῥωμαίας λεγεῶνος·
 Κοσμήσατε τὸ φέρετρον, τὸ ἔμπλεον ἀκτίνων,
 Μὲ δάφνην Καπιτώλιον, μὲ ἄνθη Παρθενῶνος!

Τὸ φέρετρον τοῦ Βίκτορος εἶναι βωμὸς λατρείας,
 Κ' ἡ νεκρική αὐτοῦ λαμπάς, ἀστὴρ ἐλευθερίας.
 Κλίνωμεν γόνυ πρὸ Αὐτοῦ ὡς ἔμπροσθεν ἁγίου!
 Αἶ, ὅσον εἶναι σπάνιον, τοσοῦτον εἶν' ὠραῖον
 Νὰ στέφονται τὰ μάρμαρα βασιλικοῦ μνημείου.
 — Σπανίως κλαίουں οἱ λαοὶ εἰς τάφους βασιλέων....

Ἄλλ' ὅμως ὄχι βασιλεὺς δὲν εἶναι μόνον, ὅστις
 Τοῦ ἔθνους γίνεταί ἀσπίς καὶ τοῦ λαοῦ του σώστης.
 Ἐκεῖνος ἥρωσ λέγεται, ἡμίθεος, θεότης·
 Κόδρος ἐδῶ, Βίκτωρ ἄλλου, Ἐρρῆκος εἰς Γαλλίαν,
 Λαὸς σκηπτουχοσ, τοῦ λαοῦ ὁ πρῶτος στρατιώτης,
 Καὶ ἀναγράφεται πατὴρ ἀπὸ τὴν Ἱστορίαν!

Φεῦ! εὐαρίθμους διατί ἠθέλησεν ἡ μοῖρα
 Τοὺς Βίκτορας; καὶ διατί μὲ χεῖρα βραδυτάτην
 Κάτω ἐδῶ, ὑφαίνεται ἡ πατρικὴ πορφύρα;...
 Μὴ ἐρωτᾶτε πρόνοιαν ἄνευ προνοίας μάτην!
 Τίς οἶδεν· ἴσως τ' οὐρανοῦ τυχαῖον εἶναι δῶρον
 Τοῦ Κόδρου τὸ διάδημα, τὸ στέμμα τῶν Βικτόρων!

Ἄν εἶχον ὄλ' οἱ βασιλεῖς τοῦ Βίκτορος τὰ στήθη,
 Δημοκρατία, ἄγνωστος θὰ ἦσο εἰς τὰ πλήθη!
 Δὲν θὰ ὑπῆρχον Καίσαρες, ἀλλ' οὔτε Βροῦτοι πλέον,
 Καὶ ξίφος δὲν θὰ ἤστραπτεν εἰς δολοφόνον χεῖρα·
 Θὰ ἦσαν τέκνα οἱ λαοὶ πατέρων βασιλέων,
 Ἄνθος τὸ σκῆπτρον καὶ λευκὴ ἢ ἐρυθρὰ πορφύρα.

Ε'

Πόσον ὠραία σήμερον, ὦ Ἰταλία, εἶσαι·
 Ἄνευ συννέφων, ὅλη φῶς καὶ θάρρος ἀνατέλλεις.
 Ὡς ἄλλοτε, κατακτητὰς βαρβάρους δὲν φοβεῖσαι·
 Μὲ τῶν ἀρχαίων χρόνων σου τὸ ξίφος τοὺς συστέλλεις!
 Ἄ, μόνον ἀνακλύπτοντες εἶν' οἱ λαοὶ ὠραῖοι·
 Ὅπου δουλεία, καὶ αὐτὴ ἡ καλλονὴ ἐκπνέει!

Ναί· ἔστρεψεν ὁ ἀετὸς μετὰ μακροῦς αἰῶνας
 Εἰς τὸ μητρῶον δόρυ του, τοὺς πατρικοὺς δαφνῶνας!
 Ἐπέστρεψαν οἱ ἄλκιμοι Ῥωμαῖκοί σου χρόνοι,
 Κ' ἐνῶ τῆς καλλιτέχνιδος σὲ στέφ' ἡ εὐφυΐα,
 Ἡ σπάθη τοῦ Ῥωμύλου σου ἡ σιδηρᾶ σὲ ζώνει,
 Καὶ εἶσαι ἤδη καὶ Μουσῶν καὶ Ἄρεος ἑστία!

Ἄλλ' οἴμοι· πόσα δάκρυα, πόσων ἡρώων αἶμα,
 ὦ Ἰταλία, σ' ἔστεψαν μὲ νέον δόξης στέμμα!
 Πόσων αἰώνων στεναγμοὶ καὶ γενεαὶ μαρτύρων
 Πνοὴν σοὶ ἔδωκαν ζωῆς καὶ αὖραν ἐλευθέραν·
 Καὶ πόσ' εἰς σκότος ἔπεσαν, δεχθέντες τάφου κληῖρον,
 Χωρὶς ἐλπίδα νὰ ἴδουν τὴν μακρυνὴν ἡμέραν....

Εἰρήν' εἰς τοὺς προμάχους σου ἐκείνους, Ἰταλία,
 Καὶ δόξα εἰς τοῦ Βίκτορος τὴν σπάθην αἰωνία!
 Δούλην σ' εὐρῆκεν εἰς μοιχοῦ ἐκπνέουσαν ἀγκάλην,
 Πλὴν ἔθραυσε τὴν θήκην τῆς ὡς τὰς ἀλύσεις λέων,
 Μὲ τ' ὄνομά του ἔλαμψεν εἰς τρισαγίαν πάλην,
 Καὶ τῶν Καισάρων ἡ πατρίς δεσμὰ δὲν εἶχε πλέον!

ΣΤ'

Οί Βίκτορες τήν χώραν των μὲ ἄλλους δὲν μοιράζουσι·

Δὲν στέργουσι εἰς ἡμιμερῆ συντετριμμένον θρόνον....

Τὸ ἀρπαχθὲν διάδημα ὀπίσω τὸ ἀρπάζουσι,

Ἡ πίπτουσι βασιλικῶς εἰς θύελλαν ἀγώνων.

— Δὲν ζώνεις ξίφος, βασιλεῦ Γεώργιε, δὲν ζώνεις;

Πῶς ἔτι, πῶς εἰς τὴν λαθὴν τὴν χεῖρα δὲν ἀπλώνεις!

Τὸ στέμμα διακύβευσε διὰ γὰρ ἔχης στέμμα,

Καὶ κόσμησέ το μὲ σειρὰν μαχῶν καὶ τούρκων αἵμα.

Αὐτὰ εἶν' οἱ ἀδάμαντες τῶν εὐγενῶν στεμμάτων·

Δὲν ἄρχει ὁ διαδεχθεὶς βασιλικὸν πατέρα,

Ἄλλ' ὅστις τὸ διάδημα διὰ τοῦ ξίφους πλάττων,

Τὸ φέρ' εἰς μέτωπον εὐρὺ ὡς ἄστρον εἰς αἰθέρα!

Γύμνωσε, Ἄναξ, γύμνωσε τὸ ξίφος σου τὸ νέον,

Καὶ δόσε του ἐν ὄνομα καὶ βάπτισέ το πλέον!

Ἡ κολυμβήθρα τὸ ζητεῖ τῆς δόξης, βάπτισέ το·

Ἀνάδοχος του ἔσο Σύ, κ' ἡ ἱστορία μάρτυς·

Ἐπτάλοφον καὶ Ὀλυμπον καὶ Κρήτην κάλεσέ το,

Μακεδονίαν κράζε το· — ἐμπρός σου εἶν' ὁ χάρτης!...

Τί εἶπον ἔτι πρὸ μικροῦ εἰς πένθους καταιγίδα ;
 Φεῦ, ἐβλασφήμησα, νεκρὰν καλέσας τὴν πατρίδα !
 Μὴ τὸ πιστεύης, βασιλεῦ· ποτὲ δὲν θ' ἀποθάνῃ·
 Κοιμᾶται, ὅπως ἐγεροῦ ὠραιότερ' ἀκόμα.
 εἶναι οἱ θάνατοι αὐτῆς νεκροφανείας πλάνη·
 Ὡς σπόρος δάφνης θάπτεται πλήν ζῆ κ' ὑπὸ τὸ χῶμα.

Ἔχει σελίδας ἡ Ἑλλάς κ' εἰς τὰ ζοφώδη ἔτη,
 Ἄς δὲν ὠνειροπόλησαν πολλοὶ λαοὶ εἰσέτι....
 ὦ βασιλεῦ μου, ἵππευσε τὸ κύμα, τὰς θυέλλας,
 Κ' ἐμπρός, ἐμπρός· ὅπου περᾶς θ' ἀναπηδῶσι πλήθη·
 Στρατοὶ θὰ ῥοβολήσωσι καὶ λόχοι φουστανέλλας,
 Ἄνδρες θὰ γείνουν καὶ αὐτὰ τὰ δένδρα μας κ' οἱ λίθοι!

ὦ, θὰ ἰδῆς.... Μὴ σὲ πτοῇ τῆς Ἄρκτου ἡ σκοτία·
 Ὁ Βίκτωρ ἂν ἀπέθκειν, ὁ Βύρων ἂν ὑπνώττη,
 Ζῆ ὁ Οὐμβέρτος· τὴν ὀφρῦν συστέλλ' ἡ Βρεττανία,
 Καὶ λόχου Γαριβαλδινεῦ ἀκούονται οἱ κρότοι.
 Ὁ Σάντα-Ρόζας καὶ νεκρὸς ὑπὸ τὴν γῆν σαλεύει,
 Καὶ ἡ Γαλλία τοῦ Οὐγγῶ μετ' ὃν Γαμβέτταν νεύει!

.....

.....

Ζ'

Ἄνοιξατε τὸ Πάνθεον, ἀνοίξατέ το πλῆρον,
Καὶ θέσατε τὸν ἄριστον ἐκεῖ τῶν βασιλέων!
Ἄνοιγ' εἰς μόνον Βίκτορας ἢ δύσκολός του θύρα·
Ἡ Ἰταλία κλίνουσα μὲ δακρυσμένον βλέμμα,
Ἄς γράψ' εἰς τὸ μνημεῖόν του μ' εὐγνωμοσύνης χεῖρα·
« Ἐδῶ ὑπνώττει ὁ Λαὸς μὲ βασιλέως στέμμα. »

1878

ΤΟ ΛΕΙΨΑΝΟΝ
ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ Ε΄

Ποίημα ἐκφωνηθέν ἐν τῷ ἱερῷ Ναῶ τῆς Μητροπόλεως.

Α΄

Σιγή, σιγή· ἐνώπιον εὐρίσκεσθε ἀγίου!

Τὴν κεφαλὴν γυμνώσατε, λυγίσατε τὸ γόνυ.

Βλέπετ' ἐκεῖ;... Ἄνω αὐτοῦ τοῦ ἱεροῦ φορεῖου

Μυστηριῶδες χερουβεὶμ τὰς πτέρυγας ἀπλώνει.

Καὶ κάτω, εὐλαβῆς ποιμὴν ὑπνιον βαθὺν ὑπνώττει,

Καὶ τοῦ θλιμμένου Γένους του τὰς τύχας ὀνειρώττει!

Τὴν κεφαλὴν γυμνώσατε, σφαλήσατε τὸ ὄμμα·

Θαμβοῦται, ὅστις τ' οὐρανοῦ κατοίκους ἀτενίζει....

Ὁ λόγος φεύγει ἔντρομος τὸ κάτωχρόν μου στόμα,

Καὶ τῆς ἰδίας μου φωνῆς ὁ ἦχος μὲ φοβίζει.

Ποία οὐράνιος πομπὴ κ' ἐπίγειος συγχρόνως!

Τοιαύτην εἶδε τελετὴν ποτὲ ὁ ῥέων χρόνος;

Σιγή, σιγή· τὸ ἅγιον ἀνοίγεται φορεῖον!

Τὰ φῶτα τρέμουν· νεκρική σαλεύεται σινδόνη,
Καὶ ὡς μὲ πένθιμον τρυγμὸν νὰ σύρεται σχοινίον,
Προκύπτει μίτρα, τήθεννας, μαρτυρικὴ ἀγγόνη....
Ἐκεῖνος εἶναι! — Ἐσχισεν ὠκεανὸν καὶ μνημα,
Καὶ νὰ κρατήσῃ ἔρχεται ἐδῶ τὸ πλάνον βῆμα.

Ἴδέτε!... Φέρει παρειὰν ἀκόμη ραπισμένην·

Ἀγγόνης σῆμα τὸν λαιμὸν τοῦ μάρτυρος βαθύνει.
Ἔχει τὴν ὄψιν ἀσθενῆ, τὴν κόμην ἡμαγμένην,
Κ' Ἐβραίου εἶναι ἡ πληγὴ ἡ χαίνουσα ἐκείνη....
Χεῖρα πρὸς τ' ἄνω τρέμουσαν ὡς ὁ Χριστὸς σαλεύει,
Κ' ὑπὲρ τῶν δολοφόνων του τὸν Πλάστην ἱκετεύει!

— Καλῶς μᾶς ἤλθες, τοῦ Χριστοῦ καλλίνικε ὀπλιτὰ·
Καλῶς μᾶς ἤλθες, ἅγιον καὶ τιμημένον σῶμα,
Μὲ τὴν μορφὴν τὴν ἔνθεον, μὲ τὴν μακρὰν ἐσθῆτα,
Καὶ μὲ τὸ ἔνδαχρυ αὐτὸ καὶ πατρικόν σου ὄμμα!
Ποῦ τόσον ἔλειπες καιρόν, καὶ πῶς μᾶς ἐλησμόνεις;...
Καλῶς μᾶς ἤλθες, ἱερά, πεφιλημένη κόνις!

Πεντήκοντα ἐνιαυτούς εἰς φίλην γῆν πλὴν ξένην,
 Δὲν ἔκοιμᾶσο· νοσταλγῶν εἰς παγετῶδες μνηῆμα,
 Τρεῖς πήχεις γῆς ἐρρέμβαζες εἰς χώραν ἀνοισμένην,
 Ὑπὸ αἰθέρα ῥόδινον, εἰς μυροβόλον κλίμα!
 Τοῦ τάφου ἡ ἀνάπαυσις δὲν δίδεται εἰς ξένον,
 Κ' εἰς τὸ μνημαῖον ἔκειτο περίλυπος προσμμένων.

Οὕτω ποτὲ ὁ Ἰωσήφ, εἰς χώραν ἀλλοτρίαν,
 Δὲν ὑπνωττεν εἰς τὴν ψυχρὰν τοῦ τάφου του ἀγκάλην,
 Ἄλλ' ἀδελφῶν ἀνέμενε νὰ ἴδῃ συνοδίαν
 Τὰ τεθλιμμένα του ὀστά εἰς γῆν νὰ φέρουν ἄλλην.
 Κ' ἐπρόσμενε κ' ἐπρόσμενεν ἕως νὰ ἔλθ' ἡμέρα,
 Νὰ ἴδῃ — ἔστω καὶ νεκρὸς — τὸν πάτριον αἰθέρα!

— Νῦν, ὡς ἐπόθεις, μητρικὸν θὰ σὲ καλύψῃ χῶμα·
 Πλὴν τρεῖς ἐγράφη νὰ ταφῆς... παρέρχονται οἱ χρόνοι...
 Καὶ τρίτος τάφος θὰ δεχθῇ τὸ ἅγιόν σου σῶμα.
 Γνωρίζομεν ποῦ ὁ σταυρὸς ὑψώθη κ' ἡ ἀρχὴν·
 Ἐκεῖ, ὅπου εἰς ἀσεβὲς σ' ἀνύψωσαν σχοινίον,
 Σὲ περιμένει διαρκῆς μαρμάρου μαυσωλεῖον!

Πλὴν δικτὶ τὸ βλέμμα σου περίλυπον πλανᾶται;...

Ποιμένας ἤρωας ζητεῖς τῆς Λαύρας τῆς ἀγίας;

Φεῦ! μᾶς ἀφῆκαν.... Ὁ καλὸς Βρεσθένης μας κοιμᾶται,

Εἶναι ἀπὼν ὁ Γερμανός, ἀπὼν ὁ Ἡσαίας!

Ἔπεσ' ὁ Διάκος· εἰς ὅστ᾽ ὁ Φλέσσας ἐχθρῶν κεῖται.

— Εἶμεθα μόνοι· ἔφυγον τῆς Λαύρας οἱ ὀπλίται!

Ἐκ τῶν ποτὲ γνωρίμων σου εἷς διεσώθη μόνον·

Εἷς ἱεράρχης τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐλευθερίας.

— Τόπον εἰς τὸν Θεόφιλον! — προσέρχεται μὲ πόνον

Τὰς πατρικάς του νὰ δεχθῆ καὶ πάλιν εὐλογίας.

Πρεσβύτης, μὲ τοὺς ἐγγονοὺς προβάλλει τοῦ ἀγῶνος,

Καὶ κλίνουν γόνυ μετ' αὐτοῦ τρεῖς γενεαὶ συγχρόνως!

Κῦψε, λαέ, τὴν κεφαλὴν καὶ κράτει τὸν παλμόν σου·

Ὁ ἐν φερέτρῳ σ' εὐλογεῖ Ἐθναρχῆς.... Τίς ἤξεύρει!

Ἐὰν ἡ εὐλογία του δὲν κάμψῃ τὸν Θεόν σου,

Καὶ τέλος τὸ αἰώνιον μαρτύριόν σου εὔρη;

Κῦψε, λαέ πολυπαθῆ· ποῖος γνωρίζει, ποῖος,

Ἐὰν μετὰ τὸν Πρόδρομον δὲν ἔλθῃ ὁ Νυμφίος;...

Πολλά υπέστη, ὦ, πολλά, Θεέ μου, ὁ λαός σου·

Τὴν γῆν μὲ τῆς καρδίας του ἐπότισε τὸ αἷμα,

Καὶ γέμει ἀπὸ μάρτυρας αὐτοῦ ὁ οὐρανός σου!

Στρέψε ἀκόμη κ' ἐπ' αὐτὸν τὸ εὐσπλαγγνόν σου βλέμμα.

Φεῦ, ὁ σταυρὸς εἶναι βαρύς, ἐπώδυνοι οἱ ἥλοι·

Ἰλεως, Πλάστα! δι' ἡμᾶς αὐγὴ δὲν θ' ἀνατείλη;...

ὦ, τὸν υἱὸν σου ἤγειρε τοῦ τάρου ἢ φωνῆ σου·

Σῶσε καὶ τὴν Ἑλλάδα σου πρὶν, Πλάστα, ὑποκύψη.

Εἶν' ἀδελφὴ τοῦ Ἰησοῦ καὶ κόρη ἐδική σου,

Κ' ἐφάνη πρὸ τοῦ τέκνου σου εἰς τοῦ σταυροῦ τὰ ὕψη!

Ἔχεις καὶ μίαν εἰς τὴν γῆν, Θεέ μου, θυγατέρα,

Ὡς ἔχεις ἓνα δίκαιον υἱὸν εἰς τὸν αἰθέρα.

Σὲ ὑπηρετήσε, Θεέ, καὶ τῇ ὀφείλεις... Πόνον

Πατρὸς δὲν ἔχεις; Οἰκτιρμοῦ κ' εἰς ταύτην στρέψε βλέμμα.

Αὕτῃ δὲν θέλει ἀμοιβάς... Σὲ ἱκετεύει μόνον

Νὰ παύσῃ τῆς καρδίας της χυνόμενον τὸ αἷμα.

Φεῦ, καὶ οἱ μάρτυρες αὐτοὶ κουράζονται ἀκόμα·

—Καὶ τοῦ Χριστοῦ παράπονον ἐξέπεμψε τὸ στόμα!—

Ἑλλάς μου! μὲ παρέσυρεν ὁ πόνος σου καὶ πάλιν·

Μὴ μ' ἐπιπλήττης ἂν κραυγὴν ἀφῆκεν ἡ καρδία.

Ἑλλάς μου· σὺ δὲν ἀπαυδάς εἰς τὴν γενναίαν πάλην,

Κ' ὑπὲρ τοῦ κόσμου θέλουσα προσφέρεσαι θυσία!

Φοῖνιξ αἰώνιος, ποτέ, ποτέ δὲν ἀποθνήσκεις·

Νέαν ζωὴν εἰς τὴν πυρὰν καὶ δύναμιν εὐρίσκεις.

Μάτην ὁ φθόνος κατὰ σοῦ συρίζει καὶ κραυγάζει·

Μάτην κτηνώδης πίεσις σὲ θλίβει τόσα ἔτη.

Τὸ ἅγιόν σου ὄνομα, Ἑλλάς, εὐωδιάζει,

Κ' ἰσχυροτέρα φαίνεσαι εἰς τὸν σταυρόν σου ἔτι!

Εἰς ἄλλους εὐκλεία ψευδῆς καὶ δύναμις ἐδόθη,

Ἄλλ' ὁ Χριστὸς λατρεύεται διότι ἐσταυρώθη.

Καὶ ὅμως βλέμμα ἔνδακρυ ὑψῶ πρὸς τοὺς αἰθέρας,

Ὅταν σ' ἀκούω στένουσαν ἀπὸ τοῦ Γολγοθᾶ σου,

Καὶ βλέπω τὸ καυκάσιον νὰ σὲ σπαράττη τέρας!

ὦ, ῥίψε τὸ ἀκάνθινον μακρὰν διάδημά σου,

Παραίτει τοῦ Σωκράτους σου τὸ κώνειον, παραίτει·

Δι' ἀχαρίστους, τάλαινα, τὸ πίνεις τόσα ἔτη!—

Νὰ κλαύσω θέλω, ἄφετε εἰς δάκρυα νὰ σβύσω·
 Ἐφήσατε τὴν στένουσαν νὰ ἐκχυθῆ καρδίαν,
 Μίαν σελίδα αἵματος εἰς ἄσμα νὰ τονίσω,
 Κ' εἰς ἀδελφοὺς ν' ἀφηγηθῶ δακρύων ἱστορίαν.
 Δὲν μ' ἐμποδίζει φρόνησις διπλωματίας στεῖρα·
 Εἶν' ὡς τὸ ξίφος ἰσχυρὰ τοῦ ποιητοῦ ἡ λύρα!

B'

Ἐπὶ ἀγχόνης πολιὰ πρεσβύτου κυματίζει,
 Καὶ εἰς σχοινίον ἀσεβῆς αὔρα δειλὴ συρίζει.
 Πτώμα ὁ ἄνεμος κινεῖ Ἐθναρχοῦ εἰς τὰ σκότῃ·
 Νύξ εἶναι, δὲν ἀκούεται φωνή, τὸ πᾶν ὑπνώττει.
 Πλὴν βῆμ' ἀκούεται βωβόν, ὠχρὰ μορφὴ ἐφάνη,
 Κ' ὑπὸ δερδίσου ἔνδυμα πρὸ τῆς ἀγχόνης φθάνει!
 Πῶς στρέφει οὕτω καὶ λοξῶς τὸ λείψανον προσβλέπει;
 Εἶν' ὁ Μαχμούτης... ἡ πυκνὴ σκοτία δὲν τὸν σκέπει!
 Ἄ, πῶς προσβλέπει ὁ νεκρὸς τὸν ζῶντα ἐπιμόνως,
 Καὶ πῶς ἐκεῖνος θεωρεῖ τὸ λείψανον συγχρόνως!
 Κλείει τὸ ὄμμα ἔντρομος, πλὴν ἄκων τὸ ἀνοίγει,
 Καὶ τὸ σχοινίον τοῦ νεκροῦ νομίζει πῶς τὸν πνίγει.
 Θέλει νὰ φύγῃ, ἀλλ' ἐκεῖ καθηλωμένος μένει....
 Ποῖα παράδοξος ὁμοῦ ἐνόησε εἰμαρμένη
 Ἄγάπην κ' ἔχθραν, ἀρετῆς συνειδήσιν καὶ κρῖμα,
 Σταυρὸν μὲ ἡμισέληνον καὶ δῆμιον μὲ θῦμα;

Ὁ εἷς, τοῦ κόσμου σύμπαντος τὸ ἥμισυ κατέχει,
 Ὁ ἄλλος εἶν' ἀπλοῦς ποιμὴν καὶ τίποτε δὲν ἔχει.
 Ὁ ζῶν ἔχει διάδημα καὶ σκήπτρου μεγαλεῖον,
 Ὁ ἄλλος κόμην ἀργυρᾶν κ' εἰς τὸν λαιμὸν σχοινίον.
 Ὁ εἷς εἶν' ἔμπλεως ζωῆς, νεκροῦ ὁ ἄλλος σῶμα,
 Καὶ ὅμως θεωρεῖ ὁ ζῶν φοβούμενος τὸ πτώμα!

Γ'

Ἄλαλαγμοὶ ἀπαίσιτοι ἀκούονται βαρβάρων·
 Ἑβραίων ἔχλοι φαίνονται καὶ στίφη γενιτσάρων,
 Κ' ἐν μέσῳ συριγμῶν, φωνῶν κ' ἐκχύσεων ἀγρίων
 Σύρεται πτώμα γέροντος δεμένον μὲ σχοινίον!
 Ὁρχεῖται περίξ δερβισῶν παράφορος χορεία,
 Καὶ τρέμει τὸ Βυζάντιον καὶ τρέμ' ἡ παρχλία·
 Τὰ ὦτα σχίζουσιν αὐλοὶ καὶ θόρυβος τυμπάνων,
 Καὶ λυσσαλέα ὑλακὴ ἀχρῆλων ἀθιγγάνων...
 Ἄ, εἶν' εἰς ἔκστασιν χαρᾶς, ἀγάλλετ' ἡ Τουρκία·
 Ἀπαγορεύει εἰς αὐτὴν τὸν οἶνον ἢ θρησκεία,
 Καὶ οἶνον πίνει αἱματός φυλάττουσα τὸν νόμον!
 Κλείουσι τὰ παράθυρα τῶν οἰκιῶν μὲ τρόμον,
 Κ' εἰς τὰς ὁδοὺς κυλίεται τὸ τεθλιμμένον πτώμα...
 Οὕτω, Τουρκία, θὰ συρθῆς, καὶ σύ, καὶ σὺ ἀκόμα!
 Καρτέρει, εἶδεν ὁ Θεός· παρέρχονται οἱ χρόνοι,
 Καὶ θέλει μίαν εὐρεθῆ καὶ διὰ σὲ ἀγχόνη.—

Δ'

Πρὸ ἀνακτόρων σύρουσι τὸ θῦμα ἤμαχμένον.

Δικτυωτὸν ἀνοίγεται πρὸ χρόνων κεκλεισμένων,
Καὶ ὁ Μαχμούτης εὐχαρὶς καὶ μειδιῶν προκύπτει.

Τὸ βλέμμα του μετὰ στοργῆς πρὸς τοὺς δημίους ρίπτει,
Καὶ βλέπουσα φαιδρύνεται ἢ ζοφερὰ μορφή του·

Ἄνοίγει τὴν καρδίαν του τὸ πτώμα τοῦ πρεσβύτου!
Ἄλλὰ ἐγγὺς του βλέπουσι τὸν μάρτυρα καὶ ἄλλοι·

Τευτόνων παῖδες, Βρεττανοί, Αὐστριακοὶ καὶ Γάλλοι.
Ἡ ὄψις των οὔτε χαρὰν ἐκφράζει οὔτε πόνον·

Ὀλίγην περιέργειαν δεικνύει.... τοῦτο μόνον!

.....

Ῥίπτουσιν εἰς τὴν θάλασσαν μετὰ κραυγῶν τὸ θῦμα,
Καὶ τρὶς μ' ἀγάπην ἠνοιξε καὶ σεβασμὸν τὸ κῦμα.

Ὁ χιονώδης του ἀπρὸς τὸ σῶμά του δροσίξει,

Τὴν πολιάν του μὲ μητρὸς στοργὴν ἀρωματίζει·

Τῷ ψιθυρίζει ἄσματα παρήγορα καὶ κλαίει,

Καὶ μετ' ἐκείνου φέρεται, καὶ μετ' ἐκείνου πλέει.

.....

Παρηλθὸν χρόνοι· ὁ σεπτὸς νεκρὸς τοῦ Γρηγορίου

Εἰς γῆν κοιμᾶται ἱερὰν τὸν ὕπνον τοῦ Κυρίου.

Πλὴν πάλιν τὸν ἀναζητεῖ τὸ φίλον αὐτοῦ κῦμα,

• Καὶ πλέει ἀγαλλόμενον πρὸς τὸ λευκὸν του μνημα!

Ε'

Βλέπω σημάϊαν κυανήν καὶ κύκνειον ἱστίον,
 Καὶ σήματα ἑλληνικὰ εἰς ποντοπόρον πλοῖον.
 Πῶς μειδιᾷ ὁ οὐρανὸς κ' ἡ θάλασσα, καὶ ποίαν
 Ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἀκούω μελωδίαν!
 Φέρετρον λάμπον θεωρῶ, ἐκεῖ, ἐπὶ τοῦ πλοίου·
 Ἐγλείει κόνιν ἱερὰν καὶ λείψανον ἀγίου.
 εἶναι τοῦ Πατριάρχου μας τὸ ἐπιστρέφον σῶμα·
 Ἡ νυξ ὡς σύννεφον πετᾷ εἰς τ' οὐρανοῦ τὸ δῶμα,
 Φθάνει γοργῶς εἰς Βόσπορον κ' εἰς τὴν ἀκτὴν ἐκείνην,
 Εἰς ἣν ποτε τὸν ἔρριψαν μὲ τόσην κατασχύνην.
 Πρὸ ἀνακτόρου φαίνεται τὸ λείψανόν του πλέον,
 Ἄλλὰ δικτυωτὸν κἀνὲν χεῖρ δὲν ἀνοίγει πλέον.
 —Μαχμούτη· ἄφες τὴν ψυχρὰν τοῦ τάφου σου ἀγκάλην,
 Κ' ἔλθε νὰ ἴδῃς εὐχαρὶς τὸ θῦμά σου καὶ πάλιν!

ΣΤ'

Βλέπω στρατόπεδον νεκρὸν, ἀπέραντον ὡς πόντον.
 Μὴ πάντες ἐκενώθησαν οἱ τάφοι τῶν θανόντων;
 Μὴ βλέπω, Ὑψιστε Θεέ, τὴν τελευταίαν κρίσιν;
 Ἐκ μεσημβρίας ἔρχονται, ἀπὸ βορρᾶν καὶ δύσιν,
 Σιωπηλοί, ἀόρατοι, τῆς Λαύρας οἱ ὀπλίται·
 Ὁ Πατριάρχης πρὸ ἡμῶν τὴν ὥραν ταύτην κεῖται!

Ἐφουστανέλλα δι' αὐτὸν ἠγέρθ' ἡ τεθνηκυῖα,
 Ἦν σήμερον ἀπαξιῶ ἡ νάνος ἠλικία....
 Ποία οὐράνιος πομπή κ' ἐπίγειος συγχρόνως!
 Τοιαύτην εἶδε τελετὴν ποτὲ ὁ γέρων χρόνος;
 Σιγῆ, σιγῆ· τὸ νεκρικὸν στρατόπεδον κινεῖται·
 Πλὴν ποῖος ὄλων τῶν νεκρῶν τῶν ἄλλων προηγεῖται;
 Χλαμύδα φέρει Καίσαρος καὶ ἡμαχμένον στέμμα,
 Καὶ μὲ ὑγρὸν τὸ φέρετρον ἐνατενίζει βλέμμα.—
 Ἐγγύς Σου φθάνει, νεκρὲ μονάρχα τῶν Ἑλλήνων·
 Σὲ δίδει στέμμα ἔμπλεον μαρτυρικῶν ἀκτίνων....
 Ἄ, σὲ γνωρίζω· Βασιλεῦ, σὺ εἶσαι, Κωνσταντῖνε,
 Καὶ στέμμα τῆς Ἀνατολῆς αὐτὸ τὸ στέμμα εἶναι!

Z'

Σιγῆ, σιγῆ· ἄλλων νεκρῶν, ἰδοῦ, προβαίνει σῶμα,
 Κ' εἰς τὸ βαρὺ των βάδισμα βυθίζεται τὸ χῶμα!
 Οἱ Κλέπται, οἱ Ἀρματωλοὶ κ' οἱ Δράκοι τοῦ Μαρτίου
 Τὸ φέρετρον σιωπηλῶς κυκλοῦν τοῦ Γρηγορίου.
 ὦ, πῶς ἐνώπιον αὐτοῦ τὸ βλέμμα των θολώνει!
 Τοιοῦτον βῆμα πτερωτῶν σὺ εἶχες, Κατσαντώνη·
 Οὕτω, Ἀνδροῦτσε, ἄλλοτε τὸ σῶμά σου ἐξεῖχε,
 Καὶ στῆθος οὕτω λάσιον ὁ Νικοτσάρας εἶχε!
 Λάμπει τοῦ Ζίδρου τὸ σπαθί καὶ τῶμα τοῦ Μικούλη·
 Φῶτε Τζαβέλλα, ἔρχεται ὀπίσω σου τὸ Σοῦλι.

Μὲ τὸν Μορέαν ὁ νεκρὸς Κολοκοτρώνης φθάνει,
 Καὶ μὲ τὸν Καραΐσκον τῆς ἡ 'Ρούμελη ἐφάνη!
 Ἴδου τοῦ 'Ρήγα ἡ σεπτὴ καὶ τουρκομάχος λύρα·
 Προβαίνει μὲ τὴν μίαν τοῦ ὀ Ύψηλάντης χεῖρα,
 Κ' ἡ Μάνη τοῦ Πετρόμπεη ἀκολουθεῖ τὸ βῆμα.
 Δὲν εἶναι τοῦ Ζαΐμη μας τὸ σύννον αὐτὸ σχῆμα;
 Τοῦ Γρίβα δὲν εἶν' ἡ λευκὴ ἐκείνη φουστάνελλα;...
 Καλῶς μᾶς ἤλθατε, νεκροί, ἡμίθεοι· Τζαβέλλα,
 Δράκε, Σαχτούρη, Τσαμαδέ, Νικήτα, Μακρυγιάννη!
 "Ω, καὶ ὁ Βάσος ἔρχεται καὶ ὁ Γκρηζιώτης φθάνει....
 Καὶ σὺ προβαίνεις, Ὀδυσσεῦ, μὲ τὴν λευκὴν σινδόνην·
 — Ἐκ τῆς ἀγχόνης ἔρχεσαι καὶ βλέπεις τὴν ἀγχόνην!

II'

Ποῦ, φαντασία γόητσα, μ' ἐπλόνησες καὶ πάλιν;
 Τῆς γῆς ἀφίνουν οἱ νεκροὶ τὴν ζοφερὰν ἀγκάλην;
 Μόνον τοῦ Πατριάρχου μας τὸ κρῦον βλέπω σῶμα·
 Μόνον αὐτὸς εἶναι νεκρός· κ' ἴσως κ' ἡμεῖς ἀκόμα....
 — Κύριε τῶν Δυνάμεων, Μονάρχα βασιλέων,
 Στρέψε τὸ βλέμμα κ' εἰς ἡμᾶς μετ' εὐμενεῖς πλέον!
 Φεῦ, ὁ σταυρὸς εἶναι βαρὺς κ' ἐπώδυνοι οἱ ἥλιοι·
 Ἰλεως, Πλάστα! κ' εἰς ἡμᾶς αὐγὴ δὲν θ' ἀνταίτλη;

Ο ΚΑΝΑΡΗΣ *

Α'

Καράβι ἐπαράδερνε μέσ' στὰ βαθυὰ πελάγη·
 'Αστροπελέκι τῶκαιγε, βοριάς τὸ κυνηγοῦσε·
Χιλιάδες τάφους ἀνοίγε τὸ κύμα νὰ τὸ φάγη,
 Κάθε στιγμή κινδύνευε κ' ἡ νύχτα τὸ ροφοῦσε.
'Επέφταν ξάρτια καὶ πανιά, καὶ στὸ τιμόνι ἀπάνω
 Κάνεις δὲν ἦτανε, κ'άνεις· — δὲν εἶχε καπετάνο!

"Αχ! γιὰ πρωτεῖ' ἀνάξια τῆ μαύρη ἐκείνη ὥρα
 Φιλονεικοῦσαν· μιὰ στιγμή, κ' ἐπνίγουνταν, μιὰ μόνη·
Μὰ ἔξαφνα ἐσείσθηκε κατάστρωμα καὶ πρῶρα,
 Καὶ σιδερένια δάχτυλα φουχτῶσαν τὸ τιμόνι.
Τὰ κύματ' ἀναστέναξαν, ἐννοιῶσαν καθαλλάρη,
 Κ' ἡ τρικυμία σκόρπησε στὰ χέρια τοῦ Κανάρη!

.....

Πάλι βοριάς καὶ σύννεφα· τὸ ἴδιο τὸ καράβι
 Τὸ δρόμο του σὲ καταχνιὰ καὶ τρικυμιά χάνει·
 Ἡ ἀστραπή τὴν ἔρημη σημαία του ἀνάβει,
 Τὸ ἓνα κῦμα τὸ χτυπᾷ καὶ τ' ἄλλο τὸ δαγκάνει,
 Καὶ θὰ πνιγῇ... Στὸ ἀρφανὸ τιμόνι του ἀπάνω
 Πάλι δὲ βρῖσκεται κάνεις.... — Δὲν ἔχει καπετάνο!

Ὅλοι ζητοῦνε, ὅλοι τους καπετανάτα, ὅλοι!
 Στὸ στήθος τὰ δυῶ χέρια τους κρατοῦνε σταυρωμένα,
 Κ' ἔχουν τὸ θάνατο χαρά, τὴν ἐρημιὰ μὲς σκόλη,
 Καὶ χέρι δὲν ἀπλόνεται πρὸς τὸ τιμόνι ἓνα....
 Καὶ τὸ καράβι ἄς πνιγῇ, ἄς βυθισθοῦν κ' ἐκεῖνοι,
 Φθάνει κάνεις μικρότερος τοῦ ἄλλου νὰ μὴ γείνη!

Αἶ, ὁ Κανάρης πέθανε· ἐβγήκε ἀπὸ τὴ μέση
 Τῆς θάλασσης ὁ μονογιός, τ' ἀφρόχυτο λειοντάρη!
 Ὁ δρόμος πάλι ἀνοιξε.... Τὸ ἔλατο σὰν πέση,
 Τὴν ταπεινὴ του κορυφὴ σηκώνει τὸ θυμάρη.
 Τὸν τόπο του τὸν ἀκριδὸ ξερὸ χορτάρη πιάνει·
 Κληρονομιά παράξενη ὅπου ὁ Χάρος κάνει!

Καί πῶς!... Σ αὐτὴ τὴν ἔμμορρη, δυστυχησμένη χώρα,
 Σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα μας, ἐλεύθερη καὶ δούλη,
 Δὲν εἶναι, δὲν εὐρίσκεται κανένα χέρι τώρα,
 Σὰν τοῦ Κανάρη ὀλόφωτο, βαρὺ σὰν τοῦ Μικούλη;
 Τὴν ὥρ' αὐτὴ τὴ θλιβερὴ κανένα δὲν ἀπλόνει
 Νὰ παλαμίσῃ τὸ κουπί, νὰ στρήψῃ τὸ τιμόνι;...

Φωνὴ δὲν ἀποκρίνεται· ψυχὴ μπροστὰ δὲ βγαίνει·
 Ἄπο πελάου καὶ στεριά κανεῖς δὲν ἀπαντάει!
 Πέθκν' ἢ Ὑδρα, Ψαριανὸς κανεῖς δὲν ἀπομένει,
 Κι' ἀγέρας τὸ κράδι μας τυφλὸς τὸ κυβερνάει....
 Ζευγαρωμένα ἐθάψαμε Τιμόνι καὶ Μηλιόνι·
 — Ἡ Μάνα ποῦ τὰ γέννησε δὲν ἔπιασεν ἐγγόνι!

Πέρασ' ὁ Μάρτης, πέρασεν ἡ Λαύρα ἢ ἀρίχ·
 Ἄνδρῖα, δόξα καὶ αὐτὰ τὰ ὄνειρα ἀκόμα!
 Ὅλα χαθῆκαν· κοίτονται στὰ μνήμητα τὰ κρύα,
 Καὶ μόνο τὴν Διχόνοια δὲν ἔφαγε τὸ χῶμα!
 Πᾶν τὰ λειοντάρια κ' οἱ αἰτοί· κάθε δελφίνι πάει·
 Μόνο τὸ φεῖδι ἀπόμεινε, αὐτὸ ποῦ θὰ μᾶς φάῃ....

Β'

Ἄπ' τὴν ἀθάνατη φυλή, ἀπ' τὴ μεγάλη γέννα,
 Ὅπου ἐρριζοβόλησε στῆς Λαύρας μας τὸ χῶμα,
 Μὲ ρόδα κατὰκόκκινα, μὲ φύλλ' ἀργυρωμένα
 Μιὰ ροδοδάφνη ἔμενε, μιὰ μοναχὴ ἀκόμα·
 Ἡ ὑστερνὴ!... Τὴν εἶχαμε σὰ φυλαχτό· κοιμάτι
 Ἄν ἐφουσοῦτε, τρέμαμε· τὴν κρύφταμε μὲ πόνο,
 Ὁ ἥλιος νὰ μὴ τὴν ἰδῆ, μὴ τὴν βασκάνη μάτι,
 Κι' ἀγάπης τὴν ἐδρόσειζε νερὸ κ' ἐλπίδος μόνο....
 Σημαίει μας τὴν εἶχαμε κάθε γιορτὴ μεγάλη,
 Πότε τὴ λέγαμε « Φωτιά » πότε « Κανάρη » πάλι!

Ἄχ! ἡ Ἑλλάς παράσημο· τὴ δόξα του ἐντύθη·
 Κάθε Λαμπρὴ τὴν ἔβαζε καὶ Μάρτη ἀνθισμένο,
 Καθὼς φορεῖ ὁ οὐρανὸς στὰ γαλανὰ του στήθη
 Τὸ γλαξίει του μὲ φῶς κ' ἀστέρια κεντημένο....
 Κ' εἶχαμε, εἶχαμε φωνή, ἀνάστημα, ἄερα,
 Ὅσο κρατοῦσε ἀνοιχτὸ τὸ μάτι τ' ἀναμμένο·
 Καὶ ὅταν ἤρχουνταν κἀνεὶς ἀκόμα κ' ἐδῶ πέρα,
 Τὸν Παρθενῶνα δείχναμε κ' Ἐκεῖνον εἰς τὸν ξένο!
 Καὶ τώρα, τί νὰ δείξωμε; τὸ κρῦο κοιμητήρι·
 Χύθη τ' ἀθάνατο νερὸ ἀπ' τ' ἅγιο ποτήρι!

Ἄχ, ἔχε γειά, ἄχ, ἔχε γειά, Εἰκοσιένα· τώρα
 Ἐπέθανες ἀληθινά! Ἄπ' τ' ἅγιο κορμί σου
 Λεῖψανο δὲν μᾶς ἔμεινε κανέν' αὐτὴ τὴν ὥρα·
 Μὲ τοῦ Κανάρη τὴ ψυχὴ φτερούγιασ' ἢ ψυχὴ σου!
 Γκρεμίσετε τὴ Λαύρα μας· ὀρθὴ τοῦ κάκου στέκει·
 Τοῦ Μάρτη λησμονήσετε τὴν πρώτη περιφάνεια·
 Σπάστε τὸ φτερωτὸ κουπί, τ' ἀθάνατο τουφέκι,
 Κ' ἐλάτε τὴ μεγάλη μας νὰ κλάψουμε ὀρφάνια.
 Ἐχετε γειά, ἔχετε γειά, τῆς φουστανέλλας χρόνια,
 Λαγγάδια, κλέφτικα σπαθιά, τσαπράζια καὶ μηλιόνα!

Ἐβγάτε δάκρυα πύρινα ἀπ' τῆς καρδιάς τὴ μέση
 Κ' ἕνα ποτάμι κάμετε· ἔχετε γειά, λημέρια,
 Βουνὰ τοῦ Γέρου τοῦ Μοριᾶ, πελάγη τοῦ Λεμπέση,
 Τοῦ Τσαμαδοῦ ναυτόπουλα, τοῦ Λικκατᾶ ξεφτέρια!
 Ἐχετε γειά, τοῦ Μπότσαρη βλακινδιαῖς κ' ἐλάτια·
 Καράβια ποῦ ταξεῖδευεν ὁ Λάμπρος ὁ Κατσώνης·
 Ὀλυμπε, Κιάφα, Κίσσαβε, τῆς κλεφτουριᾶς παλάτια,
 Κ' ἐρημοκλήσια π' ἀναβε κερὶ ὁ Κατσωντώνης...
 Ἐχετε γειά, ἔχετε γειά, τῆς φουστανέλλας χρόνια,
 Ἀστροπελέκια Ψαριανά, Ὑδραῖϊκα τρομπόνα!

Τὸν ὕστερό μας Ἑλληνα, τὴν ὕστερὴ μας χάρι
 Τοῦ Μάρτη πῆρε ἢ Στοά· εἰκόνα δὲν εἶν' ἄλλη!
 Ἐγέμισε τὸ Πάνθεο· τὸ χέρι τοῦ Κανάρη
 Ἐσφάλησε τὴν Ἐκκλησιὰ τῆς Λαύρας τὴ μεγάλη-

Καί σήμερα, ξαρμάτωτη, σά νεκροκέρι λυόνει
 Μὲ τὰ θυμμένα της παιδιὰ στὸ κοιμητήρι ἡ Μάνα.
 Εἰς τοῦ Κανάρη τὸ σταυρὸ τὰ χέρια της ἀπλόνει,
 Κι' ἀκούει τὴν ὑστερινὴ τοῦ Μάρτη της καμπάνα....
 Τὴν ὄρφανή της κεφαλὴ χέρι παιδιοῦ δὲν πιάνει,
 Καί μόνη, καταμόναχη στοὺς τάφους θὰ πεθάνη!

Ἄς ἀποθάνη, ἄς σβυσθῇ· κι' αὐτὸ τὸ ὄνομά της
 Ἄς φάγ' ἡ λήθη, καθὼς ζῆ ἂν γράφθηκε νὰ ζήση!
 Ἄς κοιμηθῇ αἰώνια μὲ τὰ νεκρὰ παιδιὰ της,
 Ἄν πασσαλῆκι σλαβικὸ μιὰ μέρα κατκινήση. —
 Δὲν θέλω τὴν Ἑλλάδα μας ὡς τὸ Μοριᾶ ν' ἀπλόνη·
 Δὲν θέλω τὴν ἀτέλειωτη τοῦ Ἀλεξάνδρου Μάνα
 Σὲ στήθη νάνου ἄφθαρτη καρδιά νὰ φυλακόνη,
 Καί νὰ τὴν κράζη μάνα της ἀλλόφυλη ζητιάννα....
 Τὴν θέλω γῆ τοῦ Περικλῆ καὶ κῦμα τοῦ Κανάρη,
 Ἐλῆξά σέ κράνος Ἀθηνᾶς καὶ δάφνη σέ κοντάρι!

Γ'

Νᾶχα τοῦ Βίκτορος Οὐγγὼ τὴ ζηλεμμένη χάρι,
 Κι' ἀπ' τὰ πολλὰ λουλούδια του ἓνα κ' ἐγὼ λουλοῦδι,
 Τί ἄρμονίαις θάκουε τὸ μνημα τοῦ Κανάρη,
 Κι' ὁ κόσμος πῶς θὲ ν' ἄρπαζε τ' ἀθάνατο τραγουδι!

— Στὴ λύρα, Βίκτωρ! — Στὴν καρδίᾳ τὸ χέρι βάλει πάλι·
 Τὰ δάχτυλά σου φλόγισε ν' ἀνάψη τὸ δοξάρι,
 Καὶ ἴσως μέσ' στοῦ ὕπνου του τὴ μυστικὴ ἀγκάλῃ
 Χαμογελάσουν μιὰ στιγμὴ τὰ χεῖλη τοῦ Κανάρη....
 Ἐσὺ ποῦ τὸν τραγούδησες εἰς τὴν ἀνατολὴ του,
 Τραγουῶδα καὶ τὴ νύχτα του καθὼς καὶ τὴν αὐγὴ του!

Ἄχ, Λύρα συνομήλικη τῆς φλόγας τοῦ Κανάρη·
 Μαζῆ ἐπρωτοβγήκατε σ' ἀθνασίαις κύμα,
 Μαζῆ τὸ πρῶτο ἐσπάσετε κουπί καὶ τὸ δοξάρι,
 Κ' ἐταξειδέψετε μαζῆ στὴ δόξα βῆμα, βῆμα....
 Ἐκεῖνος στόλους ἔκαιγε κ' ἐσὺ καρδιαῖς κοντά του·
 Καθὼς ἐκεῖνος ἔκαιγε, ἐσὺ ἐτραγουδοῦσες.
 Τοῦ τραγουδιοῦ σου τὸ σκοπὸ τὸν ἄρχιζ' ἡ φωτιά του,
 Καὶ τὸν ἀποτελείονε ἡ λύρα ποῦ κρησφύσες.
 Τραγουῶδα, Βίκτωρ! ὁ αἰτὸς ἄς κλάψη τὸ λειοντάρι·
 Τὸ κύκνειό σου ἄξιζε νὰ ἦναι τοῦ Κανάρη!

...Ναί· ἦταν κι' ἄλλοι σὰν αὐτὸν μεγάλοι στὸν ἀγῶνα·
 Σὰν Ἡρακλῆς τὸν οὐρανό, δὲν σήκωσε στὸν ὦμο
 Τῆς Λαύρας ὀλομόναχος, τοῦ Μάρτη τὸν δαφνῶνα·
 Μαζῆ μὲ ἄλλους περπατᾷ τὸ φωτεινὸ του δρόμο.

*Ισιο στή φλόγα, καί μπροστά εἰς τὸ δαυλό του στέκει
 Σὰ βράχος τοῦ Μιχούλη μας τ' ἀκίνητο κανόνι·
 Τοῦ Καραίσκου τὸ σπαθί, τ' Ἀνδρούτσου τὸ τουφέκι,
 Καί τοῦ Μοριᾶ ὁ Γέροντας μὲ φουστανέλλα χιόνι.
 Τὸν Παρθενῶνα μόνον μιὰ κολώνα δὲν στηρίζει,
 Μὰ τὴν ἀπάτητη κορφή σταῖ σύννεφα χαρίζει. —

Μακάρι νάχε ἡ Ἑλλάς καλλίτερους, μακάρι!
 Μὰ δὲν μπορεῖ ὁ οὐρανὸς ψηλότερα νὰ φθάση.
 Κεῖνος ποῦ ἴσιος ἤμπορεῖ νὰ ἦναι τοῦ Κανάρη,
 Εἶν' ὁ Κανάρης μοναχός, καί ποιὸς θὰ τὸν σκεπάση;...
 Κι' ἀνίσως βρίσκη ἔμμορφο ἡ Μοῦσα τ' ὄνομά του,
 Καί τὰ τραγούδια της συχνὰ μ' ἐκεῖνο τὰ στολίζη,
 Τ' ὄνομ' αὐτὸ ἢ ποιήσις τὸ πῆρ' ἀπ' τὴ φωτιά του·
 Ἄστροπελέκι καί φωτιὰ ἀρμάδας τὸ φωτίζει...
 Δὲν εἶναι, ὄχι, εὐφωνο τὸ ὄνομά του μόνον·
 Κάθε μεγάλο του ψηφὶ σκεπάζει ἓνα θρόνον!

Δ'

Κανάρης! τί ὠκεανός, τί ποιήσις μεγάλη!
 Λὲς τ' ὄνομά του, κι' ἀστραπαῖς γεμίζουν τὸν αἰθέρα·
 Κατάρτια ρίχν' ἡ θάλασσα καυμμένα στ' ἀκρογιαλί,
 Ἡ μέρα νύχτα γίνεται καί τὸ σκοτάδι μέρα.
 Τ' ὄνομ' αὐτὸ ὅποιος τὸ εἶπῃ, ψηλόνει, ἀναιθαίνει·
 Θάλασσα παίρνει στή ψυχὴ καί στήν καρδιά πλαταίνει!

Κανάρης! πέλαγος πλατύ, ἀτέλειωτο, καὶ κύμα
 Βοριά σπαρμένο καὶ φωτιά· τῆς ἀστραπῆς λημέρι,
 Ἄθανασίας λειτουργιά, τῆς φλόγας Ἅγιο Βῆμα,
 Καὶ Χάρου δυσκοπότηρο τοῦ κεραυνοῦ τὸ χέρι!
 Γάλα σὲ στήθος γυναικὸς δὲν ἦπι' Ἐκείνος στάλα·
 Ἄφροδ σὲ κύμα ἐβύζαξε καὶ φλόγα, ἔχι γάλα.

Μία νύχτα, πῶτρεμεν ἡ γῆ καὶ ὁ κόσμος ἐγαλοῦσε,
 Τ' Ἄστρο τοῦ Ἄρη, ὀλόφωτο καὶ χωριστὸ ἀπ' τ' ἄλλα
 Χαμήλωνε, χαμήλωνε, τῆ θάλασσα ζητοῦσε,
 Κ' ἐκείνη ἀνέβαινε ψηλά, στὰ σύννεφα καβάλλα....
 Καὶ τῆ στιγμή ποῦ φίλησε τὰ κύματα ὁ Ἄρης,
 Μ' ἓνα τῆς θάλασσας σπασμὸ γεννήθηκ' ὁ Κανάρης!

Κ' ἰδοῦ, ἀστράφτει καὶ βροντᾷ τῆς Χίου τὸ λιμάνι·
 Στῆ Σάμο καὶ στὴν Τένεδο τὸ κύμα φωσφορίζει·
 Στὴν Ἀλεξάνδρα φαίνεται, μέσ' στὴν καρδιά τῆς φθάνει,
 Καὶ τοῦ Κανάρη ὁ δαυλὸς σπιθοβολεῖ, καπνίζει....
 Τί ἁμαρτία νὰ σθυσθῆ κείν' ἡ μεγάλη ἐλπίδα,
 Ποῦ θάκανε σὰν πέλαγος μεγάλη τὴν πατρίδα!

Ἄ! τὴν ἀποτυχία του ποιά δόξα τὴν ἐφθάνει;
 Τί δάφνη τοῦ ἐχάρισε καὶ τούκλεψεν ἡ τύχη!
 Τόσο Κανάρης, κ' εἰς αὐτὴν τὴν Χίο δὲν ἐφάνη.
 Ποῖος τὴν ἀποτυχία του μπορεῖ νὰ ἐπιτύχη;
 Χρόνους ἑπτὰ ἐξώριζε τὴν νύχτ' ἀπ' τὸν αἰθέρα·
 Τὸ βράδυ ἔδχαινεν Αὐτὸς κ' ὁ Ἥλιος τὴν ἡμέρα!

Κι' ὅταν στεφάνι πύρινο ὁ οὐρανὸς φοροῦσε,
 Κι' ὁ κεραυνὸς στὰ σύννεφα ἐπέτα καθαλλάρης,
 Ὅταν σεισμὸς ἀκούγετο κ' ἡ θάλασσα βογγοῦσε,
 Στὸ πέλαγος ἐστρέφανε κ' ἐκράζαν· «ὁ Κανάρης!»
 Ἄχ, τὸ Εἰκοσιένα μας τοῦ κόσμου ἦταν νειάτα,
 Κ' ἡ τελευταία ποίησις Μηλιῶνι καὶ Φλοκάτα!

Τώρα, γεράματα παντοῦ· σ' ἀνατολὴ καὶ δύσι,
 Σὲ μεσημβρία καὶ βοριά... Ἐχάλασεν ἡ πλάσι!
 Στὴ νεκρωμένη μας καρδιά ποῖος αἶμα θεὰ χύση,
 Νὰ πάρη νεῦρα ἢ ζωὴ κ' ὁ κόσμος ἄλλη βράσι;
 Ἄχ! ποῖος λαὸς στὸ Γέροντα θὰ δώση νειάτα πάλι,
 Καὶ στ' ἀδειασμένα τ' ἄρματα φωτιὰ θὰ ξαναβάλῃ;

Γέρας' ὁ κόσμος, γέρασε! Τώρα, ψευτιά καὶ λόγια·
 Τώρα μὲ πήχαις περπατοῦν καὶ μ' ἀριθμοὺς μιλοῦνε·
 Κοιμοῦνται καὶ σηκόνονται μὲ τάξι σὰ ρολόγια,
 Καὶ εἰς τὸν τόπο τῆς καρδιάς βαλάντιο κρεμοῦνε!
 Δὲν ἔχει πλέον ἡ ψυχὴ, δὲν ἔχει Ἅγιο Βῆμα·
 Σαπίζει μέσα στὸ κορμὶ ὡσὰν νεκρὸς στὸ μνήμα.

Ποιὸ στόμα « Σήκω! » θὰ εἶπῃ στὸν κόσμο πρὶν πεθάνῃ,
 Καὶ ποιὸς λαὸς στὰ γόνατα θὰ τὸν ἀνασηκώσῃ;
 Τὸ παγωμένο του κορμὶ ποιά γέννα θὰ ζεστάνῃ,
 Καὶ ποιά φυλὴ τ' ἀθάνατο νερὸ θεοῦ τοῦ δώσῃ;
 Ἄ, καὶ νὰ ἔδιν' ὁ Θεός, Ἑλλάς μου, σὺ νὰ ἤσουν,
 Κι' ἀπὸ τὰ σπλάγχχνα σου καιροὶ καινούργιοι νὰ βλαστήσουν!

Σώπασε, Μοῦσα θλιθερὴ· μὲ ἀνοιγμένα μάτια
 Ὅνειρα βλέπεις κι' ἄφαντο ἀκόμη πανηγύρι.
 Παῦσε νὰ χιτίζῃς, δύστυχη, στὰ σύννεφα παλάτια·
 Τὰ ὄνειρά σου κοιτόνται νεκρὰ στὸ κοιμητήρι.
 Στὸ Μισολόγγι, στῆς Γραβιάς τὸ Χάνι, στ' Ἁγινέρι.
 Πήγαινε, Μοῦσα· πήγαινε, δυστυχισμένη κόρη!

.....

.....

Ε'

Τοῦ Μάρτη δὲν θὰ τὸν εὐρῆ τὸ πρῶτο χειλιδόνι,
 Ὅπου θὰ ἔλθῃ ὀλόχαρο μηνύματα γεμάτο....
 Δὲν θὰ τὸν εὐρ' ἢ ἀνοιξί ἀπάνω στὸ τιμόνι,
 Μὲ ἀνοιγμένα τὰ πανιά στὸ κύμα τὸ δροσάτο!
 Στὴ Λειτουργιά τὴ δεύτερη δὲν θὰ βρεθῆς, Κανάρη,
 Καὶ στὸ σταυρὸ τοῦ τάφου σου θ' ἀνθίσῃ τὸ θυμάρι....

ΣΤ'

Στὴ γῆ τὸν θάψετε, στὴ γῆ! Καὶ δὲν θὰ πλημμυρήσουν
 Ἡ ἀνδρειωμέναις μάναις του, ἡ φλόγα καὶ τὸ κύμα;
 Καὶ δὲν θὰ ἔλθουν ἀπ' τὴ γῆ μαζὴ νὰ τὸν ζητήσουν,
 Καὶ νὰ σκεπάσουν μὲ φωτιὰ καὶ κύματα τὸ μνήμα;
 Στὴ γῆ τὸν βάλκατε, στὴ γῆ, σὰ στερειανὸ κουφάρι,
 Κ' ἐθάψετε σὰν ἄνθρωπο λοιπὸν καὶ τὸν Κανάρη!

'Απὸ τὸ χῶμα βγάλτε τον καὶ σύρτε στ' ἀκρογιάλι,
 Π' ἀρμάδας λείψανα κυλᾶ κι' ἀπὸ ντελίγια ξύλα·
 Μ' αὐτὰ φωτιὰ σωρέψετε θεόρατη, μεγάλη,
 Κ' εἰς φλόγαις φλόγα θάψετε μὲ ροδοδάφνης φύλλα!
 Ῥίξτετε στοῦ Ὀκεανοῦ τὰ βάθη τὸν Κανάρη,
 Τὸ ἄπειρο μὲ τ' ἄπειρο νὰ κοίτωνται ζευγάρι!

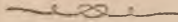
Κι' ὅταν τὸν ζώσουνε φωτιά καὶ κύματ' ἀφρισμένα,
 Καὶ θολωμένους ὁ βοριάς στήν ἀγκαλιὰ τὸν πάρη,
 Κράζετε ὅλοι μιὰ φορὰ μὲ μάτια δακρυσμένα·
 « Ὁ Μάρτης πάει, πέθανε μαζῆ μὲ τὸν Κανάρη! »
 — Γιατί, γιατί τὰ μάτια σας συννεφισμένα κινεῖ;
 Γιατί, στὸ λόγο τὸν πικρό, ἢ ὄφι σας ἀχνίζει;
 Πικρογελοῦν τὰ χεῖλη σας καὶ φαίνεται πῶς λένε,
 Ὁ Μάρτης δὲν ἀπέθανε, στὰ στήθη μας ἀνθίζει.
 Κ' ἔχετε κάτι στὴ μορφή, στ' ἀνάστημη, τὴ χάρι,
 Ποῦ τοῦ Μιαούλη μοιάζετε, τ' Ἀνδρούτσου, τοῦ Κανάρη!

ὦ, ναί· ἀφήστε τὴν στιγμή αὐτὴ νὰ καμκρώσω
 Τοῦ Γένους τὴν πρωτομαχιὰ καὶ τὰ κινούργια νειάτα·
 Ἀφήστέ με τὸ μυστικὸ παλμὸ σας νὰ προδώσω...
 Κύτταξε μέσας για σπαθὶ καὶ λεύκκις γιὰ φλοκάτα!
 Ἡ Λαύρα μας ὀλάκερη μέσ' στήν καρδιά σας στέκει.
 Ποιὸς ξέρει, ποιὸν τὴν ἀνοιξί θὰ κράξωμε Τζαβέλλα·
 Ποιὸς τοῦ Γκρηζιώτη ἀπὸ σᾶς θὰ πάρη τὸ τουφέκι,
 Καὶ τὴ χιονάτη θὰ ζωσθῆ τοῦ Διάκου φουστανέλλα!
 Ποιὸς ξέρει μέσ' στῆς ἐμμορφιάς αὐτὰ ἐδῶ τὰ κρίνα,
 Ἄν δὲν εὐρίσκεται κάμμια κρυμμένη Βουβουλίνα;...

Κυλιστε γρηγορώτερα τοῦ Μάρτη θυγατέρες,
 Ἑλληνοπούλαις φλογεραῖς, περίχραϊς ἡμέραις·

Πάρτε τῆς Λαύρας τὴν εὐχὴ καὶ πάλι, μὴν ἀργῆτε,
Καὶ ξέρετε σὲ ποιά βουνὰ καὶ κάμπους θὰ μᾶς βρῆτε.
Τὴν Ἐκκλησιά, ποῦ ἅγιο φῶς μέρα καὶ νύχτ' ἀνάβει
Καὶ χθὲς ἀκόμη σφάλησε ὁ τάφος τοῦ Κανάρη,
'Ανοίγει πάλιν ἡ Ἑλλάς... — Παραμερῆστε Σλάβοι!
'Αἶτός μ' αἶτό θὰ μετρηθῆ, λειοντάρι μὲ λειοντάρι!

1877

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΠΙ ΤΩ ΜΝΗΜΟΣΥΝΩ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΑΡΧΟΥ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΓΡΙΒΑ

Ἐν ᾧ ἀκόμη ἀντηγεῖ τοῦ ρήτορος τὸ ῥῆμα,
Καὶ φέρ' εἰς τὴν καρδίαν μας παράπονον καὶ σάλον,
Δὲν ἔπρεπε τὸ ἄτολμον ἐδῶ νὰ φέρῃ βῆμα,
Ὅστις ποτὲ δὲν ἔκλαυσεν ἐνώπιον τῶν ἄλλων.
Πλὴν μόνη κλαί' ἡ ἀηδιών;... Καθὼς αὐτὴ ἀκόμα
Καὶ τὸ στρουθίον δὲν θρηνεῖ χειμῶν ὁπότεν πνέῃ;
Πρέπει νὰ ἦναι θελκτικὸν τοῦ κλαίοντος τὸ ἔμμα;
Ὅπότεν κλαίῃ δυστυχῆς, τίς ἐρωτᾷ τίς κλαίει;—
ὦ, καὶ τοῦ νέου ἄφετε νὰ πλημμυρῆσ' ἡ λύπη·
Ἴσως τοῦ λείπ' ἡ λαλιά, πλὴν πόνος δὲν τοῦ λείπει!

Ναί, ἄφετε τοῦ ἥρωος τὴν μνήμην νὰ θρηνήσω·
Ἀφῆτέ με, μὲ τῆς ψυχῆς τὸ ἀνιχνεῦον ἔμμα,
Εἰς τὸ εὐρὺ μνημεῖόν του νὰ τὸν ἀναζητήσω,
Νὰ τὸν ἰδῶ μίαν φορὰν, μίαν φορὰν ἀκόμα!

Θέλω νὰ ἴδω ὁ καιρός, ὁ θάνατος, ἡ μοῖρα,
 Εἰς τί, εἰς τί μετέβαλον τοῦ ἥρωος τὸ σῶμα·
 Ἄν εἰς τὸ ξίφος καὶ νεκρὸς ἐπικρεμᾶ τὴν χεῖρα,
 Καὶ ἂν ὁ Γρίβας ἔγεινε καθὼς κ' οἱ ἄλλοι χῶμα....
 ὦ, πόσον παραφέρουσι τὸν νοῦν μας αἱ ὀδύνηι·
 Ναί· εἰς τὸν τάφον, καὶ αὐτὸς ὁ Γρίβας χῶμα εἶναι!

Ἐν ᾧ τὸν ἐπροσμέναμεν κ' ἐλέγαμεν « θὰ ἔλθῃ, »
 Καὶ ἄνθη ἔδρεπεν ὁ εἶς, ὁ ἄλλος μύρτων στίβας·
 Ἐν ᾧ ἐσκήρτα σύσσωμος ἡ πόλις — ἀνηγγέλη
 Φαρμακευμένη εἴδησις· « Ἀπέθανεν ὁ Γρίβας! »
 Καὶ δὲν τὸν εἶδομεν, καὶ δὲν ἐφάνη, δὲν ἐφάνη·
 Ἐκ τῶν χειρῶν μας ὄρφανὰ κατέπεσαν τὰ ἄνθη·
 Τὸ πάσχῃ μας ἦτο πικρὸν, ἡ προσδοκία πλάνη,
 Καὶ τῆς ἐπαναστάσεως ὁ φοῖνιξ ἐμαράνθη....
 Καὶ ἤκουες εἰς δώματα λαμπρὰ καὶ εἰς καλύβας,
 — Ὁ Ταξιάρχης ἔπεσεν, ἀπέθανεν ὁ Γρίβας! —

Τὸ Παλαμῆδι Ὀλιβεράν στολὴν εἶχε φορέσει·
 Ἐσίγα εἰς τὸ Ἅγιον Ἥλιον τὸ κανόνι·
 Ἡ Ἄρεια εἶχε χαθῆ, ὁ Δυοβουνιώτης πέσει,
 Καὶ χῶμα, χῶμα ἔτρωγε τὸ ξίφος τοῦ Παγώνη!

Τὸ πᾶν ἔχάνετο, τὸ πᾶν· τὸ ἔθνος ἠγωνία,
 Ἄλλὰ τὸ δράμα ἔπνιγε τῆς Κύθου κάθε πόθον,
 Ὅποτε « Γρίβας! » ἤχησε μακρὰν ὡς τρικυμία,
 Καὶ « Γρίβας! » ἔκραξ' ἡ Ἑλλάς κ' ἐξέλιπεν ὁ Ὄθων!
 ὦ δόξα· μόνον τ' ὄνομα, μὲ τὸνομά του μόνον
 Ἐνὸς δυνάστου ἔρριψε τὸ σκῆπτρον καὶ τὸν θρόνον.—

Ναί· ἔπρεπε τὸ γηραιὸν Εἰκοσιένα πάλιν,
 Μὲ τὴν λευκὴν φλοκάταν του, μὲ τὰ γηράματά του,
 Μὲ τοῦ Μαρτίου τὴν αἰχμὴν ν' ἀναδεχθῆ τὴν πάλιν,
 Καὶ νὰ συντριψῆ δι' αὐτοῦ τὸ ἔθνος τὰ δεσμά του!
 Ἐπέπρωτο τὸ παρελθὸν τὴν χειρὰ του ν' ἀπλώσῃ·
 Ὁ γέρον νὰ διαδεχθῆ τὸν πόλεμον τῶν νέων,
 Νὰ διαγράψῃ τὸ παρὸν καὶ μέλλον νὰ μᾶς δώσῃ...
 Ναί· ἔπρεπεν ὁ γηραιὸς τῶν Ἀκαρνανίων λέων
 Τὰ πρῶτα νὰ ἐνθυμηθῆ, τὴν χαίτην του νὰ σείσῃ,
 Καὶ ὀδηγῶν τοὺς σκύμνους του ἐν στέμμα νὰ κρημνίσῃ!

Ὅποιον ἐστερήθημεν Στρατάρχη, ποῖον κλέος!
 — Τὸν ἐνθυμείσθε, Ἑλληγες; τὸν ἐνθυμείσθε, φίλοι;
 Ἐπέρα καὶ ἔλεγες· « περᾶ τὸ πνεῦμα τοῦ βορέως, »
 Ἐλάλει κ' ἔλεγες· « ἰδού, ἀνοίγει καρυσφύλλι. »

Ναί, εἶδα τὸν Νικηταρᾶν, ναί, εἶδα τὸν Τζαβέλλαν·

Ὡς εἰς ἐκεῖνον κ' εἰς αὐτοὺς ἢ εὐκλεία ὠμίλει,

Ἄλλ' ὡς αὐτὸς δὲν ἔφερον οὐδεὶς τὴν φουστανέλλαν!

— Τὸν ἐνθυμεῖσθε, Ἑλληγες; τὸν ἐνθυμεῖσθε, φίλοι; —

Ἐνώπιόν μας ἤρχετο μὲ πανοπλίαν πλήρη,

Κ' ἐνόμιζες τὴν Ῥούμελην ὀπίσω του πῶς σύρει!

Νὰ σκάψουν μνημια ἔπρεπεν εὐρύ, βαθύ, μεγάλο,

Κ' ἐκεῖ νὰ θέσουν εὐλαβῶς τὸ τίμιόν του σῶμα·

Αἱ χεῖρές του νὰ μὴ δεθοῦν ὡς τῶν νεκρῶν τῶν ἄλλων,

Κ' ἐπάνω του πυρίτιδα νὰ ρίψουν, ἔχι χῶμα....

Ἐπρεπεν εἰς τὰ σύνορα τὸ μνημιά του νὰ γείνη·

Πολέμου μίαν εἰς αὐτὸ ν' ἀνοιξῶσι θυρίδα,

Τὴν νύκτα νὰ ἐγείρεται, τὸν ὕπνον του ν' ἀφίγη,

Καὶ νὰ φυλάττη καὶ νεκρὸς ἀκόμη τὴν πατρίδα.

Καὶ ὅταν ψάλουν τ' οὐρανοῦ ἀνάστασιν οἱ θόλοι,

Νὰ ρίψη κατὰ τοῦ ἔχθροῦ αὐτὸς τὸ πρῶτον βόλι!

Δουλοὶ λαοί! ὁ πόνος σας δὲν ἔξαρχεῖ, δὲν φθάνει!

Μακεδονία, Ἡπειρος, τὸ δάκρυ σας ἄς ῥέη·

Χαρῆτε εἰς τὸ πένθος μας, χαρῆτε, Μουσουλμάνοι,

Καὶ μόνον ὁ Ὀκτώβριος καὶ Μάρτιος ἄς κλαίη·

Ἄπέθανεν ὁ Ἀχιλλεὺς τῶν Ἀκαρνανῶν πλέον,
 Καὶ μάτην τὸν ρεμβάζομεν καὶ τὸν θρηνοῦμεν ὄλοι.
 Ἐξέλιπε διὰ παντὸς ὁ πρῶτος τῶν Γριβαίων,
 Ὁ πρῶτος ὅστις ἔρριπτε τὸ τουρκομάχον βόλι!
 Φεῦ· ἂν ἡ μοῖρα τὴν ζωὴν ἐκείνου δὲν ἐφθόνηι,
 Γοργότεροι θὰ ἔρρεον τοῦ Ἑλληνοσ οἱ χρόνοι.

Καὶ τώρα, ὅταν ἔρχωνται νὰ μᾶς ἰδοῦν οἱ ξένοι,
 Καὶ μᾶς ζητοῦν ἀρματωλὸν καὶ φουστανέλλαν — ποῖον,
 Ποῖον θὰ δείξης ἀντ' αὐτοῦ, Πατρίς ὠρφανευμένη;
 Ὅλοι ἐσβέσθησαν· οὐδεὶς δὲν μένει τῶν ἀνδρείων!
 Ἄλλ' ὄχι, ὄχι· βλασφημοῦν τὰ τεθλιμμένα χεῖλη.
 Μικρὸν ἂν στρέψω, ἤρωα δὲν ἀπαντῶ τοιοῦτον;
 Ὁ Γρίβας δὲν ἀπέθανεν, ἐμπρὸς μας εἶναι φίλοι·
 Νὰ τὸν ἰδῆτε θέλετε; — Ἴδέτε τον, ἰδοῦ τον!
 Ναί· ὅταν, ὅταν ἡ Ἑλλὰς χορὸν ἀνοίξῃ πάλιν,
 Μονόχειρ θέλει καταβῆ ὁ Γρίβας εἰς τὴν πάλην.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ
ΓΕΝΝΑΙΟΝ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗΝ

ΑΦΙΕΡΟΥΤΑΙ ΤΩΙ ΠΡΟΣΦΙΛΕΙ ΑΥΤΟΥ ΑΔΕΛΦΩΙ

ΠΑΝΦ Θ. ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ

Α΄

Σταθῆτε· μὴν ἐκτείνετε τὸ τεθλιμμένον βῆμα,
Μὴ τοῦ Ἀνδρούτσου ἀσεβῶς πατήσητε τὸ μνημα.
Εἶναι· τὸ Πάνθεον ἐδῶ τῶν πρώτων τῶν Ἑλλήνων!
Ἴδέτε μὴ προσκόψητε εἰς τὸν σταυρὸν ἐκεῖνον·
Εἶναι τοῦ Γρίβα· ὁ ἐκεῖ ἀνήκ' εἰς τὸν Τζαβέλλαν.
Προσέχετε!... Κάθε σταυρὸς καλύπτει φουστανέλλαν!

Φεῦ, τύμβους δὲν ἠγάραμεν ὑπὲρ τῶν ἡμιθέων·
Ἐξέλιπον τὰ μάρμαρα ἐκ τῆς Πεντέλης πλέον!
Ἄν μαυσωλεῖα πέριξ σας πομπώδη θεωρῆτε,
Κάτωθεν τούτων ὁ Θεὸς γνωρίζει ποῖος κεῖται....
Ὁ Βάσος, ὁ Πετρόμπεης καὶ τοῦ Μοριᾶ ὁ Γέρος
Δὲν ἔχουν τάφους... Ἀφχνεῖς ὑπνώττουσιν κατὰ μέρος!

Ἴσως ἐκεῖνα τὰ ὄστᾶ τὰ ἔκθετα καὶ κρύα
 εἶναι τοῦ Δράκου... τὰ κτυπᾶ βροχή καὶ τρικυμία.
 Ἴσως ἐκεῖ ὁ εὐγενὴς Καλλέργης μου ὑπνώττει,
 Κ' ἐκεῖ ὁ Κώστα-Βότσαρης τὸ Σουλι ὀνειρώττει!
 Τὴν γραῖαν φέρουν σπάθην των καὶ κάτω τῶν μνημείων
 Δὲν ἀφαιρεῖ ὁ θάνατος τὸ ξίφος τῶν ἀνδρείων.

— Τὴν κεφαλὴν γυμνώσατε!... Εἰς ταῦτα τὰ ἐδάφη
 Τῆς τουρκομάχου γενεᾶς πολλοὶ ὑπάρχουν τάφοι.
 Μυρεβολοῦσι τ' ἅγια ὄστᾶ των' — Ἐγερθητε,
 Σεπτοὶ ἐπλῖται τοῦ Χριστοῦ, τὸν ὕπνον σας ἀφῆτε....
 Συνθεριστὴν καὶ σύντροφον σᾶς φέρομεν ἀρχαῖον
 Τὸν προσφιλῆ σας ἔλθετε νὰ ἴδῃτε Γενναῖον!

B'

Ἄκούω βῆμα γίγαντος... καὶ περικεφαλαίας,
 Θαρρῶ, κυμαίνει λοφιά, ἐκεῖ, πρὸς τὰς ἰτέας...
 Σὺ εἶσαι! Σὺ, ὁ πρῶτιστος τῶν Κολοκοτρωναίων
 Εἶχες πεθῆσει, κ' ἔρχεσσι νὰ ἴδῃς τὸν Γενναῖον!
 Κάμετε τόπον· εἶν' αὐτός... ἀνόξατε ἀκόμα...
 Νὰ περιλάβῃ ἔρχεται τοῦ τέκνου του τὸ σῶμα!

Ἐγγὺς αὐτοῦ ὁ Πάνος του καὶ ὁ Κολλίνος μένει·

ᾠ, πῶς ἡ θεὰ τοῦ νεκροῦ τὴν ὄψιν των εὐφραίνει!

Καὶ ἄλλοι φθάνουν... ἄπειρα σαλεύονται μνημεῖα·

Πικροῦ φλοκάτα φαίνεται καὶ λάμπει πανοπλία.

Ὁ Καραίσκος προχωρεῖ μετὰ τοῦ Μακρυγιάννη,

Ὁ Χατζῆ Χρῆστος ἔρχεται, ὁ Γαρδικιώτης φθάνει!

Καλῶς μᾶς ἦλθατε, νεκροί· ἐγγύτερον ἔλατε!

Ἴδέτε πόσον κατηφῆς ὁ φίλος σας κοιμᾶται.

ᾠ, νὰ συζήση μὲ ἡμᾶς ἀδύνατον τοῦ ἦτο·

Ἄλλην Ἑλλάδα ἔβλεπε καὶ ἄλλην ἐνθυμεῖτο,

Καὶ θλίψις τὸν ἐφόνευσε καὶ νοσταλγίας πόνος.

Ὁμοῖοι, ἐπέζησε πολὺ... εὐρέθη σχεδὸν μόνος....

Καὶ φθίσιν τῷ ἐπέφερεν ἡ φθίσις τῆς Πατρίδος!

Νὰ πέση ὠνειρεύετο ἐπάνω τῆς ἀσπίδος·

Μὲ νέας νὰ στεφθῆ πληγᾶς, καὶ πέραν τῶν συνόρων

Νὰ ρίψῃ ὡς χειρόκτιον ῥομφαίαν σταυροφόρον,

Καὶ φθάνων ὅπου τοῦ Ὁσμὰν τὸ κράτος καταπαύει,

Μὲ μίαν φοῦκταν μαχητῶν ὀπίσω νὰ τὴν λάβῃ!

Πλὴν ἀνεζήτει τοὺς ποτὲ συντρόφους του ματαίως·
 Ματαίως ὠνειρεύετο θριάμβους ὁ Γενναῖος!
 Τὸ πᾶν εἰσίγα, κ' ἡ φωνὴ ἀκόμη τῶν ἐλπίδων·
 Μόνον κακόφωνοι κραυγαὶ ἤκούοντο ἐρίδων....
 Μικρότης πρὸς μικρότητα λυσσωδῆς ἀμιλλᾶτο,
 Κ' ἡ κεφαλὴ του ἔκλινεν ἀπηυδημένη κάτω!

Ἐκτοτε κύκλον πέριξ του διέγραψε, καὶ μόνος
 Μὲ τὴν ὠχρὰν ἐνθύμησιν διῆγε τοῦ ἀγῶνος.
 Πολλάκις, εἰς αὐτὰ ἐδῶ τὰ μνήματα ρεμβάζων,
 Εἰς τοῦ Πατρός του τὸν σταυρὸν ἤκούετο στενάζων·
 Πολλάκις ἤνοιγεν ἐδῶ τὰ κεκλεισμένα χεῖλη,
 Καὶ μὲ τῆς Λαύρας τὸ νεκρὸν στρατόπεδον ὠμίλει....

Γ'

Δὲν εἶχε χρόνους εἴκοσι· μείραξ καὶ παῖς ἀκόμη,
 Τὴν δεξιὰν ἐνητένισε μὲ φωσφορίζον ὄμμα
 Ὡς ἀτενίζει αἰετὸς τὴν λάμψιν τοῦ ἡλίου·
 Καὶ σφίγγων εἰς τὴν δεξιὰν τὸ ξίφος τοῦ Μαρτίου,
 Ἐχύθη ἐμμανιῶς βοῶν ὡς στρόβιλος ἀνέμου,
 Κ' ἔλαβε βάπτισμα πυρὸς καὶ βάπτισμα πολέμου.

Καὶ δὲν ἐστάθη ἔκτοτε ἡ ἔφηβός του σπάθη.

Ἄραψ ἐχθρὸς πρόεκυψεν ἀπὸ ταγμαίων βάθη

Καὶ αὐθιχῶς εἰς πόλεμον τοὺς Ἑλληνας ἐκάλει·

Ὅξυς ἐρρίφθη κατ' αὐτοῦ πρὶν ἐφορμήσουσιν ἄλλοι,

Κ' αἰχμάλωτόν του ἔσυρε τὸν ὑβριστὴν βιαιῶς.

— Ὁ Ἰωάννης ἔκτοτε ἐκράζετο Γενναῖος! —

Τυδεΐδης τὸ ἀνάστημα, Τυδεΐδης τὴν καρδίαν,

Τὸ μένος ἦτον Ἀχιλλεύς, Δαυὶδ τὴν ἡλικίαν.

Πολλάκις ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὰς χεῖράς του σταυρόνων,

Κ' εἰς τὸν γενναῖόν του υἱὸν τὸ βλέμμα προσηλόγων,

Τὸν πρώτον πολεμιστὴν ἠτένιζεν ἡρέμα,

Καὶ ὄλον τὸν ἐθώπευε τὸ πατρικόν του βλέμμα!

Μετὰ τὸν Ἥλιον, δεῦτερον τῆς Σπάρτης Λεωνίδα,ν,

Ποσάκις τῆς Τριπόλεως τὰ τεῖχη δὲν τὸν εἶδαν!

Ποσάκις, εὐζωνος, γοργός, ὡς νέφος τρικυμίας

Τοὺς Τούρκους δὲν κατέβαλε κτυπῶν τῆς Ἀχαιίας·

Ποσάκις εἰς τοῦ Δράμαλης ριπτόμενος τὰ σμήνη,

Τοῦ Φλέσση καὶ Νικηταροῦ τὸ θάμβος δὲν ἐκίνει!

Ἐδῶ κτυπᾷ τὰ Τρίκορφα, κ' εἰς κύματα Λαλαίων
 Ἐρπίπτει, μὲ τὸν Μεταξᾶν παράπλευρος παλαίων·
 Ἐκεῖ πορθεῖ τὴν Κόρινθον, ἀλλὰ τὸ Παλαμῆδι
 Δὲν προσκυνεῖ, ἀνένδοτον τὰς κλεῖς δὲν παραδίδει.
 Πλὴν δίδουν χεῖρα Στάϊκος συγχρόνως καὶ Γενναῖος,
 Καὶ τὰς ἐπάλλξεις κτημᾶ των ἐρίζουν ἀμοιβαίως!

Ἄλλ' ἔχι, ἡ Πελοπόννησος ἐκεῖνον δὲν ἐχώρει·
 Εἶδε κ' ἡ γρχία Ῥούμελη τῆς Γόρτυνος τὸ δόρυ!
 Ἦσαν ζωὴ καὶ τέρψις του τοῦ Ἄρεος οἱ κρότοι·
 Ἡ Πλάκα τὸν ἐγνώρισε, τὸν εἶδε τὸ Κομπότι,
 Καὶ ὡς ἐφάν' εἰς τὸ πλευρὸν Στρατάρχου πολυπεύρου,
 Τὴν εὐκλειάν του ἤχησε τὸ κύμα τοῦ Φαλήρου.

Τώρα, σβυσμένος κεραυνός, συντετριμμένη σπάθη,
 Ἀπηύδησε, κ' εἰς τῆς νυκτὸς βυθίζεται τὰ βάθη...
 Ὁρχ' ἡ Πελοπόννησος εἰς τὴν θαντὴν του μένει,
 Κ' ἡ κόνις τῶν συντρόφων του τὴν κόνιν του προσμένει.
 — Μαρτίου πνεῦμα ἔρφανόν, γὰ τὸν κηδεύσης ἔλα·
 Ἡ τελευταία τοῦ Μοριᾶ ἐκλείπει φουστανέλλα!

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΑΝΑΣΤ. ΜΑΥΡΟΜΙΧΑΛΗ

Α'

Χαίρετε πάλιν, ἅγια καὶ ἱερὰ ἐδάφη·

Γῆ, ζηλοτύπως κρύπτουσα σποδὸν ἀθινασίας!

Χαίρετε πάλιν, προσφιλεῖς, λησμενημένοι τάφοι,

Ἄκαττα σιωπηλὰ τῆς ξένης παραλίας...

Ἄπὸ τὸν κόσμον ἔρχομαι πλησίον σας καὶ πάλιν,

Ὡς φύλλον φθινοπωρινὸν ἀπὸ ἀνέμου ζάλην.

Ἄφετε, ἄφετε τὴν γῆν αὐτὴν νὰ χαιρετίσω,

Εἰς ἣν τοςάκις ἤχησε τὸ πένθιμόν μου ῥῆμα·

Ἄφετε τέφραν εὐγενῶν ἡρώων νὰ φιλήσω.

Λαλῶ εἰς τὰ ἐδάφη μου.... τοὺς τάφους ἔχω βῆμα....

Ἄν ἐκεῖ κάτω ἄγνωστος διέρχετ' ἡ ζωὴ μου,

Ἐάν οἱ ζῶντες μ' ἀγνοῦν, μ' ἠξεύρουν οἱ νεκροὶ μου!

ὦ, τὰς ἀγίας σας ψυχάς, νεκροί, ἐπικαλοῦμαι·

Ἔλθετε, περίξ ἔλθετε τοῦ ποιητοῦ σας πάλιν.

Τῆς φιλικῆς σας ὀψεως τόσοσιν καιρὸν στεροῦμαι....

Τὸν ζῶντα σεῖς στηρίζατε εἰς τὴν νεκρὰν ἀγκάλην.

Ἀποθαμμέν' ἡμίθεοι, τοὺς τάφους σας ἀφήτε,

Τὸν ἀσθενῆ κρατύνατε καὶ Μοῦσά του γενῆτε. —

Β'

Ἀκούω ἤχον γνώριμον· σαλεύεται τὸ χῶμα....

Τάφοι δὲν ἤνοιξαν ἐκεῖ ἢ μὴ χιμαίρας πλάττω;

ὦ, ἔρχονται.... Πόσον ἢ γῆ τοὺς ἤλλαξε τὸ χρῶμα!

Δὲν εἶναι ὁ Πετρόμπεης τῆς Μάνης ἐκεῖ κάτω;

Δὲν εἶναι ὁ Νικηταρᾶς ἐκεῖ καὶ ὁ Τζαβέλλας;

— Καλῶς μᾶς ἔρχεσθε, υἱοὶ τῆς χήρας φουστανέλλας!

Ναί· εἶσαι σύ, ὦ Ὀδυσσεῦ· σὺ εἶσαι, Μακρυγιάννη·

Τοῦ Γαρδικιώτη τὴν μορφὴν καὶ Βάσσου διακρίνω....

Τοῦ Κίτσου βλέπω Βότσαρη τὸ λάμπον γιαταγάκι,

Κ' εἶναι τοῦ Γέρου τοῦ Μοριᾶ τὸ βᾶδισμα ἐκεῖνο.

Καὶ ὁ λευκόθριξ Περραιβὸς ἐδῶ προβαίνει ἔτι·

Τοιοῦτον ξίφος ἔφερον τὰ ἐκχτόν του ἔτη!

Πλήν διατί βαδίζετε μὲ τεθλιμμένον βῆμα,
 Κ' εἶναι τοῦ Χατζῆ-Πέτρου μας ὑπόδαχρον τὸ ἔμμα;
 Πετροπουλάκη, διατί παρήτησες τὸ μνήμα;
 Ἄκόμη νὰ οἰκειωθῆς δὲν δύνασαι τὸ χῶμα;...
 ὦ, λέγετε· τοῦ μνήματος τὸ χῶμα σᾶς βαρύνει,
 Ἡ μὴ στερῆται καὶ σταυροῦ ἢ ζοφερά σας κλίνη;

Σιωπηλοὶ προσέρχονται καὶ ἄλλοι... τοῦ Κωλέττη
 Τὸ σύννον βλέπω βάδισμα ἐκεῖ δὲν εἶναι πλάνη.
 Μαυροκορδάτε, εἶσαι σὺ μετὰ τосαῦτα ἔτη·
 Ὅλον τῆς Λαύρας τὸ νεκρὸν στρατόπεδον ἐφάνη!
 Μὲ τὸν Ζαίμην προχωρεῖ ὁ Μεταξᾶς ἀκόμα.
 Συστρατιώτου ἔρχονται νεκροῦ νὰ ἴδουν σῶμα.

— Τόπον εἰς τὸν Πετρόμπεην, τὸν ἡγεμόνα, δότε,
 Τὸν νέον τεῦτον Πρίαμον περιφανιοῦς οἰκίας,
 Ὅστις τσοῦτους ἤρωας μᾶς ἔδωκεν, ὁπότε
 Ἄντήχ' εἰς πόντον καὶ ξηρὰν κλαγγὴ ἐλευθερίας!
 Εἰς τῆς Ἑλλάδος σπιθαμῆ δὲν εἶναι τὰ ἐδάφη,
 Ἢτις μὲ ἀῖμα τέκνου του γενναίου δὲν ἐβάφη.

Βαρὺς ὡς ὁ Ταύγετος, λευκόθριξ ὡς ἐκεῖνος,
 Ὁ Σπαρτιάτης προχωρεῖ λευκὴν σινδόνην φέρων,
 Κ' ὑπὸ ἀγίας στέφεται ἢ κόμη του ἀκτίνος·
 Σιωπηλῶς τὸ τέκνον του ἀσπάζεται ὁ γέρον.
 Καὶ ἄλλοι ζώνουσι νεκροὶ βραδέως τὸ φορεῖον....
 Κλίνατε γόνυ· ἔμπροσθεν εὐρίσκεσθε ἀγίων!

Γ'

Ποῦ, φαντασία, μὲ πλανᾷς; Φεῦ, τὸ ψυχρόν των χῶμα
 Δὲν τὸ ἀφίνουσι οἱ νεκροί· — εἶναι βαθὺ τὸ μνήμα —
 Καὶ ζῶντας μόνον θεωρεῖ τὸ σκυθρωπὸν μου ὄμμα
 Πρὸ τοῦ φερέτρου κύπτοντας μὲ τεθλιμμένον σχῆμα.
 Ἄκόμη ἐν ἀνοίγομεν περίλυποι μνημεῖον,
 Ἐνα εἰσέτι θάπτομεν ἐκ τῶν τριακοσίων!

Δὲν εἶναι ἄλλοι.... Ἐφυγον εἰς, εἰς· δὲν βλέπεις πλέον
 Καμπύλα ξίφη μ' αἵματα βαμμένα Μουσουλμάνων·
 Δὲν βλέπεις βῆμα πτερωτὸν καὶ μέλαν ὄμμα καῖον,
 Οὐδὲ λεόντων προτομάς καὶ σώματα πλατάνων!
 Ἐφυγον· δὲν ἠθέλησεν οὐδεὶς αὐτῶν νὰ μείνη.
 Καὶ τί ἠδύναντο μ' ἡμᾶς νὰ πράξωσιν ἐκεῖνοι;...

Ναί· τῶν μαχῶν ὁ στρόβιλος, ὁ Χάρων καὶ οἱ χρόνοι
 Ἐθέριταν τὴν γενεὴν τῶν νέων Μαρχθώνων·
 Τὴν φουστανέλλαν σήμερον ἢ λήθη σαβανόνει,
 Ἡ τὴν φοροῦν θεράποντες ὀπίσω δίφρων μόνον....
 Ἐκ τῆς μεγάλης στρατιᾶς τῆς Λαύρχς τῆς ἀγίας
 Ὅλιγ' ἀκόμη ἔμειναν ἐρείπια εὐκλείας!

Φεῦ· ὅσοι διεφύγατε τοῦ Χάρωνος τὸ ὄμμα,
 Μὴ ἔτι μᾶς ἀφίνετε, ἡμίθεοι πολέμου.
 Μένε, Κανάρη, μὲ ἡμᾶς, περίμενε ἀκόμα·
 Μὴ ἀποθνήσκης, Βέρη μου· μὴ φεύγης, Βαλτινέ μου!
 Μή, Γιάννη-Κώστα, τοὺς νεκροὺς συντρόφους σου ποθήσης,
 Καὶ μένε, Μήτσα, μὲ ἡμᾶς· Δαγκλιῆ, μὴ μᾶς ἀφήσης!

Ἄπερημῶθ' ἢ Ἀμζών.... Βαδίζουσα μὲ κόπον
 Καὶ μελανείμων ἔρχεται ὠχρὰ καὶ κουρασμένη.
 — Τόπον κ' εἰς τὴν Ἑλλάδα μας, κ' εἰς τὴν μητέρα τόπον!
 Φεῦ, ἢ Νιόβη τῶν ἐθνῶν περίλυπος προβαίνει....
 Ἀκόμη ἕνα ἔρχεται υἷόν της γὰ θρηνήση,
 Ἐνα Μαυρομιχάλην της νεκρὸν γὰ εὐλογήση.

Μαυρομιχάλην!... Διατί μυροβολοῦν τὰ χεῖλη

Τ' ὄνομ' αὐτὸ προφέροντα; καὶ μία λέξις μόνον

Πῶς νὰ ἐγκλείη δύναται τοσοῦτον ὕψος, φίλοι;

Μαυρομιχάλης! Σύνθημα ὀμηρικῶν ἀγώνων·

Παιὰν πολέμου, ὄνομα ὅπερ τὴν νίκην φέρει.

Ὁ δοῦλος θραύει τὰ δεσμὰ ἂν μόνον τὸ προφέρῃ!

Δ'

Φέρετε δάφνας, φέρετε, τὴν κλίνην του νὰ στρώσω·

Τὴν δάφνην ἔχουν οἱ νεκροὶ τῆς γενεᾶς του στρώμα....

Δότε μοι ἄνθη τοῦ νεκροῦ τὸν ὕπνον νὰ μυρώσω,

Καὶ μὴ τὸν τάφον κλείετε, προσμείνατε ἀκόμα!

Ἀφῆτέ τον καὶ μ' ὄμματα κλεισμένα ν' ἀτενίσῃ

Τὴν χήραν καὶ τὰ τέκνα του τὸ μνηῆμα πρὶν τὸν κλείσῃ

ὦ Χρόνε βέβηλε! τὸ πᾶν παραμυρφοῖς ἀπόνως·

Ἄφωνον ἤδη θεωρεῖς καὶ γηραλέον πτώμα

Τὸν νεκρὸν πολεμιστὴν ἐκεῖνον τοῦ ἀγῶνος,

Ὀν ἄλλοτε ἠτένιζες μ' ἐκθαμβημένον ὄμμα.

Φεῦ! ἄλλον εἰς ἀρήϊον τὸν εἶχες ἴδει σάλον,

Καὶ νῦν τὸν βλέπεις γέροντα, καὶ νῦν τὸν βλέπεις ἄλλον!

Δὲν εἶν' ἐκεῖνος, ὃν ποτε ἐγνώρισες παιδίον,
 Μὲ σῶμα λεύκης νεαρᾶς, μὲ μέτωπον πρωΐας,
 Ὅποτε εἰς τὸν Βόσπορον ἐντὸς στενωῶν φρουρίων
 Τὸν ἔκλειεν ὡς ὄμηρον ἢ τίγρις τῆς Τουρκίας·
 Ὅποτε σπάθην ἐρυθρὰν ἐμπρὸς του ἔθεᾶτο,
 Κ' ὑπὸ τοῦ ξίφους τὴν σκιὰν ἠσύχως ἐκοιμᾶτο!

Δὲν εἶν' αὐτός, ὃν ἄλλοτε γενναῖον νεανίαν
 Εἶχες ἰδῆ κ' εἰς Τρίπολιν νὰ ὀμηρεύῃ πάλιν,
 Πεινῶντα, γυμνητεύοντα εἰς φυλακῆς σκοτίαν,
 Διὰ ν' ἀνοίξῃ χεῖρ Θεοῦ τὴν μακαρίαν πάλιν.
 ὦ, τότε φλόγα ἔχυνε τὸ ἔφηβόν του βλέμμα,
 Κ' αἶγλη τὸν περιέβαλλεν ἀόρατος ὡς στέμμα!

Τὸν ἐνθυμεῖσθε σπεύδοντα γενναίως ν' ἀπωθήσῃ
 Τοῦ Νεῖλου τὸν κροκόδειλον, τὸν Ἰβραίμην, ὅτε
 Πᾶσιν τοῦ Πέλοπος τὴν γῆν ἐζήτει νὰ ροφήσῃ;
 ὦ, ἦτον ἄλλος ὁ νεκρὸς ὁ γέρων οὗτος τότε!
 Μὲ τὸν Ἥλιαν ἔτρεχε, τὸν τύπον τοῦ Βρασιῖδα,
 Καὶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὴν αὐτὴν ἐμάχετο ἀσπίδα.—

Ὅπισω πάλιν στρέψατε, ἀποθαμμένοι χρόνοι,
 Καὶ τὴν Ἑλλάδα φέρετε τῆς Κλείσοβας ὀπίσω.
 Ἄναστηθῆτε... τὸ παρὸν αὐτὸ μᾶς θανατόνει!
 Θέλω τὸν Γρίβαν νὰ ἰδῶ, τὸν Μάρκον νὰ γνωρίσω.
 Ὅπισω πάλιν στρέψατε, ἑνιαυτοὶ προδόται·
 Τὸν Κυριακούλην φέρετε, τὸν Ἰωάννην δότε...

Οἴμοι· τοιοῦτον ἐνεστὼς συντρίβει τὴν καρδίαν·
 Τὴν δόξαν τῶν πατέρων μας ἀγνώμων θάπτει λήθη.
 Χειμῶνα ἔχει ἡ Ἑλλάς καὶ νύκτα ἐνταφίαν....
 Εὐδαίμων, ὅστις τῶν νεκρῶν τὸν ὕπνον ἐκοιμήθη!
 Σιγᾶ τοῦ Πέλοπος ἡ γῆ, ὑπνώττει τὸ Αἰγαῖον,
 Ἀπέθανεν ἡ Ρούμελη καὶ δὲν ἀστράπτει πλέον...

ὦ Σπάρτη, Σπάρτη· σιδηρῆ ἐπλιῖτα τῶν Ἑλλήνων!
 Κραυγὴν ὀδύνης ἄφησε καὶ συννεφώσου πάλιν.
 Χῦνε, Εὐρώτα γηραιέ, τὸ ρεῦμά σου μὲ θρηνον·
 Ἔνα εἰσέτι θάπτομεν ἐδῶ Μαυρομιχάλην!
 Ἦδη τὸν ἤρπασεν ἡ νύξ τοῦ τάφου ἡ βαθεῖα.
 Εὐλογητὸς ὁ ὕπνος του κ' ἡ ἔγερσις γλυκεῖα!

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΗΓΟΥ

ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ

Ἐπεσεν, ἔπεσεν ἡ δρυς ἐκπληκτικῶς ἠχοῦσα,

Ὡς ἐκεῖ κάτω ἄλλοτε ἡ Ὀλυμπία στήλη·

Ἐπεσεν, ἔπεσεν ἡ δρυς κ' ἐδούπησε πεσοῦσα,

Κ' ὑπὸ τοῦ βάρους τὴν ὀρμὴν ἡ γῆ κατέστη κοίλη.

Μάτην ὁ Χάρων ἔπασχεν ἑπτὰ δεκάδας χρόνων

Μὲ δόλον ἢ μὲ πέλεκυν νὰ τὴν σωρεύσῃ κάτω.

Μάτην ἑπτάκις ἔπληξε τὸ δένδρον τῶν τυφόνων·

Ἡ δρυς δὲν ἔπιπτε χαμαί, ἡ δρυς δὲν ἐνιᾶτο.

Καὶ ἀνυψοῦτο ἕως χθῆς εἰς πείσμα τῶν κλυδώνων,

Ἐμπαίζουσα τὸν κεραυνόν, ἐμπαίζουσα τὸν χρόνον!

Καὶ ποῖος, ποῖος δύναται ἐδῶ νὰ ἐρωτήσῃ,

Τίς εἶν' ἡ δρυς; — Ἴδου αὐτὴ, ἐνώπιόν μας κεῖται·

Ἴδου, ἴδου κ' ἡ ἄβυσσος, ἥτις θὰ τὴν ῥοφήσῃ,

Τὸ μνημα, ὅπερ ἐν σιγῇ καὶ πόνῳ θεωρεῖτε....

Μὴ τὸ νομίζετε στενόν· τὸ χαῖνον αὐτοῦ στόμα

Ἐπ' ἄπειρον εὐρύνεται, τὸ πᾶν περιλαμβάνει,

Καὶ δὲν θὰ στενοχωρηθῆ τοῦ ἥρωος τὸ σῶμα....

Μὴ τὸ νομίζετε στενόν· χωρεῖ τὸν Μακρυγιάννη!

Πολλοὺς ἐχώρησεν αὐτό, πολλοὺς χωρεῖ ἀκόμα·

Εἶν' ἀνοιγμένος οὐρανὸς τοῦ μνήματος τὸ στόμα. —

Ἀφήσατε τὴν κρύαν γῆν, τὴν μαύρην γῆν ἀφήτε,

Κολοκοτρώνη, Βότσαρη καὶ Γρίβα καὶ Τζαβέλλα·

Ὅσοι ἐδῶ ὑπνώττετε, ἀνδρεῖοι, ἐγερθῆτε·

Πλησίον σας προσέρχεται καὶ ἄλλη φουστανέλλα!

Φεῦ, δὲν θ' ἀναγνωρίσετε τὸν Μακρυγιάννην πλέον·

Πενία, πόνος καὶ δεσμά, πικρῶν βασάνων πλήθος,

Ἡ τύχη τῆς πατρίδος του, τὸ μέλλον τῆς ἐκπνεόν,

Παρήλλαξαν τοῦ φλογεροῦ συντρόφου σας τὸ ἦθος!

Σὺ κἄν, ψυχὴ τοῦ τέκνου του, σὺ ἀναγνώρισέ τον,

Δὸς εἰς αὐτὸν ἓν φίλημα καὶ παρηγόρησέ τον.

ὦ, εἰς ἐπιπτε κρατῶν τὴν σπάθην εἰς τὴν χεῖρα,

Ὅτε ἀνέτρεπεν ὀρμῶν τὰς τάξεις τῶν τυράννων·

Ἄν θάνατον προσέφερε καὶ εἰς αὐτὸν ἡ μοῖρα

Μ' ἐν γιαταγάνι Ἀλβανοῦ, μ' ἐν βόλι Τουρκομάνων·

Ἐὰν προσήρχετο εἰς σᾶς θερμὸς ἐκ τοῦ ἀγῶνος,

Θὰ τὸν ἀνεγνωρίζατε, γενναῖοι σύντροφόι του!

Ἄλλὰ ἐπέζησε πολὺ· τὸν ἤλλαξεν ὁ πόνος,

Καὶ κατεστάθη ἄγνωστος ἢ ἀνδρική μορφή του.

Ὅταν ὁ λέων στερηθῇ τὴν χαίτην αὐτοῦ πλέον,

Μόλις ἀναγνωρίζεται πῶς ἦτο ποτὲ λέων.

Ἄλλ' ὄχι, ὄχι· ὁ Θεὸς τὸν ἤξευρεν ἐκεῖνον·

Ἐγνώριζε τὴν χεῖρά του· τῷ ἦτον ἀναγκαῖος.

Οἱ Βαυαροὶ ἐξύβριζον τὴν χώραν τῶν Ἑλλήνων,

Καὶ νέαν δόξαν εἰς αὐτὸν ἐφύλαττε καὶ κλέος...

Συσπῶν ὀργίλως τὰς ὀφρῦς τὸ τέκνον τοῦ Μαρτίου,

Ἐν βλέμμα πρὸς τ' ἀνάκτορα ἠκόντισε λαθραῖον,

Καὶ κλίνας, ὠνειρεύετο τὴν τρίτην Σεπτεμβρίου·

Ὅτε ἠγέρθη, ἢ Ἑλλάς δεσμὰ δὲν εἶχε πλέον.

ὦ, δόξα· μία του στιγμῆ, ἐν ὄνειρόν του μόνον

Ἐξύπνισε τὸν Ἑλληνα καὶ ἤλάττωσε τὸν θρόνον!

Πλὴν τίς σκηπτοῦχος λησμονεῖ τὸ κτύπημα;... Ὁ Ὅθων

Εἶχ' ἐρυθρὰν τὴν παρειὰν ἀπὸ τὸ ῥάπισμά του,

Κ' ἐπρόσμενε μ' ἐνδόμυχον καὶ λυσσαλέον πόθον,

Πότε νὰ δώσῃ καὶ αὐτὸς ἐν κτύπημα θανάτου. —

ὦ, ἡ καρδία θραύεται, σπαράσσει' ἡ καρδία,
 — Μὰ τὰ ἐπτά του τραύματα τὰ χαίνοντα ἀκόμα —
 Ὅτε ἀναλογίζεται, ὅτ' ἐνθυμεῖται ποῖα
 Ὑπέφερε μαρτύρια τὸ γηραιόν του σῶμα!
 Πλὴν μάτην τὸν ἐπέζον οἱ ἀνάνδροι ἐχθροὶ του·
 Ἐθραύετο τὸ σῶμά του καὶ ἤϋξαν' ἡ ψυχὴ του.

Ναί, μάτην τὸν κατέθλιβον μετὰ βαρβάρου λύσσης!
 Ποτὲ δὲν κατεβάλλετο ὁ μέγας πατριώτης·
 Πότε ρομφαίαν ἔφερε, πότε σκληρὰς ἀλύσεις,
 Ἐπαναστάτης σήμερον καὶ αὔριον δεσμώτης. —
 Πόλεμος ἢ μαρτύριον ὑπῆρξεν ἡ ζωὴ του.
 Δὲν ἤξευρε τί θὰ εἶπῃ ἐκεῖνος ἡσυχία·
 Ἐζήτει μάρτυρος σταυρὸν ἢ νίκην ἢ ψυχὴ του,
 Καὶ δύσπνοιαν τὸν ἔφερε καὶ βάρος ἢ δουλεία.
 Συνωμοσίας ἦτο νῦν μὲ λάμπεις ἀνταρσίας,
 Κ' ἔπαναστάτης κεραυνὸς κατὰ τῆς τυραννίας!

— Ἡμιθιανῆς, κατάκοιτος εἰς ἓν νοσοκομεῖον,
 Μὴ ἔχων ἄρτον πάντοτε, μὲ χεῖρας δεσμευμένας,
 Ἐξέπνεε τῶν τέκνων του μακρὰν καὶ τῶν οἰκείων,
 Μὲ σκότος εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, μὲ σκότος εἰς τὰς φρένας...

Κλίνετε γόνυ, ἀδελφοί, ἔμπρὸς τοῦ μαρτυρίου!

Πολλάκις τὸν ἐχλεύαζον εἰς τὸ ψυχρὸν του δῶμα,
 Καὶ μία χεὶρ κατάρρατος, καὶ μία χεὶρ ἀχρείου,
 Ἐξύβρισε τοῦ ἥρωος τὸ πρόσωπον ἀκόμα....
 Νὰ ξηρανθῇ ἡ χεὶρ αὐτοῦ, τὸ κρῖμα νὰ κηρύξῃ,
 Καὶ ὄφισ πᾶς της δάκτυλος νὰ γείνη νὰ τὸν πνίξῃ!

—

“Ὅτ’ ἡ ψυχὴ του ἄφινε τὸ κάτωχρον του στόμα,
 Ἐσείετο ὁ Παρθενῶν ὁ γέρων τεθλιμμένος,
 Νομίζων μίαν στήλην του πῶς ἔχανεν ἀκόμα,
 Κ’ ἐστέναζεν ἡ Ρούμελη, ἡ ἄλκιμος παρθένος!
 Καὶ ὅτε εἰς τὸ ἔλεος ἀφέθη τοῦ Κυρίου,
 Καὶ ἄπνουν πτώμα ἔπεσεν ὁ μάρτυς εἰς τὴν κλίνην,
 Ὁ τουρκομάχος Μάρτιος κ’ ἡ τρίτη Σεπτεμβρίου,
 Ἐλθόντες ἀπὸ τ’ οὐρανοῦ τὴν ἱεράν γαλήνην,
 Προσέκλιναν κ’ ἐφίλησαν τὸ παγωμένον σῶμα,
 Καὶ τὴν ψυχὴν του ἔφερον εἰς τ’ οὐρανοῦ τὸ δῶμα!

1864

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΠΙ Τῷ ΜΝΗΜΟΣΥΝῶ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ
ΧΡΗΣΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ

Α'

Πάλι νεκρώσιμος σκοπὸς ; Τραγοῦδι χάρου πάλι ;
"Αχ, δὲν ἀκούεται φωνὴ στῆ γῆ μας πλέον ἄλλη !
Πᾶν τὰ τραγοῦδια, πέρασαν τὰ νειάτα μας τὰ πρῶτα·
Τοῦ γαλανοῦ μας οὐρανοῦ ἐσθύσανε τὰ φῶτα.
Μαζῆ μὲ τὴν Ἑλλάδα τῆς κ' ἢ Μοῦσα ξεψυχάει,
Ἢ μιὰ χωρὶς ἓνα παιδί κ' ἢ ἄλλη χωρὶς Μάϊ.
Κατάρρα ἔχει σήμερα κι' ἀπὸ Θεοῦ καὶ μοῖρα,
Ὅποιος στὰ χέρια του κρατεῖ σ' αὐτὰ τὰ χρόνια λύρα !
Χαρὰ σ' ἐκείνους ποῦψαλλαν στῆς Κλείσοβας τὴ χάρι,
Καὶ τὸ σκοπὸ μὲ τὸ κουπί ταιριάζαν τοῦ Κανάρη....
Τὸ χάρο, Μοῦσα, σήμερα στῆ γῆ αὐτὴ δουλεύεις·
Στῆ ξενητεῖα δίνεις ζωὴ, στὰ ξένα ζωντανεύεις.
Ἐδῶ, μονάχα τῆς ἰτιᾶς σ' ἀρέσει τὸ στεφάνι,
Τὸ κοιμητῆρι τ' ἅγιο, τοῦ χάρου τὸ λιβάνι.
Γι' αὐτὸ σὲ τάφους μὲ πλανᾷς τὴ νύχτ' ἀγαπημένους,
Καὶ πικρατῶ τοὺς ζωντανοὺς καὶ ζῶ μ' ἀποθαμμένους.

Β'

"Αχ, ἤλθαν χρόνια δίσεχτα καὶ μῆνες ὠργισμένοι·

"Ἐχει χειμῶνα ἢ 'Ελλάς καὶ μέσ' στήν ἄνοιξί της.

'Ακόμα καὶ ὁ 'Απρίλης της συννεφιασμένος μπαίνει

'Απ' τὸν καιρὸ ποῦ ἐσκούριασε στή θήκη τὸ σπαθί της....

Γυρίστ' ἐκεῖ ποῦ καίγεται ἀκοίμητο κανδηλί,

Νὰ ἰδοῦμε τὴν 'Ελλάδα μας—ὄχι αὐτὴ—τὴν ἄλλη,

Σὲ νύκτῃ φτερωτὸ κουπί, σὲ κλέφτῃ κχυροφύλλι·

Πᾶμε νὰ ξαποστάσωμε στῆς μάνας τὴν ἀγκάλῃ.

'Αλλοίμονο· τώρα γι' αὐτὴν κανένας δὲ ρωτᾷει,

Καὶ μὲ τοῦ Μάρτη τοὺς νεκροὺς κοιμᾶται πλάϊ πλάϊ.

Τὴν κεφαλὴ στοῦ τάφου τοὺς στηρίζει τὸ λιθάρι,

Καὶ ζῆ στὸ μάτι τ' ἄσβεστο ἀκόμα τοῦ Κανάρη.

"Όταν κ' ἐκεῖνο σφαλισθῆ, ὅταν σβυσθῆ κ' ἐκεῖνο,

Νεκρὸ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ θὰ κυλισθῆ τὸ κρίνο!

Γ'

'Ελάτε πάλι νεκρικὸ ν' ἀρχίσωμε τρχγοῦδι,

'Ελάτε.... γέροι καὶ παιδιὰ μὲ πικραμένο βῆμα,

Φέρτε μου δάφνη, φέρτε μου τ' ἀθάνατο λουλοῦδι,

Γέρου αἰτοῦ νὰ βάνωμε νεοσκαμμένο μνημια.

Κι' ἂν τώρα δάφνη καὶ ἀνθοὺς ἢ γῆ μας δὲν γεννάη,

Στὸ κοιμητήρι σύρετε κ' ἐκεῖ θὰ βρῆτε Μάϊ.

Φέρτε λουλούδια, φέρετε· κομμάτι κουρασθήτε·
 'Ακόμα λίγο, κι' απ' αὐτὸν τὸν κόπο θενὰ βγῆτε!
 'Εἰκεί, ποῦ θάψαμε προχθὲς τὸ γέρικο λειοντάρι,
 Σκορπίστε δάφναις, ρίξτε κυπαρισσιοῦ κλωνάρι·
 'Απὸ τὴν Πόλι γιασεμί κι' ῥόδ' απ' τὴν 'Αθήνα,
 Μυρτιαῖς ἀπὸ τὴν Κάρυστο, απ' τὸ Χαϊδάρι κρίνα,
 'Απ' τὸ Λασιθί ἀμάραντο, κ' ἀπὸ τὸν Παρθενῶνα,
 Ποῦ ὁ Κιουτάγιας ἔζωνε, ὀλάκερο δαφνῶνα!

▲

Σὲ ἄλλαις μέραις καὶ καιροῦς καὶ σ' ἄλλα, σ' ἄλλα χρόνια,
 Χέρια μὲ χέρια ἢ Σκλαβιὰ καὶ ἢ 'Ελευθερία
 Νύχτα καὶ μέρα πάλαιβαν σὲ μαρμαρένι' ἀλώνια,
 Σὲ πέλαο καὶ σὲ στεριά, σὲ κάθε γῆς γωνία.
 Πότε αἰμάτονε ὁ σταυρὸς καὶ πότε τὸ φεγγάρι,
 Κ' ἔτρεμ' ὁ κόσμος στὴ φρικτὴ αὐτὴ μονομαχία.
 Λεπίδα μιὰ δὲν ἔμεινε θαμμένη στὸ φηκάρι·
 "Αχ, τέτοιο πόλεμο κάμμια δὲν εἶδε ἱστορία!
 'Ἦταν ἀντάρα τὰ βουνά, ἢ θάλασσα καμίνι,
 Κ' ἔμοιαζ' ἢ μάχη τὴ νυχτιὰ τὴ φεβέρη ἐκείνη,
 Ποῦ βαρεθῆκαν κ' ἤλθανε ἀλύπητα στὰ χέρια
 'Ο εὐρανὸς κ' ἡ κόλασι, τὸ σκότος καὶ τ' ἀστέρια!
 Πόσα γενῆκαν δράματα στὸ δράμα τὸ μεγάλο,
 Πόσα γενῆκαν θαύματα τὸ ἐν' ἀπάνω στ' ἄλλο,

Πόσοι ἐδάγκασαν τὴ γῆ καὶ πόσο αἷμα ἐχύθη,
 Αὐτὸ γνωρίζει ὁ Θεός· ἀπ' ἄλλον δὲν μετρήθη!
 Μέσ' στὴν ἐφτάχρονη νυχτιά, τὴν ἄσωστη ἐκείνη,
 Κάνενας δὲν ἐγνώρισε ἀκόμα τί ἐγίνη....
 "Ἡλιον ἢ γῆ μας τὸν καιρὸ ἐκεῖνο δὲν ἐχάρη"
 Μαυρίζαν ὄλα· — οὐρανὸς καὶ θάλασσα καὶ λόγγοι,
 Κ' ἔδινε φῶς κἀμμιά φορὰ τὸ χέρι τοῦ Κανάρη,
 Κ' ἐφώτιζε τῆς νύχταις μας κἀνένα Μισολόγγι!

Ε'

'Απὸ ἐκείνη τὴ γενειά, καὶ ὄχι ἀπὸ τούτη,
 Εἶν' ὁ νεκρός μου, ποῦ προχθὲς ἐσκέπασε τὸ χῶμα'
 Τὸν βάφτισ' ἢ 'Ελευθεριὰ σὲ φλόγα καὶ μπαροῦτι,
 Καὶ τ' ἔνομά του ἔλαβε ἀπ' τῆς Θεᾶς τὸ στόμα.
 'Ακόμα μύριζε σκολειό.... Μὲ τὸ πλατὺ φηκάρι
 Ἔνας ἀτλῆς τὸν χτύπησε στὴν Πόλι μιὰ ἡμέρα,
 Κ' εὐθὺς τὸ λειονταρόπουλο ἐγείνηκε λειοντάρι·
 Ὅπισω δὲν ἐγύρισε, δὲν κλαύθη στὸν πατέρα.
 Ἡῦρε καράβι, ρίχθηκε στὴν πρῶρα σὰ ξηφτέρι,
 Κ' ἐδρόσισε τὰ σπλάγχνα του σ' ἐλεύθερο ἀγέρι!
 Πριχοῦ νὰ σδύση τῆς ντροπῆς ἢ κοκκινιάδ' ἀκόμα,
 Σταυροῦ σημάκι κι' ἄρματα στὸ Φάληρο ἐχαιρέτα·
 Στῆς Σαλαμίνας πάτησε τὸ μυρωμένο χῶμα,
 Κι' ἀπ' τοῦ Φαβιέρου δέχθηκε τὸ χέρι μπαγιονέττα.

Ἐκείνη ξέρει μοναχὰ καὶ τοῦ ἐχθροῦ τὰ στήθη,
 Ἄν τὸ φηκάρι τὸ πλατὺ τοῦ Τούρκου ξεδικήθη!
 Μιὰ δὲν ἀκούσθη σάλπιγγα, οὔτ' ἓνα τουμπελέκι,
 Φαβιέρος δὲν γροικήθηκε, δὲν ἀνοίξε τουφέκι
 Χωρὶς ἢ μπαγιονέττα του ν' ἀστράψη, νὰ ματώσῃ·
 Σὰ ζωντανὴ ἐχτύπαε, ψυχὴ τῆς εἶχε δώσει.
 Μέσ' στὴ μαυρίλα τοῦ ἐχθροῦ ἢ λάμψι τῆς ἐπέτα,
 Ἔλεγε « Χρῆστο » κ' ἔλεγε μαζῆ καὶ μπαγιονέττα...
 Ἀδελφωμένος μὲ σπαθὶ καὶ κλέφτη καρυοφύλλι,
 Κρατούσε στὸν κατακλυσμὸ τοῦ Μάρτη τὸ μεγάλο
 Τὴν μπαγιονέττα στὸ δεξί, στ' ἀριστερὸ κονδύλι,
 Κ' ἔγραφε ὅ,τι ἔκανε τὸ ἓνα χέρι τ' ἄλλο. —
 Τραγοῦδα, Μοῦσα, τὸ γλυκὸ καὶ θλιβερὸ τραγοῦδι,
 Δὸς μου γιὰ τὸ στεφάνι του καὶ δεῦτερο λουλοῦδι.

ΣΤ'

Ἀνάφτει, καίει ἢ Κάρυστο καὶ μιὰ φωτιά εἶν' ὅλη·
 Τὰ τόπια πέφτουν σὰ βροχὴ, σὰν χάλαξα τὸ βόλι.
 Ἄχ, τὸ φεγγάρι τ' ἄπιστο ματόνει τὸ σταυρὸ μας,
 Καὶ μοίρας ἄδικο σπαθὶ χαλνᾷ τὸ Τραχτικὸ μας!
 Ἀπάνω, κάτω, πίσω, μπρός, ὁ χάρος δρεπανίζει,
 Καὶ τοῦ Φαβιέρου τὰ παιδιὰ ἐδῶ κ' ἐκεῖ σκορπίζει.
 — Ποιὸς εἶν' ὁ νειὸς, ποῦ γίγαντα σηκώνει λαβωμένο,
 Τὸ καρδάκι τὸ μικρὸ κολώνη φορτωμένο;

Εἶν' ὁ νεκρός, ποῦ σήμερα τ' ἀνάβομε κανδηλί,
 Λοχίως τότε τρυφερός, στῆς νειότης τὸν Ἀπρίλη.
 Τὸ λοχαγὸ του ἔρριξε λαβωματιὰ στὴ σκόνη·
 Δὲν τὸν ἀφίνει νὰ χαθῆ, σὰν πύργος μπρὸς του στέκει.
 Τὸν Τοῦρκο ποῦ τὸν πλήγωσε μὲ κοντακιὰ ξαπλώνει,
 Κι' ἀπάνω σ' ἄλλον, δεύτερο, ἀδειάζει τὸ τουφέκι,
 Καὶ φεύγει μὲ τὸ λοχαγὸ στὸν ὦμο, σὰ λειοντάρη,
 Ὅποῦ φωτιά στενοχωρεῖ, τουφέκι καὶ κοντάρι....
 Φεύγει καὶ στέκει' τρεῖς φορὰς στὸ δρόμο γονατίζει,
 Καὶ τρεῖς ἀτλίδες εἰς τῆς γῆς τὸν κορνιαχτὸ γκρεμίζει.
 Καὶ τρεῖς τοῦ σκάβουν τὸ κορμὶ λαβωματιαῖς, μὰ πάλι
 Κρατεῖ στὰ δόντια τῆ ψυχῆ, τὸ φίλο στὴν ἀγκάλη
 Καὶ φθάνει πέρα!... Δύσκολα ὁ χάρος ἐνικοῦσε
 Τὰ χρόνια καίνα τὰ παιδιὰ τοῦ Μάρτη σὰ χτυποῦσε.
 Κόκκαλο εἶχε στὴ ψυχῆ τὸ κάθε παλληκάρη,
 Καὶ δὲν πεθαίναν σὰν κ' ἐμᾶς ὁ χάρος πρὶν μᾶς πάρη!—
 Τραγοῦδα, Μοῦσα, τὸ γλυκὸ καὶ θλιβερὸ τραγοῦδι,
 Καὶ μ' ἕνα τρίτο μύρωσε τὸν τάφον του λουλοῦδι.

Ζ'

Στῆς Ἀθηναῖς ἐπάλαιβαν τῆ γῆ δυὼ παλληκάρια,
 Δυὼ ἄγρια κι' ἀγέννητα στὴ δύναμι λειοντάρια·
 Ἴσια στὰ δόντια, στῆς καρδιάς τὸ πλάτος καὶ στὸ νύχι,
 Ἴσια στὴ δύναμι τοῦ νοῦ, μὰ ἔχι καὶ στὴν τύχη....

Κιουτάγια τῶνα κράζανε, Καραϊσκάκη τ' ἄλλο,
 Καὶ νύχτα μέρα μὲ θυμὸ ματόνουνταν μεγάλο.
 — Πεινοῦσε τότε ὁ Παρθενῶν, τοῦ Περικλῆ ἢ γέγνα,
 Ἄπο μπαροῦτι... Μυρμηγκιὰ τουρκιᾶς τὸν ἐσφαλοῦσε·
 Σὰν ὄφις ἢ Ἀρβανιτιὰ τὸν εἶχε κυκλωμένα,
 Μ' αὐτὸς δὲν παραδίνουνταν, μὲ πέτραις πολεμοῦσε.
 Στὸν Καραϊσκό ἐπίστευε καὶ στὸν Θεὸ ἐθάρρει·
 Καὶ μιὰ νυχτιὰ, μεσάνυχτα, μὲ τὸ χλωμὸ φεγγάρι,
 Βουδὴ, μὲ βῆμα φτερωτό, μπαροῦτι φορτωμένη,
 Μιὰ φοῦχτα μόνη Ταχτικοῦ, ὀλίγοι διαλεγμένοι,
 Μὲ τὸ Φαβιέρο μέτωπό, τὸ σάκκο τους στὸν ὦμο,
 Ἄνοιξαν μέσ' ἀπ' τὸν ἐχθρὸ τὸν κοιμισμένο δρόμο
 Κι' ἀνέβαιναν.... Φωτιὰ κάνεις δὲν εἶχε στὸ τουφέκι·
 Ἐβγάλανε τὴν ἀστραπὴ ἀπὸ τ' ἀστροπελέκι.
 Σὰν ἓνα μαῦρο σύννεφο ὁ λόχος ἐπερπάτει
 Μέσ' ἀπὸ Τούρκους κι' Ἀλβανούς· κάνέννας δὲν ξυπνοῦσε·
 Ἐνας δὲν ἀνοιξεν ἐχθρὸς τὸ χυλωμένο μάτι,
 Ἦ κι' ἂν τὸ ἀνοιγε κάνεις, γιὰ πάντα τὸ σφαλοῦσε....
 Κκι' δίχως μπαγιονέττα μιὰ νὰ χάση ὁ Φαβιέρος,
 Ἄπο μπαροῦτι χόρτασε ὁ Παρθενῶν ὁ γέρος!
 — Δὲν ἔλειπες στή φοβερὴ καὶ ἄγρια κείνη ὥρα,
 Ἦσουν κ' ἐκεῖ, Βυζάντιε, ποῦ μνημονεύω τώρα.
 Αἶ, ὅσα σήκωσες σπυριὰ μπαροῦτι μέσ' στὸ σάκκο,
 Τόσκις μυρτιαῖς στὸν τάφο σου ν' ἀνθίζουν, Γέρο-δράκο!

II'

Ρίξτε ἀπ' τὰ λουλούδια του κι' ἄλλο λουλουῖδι, κι' ἄλλο

Στὴ γῆ π' ἀποκοιμήθη·

Τὴν ὕστερη παλληκαριά τοῦ Χρήστου μου θὰ ψάλω. —

Χιλιάδες Τοῦρκοι πολεμοῦν στὸ ἔρημο Λασιθί.

Χάρος καὶ μοῖρα κι' ἀριθμός, οἱ τρεῖς ἀνταμωμένοι,

Βαροῦνε τὴν Ἐλευθεριά κ' ἡ Κρήτη μας πεθαίνει.

Σπαθὶ δουλεύει μοναχά, δὲν πέφτει πλιὰ τουφέκι·

Λαμπκοπάει ἀστραπὴ χωρὶς ἀστροπελέκι!

Ἄσ' ἓνας εἴκοσι χτυπᾷ καὶ εἴκοσι τὸν ἓνα·

Τὰ παλληκάρια μας κρατεῖ ὁ Χάρος μαντρωμένα....

Ἄχ, ἓνα τῆς ἐλευθεριάς παιδί δὲν θ' ἀπομείνη!

Ποιὸς τῶπε;... Ἡ θολὴ ματιὰ τοῦ Βυζαντιοῦ χύνει

Δάχρυ καὶ λάμψη φτερωτὴ, καὶ κράζει θυμωμένα·

« Ἐδῶγα τοῦ Μάρτη τὸ σπαθί, μπροστὰ Εἰκοσιένα! »

Καὶ ξεσπαθώνει, ῥοβολᾷ· σὲ ρεμματιὰ κρεμιέται·

Ἄσ' γυιὸς του τὸν ἀκολουθεῖ καὶ λίγοι διαλεγμένοι·

Σὰ γλάρος μέσα στὸν ἐχθρό, σὰ θύελλα πετιέται,

Καὶ μιὰ στιγμή ὁ πόλεμος καὶ ἡ σφαγὴ σιωπᾷνε.

Μὰ μιὰ στιγμή!... Τὸ χέρι του τὸν ἀναψε καὶ πάλι,

Καθὼς ἀνάφτει τὴ φωτιὰ βοριάς κι' ἀνεμοζάλη. —

Ἄ! ὅσους τότε γλύτωσε τῆς Λαύρας τὸ λειοντάρι

Ἄπ' τοῦ σπαθιοῦ τὸ στόμα,

Ὅσαις μινούλαις ἤϋρανε ἀπ' τὸ σπαθί του χάρι,
 Τόσα ν' ἀνοῦν τριαντάφυλλα στοῦ τάφου του τὸ χῶμα!

.....

Σώπασε, Μοῦσα, σώπασε· τὸ μοιρολόγι πάψε·

Ἐμᾶς ποῦ κλέβομε τὸ φῶς καὶ νεκροζοῦμε κλάψε.

Ἐμᾶς, ἐμᾶς!... Γιὰ τὰ παιδιὰ μὴ θλίβεται τοῦ Μάρτη·

Γιὰ τοὺς τραχόσιους δάκρυο δὲ χύθηκε στὴ Σπάρτη....

Μὴν κλαῖς τὸ Χρῆστό μας νεκρό· στὸ κρύο τῶρα μνηῆμα

Κοιμᾶται κι' ὄνειρεύεται· κάνεις μὴ τὸν ξυπνάη.

Μὴν κόβης ἔνειρο νεκροῦ· εἶναι μεγάλο κρῖμα·

Ὁ Γέρο-Χρῆστος πέθκανε, ὁ Γέρο-Χρῆστος πάει!

Πάει ψηλὰ στὸν οὐρανὸ κι' αὐτὸς νὰ λημεριάση

Ἐκεῖ ὅπου λημέριασε τοῦ Μάρτ' ἢ φουστανέλλα·

Τὴν κατακουρασμένη του ψυχὴ νὰ ξεκουράση

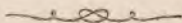
Στὸ πλάγι τοῦ Φαβιέρου του, στὴ σκέπη τοῦ Τζαβέλλα·

Ἀπάνω ἐκεῖ, ποῦ ἢ Ἑλλάς ἀνέβη κ' ἢ ψυχὴ της·

Ἐδῶ, βογγάει τὸ μνημᾶ της καὶ λυώνει τὸ κορμί της.

— Ἀφῆτέ τον νὰ κοιμηθῆ· κάνεις μὴ τὸν ξυπνάη·

Ὁ Γέρο-Χρῆστος πέθκανε, ὁ Γέρο-Χρῆστος πάει!

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΠΙ Τῷ ΜΝΗΜΟΣΥΝῶ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ ΣΟΥΤΣΟΥ

Α΄

ὦ φίλοι, τοῦ πατρός μου χθές ἐκάλυφα τὸ ὄμμα,

Ἐκτόμην χθές ἐφίλησα τοῦ τάφου του τὸ χῶμα

Κ' εἶν' αἱ ἰδέαι μου ὠχρα! ὡς ἡ ὠχρὰ μορφή μου,

Καὶ μύρη πᾶσα σκέψις μου καθὼς καὶ ἡ στολή μου.

Ἄπο τοὺς τάφους ἔρχομαι· ἔχω τραχεῖς τοὺς τρόπους,

Καὶ ἀτενίζω μ' ἐκπληξιν τὸ φῶς καὶ τοὺς ἀνθρώπους....

ὦ φίλοι! ἂν ὡς ἀηδῶν μολπήν δὲν διαχύσω,

Ἐξεύρω ὅμως νὰ πονῶ, γνωρίζω νὰ θρηνησω,

Κ' ἐν λύρα εἶμαι συγγενῆς τοῦ Βάρδου τοῦ ἀγῶνος,

Ὡς εἶναι καὶ ἡ γελιδὼν μετὰ τῆς ἀηδόνας.

Δός, δός, ὦ Μοῦσα, δύναμιν εἰς ἀσθενῆ καρδίαν·

Χήρα τοῦ Σούτσου, θέρμανε τὸν ψάλτην νεανίαν!

.....
.....

B'

Πολέμου ἦναιπτε πυρὰν λησιμονημένη κόρη,
 Ἄρμακτωλοὶ κατέβαινον γοργοὶ ἀπὸ τὰ ὄρη,
 Κ' ἐφύσων, καὶ πυρκαϊὰν ἐποίουν τὴν πυρὰν της·
 Πυρῆτις ἦτον ἢ Ἑλλάς καὶ πῦρ ὁ Ὑψηλάντης!
 Ἦρχιζε δρᾶμα ὁ σταυρὸς καὶ τὸ σπαθὶ ὠραῖον·
 Ἦ Στερεὰ ἐσειετο, ἐβόα τὸ Αἰγαῖον,
 Τοὺς σκύμνους του ἀπέστελλεν ὁ Ταυγέτης ὄλους,
 Ὁ Πίνδος ἔβρεχε θρασεῖς τοῦ ξίφους ἀποστόλους,
 Κ' ἢ Κιάφα δὲν ἀπέμενεν ὀπίσω ἢ τραχεῖα,
 Καὶ ἀνεφάν' εἰς τὴν σκητὴν ἢ Λαύρα ἢ ἀγία!
 Παιᾶνας ἤκουες ἐδῶ καὶ κρότους ἐκεῖ κάτω,
 Τὸ ἔθνος ἀνεγείρετο, ἐκτύπα κ' ἐκτυπᾶτο,
 Καὶ Τούρκους κ' Ἑλληνας παντοῦ συνήνονεν ὁ Ἄρης...
 Στρατοὺς ὁ Φλέσσας ἔκαιε καὶ στόλους ὁ Κανάρης,
 Κ' ἐπρόσμενε μὲ θυμασμοῦ σιγὴν ἢ Ἑσπερία·
 Ἦκούσθη τότε ἄγνωστος ἐξαίφνης μελωδία,
 Κ' ἐφάν' εἰς τὰ στρατόπεδα μ' ἐνθουσιῶδες ὕφος
 Ἦφηβος βάρδος, μὲ χρυσὴν κιθάραν καὶ μὲ ξίφος!
 Ἦπὸ τοῦ ἐνδομύχου του πυρὸς οἱ ὀφθαλμοὶ του
 Ἦξήστραπτον, κ' ἢ ἀνδρική ἀνέμελπε φωνὴ του
 Τὰς μάχας, τοὺς θριάμβους μας, τὰ ἔργα τ' ἀνδροφόνια,
 Καὶ ὄλον τὸν ἐπταετῆ ὠραῖόν μας ἀγῶνα.

Εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἠ' Ἑλλάς τὸν Ῥήγγαν ἐνθυμεῖτο,

Πυρῖτις καὶ κλαγγὴ μυχῶν στρῶσφῆ τοῦ πᾶσα ἦτο.

Ἐνόμιζες ὅτι κτυπᾶ καὶ ἔχει ὅτι φάλλει.

Ἄ, τί ἁγία ἐποχὴ, τί ἐποχὴ μεγάλη...

Καὶ ἔφαλλε, κ' ἐθέρμαινε τὰ στήθη μας ἠδέως.

Τίς ἦτον, τίς;... Ἕλληνα αὐτὸ δὲν ἐρωτᾶ βεβαίως!

Δὲν θέλω εἶπει τὸννομα τοῦ Σούτσου εἰς ἐκεῖνον·

Γνωστὸν εἰς ὅλας τὰς ψυχὰς ὑπάρχει τῶν Ἑλλήνων. —

Γ'

Κατόπιν, ὅτ' ἐθέσαμεν τὴν σπάθην εἰς τὴν θήκην,

Καὶ τοῦ πολέμου λάφυρον ἠρπάσαμεν τὴν νίκην,

Κ' ἦλθεν ὁ Ὅθων κ' ἠ' Ἑλλάς ὑπέστη πάθη τόσα,

Ἐκεῖνου πάλιν ἤστραψε κ' ἐβρόντησεν ἠ' γλῶσσα!

Ὁ Σούτσος πρῶτος ἔρριψε τὸ ξινομάχον δόρυ,

Κ' ἐμονομάχει κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν ἐστενοχώρει.

Ἐπιπτε καὶ ἠγείρετο, ἐκτύπα κ' ἐκτυπᾶτο,

Ἐφευγεν, ἐπανάρχετο, ἀλλὰ δὲν ἐνικᾶτο!

Μ' ἀλύσεις τὸν ἐδέσμευον, ἐκτύπα μὲ ἀλύσεις·

Εἰς τὰς εἰρικτὰς τὸν ἔρριπτεν ὁ ξένος μετὰ λύσσης,

Πλὴν τὰς εἰρικτὰς τοῦ εὐγενῆ καθίστα προμαχῶνα,

Κ' ἐξηκολούθει πολεμῶν τὸν ἄνισον ἀγῶνα.

Κ' ἔγραφεν ἔπη φλογερά κ' ἐπρότεινε τὰ στήθη.

Λιθοβολῶν τὸν Βαυαρὸν μὲ τοῦ λαοῦ τὰ πλήθη.

Δ'

ὦ νεολαία, ἕως χθὲς μὲ δάφνην ἔστεμμένη,
 Πλὴν σήμερον ἀπόμυχρος καὶ δολοφονημένη·
 ὦ νεολαία, ἀδελφὴ καὶ συνηλικιωτίς,
 Ποσάκις μᾶς διήγειρεν ὁ εὐγενὴς δεσμώτης....
 Πόσα, ὦ, πόσα εἰς αὐτὸν ὀφείλομεν οἱ νέοι!
 Πῦρ ἦτο πᾶσα λέξις του καὶ πῦρ ἀκόμη πνέει.
 Φεῦ, ἐνθυμείσθε;... Ἐποχὴ ὠραία ἦτον ὅτε
 Εἴμεθα ὅλοι ἀδελφοὶ καὶ ὅλοι συνωμόται....
 Τὰ ἔπη του συνήρπαζον τὴν νέαν μας καρδίαν.
 Τὸν Λεωτσάκον ἔφερον εἰς σύνοιαν βαθεῖαν·
 Ὁ Περικλῆς μας τὴν λαβὴν τοῦ ξίφους του ἐκράτει,
 Καὶ τοῦ Σκαρβέλ' ἡ πτερωτὴ νεότης ἐκυμάτει!
 Ὅποῖον ψάλτην ἡ πατρίς ἀπώλεσεν, ὅποῖον,
 Καὶ ποῖον τῷ ἐδώκαμεν τῶν ἄθλων του βραβεῖον!
 Τοιαύτη εἶναι πάντοτε τῶν ποιητῶν ἡ μοῖρα·
 Εἰς ὅλους δίδει, κ' εἰς αὐτοὺς ἔχει κλειστὴν τὴν χεῖρα.
 Ἄφου ἐσάλευστε δεινῶς τοῦ Ὄθωνος τὸν θρόνον,
 Ἄπέθανε φερέοικος, ἀπέθανε παγόνων,
 Κ' εἰς χώραν ξένην ἐπαιτῶν ἀγνώριστον μνημεῖον,
 Εἶπε « Πατρίς! » κ' ἐξέπνευσεν εἰς ἓν νοσοκομεῖον!

Ε΄

Τώρα, ὑπὸ τὴν ζοφερὰν καὶ κρύαν γῆν κοιμᾶται·

Κοιμᾶται ὁ ἀκρίμητος, ὁ Πλάνης δὲν πλανᾶται....

ὦ, πῶς τὸ μαῦρον χῶμά του, ὦ, πῶς θὰ τὸν πιέζη!

Δὲν τὸν ἐχώρει ἅπατα ἡ γῆ ὁπότεν ἔζη,

Καὶ τώρα εἰς ἓν φέρετρον ἐξαπλωμένος κεῖται·

Ἄλλὰ τὴν φίλην του κ' ἐκεῖ Ἑλλάδα ἐνθυμεῖται.

Ἀνήσυχον σαλεύεται τοῦ τάφου του τὸ χῶμα·

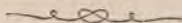
Κρατεῖ ὁ πόθος ἀνοικτὸν τὸ ἄγρυπνὸν τοῦ ὄμμα....

Καὶ τότε μόνον θὰ κλεισθῆ, ὁπότεν τὴν ἀγίαν

Ἀνοίξωμεν Σοφίαν.

— Πότε τὸ ὄμμα θὰ κλεισθῆ τοῦ ψάλτου σου, Θεέ μου,

Καὶ ὁ Ναός σου θ' ἀνοιχθῆ εἰς θύελλαν πολέμου;...

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟΝ ΠΟΙΗΤΗΝ

II. ΣΟΥΤΣΟΝ

« Ὁ Ὀδοιπόρος πέρασε! »

Ἡ ἀηδῶν τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος ἐκοιμήθη,
Καὶ σιωπὴ εἰς τῶν Μουσῶν τὴν χώραν διεχύθη.
Τὸ ἄσμα τὸ διακοπὴν τίς θ' ἀναλάβῃ τώρα;
Κάνεις! — Φεῦ, ἄλλου ἔαρος νὰ ἔλθῃ πρέπει ὦρα,
Ἄλλῃ Ἑλλάς, ἄλλοι καιροί... Εἰς σιωπὴν χειμῶνων
Τὸ ἄσμα δὲν ἀκούεται ποτὲ τῶν ἀηδόνων.

Στεῖρα κοιμᾶται ἡ Ἑλλάς ἐμπνεύσεων ἀγίων!
Εἰς δούλον ὁ Ἀλέξανδρος ἐσίγησε μνημεῖον,
Τοῦ Ζαλοκώστα ὀρφανὴ ἀπέμεινε ἡ λύρα,
Κ' ἡ τελευταία, σιωπᾶ τοῦ Ὀδοιπόρου χήρα...
Τίς θὰ τὰς λάβῃ; τίς ποτὲ καθὼς αὐτοὶ θὰ ψάλῃ;
Εἰς τὴν Ἑλλάδα ποιηταὶ μὴ δὲν ὑπάρχουν ἄλλοι;

Ἴσως ὑπάρχουν, πλὴν σιγοῦν... Φεῦ, ὑλακαὶ κομμάτων

Ἐγείρονται, καὶ πνίγουσι τὸ μέλος τῶν ἀσμάτων.

Ἡ ἔμπνευσίς των δειλιά τὰ χεῖλη των ν' ἀφήσῃ·

« Σιώπα! » λέγουν, ἂν κανεῖς τολμᾶ νὰ κελαδήσῃ.

Καὶ σιωποῦν, καὶ θνήσκουσιν εἰς λήθην καὶ σκοτίαν.

Ἄ, θέλει τῶν συγχρόνων του ὁ ψάλτης τὴν θωπεῖαν!

Εἰσέτι δὲν θὰ ἔκλειε τὸ ἔμπνευσμένον στόμα

Ὁ τελευταῖος ἀοιδός... εἶχε φωνὴν ἀκόμα,

Καὶ κύκνεια ἠτοίμαζεν ἢ λύρα του νὰ ψάλλῃ·

Ἄλλ' ἢ ἀγνωμοσύνη μας τὸν εἶχε καταβάλει,

Ἄλλὰ τὸν κατεσύντριψεν ἢ νόσος κ' ἢ ὀδύνη,

Κ' ἠγνώνει ποῦ τὴν κεφαλὴν τὴν ἔμμουσον νὰ κλίνη.

Δὲν πάσχει πλέον, δὲν πεινᾷ ὁ Ἕλλην Λαμαρτίνος·

Ἀνάγκην ἔχει ὕδατος ὁ μαρκαμένος κρίνος;

Φεῦ, εἶναι τῶρα εὐτυχής· εἶν' εὐτυχής, διότι

Δύναται νῆστις ὁ νεκρὸς ἠσύχως νὰ ὑπνώττη.

Κοιμᾶται ἤδη τὸ σεπτὸν τῆς εἰμαρμένης θύμα·

Φιλανθρωπότερον ἡμῶν, τὸν ἔσωσε τὸ μνήμα!

Κ' εἴμεθα Ἔθνος, κ' ἔχομεν τοσαύτας ἀξιώσεις

Πολιτισμοῦ.... ὁ κομπασμὸς δὲν λείπει ἐκ τῆς γλώττης!

Ἐνώπιόν μας βάρβαρος κ' ἡ Δύσις εἶν' ἀκόμα·

Ἄλλὰ οὐδεὶς ἐγνώριζε τὸ πενιχρὸν τοῦ δῶμα,

Οὐδεὶς τῶ ἔδωκε ποτὲ μικρὰν παρηγορίαν·

Φέρονται οὕτω, φέρονται κ' εἰς τὴν Ἀβυσσινίαν;

Οὐαί, οὐαί εἰς τοὺς λαοὺς καὶ εἰς τοὺς ἡγεμόνας,

Ὅταν τὰς Μούσας ἔρμαιον ἀφίνουν εἰς χειμῶνας!

Ὅπου στενάζει ἄστεγος τοῦ ποιητοῦ ἡ λύρα,

Ταχεῖα φθάν' ἡ θλιβερά τῆς Ἰουδαίας μοῖρα.

Κ' ἐκείνη τοὺς Προφῆτας τῆς ἐδίωκεν ἐπίσης,

Ἄλλ' ἤδη εἶν' ἐρείπιον καὶ ἀλλοφύλων κτήσις!

Οἴμοι, δὲν εἶναι ῥόδιος τῶν ἀοιδῶν ὁ βίος·

Ὁ θεωρῶν τὸν οὐρανὸν προσκόπτει αἰωνίως,

Καὶ ὅστις ἄστρον ἀριθμεῖ, δὲν ἀριθμεῖ χρυσίον.

Φεῦ, τὴν ζωὴν ὁ ποιητὴς ζητεῖ τῶν ναυαγίων!

Ἐν ἄστρον, μία θύελλα, ἐν ἄστρον, μία κόρη

Εἶν' ἡ ζωὴ του.... εἰς τὴν γῆν δὲν ζοῦν οἱ Ὀδοιπόροι.—

Κ' ἐκεῖνος ἔδιδε παντοῦ μὲ χεῖρα ἡγεμόνος,
 Ἐγεμονόπαις ἀληθῆς, τὰ πλούτη του ἀφθόνως.
 Καὶ δίδων, πένης ἔγεινε χωρὶς νὰ ἐννοήσῃ·
 Τροσῦτα εἶχεν ἄσματτα συγχρόνως κελαδῆσει...
 Φεῦ· τὴν πενίαν, κελαδῶν, δὲν εἶδε προχωροῦσαν,
 Τὴν Μοῦσταν τὴν ἀντίζηλον, τὴν ῥακενδύτιν Μοῦσαν!

Καὶ μειδιῶν ἀπέθνησκε χωρὶς πικρίας στόνον.
 Πολλάκις δὲν ἐξήρχετο ἐν μέσῳ τῶν χειμῶνων,
 Τὸν ἄρτον τῆς ἡμέρας του εἰς φίλον νὰ ζητήσῃ,
 Καθὼς ὁ Ὅμηρος, καθὼς πᾶν ὅ,τι κελαδήσῃ;
 Κι' ἄλιν δὲν ἐπέστρεφε μὲ κουρατμένον σῶμα,
 Ὡχρότερος... πλὴν μὲ γλυκὺ μειδίμα ἀκόμα;

Ποσάκις δὲν ἐπρόσφερε τὸν ὕστατον μανδύαν,
 Τὸν ὕστατον χιτῶνά του εἰς ἄλλην δυστυχίαν!
 Ἀπεκδυόμενος αὐτὸν ἐνέδουε τὸν ξένον,
 Κ' ἐθέρμικνε τὸ σῶμά του τοὺς πάσχοντας θερμικίνων.
 Κ' ἠγάλλετο τὸ ὄρφανὸν στηρίζων καὶ τὴν χήραν·
 Ἐχρουν τὴν χεῖρα ἀνοικτὴν οἱ φέροντες τὴν λύρην!

Βιαίως τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐκράτει τὴν εὐώδη,
 Καὶ λησμονῶν τοὺς πόνους τοῦ ἀκόμῃ ἐμελώδει.
 Τὸν ἀνοιγμένον τάφον τοῦ ἐλάμβανεν ὡς βῆμα,
 Κ' ἢ γηραλέα Μοῦσά του μὲ λόγου γοργὸν κῦμα
 Ὑπὲρ τῆς Κρήτης ψάλλουσα τὰ στήθη ἐπυρπόλει,
 Τὸ τελευταῖον ῥίπτουσα κατὰ τῶν Τούρκων βόλι!

Πληρώσατε, ἀγνώμονες, τοῦλάχιστον μὲ θρήνον
 Καὶ μ' ἓνα στόνον ἱερὸν τὸν ψάλτην τῶν Ἑλλήνων!
 Εἰς τὴν τριάδα τὴν σεπτὴν τῶν Σούτσων πᾶς ὀφείλει·
 Αἶμα μᾶς ἔδωκαν, χρυσὸν καὶ ἄσματα, ὦ φίλοι.
 Ὁ εἷς αὐτῶν * ἐξέπνευσεν εἰς Μαραθῶνα νέον,
 Οἱ δύο ἄλλοι, Παρνασσὸν μᾶς ἔδωκαν γενναῖον.—

Ὀλίγοι τὸ περίλυπον συνώδευσαν φορεῖον·
 Φεῦ, ὅσοι τὸν ἐγνώρισαν ὑπνώττουσιν εἰς μνημεῖον.
 Ἡ φουστανέλλα τῶν μαχῶν ἐνταφιάσθη πλέον,
 Κ' ἡμεῖς, ἡμεῖς, ἢ γενεὰ τῶν ἀχαρίστων νέων,
 Ἐν φίλημα ἠρνήθημεν εἰς τὸ νεκρὸν τοῦ στόμα,
 Κ' ἐν δάκρ' εἰς τοῦ μνημείου του νὰ χύσωμεν τὸ χῶμα!

* Ὁ πεσὼν ἐν Δραγατσανίῳ ἑκατόνταρχος Δημήτριος Σοῦτσος.

Καὶ ὅμως τεσσαράκοντα αὐτὸς ἐξύμνει χρόνους

Τοῦ ἐγερθέντος Ἑλληνοσ τὴν δόξαν καὶ τοὺς πόνους!

Τουφέκι ἔρριψ' ἢ Ἑλλάς χωρὶς νὰ τὸ ὑμνήσῃ;

Ἐπεσεν ἥρωσ τοῦ Χριστοῦ χωρὶς νὰ τὸν θρηνήσῃ;

Καὶ ἢ Ἑλλάς δὲν ἤκουεν εἰς τὰ στρατόπεδά της

Τὸν Ὀδοιπόρον ψάλλοντα φαιδρῶς τὰ τρόπαιά της;

Εἶν' ἀδελφά! ἢ λύρα του κ' ἢ σπάθη τοῦ Μαρτίου·

Συνεπολέμου, δίδυμοι ὀπλῖται τοῦ Κυρίου.

Πότε τῆσ σπάθησ ἤκουεσ κλαγγήν, καὶ πότε πάλιν

Τὴν τουρκομάχον λύραν του εἰς τῶν μαχῶν τὴν ζάλην.

Καὶ ἢ διπλῆ, ἀρήϊοσ ἐκείνη ἀρμονία,

Ἄδελρωμέν' ἤκούετο κ' ἐθάρρεισ ἦτο μία!

Ἡ σπάθ' εἰς τῶν ἡρώων μας τοὺσ τάφουσ κεῖται χήρα,

Καὶ καταβαίνει πρὸσ αὐτήν ἢ κουρασθεῖσα λύρα.

Πάλιν ὁμοῦ!... Τί ἄρά γε νὰ λέγουσ εἰς τὸ μνημα;

Θὰ περιμένουσ ν' ἀκουσθῇ ἀνδρειωμένον βῆμα,

Ν' ἀνοίξῃ ἄλλη γενεὰ τοῦ μνήματος τὰ βάθη,

Κ' εἰς νέαν πάλην νὰ φανοῦν ἢ λύρα καὶ ἢ σπάθη.

Ναί, ἄλλη!... Τοῦτο εἰς ἡμᾶς βεβαίως δὲν ἐδέθη·

Καὶ τί δυνάμεθα ἡμεῖς νὰ πράξωμεν οἱ νόθοι;

Ἐν μόνον, ἔν' — νὰ θάπτωμεν τὰς δάφνας τοῦ Μαρτίου!

Κἂν νεκροθάπται εἴμεθα σεπτοῦ κοιμητηρίου,

Καὶ θέλει εἶπει εὐλαβῶς τῶν τέκνων μας τὸ στόμα·

« Εἰς τὸ μνημεῖον ἔρριψαν τῶν τουρκοκτόνων χῶμα! »

.....

Ὁ Ὀδοιπόρος ἔρριψε τῆς γῆς τὴν βακτηρίαν·

Διῆλθε... τὸν πολυάστρον ἀνέβη γαλαξίαν!

Νὰ εὕρη τὴν Ἑλλάδα του εἰς τὴν Ἐδέμ μετέβη·

Κάτω δὲν εἶναι, πρὸ πολλοῦ τὸν οὐρανὸν ἀνέβη.

Ἀνέβη μὲ τὸν Φλέσσαν της, τὸν Διάκον, τὸν Ἥλιον,

Τὴν ἄργιλλὸν της εἰς ἡμᾶς ἀφήσασα τὴν κρύαν....

Μυρώσατε τοῦ Ποιητοῦ μὲ ἄνθη τὸ μνημεῖον,

Καὶ δάφνας εἰς τὸ χῶμά του σκορπίσατε τὸ κρύον.

Ἐν μέσῳ τῶν ἠρώων μας κηδεύσατέ τον, φίλοι,

Καὶ ἄς ριφθῆ, ἂν ἔμεινε, κανένα κηροφύλλι,

Ν' ἀκούσῃ ἤχον γνώριμον ὡς ἤχον τελευταῖον....

Ὁ Ὀδοιπόρος πέρασε... δὲν ἐπιστρέφει πλέον!

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ

ΠΕΡΙΚΛΗΝ ΚΥΡΓΟΥΣΙΟΝ

« Μὴ κρίνατε ἵνα μὴ κριθῆτε. »
(ΙΗΣΟΥΣ ΧΡΙΣΤΟΣ).

Α

- Ἄνθρωπος ἔπεσε! Ψυχρὸν ἀνοίγουν πάντες ὄμμα,
Καὶ βλέπουσιν ὡς θέαμα περιέργον ἐν πτώμα....
- Ὁ ἄφρων, δὲν ἐπρόσεξεν· ἀναδοᾷ τὸ πλῆθος·
Καὶ ἄλλοι! — Οὕτω πίπτουσιν οἱ τρέχοντες συνήθως.
- Κ' ἐν μέσῳ τόσων οὐδὲ εἰς τὸν δυστυχή λυπεῖται!
— Κλέπτης, κραυγάζουν, εἰς εἰρκτῆς σκοτίαν ὀδηγεῖται,
Καὶ πάντες μὲ ἀποστροφῆς τὸν ἀτειρίζουν ὄμμα.
- Πλὴν ἂν μικρὸν ἐξέταζον, θὰ ἤξευρον ἀκόμα,
Ὅτι ὁ κλέπτης, ἕως χθὲς ἀγνὸς ἐργάτης ἦτο,
Μητέρα τρέφων γηραιάν.... ἀλλ' ἔργου ἐστερεῖτο,
Κ' ἐνδοῦς εἰς πείνης ὕλκην, ἐν ὥρᾳ ὀλεθροῖα
- Ἐκλεψεν ἄρτον! — Τίς τολμᾷ νὰ εἴπῃ ἀτιμίαι;...
Ἐλεος, ἔλεος! κανεῖς ἄς μὴ καταδικάζῃ·
— Μωρός τις ἠτύχτηκόνησε, φωνή τις αἴφνης κράζει,

Καὶ ἄνθρωποι, χριστιανοί, πολιτισμένα ὄντα,
 Ἄνοιγουν χεῖλη ἀτεβῆ κ' ὑβρίζουν τὸν θανάοντα!
 Φρικώδης ἐπιτάφιος, λυσσώδης ψαλμωδία...
 ὦ, πόσον εἶναι θλιβερὰ αὐτόχειρος κηδεῖα!
 Τὸ ἡμαχγμένον λείψανον μετὰ σπουδῆς ἀρπάζουν,
 ὦς κύμα τὸν κηδεύουσι καὶ τὸν ἐνταριάζουν,
 Καὶ εἰς τὸ τέκνον τοῦ σταυροῦ ἓνα σταυρὸν ἀρνοῦνται!
 Τὸν μητροκτόνον, καὶ αὐτὸν ἐνίοτε λυποῦνται·
 Κηδεύει καὶ τὸν δῆμιον πᾶσα τῆς γῆς θρησκεία,
 Καὶ μόνον τοῦ αὐτόχειρος τὸ λείψανον, καμμία....

B'

Μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἐσήμανεν ἡ πρώτη·
 Δειλῶς ὀλίγοι λάμπουσι ἀστέρες εἰς τὰ σκότη
 Κ' ἡ νύξ καλύπτει ἅπασαν τὴν γῆν μὲ τὰ πτερά της.
 Τοιούτην ὥραν τίς ἐκεῖ πλανᾶται διαβάτης;
 Τίς τῶν νεκρῶν τὴν γέφυραν ἀνέρχεται ἡσύχως;
 Βηματισμὸς ἀκούεται καὶ πτερνοστήρων ἤχος.
 Εἶναι πενθίμως ἐμμελὲς καὶ τακτικὸν τὸ βῆμα,
 Καθὼς τὸ βῆμα βαίνοντος ἀνθρώπου πρὸς τὸ μνήμα....
 Τὴν γέφυραν διέρχεται, τὰς κυπαρίσσους φθάνει.
 Καὶ προχωρεῖ περίλυπος.... Τί θέλει; — ν' ἀποθάνῃ!
 Νὰ ρίψῃ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ νευτιώδους βίου,
 ὦς ρίπτουν τὸ περισσευμα πρὸς τ' ἄνω ποτηρίου.

'Αλλ' αἰφνιδίως σταματᾷ... Ἐκεῖ, πρὸς τὴν σκοτίαν,
 Ἄκτις ὠχρὰ μὲ μυστικὴν τὸν βλέπει εὐσπλαγγχίναν,
 Μελαγχολίας ἔμπλεως ὡς φίλου δύον βλέμμα·

Νομίζει ὅτι τὸν καλεῖ πλησίον τῆς ἡρέμα...·

Μὲ ποῖαν τῷ ὑπόσχεται σιγῶσαν εὐγλωττίαν

Φιλοξενίαν ἤσυχον, ἀνάπαυσιν βαθεῖαν!

Εἶναι ὁ λύχνος τῶν νεκρῶν, φανὸς τυφλῆς πορείας,

Τοῦ σκότους ἄμμα καὶ τὸ φῶς τῆς ξένης παραλίας...·

Πῶς! ὅτ' ἐν μέσῳ τῆς νυκτὸς πλανώμενοι χωροῦμεν,

Μὲ φῶς τοιοῦτον τὴν ὁδὸν τὴν ἄγνωστον ζητοῦμεν;

Εἶναι κρυφία ἡ ὁδὸς ἐκείνη· διαβάτης

Οὐδεὶς τὴν εἶδε, σκοτεινὰ κρατεῖ τὰ σύνορά τῆς.

Ἄβυσσους ἔχει πέριξ τῆς καὶ βάθη μυστηρίων,

Καὶ θέλει χεῖμαρρον φωτός, καὶ θέλει φῶς ἡλίων!

'Αλλ' ὅμως ὁ νυκτερινὸς ὁδότης δὲν πτοεῖται·

Γνωρίζει ποῦ ἡ ἀτραπὸς ἡ πεπρωμένη κεῖται...·

Ὁ λύχνος ἤδη τῶν νεκρῶν τὴν ἔψιν του δεικνύει·

— Οἴμοι! σὺ εἶσαι, Περικλῆ!... Ἡ ἄβυσσος σ' ἐλκύει.

Ἐπίστρεψε· φίλων ἐδῶ δὲν σὲ καλεῖ χορεία,

Οὐδ' ἄσμα, οὐδὲ πόλεμος, οὐδ' ἐορτὴ καμμία.

Ἀπεπλανήθης, τῆς ζωῆς υἱὲ καὶ τῆς θυέλλης...·

Ἡ μὴ ἀπηύδησες καὶ σὺ καὶ ἡσυχίαν θέλεις;

Λοιπὸν οὐδεὶς σὲ ἀγαπᾷ; δὲν ἀγαπᾷς οὐδένα;

Ὅλα τὰ στήθη διὰ σὲ ὑπάρχουν κεκλεισμένα;

Δὲν ἔχεις ἓνα ἀδελφὸν ἢ ἀδελφὴν καμμίαν;

Οἱ ἔρημοι προσφεύγουσιν εἰς τὴν αὐτοχειρίαν!

Ἄν ὑποφέρης, πάλαισε· πρὸς τί ἀνὴρ καλεῖσαι;
 Ἄν ἔπταισες... μὴ ἄνθρωπος ἔτι καὶ σὺ δὲν ἦσαι;
 Δὲν εἶναι ὅλος ἔλεος ὁ Κύριος; Ἄκόμη
 Ὑπάρχει εἰς τὸν οὐρανὸν τὸν εὐσπλαγγνον συγγνώμη.
 ὦ Περικλῆ! ἐπὶ στιγμήν σταμάτησε τὸ βῆμα.
 Τῶντι μᾶς ὑπόσχεται ἀνάπαυσιν τὸ μνημα·
 Ἄλλ' ἂν τὸ δράμα τῆς ζωῆς ἐπὶ τῆς γῆς δὲν λήγη;
 Ἄν νέον παραπέτασμα ὁ οὐρανὸς ἀνοίγη;
 Ἐὰν δικάζη ὁ Θεός, κ' ἐπάνω σ' ἐρωτήσῃ,
 «Τίς σ' ἔκραξε;» τί, δυστυχῆ, τί θέλεις ἀπαντήσῃ;...
 Καὶ ἂν ἀκόμη τὴν φρικτὴν στιγμήν καθ' ἣν σὲ κρίνει,
 Κ' ἢ πλάστιγξ ἀνυψόνεται κ' ἢ πλάστιγξ κάτω κλίνει,
 Ἄν τῆς μητρός σου προστεθῇ τὸ δάκρυ καὶ ὁ πόνος;...
 ὦ, πρόσεξε, τχλαίπωρε· μὴ γείνης αὐτοκτόνος!

Γ'

Ἐξω, εἰς τὸν περίβολον τῶν τάφων ἔτι μένει·
 Ὁ χῶρος εἶναι ἅγιος καὶ ἔνδον δὲν ἐμβαίνει.
 Νομίζει ὅτι εἰς αὐτὸν δικαίωμα δὲν ἔχει,
 Καὶ τ' ἀνδρικόν του πρόσωπον λαθραῖον δάκρυ βρέχει.
 Εἰς λίθον κάθηται ψυχρόν, καὶ πρὶν νὰ τελευτήσῃ
 Τὸν νοῦν του εἰς τὸ ἀχνὰς πασχίζει νὰ βυθίσῃ.
 ὦς ὄνειρον ἀναπολεῖ τὸν παιδικὸν του βίον,
 Ὅτ' ἔπαιζε μὲ τοὺς μικροὺς συντρέφους του παιδίον·

Τὰς ἐσορτὰς τοῦ οἴκου του, τὴν πατρικὴν ἐστίαν,

Καὶ τῶν ἐφήβων χρόνων του τὴν πλάγιον ἡλικίαν....

Τὰς συγκινήσεις τῆς αὐγῆς ἀναπολεῖ τῆς πρώτης,

Ὅτε τὸ ξίφος ἔζωσε κ' ἐκλήθη στρατιώτης.

Ἡ μνήμη του εἰς ἀνθηρὰς τὸν φέρει παραλίαις,

Καὶ τείνει χεῖρα πρὸς σκιάν θανούσης εὐτυχίας!

Παράδοξον! ἐνῶ πατεῖ τὴν χώραν τοῦ ἀγνώστου,

Ὅπλον αὐτόχειρος κρατῶν ἐγγὺς τοῦ μνήματός του,

Ἀνέφραστον αἰσθάνεται χαρὰν πρὶν ἀποθάνῃ!

Ἄλλ' οἴμοι! ἡ ἀνηλεὲς πραγματικότης φθάνει,

Καὶ τὰς εἰκόνας τὰς φαιδρὰς τῆς μνήμης ἐξορίζει.

Εἰκόνα ἄλλην ζοφερὰν ἐξαίφνης ἀντικρούζει·

Ἐμπρὸς του σύννουν, αὐστηρὸν καθὼς ἡ εἰμαρμένη,

Ὡχρὸν τι φάσμα ἴσταται καὶ ἄφωνον προσμένει·

Εἰς αὐτοκτόνου μάχιρον στηρίζεται ἡρέμα

Κ' ἐν σιωπῇ τὸν θεωρεῖ μὲ φωσφορίζον βλέμμα....

Εἰς τὴν ἀγρίαν θέαν του στόνον βαθὺν ἀφίνει·

«Καλὰ!» τῷ λέγει, καὶ ψυχρῶς τὴν κεφαλὴν του κλίνει

Καὶ σκέπτεται.... Τί σκέπτεται βοῶσα τρικυμία,

Κ' ἡ γῆ ὀπίσταν σείεται ἐκ βάθρων ἢ βαθεῖα;

Ἡ νύξ προβαίνει· κατηφῆς ἐκεῖνος κλίνει γόνυ,

Καὶ πρὸς τὸν μέγαν οὐρανὸν τὸ βλέμμα προσηλώνει.

Ἀνοιγοῦλε' ἡ δέησις τὰ χεῖλη του ἀφώνως·

Προσεύχεται! μὲ τὸν Θεὸν λαλεῖ ὁ αὐτοκτόνος....

« Πάτερ μου, λέγει μέτωπον ταπεινωμένον κλίνων·
 « Ἡ χεὶρ σου τιμωρεῖ ποτὲ τὸν δυστυχεῖ ἑκεῖνον,
 « Ὅστις βαδίζων μὲ βαρὺ φορτίον εἰς τὸν ὄμον,
 « Δὲν ἔχει πλέον δύνχμιν καὶ πίπτει εἰς τὸν δρόμον;
 « Μάρτυς μου Σὺ, ὦ Κύριε· θὰ ἔμενον ἀκόμα,
 « Ἄν εἶχον καὶ οἱ ἄνθρωποι τὸ εὐσπλαγγνόν σου ὄμμα.
 « Ἄλλ' εἶν' ἀμείλικτοι αὐτοί, καὶ θέλουν νὰ μὴ ζήσω....
 « Ναί· τὸ φορτίον παραιτῶ, πλὴν πρὶν τὸ παραιτήσω,
 « Ἐνῶ καταποντίζομαι, θὰ κράζω τὸνομά σου,
 « Καὶ θὰ δεχθῆς τὸ τέκνον σου τὸ δυστυχὲς σιμά σου! »
 Ἐπάνω ἀνεγείρεται καὶ τρεῖς σταυροκοπεῖται,
 Καὶ ἡ γαλήνη τοῦρανοῦ εἰς τὴν ψυχὴν του κεῖται.
 Κατὰ τὴν πόλιν στρέφεται ὁ ὀφθαλμὸς του ἤδη·
 Ἐκεῖ εἶν' οἱ οἰκεῖοί του, οὐς πλέον δὲν θὰ ἴδῃ!
 Χαιρετισμὸν πανύστατον πρὸς ὅλους ἀποστέλλει,
 Κ' ἐνῶ τὸ ὄπλον του ὑψοῖ καὶ ν' ἀποθάνῃ μέλλει,
 Νομίζει ὅτι τὴν φωνὴν ἀκούει τῆς μητρὸς του·
 Στρέφει, τὴν βλέπει κλιούσαν, λυσίκομον ἔμπρὸς του....
 Καὶ ἄλλας βλέπει ἀλγεινάς εἰκόνας ἡ ψυχὴ του·
 Ἐνώπιόν του κάτωχροι περοῦν οἱ ἀδελφοί του·
 Τῶν ἀδελφῶν του ἔρχεται ἡ προσφιλεῖς χορεία,
 Ἰκετικῶς τῶ νεύουσι κ' ἐκλείπουν.... ἀλλὰ μία,
 Ἡ νεωτέρα, ἣν θερμῶς ἠγάπα, πλησιάζει·
 « Εἶμαι ἡ Ὀλυμπία σου, τῶ λέγει, καὶ στενάζει....
 Κ' ἐνῶ εἰς τὰς ἀγκάλας του νὰ τὴν κρατήσῃ θέλει,
 Ἡ νέα κόρη χάνεται καὶ φεύγει ὡς νεφέλη!

Τί τότε δὲν ὑπέφερε!... Νὰ ζήση; ν' ἀποθάνη;
 Τὸ ὄπλον ρίπτει κατὰ γῆς καὶ πάλιν τὸ λαμβάνει....
 ὦ, εἴαν τότε ἔσφαλεν, ἂν ἡ αὐτοκτονία
 ἦναι βαρὺ ἀμάρτημα, ἀρκεῖ ἡ τιμωρία,
 Ἦν ἔλαβεν εἰς τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἀμφιβάλλων·
 Ἀβύσσου ἡ καρδία του ἐντὸς τῆς εἶχε σάλον....
 Διότι, φεῦ, τῆς ἀληθοῦς ἀνδρείας ἔστερεῖτο·
 Νὰ τελευτήσῃ ἤξευρε, νὰ ζήση ἐφοβεῖτο.
 — Τὴν ἐπηρμένην κεφαλὴν αὐτὸς χαμαὶ νὰ κλίνη!
 Τὸ ὄπλον του ἀνέλαβεν κ' ἡ νίκη τὸν ἀφίνει....

Δ'

Ἐνῶ ἔρροδιζ' ἡ αὐγὴ εἰς τούρανου τὸν θόλον,
 εἰς τὴν σεπτὴν τῆς σιωπῆν ἠκούσθη πυροβόλον,
 τοῦ Περικλέους πένθιμος καὶ τελευταῖος κρότος!
 Πρὸς τὴν ἐκπυρσοκρότησιν ποιμὴν τις ἦλθε πρῶτος.
 Νεκρὸν τὸν εὔρε κείμενον εἰς αἱματώδη κλίνην,
 Μὲ μυστικὸν μειδιάμα, μ' ἀνέκφραστον γαλήνην....
 Ἡ αὔρα τὸν ἐθώπευε μετὰ φωνῆς ἠδείας,
 Κ' ἠνοῦτο μὲ τὸ αἷμά του ἡ δρόσος τῆς πρωΐας
 Ὡς τοῦ Κυρίου ἔλεος, ὡς τούρανου συγγνώμη.
 Ἐγγὺς του τὸ ρεβόλθερ του ἐκάπνιζεν ἀκόμη!—

.....

Κοιμᾶσθε ἤδη εἰς τινὰ ἀπόκεντρον γωνίαν,

Μακρὰν παντὸς ἄλλου νεκροῦ... ἀλλ' ἱερεὺς Κυρίου
Δὲν ἔφαλε καὶ δι' αὐτὸν συγγνώμης ψαλμωδίαν,

Οὐδὲ ἠγίκα' εὐλογῶν τὸ χῶμα τοῦ μνημείου...

Ἄν ἦτον ὁ κελὸς Χριστὸς ἐπὶ τῆς γῆς ἀκόμα,

Δὲν θὰ ἤρνεϊτο νὰ σταθῆ εἰς τὸ ψυχρὸν μνημεῖον,
Καὶ δι' αὐτὸν νὰ δεηθῆ τὸ εὐσπλαγγχόν του στόμα!

Καὶ σεῖς, κακοὶ ἀκόλουθοι τῶν νόμων τῶν ἁγίων,
Φιλάργυροι δεήσεων καὶ σπάταλοι συγχρόνως,

Λυπεῖσθε μία ν' ἀκουσθῆ συγγνώμη σας ἢ στόνος;

.....

Εἶμαι κ' ἐγὼ χριστιανός... καὶ πόσον, ἀγνοεῖτε!

Εἶναι ὁ ἅγιος Σταυρὸς ὁ ἔρωσ, ἡ ψυχὴ μου·

Ἐν μέσῳ τῆς καρδίας μου τὸ ὄνομά του κεῖται,

Πλὴν δι' αὐτὸ τοὺς πίπτοντας θρηνοῦν οἱ ὀφθαλμοί μου,
Καὶ δὲν ἐκλέγω... ἄξιοι εἶν' ὅλοι εὐσπλαγγχίας!

Ἢ ἂν ἐκλέξω μετὰξὺ δυστυχιῶν μυρίων,

Θὰ δεηθῶ πλειότερον ὑπὲρ τῆς ἀμαρτίας...

Ὅστις ἡμάρτησε πολὺ, εἶν' ἄξιος δακρύων!

.....

Οὐδ' εἰς τὴν ἐπωμίδα του τιμῆ δὲν ἀπεδόθη·

Ἐντὸς τοῦ τάφου ὁ νεκρὸς ὀδύνης εἶχεν ὕψος·

Συστρατιώτης ἤθελε, τὸν λόχον του ἐπόθει...

Ἄν ἔπταισεν εἰς τὸν σταυρόν, τί ἔπταισ' εἰς τὸ ξίφος;...

ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ

ΝΕΑΣ ΚΟΡΗΣ

Κόρη μ' ὀλόχρυσα μαλλιά στὸν τράχηλο χυμένα,
Χλωμὴ σὰ φύλλο κίτρινο τῆ νύχτ' αὐτὴ πεθαίνει·
Τὰ μάτια τῆς ἐδῶ κ' ἐκεῖ κυττάζουν δειλιασμένα,
Θαρρεῖς, μαζῆ μὲ τὴν πνοὴ καὶ ἡ ψυχὴ τῆς βγαίνει.
Γυρῆζει πρὸς τὴ μάνα τῆς σὰ ῥόδο μαραμμένο,
Καὶ λέγει μὲ παράπονο· « Μανοῦλά μου, πεθαίνω! »
Στὸ δρόμο κάτω τύμπανα τῆς ἀποκηᾶς χτυποῦνε,
Καὶ οἱ διαβάταις ἂν κανεῖς πεθαίνῃ δὲ ῥωτοῦνε...

Ἄχ! ἀπ' τὸ δύστυχο κορμί, Ψυχὴ, ὀπόταν βγαίνῃς,
Ὅταν ἀπὸ τὰ σπλάγχνα μας σὲ ξεριζώνῃ ὁ χάρος,
Καὶ ὡς τὰ χεῖλη ἔρχεσαι καὶ πάλι καταβαίνῃς,
Τὴν ὥρα κεινὴ μολυβιοῦ καὶ πέτρας ἔχεις βάρος·
Τρομάζεις τὸ ἀγνώριστο καὶ σκοτεινὸ τυχθείδι...
Ὅταν κανέναν τὴν ψυχὴ στὸ χάρο περὰδίδῃ,
Τύμπανα τότε ἀποκηᾶς δὲν πρέπει νὰ χτυποῦνε,
Καὶ οἱ διαβάταις ἀπ' ἐκεῖ περὼντας νὰ γελοῦνε.

Ἡ κόρη στὸ προσκέφαλο τὴν κεφαλὴ ἀφίνει·
 Τὰ δυνά της χέρια τ' ἀκουμβᾷ στ' ἀδύνατά της στήθια,
 Καὶ σὰν πουλάκι ξεψυχᾷ καὶ σὰν πουλάκι σβύνει·
 Νοιόνει τὸ χάρο καὶ ζητοῦν τὰ μάτια της βοήθεια.
 Στὴν ἀγκαλιὰ ἢ μάνα της τὴν παίρνει τρομασμένη,
 Μὰ καὶ σὲ μάνας ἀγκαλιὰ ὁ θάνατος πηγαίνει!
 Κάτω στὸ δρόμο τύμπανα τῆς ἀποκρηᾶς χτυποῦνε,
 Καὶ οἱ διαβάταις ἀπ' ἐκεῖ ἀμέριμνοι περνοῦνε.

Ἡ νηὶ σηκώθη ἔξαφνα χλωμὴ σὰν τὸ φεγγάρι·
 « Ποιὸς εἶν' αὐτὸς ποῦ μὲ κυττᾷ, φωνάζει τρομασμένα,
 Ὁ ἄγριος πολεμιστῆς, τὸ ξένο παλληκάρι,
 Πῶχει τὴν ἀστραπὴ σπαθί, τὰ φρύδια μαζωμένα;...
 Γιὰ δές, μοῦ δείχνει τοῦρανοῦ ἀκίνητος τὴ χάρι·
 Διῶξέ τον, μάνα, διῶξέ τον, γιατί θενὰ μὲ πάρη. »
 Καὶ κάτω πάλι τύμπανα τῆς ἀποκρηᾶς χτυποῦνε,
 Καὶ οἱ διαβάταις ἀπ' ἐκεῖ περνῶντας τραγουδοῦνε.

Ἀπ' τὸ παράθυρο φωτιᾶς ἀναλαμπὴ κυττάζει,
 Τὰ τύμπαν' ἀφηγκράζεται κι' ἀκολουθᾷ μὲ πόνο·
 « Γιατί τοῦ κόσμου ἡ χαρὰ τὸ στήθός μου σπαράζει;
 Οἱ ἄλλοι ὅλοι χαίρονται κ' ἐγὼ πεθαίνω μόνο... »

Μέσ' στὰ δεκάξη χρόνια μου τὰ μάτια πῶς νὰ κλείσω ;
 Βοήθησέ με, μάνα μου, βοήθησε νὰ ζήσω ! »
 Καὶ σιωπᾶ· τὰ τύμπανα τῆς ἀποκρηᾶς χτυποῦνε,
 Καὶ οἱ διαβάταις ἀπ' ἐκεῖ περνῶντας τραγουδοῦνε.

« Μάνα σὰν ἔλθ' ὁ φίλος μου, ἂν μὲ πονῆ ἢ ψυχὴ του,
 Πές μὲ λουλούδια τοῦ βουνοῦ νεκρῆ νὰ μὲ στολίτη,
 Γιατί τ' ἀγάπαγα πολὺ σὰν τάκοφτα μαζῆ του...
 Κι' ἀνίσως ἡ ἀγάπη του ὀγλίγωρα δὲ σβύσῃ,
 Ἄς ἔρχεται καμμιά φορὰ στὸ κρῦο μου λιθάρι·
 Αὐτὴ μονάχα τοῦ ζητῶ τὴν τελευταία χάρι. »
 Λέγει, καὶ κάτω τύμπανα τῆς ἀποκρηᾶς χτυποῦνε,
 Καὶ οἱ διαβάταις ἂν κινεῖς πεθαίνῃ δὲ ρωτοῦνε.

Ἐξαφνα τᾶγριο χτυπᾶ καὶ μαῦρο μεσονύχτι·
 Γογγύζει στὸ παράθυρο ἀγιέρως λυπημένος,
 Βῆμα βουδὸ ἀκούστηκε καὶ μόν' ἡ θύρ' ἀνοίχτη·
 Ἦλθανε τὰ μεσάνυχτα καὶ φάνηκε ὁ Ξένος !
 Γλυκὺς ἀκούσθη στεναγμὸς κ' ἐσμίχθη στὸν ἀγιέρα,
 Κ' ἡ μάνα μόνῃ ἔμεινε χωρὶς τὴ θυγατέρα...
 Τὰ τύμπανα τῆς ἀποκρηᾶς δὲν παύουν νὰ χτυποῦνε·
 — Ἐτσ' εἶν' ὁ κόσμος· κλαῖν ἐδῶ καὶ παρκαεῖ γελοῦνε !

1872

ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ
ΜΙΚΡΟΥ ΕΞΑΔΕΛΦΟΥ ΜΟΥ

“Ασπρο σὰ χιόνι, κρίνο δροσάτο,
 Ἕλιος γεμάτο,
 Σὲ περιβόλι
Μαζῆ μ’ ἐν’ ἄλλο ἐμυροβόλει.

Εἶχαν τὰ χεῖλη τὰ μυρισμένα
 Πάντα συμιγμένα·
 Μὰ ἓνα βράδυ
Χάθη τὸ ἓνα μέσ’ στὸ σκοτάδι.

Κ’ ἔμεινε τ’ ἄλλο — ἄχ τὸ καῦμμένο,
 Ἵωρανεμμένο·
 Μὰ σὲ λιγάκι,
“Ἐγυρε κάτω τὸ λουλουδάκι!

Τὸν κάλυκά του τὸ χιονισμένο,
Μισανσιγμένο
Τὸν εἶχε ἀκόμα....
Θ' ἀνθήσῃ τώρα στὸ μαῦρο χῶμα;

Τὸ περιβόλι ἦταν ἐκεῖνο
Ποῦχε τὸ κρίνο,
Τοῦ Χάρου κτῆμα·
Κάθε λουλοῦδι τῶκανε μνημα!

1870

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΣΠΥΡΙΔΩΝΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΝ

Α'

Ὁ νοῦς μου ὡς εἰς ὄνειρον φρικῶδες στρεβυλίζει,
Καὶ τῆς ἰδίας μου φωνῆς ὁ ἦχος μὲ φοβίζει.
Τὰς φρένας μὴ ἀπώλεσα; μὴ εἰς μανίαν ῥέπω;
Ὡς ὑποκάτω κύματος θολὰ τὰ πάντα βλέπω....
Ὡχρὰ σκιαὶ παρίστανται κ' ἐκλείπουσιν ἔμπρός μου,
Κ' ἡ ὄψις εἶναι ἅπαντα ἐν φέρετρον τοῦ κόσμου!

ὦ, ἄφετε νὰ μακρυνθῶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ χῶμα·
Μακράν, εἰς ὄρη, εἰς κρημνοὺς νὰ κουρασθῇ τὸ σῶμα.
Ἴσως μὲ τάχος ἔκτακτον καὶ κόπωσιν μεγάλην
Συνέλθω, κ' ἴδω ἡμέρον τῆς γῆς τὴν ὄψιν πάλιν.
Ἐδῶ φρονέομαι· ἐδῶ ἐκ πυρετοῦ κινεῶμαι,
Ἐδῶ μοῦ σδύνετ' ἡ πνοή... ὦ φίλοι μου, φοβεῶμαι!

Β'

Φεῦ· εἶμαι δένδρον συντριβέν ἀπὸ βερρᾶ μανίαν,
 Ὑπεσκαμμένον, ἔτοιμον εἰς πτώσιν αἰώνιαν,
 Κ' ἴσταμαι μόλις ἄφυλλον... Χθὲς ἔπεσεν ἀκόμα
 Τὸ μόνον, μόνον ἄνθος μου, ἐδῶ, σ' αὐτὸ τὸ χῶμα.
 Καὶ ποῖον ἄνθος, οὐρανέ! καὶ ποῖον ἄνθος... Οἴμοι,
 Πάλιν μοῦ δάκνει τὴν ψυχὴν ἡ δολοφόνος μνήμη!

Ἐκεῖ, ἐκεῖ, ὅπου μικρὸν τὸ χῶμα ἐξογκοῦται,
 Κ' ἐπάνω του λευκὸς σταυρὸς ὡς κύκνος ἀνυψοῦται,
 Κάτω, βαθέως εἰς τὴν γῆν, εἰς σιωπὴν καὶ σκότη,
 Κοιμᾶται ὁ Αἰμίλιος, τὸ τέκνον μου ὑπνώττει....
 Εἶναι τὸ λίκνον του ἐκεῖ, ἀκίνητον καὶ κρύον,
 Ἄνευ θωπείας μητρικῆς, πλήν ὄχι καὶ δακρύων!

— Σίγα, καρδίκα ἔρημος, ψυχὴ ὠρφανευμένη·
 Δὲν ὀμιλοῦν δι' ἑαυτοὺς οἱ ἀληθῶς θλιμμένοι.
 Ἀπὸ τὸ λίκνον τοῦ πτηνοῦ, τοῦ κρίνου τὸ μνημεῖον,
 Εἰς κύκνου στρέψε φέρετρον, εἰς δάφνης τάφον κρύον.
 Ἡ ἀγωνία τῆς στοργῆς ἐπὶ στιγμὴν ἄς παύσῃ·
 Μόν' ἢ φιλία εἰς αὐτὸ τὸ ἔδαφος ἄς κλαύσῃ.

Γ'

Τίς ἤνοιξε τὸν ζοφερὸν ἐκεῖνον τάφον; τίνα,
 Τίνα καὶ πάλιν θὰ δεχοῖται τοῦ Παρνασσοῦ ἀκτίνα;
 Πῶς μειδιῶσιν χαίνοντα τὰ κρύα του ἐδάφη!
 Ἔχουν τὴν εὐθυμίαν των ἀκόρη καὶ οἱ τάφοι....
 Μάτην τὸ βλέμμα ἔνδακρυ τοῦ μνήματος μακρύνω·
 Ἐκεῖνο βλέπω πάντοτε, αἰέποτε ἐκεῖνο!

Παντοῦ λαμπάδες νεκρिकाὶ καὶ ἱερέων στίχοι·
 Οἱ ἀκουόμενοι ψαλμοὶ θανάτου εἶναι ἤχοι;
 Τίνα κηδεύομεν ἐδῶ καὶ θάπτομεν, ὦ φίλοι;
 Μὴ ἀπαντᾶτε πρὸς Θεοῦ, σφραγίσατε τὰ χεῖλη....
 ὦ, πόσοι ἐπιθάνατοι τὴν μοῖραν των γνωρίζουν,
 Πλὴν ἄλλοι εἶν' ἀπάνθρωπον νὰ τοὺς τὴν ἐνθυμίζουν!

Ἄς ὑψωθῇ μία φωνὴ ἐνταῦθα νὰ λαλήσῃ·
 Ἐν ψεῦδος εἰς τὰ ὠτά μου οἰκτιρμον ἄς ἠχήσῃ!
 Πόσον τὸ ψεῦδος προτιμῶ φρικώδους ἀληθείας....
 Πολλάκις ἄνω μνήματος ἀπλοῦται ὡς μανθῦας,
 Πρασίνῃ γλῶσῃ, κ' ἐπ' αὐτῆς τῆς κεκρυμμένης κοίτης
 Ἀποκοιμᾶται ἤρεμος ὁ ἀγνοῶν ὀδίτης....

"Ω! ναί· ἡ καίουσα λαμπάς, τὸ φέρετρον, τὸ μνήμα,
 Τῶν ἱερέων οἱ ψαλμοί, τὸ τῆς πληθύος κύμα,
 Τὰ πάντα εἶναι ὄνειρον καὶ ὄλα, ὄλα ψεύδη,
 Κ' ἰδίως ψεῦδος πῶς ἐκεῖ ὁ φίλος μου καθεύδει!
 Πῶς! εἰς τὸ φέρετρον αὐτὸ ἐγκλείεται Ἐκείνος;
 Ἄνθει εἰς γάστραν μνήματος ἀθανασίης κρίνος;...

Ἄνοιξατε τὸ φέρετρον αὐτό, ἀνοιξατέ το·
 Ἄπὸ τοῦ κρύου μνήματος τὰ σκότη σώσατέ το.
 Ὅποια γλεύη! Ὁ υἱὸς τῶν ἀστρων, τοῦ ἡλίου,
 Ἐντὸς στενοῦ νὰ κλείεται καὶ ζοφεροῦ φορείου!
 — Ἄχτ , σὲ θάπτουσιν· ἀκτίς τοῦ φίλου, ἀκροάσου,
 Σώσου, ἀκτίς, διάφυγε τὸ μέλαν κάλυμμά σου!

Πῶς! προτιμᾶς τὴν κρύαν γῆν τοῦ κυανοῦ αἰθέρος;
 Τὴν πνιγμονὴν τοῦ μνήματος τοῦ πνέοντος ἀέρος;
 Δὲν θέλεις πλέον νὰ ἰδῆς τὸ ὄρος τῆς Πεντέλης;
 Τὸ λυκαυγές, τὰς Νύκτας σου τὰς Ἀττικὰς δὲν θέλεις;
 Θέλεις ν' ἀφήσης ὄρφανὴν τὴν προσφιλῆ σου λύραν,
 Καὶ πλέον δὲν θὰ μειδιᾷς εἰς ὄρφανόν, εἰς χήρην;....

Ἔλθετε, τέκνα ἄπορα, δις ὄρφανά, πλησίον·
 Κυκλώσατε τοῦ ποιητοῦ τὸ φέρετρον τὸ κρύον.
 Γονυπετήσατε, καὶ μὴ ἐπάνω ἐγερθῆτε,
 Ἄν δὲν τὸν ἀνεγείρετε καὶ ζῶντα τὸν ἰδῆτε!
 Ἴσως τὸν ὕπνον δυνηθῆ ν' ἀφήσῃ τοῦ θανάτου,
 Ὅταν θρηνοῦντα δι' αὐτὸν ἰδῆ τὰ ὄρφανά του.

Ταλαίπωρα· ἐχάσατε καὶ πάλιν τὴν μητέρα·
 Μήτηρ σας ἦτον ἡ θερμὴ καρδία του δευτέρου.
 Χρυσὸν μὴ ἔχων ἤρπαζε σπασμωδικῶς τὴν λύραν,
 Καὶ τῶν πλουσίων ἔκρουε τὴν κεκλεισμένην θύραν.
 Ἐζήτει ἄρτον διὰ σας ἡ Μοῦσα ἡ ἁγία·
 ὦ ἐπαιτία εὐγενῆς, ὦ ὑψηλὴ θυσία!

Φεῦ, μάτην, τέκνα δυστυχῆ, τὸν κράζετε μὲ πόνον!
 Δὲν εἶν' ἐδῶ ἐν γέννημα τῆς Κρήτης, ἐν καὶ μόνον;
 Ἴσως ἐκείνου ἡ φωνὴ τοῦ μνήματος τὸν σώσῃ,
 Καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη του ζωὴν τῷ ἀποδώσῃ...
 Ἴσως διὰ τὴν Κρήτην του ἂν τι τῷ ψιθυρίσῃ,
 Τοῦ Λέοντος ὁ ἀειδὸς καὶ πάλιν ἐξυπνήσει!

Παραλαλῶ· τί δύναται νά ἐμψυχώσῃ πτώμα,
 Ἐνῶ καί δάκρυον μητρὸς δὲν ἤμπορεῖ ἀκόμα;
 Κατεκυλίσθη πρὸ αὐτοῦ ἡ μήτηρ του· εἰς μάτην
 Τὰς παρειὰς διέσχισε, κ' εἰς ἄλλους φρεναπάτην
 Τὸν ἔκραζε κατ' ὄνομα καί ἔτρεμεν ὡς φύλλον·
 Φεῦ, ἡ πτωχὴ δὲν ἤγειρε τὸ τέκνον της τὸ φίλον!

Δ'

Ἐπάρατος ὁ ἀετός, ὁ ποιητής, ὁ λέων,
 Ἡ δρυς ἢ ὑπερήφανος, τὸ ὕψος τῶν ὀρέων·
 Ἐπάρατον ὅ,τι λαμπρὸν καί μέγα ἐγεννήθη,
 Πᾶν ὅ,τι ἔχει πτέρυγας ἢ φλόγα εἰς τὰ στήθη!
 Ἐχει κλωδὸν ὁ ἀετός, δεσμὰ ὁ λέων ἔχει,
 Καί κάτωχρος ὁ ποιητής εἰς τάφου λίθον τρέχει....

Εἶναι ἡ λύρα μητριὰ καὶ τᾶσμα δολοφόνον·
 Θέλγει τοὺς ἄλλους, θραύουσα τοὺς ἐμπνευσμένους μόνον.
 Τέκνον σταυροῦ ὁ ποιητής, ζοφώδης ὀδοιπόρος,
 Ἀσθμαίνων εἰς τοῦ Γολγοθᾶ ἀνέρχεται τὸ ὄρος,
 Καὶ θέτων εἰς τὰ ὕψη του καθημαχμένον πόδα,
 Μᾶς ρίπτει κάτω ἐρυθρὰ ἀθνασίαις ρόδα.

Φεῦ, ἀπὸ τῆς καρδίας του εἶν' ἐρυθρὰ τὸ αἷμα,
 Καὶ μάρτυρος αἱ ἄκανθαι αὐτῶν προδίδουσι στέμμα....
 Μὴ τὸ φθονῆτε· τί λοιπὸν τὸ στέμμα τοῦτο ἔχει;
 Ὅστις διάδημα φορεῖ, εἰς πόνον ὑπερέχει.
 Τὸν κεραυνὸν ἐλκύνουσι αἱ κορυφαὶ συνήθως·
 Φεύγει τὴν φλόγα τούρανῶ τὸ κύπτειν κάτω πλῆθος.—

Ε'

Ὅχι· δὲν ἤθελε σθεσθῆ τοῦ Βάρδου μου τὸ βλέμμα,
 Ἄν χεῖρα εἰς τῶν ἀκανθῶν δὲν ἔτεινε τὸ στέμμα·
 Πλὴν τὸ ἠγάπησε πολὺ ἡ ἔνθερος ψυχὴ του,
 Κ' ὑψοῦτο ὑπερήφανος ἡ νέα κεφαλή του....
 Κ' ἐνῶ τὴν χεῖρα ἔτεινεν εἰς τῶν Μουσῶν τὰ ἄνθη,
 Κατέπεσεν ὁ κεραυνὸς κ' ἡ δάφνη ἐμκράνθη!

Καὶ ἤδη, ἄφρωνος, νεκρός, ὁ ψάλτης τῶν Κυμάτων,
 Ὁ αἰοδὸς περιπαθῶν Εἰκόγων καὶ Δραμάτων!
 Φεῦ· ἦσαν αἱ Εἰκόνες του τὰ πρῶτα ὄνειρά του,
 Κ' ἐμπνέετο τὰ Κύματα ἀπὸ τὰ κύματά του....
 Ὅποιον μέλλον ἔχασεν ἡ λύρα του, ὅποιον,
 Καὶ ποῖον δρόμον ἔκλεισε τὸ φθονερὸν μνημεῖον!

Εἶν' ὀλεθρία δι' ἡμᾶς καὶ βάσκανος ἢ Δύσις,
 Ὁ ζοφερός της οὐρανόσ, ἢ παγερά της φύσις.
 Πῶς τὸν ἐπέμψαμεν καὶ πῶς αὐτὴ τὸν ἐπιστρέφει!
 Ἐπάγωσ' ἢ χρυσῆ ἀκτίσ εἰς χιονώδη νέφη.
 Ἡμεῖσ τὴν ἐφιλεύσαμεν ἐν ῥόδον ἀπριλίου,
 Κ' ἐκείνη μᾶσ ἀπέδωκεν ἐν φέρετρον μνημείου!

Ἀνοιξατε τὸ φέρετρον τοῦ φίλου μας ἡρέμα,
 Καὶ στέψατέ τον κᾶν νεκρὸν μὲ ῥοδοδάφνης στέμμα.
 Τὸν Τάσσον μὴ δὲν ἔστεψαν θανόντα εἰς τὸν τάφον;
 Ἡ δάφνη εἶνα! ἱερὰ ἐπὶ νεκρῶν κροτάφων....
 Μάτην ὁ χρόνος ἐφορμᾷ· ἐκείνη δὲν ἐνδίδει,
 Καὶ διαμένει ἀφθίτον τὸ μνημια ὅ,τι δίδει!

ΝΕΚΡΟΥ ΠΑΡΑΠΟΝΟΝ

Α'

Στὸ κοιμητήρι τ' ἄγρια μεσάνυχτα κτυποῦσαν,
Κ' εἰς μνημ' ἀπάνω γλοερὸ
Χιονάτο, κάτασπρο σταυρὸ
Τὰ χεῖλη μου φιλοῦσαν·

Ὅποταν γνώριμη φωνή, γλυκειά, ἐκεῖ κοντά μου
Ἀκούσθη μέσ' στή σιγαλιά,
Μούσης περιλυπη λαλιά
Νὰ κράζῃ τῶνομά μου.

— Ποιὸς εἶσαι, εἴπα, κ' ἔσφιξα μὲ ταραχὴ μεγάλη
Τὸ λατρευμένο μου σταυρὸ στοῦ τρόμου μου τῆ ζάλη.
Ἄχ! τῆ γλυκειᾶ αὐτῆ φωνῆ τὴν ἔχω ἀκουσμένα·
Νεκρὸς ἂν ἦσαι, μίλησε· τί θέλεις ἀπ' ἐμένα;
Θέλεις λιβάρι καὶ κερὶ; Σοῦ φέρνω καμμιά μέρα·
Μονάχα δάκρυα μὴ ζητᾶς· χυθῆκαν ἐδῶ πέρα. —

— Μοῦ φέρνουνε τ' ἀδέλφιά μου, εἴπ' ἡ φωνή, λιβάδι,
 Καὶ τῆς φτωχῆς μανιούλας μου τὸ δάκρυο μὲ φθάνει.
 Σὰν τὰ λυπᾶσαι, δάκρυα μὴ χύσης καὶ γιὰ μένα....
 Τὰ κυπαρίσσια πέρασε αὐτὰ τὰ πυκνωμένα,
 Κ' ἔλα κοντά μου νὰ μὲ ἰδῆς, ποῖος εἶμαι νὰ γνωρίσης,
 Μὰ κύττα μὴ στή κεφαλὴ ἀπάνω μὲ πατήσης. —

Καρδιοκτυπῶντας πέρασα τὰ μαῦρα κυπαρίσσια,
 Κ' ἐπήγαίνα πρὸς τὴ φωνὴ τοῦ πεθαμμένου ἴσια.
 Τοῦ Ζαλοκώστα διάβηκα τὸ μαρμαρένιο μνημῆμα,
 Κ' εἰς τάφο κράτησα νωπὸ τὸ φοβισμένο βῆμα·
 Κ' εἰς τὴ θαμπὴ ἀστροσεγγιά, ἀκίνητο, θλιμμένο,
 Εἶδα τῆς Λύρας ἀδελφὸ καὶ φίλο πεθαμμένο!

* Ἀχ! ἦταν ὁ τραγουδιστὴς ἐκεῖνος, ποῦ σὰν ζοῦσε,
 Τῆς Ἀττικῆς ταῖς ἔμμορφαις Νυχτιαῖς ἐτραγουδοῦσε·
 Ποῦ ἔψαλλε τὰ Κύματα, κ' εἰς δάφναις καὶ μυρσίναις
 Εἰκόναίς ἐζωγράφιζε μὲ σύννεφα κι' ἀκτίνας!
 Ἐκεῖνος, ποῦ ἐβάλαμε προχθὲς στὸ μαῦρο χῶμα,
 Κι' ἀκόμα δὲν ἀπῆκαμε νὰ κοιμηθῆ, ἀκόμα....

Σὴν κυπρίστι ἀσάλευτο ὑψόνουντην θινάτου,

Καὶ τὰ μαλλιά του μαύριζαν εἰς τ' ἄσπρα σάδανά του.

"Α, πῶς τονὲ παρήλλαξε τὸ ἔρημο τὸ χῶμα!

Ποιὸς λέγει, ποιὸς, πῶς ἄγγελος γεννιέτ' ἀπὸ τὸ πτώμα;

Μὲ ψεύτικις παρηγορικίς ὅσοι μποροῦν ἄς ζοῦνε·

Δὲν ἔχουν τάφου μυρωδιὰ ἐκεῖνοι ποῦ πετοῦνε!

Β'

Μὲ νυχτοβάτου ὁ νεκρὸς ματιὰ μ' ἔθεωροῦσε,

Καὶ στὸ σκοτάδι τ' ἄγριο δειλὰ χαμογελοῦσε

Χαμόγελο παράξενο, πικρό, σὰ φοβισμένο....

"Ἔτσι: σὲ μνήμα σκοτεινὸ, σὲ λάκκο μαυρισμένο,
Φωσφόρου τρέμει λίγο φῶς καὶ τὸ σκοτάδι σχίζει.

"Αχ, σὰ χαμογελεῖ νεκρὸς, καὶ μάρμαρο βράζει!

Κατάχλωμος τὸν ἔβλεπα καὶ ἔτρεμα σὰν φύλλο·

'Αλλοίμονο! φοβόμουνα τὸν γκχερδικὸ μου φίλο....

Μὰ ἡ ἀγάπη ἔδωξε τοῦ φόβου μου τὴ ζάλη,

Καὶ τοῦ νεκροῦ μου ρίχθηκα μὲ πόνο τὴν ἀγκάλη.

Τοῦ πεθαμμένου τὸ κορμὶ καὶ τὴ ψυχὴ παγόνει·

Τί κρύος ἔπου ἦτανε! Εἶναι φωτιὰ τὸ χιόνι

Μπρὸς στή κρυάδα τοῦ νεκροῦ, στὰ στήθια του τὰ κρύα.

"Ολα· στοργὴ ἀδελφική, ἀγάπη καὶ φιλία,

"Ολα ἡ μαύρη ἀγκαλιὰ τοῦ χάρου τὰ νεκρόνει·

Τῆς μάνας μόνο τὴν καρδιὰ ὁ χάρος δὲν παγόνει!

Γ'

— "Άρσε με, ἄρσε με, νεκρέ! τοῦ εἶπα, καὶ θλιμμένος
 Ἐκεῖνος ἐτραβήχθημε σὺν παρκαπονεμένος....

Μ' ἐκύτταξε καὶ μὲ φωνή μου εἶπε πικραμένη·

— Βλέπεις, τί κρύοι εἴμεθα ἔμεῖς οἱ πεθαμμένοι;

— Χθές, εἶπα, ποῦ ἀγκάλιασα στὸ μνημα τὸ παιδί μου,

Ἐγνώρισα τὸ κρύο σας καὶ τῶχω στὴ ψυχὴ μου!

— "Ὅχι, μου εἶπε μὲ βαθὺ ἀπελπισίας πόνο·

Αὐτὸ τὸ κρύο ξέρουμε οἱ πεθαμμένοι μόνο.

"Αχ, ἡ ζωὴ!... Ὅταν κανεῖς τὰ μάτια του σφαλῆση,

Ὅταν τὴ χάση μοναχά, τί εἶναι θὰ γνωρίση!

Γέρος, τυφλός, ἀνήμπορος, στὸ δρόμο πεταγμένος,

Ἄκόμα εἶναι εὐτυχής· — δὲν εἶναι πεθαμμένος....

"Αχ, ἡ ζωὴ!... Δός μου ζωῆς μονάχα ἓνα χρόνο,

Ἐναι ἀπρίλη, μιὰν αὐγὴ νὰ ἰδῶ τὸν ἥλιο μόνο! —

Κ' ἐσώπασε· σὰ σάβανα ἐζέστανε τὰ χέρια,

Κ' ἐκύτταξε ἀχόρταγα κ' ἠδονικὰ τ' ἀστέρια.

— Δὲ φθάνει, ἀκολούθησε στενάζοντας, δὲ φθάνει,

Πῶς ὁ νεκρὸς τὴν ἐμμυσρὶχ τοῦ κόσμου τηρὲ χάνει,

Μ' ἀκόμη καὶ στὴν κλίνη του τὴν τελευταία πᾶνε,

Καὶ τὸ στεράνι ποῦ φορεῖ τὸ νεκρικὸ μιδᾶνε.

.....

Δ'

"Αχ! ἀπ' τῆ μαύρη τῆ στιγμῆ ποῦ μ' ἔρριξαν στοῦ χῶμα,
 Ἄκόμα δὲν ἐσφάλησα τὰ μάτια μου, ἀκόμα!
 Φίλοι κ' ἐχθροὶ τοῦ τάφου μου τράχουν τῆ γαλήνη,
 Αὐτοὶ μὲ τὸ φαρμάκι τους, μὲ κλάμματα ἐκεῖνοι....
 Πῆς τους νὰ μὴ σκαλίζουνε ἐνὸς νεκροῦ τῆ σκόνη,
 Καὶ σώνουν τὰ παινέματα καὶ τὸ φαρμάκι σώνει!
 Μὰ μὴ κανέναν μ' ἀρνηθῆ πῶς πρῶτος μίαν ἡμέρα,
 Ψωμί γιὰ τ' Ἄπορα παιδιὰ ζητοῦσα σὰ μητέρα.
 Δὲ βλάπτει ὅλα ὁ Θεὸς ἀπάνω ἐκεῖ τὰ ξέρει·
 Ἄς τρῶν ψωμάκι τὰ παιδιὰ κ' ἄς ἦν ἀπ' ἄλλο χέρι.
 Δὲν τῶξερα, δὲν τῶξερα, στὸν κόσμον σὰν ἐζοῦσα,
 Τὰ χεῖλη μου νὰ σφάλιζα, νὰ μὴν ἐτραγουδοῦσα!
 Κεῖνος ποῦ ζῆ στὴ σιωπῆ μὲ σιωπῆ πεθαίνει,
 Μὰ τὸ τραγοῦδι ἀκούεται ἀκόμη καὶ σὰν σθένη.
 "Αχ! ἂν πουλάκι ἤμουνα τοῦ δάσους ἢ ἀηδῶνι,
 Ἄν δάφνης ἢ κυπαρισσιῦ κλαδὶ μὲ στεφανόνη,
 Τί τοὺς πειράζει κ' ἔρχονται στοῦ ὕστερό μου στρῶμα,
 Νὰ ἰδοῦν μὲ τί μ' ἐβάλανε στεφάνι μέσ' στοῦ χῶμα;
 Πῆς' τους, στεφάνια δάφνινα στοὺς τάφους δὲ ζητᾶνε·
 Στοῦ Παρισσοῦ τὴν κορυφῆ ὅσοι τὰ θέλουν πᾶνε....
 Κ' ἐκεῖνος ποῦ κορμὶ νεκρὸ στοῦ μνήμα ξεγυμνώνει,
 Ὅταν τὰ μάτια του κλεισθοῦν, ὁ τάφος δὲν τὸν λυώνει!—

Ε'

Αὐτὰ μοῦ εἶπε, κ' ἔγυρε στοῦ τάφου του τὴν ἄκρη
 Τὴν λυπημένη κεφαλή,
 Καὶ στή ματιά του τὴ θολή
 Ἐφάνηκ' ἓνα δάκρυ. —

Τ' ὀρνίθι ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἀκούσθη τὸ Γεφύρι,
 Κ' ἦταν τοῦ Χάρου προσταγή,
 Σὰ ν' ἄλεγε· « Νεκροί! στή γῆ,
 Νεκροί, στὸ κοιμητήρι!... »

Καὶ τὰ καντήλια ἐσβύσθησαν, ἐσβύσθηκε στή θύρα
 Καὶ ὁ φανός, ποῦ μιὰ φορὰ
 Τῆς Ἀγορᾶς λυπητερὰ
 Τραχούδησεν ἡ λύρα!

Μοῦ φάνη τότε σάβανο πῶς ἔγυρε στὸ χῶμα,
 Καὶ στεναγμὸς ἀκούσθηκε, παράπονο καὶ θρήνος,
 Καὶ τοῦ νεκροῦ μου ἄρπαξε ἡ κρούα γῆ τὸ σῶμα,
 Κ' ἐχάθηκε τὸ σάβανο κ' ἐχάθηκε κ' ἐκεῖνος.
 Καὶ τὴν αὐγή, χλωμότερος ἀπ' τὸ χλωμὸ φεγγάρι,
 Τοὺς στίχους τούτους ἔγραψα στὸ κρύο του λιθάρι!

1876

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΜΙΧΑΗΛ ΣΒΟΡΩΝΟΝ

Τί βλάπτει, ἂν δὲν εἶδομεν ποτὲ ὁ εἷς τὸν ἄλλον
Εἰς τὴν κοιλάδα τῶν κλαυθμῶν, ὧ ἄγνωστέ μου φίλε,
Καὶ ἂν δὲν συνηντήθημεν εἰς τῆς ζωῆς τὸν σάλον ;
Ὡ, σὲ γνωρίζω· ἱερὸς μὲ εἶσαι, Μιχαῆλε!
Ἢ Κρήτ' εἰς τὴν καρδίαν μου ἐνθέρμως σὲ συσταίνει,
Κ' ἢ Μοῦσα μ' ἄνθη εὔοσμη τὸ φέρετρόν σου ραίνει.

Ναί· ὅστις τὴν πατρίδα του γενναίως προασπίζει
Καὶ φέρει τὸ μειδιάμα εἰς ὀρφανὴν θρηνοῦσαν,
Ὅστις παιδίου ἀσθενοῦς τὰ βήματα στηρίζει,
Ποτὲ δὲν εἶναι ἄγνωστος ἐκεῖνος εἰς τὴν Μοῦσαν.
Πολὺ μακρὰν τῆς ἀρετῆς μοσχοβολοῦν τὰ μύρα,
Κ' ἠξεύρουν τόσοι δυστυχεῖς τὴν συμπαθῆ σου χεῖρα.

Θρήνησον, λύρα θλιβερά· σὺ δι' αὐτὸ ἐστάλης·

Τὰ πλκιά σου ἄσματ'α καὶ πάλιν ἐνθυμήσου.

Δὲν σὲ καλῶ εἰς ἑορτὴν καὶ δύνασαι νὰ ψάλῃς...

Μ' ἀγάπην θὰ συνοδευθῇ καὶ θρήνον ἢ φωνή σου.

ὦ, δὲν θὰ κλαύσης ὄνομα εἰς μέγεθος βαρύνον,

Θὰ κλαύσης εὐγενῆ ψυχὴν κ' οἰκτίρμονα.... Ἐκεῖνον!

Εἰπέ· εἰς ποῖον δίδονται τ'οσαῦται εὐλογίαι;

Τίνι ζητεῖ ἀπηυδηκῶς ὁ πένης εἰς τὰ σκότη

Καὶ κλαίουσι τῆς Κρήτης μας οἱ ἀτυχεῖς Παρίκι;

Ἐκεῖνον κράζουν! πλὴν αὐτός, ἀλλοίμονον, ὑπνώττει.

Ὁ θάνατος τοῖς ἔκλεψε, τὴν χεῖρά του νεκρώσας,

Τὴν χεῖρα, ἣτις ἔρραινεν εὐεργεσίας τόσας!

Ὅταν οἱ ἄλλοι ἔκλαιον, αὐτὸς δὲν ἐμειδίχ'·

Ἦτον ἀγάπη κ' ἔλεος ἢ ὑπαρξίς του ὅλη,

Κ' ἐπαρηγόρει, κ' ἔδιδεν ἢ χεῖρ του ἢ ἀγία....

Πολλάκις ἢ ὠραία του ψυχὴ ὠνειροπόλει

Τὴν Οἰκουμένην ἅπασαν ὀλβίαν εἰς τὸ μέλλον,

Καὶ προσηθάνετο χαρὰν ἀνέκφραστον ἀγγέλων.

ὦ, πόσκι τὴν στιγμὴν αὐτὴν ἐμπρὸς σεπτῆς εἰκόνας,
 Πόσαι μητέρες κλίνουσι, πόσκι ψυχαὶ τὸν κράζουσι·
 Πόσαι νεάνιδες πτωχαὶ προσεύχονται συγχρόνως,
 Κ' εἰς τὴν γλυκεῖαν μνήμην του τὰ στήθη των στενάζουσι.
 Καὶ πόσα τέκνα τῶν Μουσῶν καὶ τέκνα δυστυχίης,
 Ἐκ τῆς χειρὸς του ἔλαβον τὸ μῆνα τῆς παιδείας!

Φεῦ! μήπως, ὅστις τοῦ Χριστοῦ ἀκολουθεῖ τὰ ἔπη,
 Κ' εἶν' ἡ καρδία του σελὶς ἀγνή Εὐαγγελίου,
 Πρὶν ἀποθάνῃ δάκρυα πολλὰ νὰ χύσῃ πρέπη;...
 Ἄς λέγουν ὅ,τι θέλουσιν οἱ σοφισταὶ τοῦ βίου!
 Ἄδακρυτον τὴν ἀρετὴν δὲν δύναμι νὰ εὕρω·
 Στενάζει κάτω.... ἀλλαχοῦ τί πράττει, δὲν ἠξεύρω!

Πόσα, ὦ, πόσα δάκρυα δὲν ἔχυσε κ' ἐκεῖνος
 Εἰς τῆς νεκρᾶς συζύγου του τὸ προσφιλὲς μνημεῖον!
 Ὡς λάμπις εἰς τὸν τάρον τῆς ἐσθύνετο ἀκτῖνος,
 Καὶ ὡς σταυρὸς ἐρρίζονεν εἰς τὴν νεκρὰν πλησίον.
 Αἰθρίαν ἢ καρδίαν του δὲν εἶχεν, ἐκτὸς μόνον
 Ὅταν θρηγοῦντος πλάσματος ἐπράυνε τὸν πόνον.

Εἰρήν' εἰς τὸ μνημεῖόν του κ' Ἐδᾶμ εἰς τὴν ψυχὴν του !

Πλὴν κατεστάθη ὁ τυφλὸς τυφλότερος ἀκόμα·

Δὲν ἔχει πλέον ὁδηγὸν τὴν εὐσπλαγγιον φωνὴν του,

Κ' εἰς τῆς ὁδοῦ ὁ ἀθηνῆς κυλίνεται τὸ χῶμα....

Εἰρήν' εἰς ὕπνον ἱερὸν καὶ παραδείσου μύρα·

Ἄφῃκεν εἰς τὰ τέκνα του τὴν εὐγενῆ του χεῖρα.

— Κλαύσατε ὅλοι τὸν σεπτὸν τῆς δυστυχίας φίλον.

Ἵπόταν θνήσκουν Βασιλεῖς, οἱ λύκοι τῶν ποιμνίων,

Ταινίαν μύρην θέτομεν οἱ βλάκες εἰς τὸν πῖλον....

Ἄλλ' ὅμως ποῖον χεῖμαρρον ὀφείλομεν δακρύων,

Ἵταν ἐκπνέῃ εὐσπλαγγνος ποιμὴν καὶ μᾶς ἀφίνη;

Ἄστῆρ, ὅστις ἐφώτισε κ' εἰς τὴν σκοτίαν σβύνει;

Ἵ πόνος τὸν ἐρόνευσε τῆς Κρήτης του ἐκεῖνον·

Αἶ, ὁ γενναῖος Κεφαλλῆν θ' ἀπώθει τὸ μνημεῖον,

Ἄν εἰς τὴν Κρήτην ἔθαλλεν ἐλευθερίας κρῖνον

Κ' ἠκούοντο τὰ θούρια εἰσέτι τῶν ἀνδρείων !

Ἵητον ζωὴ του ὁ ἀγὼν ὁ ἅγιος τῆς Κρήτης,

Ἄλλὰ ἡ Κρήτη ἔπεσε κ' ἐξέπνευσε μαζῆ της.

Τοὺς ἀδελφούς του ἅπαντας ὁ Ἰωσήφ ἐκάλει,
 Ὅπότεν εἰς τὴν Αἴγυπτον παρέδιδε τὸ πνεῦμα,
 Κ' εἰς τὸν Θεὸν τοὺς ὤρχιζε καὶ τοὺς ἐπαρακάλει
 Νὰ μὴ τὸν λησμονήσωσιν εἰς τῶν ἐτῶν τὸ ρεῦμα...
 Ἄλλ' ὅταν ἴδουν φθάνουσιν τὴν πεπρωμένην ὥραν,
 Νὰ τοῦ κομίσουν τὰ ὀστέα εἰς τὴν ἁγίαν χώραν.

Κ' ἐκεῖνον μὴ τὸν θάπτετε πολὺ βαθέως, φίλοι·
 Μὴ συγκαλύψετε πολὺ τὸ ἀσθενές του σῶμα,
 Ὅταν τῆς ἀνιστάσεως τὸ ἔαρ ἀνατείλῃ,
 Τὸ περιμένον λείψανον νὰ μὴ βερύνη χῶμα...
 Κἂν τὰ ὀστέα του ἅς ἴδουν τὸν δεύτερον Μεσσίαν,
 Ὅταν εἰς τὴν ἁγίαν μας εἰσέρχεται Σοφίαν!

ΕΙΣ ΤΟ ΕΠΤΑΕΤΕΣ ΤΕΚΝΟΝ

ΤΟΥ ΠΟΙΗΤΟΥ ΘΕΟΔ. ΟΡΦΑΝΙΔΟΥ

« Ἄχ! τὸ λουλοῦδι δὲν μπορεῖ
πολὺν καιρὸ νὰ ζῆσῃ,
« Πεθαίνει τὸ τριαντάφυλλο
καὶ ζῆ τὸ κυπαρίσσι. »

Κ' ἐγὼ τὸ ἔμαθα, κ' ἐγὼ· — τὸν χάσαμε τὸ Σπύρο!
Τὸ ἔχασες σὲ μιὰ στιγμή
Τὸ χαϊδεμμένο γιατεμί,
Τοῦ κήπου σου τὸ μύρο.

Ἄχ, τὸ κακὸ εἶν' φτερωτὸ κί' ὁ κόσμος τὸ μαθαίνει·
Καμπάνα χάρου σὰ χτυπᾷ,
Ὁ νοῦς σ' ἐκεῖνον π' ἀγαπᾷ
Σὲν ἀστραπὴ πηγαίνει.

Ἄμεριμος κοιώσουνα, μὰ ἓνα μαῦρο βράδυ
Ἄγέρι φύσησε ψυχρό,
Καὶ τὸ λουλοῦδι τὸ μικρὸ
Τὸ πῆρε τὸ σκοτάδι!

Ἄνθοῦσε μέσ' στὸν κῆπό σου, μέσ' στὴ ψυχὴ σου ἀνθοῦσε,
 Μὰ ἐσὺ δὲν ἤσουν κηπουρός!
 Ἦταν ὁ Χάρος ὁ σκληρός,
 Κ' ἐκεῖνος τ' ἀγαποῦσε....

Καὶ τ' ἀνατρέφατε μαζίῃ, ὁ Χάρος κι' ὁ πατέρας·
 Ἐπὺ τὸ πότιζες, κι' αὐτὸς
 Τὸ παραφύλαγε σκυφτὸς
 Στὴν δύοσι τῆς ἡμέρας.

Καὶ δὲν τὸν εἶδες τὸν ἐχθρό, τὸν κλέφτη δὲν τὸν εἶδες
 Κρυμμένο μέσα στὰ κλαδιά....
 Ἡ πατρικὴ σου ἢ καρδιά
 Σ' ἐκοίμιζε μ' ἐλπίδικις.

— Γελαῖ ὁ Χάρος τὰ μικρά. — Συχνὰ μ' ἀγγέλου ἔπι
 Εἰς τοῦ παιδιοῦ σου τὴ φωλιά
 Πήγγαιν' ὁ πλάνος μὲ φιλιά,
 Πρὶν τὸν ἀνθό του κόψη.

Καί τῷδειχνε τὸν οὐρανὸ καὶ τὰ χρυσᾶ ἀστεράκια·
 Τοῦπε μιὰ νύχτα· — Πᾶμ' ἐκεῖ;
 Πᾶμε ν' ἀκούσης μουσική,
 Νὰ βρῆς κι' ἄλλα παιδάκια! —

Κι' ὅταν ἐπῆγες τὴν αὐγὴ χαρούμενος τὴν ἄλλη,
 Τῶρες στὴν κλίνη του νεκροῦ·
 Ὅμως τὸ στόμα τὸ μικρὸ
 Σοῦ χαμογέλα πάλι....

Πατέρα κράζουν τὸν Θεό!... Πατέρ' ἅς τονὲ κράζουν·
 Τοῦ δίνουν τὸνομα αὐτό,
 Γιατ' ἔχει χέρι δυνατό,
 Γιατὶ τονὲ τρομάζουν.

Ἄχ! καῖνοι πῶχουν πατρικὰ τὰ σπλάχνα δὲ χτυποῦνε
 Ποτὲ τὴν πατρικὴ καρδιά,
 Καὶ τὰ καϋμμένα τὰ παιδιὰ
 Τ' ἀρίνουν νὰ χαροῦνε. —

Τώρα, στὸ κρύο μνήμᾳ του κοιμᾶται νεκρωμένο·
 Ὅμως τὸ χῶμα τὸ βαρὺ
 Νὰ συνηθίσῃ δὲν μπορεῖ,
 Καὶ κρυώνει τὸ καῦμμένο...

Ἄλλοίμονο! στὸν ὕπνο του ὁ πεθαμμένος νοιόνει;
 Κοιμᾶται τόσῳ εὐτυχής...
 Μή, φίλε μου, ἀνησυχῆς,
 Ὁ Σπύρος σου δὲν κρυώνει.

ΝΙΚΟΛΑΩ ΜΑΝΙΤΑΚῆ

ΕΠΙ Τῷ ΘΑΝΑΤῷ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ ΑΥΤΟΥ

Α΄

Τὸ ἔμαθχ, τὸ ἔμαθχ. — Ἐημέρωσε μιὰ μέρα,
Κ' εὐρέθης μόνος, ὄρφανός,
'Αποθαμμένος ζωντανός·
Δὲν ἔχεις πλιὰ μητέρα!

"Αχ, τὸ κερὶ ποῦ σοῦφεγγε ἐσβύσθηκε στὸν ἄδη·
Τώρα στὰ σκοτεινὰ πατεῖς,
Καὶ μονοπάτι ἀναζητεῖς
Στοῦ κόσμου τὸ λαγκαδι.

Θὰ τῶρρης· μέσ' στὰ σκοτεινὰ κανεῖς δὲν ἀπομένει.
Ἐχει καὶ ἡ νυχτιὰ φανὸ
Ἄστρα χρυσᾶ στὸν οὐρανό,
Ὁ ἥλιος σὰ διαβαίνη.

B'

Τὴν βάρυναν τὴ δύστυχη μητέρα σου οἱ πόνοι
 Καὶ τῆς Μαρίας ὁ καϋμός,
 Ὁ ὕστερος αὐτὸς σπασμός,
 Καὶ ὄχι, ὄχ' οἱ χρόνοι.

Ἀκόμα εἶχε σὰ φτερὰ κοράκου τὰ μαλλιά της,
 Καὶ τῆς ζωῆς τὴν ξαστεριά·
 Ὅμως καὶ χάρου μυχαιριὰ
 Κρυφὴ μέσ' στὴν καρδιά της.

Ναί· τὴ στιγμὴ ποῦ ῥίξανε τῆς ἀδελφῆς σου χῶμα,
 Κ' ἔπασ' ἡ δύστυχη νὰ ζῆ,
 Ἄχ! κ' ἡ μητέρα σου μαζί
 Ἀπέθανε ἀκόμα....

Κ' ἦταν νεκρὴ ἀπ' τὴ στιγμὴ ἐκείνη, πεθαμμένη.
 Πολλαῖς φοραῖς παύ' ἡ ζωὴ,
 Καὶ ὅμως μένει μιὰ πνοή
 Ἀκόμα, καὶ δὲ βγαίνει!

Ἔτσι κι' ἀκτὶν' ἀνώφελα μάτι τυφλοῦ φωτίζει,
 Κ' εἰς σαλευμένη κεφαλή
 Ἀκίνητη καὶ σιγαλή
 Σκέψι θολή σαπίζει.

Ἄλλοίμονο σ' ἐκείνονε ποῦ πέθανε, κι' ἀκόμα
 Ζωῆς κλωστή τονὲ κρατεῖ·
 Ποῦναι νεκρὸς καὶ περπατεῖ,
 Λαλεῖ καὶ εἶναι πτώμα!

Αὐτὸς ὁ ψεύτης-θάνατος, αὐτὸς τρομάζει μόνο·
 Ὁ ἄλλος, ὁ παντοτεινός,
 Ὁ γάρος ὁ ἀληθινός,
 Πολὺ δὲν ἔχει πόνο.

Γ'

Στὸ μνημὸς τῶρα ἢ φτωγὴ μητέρα σου κοιμᾶται
 Ἦσυχα, ἦσυχα, γλυκά,
 Κι' ἀπὸ τοῦ κόσμου τὰ κικὰ
 Κινένα δὲ θυμᾶται.

— Μὴν κλαῖς, φίλιε μου γλυκεῖα, μὴ, φίλε μου, στενάξῃς
 Στὰ χώματά της τὰ νωπά·
 Κι' ἀπ' ἐκεῖ κάτω σ' ἀγαπᾷ
 Ἐκείνη ὅπου κράξεις.

Ὁ γάρος ὄλαις ταῖς ψυχαῖς μὲ μιὰ πνοή του σδύνει·
 Ὅμως τῆς μάνας ἡ ψυχὴ,
 Αὐτὴ δὲ λύνει μοναχὴ,
 Αὐτὴ δὲ μᾶς ἀφίνει!

Ἄφσε τὸ μνημῆμα τῆς νεκρῆς, κι' ἀπάνω στὸν αἰθέρα
 Τὸ μάτι σήκωσε· ἐκεῖ,
 Μέσ' σὲ νεφέλη μυστικὴ
 Θὰ εὔρης τὴ μητέρα.

Ναί· ἀπ' ἐκεῖ χαμόγελο σοῦ στέλνει ἡ ψυχὴ της,
 Καὶ ὅλη πόνος καὶ στοργή,
 Ἄπὸ τὰ ὕψη εὐλογεῖ
 Ἀκόμη τὸ παιδί της!

ΕΛΕΓΕΙΟΝ

ΕΙΣ ΓΟΥΛΙΕΛΜΟΝ ΘΩΜΑ ΒΟΥΔ

Α'

Χθές ἔκλιν' εἰς τὰ στήθη μου ἢ κεφαλή βαρεῖα,
Καί τ' ἄγρια μεσάνυκτα ἐσήμαινον βραδέως·
Τὰ ὄμματά μου ἔκλειον, ὁ λύχνος μου ὠχρία,
Ὅτ' ἔμπροσθέν μου κατηφῆς ἐνεφανίσθη νέος.
Ἄ, ὄχι νέος· — ἔφηβος, ξανθόκρομον παιδίον,
Καλύπτον σῶμα νεαρὸν μ' ἐνδύματα μνημείων!

Τὸ μέτωπόν του ἔχριεν ὠχρότης ἐνταφία,
Καί μ' ἐθεώρει κάτωθεν τῶν σοβερῶν ὀφρύων.
Ἐχρῦσονε τὰ σάβανα ἢ κόμη του πλουσία,
Καί μ' ἐμειδία φιλικῶς μειδιάμα δακρύων.
Ἐσταύρωσε τὰς χεῖράς του, καί πλήρης ἀθυμίας
Ἐγγύς μου ἦλθεν ὁ νεκρὸς ἐκεῖνος νεανίας.

— Τί θέλεις, εἶπον, ὦ νεκρέ, τοῦ τάφου ἄνθος νέον,
 Κ' ἐμβαίνεις μεσονύκτιος εἰς τὸ ψυχρὸν μου δῶμα ;
 Δὲν ἔχω πλέον ἄσματτα, δὲν ἔχω δάκρυ πλέον·
 Στεριεύουν καὶ τὰ δάκρυα εἰς πονεμένον ὄμμα.
 ὦ, ἄλλην λύραν ὑπᾶγε ν' ἀναζητήσης, ἄλλην.
 Ἐγὼ δὲν ἔχω· ἔθραυσε τὸ μύρον τὴν φιάλην. —

Καὶ εἶπεν, ἀτενίζων με τῶν τάφων ὁ δραπέτης,
 Κ' ἦν ἡ φωνὴ του ἑλαφρὸς πτερυγισμὸς μελίσσης·
 — Ἀπὸ τὸ μνημεῖον ἔρχομαι· τῆς λύρας σου ἰκέτης.
 ὦ, μὴ μ' ἀφήσης ἀκλαυστον, εἰς λήθην μὴ μ' ἀφήσης!
 Ἐὰν ἐπέπρωτο ταχὺς τὸ φῶς νὰ παραιτήσω,
 Κ' ἂν εἰς τῆς λύρας τὴν χορδὴν πλειότερον ἄς ζήσω. —

— Κάτω, ἐξηκολούθησε, μὲ εἶπον πῶς λυπεῖσαι
 Ἐκείνους, οὓς ἀφήρπασεν ἐκ τῆς ζωῆς ἡ μοῖρα·
 Μὲ εἶπον, πῶς τοὺς ἀγαπᾶς καὶ πῶς τοὺς ἐνθυμεῖσαι,
 Καὶ εἶν' ἀκόμη κτῆμά των ἡ πένθιμός σου λύρα.
 Θέλω κ' ἐγὼ εἰς τὴν μολπὴν τῆς λύρας ν' ἀναζήσω·
 Ἴσως μ' ἐν ἄσμα κλαίοντας γονεῖς παρηγορήσω! —

— Νεκρέ! τῆς λύρας τὴν ζωὴν ὁ φοῖβος δὲν φωτίζει,
 Καὶ δὲν ἀνοίγει τὸ κλειστὸν τὸ ἄσμα τῆς μνημεῖον.
 Ὅ,τι ἀπέθανε ποτὲ ὀπίσω δὲν γυρίζει·
 ὦ, πόσον εἴσθε εὐτυχεῖς οἱ φεύγοντες τὸν βίον! —
 Εἰς τὴν γλυκεῖάν του μορφὴν ὀδύνη διεχύθη,
 Κ' ἔκλινε μὲ παράπονον εἰς τὰ νεκρά του στήθη.

— Ἄ, ὄχι, εἶπε προσελθὼν ἐγγύτερον ἀκόμα·
 Δὲν εἶν' εὐδαίμων ὁ νεκρός, δὲν εἶναι εἰς τὸ μνήμα...
 Δὲν βλέπει πλέον τοῦρανοῦ τ' ἀκτινοβόλον δῶμα,
 Τὴν ἀτραπὸν τῆς ἐξοχῆς, τὸ ἀργυρόχρουν κῦμα.
 Δὲν ἀναπνέει τῆς ζωῆς τὴν αὔραν καὶ τὰ μύρα.
 Ἦτον ὠραία ἡ ζωὴ, ἦν μ' ἤρπασεν ἡ μοῖρα!

ὦ! ν' ἀναζήσω ἤθελα, καὶ πάλιν ν' ἀναζήσω·
 Τὸ φῶς νὰ ἴδω τὸ γλυκὺ καὶ μύρα ν' ἀναπνεύσω·
 Εἰς κρυσταλλώδους ποταμοῦ τὴν ὄχθην νὰ βαδίσω,
 Καὶ τῆς μητρός μου τοὺς λευκοὺς πλοκάμους νὰ θωπεύσω!
 Εἰς τῶν ἀγνῶν μου ἀδελφῶν νὰ πέσω τὴν ἀγκάλην,
 Καὶ τοῦ πατρός μου τὴν ὠχρὰν μορφὴν νὰ ἴδω πάλιν....

Κάτω, γονεῖς καὶ ἀδελφὰς καὶ ἥλιον καὶ ῥόδα
 Δὲν ἔχομεν.... Μόνον σιγὴν καὶ ψῦχος καὶ σκοτίαν,
 Τῆς φρίκης τὸν πιέζοντα καὶ παγετώδη πόδα,
 Καὶ σῆψιν εἰς τὸ σῶμά μας βαδίζουσαν βραδεῖαν.
 Αἶ, ὅταν, ὅταν ῥίπτετε νεκρὸν εἰς τὸ μνημεῖον,
 Μὴ φεῖδεσθε δεήσεων, μὴ φεῖδεσθε δακρῶν!

Σεῖς ἀγνοεῖτε, ὄλβιοι οἱ ζῶντες, ἀγνοεῖτε,
 Ἡ πρώτη νύξ τοῦ μνήματος ὁποῖα εἶναι!... Οἴμοι,
 Εἶθε οἱ ἐπιζήσαντες αἰείποτε νὰ ζῆτε,
 Καὶ νὰ βραδύνη αὐτ' ἡ νύξ νὰ ἔλθῃ ἡ ἐρήμη.
 Φεῦ, ποῖα ῥίγη προξενεῖ καὶ τρόμους ἐνδομύχους
 Ἡ ζοφερὰ αὕτη ζωὴ τοῦ σκότους καὶ τοῦ ψύχους!—

Καὶ ὁ νεκρὸς μὲ ὄμματα μὲ εἶπε θολωμένα·
 —'Εξέρχεται ὁ ἥλιος πᾶσαν αὐγὴν ἀκόμα;
 Ῥέουν ὡς πρὶν οἱ ποταμοὶ νερὰ κρυσταλλωμένα,
 Καὶ στέφει χλόη πράσινος εἰς τοὺς ἀγρούς τὸ χῶμα;
 Εἰπέ μοι, καθὼς ἄλλοτε πνοὴ ζεφύρου πνέει,
 Καὶ δι' ἐμέ ὁ ἀτυχῆς πατήρ μου ἔτι χλαίει;

ὦ, φίλησέ τον ἀντ' ἐμοῦ κ' εἶπέ τον πῶς δὲν μέλλει
 Νὰ μ' ἀποδώσῃ τὴν ζωὴν τὸ δάκρυ ὅπερ χύνει.
 Ἐντὶ δακρύων τὴν εὐχὴν αὐτοῦ ἄς μ' ἀποστέλλῃ·
 Τὸν τάφον, μόνον τοῦ πατρὸς εὐχὴ τὸν ἱλαρύνει!
 Κ' ἐνίστε ἄς ἔρχεται μὲ κουρασμένον βῆμα
 Νὰ στέφῃ μ' ἄνθη δροσερὰ τὸ ἔρημόν μου μνημα.—

Β'

Αἴφνης ἀλέκτορος φωνὴ διέκοψε τὸν νέον·
 Ἐστέναξε καὶ τόμμα του ἐστράφη πρὸς τὸ σκότος.
 Καὶ δὲν τὸν εἶδα ἔκτοτε, καὶ δὲν τὸν εἶδα πλέον!
 Τότε, τὴν λύραν ἔλαβεν ἡ χεὶρ μου λεληθότως.

1866

ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ

ΤΟΥ

ΧΑΣΑΝ-ΖΙΑ-ΒΕΗ

Α΄

Υπῆρχεν ἔτι εἷς ἀνὴρ καθ' ὄλην τὴν Τουρκίαν,
Ἐνθάδε τῶν ἀλλοτε, τῶν πρώην Μουσουλμάνων,
Καὶ τοῦτον ἡ παλίμπαις γραῦς, εἰς μίαν τῆς πλατεῖαν,
Χθὲς θάνατον τὸν ἔδωκε φαιδρῶς μετὰ τυμπάνων!
Ἐθάρρει ἔτι ἡ μωρά, ἐπίστευε τὸ πτώμα,
Τοιούτους ἀνδρας νὰ γεννᾷ πῶς δύναται ἀκόμα!

Τίς οὗτος, τίς; — Εἷς ἄθλιος, ἐν δολοφόνον τέρας,
Ὡς μέγας τις τηλεγραφῶν βεζύρης ἀναγγέλλει·
Εἷς Τοῦρκος-Τρόπμαν, ὡς φωνεῖ ὁ τύπος τῆς ἡμέρας,
Ὅποτε μ' οὐραδιῆ σωρὸς νὰ τὸν πληρώσῃ μέλλη·
Εἷς δαίμων, μία ἔχιδνα μ' ἀνθρώπου χαρακτῆρας,
Τῶν Τούρκων πλὴν ὁ ὕστατος ἀνὴρ διὰ τὰς Λύρας!

"Ω, ἂν κακούργων ὡς αὐτὸν ὁ κόσμος εἶχε πλῆθος,
 Ἐὰν τοιαῦτα τέρατα συχνότερον ἐγέννη,
 Ἡ ἀνθρωπότης ἤθελεν ἀνθρώπου ἔχει στήθος,
 Καὶ δὲν θὰ τῆς ἐπάτει ποῦς τὸν εὐγενῆ αὐχένα!
 Βαθέως κείρει τὸν ἀμνὸν ἢ χεὶρ σκληρῶν ἀρχόντων,
 Ἄλλὰ δὲν κείρει, σέβεται τὴν χαίτην τῶν λεόντων....

Ἡξεύρω, εἰς τοὺς στίχους μου αὐτοὺς σταυροῦνται ἤδη
 Ὅσοι μὲ φῦκος ἀρετῆς ὄψιν νεκρὰν καλύπτουν·
 « Καὶ ἀπὸ πότε, θὰ εἰποῦν, ὁ ψάλτης ἄσμα δίδει
 Εἰς ὅσους ἐγχειρίδιον δολοφονίας κρύπτουν; »
 Κ' ἴσως προσθήσῃ μετ' αὐτοὺς εἰρωνικὴ χρσεὶα
 Μ' ὀξύμωρον μειδιάμα· « ποιητικῆ ἀδεία. »

Ἄλλ' ὅμως ἄς ἀκολουθοῦν νὰ κάμνουν τὸν σταυρόν των,
 Ἴσως ἢ θεία χάρις του κατὰ τι τοὺς ἀγνίσῃ·
 Κ' οἱ σκῶπται ὅσον θέλουσιν, ἄς χάνουν τὸν καιρόν των....
 Τοῦ Ἐλικῶνος τὴν θεὰν δὲν θέλουν ἐνοχλήσει.
 Ὅτι τὴν Μοῦσαν συγκινεῖ, καὶ ὅτι ὅτι ψάλλει,
 Εἶν' ἱερόν, τὸ βλέμμα της τ' ἀθάνατον δὲν σφάλλει.

B'

ὦ Σεῖς, ψευδοενάρετοι, νοθεία ἀνθρωπίνη·
 Κροκόδειλοι, καὶ εἰς ξηρὰν κ' εἰς ὕδωρ ζῶντες ἔτι·
 Μὴ δολοφόνοι λέγωνται οἱ ἥρωες ἐκεῖνοι,
 Εἰς οὓς τὸ φάσγανον αὐτῆς ἢ Δίκη ἀναθέτει;
 Δολοφονεῖ ὁ κεραυνὸς ὁ πλήττων τὴν καχίαν;
 — Πολλάκις εἶδον ἀρετὴν λαμπρὰν τὴν ἀμαρτίαν!

Ἐκεῖνον, ὅστις προσφιλεῖς νεκροῦς του ἐκδικεῖται,
 Καὶ χύνει, χύνει δι' αὐτοῦς τὸ ἴδιόν του αἷμα,
 Μὲ δολοφόνου ὄνομα ποτὲ μὴ τὸν καλῆτε·
 Αὐτὸν τὸν βλέπει μάρτυρα τῶν οὐρανῶν τὸ βλέμμα·
 Ὅποσαι χεῖρες φαίνονται εἰς τοῦ Θεοῦ τὸ ὄμμα
 Λευκαὶ ὡς κρίνα, κ' αἷματος ἔαν τὰς βάφη χρῶμα!

Στρέψατε ὑψηλότερον, ἄλλου, ἄλλου τὸ βλέμμα·
 Ἐπάνω, ὄχι κάτωθεν, εἰς νέον τινὰ θρόνον,
 Καὶ εἰς πορφύραν νεσυργῆ, πορφύραν ἀπὸ αἷμα,
 Θὰ συναντήσεται ἀληθῆ σκηπτουῖχον δολοφόνον....
 Ἡ μὴ διότι ὑψηλὰ κ' εἰς μέγα φῶς ὑψοῦται,
 Τὸ ὄμμα σὺς γὰρ τὸν ἰδῆ ἀδυνατῆ, θαμβοῦται;

Αἶ, ἄν καλῆται ὁ Χασάν, ὁ ἥρωας, δολοφόνος,
 Κ' εἰς τὸνομά του φρικιᾶ κόσμος τυφλὸς καὶ πλάνος,
 Καὶ πῶς καλεῖται ὁ Μουράτ λοιπὸν ὁ θειοκτόνος;
 Ἄ, ἐνοῶ. Σατὰν ὁ εἷς, ὁ ἕτερος Σουλτάνος...
 Φαίνεται ὅτι ἡ ψαλὶς εἶν' ὄπλον αὐτοκτόνων,
 Καὶ μόνον τὸ πολύχροτον ἐμφαίνει δολοφόνον!

Αἰδῶς! ἄν μεταφράζεται εἰς γλῶσσαν Μουσουλμάνων
 Ἡ λέξις αὕτη... Κλίνατε τὴν κεφαλὴν, σιγαῖτε!
 Τὸν νέον συναγματικὸν λατρεύσατε Σουλτάνιον,
 Καὶ ἄφετε τὸν ἥρωα θανόντα νὰ κοιμᾶται!
 Ἄλλὰ τί λέγω;... Τοὺς νεκροὺς καὶ νῦν καὶ πρὸ αἰῶνων
 Τοῦρκοι καὶ κύνες βεβηλοῦν καὶ ἐξυβρίζουν μόνον;

Κοιμήσου εἰς τὸ μνημά σου, Χασάν, ἄν ἔχῃς μνημα!
 Ἄ, ἔπρεπε νὰ γεννηθῆς ὡς Μουσουλμάνος, ὅτε
 Τοῦ Ταμερλάνου ἵπτατο τὸ θεελλῶδες βῆμα,
 Κ' ἦσαν οἱ Τοῦρκοι ἥρωες καὶ πρῶτοι στρατιῶται.
 Ὅτε τὴν Βιένναν ἔκαιον, ἐκείνην, ἥτις ἤδη
 Τὸ τελευταῖον φάρμακον εἰς τὴν Τουρκίαν δίδει.

Κοιμοῦ, Κιρκάσιε, κοιμοῦ, ἀνδρεῖτε τῶν ἀνδρείων·

Τοὺς ὀφθαλμούς σου σφάλῃσε καὶ μὴ παραπονήσῃ,
Ἄν εἰς τὸν ἡγεμόνα σου δὲν σ' ἔθαψαν πλησίον·

Σωτῆρ ἂν δὲν ἐπρόφθασες ἐκείνου νὰ καλῆσαι,
Κἂν ἐκδικήθης ὡς ἀνὴρ τὸ ἐστεμμένον θυμ.

Κοιμήσου εἰς τὸ μνήμα σου, Χασάν, ἂν ἔχῃς μνήμα!

.....

.....

Ἵπῃρχεν ἔτι εἰς ἀνὴρ καθ' ὅλην τὴν Τουρκίαν,

Ἄντάξις τῶν ἄλλοτε, τῶν πρώην Μουσουλμάνων,
Καὶ τοῦτον ἢ παλίμπαις γραῦς, εἰς μίαν τῆς πλατεῖαν,
Χθὲς θάνατον τὸν ἔδωκε φαιδρῶς μετὰ τυμπάνων.

Ἐθάρρει ἔτι ἡ μωρά, ἐπίστευε τὸ πτώμα,

Τοιούτους ἀνδρας νὰ γεννᾷ πῶς δύναται ἀκόμα!

ΘΡΗΝΟΣ ΙΑΤΡΟΥ

ΕΠΙ ΤΩ ΘΑΝΑΤΩ

ΤΟΥ ΧΑΡΑΛ. ΧΡΙΣΤΟΠΟΥΛΟΥ *

Α'

Ἄς κλαύσω καὶ τὸ ἄλγος μου ἄς ἐκχυθῆ εἰς θρήνον
Καὶ εἰς καρδίας σπαραγμόν,
Ἄφοῦ τὴν νόσον πολεμῶν,
Δὲν ἔσωσα ἐκεῖνον!

Καὶ ἠκολούθησα πενθῶν τοῦ φίλου μου τὸ σῶμα
Εἰς τὴν ὁδὸν τὴν θλιβεράν,
Κρατῶν τοῦ πόνου τὴν ἀράν
Εἰς τὸ νεκρὸν μου στόμα....

* Τὸ ποίημα τοῦτο ἐγράφη κατ' αἴτησιν φίλου ἱατροῦ, λίαν γνωστοῦ εἰς τὴν κοινωνίαν ἡμῶν, ὅστις, ἀφοῦ ἐμόχθησε παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τοῦ προσφιλοῦς αὐτῷ ἀσθενοῦς καὶ εἶδε τὴν ἐπιστήμην ὑποχωρήσασαν πρὸ τοῦ θανάτου, μὲ παρεκάλεσε νὰ γράψω τὸν βαθὺν αὐτοῦ πόνον καὶ τὴν βαρεῖάν του θλίψιν διὰ τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς ἐπιστήμης. Αἱ πλεῖσται τῶν ἐν τῷ ποιήματι ἰδεῶν εἶναι ἰδικαί του ἰδέαι, καὶ τῇ ἀληθείᾳ πολὺ ἀσθενῶς ἔγραψα ὅ,τι ἠσθάνθη ἡ εὐγενὴς αὐτοῦ καρδία!

Καὶ πάλιν, πάλιν, Θάνατε, μ' ἐνίκησες· ματαίως
 Τὸ θῦμά σου ἀμφισβητῶν,
 Ἦλθον τὸν δρόμον σου κρατῶν
 Κ' ἐπάλαισα γενναίως!

Νοῦς, ἐπιστήμη, φλογερᾶς φιλίας μόχθοι τόσοι,
 Ὅλα τὰ φάρμακα τῆς γῆς,
 Ἦσαν μηδὲν πρὸ τῆς πληγῆς,
 Ἦν σὺ τὸν εἶχες δώσει!

Β'

Φεῦ· ὅσοι ἔχουν φιλικὰς ἢ συμπαθεῖς καρδίας,
 Ἄς φεύγουν τὸν Ἀσκληπιόν,
 Τοῦ ψεύδους τοῦτον τὸν Θεόν,
 Τὸν γριφον τῆς ὑγείας!

Εἶναι θεότης ἄπιστος, ἀχάριστος καὶ εἴρων·
 Εἶν' ἐρημία φλογερά,
 Σαχάρα μένουσα ξηρά,
 Καὶ ἄνθος χωρὶς μύρον.

Πτωχή ἐλέους ἀδελφή, βαδίζ' εἰς τὴν σκοτίαν
 Μὲ κεκλεισμένον ὀφθαλμόν,
 Καὶ ψηλαφεῖ μετὰ παλμῶν
 Νὰ εὕρη τὴν ὑγείαν.

Τὸ πᾶν ἀπὸ τοῦς μύστας τῆς ἡ ἀπληστος λαμβάνει·
 Τὴν ἥβην τῶν τὴν ἀνθηρᾶν,
 Πᾶσαν τοῦ βίου τῶν χαρᾶν,
 Ποτὲ δὲν λέγει « φθάνει! »

Καὶ τί προσφέρ' εἰς ἀμοιβήν, καὶ τί προσφέρει;... Μόνον
 Λέξεις, φρασιδία κοινά,
 Πᾶσης ἐννοίας ὀρφανὰ
 Ἐντὶ τοσοῦτων πόνων!

Γ'

Φεῦ· εἶχον ἄλλοτε κ' ἐγὼ ἀκόμη ἓνα φίλον.

Πῶς τὸν ἠγάπων, τοῦ Θεοῦ γνωρίζει μόνον τ' ὄμμα....
 Ἄλλὰ τὸν εἶδον κάτωχρον ὡς φθινοπώρου φύλλον,
 Ἐχόντα τὸ περίλυπον ἐκεῖνο ἔτι χρῶμα,
 Τὸ χρῶμα τὸ ἐπάρατον ὅπερ ἡ φθίσις δίδει,
 Καὶ ὅπερ φέρει δάκρυα εἰς ὃν τινα τὸ ἰδῆ!

Πάντοτε, Φθίσις, εὐγενῆ καταδιώξεις στήθη·
 Μὲ ἄνθη στέφεις καλλονῆς, ἢ ἀρετῆς ἢ ἥβης
 Τὴν πένθιμόν σου κεφαλὴν, καὶ λησμονεῖς τὰ πλήθη.
 Κατηραμένε ἐκλογεῦ... γνωρίζεις ποίους θλίβεις.
 Σπανίως σὲ ἀπήντησα εἰς ἀγενεῖς ἀνθρώπους·
 ὦ, ἢ φιλοκαλία σου ἐκλέγει ἄλλους τόπους.

Ἢ φθίσις!... Τέρας μὲ μορφὴν ὠχροῦ ἀγγέλου, δαίμων
 Μὲ θύματος μειδιάμα καὶ μὲ μαρτύρων ὄμμα,
 Εἰς τὴν ἀνύποπτον ζωὴν ὡς κλέπτῃς βαίνει τρέμων
 Καὶ πίνει, πίνει τρυφηλῶς τὸ ἄπληστόν της στόμα
 Τὸ αἷμα τῆς καρδίας μας ρανίδα πρὸς ρανίδα...
 Κ' ἐνῶ φονεύει, μειδιᾷ... καὶ τρέφει τὴν ἐλπίδα!

Μάτην ἐκ τῶν ὀνύχων της ἐμόχθησα νὰ σώσω
 Τὸν προσφιλῆ μου ἀσθενῆ, τὸν δύσμοιρόν μου φίλον·
 Μάτην ἐζήτησαν τὴν ζωὴν ὀπίσω νὰ τὸν δώσω·
 Εἶχεν εἰσέλθει πρὸ πολλοῦ ὁ σκώληξ εἰς τὸ μῆλον...
 Καὶ ἠττημένος, ἀπελπισ, καμφθεὶς ὑπὸ τῆς μοίρας,
 Ἐχυσα δάκρυ αἵματος κ' ἐσταύρωσα τὰς χεῖρας!

ὦ, ν' ἀγαπᾶς καθὼς ἐγὼ τὸν φίλον σου, νὰ ἦσαι,
Ὅποια χλεύη! ἰατρός... ἐκ σοῦ νὰ περιμένη
Ἐγκατημένος ἀσθενῆς νὰ εἴπῃς μόνον «ζῆσε,»
Καὶ σὺ τὰς χεῖρας νὰ σταυροῖς! ὦ, τοῦτο ὑπερβαίνει
Τοῦ Δάντου πᾶσαν κόλασιν· ὁ Δάντης ψάλτης ἦτο,
Ἄλλ' οἴμοι, ἰατρός ποτέ, ποτέ δὲν ἐκαλεῖτο....

Φεῦ· ὅσοι ἔχουν φιλικὰς ἢ συμπαθεῖς καρδίας,
Ἄς φεύγουν τὸν Ἀσκληπιόν,
Τοῦ ψεύδους τοῦτον τὸν Θεόν,
Τὸν γρίφον τῆς υἱείας!

ΡΕΜΒΑΣΜΟΙ ΕΠΙ ΤΟΥ ΤΑΦΟΥ

ΤΗΣ

ΜΑΡΙΑΣ ΠΙΚΕΡΝΗ

ΤΟ ΓΕΝΟΣ ΜΩΡΑΪΤΙΝΗ

Α'

Τῶν ἀποκρέων ἦτο χθὲς ἢ νύξ ἢ τελευταία,
Κ' ἢ Κεκροπία ἐμμανοῦς βακχίδος εἶχεν ἦθος·
Ἐντήχου βάρβαροι αὐλοὶ καὶ ἄσματ' ἀγοραῖα,
Καὶ εἰς τὰς ῥύμας ἔτρεχον δαιμονιώντων πλήθος.
Μετήλλαζον τὸ ἔνδυμα, τὸ βάδισμα, τὸ εἶδος,
Καὶ προσωπίδα ἔθετον ἐπὶ τῆς προσωπίδος....

Συννεφωμένος, ἀπελπισ καὶ ξένος τῶν ὀργίων,
Διέσχισα μ' ἀποστροφὴν τὰ θορυβοῦντα σμήνη,
Κ' εὐρέθην, πέραν τῶν Στηλῶν, εἰς τοὺς νεκροὺς πλησίον.
Ἄ, ποῖα ἔπνεεν ἐκεῖ οὐράνιος γαλήνη!
Ἄνεπνευσα, κ' ἐβάδισα ἐγγὺς τῶν κυπαρίσσω·
Μὲ εἶχε φέρει δὺσπνοιαν τὸ πάσχα τῶν μεθύσων.

Ἐνώπιόν μου ἡ κοιλάς ἐφάνη τῶν μνημάτων,
 Σεπτῆ, μεγάλη, ἤρεμος ὡς ἀχανῆς ἰδέα,
 Κ' εἶδον τὸ μέγα θέατρον τῶν ζοφερῶν δραμάτων.
 Ὑψοῦτο ἡ ἀπέραντος καὶ μαύρη του αὐλαία,
 Κ' ἤρχοντο ἤρωες βωβοὶ ἐπὶ σκηνῆς ἀνέτου,
 Λαλοῦντες εὐγλωττότερον τοῦ σκοτεινοῦ Ἀμλέτου!

Χωρῶν τῆς Νεκροπόλεως τὴν μαύρην θύραν εἶδα,
 Ἥτις ποτὲ δὲν ἔκλεισεν, ἥτις ποτὲ δὲν κλείει.
 Πῶς, Δάντη! ψάλτα τῶν νεκρῶν, δὲν εἶδες τὴν ἐλπίδα,
 Εἰς μέρος, ὅπου ἄπασαν τὴν λάμπιν της δεικνύει;...
 Ἄ, τῆς ζωῆς τὸ πλάνον φῶς σὲ εἶχεν ἀπατήσει·
 Βλέπει τὸν φῶσφορον κανεὶς τὸν λύχνον, ὅταν σβύσῃ.—

Β'

Θὰ εἶχον ἤδη πρὸ πολλοῦ μετάνυκτα σημάνει,
 Ὅποτε εἰς τὰ κατηφῆ ἐπάτησα ἐδάφη·
 Ἄπαν τὸ κοιμητήριον εἰς τ' ὄμμα μου ἐφάνη,
 Ἡ ἐκκλησία, οἱ σταυροί, τὰ δένδρα καὶ οἱ τάφοι.
 Λύχνων πληθὺς ἐφώτιζε τὰ σκυθρωπὰ μνημεῖα.
 Δειλὴ ἐθάρρεις ἐκ φωτὸς πῶς ἦτον ἱκεσίαι...

Οἴμοι· τὸ κοιμητήριον τῆς γῆς δὲν εἶναι μέρος!
 Εἶν' ἄγνωστος ὠκεανός, μὲ κύματα μνημάτων·
 Ἄρχῃ τοῦ ἄδου, εἴσοδος κρυφία τοῦ αἰθέρος,
 Κῆπος αἰώνιος, σποδὸν ἀθάνατον φυλάττων.
 Ναί, οὐρανοῦ ὑπὸ τὴν γῆν τὸ πτώμα ἔχει μέλλον·
 Ἡ σῆψις χερουβείμ γενναῖα καὶ πτέρυγας ἀγγέλων.

Ἄποια εἰς τὴν ἡσυχον περιοχὴν ἐκείνην,
 Ἄποια μυστικὴ σιγὴ καὶ ὕπνος ἐπεκράτει·
 Ὑπνωττον πάντες οἱ νεκροὶ μ' ἀνέκφραστον γαλήνην,
 Κ' ἔτρεμα μὴ τὸν ὕπνον των τὸ βῆμά μου ταραττή·
 Μὴ εἰς τὸν ἔρημον σταυρὸν τοῦ τάφου των προσκόψω,
 Καὶ τόνειρον τοῦ οὐρανοῦ τὸ πρῶτον διακόψω!

Καὶ ὅμως ἐκ τῆς πόλεως ἐνίοτε τῶν ζώντων
 Ἄγρια ἤρχετο βοὴ καὶ ὕλακῃ ὀργίων,
 Κ' ἐξύβριζε ταραττουσα τὸν ὕπνον τῶν θανόντων.
 Μὲ τὴν σειρὰν του ἕκαστος!... Κ' ἐκείνων τὸ μνημεῖον
 Κ' ἐκείνων θέλει ταραχθῆ κατόπιν ὑπὸ ἄλλων·
 Θ' ἀκούσουν καὶ οἱ τάφοι των ὀργίων ποτὲ σάλον!

Γ'

Ἐν μέσῳ τάφων καὶ σταυρῶν ἐδάδιζα ἡσύχως,
 Κ' ἐρρέμοδαζα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν ἀθανασίαν·
 Ἀντήχει τῶν βημάτων μου μονότονος ὁ ἦχος,
 Καὶ τὴν σιγὴν διέκοπτεν ἐκείνην τὴν βαθεΐαν.
 Ἀλλέκοτος καὶ τολμηρὸν μ' ἐφαίνετο συγχρόνως,
 Πῶς ἔζων μεταξὺ νεκρῶν τοσοῦτων ἐγὼ μόνος.

Τῶν ἀστρῶν ἡ λευκὴ ἀκτὶς ὡς φίλου ἠδὺ βλέμμα
 Κατερχομένη ἔπιπτεν ἐπὶ μαρμάρων λείων,
 Κ' ἐμήγυτο σιωπηλὴ ὡς συγγενῆς ἡρέμα,
 Μὲ τὴν ἀκτίνα τὴν ὠχρὰν φανῶν ἐπιτασίων....
 Τίς οἶδε ποίως ἔφερεν εἰδήσεις ἢ ἐλπίδας
 Τῶν ἀστρῶν ἡ λευκὴ ἀκτὶς εἰς τὰς ψυχρὰς κοιτίδας!

Πικρόγελως ἐξέφευγε τὰ πελιδνά μου χεῖλη,
 Ὅποτε γαῦρον ἔβλεπον μαρμάρου μαυρωλεῖον.
 Φεῦ· ἤξιζε πλειότερον ἢ μαρμαρίνη στήλη
 Ἀπὸ τὸ πτώμα τοῦ νεκροῦ τὸ ἄψυγον καὶ κρύον.
 Ἀλλὰ τοιαύτη τῶν θνητῶν ἐπλάσθ' ἢ φιλαυτία·
 Σύρει τὴν ματαιότητα αὐτῆς κ' εἰς τὰ μνημεῖα!

Ὅποταν τῶμα νεκρωθῆ, ἢ δόξα τί σημαίνει;
 Μὴ τὸν καπνὸν τῆς ἢ πυρὰ σβεσθεῖσα διακρίνη,
 Ὅποταν νέφος γίνεται κ' ἐπάνω ἀναβαίνει;
 Βλέπει τὸν ἥλιον ποτὲ ἢ δύσασα σελήνη;...
 Τῆς ρέμβῆς μου μ' ἀπέσπασεν ὠρολογίου ἤχος,
 Σημαίνων ἔνδον τοῦ ναοῦ τὰς ὥρας του ἡσύχως.

Τοῦ Πλάστου ἢ φιλόανθρωπος δὲν ἔδωκε σοφία,
 Οἰκτείρουσα τὸν ἄνθρωπον, φωνὴν καὶ εἰς τὸν χρόνον·
 Πλήν ἀνωτέρα τῶν θνητῶν ἢ ὑψηλὴ βλακεία,
 Ἐφεῦρεν ὠρολόγια κ' ἐμέτρησε τὸν πόνον.
 Φεῦ· εἰς τοῦ χρόνου κεραυνὸν ἐπέθεσαν τὸ στόμα,
 Καὶ δὲν τὸν ἄφησεν βωβὸν νὰ σήπεται ἀκόμα!

Τὸ βῆμά μου ἐπὶ σταυροῦ προσέκοψεν ἀγίου,
 Κ' ἐπάτησα τὴν κορυφὴν νωποῦ τινος μνημείου.
 Μετὰ σπουδῆς ἀπέσυρα τὸ ἀμχρτῆσεν βῆμα·
 Μ' ἐφάνη, στόνον ἤκουσα βαθὺν ὑπὸ τὸ μνημα,
 Ὅτι παράπονον δειλῆς ἠκούσθη ἱεσείας,
 Καὶ ἀργυρόηχος φωνὴ γνωρίμου μελωδίστας.

Ἡ γῆ ἐσείσθη ἔλκφρῶς καὶ ἤνοιξε τὸ μῆμα,
 Ὡς ὅταν πιεζόμενον ἀνοίγεται τὸ κύμα.
 Ὅχι! τῆς φαντασίας μου ποσῶς δὲν ἦτο πλάνη·
 Ὡχρὰ τὸ πρῶτον κεφαλὴ ἀγγέλου ἐπεσάνη,
 Κατόπιν κύκνου τράχηλος καὶ κυπαρίσσου σῶμα,
 Κ' εἶδε νεάνιδα ὠχρὰν τὸ ἔκθχμδόν μου ἔμμα.

Ἐπὶ τὸ σῶμα τὸ ἀδρὸν σινδόνῃ ἐνταφία
 Ἡσύχως ἐκυμαίνεται πολύπτυχος, εὐρεΐα.
 Μέχρις ὀσφύος ἔπιπτεν ἡ κόμη λελυμένη,
 Κ' ἦτον ὠχρὰ καθὼς ἀκτὶς ἀστέρος σθυνομένη.
 Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἔλαμπον οἱ μέλανες ἡρέμα,
 Ἄλλ' ἔμενον ἀκίνητοι ὡς νὰ μὴν εἶχον βλέμμα.

Τοῦ τάφου τὴν ἐφώτιζεν ἡ πένθιμος λυχνία·
 Φεῦ, ἦτον, ἦτον ἡ νεκρὰ ἐκείνη ἡ Μαρία!
 Ἦτο τοῦ Περικλέους μὲς ἡ ἀδελφὴ τὸ φάσμα·
 Ἡ ποίησις τῶν γυναικῶν, τῶν γυναικῶν τὸ ἄσμα.
 Ἄλλ' ὄχι, ὄχι! τῆς μορφεῆς τῆς πρώτης ἐστερεῖτο·
 Ὡραιοτέρα ἄλλοτε, ὠραιοτέρα ἦτο!

« Συγγνώμη, ἔκραξα, νεκρά, τὸν τρόμον καταστέλλων
 « Διέκοψα τοῦ ὕπνου σου τὸ ὄνειρον μὴ θέλων.
 « Ἀπὸ τοῦ κόσμου ἔφυγα τὸν θορυβώδη πόντον,
 « Καὶ ἤλθα εἰς τὰ ἡσυχὰ πεδία τῶν θανόντων ...»
 Ἐκ τῶν σαβάτων μ' ἔτεινε χεῖρα λευκὴν ἡσύχως,
 Κ' ἡσθάνθη μέχρι τῶν ὀστέων θανάσιμόν τι ψῦχος.

Λευχείμων, μελαγχολικὴ ὡς Βύρωνος ἰδέα,
 Εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ τάφου της ἐρείδεται ἡ νέα·
 Ἡ κεφαλὴ της ἔκλινε μετ' ἄλγους εἰς τὸν ὦμον
 Καὶ τ' ἀνοικτὸν μνημεῖόν της ἠτένιζε μὲ τρόμον.
 Ἐξηκολούθει σιωπὴν φυλάττουσα βαθεῖαν,
 Καὶ τῶν ἀστέρων ἔβλεπε τὴν λάμψιν μὲ δειλία.

« Νεκρά, τῇ εἶπον, ἀνοίξε τὰ κεκλεισμένα χεῖλη,
 « Κ' εἰς τοῦ Ὑψίστου τῶνομα τὸ ἅγιον ἐμίλει.
 « Εἶπέ μοι τὸ ἀπόρρητον τοῦ τεθαμμένου κόσμου·
 « Μίαν ἀκτῖνα τοῦ φωτὸς τοῦ ἀπορρήτου δός μου...
 « Εἶπέ, εἶπέ· τὸ μυστικὸν ἄς λύσῃ ἐν σου ῥῆμα·
 « Κατὰγγελε τὸν θάνατον καὶ φώτισε τὸ μνημα. »

Εἰς τὴν μορφὴν τῆς ζοφερᾶ ὀδύνης διεχύθη,

Κ' ἐσεῖσθησαν τὰ σάβαντα εἰς τὰ λευκά τῆς στήθης.

Τὴν κεφαλὴν τῆς ἔκλινε πενθίμως τὴν ὠρίαν,

Καὶ στρέψας, εἶδον ἔνδακρον τὴν τεθνηκυῖαν νέαν.

« Διὰ τί κλαίεις, ἔκραξεν, νεκρὰ περιλημμένη;

« Λοιπὸν καὶ ὄμματά κλειστὰ τὸ δάκρυον ὑγραίνει;...»

Δὲν μ' ἀπεκρίθη ἄφωνος, ἀλλόφρων ἐθεώρει

Τὸν οὐρανόν, τὰ μνήματα καὶ τὰ πλησίον ἔρη.

Ἐθάρρεις, ὅτι ὑπνωττε μὲ ἀνοιγμένον ἔμμη·

Φεῦ, δὲν ἀνοίγεται ποτὲ τὸ κλειστὸν ἄπαξ στόμα!

Νεκρὰ καὶ ζῶσα σιωπὴν ἑτήρει βαθυτάτην,

Καὶ μάτην τὴν ἰκέτευον νὰ μοὶ λαλήσῃ, μάτην!

Ναί, μάτην τῇ ἐνθύμισα, ἐλπίζων νὰ λαλήσῃ,

Πᾶν ὅ,τι εἶχεν εἰς τὴν γῆν ἀγαπητὸν ἀτήρει·

Πατέρα τόσον εὐγενῆ, μητέρα φθινομένην,

Καὶ τὴν καλὴν τῆς ἀδελφῆν, τὴν προσφιλεῖ Ἑλένην.

Εἰς μάτην! δὲν ἠμπόρεσα μικρὸν νὰ τὴν κινήσω,

Καὶ τῆς νεκρᾶς καρδίας τῆς τὴν μνήμην νὰ φωτίσω.

Ἄλλ' ὅτε τῇ ἐνθύμισα τὰ δύο ὄρφανά της,
 Ἄκτινα ἔλαβον ζωῆς καὶ φῶς τὰ ὄμματά της,
 Κ' ἠκούσθη πάλλουσα φωνὴ καὶ λαλιὰ γλυκεῖα·
 — Ἐνίκησε τὸν θάνατον ἡ μητρικὴ καρδιά! —
 Ἔλαβε βλέμμα καὶ ζωὴν, θερμότητα καὶ χρῶμα·
 Ἡ μήτηρ ἔζη, καὶ ζωὴ κατέκλυσε τὸ πτώμα...

Ε'

« Τὰ τέκνα μου! » ἀνέκραξε μὲ τόνον ἀσυνήθη,
 Καὶ τὴν λευκὴν ἐξέτεινεν εἰς τὸ κενὸν ἀγκάλην·
 « Ποῦ εἶναι, ποῦ;... καὶ κλίνουσα εἰς τ' ἀσθενῆ της στήθη,
 « Τὰ τέκνα μου! ἀνέκραξε, τὰ τέκνα μου! » καὶ πάλιν.
 « Ἐλένη μου, Εὐγένιε! » ἐφώνει τεθλιμμένη,
 Κ' ἡ πόλις ἤχει τῶν νεκρῶν· « Εὐγένιε, Ἐλένη!... »

« Νεκρά, τῇ εἶπον, δύστηνος· κ' ἡ μητρικὴ καρδιά,
 « Εἶναι κ' ἐκείνη φίλαυτος ὡς αἱ λοιπαὶ ἀκόμα; »
 « Θέλεις νὰ τελευτήσωσι τὰ τέκνα σου, Μαρία,
 « Καὶ εἰς τὸν τάφον τὰ καλεῖ τὸ μητρικόν σου στόμα; »
 Ἐστράφη· μ' εἶδεν ἔκπληκτος, ἐδίστασεν, ἐστάθη·
 Δὲν μὲ ἀπήντη· ἔδλεπε τοῦ μνήματος τὰ βάρη...

Κατόπιν, «Θέλω!» ἔκραξε θανάτου ὠχροτέρᾳ·

«Τὰ δυστυχῆ μου ὄρφανὰ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄς κλείσουν.

«Δὲν θέλω ξένῃ νὰ καλοῦν τὰ χεῖλη τῶν μητέρα,

«Κ' ἐμὲ νὰ παύσουν ν' ἀγαποῦν, κ' ἐμὲ νὰ λησμονήσουν!

«Ματαίως κάτω ἄτεκνος τὰ ὄμματά μου κλείω·

«Μήτηρ καὶ τέκνα εἶναι ἓν, δὲν τέμνονται εἰς δύο.

«Χωροῦμεν, ἠκολούθησε, κ' οἱ τρεῖς εἰς τὸ μνημεῖον·

«Ἄς ἔλθουν μὲ τὴν μητρικὴν νὰ ἐνωθῶσι κόνιν.

«Θὰ μεταβάλω εἰς θερμὴν κοιτίδα τὸ φορεῖον,

«Καὶ τὴν σκοτίαν τῆς νυκτὸς θὰ ἔχωμεν σινδόνην.

«Πόσον ὠραῖα θέλομεν ὑπνώττει ἠνωμένοι!

«Ἐένης μητρὸς πλειότερον μήτηρ νεκρὰ θερμαίνει.

«ὦ, φέρε μέτα! ἔκραξε μὲ ἀγωνίας στόνον·

«Ὑπνώττουں πάντες οἱ νεκροί... ὅμως ἐγὼ νὰ κλείσω

«Τοὺς ὀφθαλμοὺς δὲν δύναμαι.... ὦ, νὰ τὰ ἴδω μόνον,

«Μίαν στιγμὴν νὰ τὰ ἴδῶ καὶ λάβω τα ὀπίσω!»

Καὶ τῆς φωνῆς τῆς κλαυθμηρῶς ἠκούετο ὁ ἦχος·

Πλήν διεκόπη κ' ἔκραξε βιγῆσασα· «Τί ψῦχος!»

« Βλέπεις, τὴν εἶπα κατηφῆς, νεᾶνις τεθνηκυῖα,
 « Ὅποιον ψυχὸς τῶν νεκρῶν αἰσθάνεται τὸ σῶμα;
 « Ἄφες λοιπὸν νὰ ζήσωσι τὰ τέκνα σου, Μαρία,
 « Καὶ νὰ τὰ θάλπη τῆς ζωῆς ὁ ἥλιος ἀκόμα!
 « Κοιμοῦ, ὦ μήτηρ δυστυχῆς, κοιμοῦ ἡσυχωτέρα·
 « Τὴν Θεοτόκον ἔχουσι τὰ ὄρφανὰ μητέρα. »

Βαθὺν ἀρῆκε στεναγμὸν τὸ κάτωχρόν της στόμα,
 Καί μ' εἶδε τόσον κατηφῆς καὶ τόσον ἀλλοκίτως,
 Ὡστε ἠσθάνθη δάκρυον ἐλέους εἰς τὸ ὄμμα.
 Σιωπηλῆ διέμενεν εἰς τῆς νυκτὸς τὸ σκότος,
 Καί μ' ἐθεώρει πάντοτε χωρὶς νὰ μὲ λαλήσῃ·
 Ἡ μήτηρ δὲν ἠδύνατο ἀκόμη ν' ἀπαντήσῃ....

Πλὴν τέλος ἐψιθύρισε περίλυπος· « Ἄς ζήσουν!
 « Τὸ ζεῦγος τῶν ἀγγέλων μου ἢ γῆ θὰ τὸ παγώσῃ.
 « Νὰ μὴ τὸ δώσῃ ὁ Θεὸς τὸ μνημα νὰ γνωρίσουν,
 « Οὐδὲ τὸ ψυχὸς τὸ δριμύ αὐτὸ νὰ αἰσθανθῶσι....
 « Μόνον ἐγὼ ἄς σήπωμαι, ἀρκεῖ νὰ μ' ἐνθυμοῦνται,
 « Κ' ἐνίοτε τὴν δύσμοιρον μητέρα νὰ λυποῦνται! »

Καὶ πρὸς τὴν πόλιν βλέπουσα μ' ἀνέκφραστον ὀδύνην,
 Εἶπεν· « Ἐκεῖ τὰ τέκνα μου ὑπνώττουςιν ἡρέμα!
 « Πλὴν τώρᾳ εἰς τὴν ἔρημον καὶ ὀρφανὴν τῶν κλίνην
 « Δὲν ἀγρυπνεῖ ὡς ἄλλοτε τὸ μητρικόν μου βλέμμα.
 « Ἄν ἐγερθοῦν;... ἂν τῆς μητρὸς ζητήσουν τὴν ἀγκάλην;
 « ὦ τέκνα μου! » ἀνέκραξε μετὰ λυγμῶν καὶ πάλιν.

Ἄλλ' αἴφνης τρεῖς φωνὴ γλαυκὸς ἀντήχησε, καὶ τ' ὄμμα
 Τῆς τεθηγκυίας ἔστρεψε περίφοβον καὶ πλάνον·
 Ὡς νέα λεύκη ἔκλινε τὸ λιγυρόν της σῶμα,
 Κ' ἡ κόμη ἐκυμάτισεν ἐπάνω τῶν σαβάνων.
 « Μὲ κράζουν κάτω! » ἔκραξε στενάξασα βιβθέως·
 « Καὶ ὅμως πόσον εἶν' αὐτὸς ὁ οὐρανὸς ὠραῖος! »

Καὶ τῶν ἀστέρων ἔδλεπε τὴν λάμψιν μ' ἀπλησίαν·
 Ἐθάρρεις, ὅτι ἤθελε μαζῆ τῆς νὰ τοὺς λάβῃ,
 Καὶ φῶς εἰς τοῦ μνημείου της νὰ χύσῃ τὴν σκοτίαν.
 Οἴμοι· τοῦ τάφου ποῖον φῶς τὰ σκότη ποτὲ παύει;...
 Κατὰ τὸ Ἄστου ἔπειτα ἐστράφη· ἐκεῖ κάτω
 Τῶν ὀρφανῶν της ἢ δυὰς μακρὰν της ἐκοιμᾶτο!

ΣΤ'

Κραυγή καὶ πάλιν τῆς γλαυκῆς ἠκούσθη ἀπαισία·
 Μὴν ἦτο Χάρωνος φωνή, μὴ σάλπιγγε ἔνταφία;
 Βημάτων ἦχον ἤκουσα βωβὸν καὶ τεθλιμμένον,
 Καὶ εἶδα σάβανια πολλῶν νεκρῶν προσερχομένων.
 Μ' ἠτένιζον βαδίζοντες μὲ ὑπνοβάτου βῆμα,
 Κ' ἠρέμα κατεκλίνοντο εἰς τὸ ψυχρὸν των μνήμα....

Ἐμπλεως τρόμου ἔστρεψα πρὸς τὴν νεκρὰν Μαρίαν,
 Ἄλλὰ δὲν εἶδον τὴν λευκὴν ἐκείνην ὄπτασίαν.
 Μόνον τοῦ κρύου τάφου τῆς ἐσεῖετο τὸ χῶμα,
 Κ' ἤκουσα στόνον ὕστατον μίαν φορὰν ἀκόμα....
 Ἄλλοίμονον· κ' ὑπὸ τὴν γῆν στενάζομεν εἰσέτι,
 Κ' εἶναι ζωῆς συνέχεια τοῦ μνήματος τὰ ἔτη!

Εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ τάφου τῆς μὲ εὔρεν ἡ ἡμέρα.
 Πλήρης φωτὸς ἀνέτειλεν ἡ Καθαρὰ Δευτέρα,
 Καὶ ἦχος κώδωνος γλυκὺς εἰς προσευχὴν ἐκάλει·
 Πλὴν τὴν ἡμέραν τὴν σεπτὴν ἐξύβριζε κρασιπάλη.
 Μὲ τὴν φωνὴν τοῦ κώδωνος ἠγούνητο παραφώνως
 Τυμπάνων κρότοι, καὶ αὐλοὶ ἀνίεροι συγχρόνως. —

Ἄφεις τοὺς τάφους ἔδαινον μὲ κουρασμένον βῆμα,
 Πλὴν εἰς τὰς στήλας τοῦ Διὸς ἀνθρώπων εἶδε κῆμα.
 Οἴμοι· πληθὺς χριστιανῶν, οὐχί—πληθὺς δαιμόνων
 Ἐφαλλον ἄσματ' ἀσεβῆ εἰς ἀναιδεΐας τόνοι.
 Κ' ἦτον ἐμπρὸς των ἡ κοιλάς τῶν τάφων ἡ ἅγια,
 Κ' εἶχε τὰς θύρας ἀνοικτάς ἐκάστη ἐκκλησία....

Συννεφωμένος, ἄπελπις, μ' ἀποστροφὴν βαθεΐαν
 Διέσχισα ἐν σιωπῇ τὰ θορυβοῦντα σμήνη,
 Κ' εὐρέθην πέραν τῶν Στηλῶν εἰς ἔρημον πλατεΐαν.
 Ἄ, ποία ἔπνεεν ἐκεῖ οὐράνιος γαλήνη!
 Ἀνέπνευσα, κ' ὑπὸ σκίαν ἐχάθην κυπαρίσσω·
 Μὲ εἶχε φέρει δύσπνοιαν ἡ θέα τῶν μεθύσων!

ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ

ΣΑΠΦΟΥΣ ΓΡΥΠΑΡΗ

Εἰς τῆς ζωῆς σου τὴν αὐγὴν σὲ εἶχον συναντήσῃ,
Καὶ κύκνος ἔπαιζες λευκὸς εἰς χρυσταλλῶδες κύμα·
Ἄλλ' ἢ ψυχὴ μου πρὶν μὲ σὲ εἰς πόθους πλημμυρήσῃ,
Πρὶν ὠραίης τὴν ζωὴν, προσέκρουσες εἰς μνήμα...

Σαπρῶ! δὲν ἦσαν κάτοικος τοῦ κόσμου· ἦσαν ἄτμα·
Ἦσαν ἀγγέλου στοχασμὸς εἰς γυναικὸς καρδίαν·
Ἄκτις εἰς σύννεφον λευκόν, παρηγορίης πλάσμα,
Εὐωδιάζον οὐρανὸν καὶ ψάλλον εὐτυχίαν!

Ἐρημωμένος, ἔνδακρος εἰς τὸ ψυχρόν σου μνήμα
Πικρᾶς ὀδύνης λίθον εἰς μάτην τῶρα καίω,
Καὶ βλέπων εἰς τὸ τέκνον μας τὸ ποθεινόν σου σχῆμα,
Τὸ κλίω εἰς τοῦ τάφου σου τὸ μάρμαρον καὶ κλαίω!

ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ

ΕΙΣ ΝΙΚΟΛΑΟΝ ΖΑΪΜΗΝ

Ἦτον ἀηδόνι· στῆς κιτριᾶς τὰ φύλλα γεννημένο,
Τὸν ἔρωτα ἔτραγούδησε μιὰ μέρα τὸ καϋμμένο,
Κι' ὁ Χάρος τ' ἄκουσε.... Εὐθύς βροχὴ σηκώθη, χιόνι,
Καὶ τὸ ἀηδόνι ἐσώπασε, καὶ πέθινε τ' ἀηδόνι!

Τώρα, στὴν κρύα του φωλιά μονάχο του κοιμάται·
Ὁ κόσμος τὸ λησμόνησε, κἀνείς δὲν τὸ θυμάται....
Ὅμως ἐκεῖνο τὸ φτωχό, καὶ μὲς' στὸ μαῦρο χῶμα,
Ἐκείνους ποῦ ἀγάπησε δὲν λησμονεῖ ἀκόμα.

ὦ, δόσεται ἓνα δάκρυο στ' ἀηδόνι ἔλεημοσύνη·
Δὲν εἶναι μόνο ἔλεος ψωμὶ κἀνείς νὰ δίνη.
Εἶναι δροσιὰ τὰ δάκρυα εἰς τοῦ νεκροῦ τὴ σκόνη,
Κ' ἓνα σας δάκρυ ἀναζητεῖ τὸ πεθαμμένο ἀηδόνι!

ΕΠΙΤΥΜΒΙΟΝ

ΕΙΣ ΑΓΩΝΙΣΤΗΝ ΚΡΗΤΑ

Εἰς ξένην γῆν ὁ θάνατος μου ἔκλεισε τὸ ὄμμα,
Μακρὰν τῆς Κρήτης μου, μακρὰν τῆς χώρας τῆς ὠραίας,
Πλὴν τῆς πατρίδος ἤθελα τὸ μυρωμένον χῶμα,
Μητρῶαν γλόην καὶ σκιὰν χρυσῆς πορτοκαλέας....
Εἰς μάτην τάφον μ' ἤγειρεν υἱὸς περιλημένος·
Ζῶν ἤμην ξένος, καὶ νεκρὸς ἐπίσης εἶμαι ξένος!

Ἐνῶ πλὴν ξένον κ' ἔρημον ὁ τάφος δὲν μ' ἐχώρει,
Ἡ τρυφερὰ θυγάτηρ μου προσῆλθε Πολυξένη·
Ἡθέλησε ν' ἀναπαυθῆ πλησίον μου ἡ κόρη,
Καὶ τὸν νεκρὸν πατέρα τῆς νὰ θάλπη νεκρωμένη.
Ἐπνώττουσ' ἢδ' εἰς τὸ αὐτὸ ἀχώριστοι μνημεῖον,
Δένδρου κατὰξηρος κορμὸς καὶ μαρμαμένον ἶον.

ΕΙΣ ΤΑΣ ΣΚΙΑΣ

ΑΓΝΩΣΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

Γνωρίζουν ὅτι ἄγνωστοι θὰ πέσωσι· γνωρίζουν

Ὅτι τῆς λήθης ἢ ψυχρὰ τοὺς ἀναμένει κλίνη,

Καὶ ὅμως εἰς τὸν θάνατον ἀτάραχοι βαδίζουν.

Δὲν πολεμοῦν ὑπὲρ αὐτῶν οὐδέποτε Ἐκεῖνοι!

Αὐτοὶ τὴν πεῖναν, τὰς πληγὰς, τὸ μνημα, τὴν σκοτίαν,

Καὶ ἄλλοι, ἄλλοι εἰς τὸ φῶς κ' εἰς τὴν ἀθανασίαν!

ὦ ἥρωες ἀγνώριστοι, πεσόντες εἰς τὰ σκότη!

Ἐὰν ἡ μνήμη λησμονῆ τὴν ἔξοχον θυσίαν,

Ἐκεῖ ἐπάνω τοῦ Θεοῦ τὸ βλέμμα δὲν ὑπνώττει·

Βλέπει τὰ ἔργα, καὶ ποτέ, ποτέ τὴν ἱστορίαν....

ὦ ἥρωες ἀγνώριστοι, πεσόντες εἰς τὰ σκότη,

Ἄν ἦσθε κάτω ἔσχατοι, ἐπάνω εἶσθε πρῶτοι!

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

(ΑΥΤΟΣΧΕΔΙΑ)

Γ Α Β Ρ Ι Η Λ

ΗΓΟΥΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΡΚΑΔΙΟΥ

...Καὶ ἤδη, ἤδη ἔμβαινεν εἰς τὴν Μονήν, ἀντήχει
Ὁ κρότος τῶν βημάτων των, ἐσειόντο οἱ τοῖχοι,
Ὅτε τὸ μαῦρον ῥάσον σου, Καλόγηρ' ἐπεφάνη,
Καὶ εἶπες ἀνυψῶν δαυλόν· « Ἐλάτε, Μουσουλμάνοι! »
'Εστάθης κ' ἐσταμάτησεν... σαρκάζων ἐθεώρεις,
Καὶ σ' ἔβλεπον περιδεεῖς, μικρὸν ἂν ἐπροχώρεις....
« Τοῦρκοι! κρυόνετε; Ἴδου πυρὰ νὰ θεριμανθῆτε! »
Κ' ἡ χεὶρ πρὸς τὴν πυρίτιδα μὲ τὸν δαυλὸν κινεῖται.
'Η γῆ ἐσειέσθη, ἔλαμψαν τὰ ὄρη καὶ οἱ λόγγοι,
Κ' εὔρε τ' Ἀρχάδι ἄνωθεν νεφῶν τὸ Μεσολόγγι.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΕΣΛΕΝ

Ἡ Θέμις ἦτο μήτηρ του, ἀλλ' ὅτε μ' ἓνα κρότον
 Ἡ Κρήτη πάλιν τὸν χορὸν ἐπτέρωσε τὸν πρῶτον,
 Φαῖδρος ἐρρίφθη κ' ἔνδακρυς εἰς τὴν ἀγίαν πάλην,
 Κ' εἰς πρώτην μάχην ἔπεσε χωρὶς νὰ ἴδῃ ἄλλην....
 Πόσοι γεννῶνται ἥρωες καὶ μνήμην δὲν ἀφίνου·
 Ἄδικος μοῖρα τοὺς φθονεῖ, καὶ πρὶν φανῶσι σβύνουν!

ΙΩΑΝΝΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ

Τὸν Ἄρην ὑπ' Ἀσκληπιὸν φιλόανθρωπον καλύπτων,
 Διέσωζε τὸ ὄρφανόν, τὸν ξένον, τὸ παιδίον,
 Καὶ εἰς τῆς ἐπιστήμης του τὴν ἄβυσσον ἐγκύπτων,
 Εἶχε τὸ βλέμμα του βαθὺ καὶ πλήρες μυστηρίων.
 Ἄλλ' ὡς ἡ Κρήτη ἄφησε κραυγὴν κατὰ τυράννων,
 Ἐκεῖ ἐρρίφθη ἀπρεπῆ ἀνάπαυσιν ἀφίνων·
 Ἡ μία χεὶρ του τὸν θρασὺν ἐκτύπα Μουσουλμάνον,
 Κ' ἡ ἄλλη ἀνεκούφιζε τοὺς λόγους τῶν Ἑλλήνων.

Εἰς αἱματώδη συμπλεκτὴν ἀρπάσας τὴν σημαίαν,
 Εἶπεν « ἐμπρός! » κ' εἰς τῶν ἐχθρῶν ἐπέπεσε τὰ πλήθη
 Κ' ἐνῶ ἐλάμβανε πληγὴν εἰς κάθε βῆμα νέαν,
 Ἔπεσε, σφίγγων τὴν σεπτὴν σημαίαν εἰς τὰ στήθη!
 Ἦγέρθη ἔτι, ἀσθενῶς κινῶν τὸ φάσγανόν του,
 Κ' ἡ κυανόχρους ἔγεινε σημαία σάβανόν του.

ΧΑΡΙΛΑΟΣ ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΣ

....Χρυσὴ τοῦ Χαριλάου μου ἡ κόμη κυματίζει,
 Εἰς τοὺς νεκροὺς συντρόφους του ἀρώματα σκορπίζει,
 Καὶ μὲ τὴν κόμην συμπαθῶς τῶν φίλων του ἐνοῦται.
 Ἡ χεὶρ του πρὸς τὴν μάχαιρον, ἂν καὶ νεκρὰ, ἀπλοῦται,
 Καὶ εἰς πεδίον αἵματος μὲ κεκλεισμένον ὄμμα
 Ὁ νέος βλέπει μαχητῆς τῶν οὐρανῶν τὸ χρῶμα....
 Δὲν ἔχει τάφον εἰς τινὰ τῆς Κρήτης του γωνίαν,
 Ἀλλὰ τὸν θάλπομεν ἡμεῖς νεκρὸν εἰς τὴν καρδίαν!

1868

ΠΟΘΟΣ

Ἦθελα τοῦ πατέρα μου ν' ἀνοίξω τὸ μνημεῖο,
Νὰ σκάψω μὲ τὰ χέρια μου, νὰ βγάλω τὸ φορεῖο·
Νὰ ἰδῶ πῶς μοῦ τὸν ἔκαμαν τόσον καιρὸ ἐκεῖ πέρα
Ἡ νύχτα καὶ τὰ χῶματτα τὸν γέρο μου πατέρα!
Σφιχτά, σφιχτά ν' ἀγκαλιασθῶ τὸ σῶμά του τὸ κρύο,
Στήθος μὲ στήθος, κεφαλή μὲ κεφαλή κ' οἱ δῦο.

Ἦθελα νάμουν σάβανο νὰ ντύνω τὸ κορμί του·
Νὰ ἤμωνα προσκέφαλο νὰ γέρν' ἢ κεφαλή του·
Τῆς νειότης του τὸ ὄνειρο στὸν ὕπνο του νὰ γένω,
Νὰ ἤμωνα τῆς μάνιας του εὐχὴ νὰ τὸν ζεσταίνω.
Νὰ ἤμουν, ὅσα ἔκανε καλὰ ὁπότεν ζοῦσε,
Κ' ἢ προσευχὴ τῶν ὀρφανῶν ὅπου παρηγοροῦσε!

Ἦθελα νᾶμουν οὐρανὸς στοὺς κόλπους νὰ τὸν ἔχω,
 Νὰ ἤμωνα παράδεισος μ' ἀκτίνας νὰ τὸν βρέχω·
 Νὰ ἤμουν σύννεφο λευκὸ νὰ τόνε ταξειδεύω,
 Ἄγέρι τῆς πρωτομαγιᾶς γλυκὰ νὰ τὸν χαϊδεύω!
 Νᾶμουν ἀστέρι τῆς αὐγῆς νὰ λάμπω στὰ μαλλιά του,
 Τῆς Παναγιᾶς χαμόγελο ν' ἀνοίγω τὴν καρδιά του!

Ἦθελα νᾶμωνα σταυρὸς στὸν τάφο του νὰ μένω,
 Νᾶμουν δροσοῦλα τούρανοῦ τὸ χῶμά του νὰ φαίνω·
 Νὰ ἤμουν δένδρο φουντωτὸ σχιά νὰ τοῦ χαρίζω,
 Πουλάκι νὰ τοῦ κηλαϊδῶ, ἀνθὸς νὰ τοῦ μυρίζω.
 Λαμπάδα εἰς τὸ μνημῆμά του νὰ ἤμουν ἀναμμένη·
 Νὰ ἤμουν μνημῆμά του ἐγώ, μονάχος νὰ μὴ μένη!

1863

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ Β'. ΤΟΜΟΥ.

